Foly.Ujs. O.
6 b.
16.

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

MAGYAR
HÍRMONDÓ.

TIZENHATODIK SZAKASZ.

Bétsben
Hümmel J. D. betűivel.
1799.

30 1345

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG

ENGEDELMÉVEL.

Nro 1.

MAGYAR KÖNYVTÁRA

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 2-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

Turin Vára meg-adta magát. Négyſzáz ágyút kaptunk benne.

Ő Felségeknek négy eſztendős igen ſzép és kellemetes Leánykájok, Carolína Fő-Hertzegaſzſzony, ki múlt Jún. utólsó éjtſzakájánn e' Világból, a' Hetzendorfi, Bétshez egygy óránnyira fekvő nyári múlató palotábann, a' honnét mindjárt által mentek lakni Ő Felségek, ezen ſzomorú történet utánn, a' Laxemburgi mezei Kaſtéllyokba, melly, 2 óránnyira esik Bétshez.

Tegnap, 33 dik ſzámú különös hadi Tudósítása jött ki a' Hadi-Cancelláriának, a' mellybenn, Mélász és Kray Vezérinknek, Macdonáld és Moreau Frantzia Vezérekről, 's a' Fr — ák ellen az Adriai tenger' partjánn tusakodó húſz ezer Insurgensekről küldött Híradásaik vagynak közölve:

„ Macdonáldról, mind Lov. Gen. Mélásznak Június' 22-dikénn; mind Báró Kraynak Jún. 23-dikánn költ Tudósítása bizonyítja, hogy Modenánn által, két Tsapatokbann vonta viſzſza Az a' maga Seregét, egygyik Tsapatot az Országh-útonn; a' másikat pedig a' hegyek között; és hogy a' Miéink mindenütt nyomokbann vóltak. F. M. L. Ott, a' Taro folyó-vizénél, melly, Pármánn felül ſzakad 'a' Póba (Pádus vízébe) életre, a' Fr. Sereg' hátúlsó Szakaſzſzát, 's el fogott közzűle, hatvan Lovasokat. Annakutánna bé-ment Párma Városába, a' hol találta vala már Gróf Hohenzollern Generálisunkat.“

„ Moreauról azt írja Lov. Gen. Mélász, hogy Az, minekutánna öſzſze ſzedte vólna minden erejét, Alessándria felé nyomúlt, 's a' Bormida vize jobb partjánn meg-támadta Gr. Bellegarde F. M. L. unkat, ki valóbann kissebb erővel vólt: még is 14 órákig igen vitézül állott ellent a' nagyobb ſzámú ellenségnek, és tsak azért ſzállott által a' Bormidánn, hogy ezen víz megett telepítvén meg a' kórmányozása alatt lévő egéſzſz Népet, annál hathatósabb védelmére lehessen az Alessándriai Várat körül fogott Vitézeinknek. Kétſzázhatvanann estek fogságunk

ba az ellenség közzül. Ditséri F. M. L. Bellegarde, B. Seckendorf, és Gr. Alcaini Generálisokat, 's Brigadíros La Marseille Oberstert, haſznos ſzolgálattételjekről, nem külömbenn Prohaska Oberstlieutenántot is a' Generálstabból, ki a' fejénn, sebet kapott. — Hogy Moreau, elébb ne nyomúlhasson: sőt hogy a' környülállásokhoz képest tovább is lehessenn dolgozni Tortona és Alessándria' vídékeinn: e' végre, F. M. Szuvarow, sietve a' Scrivia vize felé nyomúlt Fiorenzolótól, melly, Placentziánn alól esik, Párma felé."

„A' Fr — ák ellen, az Ádriai tenger' partjánn tusakodó húſz ezer Insurgensekről, olly Tudósításokat vett Haditárnokmester Kray, hogy azokat ama' híres Cisalpínus Generális La Hoze gyűjtötte öſzſze, a' ki (nagyon meg-sértetvén a' Frantzia Direktóriumtól, mint meg-írtuk annak idejében: most már) nyilvánságos ellenségévé lett a' frantziáskodó felekezetnek, 's meg-vette Senegagliát; és Loretót, Őrizettel is meg-rakta; a' táborát pedig, Ankóna eleibe, Jezihez ſzállította."

Lovasság Generálissa Méláſz Urat, méltóztatott F. Urunk, Tulajdonossává nevezni a' 6-dik Vasas Reg — nek, melly most Bétsbenn vagyon őrizetenn.

Haditárnokmester B. Krayhoz, két gyalog Reg — jeink t. i. Terczy, és Teutschmeister érkeztek közelebb Bétsből.

A' Fr — ák, Macdonáld' vezérlése alatt sok kintseket és drágaságokat vittek vala el ma-

gokkal Toskánából, de olly Tudósítások érkeztek Bétsbe, hogy a' kergetés közbenn, mind el nyerte azokat győzedelmes népünk a' Frantziáktól.

Mitsoda haſznokat vártak a' Frantzia Elöljárók, Helvétziának el foglalásából? Okossann tselekedtek e' azombann, hogy erőſzakossann el foglalták Helvétziát? Igazságos, haſznos, söt el múlhatatlanúl ſzükséges dolog é' a' Német Birodalomra, 's a' F. Auſztriai Házhoz tartozó Tartományokra nézve, hogy a' Frantziák ki-verettessenek Helvétziából, és viſzſza állíttassék Helvétzia, a' maga elöbbeni valóságába?

Ezen Kérdésekre böven fog egygy Könyv felelni, a' melly éppenn most ki-jövő félbenn vagyon Fő-Hertzeg Károly' fő-qnártéllyábann, és a' mellynek rövid summája a' fő-quártélybéli Újság mellett már elöre is ki-adattatott illy tzím alatt: *Ueber die Wichtigkeit der Besitznahme der Schweiz in militaerischer und politischer Hinsicht.* Ezen summás Bévezetésből, következendő feleleteket közlünk az elöre botsátott Kérdésekre, fontos rövidséggel:

A' mi illeti az elsö Kérdést: Sok haſznokat reménylettek a' Fr. Elöljárók, Helvétziának el foglalásából, mert ha ök az elött, míg Helvétzia a' maga elöbbi állapotjábann vólt, Katonaságot akartak által küldeni Fr. Orſzágból vagy a' Rajnától, Olaſz Orſzágba: vagy pedig

a' környülállásokhoz képest, erössebbíteni kellett nékiek a' Rajna-mellyéki Seregeiket Olaſz Orſzágból; igen hoſzſzú útat kellett tenniek mindannyiſzor, Helvétziának meg-kerülése által; tudták azombann, hogy ha Helvétzia' Uraivá lehetnek egyſzer: már akkor nem tsak sokkal rövidebb útjok leſzſz Alzátziából (Elzáſzból) Helvétziánn által Olaſz Orſzágba, 's nem külömbenn Olaſz Orſzágból is a' Rajnához és Német Orſzágba; hanem még ezen kivül, hogy Éſzak felöl Bazileától (Baseltöl) fogva Konstántziáig, tíz hídakonn által, ronthatnak bé a' Német Birodalomnak Sváb Kerületébe, 's a' F. Auſztriai Háznak ott lévö birtokaiba, az úgy nevezett Vorderoesterreichba (Elö-Auſztriába), és ennél fogva 30 óránnyi földnél ſzélesebb ki-terjedésü óldalát foglalhattyák el Német Orſzágnak; ſzintén így Napkelet felöl, által ronthatnak Tirolisba, vagy leg alább ſzüntelen való nyughatatlanságbann tarhatják onnét Tirolist, 's meg-foſzthatják azon haſznos kereskedésétöl, mellyet — úgy folytatott vólt ez annakelötte Helvétziával, valamint a' Sváb Kerület, és Lombárdia; végre Dél felöl a' Sz. Bernárd hegyénn, a' Simploni, a' Gotthárdi, a' Splügeni, és más ſzoross járásokonn kereſztül kevés napok alatt, a' legnagyobb tsendességgel, elegendö Katonaságot ſzállíthatnak által Olaſz Orſzágba. Tudták továbbá, hogy ha egéſzſz Olaſz Orſzágot el veſztenék is: arra az esetre, bátorságos menedék-helyek fogna lenni az Olaſz földönn fekvö erös és termékeny völgyeibenn Helvétziának. Ugyan

ezen tekintetekből, gyakran is nevezte a' Fr. Direktórium Helvétziát, a' Fr. Respublika' valóságos sántzának, a' had folytatás' középpontyának, és az új-katona-ſzedés' tartalék-helyének.

A' mi illeti a' 2-dik Kérdést: Tudni való dolog, hogy a' Helvétziai földre, mig a' maga elöbbeni állapottyában vólt az, bé nem léphetett 's nem is lépett egygy hadakozó Fél is: de éppen ez a' meg-sérthetetlensége a' Helvétziai földnek, erőss védelmül ſzolgált az ollyatén Fr. ſzéleknek, mellyeket se' Várak, se' nagy folyóvizek vagy hegyek nem óltalmaznak az ellenséges meg-támadtatástól, a' millyenek: Alzátziának jobb óldala 's Burgundia. Midőn már a' Frantziák, elsöbenn követtek el erőſzakot egygy olly föld ellen, melly nékik tüzfal gyanánt ſzolgált: ez által magok nyitottak oda, és onnét saját Orſzágokba útat, az ellenek hadakozó Hatalmasságoknak is, sőt el múlhatatlanúl ſzükségessé tették a' Helvétziába való bé-rontást, mind a' már fellyebb említett haſznokra nézve, a' mellyeket vártak ők, 's várhattak is Helvétzia' el foglalásából; de ſzintén úgy várhatnak más réſzről a' Német Birodalom és a' Csáſzári Felség is: mind pedig még más igen nyomos tekintetekből is. — Ambár t. i. a' mostani Frantzia Uralkodók, annyira nevelték már a' közönséges költségeket, hogy a' temérdek adóztatások által se' vihetik fel tsak felénnyire is a' jövedelmet: soha mindazáltal állandó Békességkötésről nem gondolkoztak vólna Ők addig ſzí-

vessenn, míg Helvétziának vitéz Lakosival, lovaival, 's fegyvereivel, ök parantsolhattak vólna, és ennél fogva, Olasz Orszá'g' pénzzével 's gabonájával is: mert éppen azért nézték egygy részént szükségesnek a' hadat, hogy meg-tarthassanak kezeknél egygy olly zsíros prédát mint a' minémü Olasz Ország 's Helvétzia, a' mellynél fogva mindég ketsegtethettek vólna a' gazdag jutalommal fel-biztatott Katonaság' reménységét is. De továbbá igen alkalmatosnak nézték ök Helvétzia' meg-tartását a' Revolútzió' terjesztésére is, és nem is ok nélkül, mert Helvétzia, éppenn közöttök fekszik Fr. Országnak, Olasz Országnak, 's a' Német Birodalomnak; bírja, mind ezen 3 Státusoknak a' nyelvét is; és jó hírbenn vólt a' maga ösi szabadságával való helyes élésről. — — Mind ezekből ki-tettzik, hogy a' Német Birodalomnak, 's a' Cs. K. Birtokoknak belsö tsendessége; jövendőbéli bátorsága; 's méltósága és virágzása, el múlhatatlanúl kívánták: hogy Helvétzia ki-szabadíttassék a' Frantziák' kezéből, 's viszsza-helyheztettessék előbbeni állapotjába.

(Hogy a' Campo-formiói Békességkötéshez sem vólt igazánn kedvek, az akkori három Frantzia Hatalmaskodóknak, úgymint: *Reubel*, *Barras*, és *Lareveillere-Lepaux* Direktoroknak: bizonyítja ezt az egygyik el-nyomott, és a' számkivettetés előtt meg-szökött Ex-Kollégájok *Carnot* is, a' maga mentségére ki-adott, 's már általunk másszor említett Könyvébenn. Minekutánna t. i. ezzel a' kerek ki-fejezéssel élt vól-

na Carnot: „Bonaparte akarta a' Békességet: de a' Direktórium nem akarta." — így folytatja továbbá beſzédét: „Rajta állott, hogy öt Hónappal elébb meg-kösse a' Bekességet, ugyan azon feltételek alatt, a' mellyeket végre is kéntelen vólt el fogadni, mivel látta, hogy a' 18-dik Fructidorért (*t. i. Carnot, Barthelémy, Pichegru, 's ezeknek több ſzerentsétlen Társaiknak ſzámkivettetésekért*) semmi hathatósabb okkal ki nem állhat a' Frantziák' eleibe, mint a' Békességgel. Minthogy a' Direktórium, (az a' Direktórium t. i. mellynek nem vóltak már többé Tagjai: Carnot, és Barthelémy) kötötte a' Békességet: mi reánk (Carnotra 's Barthelémyre) fogta, hogy mi mindég ellene ſzegeztük magunkat a' Békességnek; ök hármann pedig (Barras, Reubel, 's Lareveillere-Lepaux) minden erejeket meg-vetették, hogy ezt a' nagy jót meg-ſzerezzék a' Nemzetnek, mihelyest az akadályok el valának hárítva, 's a' t.)

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

1. Német Birodalmiak.

A' Pruſzſzia Királynak következendö értelmü maga ki-nyilatkoztatását hirdetik a' Német Birodalmi közönséges Újságok: hogy ha a' Frantziák, Düsseldorfból, Ehrenbreitsteinból, Kaſzſzel Várából, 's általjában a' Rajnának egéſzſz jobb mellyékéröl el nem takarodnak: úgy Ö Fel-

sége is a' Fr. Respublika ellen egygyesültt Hatalmasságokhoz áll: és hogy a' Pári'si Pruſzſzus Követ parantsolatot is vett vólna, a' mellynek ereje ſzerént, tartozzék azonnal oda hagyni Pári'st: ha az említett nyilatkoztatására a' Királynak kerek válaſzt nem kap.

2. Helvétziaiak.

Maſzſzéna Serege, nagy ſzükséget lát eleség' dolgából: azért is sokann ſzökdösnek belöle.

Schafhausenből Jún. 19-dikénn: — „A' Cs. K. Sereg' elöljáró; és a' Fr. Sereg' utólsó Szakaſzſzai között, tsaták vóltak, de minden nagy következés nélkül valók, ezen Hónapnak 8-dik 's 15-dik napjainn."

„A' Helvétziai Direktorok közzül Ochs, Pári'sba ment, 's Fr. Orſzágba kéſzültek menni a' több Kollégái is."

„A' Törvényhozó-Gyülés' Tagjai közzül, sokann haza oſzlottak."

„A' Cs. K. Katonaság, derekas fenyítéket tart: de a' Fr — ák most is erőſzakoskodnak a' falukonn."

Tigúrumból Jún. 19-dikénn: — „A' Frantziák, a' tölök függött Helvétziai Direktóriummal egygyütt, minden fenyegetéseik, erőſzakoskodásaik 's tsalogatásaik által is alig ſzerezhettek öſzſze egéſzſz Helvétziábann, 6 Hónap alatt, 3 ezer fegyveres embert magok mellé: ellenbenn, a' Cs. Kir. Sereggel egygyesülésbenn lévő Helvétus Ki-

költözttek' Seregének tsak egygy buzdítására, többen állottak hozzája két ezernél két napok alatt tsak a' Zürchi Kántonból. — — A' Glárus Kántonbéliek köz akarattal el végezték Jún. 8 dikánn, hogy 400 emberrel ſzaporíttsák ezen igaz Helvétus Sereg' ſzámát, melly a' Cs. K. Armádia' társaságábann hartzol a' Hazáért. "

„Ebbenn a' Kántonbann hozzá kezdtek már a' régi igazgatás' formájának újra való fel állításához. "

Schafhausenből Jún. 20-dikánn: — „Graubündtenbenn, az előbbeni Előljárók közzül tízen válaſztattak ki a' végre: hogy az előbbeni igazgatás' formáját viſzont helyre állíttsák."

„Fr. Generális Lecourbe' Seregéről azt írják Glárusból, hogy Gróf Hadik elől, Schwznek (egy Helv. Kántonnak) Murtenthal nevű völgyébe vette az magát, a' hol egéſzſzenn bé van kerítve, 's igen nagy ſzükséget lát eleség' dolgából."

„Rövid idönn ſzándékozik Károly Fö-Hertzeg, meg-támadni Maſzſzéna' Seregét."

3.) Török Birodalmiak.

Konſtántzinápolyi officiális Tudósításokat közlött a' Bétsi Udvari Újságnak 29-dik Júniusi Darabja, a' mellyek ſzerént: „Bonaparte Apr. 29-dikéig, negyvenkét napokat töltött vala már el ſzemély ſzerént, egygy olly nyomorúlt helynek ostromlásábann (*ezek az Angliai Hajós-Ve-*

zérnek Sir Sidney Smithnek szavai) mint a' minémű St. Jean d' Acre Városa: még is semmire se' mehetett. Valahányszor meg-támadta a' Városst, mind annyiszor két Angl. hadi hajók, és 6 ágyús tsónakok, a' mellyekenn öszszeséggel 80 ágyúk vagynak, durrogtak a' serege' óldalába, 's igen nagy károkat okoztak benne."

„Máj. 16-dikánn, említett Smith Úr' Szekretáriussának olly értelmű írása érkezett Smirnába: hogy Bonaparte, kilentzszer támadta meg haszontalanúl St. Jean d' Acre-t: a' Basa ellenbenn ki-rontván egyszer a' Városból, olly szörnyű vérontást vitt véghez, hogy nyóltz Generálisok, 80 Tiszték, és négy ezer Közemberek maradtak hálva a' Bonaparte' Seregéből. Az elesett 8 Generálisoknak neveik: Caffarelli, Lascalle, Laugier, Lasne, Devoz, Vaux, Rampon és Duguet. — Igen jó egygyességbenn vagynak a' Törökök és az Anglusok egymással. Zúgólódnak ellenbenn a' Bonaparte' Katonái, kik mind számokra, mind erejekre nézve igen meg-fogytak: minthogy a' lövéshez meg-kivántató legszükségessebb készületekből hova tovább nagyobb fogyatkozást látnak; 's szerentsétlenségjek által egészszenn el veszteték a' Tartomány' Lakosinak hozzájok viseltetett bizodalmát is."

4.) Frantzia Országiak.

A' Páris'si Nép úgy el unta már a' sok Revolútziót, hogy szinte semmi részt sem láttatik venni

az újj Revolútzióbann,

melly már régtől fogva jelengette magát, most

pedig valósággal el kezdődött. Valamint t. i. a' nagy égi tsattogásokat 's menykő-húllásokat, rendſzerént, lassúbb de mindég nevekedő dörgések ſzokták meg-előzni: úgy minekutánna a' Törvényhozó-gyülésnek két Tanáttsai, egygy darabig tsak mellesleg érdeklették vólna a' Direktóriumot, a' roſzſz Vezérnek (Scherernek) válaſztásárt; a' közönséges pénznek el veſztegetéséért; a' hibákat fel-fedező közönséges Írók' háborgatásáért 's a' t. — már Jún. 15-dikénn a' Törvényhozó-gyülés' Iffjabbik Tanáttsábann, Boulay, illy kemény ſzententziát dördített a' Direktórium ellen, hogy ennek határ nélkül való hatalma többé fel nem állhat: (que la dictature du Directoire ne pouvoit plus exister); 's mindjárt még azon Ülésbenn el végzette a' Tanáts, hogy ſzabad legyen a' Közönséges Íróknak, valamint a' Törvényhozó-gyülés által hozatandó Törvények, úgy a' Direktorium' Végzései eránt is ki nyilatkoztatni a' magok 's a' Közönség' ítéletet; tsupánn tsak a' Népnek engedetlenségre való öſztönözése nem engedtetik meg.

Ugyan ezen 15-dik Júniusi Ülésbenn, a' Tanátsnak egygyesültt Kommiſzſzióji jelentették, hogy mivel a' Respublikának belső 's külső állapotjáról még akkoráig se' tudósította a' Direktórium a' Törvényhozó-Tanátsot, jóllehet ez, még Jún. 5-dikénn írt vala hozzája e' dologbann: tüsténd kell viſzont írni a' Direktóriumhoz, 's mig elégtévő válaſzt nem kap tőle a' Tanáts: addig félbe ne ſzakaſzſza ülését.

Írt is a' Tanáts, és estvéli hét órakor a'

Direktórium azt válaſzolta, hogy Ô is egygyütt fog ülni mind addig, mig más nap által nem küldéndi a' kívántt feleletet a' Tanátsnak. Ezen válaſznak el olvastatása utánn sürgették némelly Tagok, az Ülésnek félbe-ſzakaſztását: késôbbenn is sürgette egygy: de a' Tanáts meg-fontolvánn a' Respublika' veſzedelmeit, mellyeket hathatóssann elibe terjeſztettek Garau és Briot, ugyan tsak egygyütt maradt; sôt tudósíttatván az öregebbik Tanáts az Iffjabb által, az is egygyütt maradt.

Éjjeli 11 órakor az Iffjabb Tanáts olly jelentést vett az egygyesültt Kommiſzſzióitól, hogy Treilhard tartozik ki lépni a' Direktóriumból, mivel az ô Direktorrá lehetô válaſztódhatásának törvényes idejébôl öt nap hibázott. Treilhard ki is tevödött a' Direktóriumból, 's helyébe, Ex-Miniſzter Gohier válaſztódott.

A' Breſzti Hajóssereg, Jún. 9-dikénn, Tulon elôtt Napnyúgot felé hajókázott el, minekutánna a' Génuai partokra Katonákat 's eleséget tett ki, a' Redacteur ſzerént.

A' Fr. Direktórium tart a' Fr. földnek meg támadtatásától: azért is Jún. 4-dikénn, a' Had-Miniſzter által, gyalázatos halállal fenyegettette meg az olly Kommendánsokat, kik a' kórmányozássok alatt lévô Fr. Várakat, kapitulátzióval fel-adják.

5.) Nagy-Britanniaiak.

Napkeleti-Indiábann látták az Anglusok, hogy tsak ugyan el hagyta magát tsábíttatni

Tippo Saib a' Frantzi/k által, 's Bonaparte-hez bízvánn, hadhoz kéſzült; azért is táborba ſzállottak ellene.

A' Londoni Udvari Újság ſzerént, ezerhétre telik azon Frantzia hajók ſzáma, mellyeket e' folyó hadbann, réſzſzerént el nyertek, réſzſzerént öſzſze-rontottak az Anglusok, a' melly hajók közzül, 73, líneai; 93, Fregát; 180, kisebb hadi hajó; és 655, Korſzár (Rabló-hajó).

6.) *Olaſz Orſzágiak.*

Trieſztből Jún. 14-dikénn: — „A' Római Respublika' földjénn, igen sok Insurgensek adták öſzſze magokat, 's Pesaró Városát az Adriai tenger' partjánn el is foglalták, és a' Cs. K. Sereg' őrizete alá adták. A' Vezérjek, Matassoni Ámbrus nevű Borral-kereskedő; ki azt ígérte, hogy ha ő, egygy kevés reguláris Katonaságot kap segíttségül, a' Cs. K. Seregből: úgy el veſzi a' Fr — áktól Ankonát is."

Turinból Jún. 12-dikénn: — „A' Katonákonn kivül, sok ezer főből álló földnépe foglalatoskodik a' Citadella vívásához meg-kívántató árkok' hányásábann. Nyóltz naptól fogva, igen sok lajtorják is kéſzítődnek: a' mellyek által, ha a' környülállások úgy hoznák magokkal, meg lehessen máſzni a' Vár' falait."

Ferrárából Jún. 14-dikénn: — „Ma délelőtti tíz órakor egy Kurír ment itt által, a' ki Florentziából olly híradással sietett Bétsbe, hogy egéſzſz Toskána fel-zendült a' Frantziák ellen; kik kevés ſzámmal vagynak most ottan, valamint a' Nápolyi földnek St. Elmói, Kápuai, és Gaëtai Váraibann is."

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 2.

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 5-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

A' Szárdíniai Királyok' Lakó-városához Turinhoz tartozó nem igen nagy, de erőss Várnak meg-vételét, csak egygy két ſzóval jelenthettük a' múltt Keddenn; hanem már most bővebben írhatunk róla, minekutánna az az eránt vett Híradást tegnapelőtt (Szeredánn) közönségessé tette a' Hadi-Cancellária, illy tzímű Tudósításábann: Vier und dreyſzigste besondere Beylage, zur Wiener-Zeitung Nro 53. Mittewoche den 3. Juli 1799. A'

Híradást, Jún. 24-dikénn indította Béts felé Mélász Vezérünk, Stradellából, a' hol tsak pihenés végett állapodott vólt meg azon útja közbenn, mellyet, Macdonáld Frantzia Vezérnek meg-verettetése utánn, a' Scrivia vize felé, Alessándria vídékére intézett vólt — mint jelentettük — a' Trebia vize' jobb mellyékéről, a' Pármai földről.

Ezen Híradás ſzerént: Jún. 18-dikánn kezdetett hozzá F. M. L. Kaim a' Vár' ágyúztatásához, 's a' következö naponn, és Jún. 20-dikánn is reggeli 8 óráig, olly keményenn 's erányossann tüzeltetett reá; hogy illy kevés idö alatt, kilentz Pattantyús-Tiſzteket 's 85 Pattantyúsokat öldöstek le az ellenség közzül golyóbissaink, a' Várnak minden épületeit öſzſzerontották, 's el hallgattatták az ellenség' ágyúit, ki-döntvén azokat fekvö helyeikből.

Illy ſzorongattatások között alkudni kívánt a' Fr. Komendáns Gen. Fiorella, 's az alku meg is kéſzült még az nap, úgy hogy az azt magokbann foglaló, és mind a' két Vezérek (t. i. Kaim és Fiorella) nevének alól-írásával megerössíttetett Levelek, költsönössenn által is vevödtek (ki-tserélödtek) éjféli 12 órakor.

Jún. 22-dikénn, ki-takarodott az ellenség a' Várból, 's le rakta fegyvereit, a' Vár és a' Város között fekvö térségenn.

Kaptunk a' Várbann: négyſzáz ágyúkat; öt ezer mázsa puskaport; 's negyven ezer puskát. A' kétz töltéseknek egygy réſze, lángok' prédájává lett a' Vár' lövöldöztetése közbenn.

Ditséri F. M. L. Kaim, haſznos ſzolgálatteljekért: Oroſz Csáſzári Ingenieur-Oberster Hardui Urat, 's minden Pattantyússainkat, kik ez úttal is ki-tettek magokért, Májot Chilet, és Kapitány Perczel' jó kórmányozássok alatt.

Egy Tiſztnél és 24 Közembernél nem maradtak többen halva réſzünkről; 's igen kevesenn kaptak sebet.

A' fellyebb említett Alkut (Kapitulátziót), nevezetes vóltára nézve, közöllyük egéſzſz valóságábann: mellynek ſzámokkal jegyes Tzikkelyei, a' Fr. Komendáns maga meg határozását; a' Feleletek pedig F. M. L. Kaimét foglalják magokbann:

1-ső Tzikkely. Az Őrizet, fegyverestől, bagázsiástól, 's lovastól egygyütt, az úgy nevezett Segíttség-kapunn fog ki-takarodni, 's a' holmijének el ſzállítására ſzükséges ſzekerek meg nem fognak tőle tagadtatni.

Felelet. Az Őrizet, minden hadi tiſztességgel takarodik ki a' mondott kapunn; de a' Vár 's a' Város között fekvő térségenn (az úgy nevezett Glaſzinn) le rakja a' fegyvert; a' Fr. földre viſzſza-térhet, de úgy, ha meg-ígéri, hogy mind addig, a' mig ki nem tserélődik, ſzolgálatot nem fog tenni se' a' Cs. K. Felség, sem valamelly Szövettséges-társa ellen Ő Felségének: meg tarthatja magánál, bagázsiáit, lovait, 's kéſzületeit, a' mennyibenn, saját vagyonnyaik azok az Őrizetbéli Személlyeknek. A' Vár' Kommendánssa, Generálstabjával egygyütt; a' Pattantyúsok', Ingenieurök' (Földmérők); Szapőrök' (Földásók); 's egyéb Katonaság' Fejei és min-

den Tiſztjei is, a' magok által tett ajánlás ſzerént — tsak hogy a' Garnizon' több Tagjainak engedelmet nyerhessének a' Fr. Orſzágba való viſzſza mehetésre — hadi fogságbann maradnak, és mig ki-tserélödnének, Német Orſzágba ſzállíttatnak által: meg-hagyódvánn nállok a' fegyverek, 's a' tulajdon hadi és más kéſzületjek.

2-dik Tzik. A' Garnizon (Örizet), el botsáttatik a' magá betsületes ſzavára, 's melléje ſzükséges kíséret adódik, hogy bátorságbann lehessen mindenféle háborgattatástól.

Felelet. Meg leſzſz, az elöre botsátott feltétellel, és a' kíséret-adás nem ſzenved semmi nehézséget.

3-dik Tzik. A' Garnizon, a' Fr. Seregnek elöl álló Szakaſzſzáig fog kísértetni a' Cs. K. Katonaság által.

Fel. Meg leſzſz.

4-dik Tzik. A' Garnizonnak meg-engedödik, hogy még nyóltz napok alatt benn maradhasson a' Várbann, az ennek által adására 's ki-üritésére meg-kívántató el intézések végett, és ezen idö ſzakaſz alatt, ſzabad legyen a' Tiſzteknek, magános foglalatosságaik végett bé-járni a' Városba.

Fel. A' Garnizon, Jún. 22-dikénn virradtakor ki-takarodik a' Várból, 's a' fellyebb elö adott mód ſzerént Fr. Orſzág felé veſzi útját. A' Vár' Kapui, mindjárt által adódnak, ezen Kapitulátzió' meg-erössítése utánn, a' Cs. K. Katonaságnak. Azok a' Tiſztek, Kommiſzſzáriusok, és más Személlyek, a' kikre vagyon bízva a'

katonai készûleteknek által-adása, 's laistrombaszedése: mig el végzôdik ezen munka, a' Várbann maradnak.

5-dik Tzik. A' betegek és sebesek, kik nintsenek most olly állapotbann, hogy el takarodhassanak a' Sereggel egygyütt; egésségek' helyre állásáig, jó gondviselés alatt fognak tartatni 's gyógyíttatni; 's annakutánna, éppenn olly módonn mint maga a' Garnizon, Fr. Országba küldettetni.

Fel. Meg leszsz.

6-dik Tzik. A' Frantzia Tisztek 's egyéb Katonák, viszsza kívánhatják saját vagyonnyaikat, akár Turin Városábann legyenek azok le téve, akár más földönn, melly most a' Cs. K. Katonaság által el vagyon foglalva. A' melly lépéseket fognak ôk tenni e' részbenn azoknak szerentsésítésére, következésképpen a' Kapitulátzió ezen Tzikkelye tellyesíttetésének elömozdítására, ígéri a' maga pártfogását F. M. L. Kaim, nem kötelezi mindazáltal arra magát, hogy ha mi el veszett vólna már az említett vagyonokból, azt is viszsza keríti.

Fel. A' Fr. Tisztek' jószágaik, akár Turin Városábann legyenek azok le téve, akár más helyenn is, mellyet mi foglaltunk el, ki-adattatnak nékiek az ö kívánságjokra, a' mennyibenn még meg vagynak: ellenbenn a' Pedemontziumi Tiszteknek is viszsza kell adni, ha mi találtatnék a' Turini Várbann, melly az ö sajáttyok.

7-dik Tzik. A' Vár' fel-készíttetéséhez tartozó tárgyak, minémüek: az eleség, muní-

tzió (puskapor, 'golyóbis 's a' t.) ſzerſzámok és akármelly hadi kéſzületek, a' laistromok ſzerént, a' mellyekbe bé vagynak írva, adódnak által.

Fel. Igen is: hanem az említett hadi kéſzületek nevezete alatt bé foglaltatnak minden Plánumok is, Mappák, földméréshez és ágyúzáshoz meg-kívántató eſzközök, valamint a' Várbann találtató Archívumok is, mellyeket hívenn által kell adni.

8-dik Tzik. Hasonló módra adódnak által az ágyúk is, minden hozzájok tartozó kéſzületekkel egyetembenn, 's minden más fegyverek is.

Fel. Igen is, mint már fellyebb mondódott.

9-dik Tzik. A' melly Kezesek, a' Pátrióták (Frantziákhoz ſzítók) bátorsága végett tartattak a' Várbann, viſzſza-adattatnak: de hasonlóképpenn ſzabadonn kell botsátani azokat is, a' kik ne talám Turin Városábann, fogva tartatnak, a' magok politikai értelmek nyilatkoztatásáért, 's azért se' Polgári se' Katonai Törvényſzékek eleibe nem lehet öket idézni.

Fel. A' Várbann tartatott Kezesek, mindárt ſzabadonn botsáttatnak az alku' meg-erősſítése utánn, a' több réſzit ezen Tzikkelynek nem lehet tellyesíteni: mivel az Auſztriai Katona-Kommandó senkit se' árestáltatott meg.

10-dik Tzik. A' Hadi Kommiſzſzáriusok, 's a' Civílis Adminiſztrátzióhoz tartozó és minden más nem hadakozó Személlyek is, (minémüek p. o. a' Seborvosok, Cancellária-béliek

's a' t.) oda mehetnek, a' hova leg alkalmatossabbnak találllyák magokra nézve.

Fel. Az meg lehet.

11-dik Tzik. Ezen alkunak meg-állítása utánn, meg-engedödik egygy Garnizonbéli Tiſztnek, hogy a' leg-rövidebb útonn, és bátorságos kíséret alatt., Moreau Generális fö-quártéllyába mennyen.

Fel. Meg lehet.

12-dik Tzik. Azon Tzikkelyek, mellyek eránt valami kéttség támadna, a' Garnizon haſznára fognak magyarázódni.

Fel. Ha az elöbbeni Tzikkelyek eránt valamelly kéttség támadna: azok, mind a' két Fél által közelebbröl meg fognak visgáltatni, 's ſzép ſzerént el igazítódnak.

13-dik Tzik. Ezen alku ſzerént, a' Várat jó karbann adja által a' Komendáns, minden más kártételek nélkül, azokonn kívül, mellyek a' Vár' vívása közbenn történtek.

Fel. Jól van.

Töldalék is járúlt ezen Alkuhoz, mellybenn már a' Tzikkelyek, nem a' Fr. Kommendánsnak, hanem F. M. L. Kaimnak kívánságát foglalják magokbann; a' feleletek pedig a' Fr. Komendánsnak maga meg-határozását.

14-dik Tzik. Minden Katonai kaſzſzákat, jó lélekkel ki kell adni, akár a' Cisalpíniai, vagy a' Frantzia Respublikához, akár a' Pedemontziumi Kórmányſzékhez tartoztak légyen azok.

Felelet (a' Fr. Komendánsé) Semmi efféle Kaſzſzák nem találtatnak a' Várbann.

15-dik Tzik. Mihelyt meg-állítódik az Alku: leg ottan egygy vagy két Tiſzteket küld kõltsönösenn mind a' két Fél egymáshoz Kezesekül, kik tsak akkor térhetnek viſzſza a' magok Felekezetjekhez, minekutánna a' Fr. Katonaság egéſzſzenn ki-takarodott a' Várból.

Fel. Jól van.

16-dik Tzik. Ezen alku kétſzer le-íródik úgy, hogy mind a' két Leírások tökélletesenn meg-egygyeznek egymással: és azon ſzempillantásbann, kõltsönös helybe-hagyás és névaláól írás által meg-erössíttetnek: 's mindjárt ki-tserélõdnek.

Fel. Jól vagyon.

Ezen három Tzikkelyek utánn következõ Alólírás áll: Így lett, és névalólírással is megerössíttetett Turinbann, Jún. 20-dikánn 1799. A' 3 feleletek sora utánn ellenbenn ez áll: Így lett, és névalólírással is meg-erõssíttetett Turin Várábann, Meſzſzidornak 3-dikánn.

F. M. L. Kaim, a' Stuárt Reg — ébõl két Bat — ont hagyott Õrizetül Turin Várábann; Oſztállyának több réſzével pedig, a' nagy Armádiánk felé indúlt, melly is, Jún. 25-dikénn Castel nuovo di Scriviánál ſzádékozott lenni, 's az ott ſzomſzédságbann a' Bormida vize-mellyékénn Alessándriánál fekvõ Korpusával Bellegarde F. M. L. unknak egygyesülni. — Alexándria Várához is ſzállítódtak vala már a' nagy ostromágyúk, Valenza felõl.

Károly Fõ Hertzegnek egygy rövid híradását is közli, a' 34-dik ſzámú különös hadi

Tudósítása a' Hadi Cancelláriának, a' melly ſzerént Jún. 17-dikénn el hagyvánn az ellenségnek egy réſze, Zürchenn alól Morgartent, és az úgy nevezett Josti hegyet: Zug felé kezdte magát viſzſza-vonni, melly utánn mindjárt feles ſzámú Cs. K. Seregſzakaſzok küldödtek. Ezek el érték, az ellenség' hátúlsó Szakaſzſzának egygy réſzét, Ober Egerinél, el verték onnét, 's magok telepedtek meg a' nevezett Helységbenn.

A' Fö-Hertzeg Károly' Armádiájához sietö Oroſz Seregoſztályt Cs. K. Oberster Gorup Úr vezeti, ki-rendeltt helyére. Ezen Oberster Úr, Linzből írt a' napokbann, 's nem gyözi eléggé ditsérni Levelébenn az említett Oroſz Korpust. Huſzárok is vagynak benne, 's általjábann a' Legénység, jól gyakorlott tüzes Iffjakból áll.

A' Bétsi Török Követhez következendö nevezetes Tudósítás érkezett: hogy t. i. Bonapartenak föbb Ingenieur 's más Tiſztjeit el fogták az egygyesültt Törökök 's Anglusok Szíriában, 's fogva küldötték öket Konstántzinápolyba, egy Frazáſzlóval egygyütt, mellynek ſzéleire sok Frantzia orrokat és füleket függeſztettek a' Törökök. Maga Bonaparte is sebbe esett, 's alig ha kimenekedhetik már a' körülötte igen meg-gyült veſzedelmek közzül.

Helvétziából egéſzſz bizonyosságúnak írják már Gen. Piacsek derék Hazánkfiának halálát, mellyet, az Andelfingennél vett sebei okoztanak.

Olaſz Orſzágbann Apr. 28-dikánn az Adda-

vizénn lett által-menetelkor, 's a' Verderiói ütközetbenn, az 5-dik Huſzár Reg — ből meg-sebesedett Kapitány Domokos; az Eſzterházy Antal gyalog Reg — éből fogságba esett Fö-Hadnagy Morvay; az Antal Fö-Hertzeg Reg — éből halva maradtak a' többek között: Schedius és Benkö Kapitányok, 's Fö-Hadnagy Ugrótzi. Meg-sebesedtek: Kapitány Kollár; Kapitánlieutenánt Földesy, 's Záſzlótartó Gömöry.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

1.) Frantzia Orſzágiak.

A' Direktorságból ſzép móddal ki-tudódott Treilhárd, egygy azok közzül, a' kik leg inkább gátolták a' Béknsségkötésnek Rastadtbann lehetö meg-kéſzülését; és bizonyossann ez a' fö ok, a' mellyért meg kellettt néki válni egygy olly zsíros és fényes hivatáltól, mellyhez, a' Republikánusi egygyügyüségnek ſzóval való magaſztalása mellett, Ö se' ragaſzkodott kevésbbé, kéttség kivül, mint a' véle hasonló sorsú Ex-Kollégája Reubel, kiröl beſzélli Carnot, a' maga Apológiájábann, vagy Mentö-irásábann, (mellynek német fordítása illy tzím alatt jött ki Bétsbenn: Carnot's, Ex-Directors und Stifters der französchen Republik, Rechtfertigung vor dem Richterstuhle von Europa. — 1799.) hogy midön sorsot vontak vólna, a' Direktórium' öt

Tagjai közzül egynek eſztendönként való törvényes változására nézve, a' sorsos tzédula' felbontásakor, olly nagy háborodásbann vólt Reubel, hogy meg rázkódva el kiáltotta magát: Én vagyok! (a' kinek t. i. ki kell lépni) Carnot éppenn mellette állott akkor Reubelnek, következkezésképpenn jól láthatta a' mi történt, 's gyakrann elö-hozta — a' mint írja — azutánn is Reubelnek, és ez meg-vallotta maga is, hogy biz az úgy vólt.

Treilhárd utánn, nem soká maradhatának meg a' Direktorságbann az ö vele mindenekben egygyet értett két Tzimborássai, Merlin és Lareveillere Lepaux is. Ezek ugyan magok küldötték írásbann a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátshoz Jún. 18-dikánn délutánni öt órakor olly értelmű magok ki-nyilatkoztatását, hogy ök le akarják tenni a' Direktorságot; de valóban nagy kéntelenségböl tselekedték ök ezt, hogy meg-elözhessék a' gyalázatosabb 's eröszakosabb ki-vettetést, mellynek elöljáró postái el hatottak vala már ö hozzájok: minekutánna t. i. hallották, hogy rettentö ki-fejezésekkel érdekeltetik mind kettöjök' ſzeméllye ki-nevezve, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsbann. A' Tanáts is azombann mindjárt el fogadta az ö magok ki-nyilatkoztatását, nem külömbenn az öregebbik Tanáts is, és már Jún. 19-dik 's 20-dik napjainn, ki is vóltak nevezve helyekbe az új Direktorok, úgymint: Merlin helyébe Roger-Ducos, ki az elsö Nemzeti-gyülésnek Tagja vólt; Lareveillere-Lepaux helyébe pedig Generális Moulins (*Maſzſzéna Ge-*

nerális is egygy vólt a' Cándidátusok közzül; de ö reá nem ment több voks az öregebbik Tanátsbann, kettönél)

Merlin minthogy éppenn Elölülöséget (Prézességet) viselt Jún. 17-dikénn a' Direktóriumbann: tehát az ö neve vólt alája írva azon Directóriális Tudósításnak, mellyet a' Respublika' külsö 's belsö állapottyáról kívánt töle a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts Jún. 16-dikánn; (nem 15-dikénn, és a' mint már most ki-tettzik az Üléseknek környülállásos Elöadásából, Június' 16-dikánn szabadítódtak fel a' közönséges Irók is a' Direktórium' szorongatási alól, 's ugyan azi nap végeztetett el, hogy a' Gyülés el ne oszollyon addig, mig meg nem kapja a' Direktóriumtól, a' kívántt Tudósítást.)

Ezen Tudósítást által adta a' Tanáts, visgálás végett a' maga egygyesültt Kommiszsziói-nak; de hogy illy erösködése közbenn is valamelly könnyen meg-történhetö erösztaktól ugyan tsak tartott: meg-tettzik onnét: mert nehány órákkal azutánn meg-határozta, hogy halál a' fejénn, a' ki mérészelné a' Törvényhozó-gyülésnek, vagy ennek tsak egygy Tagjának is bátorságát és szabadságát meg-sérteni. Ezen Végzésre az öregebbik Tanáts is rá állott.

Más nap, Bertrand (Calvadosi) nevü Tagja a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak, tsak hamar az Ülés' el kezdödése utánn, a' Direktórium' Tudósításáról szóllott, mellyet, tsupánn a' Treilhárd, Merlin és Lareveillere-Lepaux munkájának állított lenni, 's ugyan azért, eze-

ket támadta meg, álnok ſzemtelenségekért 's vakmerőségekért, hogy ők a' Törvényhozó-gyülést merik okozni, mintha nem rendelt vólna elegendő költségeket a' had folytatásra; holott ők veſztegették 's veſztegettették el a' Respublika' pénzét. Szemekre lobbantotta nevezetessenn, hogy a' Hadminiſzter (Scherer) által 437 ezerre engedték tétetni a' Katonaság' ſzámát, és annyi népre ſzedetni fel a' zsóldot: holott nem állott akkor többöl 3 ſzáz ezernél az Armádia; hogy a' Helvétziai, Pedemontziumi, Génuai, Római, 's Nápolyi földönn el követett rablásait a' magok Kommiſzſzáriusinak el nézték; hogy a' jó lelkü Tiſztviselöket, kiket maga a' Nép válaſztott magának, ſzabad akarattyok ſzerént ſzázanként rakatták le; és sok ártatlan 's érdemes Személlyeket árestáltattak meg.

Ezen és több illyetén kemény ſzemre-hányások utánn, a' mellyek közbenn: ostoba, alávaló, hazug, 's a' Nemzet' bizodalmára méltatlan embereknek nevezte Merlint és Lareveiliere-Lepaux-t (mert már Treilhárd nem vólt többé a' Direktóriumbann): végre parantsoló hangonn meg-intette Öket, hogy tegyék le a' Direktori hivatalt.

Szint így beſzéllett ellenek (Meurthei) Boulay is, nevezvén öket a' Respublika' ostorinak, kik által, útálat és átok tárgyává lett a' Fr. Respublika, más Nemzetek előtt. Egyſzersmind javaslotta Boulay, hogy mivel sok dolgok van az egygyesültt Kommiſzſzióknak: jó leſzſz egy különös Kommiſzſzióra bízni a' Directóriális Tudósításnak meg-visgálását.

A' Tanáts mindjárt akkor nevezett is ki e' végre, egy 11 Tagokból álló Kommiſzſziót, mellynek nevébenn Bonaparte Luczián egy Beſzédet tartott a' Tanátshoz Jón. 19-dikénn, hasonló hangonn a' Bertrándéhoz, és Boulayéhez: 's javaslotta a' Tanátsnak, hogy félbe-ſzakadatlanúl folytassa az Üléseit.

Pári'sból írják, hogy a' Dijoni Újságbann ki-jöttek Mack Generálisnak tzáfoló feleletei azon hamis vádakra, mellyekkel terhelték ötet némelly Fr. közönséges Levelek, azért, hogy az ö fogva tartatásáért meg-igazíthassák a' Fr. Direktóriumot. Illy vádak vóltak p. o. mintha ö, beteg Fr. Katonákat öldöstetett vólna le; és hogy a' Földnépét ö fegyverkeztette vólna fel a' Fr— ák ellen. Hazugságnak állíttya egyſzersmind Gen. Mack azt is, mintha ö, minden feltétel nélkül (tsupa diskrétzióra) adta vólna meg magát, Nápolyi Vezér fövel, az akkori Fr. Vezérnek Gen. Championet-nak: mivel — úgymond — egéſzſzenn le-tette Ö a' Nápolyi Vezérséget, 's egyedül úgy, mint Cs. Kir. Feldmarschallieutenánt kért 's nyert is engedelmet Championettól a' Frantzia fö-quártélyba való viſzſzatérésre, a' kivel (t. i. a' Cs. K. Felséggel) akkor nem kezdett vólt még hadat a' Frantzia Respublika.

2.) Nagy-Britanniaiak.

Anglia, negyvenöt ezer föböl álló Oroſz Katonaságot vett a' maga zsóldjára, a' Fr—ák ellen, melly zsóldnak fejébenn, kétſzázhuſzonöt

ezer font sterlinget fizet a' Nagy-Britanniai Felség elöre az Oroſz Csáſzárnak, annakutánna hónaponként hetvenöt ezer font sterlinget; és a' Békesség utánn, melly a' Frigyeseknek helybe hagyásokkal fog köttetni, harmitzöt ezer font sterlinget.

3. Német Birodalmiak.

A' Szaxóniai Válaſztó-Hertzeg Seregének leg nagyobb réſze, indúló félbenn vólt Június' közepe' tájjánn; és a' Válaſztó-Hertzeg, a' maga saját kaſzſzájából minden gyalog és lovas Altiſztnek hónaponként tizenkét garas tóldalékzsóldot adat.

4.) *Olaſz Orſzágiak.*

Roveredóból Jún. 17-dikénn: — „A' melly két ezer Stuttzosokat kívánt Ö Felsége Tirolistól: azoknak elsö Szakaſzſza, már által ment itt az Olaſz Orſzági Sereghez.“

Mediolánumból Jún. 18-dikánn: — „Tegnap útazott itt által, a' Pármai Hertzegi Família, Velentze felé. — Ugyan tegnap hozattattak ide kettenként öſzſze-lántzolva ötvennégy Öſzſzeesküdtek, kik a' Pármai Hertzeget, Famíliástól egygyütt, a' Fr—ák' kezébe akarták iktatni. Ezek között vagyon egy ollyatén Személly is, kinek a' Hertzeg, belsö bizodalmát ajándékozta vólt.“

„Macdonáld' Seregébenn tsak tizenkét ezerenn vóltak a' ſzületett Frantziák.“

5. Tengerlek.

A' Spanyol Tudósítások magok is írják; hogy a' Kádixi Hajóssereg, a' ſzélveſzek által igen meg-rongáltatva vette bé magát a' Karthagénai Kikötőhelybe.

A' Pári'si Tudósítások ſzerént, Karthagéna' Kikötőhelyébe tért bé a' Breſzti Fr. Hajósſereg is.

* * *

Jelentés.

E' folyó eſztendőbenn Augustus Havának 5-dik napjánn a' Pápai Uraságnak Ménesse, melly, 10 hágó Mén-lovakból, 2, három eſztendős; 4, két eſztendős; 10, egy eſztendős Csödör-csikókból; 9, három eſztendős; és 4, két eſztendős Paripa-csikókból; 65, Anya-kanczákból, mellyek közzül harmintzhatnak ſzopos Csikó vagyon alatta; általlyábann pedig ismét újra meg vagynak, ſzép Mén-Lovak által hágattatva: továbbá: 2, négy eſztendős; 5, három eſztendős; 8, két eſztendős; és 13 egy eſztendős Kancza-tsikókból; és így, öſzſzeséggel 132 darab nevezetes fajta lovakból áll: Pápa Városábann kótyavetye által kéſz-pénzért el fog adattatni. Mind azok tehát, a' kik a' ſzép, 's magas Magyar és Erdélyi fajta lovaknak kedvellői, ezen Kótyavetyére el várattatnak.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 3.

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 9-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Ma dél tájbann egygy Oroſz Kurír-Tiſzt érkezett ide, két lovú kotsinn. A' leveles bőr-táska, mejj-vas módjára vólt fel-kötve a' mejjére; melly táskából mivel későbbenn kerülnek ki a' Tudósítások: most

Leg elsőbenn is egygy magyar Levelet közlünk, melly Helvétziából költ, 's az ottani környülállásokat olly eleven ſzínekkel feſti, hogy olvásása közbenn lehetetlen vólt Homérusra 's Virgiliusra nem gondolkoznunk, kik úgy írták

le a' pennájok alá vett hartzokat 's egyéb tárgyakat; hogy Olvasóikat Nézőkké változtatják.

A' Táborbann Zürchnél Jún. 17-dikénn: — „Már Zürch bástyáinn és piattzainn lebegnek a' győzedelmes Cs. K. Seregnek zászlói. Tudniillik: Ezen Hónapnak 4-dikénn éjjel hídakat veretett Károly a' Glatt vizére, és hajnal hasadtakor meg-támadánk az ellenséget az ő erős sántzaibann Zürchnél — a' Városonn innen. — Sántzok nélkül is ennél alkalmatossabb 's erőssebb helye nem lehetett vólna az ellenségnek maga védelmezésére: el gondolhatni tehát, mi lehetett ez, az ő árkaival, töltéseivel 's a' t. meg-rakva sürűenn ágyúkkal és mozsarakkal. Az vala, a' minek a' kéttségbe esett Frantziákat meg kell vala tartani Helvétziábann, 's minket győzedelmes repültünkbenn meg-gátolni. Romlás és veszedelem vala, a' hová a' szem tekintett. Döbörögve 's durrogva okádták egymás ellen a' sok halált a' sok mozsarak 's értz-torkok. — Olly dörgés, olly ropogás vala, hogy azt vélhettük, hogy Helvétzia' Havasai meg hasadoznak, és széllyel omlanak. Az el tévedtt bombák a' falukat gyújták meg, mellyek a' két viaskodó fél között valának. — Haec facies Trojae, dum caperetur, erat. — Itt a' síró Paraszt idősbb Fiával, rettegve hajtá maga előtt megmentett marháját; ott a' zokogó Anya, egygyik gyermekét karjánn vezetvén, tsetsemőjét ölébenn vivén, méjj sohajtással tekintvén vissza égő 's már már hamvakba omló házára — így mentek — a' kínos inségbe.

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
Quam ferus, et vere ferreus ille fuit!
Tunc caedes hominum generi, tunc praelia nata,
Tunc brevior dirae mortis aperta via est. —
Tibull.

Keserves scéna vala ez, mellytől a' Teremtő ſzemeit bizonyossann el fordítá. — Egéſzſz nap verekedtünk, úgy hogy már ſzinte nyelveinket is ki öltöttük. — Egéſzſz a' sántzokig tolakodtunk, úgy hogy már egymás mejjéhez kaphattunk: de ki nem verhettük őket sántzaikból: mivel egygyetlen egygy kártáts-lövés több embert is földre teríte. Tsendes és vídám nap vala külömbenn; de a' fenyők' teteji ingadoztak a' ſzélbenn, mellyet a' kereſztül kasúl repdesö golyóbisok üvöltve fuvának. Az el ütött fenyők ledülének, és sokſzor agyonn üték, a' kit meg-kő mellett a' golyóbis, mert a' mi réſzünk erdo vala. — Úgy vólt, mintha egy Sereg Hannibálok egy sereg Scipiókkal küſzködnének; és Márs tsak bámúlásból, 's kegyetlen örvendezésből ezen iſzonyú vitézség felett, nem akarná el ítélni a' diadalmat. — A' föld rengett; a' vídéknek meg rémültt Lakosai, emberei, állatjai ſzaladtak. — A' setét éj vetett tsak véget a' viadalnak. Szem ſzembe az ellenséggel, úgy állánk meg ezen éjjel a' sántzok alatt, Károly' parantsolattyát várván más napra. — A' mi Regementünknek, és a' Latour Dragonyosoknak az a' betsület jutott ezen tüzes nap, hogy az elöljáró Sereget formálják: az az, hogy elébb mi tegyünk próbát, mutassuk vitézségünket, és azutánn a' hátrább állók bé-ronthassanak a' sántzokba. Mi a' Zürchi Or-

ſzág-útonn nyomúlánk elöre, a' hová minden Battériák vitsorították fogaikat. De legyen bizonyság, a' ki ott vólt, ha nem valánk e' jó Katonák. — Latour a' lóról le ſzállott, hogy velünk egygyütt ostromollya a' sántzokat.

Jún. 5-dikénn egéſzſz nap esett az eső. Az Orſzág-út veress lett a' fel-ázott ember és lóvértől; de az nap semmi sem történt: hanem el vala tökéllve, Jún. 6-dikánn éjtſzaka közönséges ostrommal támadni meg a' makats Frantziákat. De ezt meg tudván az ellenség; és mind Seregét, mind ágyúit az el veſztéstől féltvén (mert tsak egy útja vala, és ez is a' Limát vizénn kereſztül, a' maga viſzſza-vonhatására) még ezen éjjel ide hagyá a' sántzokat, és 25 ágyút, 4 mozsarat, 's ſzámos tár-ſzekereket hagyott hátra bennek. — Midön hajnalkor a' tetöre hágott Seregünk, melly alatt Zürch az ö tavával, és nagy tér-föld, meſzſze-láthatóképpenn fekſzik — látánk mint menének a' hamis Szabadságnak 's Egyenlöségnek fegyveres kevély hirdetöi, a' bárány bőrbe öltözött farkasok, az egéſzſz emberiségnek vad ellenségi, két hoſzſzú Tsapatbann, öſzſze rontván elöbb a' hídat a' Limátonn, és Zürch Városát bé-zárván magok utánn.

El vivék magokkal azt a' híres, és sok tekintetbenn valóságos nagy embert Lavatert, a' Város' Papját. Kár! mert fel-tettem magambann, hogy hozzá megyek, és meg-kérdem ötet: Uram! hát mit mondaſzſz ezen emberi ábrázatról? — Dél utánn

meg nyiták a' Polgárok a' Város' kapuit, és Hotze az ő Seregével bé, és Gen. Hertzeg Rosenberg az elöljáró Sereggel által mene a' Városonn, A' Frantziák a' leg közelebb hegyre vették magokat, mi pedig magunkat a' völgybe, nékiek által ellenekbe. — Sokat veſzténk mi, de még többet a' Frantziák. Hogy tüzes lehetett az ütközet, bizonysága annak az, hogy Hadi Tárnokmester Olivier Wallis, Regementünk' Tulajdonossa 's Gen. Hotze, és Hiller magok is sebet kaptak. Tegethof, Regementünk' Oberstlieutenántja, a ki egy Gránátéros Bataliont vezérelt, el fogatott. Én élek, és kálá Istennek! semmi bajom ninsten.

Némelly apró tsatákat, de a' melyek véresek valának, ki véve, azólta semmi se' történt; és mi békével fekvénk Zürchnél a' Táborbann mái napig.

A' Városiak ſzivessenn fogadának bennünket, ſzínre leg alább. Hotzének, az ő Hazafioknak (mert a' Zürchi Kántonból való) sok tiſztelettet mutatnak. A' Városbann lakik ő, es sebjét gyógyíttatja. Károly táborunknak köze pette egygy falubann quártélyoz. — Minden nap ſzámossann jönnek Helvétziaiak, kik fegyvert fognak a' Frantziák ellen; de a' Zürchi Tó környékének Lasqsai (az úgy nevezett See-buben) meg-átalkodott Barátjaik a' Frantziáknak. A' ki a' Frantziákat esméri (ki veſzek én egygyes Személlyeket, kik kéntelenek) és még is Barátjok lehet: biz az roſzſz; mert barátjá lévén a' Frantziáknak, ellensége az emberi nem-

nek. — Hotze organizálja, és Anglia fizeti a' hozzánk jövő Helvétziaiakat. A Tiſztek többnyire ollyanok, kik néha napjánn Frantzia Királyi ſzolgálatbann valának.

Egyſzerre fel zendült az egéſzſz itt táborozó Sereg. Fegyverhez kap minden. Megyünk, nem tudom, hová. — Nem írhatok most többet.

A' föld felett, az Ég alatt, Jún. 21-dikénn hol — azt magam sem tudom meg mondani — annyit mondhatok, hogy Helvétziábann. — —

„ Károly mintegy 17 ezeret Seregéből, pedig mondhatom, igen válogatott népet valamint a' Gyalogságból, úgy a' Lovasságból is, ide küldött; 's maga is utánnunk jő. Éjjel megyünk, 's nappal az erdökbenn fülelünk, sátorainkat viſzſza hagytuk, hogy könnyebbek legyünk. Nem tudjuk, mit akar Károly velünk végre hajtani. Annyi bizonyos, hogy nem leſzſz tsekélység. Annyira jobbra jöttünk, hogy már túl vagyunk Nauendorf' Seregénn is, melly most a' Ts. K. Hadnak jobb ſzárnya. Nauendorf már Bádennek külsö Városában vagyon.

Az egéſzſz éjjel útazván, hajnalkor ide ezen erdöbe értünk, a' hol le telepedénk, hogy egy kisség ki pihenhessük magunkat, és falatozhassunk. — Katona 's ló fáradt lévén, nyugſzik. Ennyi ezer ember és ló között olly méjj a' tsendesség, mintha éjjel vólna, de én nem akarván tovább halaſztani Levelemet, írok. A' baráttságnak nem ſzeretek adóssa lenni. Úgy is ki tudgya, mikor lehet ismét idöm az írásra, ha egy-

ſzer bele kezdünk a' néküink rendeltt munkába. Még titok minden. Lehet, hogy tsak hadi fortélyból az ellenségnek fejét zavarjuk öſzve, ide 's tová mozdúlásinkkal: de meg lehet az is, hogy ismét viſzſza megyünk a' Rajnánn, és a' Sváb Kerületnek ſzélénn Baselig útazunk; hogy ſgy meg kerítvén az ellenséget arra kénſzeríttsük, hogy Helvétziát idé hagyja, mellynek meg-vételét külömben, minden tapodás föld, vérrel fogna meg jelelni. — Isten velünk!

Olaſz Orſzági Levél.

Páviából Jún. 21-dikénn: — „A' millyen vér-ontás vólt Jún. 16, 17, 18, és 19-dik napjainn, a' Trebia, Tidone és Pádus vizeinél Placentzia Városa' vídékénn, ollyanról még a' háborúkbann meg-öſzült Vitézek sem emlékeznek. Az utólsó nap különösenn sok ezer embereknek végsö vagy igen ſzerentsétlen napjok vólt. Frantzia Vezér Macdonáld, 35 ezerből álló Armádiáival, kereſztül akart rontani a' mi Armádiánkonn, 's valóbann már nem is felette meſzſze vólt a' másik Fr. Vezérnek Moreau Generálisnak Seregétöl, ki is, a' mint köztök el vólt titkonn végezve, a' mi Armádiánkat éppenn akkor kezdte délröl hátra nyomni, mikor annak jött vólt Macdonáld Napkelet felöl. Ezzel, igen sok bajunk vólt. Mind maga, mind az alatta valói igen vitézül viselték magokat, 's úgy látſzott, hogy Jún. 19-dikénn, ha az Ég rájok ſzakad is, kereſztül verik magokat Seregünkönn. Alig lehetne példát találni rá a' Históriákbann, hogy az ellenkezö Seregnek nagyobb vitézség-

gel viaskodtak vólna. Az utólsó nap egéſzſz, éjfél elõtt 11 óráig tartott a' ſzörnyû tusakodás, a' mikor gyõztek a' mi Seregeink, jóllehet Katonáink a' ſzakadatlan verekedés miatt egynehány napig tsak kapkodva ehettek valami keveset, 's nem is igen pihenhettek. Maga Hertzeg Lichtenstein János Generális (N. Mélt. Hertzeg Eſzterházynénak, 30 eſztendöt meg-haladott testvér Báttya) két nap semmit sem evett, 's midõn Iún. 19-dikénn 10 óra tájbann délelõtt enni kezdett, még egy fertályt se' tölthetett az evésbenn, midõn hire jött, hogy megént reánk ütött az ellenség. Tüsténti oda hagyta tehát az eledelt, és sebes nyíl módjára hajtott a' Frantziáknak. Tsak hamar agyon lötték alatta jó paripáját, a' midõn nem várta, hogy mást hozzanak elö a' távol lévõ paripái közzûl, hanem egy Lobkovitz Regementjebéli Dragonyosnak a' lovára kapott, 's úgy ment ismét az ellenségnek. Három illyen Dragonyos lovat lõttek agyon alatta kártáts-golyóbisokkal, 's a' negyediket sebbe ejtették. Az elött való nap pedig (Jún. 18-dikánn) estvéli 6 óra táljbann, egygy kártáts golyóbis, a' ruhájának egy réſzét, t. i. a' zsebét, 50 (nem 30) arannyal, és némelly fontos íriásokkal egyetembenn el hordta. Az írásokat eleget kerestük, de nem találtuk. Magánn a' Hertzegenn még semmi ſzerentsétlenség kem történt."

(A' Tidone és Trebia vizei között, Iún. 17-dik 18-dik 's 19-dik napjainn történt nagy verekedésekröl, 's az ellenségnek Iún. 20-dikánn a'

Placentziánn túl folyó Nara vizénn által lett kergettetéséröl, környülállásos hoſzſzú Tudósítást adott ki tegnap estve, a' Hadi Cancellária, 35-dik ſzám alatt, melly, a' halva-maradtt Frantziák ſzámát teſzi hat ezerre; a' fogságunkba esett ép és sebes Fr. — ákét 12,268-ra; a' nyertt záſzlókét 8-ra, 's az ágyúkét 7-re. — Réſzünkröl, a' Cs. Katonasag közzül 87 Stabális és Fö-Tiſztek 's 244 más Katonák estek el; 's meg-sebesedtek 87 Stabális és Fö Tiſztek, 's 1816 más Katonák. Az Oroſzok közzül 1 Oberstlieut. 4 Tiſztek, 's 675 Közemberek húllottak el; sebbe-estek 3 Generálisok; 3 Obersterek; 1 Oberstlieut.; 5 Májorok; 35 Fö Tiſztek; és 2041 Közemberek. — Gróf Bellegarde F. M. L. unknak Korpusából Alessándriánál 203-ann maradtak halva Iún. 20-dikánn; 578-ann estek sebbe, és 1229-enn fogságba. — F. M. L. Ott' vezérlése alatt, a' Tidone és Trebia melyékeinn, József Fö Hertzeg Huſzárjai közzül sebbe-estek: Oberstlieut. Hertelendy; Májior Dobay; Kapitányok; Inczédy; Ernst; Bajalics; és Báró Lutzow. Fö Hadnagyok: Pálffy és Balogh. Al-Hadnagyok; Sebestyény; Halász; Haller. Fogságba esett Alhadnagy Gr. Stubenberg. — Moreau, egygy Divíziót küldött vólt Gen. Victor' vezérlése alattt Macdonáld' segíttségére, a' Lucai földönn által.)

A' Turini Várbann találtatott minden ágyúk ſzáma, 562-re megy fel, Mélász és Szuvarow Vezérinknek újjabb Tudósításai ſzerént.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1. Német Birodalmiak.

Rastadtból Jún. 27-dikénn: — „A' Frantziák, kik Kéhlnél állottak, elébb nyomúltak vólt Offenburgonn által a' Kinzingi völgybe, olly tzéllal, hogy el nyervénn a' Kniebisz nevű szoross járást, azonn által a' Sváb Kerületnek felső részébe vegyék magokat, 's onnét háborgathassák hátúlról Károly Fő-Hertzeg Seregét, mellynek illy környülállásokbann, meg-kellett vala oszlani, az ő képzelődéssek szerént, 's mód szolgáltatódott vólna Maszséna Generálisnak, az elébb nyomúlásra: de Cs. K. Gen. Meerfeldt, olly diadalmassann viszsza verte öket, hogy mintegygy háromszázann közzülök, egygy Fő-Tiszttel egyetembenn fogságunkba is estek.“

Rastadtból Jún. 28-dikánn: — „Kéhlenn felül, három helyenn támadta meg a' Cs. Kir. Katonaság a' Frantziákat Június' 26-dikánn, 's mind a' három helyett úgy viszsza verte öket; hogy már most Kéhlenn és Auenheimonn túl állanak mind a' három Fr. Csapatok egygyesülve A' Cs. K. Lovasság ez úttal is, igen derekassann viselte magát.“

(Ezen viszsza-verettetésekről a' Fr—áknak, Gróf Sztáray F. M. L. unktól is érkezett már Bétsbe egy Kurír, tegnap estve.)

2.) Török Birodalmiak.

A' melly Konstántzinápolyi officiális Tudósításokat közöl a' Bétsi Udv. Újságnak Júl. 6-di-

kánn költ Darabja, azok ſzerént, úgy meg-ſzorúlt vala Bonaparte Máj. 21-dikénn Síriábann, hogy saját táborát 's bagázsiáját el égettette, és éjtſzakának idejénn nyakra főre el illantott, népének meg maradott kevés réſzével, St. Jean d' Acre Városától Jafa vídékére. Gezzar Basa azombann, nem tsak mindjárt küldött Lovasságot utánna; hanem olly rendeléseket is tett, hogy el vághassa az útját ha tsak lehet Bonapartenak, Egyiptom felé. Egynehány Tatárokat küldött Gezzar a' maga Tudósításával Konſtántzinápolyba, a' kik Jún. 12-dikénn értek Konſtántzinápolyba, 's magokkal vitték 13 Fr. Generálisoknak, és mintegygy 300 Fő- és Al-Tiſzteknek el mettzett fejeiket is, mellyek mindjárt más nap ki tétettek ſzokás ſzerént a' Csáſzári palota' kapujának felibe, a' Bonapartenn vett győzedelemnek le-írásával egyetembenn. (A' Nagy-Vezér Máj. 23-dikánn indúlt el Konſtántzipolyból Bonaparte ellen.)

3.) Frantzia Orſzágiak.

A' meg-bukott Direktóriumnak, nem vala már a' vége felé egyéb fegyvere maga védelmezésére, a' Redaktörnél (Directóriális Újságnál). Minekutánna t. i. két olly Könyvetskéknek Kiadói is meg-igazúlva mentek vólna el a' Törvényſzék elől, a' mellyek nyilvánvaló betsmellői a' Revolútziónak, egygyik, illy értelmű tzím alatt: Danikáni Kaſzſzándra; a' másik pedig: A' Földközi tengerbéli (Mediterraneumi) tengeri kutyák Levele a' Polgár Direktorokhoz (Addresse des re-

quius de la Mediterranée aux Citoyens Directeurs) — ezt látván a' Direktorok, t. i. Reubel; Treilhárd; Merlin; Lareveillere-Lepaux; (mivel Barras, már jó időtől fogva igen kevés részt vett vólt a' nevezett 4 Tiszti-társainak tanatskozásaikbann 's munkálódásaikbann), nem is idéztették már Törvényszék' eleibe, az ollyan Irások' Kiadóit 's Szerzőit, mellyek őket érdekették: hanem tsak a' Redaktőrjökbenn igyekezték menteni magokat: de valóbann úgy mentették, hogy jobbann tették vólna, ha hallgattak vólna.

Két ollyan tüzes Irások p. o. a' következendő tzímüek: Le Russe in Paris (Az Orosz, Páris'sbann). — Situation de la Republique dans les Circonstances présentes, Motifs, qui out determiné les Conscrits d' abandonner les drapeaux revolutionnaires (A' Közönséges-társaság' állapotja a' mostani környülállásokbann. Azon indító okok, mellyek, a' revolútziónális zászlók' el hagyására határozták, a' katonai laistromokba már ennekelőtte bé irtt, 's mostanság a' katonáskodásra elő állított Iffjákat.)

Ezen két Irásokbann keményenn szemekre van lobbanntva a' Direktoroknak, hogy ők az (úgy nevezett) új Respublikákat el nyomták 's ki rablották, és nevezetessenn, hogy Helvétziának jó szívű tsendes Lakosival úgy bántak mint a' leg-zabolátlanabb vadságú dúlói az idegen Tartományoknak. Ezen vádak' igazságát nem merték tagadni a' Direktorok, hanem tsak azt felelték: 1.) hogy máskor is terhelte már őket olly vádakkal egy Felekezet, és nevezetessenn

annak Dümlard nevû Tagja, de a' kinek 's úgy a' Tzimborássainak szájokat is, bé tudták ök dugni. 2.) Hogy az afféle vádak' hánytorgatásának telyességgel nints most ideje, mellynek nem egyéb a' czéllya, hanem hogy az új Respublikák' népei, el idegenítödjenek a' Fr — áktól, 's fel-ingereltessenek, a' Frantziáknak még nagyobb mértékbenn való öldösésére, mint a' hogy most öldösik.

Ezekre az ellenvetésekre: Miért akarták ök a' hadakozást újra el kezdeni a' szárazonn; és ha már tsak ugyan el akarták kezdeni, miért hagytak annyi idöt az ellenségnek, a' melly alatt magát derekassann hozzá készíthesse Az a' had folytatáshoz? — olly zavaros elmével feleltek, hogy a' Szárdíniai 's Nápolyi Királyok; és a' Toskánai Nagy Hertzeg ellen ki-adott mind a' három Had jelentéseknek idejét ugyan azon egy napra találták tenni; 's egyszersmind a' politikájok titkát is fel-fedezték, melly abból állott, hogy Ausztriát nem bántják addig, mig elébb a' Szárdíniai és Nápolyi Királyokat külön külön meg nem fosztják Országjaiktól.

Igy vágták ök le magok alatt a' fát, az által is, midön a' Redaktör mellett frantzia fordításbann közönségessé tették azt a' Tudósítást, mellyet, a' Rastadt mellyéki gyilkosságról tizenegygy Német Minisztériális Személlyek adtak vólt ki Karlsruhebann Május' elsö napjánn. Ök ugyan ezen Tudósításnak ki-nyomtattatása által bizonyítani akarták, az említett gyilkosságról ki-hirlelt képtelen állításokat, 's azombann nem gondolták meg, hogy egygy olly elöadast szol-

gáltatnak önnön magok a' Nép' kezébe, melly, az ö állításſokkal éppenn meg nem egygyeztethetö környülállásokat foglal magábann. Vátig igyekeztek ugyan ök ezeket magok réſzére magyarázni, a' sürüenn közikbe tóldozott jegyzéseik által: de a' mint kezdik mutatni a' következések, alig ha nem haſzontalanúl.

Illyen környülállások p. o. 1.) hogy a' Fr. Követeknek minden Német Miniſzterek, a' kik még akkor Rastadtbann vóltak, erössenn javaslották Apr. 28-dikánn reggel, hogy más napra halaſztanák el-indúlássokat, de semmiképpenn reá nem lehetett öket beſzélleni, hogy le tettek vólna az éjjeli útazásról. Estve meg is indúltak: hanem a' Kapunál meg kellett állapodniok, mivel a' Cs. K. Strázsáknak közönséges parantsolattyok vólt, hogy senkit ki ne botsássanak (a' millyen parantsolat ſzükséges, had' idejénn, 's ſzokásbann is vagyon). Ekkor már a' Német Miniſzterek nem tsak meg-újjították elöbbeni javaslássokat; hanem igen kérték is a' Fr. Miniſztereket, hogy ne útazzanak olly setét éjtſzaka, ezek mindazáltal kéſzebbek vóltak minden Kísérök nélkül is folytatni el kezdett útjokat; mint sem meg-várni a' vírradtát: és kivált Bonnier sürgette az éjjeli útazást, abból az okból, hogy a' Cs. K. Oberster által ki-ſzabott idö Rastadtbann ne lepje öket, (melly ok helytelen vólt: mivel már vírradtig alig telt vólna el akkor hat óra, és még huſzonnégy egéſzſz óra vólt hátra, a' nékiek ki-ſzabott idöböl).

2.) A' Fr. Miniſzterek magok, nem kértek úti Kíséröket magok mellé, az akkor Rastadt-

bann vólt Cs. K. Kapitánytól: hanem egygy illy kérést tsupánn a' Moguntziai Directóriális Szekretárius tett a' Cs. K. Kapitányhoz, ſzóval, és már a' Kapunál, éjjelnek idejénn, (melly kérést nem telyesíthetett a' Cs. K. Lovas-Kapitány, mivel nem vólt az eránt útasító parantsolatja; és éjjelre nem is adhatott vólna, más akármelly Követ mellé is Kíséröket, mivel tartani lehetett az ellenség' meg-támadásától.)

A' több környülállásoknak közlését máſzſzorra kéntelenítettünk, az idö' és hely' ſzük vólta miatt halaſztani: most tsak egygy Könyvetskéről emlékezünk itt, melly Bétsbenn is ritkaság eddig, mivel Kurír hozta. az pedig sokat nem hozhatott magával; hanem itt is ki fog kéttség kivül nyomtatódni. A' tzímje ezen Könyvetskének: *Lettre d' un habitant de Paris, à son ami à Berlin, sur l' assassinat des Ministres françois près de Rastadt.* (A' Fr. Miniſztereknek Rastadt mellett lett meg-ölettetése eránt, egygy Pári'si Lakosnak a' maga Berlini Barátjához írtt Levele) Felelt ezen Levélbenn a' Pári'si Lakos, a' maga Berlini Barátjának, a' ki tudakozta tőle: „Mint vélekednek Pári'sbann, az említett gyilkosságról?" — Már itt kereken ki van mondva, hogy sokan vélekednek úgy Pári'sbann, hogy magok a' Direktorok bérlették ki a' Gyilkosokat, 's magok kéſzíttettek Cs. K. Formaruhát, mellynél fogva, az Auſztriai Házra háríthassák a' gyilkosságot, 's ez által fel-buzdíthassák a' Fr. Nemzetet, mind fegyver-fogásra, mind pénz-adásra. Az illy példákkal — így ír továbbá a' Pári'si

Lakos — bővölködik a' Fr. Revolútzió. Tudják azt itt bizonyossann, hogy Bassál-nak és Duphot nak Rómábann; ſzintúgy Turinbann is némelly Fr. Katonáknak meg-ölettetését, magok az ide való Direktorok praktikálták azért; hogy mutathassanak a' Fr. Népnek valamelly ſzínes okokat, a' mellyekért mentek rá Rómára 's Turinra. — Ez a' Levél is, fenébb embernek írja Debryt, a' más két Tiſzti-társainál, úgymint: Bonnniernél, és Roberjotnál. De tsak ugyan Bonnierről is elő-hozza, hogy ő is voksolt a' ſzerentsétlen 16-dik Lajos halálára. Roberjot ugyan nem vólt jelen akkor ſzemélly ſzerént a' Voksolók között, de hogy írásbann avagy tsak ő is voksolt, onnét meg-tettzik: mert többſzör kérkedett vele Rastadtbann. hogy ő is a' Voksolók közzűl való. Debrynek az egéſzſz voksát fel hozta a' Levélíró, 's abból mutatja, hogy még Roberspiert is meg-haladja Debry a' gonoſzságbann: mert Robespierre, kivűlről is mindég úgy mutatta magát, a' millyen vólt belőlről: de Debry állortzáskodott, tettetvén nevezetessenn az említett voksolásra nézve, mintha azért sokat küſzködött vólna ő magával; mig nem végre a' Törvénynek meg-hányása vetése utánn látta: hogy a' lágyithatatlan igazságú Törvény, halált, még pedig mentől elébb való halált kíván. Ez a' Debry vólt az, a' ki 1793-dik eſzt—benn, közönséges Gyülésbenn javaslotta, hogy egy Kompániát kell fel-állítani az ő kórmányozása alatt: a' mellynek kötelessége legyen minden Fejedelmeket le-őldösni.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 4.

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 12-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Tegnap olly értelmű Tudósítások érkeztek Toskánából, hogy a' Fr—ák el hagyták Florentziát 's Piſztóját.

A' Rajna felé indúlt Oroſz Seregoſztálynak elsö Szakaſzſza, Prágába várattatott vala e' folyó Június' Hónapnak 8-dik napjára. Vezére ennek a' Korpusnak, Generállieutenánt (vagy a' mi nállunk ſzokásbann lévö nevezet ſzerént Feldmarschallieutenánt) Rimskoi-Kosakow.

Széltire beſzéllik itt, 's külföldi Újságokból is olvassuk: hogy F. M. Szuvarow nagyon meg verte vólna Morót.

Beſzéllik azt is, hogy a' Nápolyi Felség, már benn vagyon Nápoly Városábann.

(Hogy Nápoly Városát egéſzſzenn bé-kerítették vólt a' tenger felöl még Május Hónapbann az Anglus, Portugallus, és Nápolyi Királyi hajók; hogy Ichia, Procida, és Capri Szigeteket el foglalták, nem külömbenn Castellamaret, a' melly jó révpartú Város, 6 óránnyira esik Nápolytól Dél és Napkelet között; hogy Kápuát megvették a' Királyhoz hív Lakosok erőſzakosann, 's mind le vágták a' Fr. Őrizetet; hogy tizenkét ezer Abruzzoiak tartották bé-kerítve Gaëta Várát; hogy azok a' fel-fegyverkezett Lakosok, kik a' Fr — ákkal egygyesülve vóltak Nápoly alatt el oſzlottak: — ezeket mint bizonyos történeteket úgy hirdettette ki Oroſz Admirális Usakov, Sz. Pál nevezetű líneai hajójánn, Május' 29-dikénn: egy Velentzei Levél bizonyítása ízerént, a' melly, Jún. 24-dikénn költ.)

Bonaparteről bizonyosnak írják az újjabb Konstántzinápolyi Tudósítások is, hogy sebet kapott a' tzombjánn Acrenél Síriábann. Nyilvánn ki van ez az ő meg-sebesedése téve a' Jaftábann, az az, a' Török Udvarnak azon különös hadi Tudósításábann is, melly a' Csáſzári palota kapuja' felibe a' Fr. Generális- és más Tiſzt-fők mellé vólt fel-függeſztve. Ezen Jafta kezünkbenn vólt a' maga eredeti valóságábann.

F. M. L. Gr. Sztáray' Tudósítását, mellyről a' múlt postann emlekeztünk, Június' 28 dik

éjtſzakájánn inditotta Károly Fő-Hertzeg Bétis felé, 's itt ki adta azt a' Hadi Cancellária Júl. 10 dikénn, a' 36-dik ſzámú Tóldalékjábann a' Bétsi Német Újságnak. Magyar értelme a' Tudósításnak ez: Generálmájor Gr. Meerveld, F. M. L. Gróf Sztáray' parantsolatjából, Haslachon által, Offenburg' vídékére nyomúlt elő, 's el verte onnét Jún. 26-dikánn a' Fr—ákat, réſzünkről kevés veſzteséggel: de az ellenség közzül fogságunkba estek 1 Oberser, 6 Tiſztek, 's 240 Közemberek; és a' 10-dik 's 23 dik Fr. lovas Reg—ek tsak nem egéſzſzenn semmivé tétettek. Illy meg-verettetése utánn, viſzſza-vonta magát az ellenség Kéhl felé: 's Gen. Merfeld Gengenbachbann; Görger Generálisunk pedig Oppenaubann állapodott meg."

Ezen Tudósításonn kivül, közöl még az említett 36-dik ſzámú Tóldalék, egy Olaſz Orſzági, és egy Helvétziai Tudósítást is.

Az Olaſz Orſzági, Bologna (Bonónia) Városának Gen. Gróf Klenau által Jún. 30-dikánn lett el foglaltatását adja elő, illy módon: Az ellenség' serege utólsó Szakaſzſzának mindenütt nyomábann lévén, F. M. L. Ott Korpusának elsö Szakaſzſza, Gen. Klenau vezérlése alatt, el érte azt a' mondott naponn, Bonóniánál, 's által kívánta ezen Várost Gen. Hulin-tól, a' ki vólt Vezére a' Fr. Sereg-ſzakaſznak. Az alku, mellynek Bonónia végett alája írták magokat: Fr. Generális Hulinnak következendő Tzikkelyeit, 's Gen. Klenaunak következendő Feleleteit foglalja magábann: 1-sö Tzikkely. Két órát kívánok, hogy a' Garnizont (Őrizetet) 's

a' Betegeket ki-szállíttathassám a' Városból. Felelet. Az egy Florentziai Kapunn kivül, mind én foglaltatom el egyszeriben a' több Kapukat. 2-dik Tzik. A' Lakosokat, nem kell a' magok vélekedéseikért 's gondolkodássok módjáért kérdőre vonni, 's meg-büntetni. Fel. Ez, politikai tárgy, mellyhez semmi köze nints a' Katonaságnak. 3-dik Tzik. A' melly Fr—ák ma, a' hídnál történtt viadalbann, és egyébütt, hadi fogságba estek: el kell őket olly ígéretjekre botsátani, hogy nem fognak szolgálni. Fel. Él botsáttatnak. 4-dik Tzik. A' Tiszték' 's a' Generálstab' bagázsiáji, nem külömbenn az Őrizet' kaszszája, elől az én Seregem előtt szállítódnak ki, 's egy Ausztriai Tiszttől fognak kísértetni. Fel. Igen is, a' Hegyek közzé való Pietro Mali nevezetü bé-járásig. 5 dik Tzik. Hogy az én vezérlésem alatt lévő Katonaság, minden háborgattatás nélkül el juthasson Pietro Maló-ig: e' végre tevődött fel az ez előtt való Tzikkelybéli kívánság: minekutánna az alkudozásbann olly sok idő veszztegetődött el. Fel. Jól van. — A' Tzikkelyek alatt bal felöl ez az alólírás áll: „Hulin, a' Nápolyi Sereg- 3-dik Divíziója hátúlsó Szakaszszának Fő-Vezére.“ — A' feleleteknek pedig jobb felől ez van alájok írva: Gróf Klenau, Cs. K. Generál Májot.“

A' Helvétziai Tudósítás, Károly Fő-Hertzegtől vagyon, 's magábann foglalja azon kemény verekedésnek bővebb előadását, a' melly Zürchnél történt Jún. 4 dikénn, 's a' mellynek az a' szerentsés következése lett, hogy Fr. Ve-

zór Maſzſzéna, önként el hagyta Jún. 5 dik éjtſzakájánn a' maga Zürchi és Zürch-mellyéki igen erös, és az ö általa meg-vehetetlennek képzeltt tanyáját. Ezen Tudósítás, négy ezerre teſzi a' halva-maradtt és meg sebesedett Fr—ák ſzámát: az el fogattakét pedig öt ſzázra, kik között két Generáladjutánsok vagynak. A' meg sebesedett Fr — ák köztt mondatnak lenni Cherin, Oudinots, és Himbert Generálisok; Ingenier Generális De Ville, és Generál-Adjutáns De Billy. (Cherinröl, a' ki feje vólt a' Gen. Stabnak, azt írják a' Fr. Tudósítások, hogy meg-hólt a' sebjében. — Réſzünkröl, mintegy 1600-ra megy, a' halva maradt; a' meg-sebesedett; és a' fogságba esett Vitézeink' ſzáma.

A' több foglalatja ezen Tudósításnak, halaſzthatóbb: mint sem a' 35 dik ſzámúé, melly, annak a' nagy hírü Nápolyi Frantzia Seregnek nehánynapok alatt ſzinte egéſzſzeen lett öſzſzerontatását a' környülállásokkal egygyütt igy adja elö:

„ Frantzia Vezér Macdonáld, minekutánna a' Toskánai földönn, mind az ottani Fr. Divizióval nevelte vólna a' maga Seregét, mellyet Nápolyból ſzállított oda; mind pedig egy más Oſztállyal is, mellyet a' Kollégájától Moró Vezértöl kapott vólt Genuéból: mindjárt el kezdett a' Pó (Pádus) vize' a'só mellyéke felé Toskánából elébb nyomúlni M g értvén ezt F. M. Szuvarow: Turinnál hagyta B. Káim F. M. L. ot, annyi ſzámú Cs. K., és Oroſz Katonasággai, hogy mind Turin Vára ellen, (melly még

akkor meg nem adta vólt magát) foganatossann dolgozhasson B Káim : mind a' Szabaudiából 's Génuából Pedemontziumba ſzolgáló útakat is ſzemmel tartathassa: maga pedig Gr. Szuvarow Alessándria felé vitte siettséggel a' Seregét, hová bizonyos hírül vitték néki, hogy már Macdonáld Jún. 12-dikénn Modenához érkezett, és ott meg-támadván Hohenzollern Generálisunk' kevés népét, kénſzerítette azt nem minden veſzteség nélkül viſzſza vonni magát a' Pádusonn, 's nyomúlt F. M. L. Ott ellen, Pármánn által, a' hol még egy Batalion Hertzegi Katonaságot is fel vett maga mellé. F. M. L. Ottnak parantsolatja lévén, hogy míg segíttséget nem kap: ne veſztegesse a' maga erejét, egy sokkal nagyobb erő ellen: el vonta magát a' Tidone vize bal mellyékére, 's Jún. 17 dikénn délutánni 4 óráig nagy okossággal titkolgatta az ellenség előtt, a' maga erejének gyengeségét, a' midőn hozzá érkezett F. M. Szuvarow, 's leg ottan a' Gregow és Basdeyew Kozák Reg—jei, és Oroſz Hertzeg Pangration Seregoſztállyának elsö Szakaſzſza, F. M. L. Ott jobb ſzárnyához kaptsolták magokat. A' nevezett két Kozák Reg—ek, ſzokott gyorsasággal neki hajtottak az ellenség bal ſzárnyának óldalról, elölről pedig a' F. M. L. Ott' jobb ſzárnyabéli gyalogság, bajonéttal támadta meg azt. Hasonlóképpenn az ellenség' jobb ſzárnyának mind elölről mind óldalról neki esett Oroſz Hertzeg Gortzakow, a' Semenrikow 's Moltsanow Kozák Reg—jeivel, két Oroſz Gránátéros Bat—okkal, 's a' Cs. K. Seregbéli tíz Kompániáival

Frölichnek, és Wouwermann Gránátéros Bat — jával. Az ellenség' dereka ellen középbenn F. M. L. Oft dolgozott. A' tövisbokrok és vízárkok éppenn fenn nem tartóztatták Vitéz Gyalogjainkat, kiknek hathatós segíttségekre vóltak a' József Fö-Hertzeg' Huſzárjai, nem külömbenn a' Karaczay, Lövenehr, és Lobkowitz Lovas Reg—jei is. Által verettetvén az ellenség a' Tidone vizénn, még a' jobb partján se' állapodhatott meg ezen víznek. Az éjj vetett véget a' viadalnak, mellybenn mintegy ezerenn maradtak halva az ellenség közzül, 's négy ſzázann fogságunkba estek."

„Jún. 18-dikánn, délelötti tíz órakor által gázolta Népünk 3 Tsapatokbann a' Tidonét, mellyen túl, a' Trebia vizétől egy óránnyi meſzſzeségre állott vólt az ellenségnek 30 ezernél felesebb ſzámú serege, tsata-rendbenn. A' gödrös és tzerés földön nem elébb, hanem tsak délutánni egy órakor érhetett az ellenség' bal ſzárnyához Hertzeg Pangration, az elöljáró Seregünkkel, mellyhez, Karaczay Reg—ének 4 Svadronnyai, és két Kozák Reg—ek is vóltak adva. Mindjárt meg-futamtatta bajonétos gyalogságunk az ellenséget, Lovasságunk pedig kergette olly foganattal, hogy 5 ſzázann maradtak halva; és a' meg-frantziásodott Lengyel Légiójából Gen. Dombrowskynak, a' Generáladjutánssa Gen. Dombrowskynak, két Oberster, 's 600 más Katonák estek fogságunkba. Nyertünk két ágyút és két záſzlót is."

Még két ſzerentsét próbált vala ezen a'

naponn az ellenség: más nap pedig ötöt: de mindég nagy ſzerentsétlenségével, melly véres próbatételek meg érdemlik a' bövebb előadást is; hanem most tsak annyit említhetünk róllok, hogy azok utánn nem mert már többé ſzembe ſzállani az ellenség Vitézeinkkel, hanem nyomúlt valamint nyomúlhatott: de tsak ugyan el érték a' Nura (nem Nara) vizénél Jún. 20-dikánn a' Miéink, és sok kárt tettek néki: a' többek között egy Fr. Sereg-tsapatnak (Kolonnak) minden bagázsiáját el nyerték a' Kozákok. — — Az 5-dik Huſzár Reg— ünkből meg sebesedtek Jún. 20-dikánn Boros és Straube Kapitányok, 's Alhadnagy Majthényi. — Az Alvinczy Reg— éből meg sebesedett a' többek között Záſzlótartó Adorján; 's fogságba esett Záſzlótartó Bárány. — Eſzterházy Reg — éből sebet kapott a' többek között Záſzlótartó Horváth; 's fogságba esett Föhadnagy Hrabovſzky.

A' múltt postánn közlött Helvétziai Levélnek elsőbb réſzéhez tartozik még ezen itt következő Tzikkely is:

Zürch, ſzép, nagy, régi Város. Teli most mindég Cs. K. Tiſztekkel. Én is bé lovaglottam a' közönséges sétáló helyekre; és meg-látogattam Gessner' sírját, melly a' Limát partjánn vagyon. Szép, de nem pompás monumentum, ezen felül-írással:

„Dem
Andenken
Salamon Gessners
von seinen
Mitbürgern.

Billig verehret die Nachwelt
Den Dichter den die Musen
sich geweihet haben, die Welt
Unschuld, und Tugend z'u lehren." —
Tod Abels. I. Gess.

Károly' ſzivének nagy hetsületére válik, hogy idegen Orſzágokbann is óltalmazza a' ſzép mesterségeket. Parantsolatjára, éjjel nappal Strázsa áll Gessner' Sírjánál, hogy a' háborúnak közepette se' bántsa meg senki is ezen jeles Embernek emlékezetét.

Lavater J. C. (kiről ezen Helvétziái Levélbenn vala emlékezet), Zürchi (Tigúrumi) igen híres Prédikátor. Nevezetessé tette magát kiváltképpenn, azonn nagy (négy negyed formájú Kötetekbenn sok képekkel) Világ eleibe botsátott Munkája által, mellybenn az emberi ábrázatnak külömbkülömbféle alkotmányú formáiról 's változásiról értekezvén, igyekezik azokból, a' sok tapaſztalásoknak egybe-hasonlítgatása által, meg-esmertetô reguláit ſzabni, az emberi éſz és ſzív tulajdonságinak. — Midôn a' múltt eſzt — benn bé-rontának a' Fr — ák Helvétziába, 's jóltévô baráttságnak ſzíne alatt, tsak nem egéſzſzenn ki-puſztították azt: Lavater egygy Irást kéſzített a' Fr. Nemzethez, illy titulus alatt: Ein Wort eines freyen Schweizers an die groſze Nation. (Egygy ſzava egygy ſzabad Helvétusnak a' nagy Nemzethez), mellybenn igen erôss ki-fejezésekkel hánnya ſzemekre a' Fr — áknak, Helvétziánn el követett igazságtalanságjokat. A' végire ezen Irásnak, az eſz-

tendő (1798.) és nap (Május' 10 dike) elibe ezt tette: Im ersten Jahre der schweizerischen Sclaverey. (A' Helvétziai rab ſzolgaságnak elsö eſzt-jében) Ezt az Irást több nyelvekenn ki-nyomtattatta Lavater, saját neve alatt, 's el küldözte minden réſzeibe a' Világnak. El küldötte Sept. 12-dikénn Pári'sba is a' Fr. Direktóriumnak akkori hatalmas egygy Tagjához, 's annak a' Helvétziábann haramiáskodott Fr. Kommiſzſzáriusnak Rapinátnak Sógorához, Reubelhez, egygy német Levél mellett (minthogy Reubel maga is német ſzármazású), melly Levélbenn, a' Fr. Respublikának romlást, 's a' Direktoroknak meg-bukást jövendölt Lavater, illy bátor és hathatós ki-fejezésekkel: Die französische Nation reitzt durch den Uebermuth ihrer Glücksmacht, den Fluch aller Nationen wider sich, und sie eilt ihrem schnellen schrecklichen Falle engegen. — Mir sind die jetzigen Directoren, mir sind sie, bester Mann! — wie unstürzbar Sie sich auch glauben mögen — schon wie gestürzt vor Augen. (A' Fr. Nemzet, átkozódásra ingerel minden Nemzeteket maga ellen, a' nagy ſzerentsé-jébenn való fel-fúvalkodása által, és sietteti a' maga közellévö rettenetes meg-bukását. Úgy nézem én, Barátom! a' mostani Direktorokat — akár millyen meg-bukhatatlanoknak tartsák is ök magokat — úgy nézem, mondom, mintha már meg-buktak vólna). — — Nem régibenn a' Helvétziai Direktórium, melly, tsak Ekhója a' Pári'sinak, el fogatta vólt Lavatert, Helvétziának Báden nevü Városábann, hanem a' mint

Jún. 21-dikénn írták Tigúrumból, kétſzeri ki-kérdeztetés utánn, ismét el botsáttatta.

Végezete azon Környülállások' előadásának, mellyeket, az előbbeni Fr. Direktórium, maga ellen tett közönségesekké, midőn ki-nyomtattatta Páris'bann, a' Fr. Követeknek Rastadt mellett történt meg-ölettetéséről azt a' Tudósítást, a' mellyet Karlsruhebann Német Miniſzterek adtak vólt ki Máj. 1-sö napjánn:

3-dik Környülállás: Jean Debrynek (az egy életben maradt, de meg-sebesíttetett 's el ájúlva földre esett, hanem azutánn fel-eſzmélkedett, 's az erdőbenn meg-bújt Fr. Követnek) maga ſzája vallása: hogy őtet a' Gyilkosok frantzia nyelvenn kérdezték, ha bizonyossann ő e' Jean Debry: Est ce que tu es Jean Debry? (Úgy de a' Székely Huſzárok nem tudnak frantziáúl).

4-dik Környülállás: Az akkor Rastadtbann vólt Székely Huſzár-Kapitánytól, mihelyt Katonákat kértek a' Német Miniſzterek, Jean Debrynek fel-keresztetésére: tüstént adott Katonákat a' Kapitány, 's egyébaránt is mindent el követett, hogy a' Fr. Miniſztersséghez tartozott Személlyek, 's azoknak vagyonnyok épségbenn maradhassanak.

5-dik Környülállás: A' Roberjot hóltt testénn nem találtatott egyéb egy ingnél 's egy flanér mejjrevalónál (Úgy de, valamelly Székely Huſzárnál találtatott e' tsak egy darabotska is a' Roberjot' öltözetéből?)

6-dik Környülállás: Az a' Bádeni Kotsis, a' ki azt vallotta, (a' Miniſztériális Tu-

dósításnak 84-dik levélóldala ſzerént) hogy a hallott egy Strázsamestert vagy Káplárt magyarúl komandírozni: úgy meg vólt ijjedve (a' mint maga vallya az említett Tudósításnak 85-dik levélóldalánn) hogy az eſze se' vólt helyénn (Illyen embernek a' tanúbizonyságánn tehát nem lehet építeni: 's ha komandírozott is valaki magyarúl, meg lehet, hogy a' lárma hallására nyargalt oda, 's éppenn ellenkezőt komandírozott, mint sem az álnok ſzív akart ki-faragni ezen környülállásból).

Hadi Környülállások.

(Kűlföldi Tudósítások ſzerént)

1. Német Birodalmiak.

A' Pruſzſzus Királyról nem tsak azt írják már több rendbéli Német Újságok, hogy a' Rajna jobb mellyékéről való viſzſza-takarodást kívánnya a' Fr—áktól; hanem azt is, hogy mindent, valamit ki-mozdítottak előbbeni helyéből, állíttsanak viſzſza a' had-előtti lábra, és hogy ezen kívánságát nem tsak Párisbann nyilatkoztatta ki az ott lévő Követe Sandos-Rollin Úr által a' Direktóriumnak; hanem tudtokra adatta némelly Udvaroknak is, a' nállok lévő Követei által. — Írják azt is, hogy a' Demárkátzió-líneájánn által tíz ezer lovat akartak által-ſzállítani a' Fr—ák; de a' Pruſzſz. Király meg nem engedte.

Ehrenbreitsteinból el ſzállították a' Frantziák Jún. 28-dikánn a' leg jobb ágyúkat, a' Rajna túlsó mellyékére, Trier (Trevíri) Városa 's Metz felé, a' Mosella vizénn. Metzhez ſzállítot-

ták minden hídnak való hajóiaikat is, mellyek a' Mosellánn vóltak. Sántz hányásbann, mindennap 1500 Maifeldi 's Virneburgi embert dolgoztatnak ök azonn a' réfzenn. Moguntzia (Maynz) körül is olly divattyábann vagyon a' sántzolás, hogy még Trier vidékéről is kénfzerítödik a' földnépe Moguntziához menni sántz munkára: holott Trier, harmintz óránnyira esik Máintztól, Napnyúgot felé. Igen nyughatatlankodnak a' Frantziák általjábann, az el foglaltt, 's a' magok Respublikájokhoz kaptsoltt Rajna bal mellyéki Német Tartományokbann, mint megtettzik az, nem tsak a' nagy kéfzülettételeikből; hanem a' fzüntelen való kérdezösködéseikből is.

2. Tengeriek.

Mádritból Jún. 8 dikánn: — „A' Kádixi (Spanyol) Hajóssereg, igen meg-rongáltatván a' nagy fzélvefzek által, kénteleníttetett vala bé térni a' Karthagénai Kikötöhelybe, de mivel ott nem talált annyi kéfzületeket, a' mellyekből egéfzfzenn helyre állíthatta vólna magát: parantsolatot vett, hogy a' magával vitt 5 vagy 6 ezer földi Katonákat rakja ki a' Karthagénai révpartnál már kéfzenn állott ötven fzállító hajókra, és maga térjen vifzfza Kádixhoz."

Párisból Jún. 27-dikénn: — „A' Brefzti (Frantzia) Hajósseregről olly hír futamodott vala, hogy minekutánna a' Génuai partra, földi Katonaságot fzállított vólna ki: Spanyol Orfzágnak Karthagénai partjai felé vette útját: de a' leg-újjabbann érkezett Karthagénai Tudósítások [illegible] fzával is, hogy oda érkezett

vólna a' Fr. Hajóssereg. Most már az a' hír kereng felőle, hogy a' Ligúriai és Spanyol partok között, az Anglus hajókra talált bukkanni, 's azok által üzöbe vétetett, 's el is veſztett egynehányat a' hátúljáró hajói közzül."

Londonból Jún. 21-dikénn: — „A' mi Újságaink, ötvenhétre ſzámlállyák a' Földközi vagy Közép-tengerenn (Mediterráneumonn) lévö Anglus líneai hajókat, mellyek közzül 21 vagyon Lord St. Vincentnek ſzemélly ſzerént való kórmányozása alatt; 5, Witshed Vice-Admirálisé alatt; 15, Lord Nelsoné alatt; 's 16, Gardner Vice Admirálisé alatt. Ezekenn kivül vagynak még ſzámos Fregátok és kissebb hajók. A' Máltai, Palermói és Alexándriai partoknál lévö Oroſz, Török, és Portugallus líneai hajók is paranſolatot kaptak Lord St. Vincenttöl, hogy Minorka Szigetéhez gyülekezzenek."

3.) Frantzia Orſzágiak.

Sieyes-nek Direktorrá váló válaſztatását, éppenn nem akarták a' meg-bukott Direktorok hanem a' Politzáj-Miniſztert Düval kívánták vólna Kollégájoknak, a' ki már most a' Miniſzterséget is kénteleníttetett le tenni; valamint François de Neufchateu is a' Belsö dolgokra ügyelö Miniſzterséget.

A' más 3 újj Tagjai a' Direktóriumnak, a' kik Treilhardot; Merlint; és Lareveillere-Lepaux-t váltották fel, t. i. Roger Ducos; Gohier; és Moulin: a' múltt eſztendöbenn, Törvényhozó-gyülési Tagokká válaſztódtak vólt Páris' ré-

ſzéröl, de ezen válaſztást el rontotta vala akkor a' Direktórium.

Az újj Direktórium, Gen. Championet-et ſzabadonn botsáttatta, 's viſzſza helyheztette ſzolgálatjába.

A' Törvényhozó-gyülésnek az a' 11 Tagú Kommiſzſziója, melly, Jún. 18-dikánn állítódott vólt fel, a' ki-buktatott Direktorok feleletének meg-vizsgálására; úgy látſzik, mintha állandó ſzemmel akarná tartani a' Direktóriumot, melly ſzándékból, ſzakadásokat és buktatásokat jövendölnek már is sokann.

Ezt így jövendölgették vala már a' Pári'si Újságok is: hanem Jún. 27-dikénn tsak ugyan meg ſzünt a' 11 Tagokból álló Kommiſzſzió, 's a' Tanáts is meg-ſzüntette a' maga Üléseinek ſzakadatlanúl való tartását: mindazáltal igaz az, hogy olly Végzés-formákat terjeſztett vólt az a' 11 Tagos Kommiſzſzió, Jún. 23-dikánn a' Tanáts eleibe, mellyeket ha el fogad, 's Végzésekké tsinál a' Tanáts, és ha ezen Törvények mindenkor telyesítödnének: úgy igen keskeny határok közzé lenne ſzorúlva a' Direktórium hatalma: és Szófzóllói se' lennének, mint vóltak eddig a' Direktóriumnak, a' Törvényhozó Tanátsbann.

Helvétziábaan Fr. Vezér Maſzſzéna, egy Hirdetményt intézett vólt a' Seregéhez Jún. 11-dikénn, mellybenn inti a' Katonáit, hogy ne halgassanak azokra, a' kik meg-hasonlást, 's el tsüggedést akarnak bé-plántálni közzéjek, 's igyekeznek kivált ki-írtani belöllök az Elöljáróikhoz való bizodalmat.

A' Fr. Respublika' külsõ 's belsõ állapottyáról igen panaszossann tudósította a' Direktórium Jún. 27-dikénn a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsot, melly Tudósításnak fel-olvastatása utánn, Jourdan' javaslására, el végezte a' Tanáts: 1.) Hogy a' katonai laistromokba bé írva lévõ, de még eddig tsak otthonn vólt minden Polgárokkal, tüstént fegyvert kell fogatni. 2.) Hogy a' Respublika' napnyúgoti Oſztállyaibann ſzabad Kompániákat kell fel állítani. 3.) Hogy a' leg-tehetõsebb Lakosoktól ſzáz millió lívert kell költsönn fel-venni a' Respublika' ſzámára.

Pedemontziumnak a' Fr—ák által igazságtalanúl lett erõſzakos el foglaltatása, 's a' Király' jelen nem létébenn minden ott meg-történhetett újjítások ellen, erõs protestátziót adott ki a' Szárdíniai Király Cagliáribann (Szárdínia Szigetének Fõ-városábann) Mártz. 5 dikénn. Ez a' protestátzió ki-jött most a' Páris Újságokbann.

Jelentés.

A' múltt postánn, ötven egynehány E. Olvasóinknak, nem a' kívánt rend ſzerént küldödhetett meg a' Hírmondó, mivel a' titulussaik ki nyomtatódása el késett. Kik légyenek? nem tudhatjuk: azért is el tökéllettük magunkbann, hogy a' jövõ postánn a' 3-dik ſzámmal jegyzett árkust még egyſzer meg-küldjük minden Elõfizetõ Uraknak.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 5.

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 16-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsi.

Florentziából 's Piſztójából lett el takarodásokat a' Frantziáknak, bizonyítja már a' Bétsi Udv. Újság is, Júl. 13-dikánn költ Darabjábann; nem külömbenn azt is, hogy a' Toskánai földnépe egéſzſzenn fel van zendülve a' Fr—ák ellen, a' kik, Macdonáld Vezérjekkel annyira el vonták magokat a' tenger-partra, hogy kétség kivül hajókra ſzándékoznak rakodni. Egy Toskánai Deputátzió' kérésére, Gróf Klenau Generálisunk Florentziába rendelte előre d' Aspre

Oberstert, a' kórmányozása alatt lévő Vadáſz-katonákkal; 's utánna küldötte Kerekes Oberst-lieutenántot, a' Nauendorf (ez előtt Wurmser) Magyar lovas Reg — ének egy Svadronnyával.

Moreau, ugyan tsak az Udvari Újság' említett darabjának előadása ſzerént, a' Ligúriai (Génuai) földönn vagyon Ultri, Savona, Vado, és Loano között.

„Génua és Szavóna partjait feles ſzámú Anglus hadi hajók tartják ſzemmel"

„Károly Főhertzegnek újjabb Tudósítása ſzerént, ezernél több Fr—ák hullottak el és sebesedtek meg Jún. 26dikánn Offenburgnál, 's 350-enn estek fogságunkba. — Réſzünkről, nem ment többre 150-nél a' halva maradtak' és megsebesedttek' ſzáma. A' Csáſzár Huſzárjai közzül jelesenn viselték magokat: Oberster Gróf Keglevits, (későbbenn el esett); Oberstl. Keſzler; 's Kapitány Révay."

Minden nap fenn forgó tárgya a' közönséges figyelmetességnek, valamint másutt, úgy itt is, a' Rastadti Fr. Követeknek Apr. 28-dik estvéjénn lett meg-ölettetése. Az ezen ſzörnyű történetről értekező annál sürűbbenn Könyvetskék jövögettek Világ' eleibe; a' mennyivel vakmerőbb ſzemtelenséggel merélzlették a' Fr. Dir—ok, egy illy gonoſzságnak el követését a' F. Auſztr. Házra hárítani, 's ezen helytelen vádjok mellett, zabolátlan ki-fejezésekkel okádni mindjárt ellene a' boſzſzúállást. Egy illy Könyvetske, újjabbann is érkezett Külföldről kezünkbe, illy titulus alatt: Auteurs de l' affreux assassinat de Mi-

nistres de la République françoise a Rastadt. (A' Frantzia Respublika' Rastadti Miniſzterei' ſzörnyü meg-ölettetésének Szerzői.) Ezen titulusnak, következendö deák fontos mondás van alája téve: Is fecit, cui prodest. (Az tselekedte, a' kinek haſzna van belöle.)

„Hogy a' F. Auſztriai Házbann keptelenség vólna keresni annak az iſzonyú gvilkosságnak Szerzöjét: azzal is mutatja a' többek között ezen Könyvetske: hogy egy már külömbenn is, esmeretes böltsességü, okosságú, 's jó lelkü Hatalmasság, a' maga ditső győzedelmeinek közepette, meg nem fertézteti borostyánnyait, gyilkosann ontott, és nékie nem tsak semmi haſznot sem hajtható, hanem még több tekintetekbenn kárt is okozható vérrel; 's a' maga betsülethez ſzokott Vitézzeinek gondolkozása 's érzése módját el nem rontja maga az által, hogy Azokat a' jó ügy' védelmezöiből, vétek' eſzközeivé alatsonítaná le."

„Hogy ellenbenn a' Fr. Direktorok körül nem fundamentom nélkül lehet kezdeni e' réſzbenn a' nyomozást: unſzoló alkalmatosságot mutatnak erre, az ö már több efféle tetteik, mellyek közzül most itt tsak kettöt említünk, tudniillik: 1.) Hogy magok a' Direktorok veſztették el méreggel ama' híres Hoche Vezérjeket, és a' Merlin Szekretáriussát azért; hogy ezen két meg hitt emberekkel egygyütt el temetödjék a' 18 dik Fructidornak (az az Carnot, Barthelémi, Pichegru 's a' t. ſzámkivettetésének) titka. 2.) Hogy magok a' Direktorok öldöstették le tulajdon Ka-

tonáikat a' Verónai Ispotálybann azért; hogy a' Velentzeiket vádolhassák ezen öldökléssel."

„A' Rastadti Követjeiknek fortélyos móddal való meg ölettetésére, még nagyobb szükségek vólt a' Fr. Direktoroknak; mivel a' Nemzet akaratja ellen, színes okokból újjították meg a' F. Auszt. Ház ellen a' hadat, olly bizodalommal, hogy a' szerentse tsalhatatlanúl szolgálni fog nékiek szolgálni, melly esetre, senki se' mert vólna otthonn kezek alá szóllani, 's a' had kezdésért ellenvetéseket tsinálni. De sokkal ellenkezőképpen ütött ki a' dolog. Az igazságtalanúl kezdett hadnak szerentsétlen folyamattya, kedvetlenséget, 's fenn szóval való zúgolódást okozott a' Fr. Nemzetbenn, mellyet hogy ne tsak el halgattathassanak a' Dir — ok, hanem még bolszszúállásra is fel ingerelhessenek a' F. Auszt. Ház ellen: e' végre nem vólt már más eszköz, hanem hogy a' magok Rastadti Követjeiket olly formánn ölettessék meg, hogy a' gyilkosságot a' F. Auszt'riai Házra foghassák, melly vádnak azt a' haszнát is képzelhették egyszersmind, hogy a' Német Birodalmi Fejedelmeket el idegeníthetik ekképpenn a' F. Auszt. Háztól, sőt még a' Frigyeseit is."

„Ha ártatlan lett vólna ezen gyilkosságtól a' Fr. Direktórium: úgy bizonyossann mindjárt akkor, mihelyt vette rólla az első híradást, meg illetődve ugyan, de minden tétovázás nélkül maga egészsz valóságábann, a' mellyben vette azt, közönségessé tette vólna: de ezt nem tselekedte; hanem a' zsóldos Ujságai által ezt írat-

ta: hogy "olly hír kerekedett, mintha a' Rastadti Fr. Követek, minekutánna oda hagyták Rastadtot, útjok közbenn meg-ölettettek; de mint bizonyossabb dolgot úgy lehet írni, hogy Straſzburgba érkeztek. „2.) Minthogy a' gyilkosság, a' Csáſzári Sereg' elölálló Szakaſzſza' sorábann történt: a' lett vólna egyenes útja a' Direktóriumnak, ha érzette a' maga ártatlanságát: hogy panaſzos jelentése mellett, sürgette vólna azonnal mind a' Csáſzárnál, mind a' Német Birodalomnál, a' Gonoſztévöknek ki-kerestetését, 's haladék nélkül és ſzembetünöképpenn való megbüntettetését. De nem tsak az, hogy ezt nem tselekedte a' Direktórium: hanem midön tudósította a' Törvényhozó-gyülést ezen gyilkosságról: még tsak egy ſzóval se' tett említést Károly Fö-Hertzegnek a' Rajnai Fr. Sereg' Vezéréhez írott Válaſzſzáról is, a' mellybenn a' Fö-Hertzeg, igen nagy meg-illetödését nyilatkoztatta, a' Fr. Generális által nékie hírül adatott gyilkosságonn; 's meg-ígérte, hogy ha a' Cs. K. Sereg' Elöl-vígyázói, leg-kissebbnyire is réſzesei. nek találtatnak a' gyilkosságnak: arra az esetre Ö Fö-Hertzegsége annál ſzembetünöbb elégtételt fog adatni, a' mennyivel ſzorossabb parantsolatokat adott vólt ki több ízbenn, a' Fr. Miniſztereknek ſzeméllybéli bátorságára nézve."

„Ha ellenben a' Fr. Direktórium maga vól a' ki-gondoló és végrehajtó oka a' gyilkosságnak: úgy terméſzet ſzerént egyſzeribenn minden visgálás nélkül Azt kellett néki nagy lármával gyilkosnak ki kiáltozni, a' kit gyülölségessé

akart tenni az egéſzſz Világ elött, 's nevezetesſenn a' maga Nemzeténél, és ezt mindiárt akkor fel-buzdúlásának elsõ hevibenn, boſzſzúállásra ingerleni, 's úgy fel gyúlaſztani, hogy éſz nélkûl hánnya ki pénzit, 's ragadjon fegyvert, annak a' vérnek meg-boſzſzúlására, melly az õ Képviselõinek vére vólt, 's a' mellyet ugyan azért maga saját vérének tarthat. Mind ezeket meg is tselekedte a' Direktórium ſzinte a' dühösségig, jóllehet éppen nem olly foganattal, mint a' millyennel hízelkedett elõre magának."

„Barras-t, a' ki még benn ûl a' Direktóriumbann, ('s igen egygyûtt tart Sieyessel) és Reubelt, kit az erõltetett sors buktatott ki Barras mellõl a' Direktorságból: némelly különössebb okok is öſztönözték, a' ſzóbann forgó gyilkosságnak el követtetésére. Barras t. i. és Reubel, darab idõtõl fogva igen ellenkeztek vólt Treilhárdal és Merlinnel, (a' kik mint tudni való, Tagjai váltak velek egygyûtt a' Direktóriumnak). Barrasnak 's Reubelnek meg hitt emberek vólt a' Követek között Bonnier (a' ki meg ölettetett) Treilhárdnak és Merlinnek pedig Roberjot (a' ki hasonlóképpenn meg-ölettetett). Bonnierrel Barras levelezett, Roberjottal pedig Treilhard. Hogy tehát Barras, a' maga kezére kerithesse (a' mint kerítette is) Treilhardnak Roberjottal folytatott levelezését, mellynél fogva mindenkor ki állhasson a' síkra, Vetélkedõ-társsával Treilhárddal: ſzüksége vólt e' végett a' Roberjot' halálára; de más réſzrõl ſzüksége vólt a' Bonnier' halálára is, hogy ennél fogva, viſzſza kaphassa az

Ahoz küldözött titkos Leveleit, és hogy Bonnier, Tanú ne lehessenn ellene valaha a' Békesség' ellenzése eránt tőle vett parantsoló Útasításokra nézve.

„A' gyilkosságnak végrehajtó eſzközéül, nyomos hozzávetéssel, valamelly Lemaire nevezetût említ a' kezünk alatt lévő Könyvetske. Ez, Tiſzt vólt egy Lotharingiai (Confluentes-i) Seregſzakaſznál, hanem tsalárdkodásai miatt el veſztette hivatalát (kaſzſzírozódott). Annak utánna Barras' pártfogásába jutott, 's a' múlt telet Rastadbann töltötte, minden különös titulusú hivatal nülkül; hanem annyi bizonyos felőle: hogy mindég böven vólt pénzze; a' Fr. Miniſztereknek sok házi embereikkel nagy barátſságbann élt; valahol Cs. Kir. Katonákat kapott, igen tsapodárkodott nékiek; sok Társakat ſzerzett magának a' Rajna' mind két mellyékénn, kik által igyekezett tsábíttatni a' Lakosokat, (ezt nagy mértékbenn tselekedte Jean Debry Követ is) Végre, hogy valami titulussa is legyen ezen Lemaire-nek: Követtség' Kurírjává neveztette ötet Barras: melly rangnak kapása utánn, különös öſzſze-ſzövetkezését lehetett éſzre venni Godinnál, a' ki Bétsbenn, Fr. Követtség' Szekretáriussa vólt Bernadotte mellett; a' had' meg-újjúlásakor pedig Adjutánssa Bernadottenak. Lemaire, kevéssel a' gyilkosság előtt, ki-járogatott vólt azon helynek környékeire recogno ſcírozni (visgálódni) a' hol a' gyilkosság esett."

Ezen gyilkosságról, a' Pruſzſziai Udvar Hadi-Tanátsossa Genz Úr is írt, ſzokott hathatóssá-

gú előadásával, egy Értekezést, mellynek titulussa ez: Ueber die Ermordung der französischen Congreſz-Gesandten — Von Friderich Genz. — 1799.

A' Konstántzinápolyi újjabb Tudósítások, mellyekről a' múltt postánn emlékeztünk, Pera nevezetű külső Városából Konstántzinápolynak 17 napok alatt érkeztek Bétsbe, Belgrádonn által. (Bétshez Konstántzinápoly, mintegy 270 mértföldre esik). — Ezen Tudósítások ſzerént: „Bonapartenek az úgy nevezett Testőrzői közzül is sokann estek el Acrenél. A' Törökök, Anglus Tiſztektől kórmányoztatva, olly sebessenn rohantak mezitelen kardjokkal, az ellenek nyomúltt Fr. gyalogság ellen, hogy ez, egyſzernél többet nem lőhetett. A' Konstántzinápolyi ſzoross tengert mind két őldalról sürüen fedező Erősségeknek (az úgy nevezett Dardanelláknak) óltalmazását, Anglus Generális Köhler Úrra bízta a' Nagy Úr. Bonaparte eránt nem tsak a' Lakosok bizodalma kezd fogyni; hanem a' Katonái is hidegséget láttatnak hozzája mutatni. A' Hegyek köztt lakó Drúzusok' Fejedelmei is el állottak tőle, 's az Anglusokhoz adták magokat. — — A' Jafta, vagy a' különös Török hadi Tudósítás, melly, Konstántzinápolybann a' Csáſz. palota kapuja' felibe. a' Fr. Generális- és egyéb Tiſzt-fők mellé vólt fel-függeſztve, ezeket foglalta magábann:

„A' Frantziák, a' mi igaz Vallásunk ellenségi, Égyiptomba rontottak nem régibenn. Ezért a' Felséges Porta hadat izent nékik, 's nagy

ſzorgalmatossággal tétette a' hadi kéſzületeket, mind ſzárazonn mind vízenn, hogy ki lehessen azt a' Tartományt (Égyiptomot) venni a' Hitetlenek' kezéből, Isten és az ő Prófétája (Mahomet) segíttségével. Mineke'ötte oda érkezett vólna a' Csáſzári erő: a' Frantziák nagy erővel és sok ágyúkkal Acre felé nyomúltak, 's olly vakmerőségre vetemedtek, hogy meg is ſzállották azt 's vítták. De a' Sajdai 's Damaskusi Gubernátor; és az Égyiptomba rendeltt (Török Csáſzári) Hadnak Fő-Vezére Dsezar Gazi-Ahmed Basa, ſzokott vitézsége ſzerént olly derekassann ellent állott nékiek, 's annyi kárt tett bennek, hogy jóllehet 50 vagy 60 napok alatt, majd minden nap, 3 ſzor 's ötſzör is meg-merték támadni 's ágyúzni: még is mindenkor, Hálá Istennek! a' győzedelmes és igaz hitű Seregek által viſzſza-verettettek. Midőn végre egéſzſz erejekkel meg-támadták a' Várost: a' Fő-Vezér öſzſze-gyűjté nem csak a' Várbéli egéſzſz népét, hanem azt is magához kaptsolá, melly, Konstántzinápolyból 's más helyekről érkezett a' Hajósſereggel, Murabet-Zade-Hassan Basa vezérlése alatt: 's olly bátorsággal ment rajtok a' hitetlen Frantziákonn, hogy egy igen tüzes, és kéttséges ki-menetelű viadal 's nagy vérontás utánn, a' Győzedelem' újjító ſzellője az Osmani Armádia felé lengedezett, 's a' gaz Hitetlenek úgy meg verettettek, hogy kénteleníttettek mindeu sátoraikat 's egyéb hadi kéſzületeiket hirtelenséggel el égetni 's futásra venni a' dolgot. A' kik meg-menekedhettek a' kard' élitől: Jafa

felé ſzaladtak. Ennek az ütközetnek 's romlásnak nem találja az ember párját a' Háborúk' Históriájában, mert húſz ezer Hitetlenek lettek prédáivá az Islamíták kardvasának. Az el húllott hitetlen Fr — ák között vóltak 13 Generálisok és 300 Tiſztek, kiknek fejei ide küldödtek. Maga az ezen átkozott Hitetleneknek Vezére, az az igen otsmány Bonaparte is sebbe esett. Ez a' Tudósítás, az itt ſzemetekbe tünö le-vágott (fr.) fökkel küldödött ide."

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

1.) *Olaſz Orſzágiak.*

Roveredóból Jún. 28-dikánn: — „ Gen. Moreau, meg-értvén Macdonald veſzedelmeit: el vonta magát nyakra före Génuához. (Innét eredt kéttség kivül az a' hír, mellyről a' múltt postánn emlékeztünk: hogy t. i. F. M. Szuvarow, Macdonald meg-verettetése utánn, nagyon megverte Morót is.)

„ Az Alexándriai Vár Fr. Örizetét, hiſzſzük, hogy minden óránn maga fel-adasára fogják kénſzeríteni, a' már ellene repdesö golyóbisaink."

„ Mántua' vívása ismét fog már folytatódni nagy erövel, minekutánna az azt körül fogott Seregoſztályhoz, viſzſza-érkeztek azon Vitézeink is, a' kik, Macdonáldnak igen elöre lett nyomúlásakor, el küldödtek vólt Mántuától, a' Padus (Pó) vize bal mellyékére."

Roveredóból Júl. 1-sö napjánn: — „ A'

mûlt Szeredánn, el hagyta Verónát a' Pármai Hertzeg, 's kéttség kivûl a' maga Lakó városába tért viſzſza."

„A' Közép-tengeri Fr. Hajósseregrôl azt hallyuk, hogy meg verték az Anglusok, 's az utánn körûl fogták a' Génuai Kikötôhelvet."

Ankónánn felûl, 15 ezer Oroſzok ſzállottak ki Jún — bann az Olaſz partokra, 's már Jún. 17-dikénn, Ankóna felé nyomúltak.

2. Német Birodalmiak.

A' Bavâriai Hertzegrôl, nem tsak magános Tudósítások; hanem közönséges Levelek is írják már, hogy Bavâriábann derekassann ſzedeti az új Katonákat; és hogy tíz ezer embert rendelt a' Cs. K. Armádiához, melly már Júl. 6-dikánn kéſzen is vólt az indúláshoz.

Offenburgból Júl. 4 dikénn estvéli 7 órakor: — „Ma éjfélutánnni 3 órakor meg-támadták népünket (a' Cs. K. Katonaságot) Durbachtól fogva Bischoffsheimig nyúló fekvésében, a' Frantziák, sokkal nagyobb erôvel. Az vólt a' czéljok, hogy ismét el foglallyák Oberkirchet, 's ennél fogva, a' hegyi-járást. Háromſzor rontottak bé Appenweyerbe, és kétſzer Renchenbe: de mindannyiſzor viſzſza-verettettek; úgy hogy boſzſzúságjokbann, ki-rablották gonoſz ſzokássok ſzerént, mind Appenweyert mind Renchent. Egéſzſz késô estvélig tartott a' tusakodás: hanem utólyára is a' Miéinknek kedvezett a' ſzerentse, Gen. Görger' kórmányozása alatt. Ambár t. i. az ellenség, középbenn ſzinte Russenhofenig nyomúlt

elő, melly Helység, tsak egy kis óránnyira esik Oberkirchtöl: mindazáltal mivel igen alkalmatos földje vólt Lovasságunknak; a' Blankenstein Huſzárjai, úgy estek nékik a' Fr. Gránátérosoknak, hogy négyſzázann maradtak halva közzülök; 's el fogattak 45-enn, egy Kapitánnyal egygyütt. Réſzünkröl nem sokann maradtak halva, 's mintegy nyóltzvanann sebesedtek meg, kik között 3 Tiſztek vagynak. Ennyi kár se' esett vólna Embereinkbenn; hanem ha az ellenség gyalogjainak egygy réſze, meg-búván a' lábánn álló gabona megé, onnét tüzelt vólna reánk. Az Oberkappeli derék Lakosok, mint meg annyi Oroſzlányok, úgy viaskodtak a' jobb ſzárnyunkonn."

„ Ugyan ezen időbenn Lichtenau előtt is meg-támadták Oberstlieutenánt Allef kórmányozása alatt lévő 13-dik Dragonyos Reg—ünket a' Fr—ák: de nyombann viſzſza-verettettek, 57 ember veſzteséggel, kik közzül, hetenn fogságunkba estek, és tízenn halva maradtak."

„ Freistell és Bischoffsheim között is ſzerentsét próbált az ellenség: de Bischoffsheimig üzettetett viſzſza."

Mannheimból Júl. 6-dikánn: — „Május' 31-dikénn érkezett ide Pári'sból az a' parantsolat, a' melynek ereje ſzerént le kellett rontatódni a' mi Erősségeinknek. Azólta ſzemlátomást fogyott itt a' Fr. Katonaság' ſzáma: a' nagy ágyúk, 's ágyúhoz való és más kéſzületek, által ſzállítódtak a' Rajna' bal mellyékére, a' Necker' két partjairól is el takarodott a' Fr.

Katonaság, 's el ſzállította a' Necker vizéröl, a' hídnak való hajójit is."

„Még most is foly itt a' rontó-munka, Erősségeinkre nézve. Geu. Collaud, Nancyba ment el innét; 's utánna, Gen. Mercier vette magára, a' környékünkönn lévő Fr. Katonaság' vezérlését."

Rastadtból Júl. 5-dikénn: — „A' vídékünkönn lévő Cs. K. Katonaság, Gyalogságból álló segíttséget kapott maga mellé."

A' Londoni Újságoknak leg nagyobb réſze úgy írogatta Június vége felé mint bizonyos dolgot: hogy mihelyt az Oroſzok, a' Rajnához érkeznek: leg ottan a' Pruſzſzus Király is egygyesíti a' maga fegyveres erejét a' két Csáſzári erővel a' Frantziák ellen.

3.) Nagy-Britanniaiak.

Londonból Jún. 21-dikénn: — „Az eddig való Bétsi Követünk Sir Morton Eden viſzſza tér ide: 's a' Cs. K. Udvarhoz Rendkivülvaló Követnek Lord Mintó vagyon ki-nevezve; Követség-Szekretáriussának pedig Frere Úr."

„Helvétziának a' maga elöbbeni állapotjába való viſzſza-helyheztettetése, egygy fö oka a' had folytatásának, a' mint ezt ki is nyilatkoztatta a' Király az Orſzág-gyülésének, 's már viſzſza is küldötte Wickham Urat Helvétziába, ki ott, Angliai Követtséget viselt vala a' Revolútzió elött (Hamburghoz el is érkezett vala már Wickhám Úr, Jún. 19-dikénn)."

„A' Londoni Polgár-Katonaságot, melly-

nek száma, többre megy 13 ezernél, ma reggel meg-visgálta a' Király, személly szerént. Egygy része ezen Katonaságnak, az Országonn kivül való szolgálatra fog el kü dödni rövid idönn."

„Egynehány Irrlandiai (Hiberniai) Polgár-Regementek is minden óránn készenn tartoznak magokat tartani, a' hajóra való üléshez."

Londonból Jún. 25 dikénn: — „Leánder nevü 50 ágyús líneai hajónkat, melly egy vólt, a' Nelson Admirális által Egyiptom szélinn vett tengeri győzedelemnek eszközei közzül, Gibráltár felé való útja közbenn, hoszszas viaskodás utánn el nyerte vólt egy 74 ágyús Fr. hajó: hanem annakutánna az Oroszok is el nyerték azt a' Franziáktól. Az Orosz Császár meg nem tartotta ezen hajót magának; hanem ajándékot tsinált vele az Angliai Felségnek."

„Irrlandiábann, a' tsendességgel egygyütt szépenn kezd viszsza állani a' bátorság és jó rendtartás. Már a' Dublin környékei birtokosok viszsza térték honnyaikba."

„Az Amérikai Respublika, még tizenkét 74 ágyús líneai hajókkal szándékozik nevelni a' maga tengeri erejét."

„Egy titkos szándéknak végre-hajtására, igen sok szállító-hajók és szárazra való Katonák, olly készen tartják magokat: hogy mihelyt veszik a' parantsolatot: mindjárt indulhassanak."

4.) Batáviaiak.

Amsterdámból Jún. 28-dikánn: — „Nagy része Iffjainknak ide hagyta ezen Várost, vagy

meg bújt: a' katonai laistromba való bé-íratás elöl, melly bé-íratás, a' jövö Szeredára határozódott."

„Hágába olly Tudósítások érkeztek, hogy az Angliai Udvar, husonöt ezer embert készül partjainkra ki-szállítani. (Ez az a' titkos szándék, mellyröl a' Londoni Tudósítások emlékeznek)."

Hámburgból írták, hogy az Orosz Császár is, Cronstadti Kikötöhelyében, nagy készületeket tétetett Hollándia ellen.

A' Fr. Katonaság, szüntelen takarodott ki Batáviából az újjabb Tudósítások szerént.

Elegyes Tudósítások.

Pápa Ö Szentsége, Grenobleból Dijonba vitetett. Mind a' két Városbann a' Magistrátus méjj tisztelettel, a' nép pedig öröm kiáltás és muzsika szó közt fogadta: a' honnét ki tetszik, hogy a' Religióhoz való buzgóságot ki nem haltathatták a' szerentsétlen Fr. Országbann, minden álnok mesterkedéseik által is némelly heveskedök.

A' Frantzia Királyi Hertzegasszonyt, néhai édes Attya 16-dik Lajos' második Testvérjének a' Fiával Angouléme Hertzeggel, Jún. 10-dikénn eskette össze Mitaubann Cárdinális Montmorency.

* * *

Jelentések.

E' folyó esztendöbenn Augustus Havának 5-dik napjánn a' Pápai Uraságnak Ménesse, melly, 10 hágó Mén-lovakból, 2, három el-

tendös; 4, két eſztendös; 10, egy eſztendös Csödör-csikókból; 9, három eſztendös; és 4, két eſztendös Paripa-csikókból; 65, Anya-kanczákból, mellyek közzül harmintzhatnak ſzopos Csikó vagyon alatta, általlyábann pedig ismét újra meg vagynak, ſzép Mén-Lovak által hágattatva: továbbá: 2, négy eſztendös; 5, három eſztendös; 8, két eſztendös; és 13 egy eſztendös Kancza-tsikókból; és így, öſzſzeséggel 132 darab nevezetes fajta lovakból áll: Pápa Városábann kótyavetye által kéſz-pénzért el fog adattatni. Mind azok tehát, a' kik a' ſzép, 's magas Magyar és Erdélyi fajta lovaknak kedvellöi, ezen Kótyavetyére el várattatnak.

* * *

Sajnálva értettük, hogy némelly Elöfizetö Urak, olly helyekre küldötték itten a' Hírmondóért esö 5 forintot, a' hol azt fel nem vették, és azért a' Hírmondó, még nem küldödött meg: ezentúl tehát vagy az ide való Postánn méltóztassanak a' pénzt le-tétetni, vagy Kerekes Urnál, kinek lakása az úgy nevezett Burgerspital-bann vagyon, a' Kaernthnerthor-Theater ajtajával által ellenbenn esö VII-dik ſzámú [Hof-bann (Udvarbann) a' XV-dik ſzámmal jegyes Stiegen (gráditson) fel ménve az 1-sö contignátziónn. Ugyan ott meg lehet az eddig ki jött Mappákat kapni. Itt helybenn egynek az árra 15 krajtzár; másutt, a' hová tudniillik le kelletik küldeni, 's árúltatni, 20 krajtzár. — Mai postával kezdjük le küldözgetni a' némelly Erd. Elöfizetö Urak által kívánt árkusokat 's Mappákat.

M. T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 6.

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 19-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Mántua Városának kiváltképpenvaló erőssé-gét a' Mincio vize tsinállya, melly, Észak felől folyván, midőn Mántua felé közelget, egygyet tsavarodik Napnyúgot felé, s' egy nagy tóvá ſzé-lesedik el, melly tó, Napnyúgot felől is körül fogja egy réſzét Mántuának, Észak és Napkelet felől pedig egéſzſzenn; 's Dél felől is jó nagy réſzét. Ezen tónak jobb partjánn Észak felől fek-ſzik Porto Forte nevű erős Citadellája (kis Vára) Mántuának; Napkelet felől pedig ugyan tsak a'

tó' jobb partjánn fekſzik S. Georgio, melly, egy erõs Városotska. Mind Porto forte-ból, mind S. Georgióból bé lehet járni tõltésenn Mántuába. A' melly réſzeit Mántuának nem veſzi egéſzſzenn körül Napnyúgot és Dél felõl a' Tó, azokat is keríti tsak ugyan jó forma ſzélességü víz, még pedig a' Napnyúgoti óldalnak nagy réſzét két ágú víz. Ezen víz; és a' Mincio a' mint tovább foly Mántuától, egy tágas kerekdekségü ſzegletet vagy öblöt formálnak, mellynek ſzinte a' közepe' eránnyábann fekſzik Pietole nevü falu; mindjárt túl rajta Napnyúgot felé Payole 's alább Dél és Napnyúgot között Cerese, hanem a' Mántuát kerítõ vízenn túl is vagyon bellyebb Mántua felé egy más Cerese, melly, egy egyenetlen földü Sziget, a' melly és Mántua között ismét víz vagyon; valaminthogy magát Mántuát is két felé oſztja más víz.

Hogy Mántua Városát annál hamarább ki lehessen venni az ellenség' kezébõl: igen fóganatos eſzköznek ítélte e' végre B. Kray Haditárnok-mesterünk, a' mint maga írta Bétsbe Július' 10 dikénn, hogy erõſzakossann el vétesse elõre a' Ceresei tornyot, mellyet a' Frantziák, derekassann meg rakták vólt ágyúkkal és néppel. Ezen ſzándék tökélletességre is hajtódott az említett naponn, úgy mint Júl. 10 dikénn, mellynek reggelénn, minekutánna huſzonnégy hoſzſzú és bombihányó ágyúk kezdtek dolgozni a' nevezett torony ellen: tsak hamar az utánn meg-indúltak ötven ötven emberek, két Bat— aiból, a' Gyulay és Lattermann Reg— ének a' torony felé,

kiket követtek magok a' két Bat—ok is, egy tsoport Vadáſzokkal és Stuttzosokkal, réſzſzerent a' d' Aspre Korpusabéliekkel, réſzſzerént pedig Tirolisiakkal, Lattermann Reg—ebéli Rüdt Oberster vezérlése alatt. Segíttségül rendelt vólt ezen népünk utánn B. Kray, két Oſztályt a' Lattermann 's Gyulay Reg—eiből, 's a' fő kórmányozását mindnyájoknak bízta Gróf St. Julien Generálisra; de azombann maga is ſzemmel tartotta az egéſzſz próbatételt, mellynek is olly ſzerentsés ki-menetele lett; hogy kevés idő alatt el verettetett az ellenség mind a' toronyból, mind a' hídjától és Siójától annak a' már kétſzer említett víznek, a' melly, Napnyúgot és Dél felől keríti Mántuát, 's egygyesülésbenn vagyon azzal a' nagy tóval, melly a' több óldalait fogja körül Mántuának. Réſzünkről nem sokann estek el és sebesedtek meg: a' Fr—ák ellenbenn egy hoſzſzú ágyút, egy haubitzot, feles ſzámú Doppelhakkeneket (hoſzſzú tágas vontt tsövü puskákat), és sok embert veſztettek, 's viſzſza-vonták magokat azon Reduttyaikba (Földváraikba), mellyek a' Ceresei torony és Mántua között vagynak. Mind a' Várból, mind a' Redutjaiból erössenn tüzelt ki az ellenség: de azért B. Kray, a' hídat, mellynek leg nagyobb réſze el vólt ſzedve, fel-állíttatta. Ezenközbenn a' Fr—ák' második Redutjának tsak nem minden ágyúit ki-vetették a' mi golyóbisaink fekvő helyeikből. Erre nézve B. Kray félbe ſzakaſztathatta réſzünkről egygy kevéssé a' tüzelést: 's mindjárt Battériákat (ágyúzó-sántzokat) kezdett hányatni az el foglalt torony előtt. — Ditséri

Haditárnokmester Kray a' Pattantyúsok' haſznos ſzolgálatját általjábann, és különössenn is azoknak Vezérjek' Reisner Oberstlieutenántnak bölts kórmányozását. Ditséri Rüdt Oberstert is vitéz maga el ſzánásáról; nem külömbenn Gróf Lázár Kapitányt 's Möller Hadnagyot a' Gyulay' Regementjéből; és a' Lattermannéból Sommer Kapitányt, 's Michelich Hadnagyot, a' kik vezették vala, a' Torony ellen leg elöl ſzabad akaratjokból indúlt ſzáz Bajnokinkat. — — A' (Magyar Orſzágonn kereſztül útazott) Gen. Rehbinder' vezérlése alatt lévö Muſzka Korpus' nagy ágyúinak is egy réſze ſzerentséssenn el érkezvén Jún. 9-dikénn Borgofortéba mindjárt más nap Pietoléhez, Battériába ſzállítódott, 's óldalról érdekelvén az ellenséget, igen hathatós segíttségünkre vólt ezen elö-adott diadalmas tusakodásunkbann.

Haditárnokmester Kray írta azt is: hogy F. M. L. Ott, három órákig ágyúztatván Urbánót kénſzerítette annak Örizetét maga meg-adására. Hét ſzáz föböl állott ezen Örizet, 's ſzabadon botsátódott, de meg-ígérte, hogy nem fog ellenünk ſzolgálni hat hónapig. Talált F. M. L. Ott Urbánóbann, harmintz ágyút és igen sok eleséget 's lövéshez való kéſzületeket.

Lovasság' Generálissa Méláſz írta Júl. 8-dikánn a' Pedemontziumi földröl Alessándriából: hogy minekutánna már Jún. 7-dikénn a' 3-dik Battéria is el kéſzült az oda való Vár' környékénn, és meg is rakatott ágyúkkal: el lehetett minden óránn kezdeni az említett Alessándriai Citadellának lövöldözését.

Ezen Tudósítását Méláſz Generálisunknak; nem külömbenn a' B. Kray Tudósítását is, Júl. 17 dikénn tette közönségesekké a' Hadi Cancellária, a' Bétsi Német Újságnak 37-dik ſzámú különös Tóldalékjábann.

„Moreau Fr. Vezérnek, a' Génuai hegyekenn tsak Vígyázói vagynak, 's a' Bochettai ſzoros járás és Seravalle között, Tortóna felé, Colli nevü Generálisa áll az ellenségnek egynehány ezer emberrel bé-sántzolva."

„Cuneo Várából, melly a' Pedemontziumi földönn 14 óránnyira fekſzik Turintól Dél felé, ki-rontottak Jún. 28 dikánn 600 Fr—ák, 's a' ſzomſzédságbann egynehány vágó-márhát felkapkodtak; de a' fel-fegyverkezve lévő Földnépe által viſzſza-verettettek."

Károly Főhertzeg' Seregebéli Stabális Tiſzt Úr, a' ki tegnap előtt érkezett Bétsbe, beſzélli: hogy már Rastadtbann ki-tudódott még az a' Szabó-mester-ember is, a' kivel kéſzíttették ott a' Fr. Direktorok, a' magok Követjeiknek (Bonniernek és Roberjotnak) meg-ölésére ki-bérlett Személlyek' ſzámára a' Székely Huſzár Formaruhákat.

Zimonból írták, hogy a' Vidini Basának Pasman Oglunak még se' hiſz az Orsovai Basa, minthogy némelly ellenséges mozgásait vette éſzre: azértis, puskapor- és golyóbis-béli segíttséget kért a' mi Bánátusi Generál-Comandónktól 's kapott is.

E' folyó Hónapnak 11-dik napjától fogva hólnap utánnig gyáſzollya F. Udvarunk, Mária

Viktória Frantzia Királyi Hertzeg-aſzſzonynak Trieſztbenn Június' 11-dikénn történt halálát, a' ki egygyike vólt, a' ſzerentsétlen 16-dik Lajos' Nénnyeinek, kik minekutánna Rómát 's Nápolyt is kénteleníttettek el-hagyni, nálunk kerestek magoknak menedék-helyet.

Némelly külföldi madarak, 's négy lábú állatok érkeztek ide a' napokbann Hamburgonn által, Fels. Urunk' költségénn, a' kinek engedelméből ſzabadonn lehet azokat ſzemlélni, a' Schönbruni kertnek a' végre kéſzített rekeſzſzeibenn. A' madarak között kiváltképpenn nevezetes a' Paraditsom-madár: a' négy lábú állatok között pedig egygy pár elefántok, mellyek közzül egygyik hat, a' másik 4 eſztendös, következésképpenn még igen iffjak: minthogy az elefántok el élnek kétſzáz eſztendeig is, és még 30 eſztendös korokbann se' végezték el a' növést. Bengálból valók, a' hol egy elefántot meg lehet venni harmintz talléronn. A' Hazájok, t. i. Bengál, ſzembetünöképpenn fel van jegyezve Asia déli ó dalának közepe' tájjára azon a' Mappánn, mellyel Egyiptom' Mappája utánn kedveskedtünk Hírmondónk' Olvasóinak.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

2. Német Birodalmiak.

Ehrenbreitstein előtt éjjel nappal négy ezer embert dolgoztatnak a' Fr — ák, minthogy igen

meg akarják erőssíteni annak környékét, Földvárakkal, és több rendbéli palánk-kerítésekkel, a' mellyek között 15 lábnyi szélességű árkok lesznek. (Vólt már így Moguntzia környéke is meg-erössítve a' Frantziák által: még is el tudták venni a' Miéink Néhai Clerfait Vezérünk alatt.)

2. Helvétziaiak.

A' Schafhauseni Elöljárók, egy hathatós Hirdetményt adtak ki Júl. 1-sö napjánn, Gen. Hotze, és Anglus Minisźter Crawford Úr' kérésére, melly Hirdetménybenn buzdítnak minden fegyvertfogható Helvétusokat a' Fr — ák ellen való magok egygyesítésére. Egyéb indító-okok között eleikbe terjesztödik ezen Hirdetménybenn a' Helvétusoknak: mit tselekedett a' Császári Felség és Károly Fö-Hertzeg ö érettek; 's már két Századoktól fogva, mitsodás baráttságát tapasztalta Helvétzia Angliának, melly most is, naponként való zsóldúl, 12 krajtzárt ajánl kenyérenn kivül minden Helvétusnak, a' ki Hazaja mellett fegyvert fog.

A' Strasźburgi (Fr.) Újság, azt hazudozta vólt, hogy a' Cs. K. Katonaság által el fogatott Helvétusok, sántz munkára küldödtek Ulmához. Ezen álnok költeményt meg-tzáfoltatta a' Fö-Hertzeg, a' maga fö-quártéllyábann ki-adattatott Tudósításbann, melly szerént Ö Föh — ge még az ollyatén Helvétusokat is mind haza botsáttatta, kik a' Fr — ák között hartzoltak, és úgy estek fogságunbba.

Ochs, ki lépett a' Helv. Direktóriumból Jún. 23-dikánn, minekutánna fel-olvastatott vólna elötte egy Levél, mellyet Pári'sból Sieyes küldött a' Helv. Direktóriumnak Laharpe nevü Tagjához, melly Levélbenn úgy van le festve Ochs, mint a' meg bukott Fr. Direktoroknak belsö Tzimborássok. Helyébe, Secretán nevü Lausannai Fi választódott Jún. 27 dikénn Direktorrá. A' Törvényhozó-gyülésnek sok Tagjai kívánták, hogy meg kell vi'sgáltatni az Ochs' tetteit. Ö azombann, a' Genevai tó' mellyékére vette magát, Rolle nevü Mezö-városba.

A' Helv. Direktórium mellett, Frantzia Követtséget viselt Perrochel Polgár, viſzſza-hívó parantsolatot kapott az úji Fr. Direktóriumtól.

Helvétzia' mostani Elöljáróival, a' Frantzia Elöljárók, ſzövettséget alkudtak a' Kereskedésre nézve, és ezen alkut meg is erössítette vala már a' Fr. Törvényhozó Iffjabbik Tanáts: de ismét viſzſza vette ebbéli Végzését, a' mint Pári'sból írták Júl. 1-sö napjánn.

3.) Frantzia Orſzágiak.

Az Aixi frantzia partoknál veſzteglettek vala még Jún. véginn is azok az 5 Spanyol líneai hajók, a' mellyek Aprilisbenn vittek vala oda földi Katonaságot. Azért nem mertek onnét mottzanni is, mivel 8 vagy 9 Anglus líneai hajók, 's ugyan annyi Fregátok és más hadi hajók tartották öket ſzemmel.

Lyon Városábann nagy lárma vólt Jún. 22-dikénn. Az útſzákat sürüenn járta a' Katona-

ság, és a' Városnak több részeiben egészszenn fel-készített ágyúk vóltak ki-szegezve.

Angers (Andegavum) Városából írták Pári'sba, hogy négy óránnyira Angerstől, Chateauneuf nevű kis Városnál, háromszáz Suánok (Királytkívánó Lakosok) verekedtek meg a' Republikánusokkal.

A' Törvényhozó-gyülés, melly most függésbenn tartja magától a' Direktóriumot, egy Hirdetményt intézett Június' vége felé a' Franczia Nemzethez, olly czéllal, hogy fel-buzdíthassa azt, mind pénz-adásra, mind fegyverfogásra. Meg-vallya a' Törvényhozó-gyülés ezen Hirdetménybenn, hogy az előbbeni Direktóriumnak nagyobb része, előre nem látó, tudatlan, 's hibás emberekből állott; hanem a' mostani igazgatásról azt mondja, hogy az, erőss és Republikánus kezekbenn vagyon. (A' Revolútzió' kezdetétől fogva, minden hatalmaskodó Felekezet ezt mondta még eddig magáról.) A' Rastadt-mellyéki gyilkosságot nem igen hánytorgatta már ez a' Hirdetmény; hanem tsak igen rövideden 's mint egy oda vetve emlékezett felőle. Midőn t. i. serkentette a' népet, hogy fogjon fegyvert; az okai közzé ezen fegyveres fel-kelésnek elegyítette ezt is: hogy „boszszút lehessen állani a' mi Miniszstereink' véréért" (De Kinn?)

Gen. Bernadotte, Hadi dolgokra ügyelő Miniszterré válaszstódott Milet-Mureau helyébe.

Gen. Joubert, a' ki Olasz Országi Vezér vólt Scherer előtt, most Pári'si Komendáns.

Hogy a' Respublikai igazgatással ellenkező mozgások, mindég nagyobb mértékbenn nyilatkoztatják magokat Fr. Országnak napnyúgoti részeibenn: ez eránt nagy panaszok forognak fenn folyvást a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsbann; nem külömbenn az újj Katonák szökdösése eránt is, mellynek meg-gátolására minthogy nem vólt eléggé foganatos eszköz, a' tsupa meg szégyenítés, melly is abból állott, hogy a' Szökevényeknek mint roszsz Hazafiaknak neveik fel íratódtak közönséges helyekre: tehát egy Renond nevü Tag, azt javasolta Júl. 1-sö napjánn: hogy úgy kellene bánni a' Szökevények' Szüléikkel is, mint a' Kiköltözttekével: az az, a' Szökevények' részét ki kell szakasztani az ö Szüléik vagyonnyából a' Respublika' számára.

Magyar Ország.

Késötskénn érkeztek kezünkhöz az itt következö Levelek: azért is tsak most közölhetjük:

Pétsről Jún. 30-dikánn: — „Két emlékezetes dolog történe nállunk egymás utánn. A' mennyivel szomorúbb az elsö, annál örvendetesebb a' másik."

„N. Baranya Vármegyének Második Al-Ispánnya, Cs. K. Udvarnok, és Arany-sarkantyús-Vitéz T. Mindszenti és Megyefalvai Petrovszki Sámuel Úr, Városunkból Büközdi nyári lakóhelyébe ki-menvén, ottan nem sokáig tartott bádgyadozása utánn, mindnyájunknak valóságos szomorúságunkra, életének 53-dik esztendejében

nagy lelkét ki adta. Méltó vala bizonyára hoſzſzabb életre: mert benne, N. Vármegyénknek minden Tagjai, egy igaz emberi ſzeretetre ſzületett Elöljárót, sok ſzegények adakozó Jóltévöjöket, ſzámtalan Árvák és Özvegyek, Táplálójokat, 's mindenek, kik ezen Urat tsak meſzſziröl esmerték is, minden ſzinlelés nélkül való jó lelkü Ember-baráttyokat sajnállyák, és sírattyák. Meg hidegedett tetemei ugyan Bükösdönn, az ott általa a' Boldog Aſzſzony tiſzteletére nagy költséggel épittetett fényes Templombann, ſzámtalan ſzomorú sokaság jelenlétébenn el takaríittattak: de érdemes emlékezete, ezen Város' és Vídék' Lakosainak ſzívekbenn méltánn fenn marad hoſzſzas idöre. Meg-mutatta utólsó órájábann is, melly valóságos Ember és Kereſztyén vala telyes életébenn, mert valamint az Anyaſzentegyház' minden Szentségeivel magát az örök útra kívánta el kéſzíteni, úgy Mindenekröl, kikhez valamelly közelebbröl való kötelességét tartotta, bölts rendeléseket tett rövideden, 's azoknak végre-hajtását azon órábann, egygyetlen egy meg-illetödött ſzívü kedves Öttsére bízta, fontos ki fejezésekkel. A' halotti ſzokott pompa Bükösdön Július Hónapnak 8-dik napjánn tartatik igen ſzámos Uraságok' jelenlétébenn, melly alkalmatossággal Fö-Tiſzt. Jobbaházy Döry Gábor Úr a' Sz. Lörinczi Kerületnek Esperestye, 's T. N. Tólna Vármegyének Tábla-Bírája fog mondani halotti ſzomorú Beſzédet."

„Orſzágunk Nádor-Ispánnyának Zimonból ide lejendö jövetelét mihelyt meg-értettük,

azonnal ollyan rendelések tétettek, mind a' Ns Vármegye, mind Városunk által, mellyek illy ritka Vendégnek fogadására lehetősek valának az idö' rövidsége miatt. Deputátusok rendeltettek a' Vármegye' ſzélire, kik Ö Királyi Hertzegségét ottan meg-tiſztellyék, nem külömbenn Siklósra is az innét Zimon felé ſzolgáló útnak első státziójára. Júniusnak 16-dika vala azon örvendetes nap, mellyen a' F. Vendég, Eſzék erőss Várát meg-tekintvén, reggeli 9 óra utánn a' Bellyei töltésenn által, határunk' ſzélire érkeze, a' hol is M. Püspök és Nagy Prépost, Szányi Ferentz Úr, és Vármegyénk' érdemes Nótáriussa Alsó-Szatai Petheö József Úr által, a' Kerületbéli Tiſzt Urak' jelenlétébenn egy rövid de fontos Beſzéddel meg-köſzöntetett. Onnan Laskafalunn és Baranyavároun által, Siklósra érkeze, a' hol meg-visgálta a' Várat, és abbann nevezetessenn, azt a' Némellyeknek állítása ſzerént, még most is fenn álló ſzobát, mellybenn Néhai 'Sigmond Csáſzár és Magyar Király, 1399-dik eſztendöbenn, négy Hónapoknál tovább tartatódott fogságbann. Onnan el indúlván Ö Kir. Föh—ge, Turonyonn és Szaláutánn által, fel ére azon magasságra, mellyről Péts Városának fekvése, és az egéſzſz környék, ſzépenn meg-láttzik, a' hol is egy darabig meg-állapodván, kies vídékünknek ſzemlélésébenn gyönyörködött. A' Városbann ki-sütögetett ágyúknak már ¦ oda el hatott durrogása közbenn, katonai tiſztelettel köſzöntötte Ö Kir. Föh—gét, az ott ló-hátonn állott fényes Nemesség' Vezére, Fö Szolga-Bíró Bé'sán János Úr,

melly köfzöntés 'utánn, meg-indúlt Nádor-Ispányunk, temérdek sokaságtól körül vétetve a' Város felé. Hintaja elött a' Nemesség lovaglott ékes Forma-ruhájábann párossann; elébb a' Vár-Vármegye Strázsamestere 12 alatta lévö lovas Katonákkal; ezeket meg-elözték 36 tsinos öltözetü 's jó paripás Méfzárosok; és ezeket a' Városbéli Magyar és Német Lovas Polgárok. A' Városon kivül lévö kö hídnál, a' Város Magyar és Német Gyalogjai difzes Formaruhába fel öltözködve, záfzlójokkal, fegyverekkel 's muzsikájokkal tettek tifzteletet; a' Város' kapujánál pedig egyéb Polgárság állott rendbenn feles fzámmal. Igy lön a' bé-menetel, ágyúk durrogása, 's fzüntelen Vivát kiáltások között. A' Város-házánál dobok zengettek, 's trombiták harsogtak; az Akadémiai épület mellett pedig két Kompánia Városi Bosnyákság parádírozott. A' Püspök Várábann tele vóltak Nézökkel az ablakok; 's ott várták a' Fels. Vendéget, a' Fö Tifzt. Káptalan, a' Stabális- Katona- és a' Ns V—ebéli Tifztek; 's a' Nevendék Papság, és a' tanúló Iffjúság Tanítóikkal. A' Vár' kapuján belöl a' N. Jellachich gyalog Reg—jebéli Katonaság tette tifzteletét. Ö Kir. Föh—ge, sürü Él. lyen kiáltozások között el érvén a' Várhoz: fzekeréböl (hintajából) ki fzállott, 's a' fenn nevezett Uraságok által a' gráditsonn fel vezettetett, 's a' fzámára rendeltt fzobába bé-menvén, egy kevés idö vártatva ismét ki jöve, 's a' nagy palotábann, Érd. Vice-Ispányunkkal Consiliárius Kajdatsi Antal Urral befzélgete. Az említett Re-

gement' Kapitánnya is meg-tévén tiſzteletét, a' Strázsára rendelt Tiſztet bé-jelentette. Ezek így lévén, délutánni négy óra tájbann az ebédhez ült Ő Királyi Föh—ge, mellybenn a' Káptalanbéli Pap-Urakonn kivül, a' Stabális Tiſztek, és Consiliáriusok jelen valának, 's minden charakterbélieknek ſzabad bé-menetel engedtetett. Ebéd utánn a' papiros-malmot, a' Misericordiánusok új épülettyét, 's más helyeket is meg tekinte Ő Kir. Föh—ge. Estve az egéſzſz Város meg-vala világosítva, és sok házakonn láttſzattak az Innepet jelentő írások: valaminthogy Magyar és Deák Versek is oſztogatódtak nyomtatásbann. Meg-jelene a' Fels. Vendég elöſzſzör a' nagyobb Tántz-házbann, mellybenn 500 Személlyek valának hivatalosok. Ott réſzſzerént a' Tántzosokat ſzemlélte, réſzſzerént pedig a' Dámákkal méltóztatott beſzéllgetni Ő Kir. Föh—ge. Azutánn által mene a' kissebb Tántzházba is, az ottan vígadó Polgárságnak megtekintésére, a' hol valamint az első ſzálábann, dob és tromkita ſzóval, és sok Éllyen kívánással tiſzteltetett. Viſzſza térvén ismét a' nagyobb ſzálába, onnan 12 óra előtt, az előbbeniekhez hasonló ſzíves kívánások között ſzállására mene. Más nap már négy órakor tele valának az úttzák néppel. Az ágyúk durrogtak, a' trombiták harsogtak, 's mindenek, az az előtt való napi rendel valának el intézve. Gyalog jöve ki a' Várból a' Királyi Hertzeg, 's a' sokaság között üle fel ſzekerére. — — — A' Nemesség, és Polgárság az Uſzóki Kastélyig lo-

vaglottak előre, a' hol rendben állván, Katonai tiſzteletet tettek, 's ſzerent és útat kiáltottak illy kívánt Vendégnek. Az elsö státzió Szederkény vala, a' második pedig Mohátz Városa, a' hol ágyúk durrogása, és sok Lovasok, 's a' vídékről öſzſze-gyülekezett Nép' jelenlétében a' Püspök Kastéllyába bé ſzállott Ö Kir. Föh—ge. Ottan meg-tekinté azon ſzerentsétlen tsatának le ſrását, mellybenn 1526-dik eſzt. Aug. Hónapnak 29-dik napjánn 2 dik Lajos Királyunk, az Orſzág virágával ſzerentsétlenül el esett; meg-tekinté nem külömbenn azon ſzerentsés viadalnak ábrázolását is, mellybenn 1788-dik eſzt. ezen költsön, ugyan a' Mohátsi mezönn, a' Törököknek valamennyire viſzſza adódott. Azutánn egy kevés fölöstökömöt vévén, útnak indúla. Meg állapodott azon helyenn, a' hol mondatik, hogy Lajos Király a' Cselye patakba fordúlt lovastól; 's az egéſzſz mezönek fekvését meg ſzemlélvén, el indúla Szektsöre, mellynek határábann, a' mint N. Tólna Vármegye kezdödik, a' Baranyai Deputátusok el bútsúztak, 's a' Tólnaiak vették kísérések alá Orſzágunk' Közbenjáróját. Ohajtja Városunk, hogy illy Fels. Vendéget tiſztelni gyakrabbann lehessen ſzerentséje.'«

Rimaſzombathból Jún. 16-dikánn: — „Nálunk az idö, még ſzinte ekkáig is téli köntösébenn maradt. Leg alább magok az emberek, téli köntöseikbenn járnak. Ugy látſzik, mintha egéſzſzenn külömbözö Clíma alá esett vólna Magyar Hazánk, másfelé fordúlvánn a' Világ tengelye. Ma is láttam sokakat, hogy körmeiket

fújták, még se' mertem katzagni, mert magam is érzettem a' hideglelés forma változást magamban."

„A' ſzárazság, olly mértékbenn uralkodik nállunk, mint a' millyen sok volt az előtt a' hó és az essö. El emésztette a' sok hó, öſzi vetésinket, kivált a' tiſzta rozst: nem külömbenn tavaſzi vetéseinket, valamelly Csiga forma féreg veſztegeti. Szinte el tsüggednénk, ha a' háborúnak ſzerentsés folyamatjai nem élesztgetnének bennünket."

Egerből Júl. 3-dikánn: — „Néh. N. M. Egri Püspök Ö Exc—ja' halálára, Jún. 18-dikánn tartatott itt a' gyáſzos czeremónia igen nagy pompával és költséggel. A' boldogúltt Méltóság, minden Püspökségbéli vagyonnyait az Iffjúság' nevelésére, a' Lyceumra hagyta; melly kegyességnek versekkel való magaſztalására, sok Poëták is buzdúltak fel. Halotti magyar prédikátziót, amaz esmeretes érdemü T. Nováki Úr, Kömlei Plébánus mondott; deák Orátziót pedig Prófeſzſzor T. Kováts Florián Úr."

„A' tsengö pénz mi nállunk igen ſzük. Aranyat tellyességgel nem láthat az ember."

„A' búza nem igen drága: a' tiſztának 12 garas a' vékája; a' rozsé húſz xr.; az árpáé öt garas; a' zabé is annyi."

„A' Katonák közzé, húſznál felesebb ſzámú Tanúló-Iffjak állottak itt az idenn."

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 7.

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 23-dik napjánn 1795-dik Esztendőbenn.

Bétsi.

Rastadthoz közel fekvő Plittersdorf nevű falubann, feles számú titkos jegyekkel írtt Levelek nyomtatódtak ki, mellyek, a' meg-öletett Fr. Követeknél találtatták. A' Kiadó maga megfejtett némellyeket ezen igen igen nyomos foglalatú Levelek közzül; de 29-et meg nem fejthetett: minekokáért 50 aranyat tett fel Annak jutalmúl, a' ki meg-fejtheti azokat. A' Nyomtatmány' titulussa ez:

Geheime Briefschaften aus dem Portefeuille

der bei Rastadt ermordeten französischen Gesandtschaft. Voll wichtiger Aufschlüsse über mehrere der interessantesten Ereignisse unserer Tage. Plittersdorf 1799.

Nápoly Országáról, olly örvendetes hír foly, hogy már egészszenn ki van tisztúlva a' Frantziáktól, és a' Király is visszatért a' maga Lakó-helyébe, Nápoly Városába.

F. M. Szuvarow mennyire betsüli a' derék Vitézt: meg-tettzik onnét is, hogy midön Hertzeg Lichtenstein János Generális hozzája ment Alessándriánál, a' már tudva lévö ditsö tusakodásai utánn, mellyek miatt nem alutt három éjjel, és nem evett (a' Hertzeg) két egészsz nap: az Ösz Vezér, meg tsókolta a' Hertzeg' kardját. — Már most az Alexándriánál lévö Lovasságot vezérli a' Hertzeg.

Nem régen jött ki Gothábann Feldmarsall Gróf Szuvarow élete, mellyet az ö Adjutánsa, Anthing Fridrik írt, 's adott ki illyen tzím alatt: Versuch einer Kriegsgeschichte des Grafen Alexander Szuvarow Rymnikski von Friedrich Anthing. Sok rézre mettzett képek vagynak ezen munka mellett, melly 3 részetskékre van fel osztva. Mi ezeket közöllyük belöle rövideden Érd. Olvasóinkkal:

F. M. Szuvarow 1730-bann született, egy eredetére nézve Svédi Nemes Házból. Az Atya, Iső Péter Császárnak Keresztfia volt. Az Országbann be vett szokás szerént már 12 elzt. korában be íratott a' Testörzök' Seregébe. Iffjúságatól fogva

ſzerette a' tudományokat, és különös gyönyörüséggel olvasta Cornelius Nepost, Turenne 's Montecukuli híres emberek történeteiket. Leg kedvesebb Vitézei vóltak eleitől fogva: Caesar 's 12-dik Károly (Svéd Király). Sok nyelveket ért, jól beſzéll 's ir frantziaúl és németűl. — 1774-benn feleségül vette Hertzeg Prosotowsky' Leányát. A' fia a' táborbann ſzolgál.

Koros ideje, útazási, sebjei és fáradsági mellett is, eleven vídám a' tekintete. Kitsinységétől fogva ellene mondott a' puha kényes életnek; sok eſztendőktől fogva tsupa fris ſzénánn hál, és a' köpönyegjével takaródzik. Kevés ſzempillantások alatt fel ſzokott öltözni. Napjábann többſzör meg mosdik fris vízbenn. Szüntelen Uniformisban vagy rövid gurtkbában (kamiſzolban, újjas-lájbliban) jár. Háló köntöst, keſztyüt, bundát soha sem visel. Nints meg határozott órája az ételre; estve ritkánn eſzik. Katonáihoz kemény, de gondos iránton; azért mindnyájan tiſztelik 's ſzeretik. Ha vele hartzolnak, győzhetetleneknek tartják magokat. A' foglalatosságtól üres idejébenn, olvastat maga előtt. A' játékot 's a' zajos múlattságokat nem kedvelli; de azért a' társaságban nyájjas.

Szép jóſzágokkal és értékkel bír, mellyek, réſzſzerént örökségül ſzálltak [illegible], réſzſzerént vitézi érdemeinek jutalmai. Több 20 eſztendejénél, hogy a' tükörnek nem veſzi haſznát, és se' órát, se' pénzt nem hordoz magával. — Characterére nézve: barátſzágos, emberséges, bátor, meg-tántoríthatatlan hívségű, ígéretét ſzentűl

meg-tartó még az ellenség eránt is. Buzgó mind a' Religióbann, mind a' Hazai ſzeretetbenn.

Leg-elsőbenn a' Pruſzſzus Király ellen ſzolgált Májior fővel, 1742-dik eſztbenn. 1762-ben Obersterré lett. 1769 -- 1772-dikig, a' Lengyel ſzövettséges hadbann egygy Tsapatot (Kolonn.) vezérlett, mint Brigadíros. 1773-bann a' Török ellen háromſzor diadalmasann hartzolt népével, és akkor Generállieutenántságra (F. M. L—ságra) emeltetett. Illy ranggal vólt még 1785-benn is, a' midőn több ízbéli véres ütközetekbenn meg-verte a' Törököket. Kinburnál meg-sebesedett, úgy nem külömbenn Otzakownál is. Ezen Vár 1788-bann vétetődött meg; a' hol 4,800 Oroſz, 's 14,700 Török maradt halva, és 4800 Török esett fogságba. 1789-benn Kóburg Hertzeggel egygyütt győzedelmeskedett Foksánnál a' Törökökönn, két ezeret öldöstetvén le belőlök. Szinte így hartzolt 25 ezer Tsáſzári Királyi és Oroſz Katonákkal Martinesti mellett is, 90 ezer Török ellen, kik közzül 20 ezerenn veſztették életeket. Akkor kapta Szuvarow, a' R. Sz. B. Grófságot Jó'ſef Csáſzártól; és a' maga Csáſzár-Aſzſzonyától 2-dik Katalintól a' Rymnikski nevezetet. 1790-benn Ismael Várát meg-vette erő hatalommal, a' melly nap 33 ezer Törököket küldött más Világra, és 232 ágyúkat nyert. Az utólsó Lengyel háborúbann 1794-benn többſzör diadalmaskodott. Ritka bátorsággal vette meg a' Prágai sántzokat, és úgy jutott Varsó Városához. 13 ezer Lengyelek hóltt testei feküdtek akkor a' viadal' mezejénn, két ezerenn

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

veſztek a' Viſztula vizébe, 14860-ann estek fogságba, 's 104 ágyú jutott az Oroſzok' kezére.

Ez az említett Könyvnek rövid foglalatja. Hihetö, hogy nem sokára a' folytatása is közre fog botsátódni.

Károly Fö-Hertzegnek újjabb Tudósításai, mellyeket a' Bétsi Német Újságnak 20-dik Júliusi Darabja közöl, következendö Helvétziai 's Német Orſzági történeteket foglalnak magokbann:

„Helvétziábann, a' Zürchi (Tigúrumi) nagy tó megett, Sill nevü víz jobb mellyékeinn, megtámadta az ellenség Júl. 3-dikánn, Gen. Jellachich Korpusát, mellynek bal ſzárnyát Fö'strázsamester Ötvös kórmányozta. Vitézeink, a' kik elöl állottak, el vonták magokat addig a' ſzámosabb ellenség elöl, mig segíttségjek érkezett: de akkor viſzſza verték a' Fr—ákat."

Német Orſzágbann 's nevezetessenn a' Sváb Kerületbenn, ismét el foglalta az ellenség Júl. 6-dikánn Offenburgot: de Júl. 8-dikánn reggel megént a' Miéink vóltak Offenburgbann. A' Júl. 6-dikánn el fogott Fr. Tiſztek beſzéllik: hogy a' mi meg maradt vólt még az elöbbeni viadal utánn, a' 10-dik és 23 dik ſzámú Fr. Lovas Reg—ekböl: az, Júl. 6 dikánn mind el veſzett. Réſzünkröl, nem nagy vólt egyébaránt a' veſzteség: hanem hogy a' Csáſzár Magyar Lovassainak vitéz Obersterét Gróf Keglevitset akkor ölte meg egy haubitzgránát.

(A' Csáſzár Huſzár Reg—éböl Hadnagy Paulini, Jún. 30-dikánn meg-sebesedvén Offenburg' tájjánn, fogságba esett egy Huſzárral egygyütt.)

Az Olasz-Országi Officiális Tudósítások szerént, mind Mántua, mind Alessándria Vára ellen nagy erőbenn tétetnek az ostrom-készületek.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1. Német Birodalmiak.

A' Császári Felség, mint Feje a' N. Birodalomnak, kívánta írásbann a' Régensburgi Gyűléstől, Jún. 12-dikénn, hogy végezzen az mentől elébb, a' N. Birodalom ellen folyó hadra megkívántató, mind fegyveres erő- mind pénz-béli segíttség adássok eránt a' N. Birodalmi Rendeknek.

2.) *Olasz Országiak.*

Ex-Cisalpínus Generális Lahotz, a' ki Ankóna vídékénn húsz ezer főből álló föld-népét vezérel a' Fr—ák ellen, Cs. Kir. szolgálatbann vólt egykor Hadnagy fővel, a' Belgiojosó Reg—ébenn: annakutánna a' Cisalpína Respublika felállításakor Generálissá lett. Generáliskodott későbbenn a' Fr—áknál de Gen. Monricharddal 's másokkal, sok veszekedései vóltak. A' Médiolánumi földönn több birtoka vagyon fél millió lívert érőnél.

3. Spanyol Országiak.

Mexikóból, egygy gazdag terhű Hajóssereg érkezett a' St. Antonio nevezetű Kikötő-

helybe, a' mellyel talám önként nem akartak találkozni az Anglusok: ſzintúgy, mint a' Kádixi Spanyol Hadi Hajóssereg nem akart találkozni az Angl. Hadi Hajóssereggel: hogy ne legyen alkalmatosságok az ellenségeskedésre.

4. Belgiomiak.

A' belsö had meg újjúlásának jelei ismét kezdik már mutogatni magokat Belgiombann: a' melly most annyival foganatosabb lehet, mivel már a' Brüſzſzeli Levelek ſzerént, mellyek Júl. 9-dikénn költek, valami kétſzázig való Angl. Katonasággal rakott hajók is mutogatták magokat, Belgiom' partjai elött.

5.) Nagy-Britanniaiak.

A' Közép-tengeri Anglus Hajóssereg' Fö-Vezére Lord S. Vincent, Jún. 13-dikánn Tulon elött tartotta vala még ſzemmel, az újjabb Londoni Tudósítások ſzerént, a' Breſzti Fr. Hajóssereget, melly, csak hamar azutánn hogy el indúlt vala onnét, kéntelenittetett, a' ſzelektöl meg-rongáltatva oda viſzſza-térni.

6. Frantzia Orſzágiak.

Moreau helyébe, Gen. Joubert neveztetett az Olaſz Orſzági Fr. Sereg' Vezérévé, a' mellyhez el is indúlt Pári'sból Júl. 8-dikánn; nem külömbenn Championet is, egy ſzemmel-tartó Seregnek az Alpesekenn való vezérlésére.

A' meg-bukott Direktorok, 's azoknak Tzim-

borássai által el követett gonoſzságok, soha egyébképpen nem jöttek vólna oly világosann napfényre, mint a' hogy most jöttek, minekutánna a' felül fordúlt Felekezet, ſzintúgy valamint az elöbbeni Revolútzióbann is lehetett tapaſztalni, ſzorgalmatossann ki keresgélte 's fel fedezte, az Ö általa meg buktatott Félnek álnokságait.

A' Politzáj-Miniſzterségből ki esett Duval, bizonyossann Direktorrá lett vólna Sieyes helyett: ha már akkor az elöbbeni Direktorok hatalma hanyatlani nem kezdett vólna. És ez a' Duval, minémű átkozott Ember légyen: megtettzik tsak abból az egy hallatlan gonoſz találmánnyából is, a' melly, sok egyéb vétkeivel egygyütt, közönségessenn fenn forgott Jún. 24-dikénn a' Törvényhozó Iffj. Tanáts Gyülésébenn, a' melly abból állott: hogy Ö törvényes ſzínt akarván adni, három ezernél több ollyatén meg-áresztáltatásoknak, a' mellyek igazságtalanúl történtenek az ö tsupa kénnyére: egy Békéltetö Bíró nevébenn tétette azokat, kit Ö Martinnak nevezett el; de a' ki nem vólt egyéb, hanem ember formára ſzalmával ki töltött Kép (homme de paille, individu pöstiche), mellyet, egy ſzobájábann tartott; 's következésképpenn ez a' ſzalma-ember, rettegésbenn tartotta egéſzſz Fr. Orſzágot.

Bailleul nevezetü Tagja a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak, mindenkori Szóſzóllójok 's buzgólkodó Védelmezöjök vólt a' meg-buktatott Direktoroknak a' Gyülésbenn. Hogy ezt Bailleul nem ingyen tselekeſzi, sokann gyanítot-

ták: de nem merték nyilván mondani 's írni. A' két eſztendökkel ez elött Pári'sból meg-ſzökött Ex Direktor Carnot, az Apologiájábann (Magát mentö írásábann, mellyröl már többſzör említettük, hogy Bétsbenn is ki jött németre fordítva) olly vélekedését nyilatkoztatta, Bailleul eránt, hogy nékie nagy jutalmat ígérhetett a' Direktórium. Ezek a' Carnot' ſzavai:

„ Bailleul, a' ki Suán (Royalista vagy Királytkívánó ember) módra öltözködik, 's a' Nemzeti-gyülés idejében, valósággal suánkodott is, egyſzerre tüzes Pátriótává lett: az az, az új értelme ſzerént ezen ſzónak, olly emberré, a' ki rab-ſzolgája a' Végre-hajtó Kórmányſzéknek (Direktórium executivumnak) és ezen egéſzſz hatalmú Úrnak (t. i. Direktóriumnak) olly Cancellariájává akarja váltóztatni a' Törvényhozógyülést, melly az ö parantsolatit, minden visgálás nélkül el fogadja, 's tulajdon kebeléböl mind azokat ki hánnya és ſzámkivesse, a' kiket ki hányatni és ſzámkivettetni parantsol a' Direktórium, ennek dühösködését helybe hagygya, 's kénnyének és telhetetlenségének fel-áldozza a' maga Polgár-társainak verejtékkel ſzerzett keresménnyét, ſzabadságát, betsületét, 's életét. — Mi vitte ra Bailleul-t, hogy illy életre adja magát? Kétség kivül, valamelly Követtség, vagy más tiſztség eránt vett ígéret. "

De a' mint már most ki sült: nem tsak ígéretekkel ketsegtette a' Direktórium Bailleul-t, hanem alkalmas summákat is játlzatott a' kezébe, tsalárdkodásai által. A' mint t. i. Bailleul-

nek ſzemére lobbantódott Jún. 21-dikénn a' Gyű-lésbenn, egy olly Társaságba vólt ő fel véve a' Had Miniſzter által, melly, a' hadi ſzükséges dolgoknak bé ſzerzését, 's a' Seregek' ſzámára való ſzállítá-át vállalta magára, és az ezen Társaságba lett fel-vétettetése, minden Hónapbann-ötven Luidór haſznot hajtott bé Bailleulnek. Ez a' hónaponként való 50 Luidór zsóld tette ötet olly ékessen ſzólló Pártfogójává a' Direktóriumnak. — Mindjárt más nap (Jún. 22 dikénn) hoſzſzas Törvényt is hozott a' Gyűlés, a' melybenn tilalmazza a' Tiſztviselőknek, az ajándék el vételt, 's minden afféle kereskedésbe való elegyédést, a' mellynek targya lenne a' Respublikának akármi névvel nevezendő közönséges vagyonnya: de minthogy ezen hoſzſzas Törvény' végrehajtásának módjai nintsenek elő-adva: hellyesenn jegyzi meg az Ami des Lois nevű Újság, hogy az említett Törvény, nem igen nagy változást fog tenni a' dolgok előbbeni folyamatjábann. Ugyan ennek az Ami des Loisnak igaz észre-vétele az, hogy máſzſzor is vólt már elég kiáltozás a' Státus vagyonnyának El-prédállói ellen; de mihelyt a' Kiáltozók is vettek valami részt a' prédából, mindjárt el halgattak: 's innen azt hozza ki, hogy a' mostani kiáltozások se' soká fognak tartani.

De ha az valósággal meg-történt, a' mit egy Véseli Újság írt: úgy a' Respublika' Nadállyai (Vérſzopói) nehezenn dughatják most bé a' Kiáltozók' ſzájokat. Azt beſzélli t. i. a' Véseli Újság, még pedig egéſzſz meg-határozással:

„hogy az Oroſz Csáſzári Udvar' kívánságára, tartoznak minden Hamburgi és Brémai Kereskedõ-Házak, esküvés alatt ki-nyilatkoztatni: mennyi fundusok vagynak le-téve ö általok az Angliai Bankóba, és azon fundusok közzül, mennyi különössenn az ö tulajdon vagyonnyok, és mennyi, azoké a' Frantziáké, a' kiknek ök Biztosaik. Tudni való-dolog ugyan is (ezek is még a' Wéseli Ujság' ſzavai), hogy a' meg-bukott három Fr. Direktorok, valamint ſzintén igen sok (Fr.) Kommiſzſzáriusok is, temérdek summát praktikáltak, Hamburgonn és Brémánn által, az Angliai Bankóba. Többre megy a' mint mondják ezen summa, háromſzáz milliónál. Ez, konfiskáltatni fog."

Így valóbann alig ha nagy foganatja nem leſzſz azoknak a' sok unſzolásoknak, mellyek, a' Respublikának külömbkülömbféle réſzeiböl útasítódtak a' Törvényhozó-gyüléshez, a' három meg-bukott Direktoroknak, 's a' több hamis lelkü Tiſztviselöknek is példás meg-büntettetése eránt, a' millyen unſzolások minekutánna nagy ſzámmal olvasódtak vólna fel Júl. 5 dikénn a' Törvényhozó Jſſjabbik Tanáts elött, így ſzóllott Richou nevü Tag: „Találtathatik e' avagy tsak egy is olly Polgár, a' ki kételkedne azon 3 Direktoroknak öſzſzeesküvéséröl, kiket meg-buktattatok a' ti erõss magatok tartása által. Midõn a' Respublikának minden réſzeiböl, Éſzaktól fogva Délig, 's Napkelettöl fogva Napnyúgotig, kívánnyák töletek, hogy büntessétek meg a' mi minden veſzedelmeinknek vétkes

okait: ugyan ötölhetne e' valamelly akadék elmétekbe, ha valyon engedelmeskedjetek e' ennek a' hatalmas szónak. En kívánom, hogy mind azon próba-írások, mellyek a' tizenegy Tagokból álló Kommiszsziónak adódtak vólt által, most adattassanak azon Kommiszszió' kezébe, mellyet Ti, Jún. 14 dikénn neveztetek ki, olly hagyomás mellett; hogy készíttse el mentöl elébb a' maga vélekedését, a' 3 Ex-Direktoroknak, Törvénybe való idéztetések végett. — Richou' Beszéde ki-nyomtattatott, 's által küldödött a' Kommiszsziónak."

Jourdan ugyan egy hoszszas és fontos Beszédjébenn, mellyet Jún. 28-dikánn tartott vólt a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts előtt, azon Kommiszsziónak nevébenn, a' mellyről Richou emlékezett, azt jövendölte, hogy a' mostani Direktorok, ha az ő hatalmok nem mérséklödik; meg nem engedik, az ő előttök Direktorságot viseltt Bünösöknek meg-büntettetését. Barras pedig, — h i t e l e s Tudósítások szerént — meg is ígérte vólt Merlinnek és Lareveillere-Lepauxnak, „hogy nem leszsz semmi bántódássok; ha szép szerént le teszik magoktól a' Direktorságot": de azért nehezen kerülhetik el a' kemény büntetést az Ex-Direktorok.

Jourdan szavai ezek: „Meg nem szenvedik ök (a' mostani Direktorok, ha t. i. az eddig való egészsz Directóriális hatalom az ö kezekbenn leszsz) hogy egy ollyan Ember, a' ki ö előttök Direktorkodott: ámbár ellenségjek is Az nekiek, meg-büntetödjék az általa el követett

gonoſzságokért, akármelly nagyok légyenek is azok; félnek ök, hogy az elöttök Direktorságot viseltt Személlyeknek meg-büntettetésébenn a' magokét kell ſzemlélniek; nem üldözik ök a' Haza-árúlókat, a' kikhez hasonlóknak érzik magokat." — De éppen az illyen következéseknek el hárítása végett azon vagyon most a' Törvényhozó Iſſjabbik Tanátsbéli leg-hatalmassabb Felekezet, hogy a' végre-hajtó hatalomnak leg nagyobb réſzét, a' Kommiſſziója kezébe jatſzhassa. Ezen Felekezetnek Levallois nevü Tagja, következendö két Végzés-formákat terjeſztett Júl. 6-dikánn a' Tanáts eleibe, helybe-hagyás és el fogadás végett: 1.) Semmi Tiſztviselök a' Respublikábann, nem ruházhatják magokra az Igazgató-ſzék (Gouvernement) nevezetet. 2.) Minden Végzése a' Direktóriumnak, melly, ellenkezne a' Törvényekkel, halálos büntetést fog vonni a' Végzés-hozóinak nyakokra.

A' mi illeti Barras' biztatását: annak semmi sikere nem lehet: mert az ö maga ſzénája se' a' leg jobb renden láttatik feküdni. Sieyes pedig elég példáját adta már, hogy ö nem ſzokta az ollyan Embereknek pártjokat fogni, ámbár Batátjai vóltak is az elött, kiket közel lát a' meg-bukáshoz: és most annyival inkább nem; mivel azok az ö jó emberei, kik a' Törvényhozó-gyülésbenn ülnek, nem a' hatalmasabb Felekezet, melly abból is meg tettzik, hogy Treilhárd helyébe ſzerette vólna ö, Direktóriális Tiſzti-társának, vagy Talleyrandot, vagy Cambaceres-t, vagy Beurnonville-t: de ezek még tsak

cándidátzióba se' jöttek bé. Mást is akart Sieyes, hogy t. i. minekutánna Gohier lett Treilhárd helyébe Direktorrá: hármójok' kezébe játszhassa az egésszsz Direktóriális hatalmat, avagy tsak egy jó darab ideig; melly czéllyának el érésére igen jó eszközöknek találta vólt, Barras és Gohier Kollégáinak helybe-hagyásokkal, ha Merlin és Lareveillere ellen, valamint szintén Reubel és Treilhárd ellen is, a' Vád-tzikkelyeit fel tételi a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts, a' maga Kommiszsziója által; 's proczeszszust indíttat ellenek, melly proceszszus a' mig hoszszasann folyt vólna: addig Merlin és Lareveillere, nem szűntek vólna meg ugyan a' Direktori nevet viselni, hanem, mint vád és per alatt lévő Személlyeknek fel lévén függeszetve a' hatalmok, tsupánn Sieyes, Barras, és Gohier lehettek vólna a' Tótum fákok. Ezen szándéknak végre-hajtásábann eleget is mesterkedett Sieyes, de semmire se' mehetett.

Valamint a' Scherer ellen való zúgolódast, tsak hamar követte az Ex-Direktorok ellen való ki-kelés is; úgy Scherernek árestáltatását, és törvénybe való idéztetését, melly már meg-történt, úgy lehet nézni, mint az Ex Direktorok' hasonló sorsának elöljáró postáját.

Valóbann Sieyes, mint Direktórium' Elöl-ülője, olly Tudósítast küldött a' Törvényhozó Iffjabbik Gyűléshéz, Fr. Orszag' külső 's belső állapotjáról, Jún. 27 dikénn, a' mellyből formális vád telik az Ex Direktorok ellen.

Ez a' Tudósítas is nyilvann bizonyítja egyéb-

árant azt is: a' mit minden más Tudósításokból is lehet olvasni, hogy más gondolati 's érzési vagynak már most a' Fr. Népnek, mint vóltak a' fellyebb való eſzt — ökbenn, és hogy Fr. Orſzágnak nem tsak Napnyúgoti; hanem Déli réſzeibenn tsoportossann járnak az ollyatén Felfegyvertkezttek, kik a' leg-tüzesebb Respublikánusokat rakásra öldösik.

Minthogy már most Pári'sbann ismét felſzabadúlt a' politikai Társaságok' tartása: tehát egy illyen Társaság öſzſze-gyült Júl. 7-dikénn a' Honoré nevezetü úttzábann, hogy Ülést tartson: de a' Halárúló-aſzſzonyok által tsak hamar ſzéllyel kergettetett: kik is azt mondották, hogy jól tudják ök, mitsoda következéseik vóltak már az efféle eſztelenkedéseknek.

Az új Had-Miniſzter Gen. Bernadotte, egy Hirdetményt intézett a' Seregekhez, mellybenn ígéri nékiek: hogy nem nyugſzik addig, mig nékiek kenyeret, ruhát 's fegyvert nem teremt. De ezen ö biztatásainak olvasása utánn tsak hamar Pári's' úttzáinak minden ſzegeleteire, és minden piattzaira, következendö tíz sorokat raggattak fel, mellyeknek értelme rövidedenn oda megy ki, hogy az elöbbeni Miniſzter, ſzamár vólt: de Bernadotte még nagyobb.

Bertrand, maitre Meunier, à ce que dit l'histoire,
Etoit le long des jours, aux marchés, à la foire;
Bevendant, rachetant; mais pour tous les travaux
Notre Bertrand n'avoit qu'un âne peu dispôs.
Ami, dit-il un jour à sa triste monture,
Déformais si je trouve un âne de nature,

On me verra, mon fils, l'acheter à l'instant.
Mon travail en sera dès lors moins fatiguant.
Henez, répondit l'âne, enchanté de l'affaire,
En voi, sur la gauche, un gros qui vient de braire.

Magyar Orszag.

Szigethről Jún. 19-dikénn: — „Nálunk, Máramarosbann, a' Legénység, olly kedvét mutatja a' vitézkedéshez; hogy tsak két nap, tizenhárommal nevekedett azon új Katonák' száma kiket a' Kamara gyüjt. A' Vármegye is gyüjt maga részéről; 's verbuál a' Katonaság is."

„Essös ideje járt Máramarosnak ebbenn a' Hónapbann; 's havas a' hegyekenn. Még Jún. 16-dikánn fütenünk kellett itten."

„A' vetések igen szépek. Böven hordanak a' szomszéd Vármegyékből piatzunkra mindenféle gabonát, melly igen óltsó is."

„Beregh, Szathmár, és Ugotsa Vármegyékbenn, nem reménylenek az idénn olly böv szüretet, mint a' minémüek vóltak a' két fellyebb való esztendökbenn."

Nagy-Váradról egy szép Levél érkezett hozzánk, az ott Jún. 23-dikánn győzedelmeinkért tartatott hálaadó Isteni-tiszteletről, a' mellyet el nem mulatunk közleni.

Helvétziai Fr. Követté nevezödött Perrochel' helyébe egy Rheinhárd nevü Würtembergi Fi, a' ki Florentziábann vólt Directóriális Kommiszszárius.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 8.

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 26-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsi.

Az Oroſz Csáſzári Udvar ide várattatik.

A' Hamburgi, *Unpartheyiseher Correspondent* tzímű Újságnak, Júl. 6-dikánn költ darabjábann is vagyon említés azon Német Könyvről, mellyről mi az utólsó Újság árkusunk elejénn emlékeztünk. Azt veſzſzük éſzre belőle, hogy a' Könyv valósággal Hamburgbann nyomtatódott, jóllehet Plittersdorf van a' titulus alá téve. A' Könyv három réſzből áll: a' Bévezetésből, a' titkos Levelekből, és némelly Elmélke-

désekből, mellyeknek ez a' titulussa: Der Teufel ohne Maske. (Az Ördög, állortza nélkül) A' Bévezetésbenn elö-adja az Iró azokat a' környülállásokat, a' mellyek által juthatott ö azon titkos írású (a' meg-öletett Fr. Követeknél találtatott) Levelekhez, a' mellyeknek valóságokról éppen nem lehet kétségeskedni.

Az Olasz Országból érkezett officiális hadi Tudósításokat, nem különös Tóldalékbann, hanem magábann a' Bétsi Német Ujságnak 24-dik Júliusi Darabjábann közlötte közelebb a' Hadi Cancellária, a' mellyek szerént:

„ Mántuánál, Júl. 15-dikénn reggel látván az ellenséges Örizet, mennyire elö mentek légyen az az előtt való éjtszaka Vitézeink a' Várvíváshoz meg-kívántató készületeknek végrehajtásábann: szörnyen kezdettek tüzelni, 's ágyúztak egészsz nap a' mi Népünkre, melyből mindazáltal nem esett el több két embernél, 's kettö sebesedett meg. Éjtszakánn által tsendesedett valamennyire az ellenség, hanem Július' 16-dikánn megént nagyobb erőbenn ágyúzott. Szintígy viselte magát viszont mind éjtszakánn által, mind Júl. 17-dik napjánn is, az az, éjjel keveset ágyúztatott, de más nap annyival többet. Ezenközbenn mindég közelebb közelebb vitte népünkj a' Városnak fö része felé, azon bátorságos tágas árkait, mellyeknél fogva, igen foganato-sann lehet a' golyóbisokat repíttetni bé a' Városba."

„ Alessándriánál, a' Vár' vívására készült ágyúzó-tanyák (Battériák) meg voltak már Júl-

14-dikénn rakva leg nagyobb részént ágyúkkal, 's még az nap estve fel-kívánta F. M. Bellegarde a' Vár' Komendánsát, Gen. Gardant: de Ez azt felelte, hogy ö tőle, a' Haza' Törvénnyei, 's a' maga becsülete, védelmezést kívánnak. Illy környülállásokbann, Júl. 15 dikénn reggeli negyedfél órakor hozzá fogatott Gróf Bellegarde a' Városnak huszonegy Battériákból va ó lövöldözéséhez, és a' mint Lovasság-Generálisa Mélász írta Júl. 16 dikánn: már akkoráig el égették az Ostromlók egy gránát-magazínomát és egy Kaszárnyáját az ellenségnek. Részünkről 24 óra alatt, 8 ember halálánn, és kettőnek meg sebesedésénn kivül, nem történt egyéb szerentsétlenség."

Macdonáld Serege' maradvánnyáról az a' hír: hogy a' tenger-mellyéki hegyekenn által el vonta magát, 's egygyesítette a' Génuai földönn Moreau-val.

„A' Génuai tenger-mellyékenn, a' hová vagynak most szorúlva a' Fr—ák, nagy szükséget látnak eleség dolgából, és ha Rablókat küldenek ki, azokat mindjárt meg-támadja, 's többnyire el is veri a' Földnépe."

„Florentziábann 23 Pedemontziumi Tisztek, 's 361 Közemberek is lévén a' Fr—ák részéről őrizeténn, által szöktek onnét Reggióba, 's ezek is beszéllik: hogy a' Fr—ák egészszenn el takarodtak Olasz-Országnak déli részéből; és hogy az Anglusok sok ollyatén hajókat kapkodtak már el, mellyeket a' Fr—ák, drágaságokkal meg-rakva indítottak vala el a' Fr. partok felé."

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1.) *Olasz Országiak.*

Florentziából Júl. 6-dikánn: — „A' felzendültt Lakosok' segíttségével, Piſztóját 's Pízát is el foglalta már a' Cs. K. Katonaság. A' Fr—ák, Sarzánánn által, a' Génuai földre vonnyák el magokat: de holmijeket nehezenn ſzállíthatják el a' tenger-partjánn lévő ſzoross hegyi útonn. Várjuk minden óránn a' hírt, hogy Livornó is ki-ſzabadúlt a' Fr—ák kezéből."

Bologna (*Bonónia*) *Városából* Júl. 9-dikénn: „Minden esmeretlen Idegenek, tartoznak el távozni innét, 24 órák alatt."

Briançon Városa, Frantzia Országnak ſzélénn fekſzik, Olaſz Ország felé. Egéſzſz addig el járogatnak már Katonáink Turin felől, nem kevés rémülésekre a' Frantziáknak. Nem régibenn nevezetessenn, feles ſzámmal mutogatták magokat többſzör egymás utánn a' hoſzſzú dzsidás Kozákok, Briançonnak ſzomſzéd hegyeinn, 's mindjárt lódúlt onnét Pári'sba a' Kurír azzal a' kedvetlen hírrel, hogy a' két Csáſzárok népei nem csak Olaſz Országot foglalták már el, hanem Fr. Országba is bé-hatottak.

Chamberyből (*ez Fővárosa Szabaudiának, mellyet most egéſzſzenn a' Frantziák bírnak*) Júl. 2-dikánn: — „Ma egéſzſz nap hallottuk ide az ágyúzást, melly tartott reggeli 6 órától, egéſzſz estvéli 8 óráig: de nem tudjuk Olaſz Országban vólt e' az, vagy Svájtzer Országbann; mivel a'

Városunk körül van véve az iſzonyú Alpes hegyektől, 's azok közt a' ſzél, 's azzal a' hang is tsavarogni ſzokott. Ugyan ez nap mentek ezen kereſztül azon 2600 Fr. Katonák, kik a' Turini Várból ereſztődtek vólt ki. Azt beſzéllik, hogy soha annál irtóztatóbb ágyúzást se' nem láttak, se' nem hallottak, mint a' mellyet hatvan órák alatt ſzakadatlanúl folytattak a' Csáſzáriak, Turin Vára ellen."

2. Helvétziaiak.

A' Tigúrumi tó megett Júl. 7-dikénn történt viadalok alkalmatosságával: Ötvös Fő-Strázsamesterünk egy Stabális-Tiſztet, 6 Fő-Tiſzteket, és 36 Közembereket ejtett fogságba a' Frantziák közzül, kiket Lecourbe nevű Divíziós-Generális vezérlett.

Zürch (*Tigúrum*) *Városából* Júl. 11-dikénn: „A' Helvétziai Direktórium erőssenn rajta vólna, hogy a' Hafiakból sereget állíttson fel: de még nem ſzerezhetett több gyalogságot öſzſze 4 ezernél."

Csáſzár Ő Felsége és Károly Fő-Hertzeg által a' Helvétusoknak tett ígéreteket, következendő két versbe foglalta Gróf Enzenberg, igen elméssenn 's velőssenn:

Was TELL euch gab, und Frankreich nur mit List entwand,
Empfangt ihr neuerdings aus eines Schweizers Hand,
So machen Frantz und Karl durch Hotze wieder gut,
Was eine Kappe iüngst verdarb, und eins ein Hut.

(„A' mit TELL (a' Helvétziai Respublika' fundáltatásának fő eſzköze) adott vala Tinéktek, és Frantzia Orſzág tsupánn tsalárdság által ragadott el tőletek. Vegyétek azt most viſzſza egy Helvétusnak kezéből. Ferentz és Károly így hozzák ismét helyre, a' mit mostanság egy sipka (sapka) és hajdan egy kalap rontott el." — A' sipka alatt értetődik a' Frantzia Jakobínusi veres sipka.)

Tigúrumból Júl. 15 dikénn: — „Generális Hotze el ment innét a' Sereg' bal ſzárnyához."

3. Német Birodalmiak.

München (*Monachium*) *Városából* Július' 17-dikénn: — „A' Károly Főhertzeg' Seregéhez siető Oroſzok ma érkeztek bé a' Felső-Palatinátusba, 's Júl. 27-dikére, az elsö Tsapatja ezen Seregnek, Memmingennél ſzándékozott lenni."

A' Sváb Kerületbenn Willingennél fekvő Cs. K. táborbann, egynehány új Batalionok teſznek naponként hadi gyakorlásokat.

Moguntziából Júl 14-dikénn: — „Ezen Városonn által naponként több több Fr. Katonaság takarodik a' Rajna jobb mellyékére, 's táborba ſzáll Höchstnél, melly kis Város, Frankfurtonn alól egy mértföldnyire fekſzik, a' Nidda vizének a' Ménusba való ſzakadásánál.

Mannheimból Júl. 15-dikénn: — „Tegnap estve, a' Cs. K. Vitézek és a' Frantziák között verekedés vólt, ezen Várostól egynehány órán-

nyira Hejdelberga felöl. Az itt lévö Fr. Katonaságnak egy réſze, egéſzſz éjtſzaka fegyverbenn állott."

4.) Török Birodalmiak.

Jafa Városából Máj. 30-dikánn költ egéſzſz hitelességü Tudósításokat közöl, a' Bétsi Udvari Újságnak 24 dik Júliusi Darabja, mellyeknek értelme ez: hogy minekutánna Bonaparte tizenkétſzer, a' leg tüzesebb módra törekedett vólna bé-rontani Acre Városába: végre úgy el erötelenítette magát, hogy nem mert többé ſzerentsét próbálni, hanem futásra vette a' dolgot Gáza felé, a' honnét bellyebb fordúlt Egyiptomnak; de egéſzſz útazása közbenn mindég háborgattatott az ö ſzép és fenyítékhez ſzokott Seregének maradvánnya, az Arabsok által, és Acre 's Gáza közét meg-töltötte a' maga hátra hagyott sebesseivel 's betegeivel, holott már az elött is tizennyóltz ezer Embert, és nyóltz Generálist veſztett Acre alatt. Az ágyúiból a' mi meg-maradt, hajókra rakatódott Jaffánál olly czéllal, hogy Damiette Városához ſzállítódjék: de minthogy a' Hajós-Vezérnek se' vize se' elesége nem vólt: tanátsosabbnak ítélte, hogy az Anglusoknak, kik ott járkáltak fel 's alá, önként meg-adja magát; a' minthogy egyenessenn feléjek is indúlt, által adta magát, és óhajtott segedelmet talált.

E' ſzerént, a' mi idönkbéli Ex-Nagy-Sándornak, a' mint egy Pári'si Újság nevezi Bonapartet, nem soká lehet tartani magát. — A'

des Hommes libres nevezetű Pári'si Újság, boſzſzankodását nyilatkoztatja azonn, hogy a' Frantzia Seregek' ditséretét nem olly sürüenn lehet hallani többé, mint lehetett az előtt; sőt azt kell a' mint mondja, hallani minden óránn: hogy a' Bethlehemi Sereg, nem tette érdemessé magát a' Haza eránt.

5.) Nagy-Britanniaiak.

Portugalliának Lisbonai partjától Jún. 13-dikánn indúlt el egy Anglus posta-hajó Anglia felé, 's Júl. 2-dikann érkezett a' Falmouthi Kikötőhelybe. Ez vitte a' Breſzti Fr. Hajóssereg-ről azt a' hírt, hogy tsak hamar a' Tuloni révparttól lett el indúlása utánn, viſzſza-tért az oda ismét, a' ſzelektől meg-rongáltatva: 's ott tartatott ſzemmel, a' Közép-tengeri Anglus Hajóssereg' Fő-Kórmányozója Lord St. Vincent által. Gardner Angl. Admirális 3 líneai hajókkal a' Lisbonai Kikötőhelybenn vólt Jún. 13-dikánn, 's ſzándékozott onnét, a' mint vólt a' híre Angliába ſzállítani a' Lord Nelsontól oda küldött prédákat. A' több hajóit, Lord St. Vincenthez küldötte.

6. Frantzia Orſzágiak.

Fr. Orſzágnak Aixi partjaihoz olly közel mentek Júl. 2-dikánn, 22 réſzſzerént líneai hajók, réſzſzerént Fregátok; hogy azokat egynehány ágyú-golyóbisokkal érdekelték is. Ezt a' Tudósítást Rochefortból írták Pári'sba.

Levegőégi Hajóssereget ſzándékozik má

most a' Fr. Direktórium fel-állítani, annak a' híres Égvisgálónak Lalándnak kórmányozása alatt. Így tsúfolkodnak némelly találós Pári'si elmék.

Championet, Gen. Joubertnek fő vezérlése alatt fogja kórmányozni Pedemontziumnak Fr. Orſzág és Szabaudia felöl való ſzéleinél, az úgy nevezett Alpesi Sereget, mellynek ſzámát az új Had-Miniſzter Bernadotte, 30 ezerre határozta, azon Levelébenn, a' melly által tudtára adta Championetnek Júl. 5-dikénn, Alpesi Sereg' Vezérévé lett neveztetését. (Bernadotte, midőn a' had' meg-újjúlásakor Vezére vala Mannheim vídékénn egy ſzemmel-tartó Seregnek: arról mindég úgy emlékezett, mint valamelly roppantt Seregről: pedig nem állott többől 6 ezer embernél. Az Alpesi Sereg' ſzámának meg-határozásábann is, alig ha nem figuráz ő most Auxézissel, vagy magyarábbann mondva Hazugſzézissel).

A' mostani Direktórium, Júl. 4-dikénn hozott Végzésébenn, vádol némelly Fr. Vár-Kommendánsokat, hogy nem állottak úgy ellent az Ostromlóknak, mint a' katonai Törvények, 's a' Fr. név' betsülete kívánták vólna: minekokáért, Katonai Törvényſzék eleibe való idéztetéssel fenyegette meg őket említett Végzésébenn, 's fenyeget minden más Vár-Komendánst is, a' ki elébb fel-adja a' kórmányozása alatt lévő Várat, mint sem avagy tsak egyſzer még akkor is meg nem próbállya viſzſza verni az ellenséget, midőn már Az, a' Vár' falainn lött tsor-

bákonn kezdene bé-rontani. (Az illyen rendeléseket könnyebb le írni, mint végre-hajtani.)

Moreau Generálisról „ a' ki vezétlé az Olaſz Orſzági Fr. Sereget Scherer utánn, az a' hír, hogy a' Rajnánál fogna kórmányozni egy ſzemmeltartó Sereget, mellynek fekvése, Neu-Brisach és Düſſzeldorf közzé van ki ſzabva.

A' mostani Direktóriális és Miniſztériális változásnak (Revolútziónak) tsak az a' következése vagyon még eddig, a' ſzerentsétlen Fr. Nemzetre nézve, hogy az ö sorsa felett veſzekedö Felekezetek ſzáma többre nevekedett. Az említett változás elött t. i., tsak a' két Felekezetekre ſzakadtt Direktórium hatalmaskodott rajta: most pedig, minekutánna a' Törvényhozó gyülés ki vette a' nagyobb hatalmat a' Direktórium' kezéből; minden Felekezet a' Törvényhozógyülésbenn, a' melly több kettönél, azon vagyon, hogy magáévá tegye a' nagyobb hatalmat, de még ekkoráig egygyik se' fordúlhatott felül a' másikonn, és ez az egyenlö erök között való tzivakodás okozta tsupánn, hogy az Ex-Direktorok meg-bukása utánn, a' Robespierre idejebéli kegyetlen igazgatás' formája nem állott viſzſza. Hogy illy környülállásokbann a' Fr. Respublika semmi jót nem várhat a' maga sok Fejeitöl, a' mellyek mind harapdallyák egymást; igen erös ki-fejezésekkel méréſzlette ezt, Nemzete' eleibe terjeſzteni a' l' Ami du peuple (Nép' Barátja) tzímü Újság' Szerzöje, ki nyilván ſzemekre lobbantotta a' Törvényhozóknak, hogy ök is meg-egygyeztek, Olaſz Orſzágnak, Helvé-

tziának, 's más Tartományoknak ki-raboltatá-sába, 's az ö világos helybe-hagyások utánn kö tötte a' Direktórium az ollyatén ſzövettségeket az el nyomott Népekkel, mellyeket ezen Szerentsétlenek, kéntelenek vóltak el fogadni a' magok nyilvánságos veſzedelmekre. Nem tsak a' Direktóriumot lehet tehát — *illy következést tsinál a' Nép' Barátja* — vádolni: hanem a' Törvényhozókat is, söt öket még inkább: mert lám magok meg-vallyák, hogy a' Direktórium, tudatlan, oktalan, 's egyedül a' magok kénnye ſzerént uralkodó Emberekből állott, 's még se' tettek ök (a' Törvényhozók) változást a' Nemzet' javára, hanem a' nagy ſzándékoknak (mellyeket rebesgetnek) végre-hajtását, olly idö-pontra halaſztották, a' midön se' ſzárazonn se' vizenn nints többé azoknak végrehajtásábann módja a' Nemzetnek. — Ha hat eſztendök alatt, nem állítódott jó fundamentomra, a' polgári, politikai, és Vallásbéli ſzabadság; avagy lehet e' azt most egyſzerre teremteni a' Törényhozóknak (a' mint ígérik). Ha valaha: most valóbann, midön illy közel áll hozzánk a' gyözedelmeskedö ellenség, egyedül az a' fö gondjok a' Törvényhozóknak, mint ſzerezhessenek Katonát 's pénzt ölzſze a' magok meg tartására. Inti ezek utánna l' Ami du peuple a' maga Polgártársait, hogy ne engedjék magokat továbbra meg-tsalattatni. Végre így ſzóll a' Törvényhozókhoz: „A' Capitoliumból (Rómából) el rablott Brutus (képe a' hajdani Római Brutusnak) meg ſzegyenít most Titeket, hogy közttetek egy (Brútus) se' találkozott, ki

a' Triumvirátusnak (3 meg-bukott Direktoroknak) hatalmaskodását félbe-ſzakaſztotta vólna. A' (régi) nagy Rómának romlása, eſzetekbe juttathatja most néktek, hogy a' Triumvirátusnak (ottani) meg-bukása, mintegy jel-adás vólt a' polgári had' kezdésre — ne gondollyátok, hogy meg akadályoztathassátok Ti azt (a' belsö hadat) a' ti hatalmatokkal: ti magatok ellen fordúl ez abban a' ſzempillantásbann, mellybenn Ti, a' Nemzet' bizodalmát el veſztettétek, és a' millyen álmélkodással ſzemléli a' Világ, a' Belvedere-i Herkules-nek fö, kezek, és lábak nélkül lévö temérdek derekát: úgy fogja leg-alább valaha a' tiéteket is tsudálni."

A' Törvényhozó Iffjabbik Gyülésbenn elö fordúlt mostanság, hogy arra az esetre, ha nagyobb veſzedelembenn találna lenni a' Haza; az egéſzſz Nemzet tartozna fel-kelni: 's mindjárt más nap, a' Pári'si útſzákonn olly tzédulák vóltak fel-raggatva, mellyekbenn Kérdésképpenn tevödött fel, ha nem engedi e' meg Sieyes, hogy egy Konstitútziónális Király alatt, mentöl elébb ki-pihenhesse magát a' Nemzet?

Július Hónapnak elsö napjaibann árúltak is ſzéltire az útſzákonn egy ollyan Újságot, Prudhomme nevût, a' melyben nyilvánn ki van mondva, hogy egy bizonyos Felekezet Pári'sbann, melly, nagy tiſztségeket visel, a' Pruſzſziai Királyt kérte meg, hogy lenne a' Fr. Nemzetnek Közbenjárója, az egygyesültt Hatalmasságoknál. A' Pruſzſz. Király azt felelte: hogy Ö igen is, magára fogja vállalni a' köz-

benjárást: de olly feltételek alatt, hogy a' Fr. Nemzet, egy Konstitútziónális Kiraly' igázgatása alá adja magát.

Egy Frantzia ſzületésü Gavallêr, a' ki magát Hertzeg Conde Seregebéli Ingenieur-Kapitánynak, 's a' (Fr.) Király' réſzére való Vandei Sereg' Vezérének nevezi, egy nyomos Irást adott ki a' Fr. Revolútzió ellen, illy tzím alatt: *Deux mots au Directoire par le Chevalier ..... de l' ordre Royal de St. Louis, Capitaine du genie à l' armée du prince de Condé, Chef pour le Roi à Vendée.*

Erről az Irásról azt panaſzlotta egy Tagja a' Törvényhozó Iffj. Gyülésnek Júl. 4-dikénn: hogy az igen el terjedtt Fr. Orſzág' déli réſzeibenn. Akart belőle némelly Tzikkelyeket mondani a' Tanátsnak: de Ez nem is kívánta hallani, hanem tudósította eránta a' Direktóriumot.

XVIII-dik Lajosnak a' Fr. Nemzethez intézett Manifeſztumát közlötte, Júl. 13-dikánn a' Prudhomme nevü Ujság. Kezdő ſzavai a' Manifeſztumnak ezek: „Bár mint ſzemeskedjenek a' ti Tirannusaitok, el jut még is Ti hozzátok ezen Manifeſztum: fognak olly Hívek találtatni, a' kik el terjeſztik ezt."

A' Direktorok közzül Sieyes tsak magánossann dolgozik. Barras, rettegésbenn vagyon, hogy ötet is a' meg-bukott Kollégái sorsa ne érje. A' több három nem igen nevezetes nevü 's érdemü Direktorok: Gohier, Moulin, és Ducos egygyüttt súgnak búgnak.

Nints több kész pénz az egész Fr. Respublika' földjénn 1200 millió lívernél; 's azombann hétszázhetven millió lívert híván az újj Direktórium, mint foly a' híre, a' Respublika' 8 dik esztendejére, melly, Sept. 22 dik napjával kezdődik.

Pári'sbann minden játszó-házakat bé-záratott a' Belső bátorságra ügyelő (Policzáj-) Miniszter, Júl. 10 dikénn.

Pári's' útszáinn ki-hirdetődött Júl. 11-dikénn közönségessenn, Ex-Minister és Ex-Vezér Scherernek a' Templom nevű fog-házba lett bé-záratása.

Pári's Városa' első és 6-dik Szakaszsza Lakosainak egygy vádló-írássok olvastatott fel a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak 10-dik Júliusi Ülésébenn, melly Irás, Ex-Direktor Merlint, Öszszeesküdttek' Tzimborássának nevezi. Ex-Direktor Réveillère-t, a' Vándei új zenebonák indítójának mondja; Ex-Miniszter François de Neufchateau-t azzal vádollya, hogy eszköz vólt olly Törvényhozó-gyülési Tagok 's Tisztviselők válaszstatásábann, kik a' Királyi igazgatás' formáját kívánnyák viszsza vinni Frantzia Országba 's a' t.

Az előbbeni Direktorok mellett Generális-Szekretáriusságot viseltt Lagarde Polgár, még nem esett vólt ugyan ki hivatallyából, az újjabb Tudósítások szerént, de ötet is gaz-embe-nek kiáltotta már Júl. 10-dikénn, még pedig közönséges Gyülésbenn, egy Frison nevű Tagja a Törvényhozó Iffjabbik Gyülésnek.

Helvétziának Uri nevü Kántonyából, következendö értelmü Levelét útasíttotta hozzánk Jún. 24-dikénn egy Katona-Tiſzt Hazánkfia:

„Bé nagy a' külömbség, ezen föld, és a' mi édes Hazánk között. Még itt a' gyümöltsnek 's a' jó féle zöldségeknek híre sints. — Az Ursernmellyéki tónak fagyos hátánn jövék által ebben a' Hónapbann ötven Lovasokkal. Ursernbenn, Jún. 12-dike tájjánn mindenap kétſzer fütöttek. Egyedül a' marhatartásból élnek itt a' Lakosok. Marhájokkal 's az igen jóféle sajtjokkal üznek kereskedést is: de olly útakonn, mellyekre tsak nézni se' lehet ſzörnyüködés nélkül: mert igen meredek magas kőſziklákba vagynak keskenyenn bé vágva; 's az illy bajos járású ösvényekenn, kell rend ſzerént fel 's alá máſzkálni és máſzkáltatni terheltt öſzvéreiket. A' magasról alá zuhanó sok sebes patakok, még borzaſztóbbá teſzik a' közttök való bagdátsolást. Kivált Ursern mellett, gonoſz egy út van, mellyet azért Teufelsloch-nak (Ördög-lyukának) hívnak, egy bólthajtásos hídat pedig, melly, két magas kőſziklákat kaptsol öſzve, Ördög-hídjának (Teufelsbrückenek) neveznek.

Stájer-Orſzágból írják: hogy ott e' folyó Hónapnak 17-dikénnn derekassann havazott a' hegyek között.

Magyar Orſzág.

Debretzenből Jún. 26-dikánn: — „Mind a' két rendes Orvos-Doctorinknak halálok utánn,

e' folyó Hónapnak 19-dik napjánn hozattatott Nagy-Körösről, Városunknak rendes Doktoráva, Szentgyörgyi József Úr, kinek tudománnyához, 's esmeretes jó lelkűségéhez nagy a' bizodalom."

„Nálunk ez egéfzfz Hónap essős vólt, melly miatt, a' fzéna-tsinálás, kukoritza és fzőlő-kapállás, sőt a' kötés is, nagyon hátrálódtak; a' vetések is sok helyekenn, a' sok essö miatt, a' földön hevernek: alig ha a' jó aratás felől való reménységünkbenn, valamint a' jó fzüret felől is, meg nem tsalódunk: azombann még is a' leg fzebbik búzának köble, tsak hét márjás; a' rozsé 17 's 20 garas."

* * *

Jelentés.

E' folyó eſztendőbenn Augustus Havának 8-dik napjánn a' Pápai Uraságnak Ménesse, melly, 10 hágó Mén-lovakból, 2, három eſztendős; 4, két eſztendős; 10, egy eſztendős Csödör-csikókból; 9, három eſztendős; és 4, két eſztendős Paripa-csikókból; 65, Anya-kanczákból, mellyek közzül harmintzhatnak ſzopos Csikó vagyon alatta, általlyábann pedig ismét újrá meg vagynak, ſzép Mén-Lovak által hágattatva: továbbá: 2, négy eſztendős; 5, három eſztendős; 8, két eſztendős; és 13 egy eſztendős Kancza-tsikókból; és így, öſzſzeséggel 132 darab nevezetes fajta lovakból áll: Pápa Városábann kótyavetye által kéſz-pénzért el fog adattatni. Mind azok tehát, a' kik a' ſzép, 's magas Magyar és Erdélyi fajta lovaknak kedvellői, ezen Kótyavetyére el várattatnak.

TÓLDALÉK

A' *Magyar Hírmondónak*, Július' 26-dik napjánn 1799-dik eſztendőbenn kőllt árkusához.

Magyar Orſzág.

Nagy-Váradról Jún. 27-dikénn: — „A' Csáſz. Kir. fegyverek' ſzerentsés előmeneteleit hirdető örvendetes hadi Tudósítások, fel-buzdították mindenfelé a' Haza' jó lelkű Fiait, 's Fejedelmünk hív Alattvalóit, hogy közönségessenn is nyilatkoztassák háládatosságjokat a' Mindenható eránt. Illy lélektől vezéreltetvén a' Nagy-Váradi Rómano-Catholicus Püspökség' Fő Tiſz. Káptalannya, kötelességének esmérte, hogy e' folyó Hónapnak 23-dikánn, fényes czeremóniájú háláadó Isteni-tiſzteletet tartasson, mellyen a' Nemesség minden Vallás-külömbség nélkül meg-jelent, a' Kir. Akadémia', a' Fő-Gymnásium', 's a' Normális Oskola' Tagjaival, minden Kir. Tiſztviselőkkel, Ns Bihar Vármegye' Tiſztjeivel, az itt lévő Katonasággal és a' Polgárſsággal egyetembenn, 's mindnyajan nagy ájtatossággal adták halákat a' Mennyei Felségnek, eddig nyújtott hadi áldásaiért, és ezeknek további megnyeréseért is buzgóann esedeztek."

„A' Nemesség kilentzedfél órára gyülekezett vala fel a' Vármegye-házába, mellyből a'

Városonn által, következendõ rendel lett a' Cathedrale Templom felé a' menetel. Elöl lovaglottak ki-vontt kardosann, hat Lovas-Katonái Vármegyénknek a' Strázsamesterjektõl vezettetve, 's ezeket, ſzámos hintók sora követte, mellyek közzül az elsöbenn, Második Vice-Ispán Bessenyöi Beöthy Láſzló Úr ült."

„A' Templom elött, Devins gyalog Regementjének egy Kompániája, diſzes rendekbenn, tsengõ muzsikával tett tiſzteletet, 's több izben lött ſzokott ſzálvékat, tizenkét mozsár-ágyúknak durrogási mellett. A' több Garnizonbéli gyalogság, nem külömbenn a' Blankenstein Magyar Lovassainak itt lévõ Tartalék-ſzakaſzſza is benn vólt a' Templombann, 's figyelmetessenn meghalgatta a' prédikáttziót, mellyet azon alkalmatosságra jól kéſzített, 's épületessenn el is mondott a' Nagy-Mise közbenn egy derék Orátorunk, T. Tokody István Úr, az itteni Pap-nevelõ Házbann Theológiát tanító Profeſzſzor."

„El végezödvén az Isteni tiſztelet, mozsarak' durrogása közbenn tért viſzſza az elöbbeni rendel a' Nemesség, a' Vármegye-házához, és onnét egyenessenn ment kiki ebédre, a' mellyhez hívatalos vólt. Minden Káptalanbéli Úr feles ſzámmal kért ki magához, külömbféle rendû Vendégeket, Püspök nem lévén ez idõ ſzerént, a' Püspökséghez tartozó Jóſzágok' Prefektusa Roglatitzai Miskóltzi Farkas Úr, semmit el nem múlatott maga réſzérõl, ezen Innep-napnak tõle ki-telhetõképpenn való meg-ditsõitéséböl: így kívánván újra tetézni ezen nemes ſzívû Ha-

zafi, jó Fejedelmünkhöz és a' Hazához viseltetö buzgóságának több ízbenn adott bizonyságait; minémüek p. o: hogy az Orfzág-gyülési ajánlásból reá esett réfzenn kivül, nem csak gabonazab- ló- és pénz-béli önként való segedelmekkel könnyebbítette a' had folytatás' terhét; hanem az által is, hogy elöfzfzör tizenkét Katonákat állított ki a' maga jófzágából, kiknek fzámát 1796-bann még négygyel nevelte, 's azólta tartja és ruházza is öket; továbbá, hogy a' Püspökség' jófzágibann való rekrutáztatásra nézve is, buzgóann igyekezett meg-felelni a' Felsöség' ajánlásának 's várásának."

„Ezen hazafiúi jeles tettei utánn a' Prefektus Úrnak, valóbann utánnok illik a' mit Jún. 23-dikánn tselekede, a' midön t. i. annak a' Katonaságnak, melly a' Templom elött tett tifzteletet, bort és húst ofztogattatott saját költségénn; és nem csak a' maga Házábann; hanem a' Püspöki Udvar-Bíró Ruttensteiner Úr Házánál is, ugyan saját költségénn nagy afztalokat teríttetett, 's gazdagon meg-vendégelte a' Görög-Catholikus Püspök Darabant Ö Exc — jánn és mind a' két Káptalanból való Pap-Urakonn kivül, az itt lévö Királyi Tanátsosokat, a' fenn említett Vice-Ispány Urat, gyalog és lovas Katona-Tifzteket, a' Kir. Akadémiabéli Profefzforait, Vármegye-Tifztjeit, és sok más elökelö Úri Személlyeket. Hogy pedig a' testet újjító étkekenn 's italokonn kivül: különössenn a' lélek is gyönyörködtethesse magát: még erröl is fzorgalmatoskodott a' gondos Gazda, három álló

képpel ékesíttetvén fel az aſztalt, úgymint: A' Cs. K. Felségével; Fő-Hertzeg Károlyéval; és F. M. Gróf Szuwarowéval, melly képek alatt következendő fontos írások olvastattak:

Francisco. II.
P. F. A. P. P.
Fractis. Libertatis. Gallicanae.
Compedibus.
S. P. Q. Varadinensis.
IX. Kal. Julii M. DCCIC.

Carolus.
A. D. Austriae.
Germanae Libertatis Stator.

Suwarow Rimniskoi
Caetera scire cupis? Boreas narrabit et Auster.

Az ősi ſzokásbéli egésségért való ívásokat is; nem tsak trombiták harsogási és ágyúkdurrogási jelentgették; hanem minden illyetén ivás előtt, egy egy erányos, az ide való Tudósok által kéſzültt Diktziótskát is mondottak a' Préfektus Urnak ſzép reménységű Fiai, réſzſzerént versekbenn, réſzſzerént folyó beſzédbenn, p. o.

A' Cs. K. Felség 2-dik Ferentz' egéſzségéért való ivás előtt ezt:

Solvimus hodie vota, ea qua pares fuimus pietate, Deo Ter Optimo Maximo, quod fortissimorum Ducum gloria, militumque virtute triumphos de hostibns atrocissimis reportaverimus

perqnam memorabiles. Nunc jam laetemur liberalius: quia laboranti Europae, post Deum opitulatur Constantia Magni Caesaris, quae periculis frangi nescia, succurit lapsis, debellavit superbos, et mox datura est (ut cum Seneca loquar) orbi quietem, seculo pacem suo. Intonemus ergo unanimi voce, Vivat Franciscus II. Imperator Augustus et Rex Apostolicus. Vivat Pater Patriae. Vivat Restaurator Imperiorum, et Generis humani praesidium.

A' Károly Fõ-Hertzeg' egéſzségéért való ivás elõtt, ezt:

Qui nuper populos, magnas et terruit Urbes.
Gallus, qui Templisque Deum Regumque Coronis
Moribus et qnidquid Sanctum est, extrema ferebat:
Nunc virtnte Tua, nostri dux Inclyte belli,
Carole, Rhenanas pugna superatus ad oras.
Fluctuat; ac veluti vulsis inglorius alis
Demittit cristas, reliquam pedibusque salutem
Credit, et in patrios revehit mala dogmata nidos.
Eja age! propitio munitus pectora Caelo.
Redde fidem pactam solio, sacrisque vigorem,
Et niveam terris pacem! Tum serus ad astra
Factorum redeas multo comitatus honore!

Az Orſzág' Nádor-Ispánnya, József Fõhertzeg' és a' Jegyese', Alexándra Paulowna Nagy Hertzeg-aſzſzony' egéſzségéért való ivás elõtt, ezt:

Quod bonum, felix, faustum, fortunatum-

que sit, et fundet veram Regnorum, populorum, atque adeo universi Generis humani felicitatem Hodie solvimus vota Deo O. M. cujus nutu et auxilio recreatae, ac confirmatae Legiones nostrae, palmam de manibus potentissimi juxta et formidolosissimi hostis extorserunt. Prosperum hunc armorum successum, secundum Coelites, cum praecellenti militum virtuti, tum vel maxime, sancto illi faederi adscribere necesse est, quod Serenissimos inter Principes Josephum R. H. Palatinum, et Alexandram Paulownam feliciter ictum, curas injecit Invictissimo Russorum Imperatori: uti missis inde a Septemtrione in ipsa Italiae viscera praevalidis copiis, Tantus Socer, dignum Tanto Genero excitaret monimentum. Juvat externis quoque laetitiae signis iterum iterumque acclamare: Vivat Serenissimus Palatinus! Vivat Serenissima Princeps Alexandra Paulowna!

Vóltak más egésségekért való ivások is, úgymint: Oroſz Nagy Hertzeg Constántinéért; az egéſzſz Cs. K. Familiáéért; F. M. Szuvaro wéért; Kray Haditárnokmesteréért; nem külömbenn Mélász, Bellegarde, Hotze, Karaczay, Pankrátzion, Klenau, Vukassovich, Gyulay, Jellachich, Piatsek, 's a' t. Generálisokéért; így ſzintén az egygyesülve lévő Cs. K. és Oroſz Seregekéért, mellyeknek minden jót kívántak más aſztalok' Vendégei is.

Prof. Miháloczy Úr, következendő Epigrammát tsinált hevennyibenn, az aſztal felett:

Affectasse ferunt Regnum Coeleste Gigantes
Au daces ipsum pellere sede Iovem.

Caetera turba Deum latebris se condidit: unus
Contudit excusso Jupiter igne nefas.
Fabula prisca tace! Gallos invicta Gigantes
Quippe hodie ex vero Caesaris arma domant.

A' ſzép Nemet különössenn réſzeltette az Innepi örömbenn Assessor és Generális Perceptor Száraſz Úr, ki is Aſzſzonyságokat vendéglett meg délbenn magánál, 's estvére Bált adott.

Nagy-Váradról Jún. 20-dikánn: — „A' Nemzeti Játſzó-Társaság egéſzſzenn fel-eleveníti Városunkat. 16 Tagokból áll, kik hetenként ſzokták változtatni a' Magyar és Német Darabokat. A' költségjek hónaponként reá megy 500 f-ra. Ezen summáknak pótlására, Debretzen Városa is hathatós eſzköz, a' hol egéſzſz hetekenn által játſzik ottan ottan a' Társaság: de tsupánn magyarúl. Tsak egy hónap alatt 2225 forint 's 40 xrra ment ezen két Városoknak ſzíves segedelmek. Itt mind a' fő Nemesség, mind a' Német Polgárság' különös ajándéki által is igyekezik fenn-tartani ezen haſznos múlattságot. Nevezetessenn Mélt. Gr. Sauer 100 for. és az egygyesült Görög hitű Püspök Ő Exc — ja 50 forintot ígértek eſztendőnként. — A' télen Bálok is fognak adódni, melly tzélra a' Társaság már fel is fogadott egy nagy ſzálát."

Rátzkeviből Jún. 16-dikánn: — „Boldog emlékezetű Főhertzeg-Aſzſzony Mária Kriſztína' halálával, Testamentom ſzerént által ſzálvánn

ezen jeles ki-terjedésü Rátzkevi Dominium Sachsen-Tescheni Albert Királyi Hertzegre, és Fels. Urunk által Királyi Ajándék-Levél is újjra kiadatódván, Albert Hertzeg Jún. 3-dik, 4-dik, 's 5-dik napjainn állíttatott bé törvényes fzokás fzerént a' nevezett Dominium' birtokába (statuáltatott) itt nállunk fényes pompával: melly czeremónia' alkalmatosságával Ő Kir. Hertzegsége fzeméllyét, Mélt. Udvari Tanátsos Boros Lajos Ur viselte; a' Bé-helyheztetö Kir. Személlý (Regius homo) pedig, Gróf Eſzterházy Kazimir Ő Nagysága vólt. Minden nap; a' Királyi Ajándék-Levél' fel-olvasása utánn, ama' híres Eugénius Hertzeg által épittetett derék Kastélybann gazdag ebéd, 's estvénként víg Bálok vagy Tántzok tartattak, olly fzép muzsika hangjánál, a' millyet lehetett várni, Pestről hozatott 24 jó Muzsikusoktól. Ebédlés ideje alatt, midön a' Kir. Hertzeg' egésségéért üresedtek a' Tokaival, Ménesivel, Kampániai, 's Burgundiai borokkal tölt poharak; a' mozsár-ágyúk ki-mormolták a' s k Ellyen kiáltásokat. — A' Köz-nép' fzámára, fzép kövér ökör süttetett; 's egy a' végre kéfzült magas helyről jó féle veres és fejér borok nagy böséggel erefztettek le kádakra. Elsö estve ki vólt világositva ezen Város; aſztal, két fzáznál több fö 's majd fzinte annyi alsóbb rangú Személlyekre vólt kélzítve. Vígann ment minden, mert valami tsak gyönyörködtetövé 's fényessé tehette ezen három napot, talám abból semmi is el nem maradt."

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 9.

Költ Bétsbenn, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 30-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

A' múltt Vasárnap Schönbrunnbann, a' hol vagyon most nyári lakása a' Toskánai Nagy-Hertzegnek, háláadó Isteni-tiſztelet tartatott, Florentziának 's egéſzſz Toskánának, a' Frantziák hatalma alól lett ſzerentsés ki-ſzabadúlásáért. Jelen vóltak ezen fényes czeremóniánn, a' Florentziai Deputátusok is, kik azért küldődtek el, hogy hívják a' Nagy-Hertzeget, hív Alattvaló közzé. A' Fö-Hertzeg nem soká el is fogja hagyni Bétset, hanem elébb tsak Lajbachba

megy, a' hol lévö Kastélynak illendöképpenn való fel-kéſzítése eránt, tevödtek is már kéſzületek.

Lovasság-Generálissa Méláſz azt írta Júl. 17-dikénn Pedemontziumból, hogy Alessándria Várábann egynehány munítziós és más tárházakonn kivül, egy ſzéna-magazínomot is gyújtottak már meg akkoráig golyóbisaink. Az ellenség is ágyúzott ki: de 24 óra alatt, nem ölt meg többet egy emberünknél, és 7-et sebesített meg, kik között vagyon Gránátéros Kapitány Gróf Fusko.

(Már tegnap egy Kurír érkezett azzal az örvendetes hírrel: hogy Alessándria erös Várát fel-adta az ellenség, Júl. 22-dikénn, délutánni 4 órakor.)

Haditárnokmester Kráy, Júl. 19 dikénn indította Móntua alól, a' leg újjabb Tudósítását, melly ſzerént, ſzerentsés elömenetellel tevödtek ott a' Vár-víváshoz meg-kívántató kéſzületek. Az ellenség ſzakadatlanúl hányta ki a' bombikat és gránátokat: még is 24 óra alatt, tsak 7 emberünk sebesedett meg, 's 4 maradt halva.

Haditárnokmester és egy gyalog Német Regementnek Tulajdonossa Gróf Wallis Olivierröl írtuk vólt, hogy Jún. 4-dikénn, Schwammerdingenenn által, két Gránátéros Bat—okat, 's a' Ferdinánd Fö-Hertzeg' Reg—jét vezette a' Zürchi hegy ellen, és ott meg-sebesedett: most azt olvassuk felöle, hogy meg-hólt.

Ingenieur Generális Chasteller-röl írják Pedemontziumból Alessándria mellöl, hogy ott terhes sebbe esett.

A' Vidini Basának nem hijjába nem hitt az Orsovai Basa: mert a' mint Zimonból több rendbéli Tudósítások írják, már a' Rustsuki Basát meg is verte Passmann: minekokáért a' ſzomſzédságbann lévő Basák, egygyesítették ellene a' magok erejeket.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1. Tengeriek.

Génuából Jún. 29-dikénn: — „E' fogytánn lévő Hónapnak 24-dikénn reggel, Városunkhoz nem meſzſze meg-állapodott egy Anglus Hajóssereg, melly, 35 réſzſzerént lineai, réſzſzerént Fregát-hajókból állott. Mindjárt lárma esett a' Városbann, 's a' bástyákra ki-ſzegzett ágyúk körül forgolódtak a' Katonák, 's a' hadi hajókonn is tették a' kéſzületeket a' Kikötőhelybenn. Dél tájbann láttunk egy hajót az Anglus Sereg közzül ki-vállalkozni, 's felénk jönni, ki tévén az úgy nevezett parlamentária záſzlót, a' mellyből éſzre vehettük, hogy valamit közleni akar az Elöljárókkal. Két Levelet tsak hamar által is adott, a' mellyek közzül egygyik, az itt tartózkodó Frantzia Követhez vólt útasítva, a' másik pedig a' Génuai Igazgatókhoz, következendő ki-fejezésekkel: „A' Génuai Respublikábann most fő Tiſztségeket viselő Urakhoz. A' Nagy Britanniai Királyi Felségnek Károlina Királyné nevezetű hajójából Jún. 24-dikénn 1799. "A' Frantzia Respublikának egy kis Hajósserge Parce

Vice-Admirális vezérlése alatt fogságunkba esvén, örömest nem akarnám a' szükségenn felül magamnál tartani a' hajókonn vólt Frantziákat. Ez okonn meg-engedtem a' Vice-Admirálisnak 's a' Generális Stabjának, hogy négy inasokkal egyetembenn bátran ki-szállhatnak a' szárazra, olly feltétellel, hogy tserébe helyettek Anglus foglyokat kapjunk mi viszsza, és hogy hajók jöjjenek hozzám, mellyekenn a' többi Fr. foglyokat, kik mintegy 1200-an vagynak, Frantzia Országba viszsza küldhessem. Hatalmom van tudtokra adni az Uraknak, hogy mivel tegnap Porto Maurizio nevü Városától Génuának (Génua és Nizza között fekszik a' Középtenger' partján) ágyúztak ki hajóinkra: tehát én meg-parantsoltam, hogy a' Génuai hajókkal is úgy bánnyanak ezentúl Embereim, mint más ellenség' hajóival."

Lord Keith, Vice-Admirális.

(Az a' Fr. Hajósseregetske, mellyről a' Génuai Elöljárókhoz írt Lord Keith, kétség kivül azon 3 Fregátokból állott, mellyek olly tzéllal indúltak vólt Szíriának Jafa nevü tengermellyéki Városához, hogy segíttséget vigyenek Bonapartenak.)

Médiolánumból Júl. 9-dikénn: — „A' Génuai partok elött kerengö Angl. Hajóssereg, 16 hetvennégy, és 3 hatvannégy ágyús líneai; 's egynehány Fregát- és más kissebb hadi hajókból áll."

Londonba olly Tudósítások érkeztek a' Földközi tengerröl, hogy már Jún. 20-dikánn

nem lett vólna a' Breſzti Frantzia Hajóssereg, a' Tuloni Kikötöhelybenn. Bövebben semmi bizonyost nem írtak se' más, se' a' Londoni Tudósítások.

Pári'sból írták Júl. 15-dikénn, hogy a' Bordeauxi (Fr.) Kikötöhelybenn minden neutrális hajók le-tartóztatódtak: minthogy ſzámos Angl. hajók mutatták magokat az oda való partok előtt.

Brüſzſzelből írták Júl. 13-dikánn, hogy a' melly Anglus hajók mutogatták vala magokat a' Belgiomi partoknál, azok tsupánn visgálódni mentek vólt oda a' Margatei Kikötöhelyből, 's ismét viſzſza tértek oda Júl. 10-dikénn.

Dániából írták Júl. 13-dikánn, hogy az oda való Halászok, Bornholm nevü Dánus Sziget, és Batáviának Zelandi partjai között, tíz vagy 12 Oroſz lineai hajókat láttak, mellyek, ſzárazra való (más Tudósítások ſzerént 8 ezer) Katonákat vittek magokkal.

2. Belgiomiak és Batáviaiak.

Brüſzſzelből Júl. 15-dikénn: — „A' Brabant-Walloni Béketelenkedö Lakosok újra sok helyekenn sereglettek öſzſze fegyveressenn, és igen sok új Conscriptusok (a' Fr—ák által katonáskodásra kénſzerített Legények) adták hozzájok magokat. Fr. Vezér Beguinot, Katonaságot küldött az Insurgensek ellen. — Beguinot helyébe, Oſztályos-Generális neveztetett, a' Belgiomi Sereg' Vezérévé."

Hágából Júl. 9-dikénn: — „Az itt vólt

Fr. Követ Lombard sietve el ment innét Júl. 2-dik éjtszakájánn.“

Hágából Júl. 14-dikénn: — „Egy Kikötőhelyünk sints már, a' mellyet körül ne vették vólna az Anglusok. Arnemuydenel, éppennaz ágyúink előtt kaptak el 5 halászó hajóinkat. Schierminonkoognál pedig tíz fegyveres hajóinkat; és Fríziának Presens nevü Helysége előtt ismét tíz vagy 14 fegyveres hajóinkat.“

3.) Nagy-Britanniaiak.

Pitt Minisźter meg-vallotta az Ország-gyülésébenn Júl. 2-dikánn, hogy e' folyó had alatt, 238 millió font sterlingről, 379 millióra nevekedett fel a' Nemzet' közönséges adóssága: de meg-mutatta azt is, hogy soha virágzóbb állapotbann nem vólt a' kereskedés mint most: mert még 1784-dik eszt—benn nem ment többre 18 millió font sterlingnél a' külföldről bé-szállított portékák' árra; a' ki-szállítódottaké pedig tíz milliónál; most ellenbenn ezeké rá megy 19 millióra, 's amazoké, 25-re.

Frantzia Ex-Direktor Barthelémy, Londonbann vólt már Júl. 12-dikénn.

Az Ország-gyülés' Üléseit félbe-szakasztotta a' Király Júl. 12-dikénn, August. 27-dikéig. A' melly Beszédet azzal az alkalmatossággal tartott Ő Felsége, így fejezte ki benne magát Hibernia eránt: „Örömmel látom, hogy az én Országombann Irrlandiábann ismét helyre állott néminémüképpenn a' tsendesség.

4. Helvétziaiak.

Az igazgatás' formája, ismét az előbbeni lábonn áll már némelly réſzeibenn Helvétziának, mind a' Városi Lakosoknak, mind a' Föld-népének különös meg-elégedésére 's örömére; és a' melly réſzekbenn benn vagynak is még a' Fr—ák: ott sints velek meg-elégedve igen nagy réſze a' Lakosoknak.

A' Kántonok közzül, Appenzell, Glarus, Schwyznek egy réſze, és Schafhausen, léptek már viſzſza azon állapotba, mellybenn vóltak a' Frantzia módi revolútzió előtt. Glárusnak már Katonái is vagynak a' Károly Fó-Hertzeg' Seregénél, 's jelen vóltak a' 3-dik Júliusi viadalokbann, mellyekről a' Komendánssok (Zwikii nevezetü) hivatalbéli Tudósítást is küldött, a' Glárusi Tanátshoz, 's annak Elölülőjéhez, az úgy nevezett Land-Ammanhoz. Ugyan ez a' Tanáts, a' Glárusi Respublika' nevébenn, viſzſza-hívó írást intézett, közönséges Levelek által az olly Glárusiakhoz, kik a' Fr—ák által, fel-állított Helvétziai Respublikának Törvényhozó Tanáttsábann ülnek, vagy más tiſztségébenn vagynak. — Schwyznek még egy réſzéből ki nem takarodtak a' Frantziák: azért is egéſzſz Kántonbéli Gyülést nem lehetett tartani; hanem a' melly Gyülekezetek meg-menekedtek a' Fr—áktól, Kommiſzſziókat neveztek ki, mellyek, az előbbeni ſzokás ſzerént való Kórmányſzéknek maga egéſzſz valóságábann lehető fel-állásáig, ennek helytartói leſznek. — A' Schafhauseni Kánton, mostani ſzerentsés változásakor, különössenn meg ör-

vendeztette a' Földnépét is, ki-terjeſztvén arra is a' Kereskedésbéli ſzabadságot, melly annak-elötte tsak a' Városi Polgároknak vala tulajdona. — — A' Sargansiak, kik az elöbbeni Konstitútziója ſzerént Helvétziának, a' régi 8 Kántonoktól függöttek, két Kompániát ajánlottak Károly Fö-Hertzegnek, a' Cs. K. Sereg' társaságába, olly magok nyilatkoztatása mellett: hogy jól tudják ök azt, hogy minden kis Tartomány nem lehet maga Ura, és hogy a' magok urasága nem is hajtana nékiek annyi haſznot, mint a' mennyi terhekre lenne, következésképpenn, hogy ök ezentúl is a' régi 8 Kántonok' fö-urasága alatt maradnak: azt mindazáltal reménylik, hogy az igazság ki-ſzolgáltatásra, 's a' Tartomány' belsö dolgainak el intézésére nézve, némelly jobb rendelések tétethetödnek, mint az elöbbeniek vóltak. — Thurgau is, melly hasonlóképpenn a' régi nyóltz Kántonoktól függ; nem külömbenn Rapperschwyll, melynek Fö-urai, a' Bernai és Zürchi Kántonok; Winterthúr, melly a' Zürchi Kánton Fö-urasága alatt vagyon; S. Gallen, a' melly Frigyese vólt az elöbbi Konstitútzió ſzerént Helvétziának: mind viſzſza állottak hajdani állapotjokba. — — A' St. Galleni Püspökséghez tartozó Birtokok, minémüek: a' St. Galleni jóſzág; a' Toggenburgi Grófság, 's egy réſze Rheinthalnak és Thurgaunak, háládatosságokat akarvánn meg-mutatni a' Cs. K. Sereg eránt, ennek Betegei és sebessei ſzámára 7297 forintokból 's 19 kr—ból álló summát', 1084 inget, háromezerötſzáz nyóltzadfél réf gyóltsot;

ötszázhatvankilentzedfél font mindenféle ótska fejérruhát, 's 195 ¾ font tépeményt (sebre való tépett ruhát) gyűjtöttek öszsze, melly önkéntvaló hadi segedelmet, egy különös Deputátzió által küldött a' St. Galleni Püspök Károly Főhertzeghez, ki is, e' részbenn nyilatkoztatott nemes szívüségeket a' nevezett Tartományoknak, igen szívessenn meg-köszönte, a' Hertzeg-Püspökhöz botsátott szép ki-fejezésü Levelébenn.

5. Frantzia Országiak.

A' mostani Frantzia Uralkodók, kárhoztatják ugyan azokat a' rablásokat, mellyeket az általok közelebb meg-buktatott előbbeni Hatalmaskodók követtek el; Olasz Országbann, Helvétziábann, 's egyébütt is: de azt lehet közönségessenn észre-venni ezen vádolásokbann, hogy nem a' rablás, és az el nyomott Tartományoknak ki-pusztítása lobbantódik szemekre; hanem tsak az, hogy inkább magoknak rablottak, mint sem a' Frantzia Respublikának.

Az illy rablásokért kelt vala ki igen tüzessenn, a' Törvényhozó vénebbik Tanátsnak Moreau nevü (Yonneból való) Tagja is Jún. 24-dikénn Rapinat ellen, ki egy vala, Helvétziának Szorongatói közzül. Lehetetlennek mondotta Moreau, hogy ennek az alatson lelkü, és a' tselekedeteivel egészszenn meg-egygyezô nevü Rapinátnak gonoszságai el kerülhessék a' büntetést. Jelen lévén a' Sógora Rapinátnak Ex-Direktor Reubel, ki most az említett Tanátsbann ül szféket, minthogy nem tudta egyébképpenn

menteni a' Sógorát: mentette sültt hazugsággal, azt állítván felöle, hogy a' Bernai Kintstárból el tulajdoníthatott vólna Az (t. i. Rapinát) magának másfél millió lívert, de nem tselekedte, hanem jelentést tett az eránt a' Helvétziai Direktóriumnak. Ezen állítás' igazságának, nyomát nem lehet találni. Tsupánn annyit, igazánn mondhatott vólna Reubel, Rapinátnak mentségére, hogy ennél még többet rablottak: Brüne-Rouhiere, Pommier, Pigeon, és Schauemburg, minthogy Ezeknél későbbenn is jutott Rapinát a' ragadozhatáshoz.

Schauemburg eránt, St. Martin nevü Brigadíros-Generális, és a' 17-dik Fr. Seregoſztálynak Vezére, következendö értelmü Levelet írt, a' l' Ami des Loix tzímü Pári'si Újság' Kiadójához:

„Hogy Schauemburg Generális ki ne maradjon azon érdemlett átok alól, melyre méltókká tették magokat a' Helvétziai Respublikának minden Tolvajai: kérlek Uram Tégedet, hogy valahányſzor közleni fogod Azoknak (a' Tolvajoknak) laistromát, mindenkor az elsöbbek közzé tedd a' Gen. Schauemburg nevét.“

A' mostani Direktórium valamint egy felöl pártfogásába veſzi, az Ex-Direktorok által üldözöbe vett Személlyeket, úgy ö, üldözöbe veſzi ismét Azokat, kik az elöbbeni Direktóriumnak kegyelmébenn vóltak. Ezen Directóriális fel-emelésnek 's le-nyomásnak több példái közzül valók nevezetessenn: Truguet, egy felöl; 's más felöl, Lombard és Perrochel. Tru-

guetet, ki elébb Tengeri Fő-Vezér, azutánn Követ vólt a' Sp Udvarnál, a' Kiköltözttek laistromába íratták az Ex-Direktorok azért, hogy tüsténtoda nem hagyta Mádritot, mikor ők parantsolták: most az új Direktórium, ki-töröltette a' Kiköltözttek' laistromából Truguet et. -- — Lombard de Langres az, a' kiről írtuk oda alább, hogy hirtelen el hagyta Hágát, a' hol Fr. Követtséget viselt vala a' Batáviai Kórmányszék mellett. Ezen viſzſza hivattatásnak oka az: hogy nem akart meg-jelenni azon halotti czeremóniánn, mellyet, a' Rastadti (Fr.) Követek megölettetésének emlékezetére tartott vólt Hágábann a' Fr. Katonaság. — — Perrochelt, a' Helvétziai Követtségbenn, következendő három vádakra nézve nem ſzenvedte meg tovább a' mostani Direktórium; 1.) Mivel Az, Barthelémyt követte a' maga-mérséklésbenn. 2.) Mivel Spanvol Orſzágbann létekor, azonn a' tíz millió líverenn Ő is akart oſztozni az Ex-Direktorokkal, mellyet Ezek kívántak vólt Portugalliától a' Békességért. 3.) Mivel egy Öttse vagyon Pári'sbann, a' ki roſzſz híreket hinteget.

Annak a' tíz millió lívernek adását, melyről most vala ſzó, a' Portugalliai Udvarral való Békességkötés' tzikkelyei közzé akarta vólt bé-tétetni a' fellyebb említett Truguet, mint akkori Fr. Miniſzter Mádritbann; az Ex-Direktorok pedig éppenn nem akarták, mivel úgy, nem tehették vólna egéſzſzenn magokévá a' tíz milliót, mellyet már ſzinte a' kezekbe játſzattattak vólt egy ki-bérlett Zsidó által: és e' vólt a' valósá-

gos oka, a' Truguet ellen való gyülölségnek, mint ezt a' történetet már most nyilván írják magok a' Pári'si Újságok.

Ugyan ezek írják most azt is, hogy az Ex-Direktorok, két meg-hitt Embereikre — Eymar és Amelot nevüekre — úgy bízták Turinbann a' Szárdíniai Király' drága köveinek el-adását, hogy Ezek nem betsülték azokat többre ſzázötvenezer lívernél, pedig meg-értek két milliót, 's a' betsünn nem vólt jelen egy lélek is a' Turiniak, vagy más Pedemontánusok közzül. — Így valóbann könnyü vólt az Ex-Direktoroknak, Smukkokkal ki-fényesíteni Métreſzſzeiket.

Hogy a' Külsö dolgokra ügyelö Miniſzter Talleyrand, jó elöre ki menthesse magát az efféle történetekre nézve, a' Publikum elött: egy Előadást nyomtattatott bé a' Moniteur nevü Újságba, mellybenn azt vallya, hogy Ö, tizennyóltz Hónapoktól fogva, ſzinte semmi réſzt se' vett a' külsö dolgoknak el intézésében, 's azoknak leg nagyobb réſzéröl nem vólt semmi esmérete. Az Olaſz Orſzági dolgok (Rómának, Pedemontziumnak, 's Nápolynak meg-támadása) kivált, el annyira tsupánn magától a' Direktóriumtól függöttek, hogy az ö Olaſz Orſzági Biztosai, még tsak nem is leveleztek a' Miniſzterrel. A' Helvétziai történetekröl kiki tudja, mi vólt az indító oka azoknak? (t. i. a' Reubel haramiasága) 's koránt sem az, a' mit olly sok Tzimborássai a' Direktóriumnak ekhóztak viſzſza: mintha a' Helv. Elöljárók, ellenséges indúlatot nyilatkoztattak vólna a' Fr. Respublikára.

hoz." (A' Német Birodalommal való bánásbann nagy réſzt vett Talleyrand: azért is halgatott arról.) „Nem lehet tehát tsudálni — ezt a' következést tsinállya Talleyrand — ha meggondollya az Ember, a' Direktórium' maga viseletét, az utólsó Revolútzió elött: hogy újra hadakozó Hatalmasságok egygyesítették magokat a' Fr. Respublika ellen; és hogy ennek mindenütt ellenségei, vagy tsak tettetett Barátjai vagynak."

De azt se' lehet tsudálni, ha a' Fr. Nemzetnek leg nagyobb réſze, a' mostani újj Parantsolóit se' tarthatja igen külömb Embereknek az elöbbenieknél, minthogy még eddig többnyire mind egy húrónn pendültek; a' mint önnön veſzedelmével ſzomorúann tapaſztalta; és ugyan ennél fogva azt se' lehet oſztánn tsudálni, ha az ollyan Emberek' ſzavára, 's kénſzerítésére való fegyverfogást nem nézheti úgy a' nyomorúlt Fr. Nép, mint a' Haza' javáért való fel-kelést. Nem is nézi valóbann: és ezt magok is jól látják már a' Törvényhozók, kiknek ugyan azért egy nevezetes Tagja, Idösbb Eschassériaux, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak 12-dik Júliuli Ülésében minekutánna egy Beſzédet tartott vólna, a' melly meg vólt sürüenn rakva, a' ſzokott, de az elöbbeni erejekböl már sokat el veſztett republikánusi tzifra ki-fejezésekkel 's buzdításokkal; továbbá egynehány Tzikkelyeket terjeſztett, meg határozás végett a' Tanáts' eleibe, a' mellyek közzül fö az: az egéſzſz Fr. Népet, fel-fegyverkezett Nemzetté kell tenni, olly módonn, hogy

minden 17 és 50 esztendősök között lévő Frantzia Lakosok, tartozzanak, Azokonn kivül, a' kiket maga ki vesz a' Törvényhozó-gyülés, felfegyverkezve lenni a' Békességig, és minden Hónapbann elö-mutatni magokat, azon Gyülekezetnek Elöljárói elött, a' melyhez tartoznak. Buzdításúl azt javaslotta Eschassériaux: hogy egy Nemzeti Könyvbe bé kell betsülettel írni, minden azon jó Hazafiakat, kik a' szabadságért hadakozni fognak. Ezen Nemzeti Könyvnek, mellyet Respublika Krónikáinak lehet nevezni, tartó-helye legyen, a' Respublika Leveles-háza, 's közönséges Innepek' alkalmatosságával tartozzék azt a' Direktórium' Elölülöje hordozni, 's le tenni a' Haza' Oltárára, és akkor így szóllani: „A' háládatos Haza, által-ajánlja a' Maradéknak háládatosságába 's szeretetébe, mind azon jó Hazafiaknak neveiket, kik, szolgálták Hazájokat, 's érette hartzolva végezték életeket.“

Az illyen biztatásoknak kevés ereje lehet egy olly Tartományban, mellynek Lakosiról, magok panaszollyák a' Biztatók, hogy Azoknak nagy ('s alig ha nem a' leg nagyobb) része, egészszenn mást ért, a' Haza, és Szabadság nevezet alatt, mint sem a' Biztatók. — A' közelébb említett Ülésében az Illjabbik (Törvényhozó) Tanátsnak, Jourdan maga meg-vallotta, 's bizonyító próbákkal is igyekezett meg-mutogatni: „hogy igen nagy ölzize-eskövés vagyon az újra fel-állítandó Fr. Király-ság részére, és hogy már Királyi Vezér Conde Hertzeg' Seregébe, va-

lósággal verbuálnak is a' Frantzia Respublika' földjénn." — Júl. 4-dikénn Boulay nevü Tagja a' Tanátsnak, a' Papok' ſzámkivetéséről ſzóllván, ezeket a' ſzókat találta ki-ereſzteni a' ſzájánn: „Ha — úgymond — tíz ezer emberrel jöne valaki a' Frantzia földre, és a' Népnek, Religióbéli ſzabadságot ígérne: már egyedül tsak ez által sok Követőkre találna." Ezen kedvetlen állításnak igazságát sajnossann érezték a' több Tagok, azért is nem hagyták többé ſzóllani az Orátort. — Szint így félbe ſzakaſztatta vólt a' Gyülés Jún. 21-dikénn is, egy Irásnak már el kezdett fel-olvastatását, a' melly, Pári'snak sok réſzeibenn fel vólt raggatva, 's így kezdődött: Az egygyesültt Hatalmasságok, 18-dik Lajos' nevébenn jönek. Attól tartott t. i. a' Gyülés, hogy ő általa ne légyen közönségessé; ezen Irásnak foglalatja. — Egy Tagja az Iffjabbik Tanátsnak, ki a' Provencei vídékekről való, azt mondta a' Marseille-i (Márſzíliai) Aſzſzonyokról, közönséges Ülésbenn, hogy azok kéſzek 50 tallért is meg adni hónaponként, az Oroſz nyelvre való taníttatásáért gyermekeiknek: — olly bizonyosnak tartják, a' Fr. földre való bé-érkezését az Oroſzoknak. — Az újj Direktorok is magok meg-vallották azon Tudósítássokbann, mellyet, a' Respublika, külső 's belső állapotjáról küldöttek Jún. 27 dikénn a' Törvényhozó-gyüléshez, hogy kezdődő félbenn vagyon a' polgári vagy belső had, melynek tzélja, a' külső hadnak (az az, az egygyesültt Hatalmasságok hadjának) elő-segítése.

Merlin, Treilhárd, Reveillère, és Reubel Ex-Direktorok ellen annyi vádló Irásokat vett a' Törvényhozó Iffjabbik Gyülés, minden réfzeiből a' Respublikának; hogy egy Kommifzfziójának javaslására, titkos Ülést tartott végre, Júl. 15-dikénn, 's el végezte, hogy Törvényfzék eleibe lehet öket idéztetni, következendö négy Vádtzikkellyekre nézve:

1.) Hogy a' Nép fö jussait magoknak tulajdonították. 2.) Hogy a' Respublikának felforgatásánn dolgoztak. 3.) Hogy a' Törvényhozó gyülést el akarták rontani. 4.) Hogy el nyzték 's elösegítették a' Respublika' vagyonnyának veſztegetéseit.

Az Alpesi Seregnek Had-Miniſzter Bernadotte által 30 ezerre határozott ſzámábann méltánn kételkedtünk: mivel azt tsak 8 ezerre teſzik minden újjabb Pári'si Tudósítások.

Egy újra fel-támadt Jakobínus Klûb, (Társaság) közönséges Üléseket kezdett tartani azon épületbenn, melly hajdan Királyi Ló-oskola vólt, annak a' sokonn által ment durva Embernek Drouetnek elölülése alatt: de Katonaságnak kell védelmezni ezen Klúbot, mert külömbenn már kétſzer t. i. Júl. 12-dik és 14-dik estvéjénn, akarta azt ſzéllyel ugratni, az ellene feles ſzámmal öſzſze tolakodott Nép.

Pápa Ö Sz—ge, az újjabb Tudósítások ſzerént, Valentia (Valence) Városábann vagyon, melly Város Pári'stól 122 óránnyira esik Dél és Napkelet között.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 10.

Kőlt Bétsbenn, Kis-Aſzſzony Havának (Augustusnak) 2-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsi.

Két különös hadi Tudósításokat adott ki Júl. 30-dikánn és 31-dikénn a' Hadi Cancellária, a' mellyek: Alessándria' meg-vételéről; Mántua' vívásáról; 's a' Toskánai és Római földről ízőlő Tudósításaikat foglallyák magokbann; Mélaz; Kráy; és Klénau Generálisainknak:

„Alessándria' meg-vétele így esett meg: Júl. 19-dik ejtſzakájann bellyebb vonván magát az ellenség a' Vár' külső kerítésétől, a' mi népünk annál előbb nyomúlt; úgy hogy a' fran-

tzia Kommendáns, Brigádíros Gen. Gardanne, Júl. 21-dikénn délutánni három órakor, által-küldött a' maga Gen. Adjutántja Louis által Gr. Bellegarde Generálisunknak egy Irást, melybenn ajánlotta kéſzségét, egy tiſztességes alkura, de minthogy nem vólt Louis, az e' végre megkívántató hatalommal fel-ruháztatva: viſzſzaküldödött. Estvéli 8 órakor meg-ſzünt mind két réſzről az ágyúzás, és két órák alatt, meg-állítódtak az alku-tzikkelyei, mellyek ſzerént: más nap, úgymint Júl. 22-dikénn délutánni 4 órakor ki-takarodott az Őrizet, 's le-rakván fegyvereit, a' Vár elött, Tartományinkbann marad addig fogságbann, míg ki nem tserélödik. Valami a' Frantzia vagy Pedemontziumi Elöljáróknak tulajdona vólt a' Várbann: az, mind által adódott a' Cs. Kir. Felség' birtokába. Az Őrizet, nem tsak Frantziákból, hanem Pedemontánusokból, Cisálpínusokból, és Helvétusokból is állott — mindöſzſze kétezernégyſzáz ép föböl. Ágyút ſzázhármat kaptunk. A' több nyereség, még nem vólt laistromba ſzedve, a' Kurírnak, Ingenieur-Kapitány Báró Ertelnek, el indúlásakor, ki a' Várbéli ellenséges Őrizetnek hat záſzlóit is el hozta Bétsbe magával. — A' Fr. Komendáns azt kívánta vólt eleinten: hogy az ö kórmányozása alatt lévö Katonaság, ne kéntelenítessék a' Vár elött le rakni fegyvereit; és hogy bátorságosann viſzſza-térhessen a' Fr. földre, olly fogadása mellett, hogy addig nem fog ſzolgálni a' Csáſz. Felség 's ennek Frigyesei ellen, míg ki nem tserélödik. Továbbá: hogy maga

a' Fr. Komendáns Gen. Gardanne, 's a' Gen. Adjutántja Louis, sok más Tiſztekkel, és 300 Katonákkal egyetemben, kiket a' Komendáns maga fogna ki-ſzemelni, ne essenek fogságba: de ezen kívánságokra nem állott reá Gr. Bellegarde: ki azombann egy Tóldalék-tzikkelybenn kívánta, hogy az alku' meg-állítása utánn, mindjárt ki-botsáttassanak a' Várból az ott tartatott Pedemontziumi Kezesek: melly meg is lett.

(Alessándria Városa 's erős Vára, a' Tanaro vize jobb és bal partjánn feküſznek, Génuától Észak és Napnyúgot között 14 óránnyira; Mediolánumtól Dél és Napnyúgot között 16 óránnyira; 's Turintól 12 kis mértföldnyire.)

Mántua' vívásához olly kéſzületei vóltak már Júl. 23 dikánn B. Kráy-nak, hogy Júl. 24-dikénn, nyóltzvan ágyúkkal lövöldöztethette azt, a' második fő ostrom-ároknak (parallélának) tizenkét ágyúzó-tanyáiból (Battériáiból); Mántuának S. Giorgio nevű meg-erössített Külső-Városát pedig, 31 Oroſz ágyúkkal.

(Újjabb Tudósítások ſzerént, a' 3 dik paralléla is ſzinte kéſzenn vólt már Mántua alatt, melyre nézve nem ok nélkül reménylhetni, hogy Aug. 10-dikéig meg-kapjuk Mántuát.)

Florentziából Júl. 20-dikánn írta Gen. Gr. Klenau, hogy Toskánának minden erős helyeibe, 's azok között nevezetessenn Livornóba is minden nehézség nélkül bé-ſzállíthatta a' Cs. K. Őrizetet: mivel a' Toskánai Nép neki bátorodott a' Cs. K. és Oroſz Sereg' győzedelmei által, 's ſzereti Religióját és Fejedelmét. — Hogy annál közelebb lehessen Gróf Klenau az Armá-

diához: Korpusának nagy részével Sarzánáig nyomúlt elö a' Ligúriai földre. — — A' Toskánai Insurgensek, Toskána széleinél a' Piombino nevü Hertzegségnek hasonló nevü erös tengeri Városotskáját, ki vették az ellenség kezéből, 's foglyaikká tettek 200 Fr — ákat, 's nyertek nyóltz ágyúkat; nem külömbenn egy Rabló-hajót is, mellyen 3 ágyú és 21 Hajós-legény vólt. — — Róma Városa felé is meg menekedett az egészsz vídék a' Fr—áktól, Perugiánn és Civitávecchiánn kivül, de onnan is el kezdett futni nagy része az ellenségnek Ankóna felé. "

Az a' hír érkezett ide, hogy az Anglusok ki szállottak Hollandiába, a' hol sok ezer Lakosok mindjárt hozzájok állottak.

A' múlt Szeredai audientzia utánn útazott el Ö Felsége, a' F. Császárnéval egygyütt Bádenbe, a' hol már egynehány elztendöktöl fogva fördövel szokott élni az Orvosok' javaslásából.

Kétszer is emlékeztünk már arról a' Könyvetskéről, mellybenn, a' Rastadtnál meg öletett Frantzia Követek' Leveles-táskájokbann talált titkos Irások tétettek közönségesekké. Közöljük most belöle újságúl a' 18-dik Levelet maga valóságábann, melly is így következik:

"[c a l n g a n e p r v 7 s l v n y g l e c p n v t n 3
p r a n t g i l v n e p r s n n g r p a l p n a c i l g n e t v y
7 e n r 3 t v i r n p n a c e g l i t a r p s l e g i a n p r e l i
n g v r i t c v n 7 3 l v n y g l a v r i t p a n a r a n t g i
v e r c g l y p a n t e l r v g a n e p r a y l 7 3 l v 3 i c a

nerpvnalg3ngiltnvlegnr73lgyntvany r1vl1ne3pranlgva3velngaſenarlvg ane7cn3cgylagty7n3qvrty7lignater vegnrelavgrtyprenlviangv73gtcn13 n7yl3a.

Mind ezt, mind még más 28 titkos értelmü Leveleket, senki eddig meg nem tudott fejteni. A' Levelek' Ki-adója meg-fejtett ugyan más hat, titkos jegyekkel írott Leveleket: de a több 29 Leveleknek meg-fejtésébenn ámbár felette sokat: még is haſzontalan fáradozott. Annyit ugyan tsak ki talált, hogy 16 jelentö jegyek fordúlnak elö azokbann: jóval is kevesebbek tehát a' mi betüinknél. Frantzia, Olaſz, Spanyol, Deák, Anglus, vagy Német nyelvenn vagynak e' írva az említett 29 Levelek, vátig próbálgatta a' Kiadó: de nem mehetett végére. Az, felette nehézzé teſzi a' meg-fejtést, hogy a' ſzók, folytábann mind öſzſze vannak írva.

F. M. Szuvarow' gondolkozása 's érzése módjának közelebbröl való esmertetésére ſzolgálhatnak az itt következö egynehány sorai, mellyekkel bé fejezte, a' Csáſzárjához Turinból Máj. 27-dikénn indított Tudósítását: „Csáſzári Felséged' nagy kegyelmébe ajánlom méjj aſázatossággal, a' mellém rendeltt 's éjjel nappal buzgóann foglalatoskodott Generálmájor Hertzeg Gortschakowot; Lawrow Oberstert; Báró Rosen Májort; és Stawrakow Stábális Kapitányt. Végre én is le borúlok a' Trónus' ſzent oſzlopaihoz, és ajánlom magamat Csáſzári Felségednek Haza-attyai kegyelmébe."

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1.) *Olasz Országiak.*

Florentziából Júl. 15-dikénn: — „A' Cs. Kir. Katonaság előtt, melly, Júl. 8-dikánn érkezett ide: két ezer Lovas Insurgensek jöttek bé Júl. 7-dikénn, kiket az Anglus Követ Vindham Úr vezetett, és egy Vitéz Leány Alessándra Mari, ki a' Nagy-Hertzeg' képét magassann fel-emelve tartotta kezében."

„A' nevezett Anglus Követ Úr, olly Tudósítást vett Nápolyból, hogy annak partjaira, Anglus Admirális Lord Nelson, hufzonötezer főből álló Anglusokat, Oroszokat, és Sziczíliaiakat rakott ki, a' kik, egygyesítvén magokat Cárdinális Ruffo Seregével, viszsza vették St. Elmo Várát a' Fr—áktól, 's diadalmaskodván az ellenkező Félenn, viszsza-szerzették a' Nápolyi Felségnek, Lakta-Városát, 's örökös Országát."

(Ezen óhajtott történetet, más hiteles Tudósítások is írják.)

„Insurgenseinknek egy része a' Római föld felé fordúlt, a' hol nem vala már több Erősség az Ellenség' kezében, Perugiánál, Civita-vecchiánál, Ankónánál, és Róma Városa kis Váránál, az úgy nevezett Sz. Angyal Váránál."

(Fort Leon nevü Erősségét az Egyházi (Római) Birodalomnak Júl. 13-dikánn vette meg a' Cs. K. Katonaság, 's talált benne 16 ágyúkat, jó rakás eleséggel, 's lövéshez szükséges- és más készületekkel egyetembenn. Az Őrizet,

17 Tiſztekből, 28 Altiſztekből, és 168 Közemberekből állott, kik el botsátódtak olly feltétellel, hogy eſztendeig ne ſzolgállyanak a' Cſáſzári Felség, és ennek Frigyesei ellen. Azombann egy réſz belölök (kéttség kivül az, a' melly Cisalpínusokból állott) mindjárt Cſáſzári ſzolgálatba lépett által.)"

„A' Nagy-Hertzeg' Képes-háza meg maradt egéſzſz épségébenn. Sok egyéb ingó-bingó jóſzágait, 's kintseit, már vitték vólt a' Frantziák az Arnó vizénn Livornó felé: de az Őrizetet meg-támadták a' hív Hajósok, le-tsepülték, 's bátorságos helyre ſzállították említett betses jóſzágait tiſzteltt Nagy-Hertzegünknek."

2. Helvétziaiak.

A' múltt postánn tsak rövidedenn említhettük, hogy Helvétziának azon réſzeibenn sints a' Népnek nagy réſze meg-elégedve a' Frantziákkal, a' mellyeket Ezek tartanak még erőſzakosann a' magok hatalmokbann.

Magok a' Frantzia Újságok panaſzollyák a' Bázeliekről, hogy azok örvendenek, ha sebes Fr. Katonákat látnak feléjek ſzállíttatni. — A' Helvétziai Törvényhozó-gyülésbenn Kérdésképpenn tevődött fel: Mi módonn lehetne a' Nemzeti lelket fel-ébreſzteni Helvétziábann (az az, a' Frantziák eránt hajlandóságot önteni a' Lakosokba)? Némelly Tagok, igen foganatos eſzközneк ítélték e' végre, 's kommendáltak is az úgy nevezett politikus Klúboknak (az igazgatás jó folyamatjának eſzközeiről értekező Tár-

saságoknak) fel-állítását vagy meg-engedését: de nem hajlott a' nagyobb réſz, hoſzszas vetélkedés utánn is javalásokra (jó lehet tudja, hogy a' Frantzia Törvényhozó-gyülés fel-ſzabadította az efféle Klúbokat.) — Kuhn nevű Biztosa a' Helv. Kórmányſzénak, igen panaſzolllya egy Levelébenn a' Fr. Vezérnek Gen. Maſzſzénának, hogy „a' Fr. Katonák és Kommiſzſzáriusok, ſzorongatják, el nyomják, ki ſzíjják, és kéttségbe-esésre juttatják a' ſzegény (Helvétziai) Népet.“

Hasonló panaſzſzát nyilatkoztatta maga a' Helv. Direktórium is, Gen. Maſzſzénához intézett feleletébenn. Azt tudakoztatta vólt t. i. Maſzſzéna, Június' vége felé a' maga Adjutánssa Schinner Polgár által, a' Helvétziai Direktóriumtól: 1.) Mennyi Katonaságot állíthatna Az ki, és tarthat el. 2.) Mennyi fegyver találtathatik még a' Helvétziai Fegyveres-házakbann? 3.) Mitsoda eſzközök által lehetne a' Helv. Nép' ſzívébe, Nemzeti-érzést (az az, a' Fr—ákhoz) jobb indúlatot) plántálni bé? — Ezen Kérdésekre, következendő feleleteket adott a' Helv. Direktórium: 1.) Alkalmas ſzámú Katonaságot ki állíthat a' Leman (nevű) Kántonból: de a' Fr. Respublika, tartozik azt, a' mint ígérte, fel fegyverkeztetni 's tartani. 2.) Fegyver semmi sints kéſzenn; mert Rapinát, (Frantzia Ex-Kommiſzſzárius, ki ellen olly sok most a' panaſz és vád Páris'bann) mind ki-ürítette a' Fegyveres-házakat; és még a' Lakosoktól is el ſzedte a' fegyvert. 3.) A' Nép' indúlatjánn, leg inkább lehet

segíteni az által: ha a' Fr. Kommiſzſzáriusok és Liferántok (a' Sereg' ſzámára meg-kívántató ſzükséges dolgoknak Béſzerzői 's ſzállítói) megſzünnek sanyargatni a' Népet.

Talám magoknak a' Helv. Elöljáróknak ſzíves indúlatjokhoz sints egéſzſz bizodalma Maſzſzénának: azért rakta meg Fr. Katonasággal Jún. 25-dikénn Bernát, a' hol ült vala már akkor a' Helvétziai Törvény-hozó Tanáts és Direktórium.

A' fellyebb említett Leman nevű Kántonról, melly ezelőtt Pays de Vaud-nak nevezteteti, 's a' Bernai Kántonhoz tartozott, azt írja egy Schafhauseni Újság, hogy a' millyen hevességgel vették fel annak el tsábított Lakosai a' Frantzia Szabadság' jármát: most már ſzintolly epekedéssel kívánnak ki-bújni alóla: mert látják, hogy a' mit ſzolgaságnak véltek ők ez előtt: arany-ſzabadság vólt az, ahoz a' rab-ſzolgasághoz képest, mellyet a' Frantziák, ſzabadság' 's egyenlőség' állortzája alatt Síreni hanggal ajánlottak ő nékiek.

3. Német Birodalmiak.

A' Sváb Kerületbenn lévő Cs. Kir. Sereg' Vezére, F. M. L. Gr. Sztáray, meg-izente Frankfurt Városának, hogy már ezentúl nem leſzſz ſzabad a' Rajna' jobb mellyékéről, semminémű eleséget ſzállítani Moguntziába; 's a' Cs. K. Katonaságnak parantsolatja van, hogy ha afféle ſzállítmányokkal terheltt ſzekereket kap: el vegye.

4.) Nagy-Britanniaiak.

Londonbann Júl. 10-dikénn, ágyúk durrogták ki az egygyesültt Cſáſz. Kir. és Oroſz Seregnek Olaſz Orſzági győzedelmeit; melly meg-tiſzteltetése a' Frigyes Hatalmasságoknak, a' mennyivel ritkább történet Londonbann: annyival nagyobb vígadozásra indította a' Népet. Ki-kotsizván az nap a' Király, nagy sokaság sereglett mindenütt a' hintajához, és különös örömét nyilatkoztatta, az egygyesültt Seregek' diadalmainn.

(A' Svéd Király tíz líneai hajókat kéſzíttet fel. Arra az esetre, ha a' Svéd Felség, egygyesíti magát a' Fr—ák ellen hartzoló Hatalmasságokkal: meg-ígérte néki — a' mint beſzéllik — az Angliai Felség, hogy minden Svéd hajókat viſzſza-adat, mellyeket e' folyó hadbann ſzedtek el az Anglusok, mellyek, hatſzázezer font sterlingre betsültetnek.)

5. Frantzia Orſzágiak.

Bernadotte, egy Hirdetményt intézett, mint Hadi dolgokra ügyelő Miniſzter, Júl. 12-dikénn a' Frantzia Seregekhez, melly Hirdetménnyében következendő ki-fejezésekkel élt a' többek között: „Republikánus Katonák! A' mi ellenségeink záſzlóit: Meg-veſztegetés; Hazaárúlás; és Despotismus (Kény ſzerént való hatalmaskodás) béllyegezik: a' miéinket ellenbenn, Jó-lelkűség; Bátorság; és Szabadság tzímerezik.“ — Más nap, több rendbéli Leveleket kapott — a' mint

ſrják — a' Miniſzter, a' mellyekbenn kérdésül tevődött fel: „Ha valyon nem tserélődtek e' el a' záſzlók' béllyegei 's tzímerei? minthogy a' Miniſzter' állításával egéſzſzenn ellenkezöt lehet olvasni, a' külföldi Újság-Levelekbenn."

A' Frantzia Respublikának több embereire is: de kivált Bernadottra igen rá illik az az ítélete Kosciuskónak, mellyet a' Lengyel Kiábálókról nyilatkoztatott Pári'sbann, midön oda érkezett Amérikából, 's hallotta a' Törvényhozógyülésbenn, hogy annak Tagjai tsak a' magok Respublikájának nagy ditsérésébenn mennek el. Igy ſzóllott t. i. ez a' híres Ex-Vezére a' Lengyel Ex-Respublikának, egy Barátjához: „Minekutánna a' mi Lengyel Orátoraink, meg-kezdettek tettzeni magoknak: olly kiábálás lett, hogy a' józan-okosság' ſzavát nem lehetett többé hallani; a' mi Hazafiságunk nem egyébbenn határozódott, hangos de fundaméntom 's erő nélkül való Beſzédeknél.

Kosciuskónak ezen vallástételéhez, ſzinte hasonlót nyilatkoztatott, jóllehet kéméllöbb kifejezésekkel, a' nagy nevű Sieyes is, a' maga Nemzetéről. Közönséges Beſzédet tartván t. i. mint Directóriális Elölülő Júl. 14-dikénn, a' melly naponn a' Fr. Revolútzió' kezdetét ſzoktak innepleni: azt mondotta: hogy még akkor (t. i. 1789-dik eſztendöbenn Júl. 14-dikénn, midön a' Báſztill le-rontódott) nem vólt ugyan még ki kiáltva a' Respublika: de még is talám több republikánus érzés vólt mint most.

A' Külsö dolgokra ügyelő Miniſzter Tal-

leyrand-Perigord, a' Directóriális Újságba (a' Redaktörbe) is belé nyomtattatta a' maga mentségét, mellyel annyit ugyan nyert: hogy az Olasz Országi és Helvétziai történetekre nézve, nem lobbantódott nékie semmi szemére: de lobbantódott bezzeg a' Német Birodalmiakra nézve, sokkal több annál, a' mit mi jegyzettünk meg felöle a' múltt postánn, hogy t. i. a' Német-Birodalmi történetekbenn igen nagy részt vett Talleyrand; azért is halgatott felölök: mert a' Pári'si első Város szakaszbéliek, nyilván azzal vádolták ötet a' Törvényhozó Tanátshoz küldött Irássokbann: hogy a' Rastadt-mellyéki gyilkosságnak (t. i. Bonnier és Roberjot Frantzia Követek' meg-ölettetésének) ö volt az indítója 's el rendelője.

Az Ami des Loix (Törvények Barátja) nevezetű Pári'si Újságnak 10-dik Júliusi Darabja igen panaszolkodott a' Jakobínusok ellen, hogy már újra kezdik azok, fundamentomait vetni a' magok vérengezö hatalmaskodássoknak: mivel egészszenn meg-nyergelték a' Belsö dolgokra 's a' Belsö bátorságra ügyelö Miniszstereket, 's olly Tisztviselöket választatnak velek, a' kik Tzimborássai voltak annak a' borzasztó emlékezetű Robespierr'nek.

A' Jákobínus Klúbnak nem lehet a' Konstitútzió szerént, tulajdonképpenn úgy nevezett Prézest és Szekretáriusokat tartani: de azért van annak valóságos Elölülője, nem ugyan President, hanem Notateur (Jegyzö) nevezet alatt. Illyen Notatörje volt ezen fel-elevenedett Vipera-

társaságnak elsőbenn is az a' Drouet, ki az által tsinált érdemet magának, hogy St. Menehouldi Postamester korábann, egy fő eſzköze vólt Néhai XVI-dik Lajos' el-fogattatásának, melly Varennesbenn történt 1791-dik eſztendőbenn, Jún. 21-dikénn. Drouetet fel-váltotta a' Notatörségbenn Destrem, a' ki Tagja a' Törvényhozó Iſſjabbik Tanátsnak. A' mostani Pári'si Komendáns Marbot is, benn van a' Klúbbann.

Egy Frantzia Újság, melly V e d e t t e nevezet alatt nyomtatódik Rouenbenn (ezen Város, 28 óránnyira esik Pári'stól Dél és Napnyúgot között) következendő történetet beſzéll: „A' Szequána (Seine) alsó vidékénn, Gremonville nevü Helységbenn ki-vágattatott a' Szabadság' fája. Hírt vévén erről a' Kerületbéli Tiſzti-ſzék, azonnal parantsolatot adott ki, hogy a' Gremonville-i Lakosok' költségénn új Szabadság' fája állítódjék fel, 's kövei keríttessék körül; és most eleinten tíz Nemzeti-Őrzők által őriztessék. Ez a' parantsolat telyesedett is: hanem Július' 8-dik éjtſzakájánn negyven Lovasók egyſzerre az említett Szabadság' fájánál termettek, 's kívánták 18-dik Lajos' nevébenn az Őrzőktől, hogy távoznának el, kik tüstént el is távoztak, 's a' Szabadság' fája ismét ki-vágattatott.

P r u d h o m m e tzímü Pári'si Újság azt írja, Merlin Ex-Directorról, hogy félvén Az, az el fogattatástól, agyon lötte magát.

Scherer az el fogatás elől meg-ſzökött.

Moreauról igaz, a' mit a' hír hirdetett: hogy t. i. a' Direktórium által egy ſzemmeltartó

Sereg' Vezérévé neveztetett, a' melly, Neubrisach és Dusseldorf között fog vígyázni.

A' Fr. földönn tartatott Cs. K. fogoly Tiſztek eránt azt végezte a' Direktórium, hogy ſzabadonn viſzſza-botsátódjanak, olly ígéretjek mellett, melybenn, betsületjekre fogadják, hogy nem ſzolgálnak addig Fr. Orſzág ellen, mig ki nem tserélödnek.

(Ezenközbenn, már a' két réſzről való Foglyok' költsönös ki-tserélése is derekas folyamatbann vagyon.)

Erdély Orſzág.

Kolosvárról Júl. 10-dikénn: — „A' Magyar Orſzági F. Udvari Cancelláriánál Referendárius Udvari Tanátsos, és N. Torna Vármegyének Adminiſztrátora M. Gyürky István Ur ide érkezett e' folyó Hónapnak 7-dikénn; 's innét Brassóba veſzi útját, hogy a' Száſzok' dolgára nézve rendeltt Királyi Biztosságbann fel-váltsa M. Benyovſzky Urat, kit az Erdélyi F. Udvari Cancelláriához Referendárius Udvari Tanátsossá méltóztatott nevezni Ö Felsége."

„Moldvából olly Tudósításokat vettünk, hogy ott ismét pestis ütötte ki magát: melyre nézve, haladék nélkül tétetnek a' ſzélekenn a' ſzükséges rendelések."

Magyar Orſzág.

Debretzenből Júl. 15-dikénn: — „A' Magyar Teátromi Társaság, a' közelebb múltt Tavaſz' elejétől fogva, ismét ezen Városbann lé-

vén, minden héten bizonyos napokonn sok szép és válogatott Víg, Szomorú, 's Énekes-Játékokkal gyönyörködteti nem csak az ide való Közönséget, hanem az itt gyakrann, különössenn pedig Országos Vásáronként, meg-fordúlni szokott külföldi számos Uri 's köz-rendű Személlyeket is, és kiváltt a' régibb Játszók olly jelesenn, és olly nagy meg-elégedéssel forgatják magokat, hogy a' leg nagyobb ditséretre, ajánlásra, és pártfogásra tették magokat érdemesekké. Ohajtjuk, hogy ezen mind a' Magyar nyelv', mind az erkölts' és jó ízlés' pallérozására tzélozó Institutum, az egészsz Nemes Nemzet előtt kedvességet, és hathatósabb pártfogást találjon, és állandóságot nyerhessenn."

„Nálunk ebbenn az esztendőbenn az idő még eddig Isten jóvóltából mindég kövérenn járt. Essönk azt mondhatni, nagyon is sok vólt, melly kivált a' széna tsinálásbann sokszor meg is akadályoztatta a' Gazdákat. A' tavaszi élet a' kövérség miatt sok helyekenn meg is dűlt; bár a' fel-takartatására adna a' F. Isten állandó jó időt."

Beregh Vármegyéből Jún. 15-dikénn: — „Nálunk a' szúnyogoknak különös nemek és sokaságok uralkodott mostanábann, sok szegény embernek nem kevés kárára; mert szomorúann kellett szemlélnünk, hogy a' leg egésségesebb marhák is véletlen le estek a' mezőnn lábokról, 's nyombann meg-döglöttek; szintén úgy a' járomból ki-dűltek a' drága ökrök, 's többször fel sem keltek. Hosott, kivált a' járó marhá-

nak, ollyan jó árra van: hogy közelebb is egy ember, nyóltz ökröt nyóltzszáz forintonn adott el a' vásárbann. — Sokára tudódott meg, a' Felsőségtől ki-küldetett Orvosoknak szorgalmatos vi'sgálások utánn, hogy az említett férgek fel-bujkáltak nagy sokasággal, a' marháknak orra lyukába, 's onnan az agyvelejekbe. — — Más nemű, még nem látiatott, 's a' közönségesnél háromszorta nagyobb, és hátúlról hoszszan el nyúló két ágú farkú szúnyogok is jártak a' minapábann földünkönn, még pedig ollykor az egészsz levegőt el lepő végetetlen számmal. A' hol ezek az embert meg-tsipték, a' teste mindjárt fel dagadt; ha pedig vakarta, ki is sebesedett. Leg több alkalmatlanságot, az útonn-járóknak, és a' mezönn meg-hálóknak okoztának."

„Az árvíz a' mi földünkönn is felette sok kárt tett; mert egészsz határokonn a' vetést meg rontotta; nagy tábla földekbenn az életet, vadóttzá változtatta; kaszállóinkat, a' maga utánn hagyott vastag iszap által, elég helyenn, haszna vehetetlenekké tette; 's úgy legelőinket is; valaminthogy az útazást sokáig gátolta. Mindazonáltal tsak nem lettünk ollyan árvákká, mint az Arva Vármegyeiek; a' kik az Országnak egygyik szélinn lakván, mi reánk masik szélenn lakókra szorúltak kenyérért; és nem százával, hanem ezerivel szedik fel köblit a' tengerinek; síralmasann panaszolván, hogy az ő földjökönn, általán fogva mind vadóttzá változott az élet."

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 11.

Költ Bétsbenn, Kis-Aſzſzony Havának (Augustusnak) 6-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Mántuáról, a' múlt postánn nagy örömmel írtuk azt a' bíztatást: hogy mivel az úgy nevezett 3-dik fő ostrom-árok (paralléla) is ſzinte kéſzenn vólt már alatta: tehát ez okonn reménylhetni, hogy Aug. 10-dikéig viſzſza-nyerhetjük Mántuát. Most már annál nagyobb örömmel írjuk: hogy még elébb, t. i. Júl. 30-dikánn valósággal viſzſza-kerűlt már a' Cs. Kir. Felség' birtokába, még pedig kapitulátzió (alku) által melly Júl. 28-dikánn állíttatott meg, ezen

nagy Erősség, a' melytől mindég igen sokat függött Olasz Ország' sorsa: és most függött Helvétzia sorsa is: mert egy Sereg osztályunk, még Mántua' viszsza-vétele előtt már bé nyomúlt vala a' Medioláni földről Helvétziának Vallésia (frantzi áúl: V a l l a i s, németül: W a l l i s e r l a n d) nevű Tartománnyába, 's már most minekutánna nem kell olly sok ezer embert tartani Mántua alatt, más Seregosztályunkat is lehet indítani Pedemontziumból az Aosztai völgyönn által Vallésiába, olly szándékkal; hogy így a' Helvétziábann lévő Fr. Sereg, óldalról is 's hátúlról is czélba vévődvén, kénteleníttessék el vonni magát Helvétziából: mely szándékról régenn írogattak már az Olasz Országi Levelek.

A' Mántuai ellenséges Őrizet Komendánsát, Osztály-Vezér (vagy Divíziós-Generális) Foissac-Latourt, mitsoda környülállások kénszerítették az említett alkura, 's hogy készúlt meg ezen alku? bővenn elő adta a' Hadi Cancellária, két különös hadi Tudósításokbann, mellyek August. 2-dik és 3 dik napjainn 40-dik 's 41-dik szám alatt jöttek ki nyomtatásbann, nem külömbenn közlötte az Alku-tzikkelyeit is egy 3-dik különös Tudósításbann Aug. 4-dikénn.

(Minekelőtte ezen Tudósítások értelmének közléséhez fognánk: jónak ítéltük annak könnyebb meg-értésére, előre botsátni ezen egynehány sor jegyzéseket:

Mántua Városának vagyon S. Georgiónn kivűl, melyről már a' 6-dik számú árkusunkbann szóllottunk: egy tulajdonképpenn való Külső-Vá-

rosa is, Thé nevezetű. Ezt a' Thét, egy térség, úgy nevezett Glaſzi (Glacis) válaſztja a' Városstól, Cerese Szigetétől pedig egy nagy töltés, mellyenn ágyúkkal meg-rakott két sántzai vóltak az ellenséges Őrizetnek. A' minap említett három Béjárásainn kivül Mántuának, úgymint: a' Porto Forte-inn, a' S. Georgio-inn, és a' Cerese-inn kivül, vagyon még egy negyedik is, Napnyúgot felől, melly Béjárás, Porta di Pradellának neveztetik. Ez is jól meg van erőssítve.)

A' három említett Tudósításoknak foglalatja ez: „Júl. 24-dik éjtſzakájánn el vétette B. Kray azon két sántzait az ellenségnek, mellyek a' Cerese és Thé közt lévő töltésenn, tíz nagy ágyúkkal vóltak meg-erősítve. Önként vállalkoztak ezen sántzoknak el foglalására elegendő számú Katonáink, kik réſzſzerént a' ſzárazról; réſzſzerént, minthogy úſzni tudtak, a' víz' árjaiból és motsárokból máſzták meg a' sántzokat. Reggel ugyan meg-támadta az ellenség, még pedig, több ízbenn ezen sántzokat, de a' Lattermann Reg—ének vitéz Oberstere Rüdt Ur, győzhetetlenül meg-tartotta magát benne, mellyet annyival inkább nem lehetett annakutánna félteni: minekutánna tsak hamar egyéb sántzainkkal is egygyesítődtek, 's ſzükséges batteriák is kéſzíttettek a' védelmekre, mellyekbe egy Batalion gyalogság ſzállítódott bé, Stuttzosokkal egyetembenn. E' felett a' Szigetbe is állítódtak két Bat—ok segíttségül, mellyeknek védelmére ſzolgáltak egynehány nagy ágyúkkal meg-rakott 3 Battériák."

„Még a' Glaſzinn lévö úgy nevezett Károly-sántzából is ki-verték Vitézeink az ellenséget: hanem mivel az igen közel fekſzik a' Várhoz, 's nem lehetett vólna egygyessége a' több sántzainkkal: meg-elégedett azzal Népünk, hogy bé-ſzegzette az ott találtt ágyúk jukait, 's azzal viſzſza-tért. Ezen sántz el foglalásakor, újra meg bizonyította mind hadi okosságát, mind bátor vitézségét az Amende könnyü Bat—abéli Kapitány Hauck, 's vele egygyütt igen érdemesenn meg-külömböztették magokát: a' nevezett Bat—béli Hadnagy de Flines; a' 2-dik Szluini Bat—ból Hadnagy Joamsich, és a' Báni 2-dik Bat—ból Hadnagy Terbuhovich, a' ki veſzedelmes sebet kapott. Továbbá, Lattermann Reg—béli Záſzlótartó Hausele, ki, az önként ki vállalkozott Oroſzok' társaságábann, önnön jó indúlatjából tusakodott, 's rontott bé hátúlról a' sántzba; nem külömbenn a' Szluini Bat—béli Regement-Kadét Guosdanovich, kinek a' jobb karját öſzſze-zúzta egy kártáts. — — Igen magaſztallya B. Kray, Oroſz Pattantyús-Kapitány Martinov, és Hadnagy Poschmakov Urakat is, kik 30 Oroſz Volontérokkal egygyütt máſztak bé a' sántzba."

„Júl. 26-dikánn olly tudóſitást vett Haditárnokmester Kray, hogy Júl. 25 dik éjtſzakájánn, oda hagyta az ellenség S. Georgiót, (melly is, olly meg-erösíttetett külsö Városa Mántuának Napkelet felöl, valamint Kaſzſzel Moguntziának). Tüstént egy Bat. gyalogságot 's egy Svadron Lovasságot rendelt Báró Kray S.

Georgióba, 's minden kéfzületeket is meg-tétetett abbann, mellyek elö-segíthették a' Város' vívását. Hogy el hagyta az ellenség S. Georgiót: azt az okát adták a' Lakosok: hogy igen sok betegjei vóltak, meg is unta a' reá-terhesedett munkát, 's félt, hogy az ostromló Vitézek erö-fzakosann rontanak bé közzé."

„Hasonló okból, mint az ellenségnek fogságunkba esett Emberei bizonyították, el hagyta az ellenség, Júl. 26-dik éjtfzakájánn Porta di Pradella Erösségét is, és bé-lopta magát a' Városba, mellyet meg-sejtvén a' mi elöl-ólálkodott Vadáfz Katonáink; le gottan el foglalták az említett Erösséget, d' Aspre Vadáfz-Seregebéli Kapitány Gróf Bey' kormányozása alatt, 's hírt adott e' fzerentsés történetröl azon Generálisunknak, ki a' fzinte már kéfzenn vólt 3 dik parallela' kéfzítésére vígyázott. Talált vitéz népünk a' Porta di Pradella Erösségébenn, 17 hofzfzú, és két mozsárágyúkat, réfzfzerént helyekböl ki-vettetve, réfzfzerént bé-fzegezve: munítzióval egyetembenn."

„Ily környülállások között Júl. 27-dikénn reggel bé-küldötte H. T. M. Kray, a' Fr. Komendánshoz, Ingen. Oberstl. Gr. Orlándinit, egy Irással, melybenn fel-kívánta töle Mántuát, jelentvén: mitsoda állapotbann légyen a' Fr. Sereg, és hogy Alessándria Vára is meg-adta már magát, 's Florentziát, Livornót, 's Lukkát is el foglalta a' Cs. K. Katonaság."

„A' mig Gr. Orlandini benn vólt Mántuábann, egygyik Fél se' ágyúzott, 's Báró Kray erössenn tétette azon közbenn a' kéfzületeket,

mellyeknél fogva, ha az alkut el nem találná fogadni a' Fr. Komendáns: tüstént tsorbát lehetne löni a' Város falánn."

„Júl. 27-dik éjtszakájánn viszsza-tért a' Castellugiói fö-quártélyba Gróf Orlandini, Fr. Brigadíros-Gen. Mouet' társaságábann, ki által jelentette a' Komendáns, hogy fel-adja Mántuát: de a' fel-adásnak több feltételei között kívánnya, hogy az Örizet szabadonn botsáttassék. Erre B. Kray reá nem állott: hanem végre abbann meg-egygyezett, hogy az Örizetbéli Altiszték 's Közemberek, Cs. K. Katonaságtól kísértetve, viszsza-botsátódnak úgy a' Fr. földre, ha fel fogadják, hogy a' mig ki nem tserélödnek, nem szolgálnak a' Cs. K. Felség, 's ennek Frigyesei ellen; a' Komendáns ellenbenn, minden egyéb Fö Tisztekkel egygyütt, meg-tartván saját vagyonnyokat 's mellettek lévö embereiket, valamelly közel lévö Cs. K. Tartománybann maradnak, az alku meg állítása' napjától (Júl. 28-dikától) számlálva, 3 Hónapig; el telvén pedig ezen idö, hasonló ígéret mellett, mint a' mellyet tettek az Örizet' több Tagjai, viszsza-kísérödnek Ök is a' Fr. földre. — A' Komendáns egy zászlót is kapott jó maga viseletének jutalmául."

„Júl. 30-dikánn takarodott ki az Örizet, melly mintegy tíz ezer föböl — Frantziákból, Cisálpínusokból, Helvétusokból, Lengyelekböl, 's Pedemontánusokból — állott, 's a' Vár elött le rakván fegyverét, indúlt a' maga útjára."

„Egy Töldalék-tzikkelybenn viszsza-kíván-

ta B. Kray a' ſzökött Katonákat, meg-ígérvén nékiek a' halálos büntetés el-engedését."

A' 40 és 42-dik ſzámú különös hadi Tudósítások, Mántua sorsánn kivül még ezeket is közlötték:

„Gen. Gróf Klenau fő vezérlése alatt lévő népünk, kapott Livornóbann: 1.) 9 ezer haſznavehető puskákat, mellyek az Insurgens Lakosoknak oſztódtak ki. 2.) Két Génuai hajót és 3 Fr. Rabló-hajót, melly öt hajók, azonnal Toskánai Hajós legényekkel rakattak meg. Júl. 20dikánn estve, két Fr. Rabló-hajók érkeztek Porto-ferrájóból Livornóhoz. Egygyikre ezek közzül olly lövést tettek a' Várból Vitézeink, hogy kénteleníttetett meg-adni magát—180 ember és 14 ágyú vólt rajta. — Mihelyt bé-ért Livornóba d' Aspre Obersterünk: leg-ottann el küldött egy kisded hajót, az Angl. Hajóssereghez intézett híradásokkal. Későbbenn két Fr. hajók tértek bé Livornó alá, 's mindjárt meg-adták magokat. Vóltak rajtok 120 meg-sebesedett ellenséges Katonák; 140 Cs. K. foglyok; 32 ágyúk; 600 puskák, sok munítzió, 's ezer zsák gabona."

„Fort Portábann 5; Via Reggiobann 2; és Castelnuovóbann 3 ágyút hagyott az ellenség maga utánn, mellyeket fel-ſzedtek a' Génuai föld felé küldött Szagúldóink."

„Lukkábann, ſzázötven értz-ágyúkat, hozzájok való igen derék talyigákkal és, 8 ezernél több puskákat kaptunk, a' mellyek, Velentzébe ſzállítódtak el onnét."

„Alessándriától Júl. 26-dikánn, Gr. Bellegarde, Aqui felé nyomúlt elő: a' nagy Sereg pedig Tortóna-mellyékére szállott által, mivel már Tortóna Várára került az ostrom-sora."

(A' 42-dik számú különös hadi Tudósítás, közöl egy Híradást, melly szerént Nelson Admirális, 14 Anglus és 3 Portugallus hajókkal ment bé a' Nápolyi Kikötőhelybe; és mintegy 50 Anglus hajók járkálnak fel 's alá a' Földközi-tengerenn, Fr. és Sp. Ország' partjai előtt.)

A' múlt Vasárnap Bádenbenn, a' hol vagyon most Ő Cs. K. Felsége, a' F. Császárné 's Királyné' társaságábann, hálaadó Isteni-tiszteletet tartatott, Mántuának igen szerentsés viszsza-vételéért. Estvére ki volt világosítva az egészsz Város, és a' zöld sétáló-helyet (az úgy nevezett Párkot) maga Ő Felsége világosíttatta ki (illuminálttatta).

Bétsbenn a' jövő Tsötörtökönn fog igen fényes czeremóniájú hálaadó Isteni-tiszteletet (Te Deum) tartatni, ily rendkivül való áldásáért az Egnek, melly által szerentsésíttettek fegyvereink ebbenn az esztendőbenn.

Ma olvastatott el itt egy Katonának a' szententziája, mely szerént a' jövő péntekenn fel fog akasztatni a' Glaszinn, a' Frantziákkal még Bonaparte alatt folytatott tzimborásko dásért.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1.) *Olasz Országiak.*

A' Turini Tudósítások szerént, Suze (Se-

gusium) Városánál kapták a' Kozákok, Pápa Ő Sz—ge' hintajait, mellyeket kénteleníttettek vólt ott hagyni a' Fr—ák, mikor Ő Szentségét a' Kíséröivel egygyütt a' Genevres hegyénn által egy szoross járásonn szállíttottak vólt Briançonba. (Suze vagy Suse Városa, Olasz Országh' kúltsának 's Had Kapujának neveztetik, minthogy szélsö erös Városa Pedemontziumnak Fr. Országh felöl. Hegyek és kies halmok között feksznik, Turintól Észak és Napnyúgot között 12; Briançontól pedig, Észak 's Napkelet között tíz óránnyira.

A' Bonóniai földönn Urbánó Várát le-rontja a' Cs. K. Katonaság.

A' Génuai Direktóriumtól, husznöt ezer fegyveres embert kívánt Moreau: de nem sürgette tovább ezen kívánságát, minekutánna meg értette vólna: hogy a' melly 25 ezer embert fel fogna a' Ligúriai Kórmányszék fegyverkeztetni: könnyen az egygyesültt Császári Seregekhez kaptsolhatná magát a' Fr—ák ellen.

Hogy Génuábann egy öszsze-esküvés tudódott ki, a' melynek el fogatott 21 Fejei között, két Direktorok is lettek légyen: Pári'si Tudósításokból olvassuk.

A' Cs. K. Felség' kegyelmességével viszszaéltek némelly Zavarók, Mediolánumban és Turinbann: úgymint a' kik jóllehet az elöbbeni pártos magok viseletéért kérdöre nem vonattak, 's még is midön Macdonáld Mántua, és Moreau Alessándria felé, elébb nyomúltak vala: Ök ismét ki-mutatták, hogy Baráti a' Frantziáknak,

melly magok ki-nyilatkoztatásával azt a' jót tették: hogy igaz okot ſzolgáltattak a' Cs. K. Felségnek, olly eſzközöknek elővevésére, mellyek által minden öſzſze-esküvéseknek eleit lehet venni: mivel a' nagyobb Bünösök el-fogattattak; 's a' méltánn gyanúsoknak láttzott Idegeneknek el kellett menni mind Májlándból mind Turinból.

Turinbann nevezetessenn a' mostani Királyi Gubernátor Generális St. Andre, egy Hirdetményt adott ki, illy felül-írás alatt: Vallás, és Királyi hatalom, 's azon Hirdetménnyébenn nem engedett többet 24 óránál a' Fr—áknak és Cisálpínusoknak, a' Turini vídékenn való maradásra, 's keményenn meg-fenyegetett mindeneket, a' kik frantzia módi gondolkozást nyilatkoztatni, annyival inkább terjeſzteni mérſzlenének.

(A' Szárdínai Felség, kénſzeríttetvén a' maga Pedemontziumi örökös Tartománnyaiból, Szárdínia Szigetébe költözni által, most már onnét is hadat folytat a' Fr—ák ellen: mert minden Frantzia és Génuai Káperęket (Rablóhajókat), mellyęk, a' Szárdínai Kikötőhelyekbenn tartózkodtak vala, le tartóztattatott; 's a' neutrális hajóknak meg nem engedi, hogy Szárdíniából portékát ſzállíttsanak Frantzia Orſzágba és az azzal frigyes Respublikákba. Nem engedi a' Fr. Republikánusoknak is, a' kik Szárdíniábann találtatnak, hogy továbbá frantzia kokárdát viselhessenek; ellenbenn a' Cs. Kir. és Oroſz Seregeknek győzedelmeikért hálaádó Inpepléseket tartat.)

Alessándria Váráról úgy ítéltek a' Páris'si Újságok, hogy annak el-nyerése, ſzinte ollyan nyereség fogna lenni az egygyesültt Hatalmasságokra nézve, mint Mántuának viſzſzavétele: mivel a' Seregjek' bal ſzárnyának nagy bátorságot ſzerez Alessándria, nem külömbenn mint a' jobbnak Turin.

2. Batáviaiak és Belgiomiak.

Hágából Ultrajektumba kéſzül által hordozóskodni nagyobb bátorságnak okáért a' Batáviai Direktórium és Törvényhozó-gyülés.

Amsterdámbann tsak magában többre megy 150 ezernél az ollyatén Lakosok' ſzáma, kik a' Frantzia módi Revolútzió elött való Igazgatást kívánnyák viſzſza-állíttatni.

Luxemburg Várát 15 Hónapokra akarja fel kéſzíttetni eleséggel a' Fr. Direktórium.

Brüſzſzelből Jún. 20-dikénn: — „Vallon Tartománnyábann a' Gemblouxi vídékekenn annyira nevekedett az Insurgensek' ſzáma, hogy az ott lévö Lovas-Katonaság nem birhatott velek; hanem innét kellett ellenek Gyalogságot és Lovasságot küldeni ágyúkkal.“

(Más Tudósítások ſzerént, a' Brüſzſzel' ſzomſzédságábann lévö Soignes nevü nagy erdöbe, valamint egyéb erdökbe is sok ſzázanként vették magokat a' Conscriptusok (Katonáknak ki írt 's ki-rendeltt Személlyek), kikkel ismét jó formánn ſzaporodtak az egy kevéssé meg-tsillapodott, de most ismét mozgásbann lévö, 's az

Anglus és Oroſz segedelemhez sokat bízó Insurgensek.)

3. Helvétziaiak.

Tigúrumból írták Júl. 22-dikénn, hogy a' Fr—ák, le-vonták a' Formaruhákat a' fogságjokba esett Cs. K. Katonákról, kéttség kivül olly czéllal; hogy azokat magokra vévén, valamelly fortélyokat követhessenek el: minekokáért Károly Föhertzeg ſzorossan vígyáztat reájok, 's meg-parantsolta, hogy a' melly Fr—ák, Cs. K. Katona-ruhábann kapattatnak: nyombann le kell öket ölni.

4. Német Birodalmiak.

A' Sváb Kerületbenn Júl. 4-dikénn Oberkirchennél történt viadalnak elöadása, ki-jött a' Károly Fö-Hertzeg' quártéllyábann is, a' mellybenn, Gen. Görger, különösenn ditséri a' Blankenstein Huſzár Reg—éből: Májot Harsányi, Kapitány Gr Nádasdy, és Hadnagy Liptsey Urakat.

Würzburg Tartománnyának hív Lakosai valamint már 1793-dik eſzt—benn ditséretessenn tusakodtak a' Fr—ák ellen, úgy most is felfegyverkeztek, 's ha mutatná magát az ellenség: kéſzek vele ſzembe-ſzállani minden órábann.

Donaueschingenből írják, a' hol vagyon most F. M. L. Gróf Sztáray fö-quártéllya, hogy Offenburgból Donaueschingenbe, és innét oda, hat minutumok alatt, tudósításokat lehet kapni, Telegráf által, melly, igen könnyü ſzerrel van fel állítva.

A' Károly Fő Hertzeg' Ármádiájához sietö Orosz Seregosztálynak elsö Tsapatja, Aug. 3-dik napjára várattatott Augspurgba; és Aug. 20-dikáig szándékozott az egésziz Sereg, által takarodni azokonn a' vidékekenn.

5. Orosz Birodalmiak.

A' Pétersburgi Udvari Újságnak Július' 9-dikénn költt Darabja írja: hogy Pál Császár el-botsátotta a' maga katonai szolgálatjából, a' Bádeni Hertzegség' Örökösét, és Bádeni Hertzeg Károlyt, azon titkos Kötésre nézve, mellyre lépett a' Bádeni Márkgráf, 3 esztőkkel ezelőtt a' Fr. Respublikával.

Ugyan az említett darab Újság írja, hogy Tcschitschagow Úr, ki a' Bálti tengerenn lévő Orosz Hajósseregnél Contre-Admirálisságot viselt: el-botsátódott ezen tisztségből, még pedig úgy, hogy katonai forma-ruhát se' lehet neki viselni.

* * *

Jelentés.

Nagy-Körösről Júl. 26-dikánn: — „A' Racin Fordítója jelenti az Érdemes Közönségnek, hogy a' tavaly meg-ígért, és azólta sok felöl tudakoltatott Magyar Eneis, vagy P. Virgilius Márónak Magyarra fordított Eneisse, Jánosfövételi Pesti Vásárra, részszerént ki fog szabadúlni a' nyomtató Sajtó alól. — Hogy a' Virgilius Eneisse, egy leg-tökélletesebb gustussal írt munka, és az emberi elménck Remeke legyen; arról senki nem kételke-

dik, valaki a' ſzép Tudományoknak barátja' Tsak az a' Kérdés, hogy a' Magyar Fordítás millyen? Én erre, sem magamhoz illendöbb, sem az Érd. Közönséget jobban meg-elégítö feleletet nem adhatok, mintha belöle egy két darabot mustráúl elöre el küldök. — Már egy ízbenn a' II-dik Könyvből a' Priamus halálát; most pedig a' IV-dik Könyv eleit küldöm meg: mellyet méltóztassanak az Érd. Olvasók az Orig. nállal öſzſze-hasonlítani, és onnan meg-ítélni."

At Regina graui jam dudum saucia cura. etc.

A' Királynét pedig már rég egy terhes gond sebeheti,
Fene lappang ereibenn, 's titkos tüz emészti-geti.
Sok Virtusit e' Hérónak, sok Hírt ſzerzett Nemzete'
Ditsösségét, gyakran viſzſza hozza emlékezete;
Ábrázatja, beſzédjei méjjenn vagynak ſzívébenn,
Nem is enged a' gond tsendes nyugodalmat testébenn. —
— Más nap, hogy a' Hajnal a' Nap' fákjájával kerülé
A' földet, 's a' nedves homályt az Égröl letörülé,
Bódúlt észſzel egygyet-értö Nénnyével így beſzéllget:
Anna Néném! engem mi gond 's álmatlanság retteget?
Ki lehet ez az újj Vendég, ki bé ſzált e' Házába?
Milyen bátor! mely Nagy Vitéz! mely deli formájábann!

En hiſzem, meg se' tsalatom, hogy Isten vér-
ből való;
Mert az a' Szív félénk, a' mely tunya, és alá
való.
Oh jaj! mennyi veſzedelem Ötet hányta vetette!
Mely sok töle végre hajtott hadakat emlegete!
Ha oly meg-másolhatatlan feltétellel nem vólnék,
Hogy senkit a' páros frigygyel magamhoz ne
kaptsolnék;
Midön elsö Szerelmem, mely Zicheus-hoz ég
vala,
Reménytelen halálával illy hirtelen meg-tsala;
Elöttem a' páros élet, 's ágy ha meg-unt nem
vólna
Szívem talám ez egy Bünnek, talám még meg
hódolna.
Mert meg-vallom Anna! ſzegény Férjem meg-
hólt miólta
'S vérével a' Ház-Istenit Sógora bé-lotsolta
Tsak E' tántoríthatá meg indúlatit Szívemnek;
Érzem gyúlni húnyt hamvait a' régi ſzere-
lemnek.
De elébb a' meg-nyílt Földnek gyomra engem
nyeljen le,
Vagy a' Mindenható Isten mennykövével ver-
jen le.
A' pokolig, az el sárgúlt lelkek' lakó házáig,
Amaz örök setéttséggel méjjséges éjtſzakáig,
Elébb, mint én valaha e' Szentségtörést esmérem,
Vagy meg ſrontsam Törvényedet oh leg tiſz-
tább Szemérem!
Ki leg elébb el vett, minden Szerelmemet ma-
gával

El vitte, hadd legyen nála, hadd zárja bé sírjával.

Így ſzóllván bőv könnyeivel kebelét tölté tele. 's a' t.

* * *

A' Magyar Eneis találtatni fog Pestenn a' N. Körösi Háznál. Debretzenbenn, S. Patakonn, Pápánn, Losontzon, Miskóltzon, Ketskeméthenn, Kolosváronn, Enyedenn, Tiſzt. T. Profeſſzor Uraknál, és a' Collégiumok Bibliothékáriussainál. Felső-Baranyábann Tiſzt. Túrós Péter; Alsó-Baranyábann Tiſzt. Senior Rátz Mihály; Somogybann Tiſzt. Budai István; Komárombann Tiſzt. Farkas János; Győrbenn Tek. Nagy János Szolga-Bíró Uraknál. — A' most ki jövő első Darabnak árrát még meg-határozni nem tudom; mert a' Typografussal árkus ſzámra alkudván, nem tudhatom, hogy a' 30 árkusnyi Kéz-íras, nyomtatásbann mennyire fér le; ettől függ pedig az árrának meg-határozása; de úgy gondolom, hogy 50 xron felyül nem leſzſz. — A' nagyobb Oskolák' Tanítóit, és Rectorit arra kérem, hogy engemet mennél elébb tudósíttsanak arról, hogy hány Poésist tanúló, és különössenn arra vált Tanítványaik vagynak; mert ollyan ſzándékkal vagyok, hogy az ilyen nagy Oskoláknak ſzámára, a' Poésist tanúlók' proportziója ſzerént, egynehány exemplárokat ajándékba fogok küldeni.

Kováts József, mk.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 12.

Kôlt Bétsbenn, Kis-Aſſzony Havának (Augustusnak) 9-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsi.

Ma hét és nyóltz óra között akaſztaték fel az a' Katona, kiről a' múlt postánn emlékeztünk. Káplár vólt a' Nádasdy Regementébenn. A' neve Valkovits Mihály. Egéſzſz nap fog függeni, a' Belső Városnak Schottenthor és Burgthor nevezetű Kapuí között lévő térségenn, melly, az Exekutzió alkalmatosságával rakva vólt sok ezer meg ezer Nézőkkel. A' függő Bűnös' mejjére egy tábla van akaſztva illy rá-írással: Landesverraether (Haza-árúló).

Mántuának ſzerentsés viſzſza-nyeréséért, egéſzſz fényességü czeremóniával tartatott itt tegnap ágyúk durrogási között, a' hálaadó Isteni tiſztelet.

A' Mántuai Fr. Komendáns Oſztály Vezér Foissac-Latour, furtsálkodni akart az alkubann, melly mellett által adta H. T. M. Kray Hazánkfiának Mántuát: mert ámbár az elsö Tzikkelyre adott feleletbenn meg vólt határozva, hogy maga a' Frantzia Komendáns és a' több Fö-Tiſztek, fogságunkbann maradnak 3 Hónapig, 's azutánn kísérödnek viſzſza a' Fr. földre olly feltétellel, hogy ne ſzolgálhassanak addig, a' Cs. K. Felség 's ennek Frigyesei ellen, mig ki nem tserélödnek: mindazáltal az utólsó Tzikkelyt így tette fel: „A' Generálisok és más Tiſztek, kik egy réſzét a' magok vagyonnyoknak viſzſza-akarják küldeni a' Fr. földre, el küldhetik azt, egygyütt a' Garnizonnal (t. i. az Örizetbéli Köz-emberekkel és Al-Tiſztekkel), ha egyébaránt Gen. Kray, a' ki esméri a' valóságos katonai érdemet, reá nem gondollya magát, hogy a' Generálisoknak 's Tiſzteknek is meg-engedje, ſzintúgy mint a' Garnizon' több Tagjainak a' magok betsületjekbe kötött fogadássokra való viſzſza-térést Fr. Orſzágba. — — Gen. Kray, az Olaſz Orſzági gyözedelmeink elsö fundamentominak meg-vetöje, nem hagyta magát az illy édesdedenn hangzó ſzók által meg-tántoríttatni; hanem tsak azt válaſzolta, hogy már ezen Tzikkelyre is meg van felelve, az elsö Tzikkelyre adott feleletbenn."

H. T. M. Kray a' Néh. Hg Eſzterházy Antal Reg—e' Tulajdonossává neveztetett Ö Felségétöl.

Hertzeg Lichtenstein János Generálist, a' Fr. Vezér Macdonald ellen való tusakodásbann tetézett Vitézi érdemeiért, Generál-Májorságból Feldmarschallieutenántságra méltóztatott emelni Fels. Urunk.

Gróf Dietrichstein, a' ki már Pétersburgba 's Berlinbe is járt miniſztériális Követtségekbenn: az Olaſz-Orſzági Oroſz Sereghez ment, 's annál is fog maradni akkor is, ha bé megy az Fr. Orſzágba.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

1. Német Birodalmiak.

A' Pruſzſziai Királyról több rendbéli Tudósításokból olvassuk: hogy Rendkivülvaló Követi ranggal ſzándékozik Bétsbe küldeni Báró Jacobi-t, igen nyomos dologbann.

Regensburgból Júl. 24-dikénn: — „A' Fr. Követek meg-ölettetéséröl való tanátskozás, elhalaſztódott még Júl. 22-dik napjáról, Júl. 29-dikére; minthogy a' Hannoverai (Angliai) Követ, ki még nem érkezett ide viſzſza Münchenből, új Utasításokat vár a' maga Fejedelmétöl. Várnak a' Pruſzſzus és más Válaſztó-Hertzegi 's Hertzegi Miniſzterek is.

2.) *Olaſz Orſzágiak.*

Nápolynak el-foglalása utánn, Róma felé

indúlt, a' most újra győzedelmeskedő Nápolyi Sereg' Fő-Vezére Ruffó Cárdinális.

A' Nápolyi Felség, ki nem ſzállott vólt még, az utólsó Tudósítások ſzerént Nápoly Városába, hanem a' Kikötőhelybenn tartózkodott egy hajónn, 's arról adta ki a' ſzükséges rendeléseket.

Florentziából Júl. 19-dikénn: — „E' folyó Hónapnak 9-dikétől fogva, a' Nauendorf Magyar Lovas Regementének E. Oberstere Kerekes Úr itt a' Komendáns."

„Píza Városából Júl. 14-dikénn ſzaladtak el a' Fr—ák, hallván a' Cs. K. Katonaság közelgetését. Még kevéssel az előtt tizenkét ezer tallért kívántak a' Várostól, olly fenyegetődzés mellett: hogy ha meg nem kapják a' kívántt summát: el-viſzik a' nagy Templomból az ezüst Ciboriumot és az egéſzſz embernyi nagyságú ezüst Crucifixust."

„A' Toskánai földönn tartózkodott Frantzia Katonaság között vóltak Pedemontziumiak is: de azok, a' mi Insurgenseinkhez állottak, kiknek derék Vezére Inghirámi Úr."

„A' Livornói vígyázó-toronyból látták az Őrállók, hogy egy Palermói Rabló-hajó két kisded Anglus hajók' társaságábann: el vette azt a' hajót, mellyen ült Fr. Kommiſzſzárius Reinhart hetvened magával."

3. Belgiomiak és Batáviaiak.

Brüſzſzelből Júl. 15-dikénn: — „Luxemburg, Mastricht, Jülich, 's Mainz Váraikba, lé-

lek szabadva hordatják a' Frantziák az eleséget 's a' védelemre való hadi szereket. — Itt nem régibenn egy Politzáj-Komiszszárius, Katonáktól kísértetve, el járta a' múlató kerteket, és a' melly Legények' ruhájánn 18 gombokat számlált, mind ki-üzette onnét: minthogy a' 18 dik Lajossal való egygyet-értés' titkos jelének tartatik, ha valaki, tizennyóltz gombot visel a' ruhájánn."

Rotterdámból Júl. 19-dikénn: — „Az ide való Lakosoknak három negyed részе, az elöbbeni igazgatásnak olly formábann való visszaállíttatását kívánnya, a' millyenbenn vólt az, a' Fr—ák által bé vitt Revolútzió elött, az Arausiói Hertzeg' Helytartósága alatt. Egyéb részeibenn is Batáviának (Frigyes Belgiomnak) sokkal többenn vagynak Baráti mint ellenségei az Arauziói H—nek."

„Frizia' partjai alól 3 gazdag terhü Kalmár-hajókat rablottak el az Anglusok Júl. 11-dikénn; a' 4-diket minthogy az ellenkező szél támadása miatt el nem kaphatták: el égették."

Gróningából Júl. 23-dikánn: — „Tegnap előtt estve érkezett ide egy hajó, Amsterdám alól. Beszéllik a' rajta lévök, hogy alig szabadúlhattak meg az Anglusoktól, a' kik olly közel járnak bé mindennap a' partokhoz, hogy a' vas matskákról is el szedik a' hajókat. Usquest megett ki is tettek 70 embert a' szárazra, de látván ezen 70 Emberek, nagyobb fegyveres erőt közelgetni feléjek: úgy tértek viszsza a' hajójaikba.

Amsterdámból Júl 23-dikánn: — „A' Direktórium, erővel kénszeríti fegyverfogásra a' Katonáknak ki-írtt Személlyeket."

„A' belső ellenségekre való vígyázás eránt igen szoross rendeléseket adott ki a' Direktórium: minthogy a' szemességet nagyon meg-kívánnyák, a' mint mondja, a' mostani környülállások, midőn a' Batáviai partokat környékezi a' külső ellenség."

4.) Nagy-Britanniaiak.

Londonból Júl. 19 dikénn: — „Augustus' eleire igyekezik egészszenn készenn lenni a' Hajóssereg, melly, 24 ezer Anglus, 16 ezer Orosz, 's talám 8 ezer Svéd földi Katonákkal indúl, egy titkos szándéknak végre hajtására."

E' folyó hadbann hétszáznyóltzvan Fr. Kápereket (Rabló-hajókat) fogtak vala már el az Anglusok, a' leg-újjabb Tudósítások szerént.

Angliábann 30 ezerre megy a' fogoly Fr— ák' száma, kiknek tartása esztendöt által, tizenöt millió líverbe kerül Fr. Országnak.

5. Tengeriek.

Londonból Júl. 16-dikánn: — „A' Frantzia és Spanyol egygyesültt Hajósseregekről az a' hír érkezett ide, hogy a' Középtengerről Kádix felé indúltak: hanem a' mi számos hajóink is mindjárt utánnok eredtek."

Dániának Koppenhágai partjai előtt húsz Angliai nagy szállító-hajók mentek el Júl. 18-di-

kánn, az Orosz Birodalomnak Révali Kikötőhelye felé, a' hol már készenn volt a' szárazra való Orosz Katonaság, melynek ezen hajókra kellett fel-rakodni.

6.) Török Birodalmiak.

Konstántzinápolyból Júl. 3-dikánn: — „Officiális Tudósítások érkeztek ide, hogy Bonaparte Seregének utólsó Szakaszszát meg-verte Dgezzár Basa; melly veszteség utánn kéntelenítetett Bonaparte, Jaffából Égyiptom felé vonúlni viszsza a' Gázai pusztaságonn kereszttül, sokféle háborgattatások között."

(Jafa 's Acre meg-erössített Városok Szíriábann, a' tenger-partjánn. Ott feksik Gáza is, mint már ezen Várost az általunk meg-küldött Égyiptom Mappájánn is lehet látni; nem külömbenn Damiette Városát is, a' Nílusnak a' Közép-tengerbe való szakadásánál. Gázához Jafa 16 óra járás; Jafához pedig Acre 21, és így Gázához Acre 37 óránnyira esik.)

7. Frantzia Országiak.

Egy Pári'si Újság, rövidedenn de igen fontossann így adja elő a' Fr. Nemzetnek mostani gondolkozása' módját: „A' Nemzetet, olly rosszúl vezették (t. i. a' Republikánus Elöljárói), hogy már nem is akarja magát általok vezettetni. Tsupa szó által nem hagygya többé magát meg-tsalattatni: hanem a' dolog 's a' környülállasok szerént ítél; 's jól teszi. Meg-tsalattatván minden Felekezetektől (Partájoktól), a'

mellyek utánn halgatott, nem hiſz már egynek is, és tsendességbenn marad. Tsupánn a' Békességet 's tsendességet óhajtja; 's által látta, hová viſzi az Embereket a' Szabadság 's Egyenlöség?

A' fel-elevenedett Jakobínusok ugyan, vátig akarták fel-lármázni a' Népet, 's még egy Destrem nevü Tagjok, ki, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak is Tagja, így ſzóllott egy Ülésekbenn: „Mi Jakobínusok vagyunk, tselekedettel is meg akarjuk mutatni, hogy Azok vagyunk: senki se' tsudálkozhatik tehát a' mi erőss lépéseinkenn." — de úgy látſzik, hogy ezek az erőss lépések, tsupa ſzókbann fognak határozódni a' mostani környülállásokhoz képest, 's nem válhatnak Robespieri rettegtetésekké: mert a' Nép, melly máſzſzor olly könnyen eſzközévé lett az ö kénnyeknek, most semmi ollyas mozgást nem nyilatkoztatott még eddig az ö kiábálásaikra, a' mellyenn fundálhatnák ök a' magok rettentö hatalmát; sőt két ízbenn ſzéllyel is verte vólna már öket, ha Katonák által el nem oſzlattatott vólna.

Még a' Beſzédbenn is alig ha nem kell ezentúl mérsékleni magokat a' Jákobínusoknak: mert hogy Sieyes nékiek nem Tzimborássok, ki nyilatkoztatta azon Beſzédjébenn is, mellyet Júl. 14-dikénn tartott a' Márs mezejénn, következésképpenn el nem múlatja öket ſzemmel tartatni, annyival is inkább, mivel a' mint vólt a' híre Pári'sbann, meg nem maradhattak a' Jákobínusok abbann az épületbenn, melybenn kezd-

ték vólt tartani a' magok Üléseiket, t. i. a' néhai Királyi-palota' ló oskolájábann, a' melybenn tartotta vólt az elsö Nemzeti-gyülés is a' maga Üléseit. Ez az épület, most a' Törvényhozó Öregebbik Tanáts ülö-házának Kerületébe esik, 's ugyan azért tsupánn az ezen Tanáts által ki nevezett Vígyázó-Kommiſzziónak ſzemmel-tartása alatt vagyon: de ha más épületbe gyülnek öſzſze a' Jákobínusok, t. i. a' néhai Orátorium' Templomába: úgy Sieyesnek módja leſzſz benne, hogy reájok vígyáztasson. Sokaknak nem tettzett már az mindjárt eleinten, hogy a' Törvényhozó öregebbik Tanáts, mintegy önnön óltalmába vette fel akkor a' Jákobínus Klúbot, midön a' maga ülö-palotája' Kerületébenn engedett annak Üléseket tartani.

Egy Könyv jött ki Pári'sbann, melybenn a' Szerzö — Türot nevezetü — nagy álmélkodását nyilatkoztatja azon, hogy a' Fr. Orſzági fegyveres-házakbann nints több harmintz ezer puskánál; hogy az új Katonáknak nintsen se' fegyverek, se' ruhájok, se' kenyerek, és hogy öſzſze-viſzſza, minden bizonyos rend, és ki-ſzabott czél nélkül folytatódik a' had.

A' Journal de Paris nevezetü Pári'si Újság, így ſzóllíttya meg a' Törvényhozó-gyülést: „Törvényadók! A' belsö had ki-ütésének tsak egy pertzentés a' híjja. Tudjátok ti annak az okát. Ha eleit nem veſzitek, el jö bizonnyal a' rettenetes nap, mellyenn, minden ſzerentsétlenségért, és ki-ontott vérért ſzoross ſzámadásra fogtok vonattatni."

A' Gazette de France tzímű Pári'si Újság, még többet ír a' belsö hadról. A' Ligeris (Loire) mellyéki Oſztállyaiból Respublikánknak — ezek a' ſzavai — igen ſzomorító Tudósítások érkeznek. *Angers*, *Chollet*, *les Herbiers*, *la Caillère*, *St. Mars*, *les Epesses* 's több más Városokbann 's Helységekbenn is, a' Kiköltözttek, sok tsoport Szökevényeket ſzedvén fel magok mellé, igyekeznek fel-lázzaſztani a' Lakosokat, és egy ſzörnyü új belsö hadat kezdetni velek. Vagynak Lovassaik; próbáltt Vezérjeik, 's diadalmassann ellent állanak a' Katonaságnak, jóllehet ezt, nagy érdemü Generálisok kórmányozzák. Ha mindjárt most kezdetében el nem nyomattatik ez a' veſzedelmes fel-lázzadás: igen gyáſzos következéseket vonhat maga utánn.

Poiters (Pictavium) nevezetü, nagy és régi Városábann Fr. Orſzágnak, a' melly, 74 óránnyira esik Pári'stól, Dél és Napnyúgot között, három fáit vágták ki a' Szabadságnak, Júl. 14-dik éjtſzakájánn, 's helyekbe ezt az Irást függeſztették fel: Vive Louis XVIII! (Éllyen 18-dik Lajos!)

Amiens (Ambianum) hasonlóképpenn régi, 's nem tsak nagy, hanem ſzép Városa is Frantzia Orſzágnak, tsak 30 óránnyira esik Pári'stól Éſzak felé. Ezen Városból azt írták Pári'sba Júl. 5-dikénn, hogy a' Suánok (vagy Royalisták Királyt-kívánók) Gournayból, a' melly Helység, nem esik meſzſzebb 12 óra járású földnél, el vették a' Direktoriális Kaſzſzákat, olly ma-

gok nyilatkoztatása mellett, hogy azok öket illetik.

A' Rastadt-mellyéki gyilkosságról, következendö igen nevezetes Tzikkelyt közöl, a' l' Ami des Loix-nak (ez is Pári'si, még pedig elökelö Újság) 1419-dik Darabja: „Az Alsó-Széquánai Oſztállyábann a' Respublikának, egy vádló Irás kereng (a' Rastadti 3 Fr. Követek közzül életbenn maradt) Jean Debry ellen, melly Vádnak, alá van írva (az egygyik meg-öletett Fr. Követnek) Roberjot-nak Felesége. A' czélja ezen Irásnak az: hogy Auſztria, ártatlannak bizonyítódjék meg, a' mi Követeinkenn el követett gyilkosságra nézve: és a' Fr. Kórmányſzék' nyakába hárítódjék ezen egéſzſz undok bün. — Még azt is mondja Jean Debryröl ez a' vádló Könyvetske, hogy ö maga Huſzár Formaruhába fel öltözködve ölte légyen meg Roberjotot. "

Bernadott'ról azt írja a' l' Ami des Loix, Júl. 25-dikénn, hogy le-teſzi a' Had-Miniſztersége-t. Irja továbbá azt is felöle, hogy kilentzven Tiſztviselöknek le-rakása eránt való rendeléseket küldöttek hozzája az Atyafiak (Jákobínusok) 's kívánták, hogy írja azok alá a' nevét: de Bernadotte ſzéllyel tépte ezen Urak' rendeléseit.

Azt a' nevezetes Barrér-t, bé-vette most a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts, a' maga Tagjai közzé. Ez a' Barrere, egy nagy példája a' Frantzia változóságnak. Ö a' Revolútzió elött ditséretet írt XII. Lajos Királyra, illy tzím alatt: Père du peuple (Nép-Attya). Midön pedig a'

Revolútzió alatt, a' ſzerentsétlen 16-dik Lajos haláláról vólt ſzó, azt ítélte, hogy addig nem nevekedhetik a' Szabadság' fája, mig a' 16-dik Lajos' vérével meg nem öntözödik. Robespierre hatalmaskodása alatt, a' Ropespierre Miniſzterének neveztetett, mivel ö vólt az úgy nevezett Közjóra ügyelö Deputátzió' Szóſzóllója. A' gillotintól, melly el-mettzette Robespierre' fejét: meg-mentette Barrere a' magáét. Azutánn tsak ugyan el-fogatott 1795-benn, és Amérikai ſzámkivettetésre ítéltetett: de meg-ſzökött a' Direktórium' pártfogása által a' fogságból.

Az Ex-Direktorok ellen fel-tette már a' Törvényhozó Iffj. Tanáts a' vádat, melybenn az is elö-fordúl: hogy Bonapartet Égyiptomba küldötték azok: minthogy ez által had-indításra, 's a' két más Csáſzári Udvarokkal való öſzſze-ſzövetkezésre kénſzerítették a' Török Csáſzárt, melly öſzſze-ſzövetkezésnél fogva, egéſzſz bátorságbann lévén mind a' Német, mind az Oroſz Csáſzár a' Törököktöl: egéſzſz erejeket ellene fordíthatják a' Fr. Respublikának.

Hogy a' pénz miatt nagy aggódásbann vagynak a' Fr. Respublika' Elöljárói, nem tsuda: mert, az a' summa, mellyet, az ez elött valók, eſztendöt által ki-tsikartak az el-foglaltt Tartományokból, hiteles fel-ſzámlálás ſzerént, meghaladta a' három ſzáz millió lívert, melyeket el pazirolván, már most a' más Tartományokból nem csikorhatnak ki költséget.

A' Fr. Kikötöhelyekbenn lévö Svéd hajókat mindjárt akkor le-tartóztatta a' Direktóriam: mihelyt meg-értette, hogy a' Svéd Király,

mint Német Birodalmi Birtokos, nem tsak kéſzségét jelentette a' Német Birodalom' réſzéről való had-folytatásra a' Fr — ák ellen; hanem buzdított arra más Rendtársait is.

8. Helvétziaiak.

Helvétzinnak azon réſzétől, mellybenn benn vagynak még a' Fr — ák, egy hónapra, hetven ezer mázsa ſzénát kívánnak.

Magyar Országh.

Nagy-Váradról Júl. 28-dikánn: — „Valamint a' Románó-Catholikus Püspökség' réſzéről nagy czeremóniával tartott itt háláadó Istenitiſzteletet a' Fő Tiſzt. Róm. Cath. Káptalan, Jún. 23-dikánn, vitéz Seregeink' ſzerentsés hartzaiért: úgy a' Görög Catholikus Püspök Darabanth Ignátz Ő Exc—ája is olly ſzíves kéſzséggel vitte véghez e' réſzbenn, Hazafiúi, hív Alattvalói, és Fő Páſztori kötelességét Jún. 30-dikánn, a' millyennel igyekezett tehettségéhez képest könnyebbíteni a' had-viselés terhét, mind a' Törökökkel támadt ellenségeskedés' alkalmatosságával, mind kivált a' Fr—ákkal már több eſztendőktől fogva tartó tusakodásunk közbenn, kik ellen most is 50 Katonákat ſzedetett maga költségénn, a' Haza' javát egy oly ellenség ellen óltalmazó kegyes Fejedelmünk' ſzámára, melly, az Oltárok és Trónusok ellen egy forma Gigási vakmerőséggel méréſzlett erőſzakoskodni.“

„Maga ſzemélly ſzerént éneklette el ezen közönségesenn tiſzteltt Püspök Úr, az Isteni ditséretet, és az Ég további áldásának meg-nyerésére intézett buzgó esedezést, a' maga Cathedr. Templomábann, minden ſzokott egyházi czeremóniák, és a' Katonaságnak ſzalveadási 's ágyúk durrogási között, a' Róm. Cath. Fő-Tiſzt-Káptalannak, a' N. Vármegye' Tiſztjeinek, és az itt lévő Katona-Tiſzt Uraknak, nem külömbenn, a' Devins Reg—éből lévő Várbéli Őrizetnek jelenlétébenn, mellyet a' tiſztelettételért különösenn meg-jutalmaztatott Püspök Ő Excellentziája."

„Szívre ható Magyar prédikáttziót, Fő Tiſzt. Magyar Simon Görög Cath. Kánonok Úr tartott, ki már több ízbenn meg-külömböztette magát, 's a' kinek hathatós Beſzédje, nyomtatásbann is ki-adattatik a' Nép' kívánságára."

„Nem elégedett meg azombann a' Püspök Úr, tsupánn itt, a' maga lakó-helyébenn örvendeztetni meg a' Népet, ditső győzedelmeink' hirdetésével, 's az ezekért tartozott háládatosságra való fel-buzdításával, hanem a' maga Dominiumjabéli Belényes Városába, ki küldötte Fő Tiſzt. Szilágyi József Kánonok Urat, ki is ott, ugyan tsak az említett naponn, ágyúk durrogási között éneklette el a' Nagy-Misét, 's az alkalmatossághoz képest, épületes Beſzédet is tartott."

„Hasonlóképpenn e' folyó Hónapnak 7-dikénn, Nagy-Ürögd. nevű Helységbenn is, az oda való Parochus T. Vitéz Úrral említett Fő Tiſzt.

Szilágyi Kánonok Úr, ágyúk durrogási között éneklettek el az Isteni ditséretet, 's azutánn, mind Magyar mind Szilágyi Kánonok Urak, gyönyörű Beſzédekbenn adták eleibe a' Népnek, az illy örvendetes környülállásokhoz képest való kötelességeit. Az egéſzſz költséget, maga Parochus T. Vitéz Úr tette.

„Más Görög Cath. Szentegyházakbann is tartattak hasonló Isteni-tiſzteletek, nagy foganattal.“

Gróf Festetits Imre Ő Nagyságát, Cs. K. Kamarás Úrrá méltóztatott nevezni Ő Felsége.

Méltóságos Báró Vay Miklós Cs. Kir. Kamarás Úr, Július' elsö napjánn házassági életre lépett, Néhai T. Puky András Úrnak el-maradott Iffjú Özvegyével, ſzületett Báró Adelsheim Johanna Aſzſzonnyal.

Budáról Aug. 1-sö napjánn: — „Július' 28-dik éjtſzakájánn ſzörnyü sok kártékony sáska, mindenféle bogarakkal vegyítve (elegyest) ment kereſztül Városunkonn. A' hol nyitva vóltak az ablakok, ſzámosann bé-ſzállottak a' ſzobákba, és az útſzákonn is sok maradt hátra. — Július' 30-dikán, reggeli 4 és 5 óra között nagy égi-háború támadt itten, 's borsó nagyságú jég húllott, melly, tetemes kárt okgzott ſzölö hegyeinknek azon réſzébenn, a' mellyet ért.“

Mehádiából Júl. 24-dikénn: — „A' Duna' mellyékénn Új-Orsova körül, temérdek sokasággal telepedtek meg Július' 22-dikénn a' sáskák. A' Kerületbéli Kommandó mindent el követ, hogy ezen hivatlan vendégeket, tüz és füst által el üzettethesse, 's meg-emésztethesse.“

Az a' hír, melly Pasmann-Ogluról jár, mintha t. i. Ő újra fegyvert fogott vólna törvényes Fejedelme ellen, nem igaz. Tsupánn boſzſzút akar az Orsovai Basánn állani, a' kire ſzeméllyes meg-bántásért agyarkodik. A' Köztsendesség, és a' kereskedés, hátra maradást azért nem ſzenved. — — Oláh Országbann, az útonn álló rablók félelmessé teſzik az útazást. Miattok a' Konstántzinápolyba sietö Ts. K. Kurírok is kéntelenek nagy kerületet tenni.

* * *

Jelentés.

Sajnálva értettük, hogy némelly Előfizetö Urak, olly helyekre küldötték itten a' Hírmondóért eső 5 forintot, a' hol azt fel nem vették, és azért a' Hírmondó, még nem küldödött meg: ezentúl tehát vagy az ide való Postánn méltóztassanak a' pénzt le-tétetni, vagy Kerekes Úrnál, kinek lakása az úgy nevezett Burgerspital-bann vagyon, a' Kaernthnerthor-Theater ajtajával által ellenbenn eső VII-dik ſzámú Hof-bann (Udvarbann) a' XV-dik ſzámmal jegyes Stiegen (gráditson) fel menve az 1 sö contignátziónn. Ugyan ott meg lehet az eddig ki jött Mappákat kapni. Itt helybenn egynek az árrá 15 krajtzár; másütt, a' hová tudniillik le kelletik küldeni, 's árúltatni, 20 krajtzár.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

TÓLDALÉK

A' *Magyar Hírmondónak*, Augustus' 9-dik napjánn 1799-dik eſztendőbenn kőltt árkusához.

Magyar Orſzág.

Jelentések.

Nagy-Körösről Júl. 26-dikánn: — „A' Racin Fordítója jelenti az Érdemes Közönségnek, hogy a' tavaly meg-ígért, és azólta sok felőlről tudakoltatott Magyar Eneis, vagy P. Virgilius Márónak Magyarra fordított Eneisse, Jánosfővételi Pesti Vásárra, réſzſzerént ki fog ſzabadúlni a' nyomtató Sajtó alól. — Hogy a' Virgilius Eneisse, egy leg-tőkélletesebb gustussal írt munka, és az emberi elménnek Remekje legyen; arról senki nem kételkedik, valaki a' ſzép Tudományoknak barátja' Tsak az a' Kérdés, hogy a' Magyar Fordítás millyen? Én erre, sem magamhoz illendőbb, sem az Érd. Közönséget jobban meg-elégítő feleletet nem adhatok, mintha belőle egy két darabot mustráúl előre el küldök. — Már egy ízbenn a' II-dik Könyvből a' Priamus halálát; most pedig a' IV-dik Könyv eleit küldöm meg: mellyet méltóztassanak az Érd. Olvasók az Originállal öſzſze-hasonlítani, és onnan meg-ítélni.“ Most pedig a' 12-dik Könyvből küldöm, az Enéásra mondott átkát Didónak, melly a' 615.

versnél kezdödik: At bello audacis populi vexatus et armis etc.

De ſzenvedjen egy bátor Nép hartzától, 's fegyverétöl,
Legyen ſzámkivetett, 's távol esvén ölelésétöl,
Julussának, úgy kóldúlja a' mások segíttségét.
Lássa Népének méltatlan halálát, 's velztességét.
Majd a' terhes Békességnek el fogadván Törvénnyit,
Ne orſzágoljon, 's ne lássa a' Napnak édes fénnyit,
Idö elött veſzſzen, 's hagygyák temetetlen: ezt kérem
Ezekkel a' végsö ſzókkal egygyütt ontom ki vérem.
Ti is pedig, Kárthágónak Lakosi! üldözzétek
E' Népet, 's minden jövendö Nemzetét gyülöljétek;
Adjátok meg Hamvaimnak e' kedves tiſzteletet:
Ne legyen e' két Nép között semmi frigy, vagy ſzeretet.
Tetememböl egy valamely Boſzſzúálló! éledjél
A' ki tüzzel vassal Trója Népe utánn eredjél.
Most, valaha, 's akármikor arra hatalmad leſzen.
Kívánom, hogy fegyverjekkel fegyverünk elenkezzen;
Vizeink is vizeikkel, partjaink partjaikkal
Víjjanak Unokáink is minden Unokáikkal 's a't.

A' Magyar Eneis találtatni fog Pestenn a' N. Körösi Háznál. Debretzenbenn, S. Patakonn, Pápánn, Losontzon, Miskóltzon, Kets-

keméthenn, Kolosváronn, Enyedenn, Tiſzt. T. Profeſzſzor Uraknál, és a' Collégiumok Bibliothékáriussainál. Felső-Baranyábann Tiſzt. Túrós Péter; Alsó-Baranyábann Tiſzt. Senior Rátz Mihály; Somogybann Tiſzt. Budai István; Komárombann Tiſzt. Farkas János; Győrbenn Tek. Nagy János Szolgą-Bíró Uraknál. — A' most ki jövő elsõ Darabnak árrát még meg-határozni nem tudom; mert a' Typografussal árkus ſzámra alkudván, nem tudhatom, hogy a' 30 árkusnyi Kéz-iras, nyomtatásbann mennyire fér le; ettől függ pedig az árrának meg-határozása; de úgy gondolom, hogy 50 xron felyül nem leſzſz. — A' nagyobb Oskolák' Tanítóit, és Rectorit arra kérem, hogy engemet mennél elébb tudósíttsanak arról, hogy hány Poésist tanúló, és különössenn arra vált Tanítványnyaik vagynak; mert ollyan ſzándékkal vagyok, hogy az ilyen nagy Oskoláknak ſzámára, a' Poésist tanúlók proportziója ſzerént, egynehány exemplárokat ajándékba fogok küldeni.

Kováts József, mk.

* * *

A' Hufeland Kristóf W. Jénai Orvos Doktor és Közönséges Tanító' — Ember Élete Meghoſzſzabbításának Mesterségét — most a' második Kiadás ſzerént, ismét fordította és meg-bővítette Kováts Mihály Orvos Doktor. Két Darabbann 8vo Pestenn 1799. Az árra 2 Rh. forint.

Ez a' Könyv, az elsõbb Ki-adás ſzerént,

mitsoda tárgyakról tanított légyen, az tudva van az egéſzſz Haza előtt. Itt tehát tsak azokat a' tárgyakat ſzámlálom elő, a' mellyekkel réſzſzerént Hufeland Úr, réſzſzerént a' Fordító most újjonnan meg-bővítette ezt a' Munkát.

A' II. Gyakorló Réſzt Hufeland Úr meg-bővítette a' következendőkkel: A' réſzegítő italok, a' rozsólisok veſzedelmesek. Miképpen lehet ezekről el-ſzokni? A' halál kínnyait nem érzi a' haldokló. Egy paraſzt embernek a' házanépe millyen ſzerentsétlenné lett a' vénusi méreg által? Junker Úr ditséretet érdemel, hogy a' himlő kiirtásában ſzorgalmatoskodik. A' tántz az Aſzſzonyok életét rövidíti. Az idejénn való házasság mind a' ſzülékre, mind a' gyermekekre nézve veſzedelmes. Hányadik eſztendő alkalmatos a' házasúlásra mi nállunk? A' test alkotmánnya, különbözik az eſztendő réſzéhez képest a' melybenn esett a' ſzületés. Mikor leg-jobb ſzülettetni? A' Fejedelmeknek ſzükséges a' jó nevelésre tzélozó rendelésekre vígyázni, a' ſzerentsés uralkodás végett. A' Tanítói Hivatal leg-főbb az Orſzágbann. Hogy lehet estve idejénn el-aludni, és reggel koránn fel-kelni? Úti limonádé por. A' vászonból e'? vagy a' flanérből tsinált ruházat jobb? Egy különös példa a' nagy mértékletességre. A' fogakat hogy lehet meg őrzeni? Az étel idejére nézve mihez kell az embernek magát tartani? Mit jó az Iffjaknak vatsorálni? Kinek, és mitsodás ser haſznos? A' tobákolás, a' dohányozás miért veſzedelmes? Úti és Házi Patika. Nevezetes új példa a' hóltnak tetſzett gyermeknek fel-elevenítésére.

A' Fordító meg-bővítette az I. Tanító Részt a' következendőkkel: Mit kell tartani a' ki-lélekzett és a' ki párolgott levegőről, az ember egésségére nézve? A' Calecuttai veszedelem levan írva. A' mágnes természeti (physica) ereje. Hogy lehet azt mesterségesen tsinálni? A' Mesmer egészsz tudománnya le-van írva. Mi a' hajósok pikszise. Hogy kell azt tsinálni? A' világosságnak, a' menykő-matériának, a' természeti, és az Orvosi ereje. A' mágnes Orvosi ereje. A' plánták', az állatok', alkotó részei, az elválasztó mesterség (chemia) szerént. Mitsoda a' tűz, az elválasztó-mesterség szerént? Mit tsinál az? az értzekben? a' plántákban? és az állatokban? Következések ezekből. Mi a' levegők fundamentoma (basis aëris)? A' föld golyóbisa körül ki-terjesztetett levegő-ég, az el választó-mesterség szerént le van írva, alkotó részeire nézve: tehát le-íródott az élet-levegő (oxygene) a' meg-fojtó levegő (azot) a' szénlevegő (carbonicum). Az élet-levegő magában gondoltatván nem látszik az életet táplálni. Mitsoda tehát a' mi tulajdonképpen az életet éleszti? A' víz miből áll, az elválasztó-mesterség szerént? A' gyertya miért? és hogy ég? Hogy? hány órakor? és mitsoda plánták szoktak éjtszakára le-feküdni? A' plánták taplálódásának, szaporodásának, nemzésének, növésének, szabad mozgásának, a' nedvességek forgásának, a' módja. A' tűz miképpen éleszti az állatokat. Miért izgat bennünket a' levegő jobban, mint a' víz. A' plánták ki-ürítései (excretiones). A' földgolyóbisában lévő belső

meleg. A' föld golyobisán lévő sinórok (zonae). Mi a' hegy? mellyek a' föld golyóbisán lévő legnevezetesebb hegyek? A' meleg-mérő (thermometrum), a' nehézség-mérő (barometrum). A' föld golyobisán lévő száraz, hogy oſztódik fel? Mi a' tenger? hogy oſztatik az fel? A' rabſzolgák állapottya. Mitsoda eledelek mennek bé a' tüdőn? és a' bőrön? egyenessen az élet táplálására. Hogy dolgoznak az Orvosságok az ember testében, az új Orvosok vélekedései ſzerént? Mi az inas hús? és az ellenkező-inas hús? Mi az emberben a' mértéklet (temperamentum)? Az idő hoſzſzabb vólta ſzükség a' tökélletesítésre. A' kemény ételek, nevezetesen a' főzelékek ártanak a' tanúlóknak, el-rontyák az ő képzelődő erejeket, őket butákká, feledékenyekké, bandzsalokká teſzik. Haſználnak a' sok forró-betegségek a' tompa eſzü embereknek. A' veséknek, a' bélhurkáknak a' haſzna az emberben. Az Iffjak', a' kisdedek inas-húsainak, 's érző-inainak a' gyengeségéből való következések. Külömbséget tsinál az emberekben a' levegő-ég mértékletének (Clima) a' külömbsége.

Ugyan a' Fordító, a' II. Gyakorló Réſzt megbővítette a' következendőkkel: A' gyermekeknek a' nevelésében, 7 eſztendős korokig mitsoda hibák ſzoktak esni? A' bujaságnak, az elmebéli mértéktetlen foglalatoskodásnak, a' méjj gondolkodásnak, okai, bajai, következései, orvoslásai. Azon dolgozni a' mire az ember nem ſzületett, a' gyermekeket idején taníttatni, őket valamelly élet-módjának a' válaſztására erőltetni veſzedel-

mes. A' nátha, a' maga-gyilkosság, a' mértékletlen indúlat, az irigység, a' félénkség, a' félelem, a' heverés, az unalom, a' mértékletlen képzelödés, a' babonás, és dühösködö képzelödés, a' haragosság, a' kevélység, a' boſzſzú-állásnak a' kívánsága, a' vakmerőség, a' himlö, és annak a' bé-óltása, az ember meg-veſzettsége, a' süly, a' rák, a' skárlát hideg, a' koſz, a' vérhas, a' ſzárazbetegség, a' köſzvény, a' köles hideg, mint betegségek, okaikkal, bajaikkal, jeleikkel, és orvoslásaikkal le-vannak írva. — A' ſzakátsokról való ítélet. A' bornak, a' pályinkának, az áll-ortza festékek minden nemeinek, a' kenyér sütésben a' timsónak, a' konyha-sóval való viſzſza élésnek, a' külömbség nélkül való tsókolódásnak a' veſzedelmes következései. A' ragadó nyavalyák' uralkodásának az idején, a' Vénusi betegségben mitsoda élés módját kell tartani. Meg-lehet e' határozni? annyival inkább 4 hetekre tenni? a' Vénusi méregnek az el-ragadása után, annak a' testen való kiütését? a' Vénusi méreg mindég azon a' hellyen üt e' ki? a' mellyre leg-elöſzör el-ragadott? Az ivó pohár, a' köppölyözö vas, a' ſzopás által hogy ragad-el a' Vénusi méreg?

Ezek az új Jegyzések annyira meg-bövítették ezt a' munkát, hogy most ez a' Könyv két annyi, mint vólt az elsöbb Ki-adás.

Találtatik ez a' Könyv:

Bétsben a' Veres Toronynál, a' Magyar Király tzimer alatt lévö Patikárius *Fölöp Jó'sef* Urnál; Debreitzenben Prof. *Sárvári* Urnál, és a' Collégiumban; Enyeden Doktor *Bód*; Egerben a'

Püspöki Typogr. Fact. *Gyalogai*; Eſztergomban Compact. Sigler; Fejérváron Compact. *Lang*; Györben Typogr. *Streibig*; Kassán Ref. Predik. *Kováts* István, Komáromban Prof. *Katona*; Kolosváron és Szebenben Typogr. *Hochmeister*; Léván Compact. *Lovász*; Désen Doktor *Sóós*, Miskóltzon Prof. *Váradi*; Nagy-Körösön Prof. *Fodor*; Pápán Prof. *Marton* Uraknál; Pesten *Weingandt*, *Kilián*, Kis, Könyv-áros Uraknál; Pétsen Comp. *Weidinger*; Po'sonyban Könyv-áros *Schweiger*; S. Patákon a' Collégiumban Senior *Balog* Abrahám; Szombathelyen Comp. *Zsóldos*; Szegeden Comp. *Kibling*; M. Vásárhelyen Consiliárius *Aranka*; Veſzprémben Typogr. Számmer Uraknál.

Ha pedig valaki ezeken a' hellyeken kivülis kívánna Nyomtatmányokat, méltóztassék Pestre a' Fordítóhoz (a' ki-lakik Nro 307) írni.

Beregh Vármegyéből Jún. 15-dikénn: — „Azokból a' huſzonöt ezer újj Katonákból, kik Magyar Regementekhez ſzükségesek: két és háromſzáz között van, a' mi Beregh Vármegyére esik; és ez, valamint az ennek önként való ajánlása, elö is fordúlt az ez elött kevés napokkal tartatott Generális Gyülésünk alkalmatosságával."

Svéd Orſzágból a' kávéért, három millió tallér takarodott vólt ki eſztendönként: melyre nézve a' múltt Apr. 6 dikánn egy tilalmazó parantsolatot adott ki a' Király, a' mellynek ereje ſzerént, nem ſzabad többé kávét bé-vinni Svéd Orſzágba.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 13.

Költ Bétsbenn, Kis-Aſzſzony Havának (Augustusnak) 13-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Báró Kray Vezérünk, a' Fia által, a' ki Fő-Strázsa-mester, és Szárny-Adjutáns, a' Mántuai őrizettől el-nyertt tíz záſzlókat, egy Híradással egygyütt küldötte ide, melly Híradást a' Hadi-Cancellária, 43-dik ſzámú különös hadi Tudósításábann közlött Aug. 11-dikénn.

Ezen Jelentés ſzerént, az Iffjú B. Kray el indúlásakor, 91-re ment vala már fel a' Mántuábann találtt külömbkülömbféle tárházak' ſzáma. — Ágyút kaptunk hatſzázhatvanötöt; puskát,

gyalogságnak 's lovasságnak valót, 12959-et; 1260 piſztolyt; 's 70 hoſzſzú 's tágas tsövü úgy nevezett Doppelhackeneket. — — A' kikôltözött Örizetbenn vóltak: 6622 Altiſzt és Közember Fr—ák; 601 Cisálpínusok; 's 467 Helvétusok; de a' Cisálpínusok 's Helvétusok elôre jelentették, hogy ôk a' Fr. Respublikát többé nem akarják ſzolgálni, 's azért nem is mentek el a' Fr—ákkal. A' Fr—ák' el-menetele elôtt, mintegy ezerig való Gallícziánusokat is ſzemeltetett ki közzülök B. Kray (különössenn a' végre ki-rendeltt külömbkülömbféle Reg—ekbéli Katonáink által). Az említett Gallícziánusok, réſzſzerént, által ſzöktek vólt, réſzſzerént fogságba esvén Fr. ſzolgálatba léptek. (Macdonáld Seregéből is estek 600-nál több ſzökött Gallícziánusok fogságunkba, kik panaſzolták, melly roſzſz tartássok vólt a' Fr—áknál, úgy hogy örömest viſzſza-jöttek vólna: de nem ejthették módját.)

„Beteg Frantziák 1220-an maradtak hátra Mántuábann."

„Az ember-veſzteség réſzünkről, melybe került Mántua' meg-vétele, nem áll többől 77 hólttaknál, 's 235 sebeseknél."

A' Rajna' jobb mellyékenn, Júl. 29-dikénn történtt három tsatákról, a' mellyek közzül egyről két ſzép Leveleket is vettünk, a' jövô postán bövebbenn írunk.

Nápolyról és Rómáról, a' mit tsak egy két ſzóval írtunk a' múltt postánn: hiteles környülállásokkal egygyütt bövenn adja már azt elô a' Bétsi Német Újságnak Augustus' 10-dikénn

költ Darabja, 's a' Toskánai földről lett ki takarodásokat is a' Fr—áknak, melly ki-takarodásnak le-írásából, csak az ollyaténn környülállásokat közöllyük mi most itten, a' mellyeket még meg nem írtunk elöbbeni Tudósításainkbann.

Illyenek p. o. 1.) hogy Július' eleinn mindjárt akkor, hogy Bonónia (Bologna) Városát el-foglalta a' Ts. Kir. Katonaság; fel keltek Arezzo (Arretium) Városának hív Lakosai, és Cs. Kir. Katona-Tisztek vezérlése alatt, el vették az ellenségtől Forlit, Ravennát, és Faenzát. 2.) Florentziábann benn vólt még Júl. 5dikénn a' Fr. Generalstab, 's kivül a' Város kapuja előtt is táborozott egy Fr. Sereg-szakasz, midőn a' Nép, ki-mondhatatlan dühösséggel vagdalta ki és égette el a' Szabadságnak (roszsz gyümöltsü) fáit: ellenbenn átkozta a' Frantziák' kegyetlenkedését, 's örvendett egyszersmind, hogy ki-szabadúlhatott azoknak járma alól. A' győzhetetlen Fr. Vitézek, piszszenni se' mertek: mert féltek a' Nép' bolszszúállásától, 's éjfél tájbann ki-osontott az említett Generálstáb nagy siettséggel a' Városból. 3.) Egy Insurgens-sereg Vezére Inghirami Úr, a' tenger-parti vidékeinn Toskánának, ágyúkat 's lövéshez való készületeket is nyert a' Fr—áktól; mind el-nyerte még azon ragadományt is töllök, a' mit rablottak vólt azokonn a' vidékekenn, 's el nem vihettek magokkal, Lukka 's a' Genuai hegyek felé intézett szaladássok közbenn.

Az alatt, hogy ezek így történtek Toskánábann: a' Nápolyi földről is kezdték el vonni magokat azok a' Fr—ák, kiket Macdonáld ha-

gyott vala ott, 's olly nevettséges okát adták el-meneteljeknek, hogy mivel Macdonáld, egéſzſzenn Bétsig verte a' Csáſz. Sereget: ök is jelen akarnak lenni azon czeremóniánn, a' mellyel Bétsbe fog Macdonáld bé-menni; hanem megſígérték: hogy nem sokára viſzſza-térnek.

Azombann fel kelt Nápoly-Orſzágbann is a' Király mellett, nagy réſze a' Lakosoknak: de a' Fö-Városbann az elsö két hetek alatt nem győzedelmeskedhettek az Insurgensek: mivel a' leg nagyobb tekintetű Személlyek vóltak az ellenkezö Fél' Fejei, kik azombann a' midön látták, hogy nem állíthatnak ki annyi fegyveresnépet, a' mennyit ſzükségesnek ítéltek a' (Parthenopei) Respublikának fenn-tartására: nem titkolhatták ök is, azt a' belsö nyughatatlanságot, a' melly, köz ſzokott lenni minden Pártos-fökkel: kivált akkor, midön híre ment, hogy közelget Cárdinális Ruffo a' maga Seregével, mellyet az egéſzſz Revolútzió alatt, úgy egygyütt tartott vólt a' Héros Cárdinális Apuliábann, hogy a' Frantziák és a' Nápolyi Republikánusok, nem méréſzlették azt eröss fekvésébenn meg támadni. Az említett Pártos fök közzül némellyek a' St. Elmo (Sz. Erázmus) Várába vet ék magokat; mások ismét a' Római földre ſzaladtak által; egynehányann pedig olly eſztelen képzelödéstöl 's reménységtöl hagyták el-ragadtatni magokat; hogy ök meg-gátolhatják fegyveres kézzel, a' Kiraly mellett való fel-kelését a' Lakosok leg-nagyobb réſzének.

Illyenek vóltak kiváltképpenn: a' Fö-Városonn kivül, Kapuánál, Hertzeg Roma Romana;

benn a' Városbann pedig ama' hitetlen Caracciolo (Gróf). H. Roma Romana, még inkább neki dühösödött a' Panorai Pártosokkal egygyütt, kiket vezérlett; mivel eleinten kedvezett néki a' ſzerentse az Insurgensek ellen. Benn a' Fő-Városbann, minden felsőbb 's alsóbb rendű Pártosok egybe-gyültek. Éjtſzaka, az Előljárók, sokakat el fogattak, a' kiket híveknek gondolhattak lenni a' Királyhoz, minémüek vóltak a' többek között: Medici, Hertzeg Cerra, Monte Leone 's a' t.

Cárd. Ruffonak Nápolyhoz lett érkezésekor, Nelson (Anglus Tengeri Vezér) is Nápoly alá érkezett, 's mind kettenn, engedelmességre intették a' Pártosokat: de mivel az intő Hirdetmények nem haſználtak: Cárd. Ruffo, ki-hirdettette a' Király' nevébenn, hogy valaki fegyveres kézzel fog találtatni, akármelly rendű ember legyen, halál a' fejénn.

Meg is történt ez Caracciolonn, és más fő pártosokonn is, kik, az újra fel-elevenedett Lazzaronik' segíttségével, el-fogdostatvánn vagy levagdaltattak, vagy az Oroſz és Nápolyi hajókra vitetvénn ott fel-akaſztattak. A' St. Elmo Várabéli Őrizet, mellynek leg-nagyobb réſze, Nápolyi Pártosokból állott: őrizet alá tétetett. Kápuát 's egyéb Náp. Erősségeket is el-vettek az Insurgensek a' Fr—áktól, 's által kergették őket a' Róm. földre.

Ezek utánn ki-ſzállott a' Király is a' partra, 's bé ment Királyi pompával Nápoly Városába: a' győzedelmes Sereg pedig Róma felé

vette útját, melly Várost bé-záratott a' Fr. Generális, és magát tette benne, egéſzſz hatalmú Uralkodóvá (*Meddig? majd meg-látjuk.*)

(Az öſzſze-vagdaltt fő ſzármázású Náp. Személlyek közzűl való Gróf de la Rocca is, mintegy 28 eſztendős vékony Iffjú, a' ki egéſzſzenn másképpenn nyilatkoztatta vala magát, midőn sokáig Bétsbenn múlatott vólt az Attyafiánál, Marqu. Gallo Nápolyi Követnél, 's meg-fordúlt Magyar-Orſzágonn is, a' Po'sonyi 's Budai Orſzág-gyülések, és Koronázások alkalmatosságával.)

Gróf Dietrichstein nem az Olaſz-Orſzági, hanem a' Rajnához masírozó Oroſz Seregheż ment, 's ſzándékozik a' Fr. földre is bé-menni véle, bizonyos rendelés-tételek végett.

Negyedik Oroſz Seregoſztály is érkezik segíttségünkre. Már Július' vége felé Krakkónál masírozott el Prága felé, 's áll a' H—g Conde Korpusából, és két más Oroſz Reg—ekből.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

1. Oroſz Birodalmiak.

Vukasovits Generálisunkat, Sz. Anna Rendjének tzimerével tiſztelte meg az Oroſz Csáſzár.

Hollandia' néhai Helytartójának az Arausiói Hertzegnek egy igen meg-hitt kedves Embere Gen. Stamfort, ki a' nevezett Hertzegnek első ſzülött fiát is nevelte, most Pétersburgbann vagyon.

2.) Török Birodalmiak.

Konstántzinápoly alá, a' Fekete-tengerről két Oroſz líneai hajók érkeztek Jún. 22 dikénn, a' mellyek tsak elöljárói vóltak egy Hajóssereg-nek, a' mellynek, Oroſz földi Katonaságot ſzállító hajókkal kellett menni a' Fekete-tengerről, a' Dardanellákonn, 's az Archipelagusonn által a' Földközi tengerre.

Más Konstántzinápolyi Tudósítások ſzerént, Dgezzár Basa, Jaffánn túl is mindenütt üzette még a' Bonaparte népét, melly Kairo felé törekedett, olly reménységgel, hogy egygyesíttse magát az ott maradt Rokonival; de ez a' reménység is alig ha meg nem tsalattatott; mert Egyiptomnak elöbbeni Basájáról Murat Beyről írták: hogy bé ment Kairóba, 's el vágta az útat Bonaparte elött.

3.) Nagy-Britanniaiak.

Londonból Júl. 23-dikánn: — „A' Spanyol és Frantzia Hajós-seregekről, még tsak annyit tudunk itt bizonyosann ekkoráig, hogy egygyütt vagynak azok, a' Karthagénai Kikötöhelybenn: de hogy nem jöttek ki a' Föld-közi-tengerről, tsak onnét is fundamentomossann lehet gyanítani; hogy az idevaló Miniſztériom, semmi különös új kéſzületeket nem tétetett a' tengerenn, Irrlándia' védelmére."

„A' Svéd Királyról bizonyosnak írják: hogy az Oroſz Csáſzárral ſzövettségre lépett, a' melybenn kötelezte magát, hogy nyóltz ezer

ſzárazra való Katonákat, és nyóltz lineai hajókat állít ki a' Fr—ák ellen."

Londonból Júl. 26-dikánn: — „ Éppen most veſzſzük a' hírt, hogy az egygyesültt Spanyol és Frantzia Hajósseregek ki-jöttek a' Földközitengerröl, Gibráltárnál, az Atlási tengerre. " „ Némelly hadi-hajóink, ágyúztak öſzſze, ezen egygyesültt Sp. és Fr. Sereg' hajóival, a' mint értjük: de mitsoda következéssel? azt nem tudjuk. "

4. Német Birodalmiak.

Augsburgból Aug. 3-dikánn: — „ A' Helvétziába sietö Oroſz Sereg-oſztály' elsö Szakaſzſzat-i Generálisokat, minden itt lévö Fö-Méltóságoknak, úgymint, a' Würtembergi uralkodó Hertzegnek, a' Zweybrückeni özvegy Hertzegnének 's a' t. társaságábann, közönségessenn látható aſztalnál vendégelte ma meg itten a' Treviri Válaſztó Hertzeg-Ersek."

Augsburgból Aug. 5-dikénn: — „ Az Oroſz Seregoſztály' elsö Szakaſzſza, nem Memmingen; hanem Ulma felé vette innét az útját."

Ulmából August. 2-dikánn: — „ Városunk külsö Erösségeinn mindég dolgoznak. — Ingolstadtból is egy derék erös Várat tsinálnak. "

Mannheimból Júl. 31-dikénn: — „ Az ide való Erösségeknek le-rontását, melybenn jól elö mentek vala már a' Fr—ák, mai naponn félbe ſzakaſztották."

Régensburgból Aug. 2-dikánn: — „ A' Német-Birodalom itteni Gyülésének Júl. 29-dikénn

tartott Ülésében, a' Kolóniai, Szaxóniai, Bavá-riai, Brandenburgi, Hannóverai és Moguntziai Követek, voksoltak, a' Rastadti két Fr. Követeknek meg-ölettetésére nézve. A' Trevíri és Tseh-Válaſztó-Hertzegi Követek, el-halaſztották a' voksolást. — A' más Hertzegek' Miniſzterei közzül huſzonketten voksoltak. Minden voksok abbann egygyeztek meg: hogy a' Csáſzári Felség' böltsességére kell bízni, az ezen gyilkosságra nézve el-kezdett nyomozásoknak folytatását."

„A' Palatinátusi Miniſzter Báró Rechberg Pétersburgba indúlt Júl. 28-dikánn, olly czél-lal, hogy az Örökös Hertzegnek Károly Lajos Augustusnak, Feleségül kérje, Heléna Paulowna Oroſz Nagy-Hertzeg-aſszonyt."

5. Helvétziaiak.

Bernából Júl. 28-dikánn; — „Arbergbenn, 's annak ſzomſzéd vidékeibenn, az előbbeni Bernai czímer állíttódott fel: minekokáért jelentette az itt ülő Direktórium, a' Törvényhozó-Tanátsnak, hogy ſzabjon ki valamelly büntetést Azoknak, kik az említett tzímert méréſzlenék ezentúl fel-állítani. A' Direktórium, Lovas-Katonákat küldött Arbergbe, a' kik által zabolánn tartathassa a' Népet."

A' Fr— ák által ſzörnyű módra el-puſztított *Uri*, *Schwyz*, és *Unterwalden*' ſzerentsétlen Lakosinak, ſzáz ezer forint segíttséget ajándékozott Anglia.

A' Glárusi Kánton' elsö Tiſztviselőjéhez

(Land-Ammannyához) egy ſzép Irást botsátot. Károly Főhertzeg, melybenn igen meg-ditsérte, a' Cs. K. Katonasággal egygyesültt Glárusi Vitézeknek jó magok viseletét.

Genf (Geneva) Városát, olly igen féltették vala már a' Fr — ák Júl. 20-dikánn az osstromoltatástól, hogy a' köveket, mellyekkel ki-vóltak rakva annak úttzái és piattzai, mind fel-ſzedték.

6.) *Olaſz Orſzágiak.*

Velentzéből Júl. 31-dikénn: — „ Mántua' meg-vétele' örömére, meg-vonattak itt minden harangok, 's estvére, önként ki-világosították házaikat minden Lakosok. "

A' Moreau és Macdonáld egygyesültt Seregieknek Génua és Nizza között tartózkodó maradvánnyi, hogy mind öſzſze sem igen roppantt Sereget teſznek: onnét is meg-tettzik; mivel a' Pári'si Tudósítások magok se' teſzik többre annak ſzámát, harmintz-három-ezernél.

7. Frantzia Orſzágiak.

A' Pári'si Jakobínusok, hogy inkább meg-erőssíthessék magokat: igen hathatós eſzköznek ítélték e' végre, ha Barrér't bé-tsinálhatják a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts' Tagjai közzé. Arra rá is mentek, hogy magával az említett Iffjabbik Tanáttsal el is végeztették Barrér-nak bé-vételtetését: de az Öregebbik Tanátsnak 24-dik Júliusi Ülésébenn sok ellenzői találkoztak

ezen Végzésnek, úgymint a' kiknek eleven emlékezetjekbenn vagyon még Barrér'nek azon gonosz mondása: „hogy a' gilljotin (a' nyakmettzõ eszköz), pénzverõ-mühelye a' Respublikának; és mikor egy reggel hatvan tehetõs Személlyeknek nyakát mettzette vólna el egymás utánn a' gilljotin: Barrere örvendezve így szóllott Robespierrhez: „Bezzeg verénk pénzt a' Revolútzió' piattzán.“ — Az illyen részvételekért a' Robespierre' kegyetlenkedésébenn, az a' szententzia hozattatott Barrér-re 1795-dikbenn Apr. 2-dikánn, hogy Õ, Billaud Varennes, Collot d' Herbois, és Vadier Társaival egygyütt, Déli-Amérikának Gujana nevezetü részébe számkivettessék. A' 3 nevezett Társai el is küldõdtek; de Barrere (*mint a' múlt postánn is említénk*) a' Direktórium' pártfogása által meg-szelelt, 's haza ment, Vieux-sac nevü jószágába, melly az úgy nevezett Felsõ-Piréneusok' Osztállyábann fekszik. Ott a' kegyesség' állortzáját vette fel magára ez a' ravasz Ember, 's írt két Könyvetskéket is, a' Népnek tettzõ ki-fejezésekkel, következendõ titulusok alatt: Montesquieu peint d' après ses ouvrages (Montesszkiõ úgy le-írva, a' mint nyilatkoztatta magát a' Munkáibann) és de la Pensée du Gouvernement (A' Kórmányszék' gondolkozása' módjáról). Illy tsalfaságai által úgy meg-nyerte a' nevezett Osztály' Lakosinak szíveket, hogy õtet a' Törvényhozó Nemzeti-gyülésbe Képviselõjökké válaszották 1795-dik eszt—nek Május Hónapjábann. De a' Gyülés' Tagjainak nagyobb

réſze, helytelennek kiáltotta ezen 'választást: azért is nem lett annak foganatja: hanem most a' Jakobínusok, ellenkező ítéletre bírták a' Gyülésnek, t. i. a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak nagyobb réſzét: de minthogy tsak akkor lehet egéſzſz ereje az Iffjabbik Tanáts Végzésének, ha az öregebbik Tanáts által is helybehagyattatik az: tehát Barrére is tsak úgy ülhet bé az Iffj. Tanátsba, ha reá áll arra az öregebbik Tanáts.

Droutet hogy el-tudhassa a' Direktórium ſzép ſzerént Pári'sból: inkább Kommiſzſzáriussává rendeltę a' Marne vizéről nevezteteti Departmánba (Közönséges társaság-oſztályba): mint sem hogy továbbá is hagygya Pári'sbann garázdálkodni, úgymint a' ki, még magát Sieyest is kezdte vala már tsipkedni, nem ugyan világossann, hanem tsak Aureliánumi Felekezet (Partáj) nevezet alatt, melly Felekezetről azt mondotta egy közönséges Ülléssekbenn a' Jákobínusoknak, hogy az, az 1791-dik eſztendőbéli Konstitútziót (következésképpenn a' mérséklett Királyi igazgatást) ſzándékozik viſzſza-vinni Fr. Orſzágba: minekokáért jól vígyázzanak a' Jakobínusok.

Merlin és Reubel Ex Direktorokról azt írogatják Pári'sból, hogy féltvén a' bőröket, ők is meg-búttak, az Ex-Miniſzter és Ex-Vezér Scherer' példája ſzerént.

Magyar Orſzág.

Szombathelyről Júl 22-dikénn: — „Tapaſztalásból tudjuk, hogy az emberi Társaságokat

ékesítő 's boldogító tudományok, a' hol virágzásra jutottak az újjabb időkbenn; a' nemzeti nyelv és Litterátura virágzása vólt arra, az egyenes, rövid, és könnyű út: de ſzint illy bizonyos az is, hogy a' nemzeti litterátura' virágzásának kiváltképpen való eſzköze vólt ott, a' régi Görög és Deák jó Íróknak okos követése. Érzi azt Anglia, hogy a' hajdani Görög és Deák litteráturának nyomdokai utánn lett az ő nyelve tudós nyelvvé, 's ugyan azért nagy betsbenn is tartja azt, 's úgy örzi mint Palládiumát. Keservessenn panaſzolták ellenbenn a' Frantzia Tudósok, ezen Századnak eleinn, közepinn, és közepe utánn, nevezetessenn a' többek között: Bellegarde; Leblanc; és Millot; hogy ámbár az ő Nemzetjeknél, Athéne' és Róma' tudománybéli kintseinek gondos fel-keresése, változtatta által 14-dik Lajos' Századját, a' Filep, és Augustus' ſzép Századjaivá: még is tsak hamar azutánn, fel kezdett a' Frantziáknak leg nagyobb réſze hagyni azokkal a' meg-betsülhetetlen kintsekkel, melly nagy gondotlanságának meg is adta az árrát, mert abból a' fudamentomos tudományból, melly, 14-dik Lajos alatt bé-töltötte egéſzſz Fr. Orſzágot, nem maradt egyéb, igen kevés Tudósokat ki-véve, az árnyékánál."

„Ezen éſzrevételek, annál gyakrabbann forognak elmémbenn: a' mennyivel ſzívesebbenn óhajtom, nemzeti nyelvünknek, 's ez által a' tudományoknak gyarapodását kedves Hazánkbann. Valójábann nagy örömmel is tapaſztaltam útazásim közbenn, hogy már nem tsak a' Szepes-

ségenn; hanem Slavóniábann és Horvát-Orſzágbann is gyönyörü elömeneteleket teſznek Nevendékjeink a' magyar nyelvbenn: de ſzintolly édes reménységgel teltem el, midőn láttam több réſzeibenn Hazánknak, minémü virágzásbann vagyon mind a' deák, mind a' görög litterátura. Olly ſzerentsés valék ide Szombathelyre lett érkezésemmel is, hogy három derék tanúló Iffjaknak, a' görög litteráturabéli igen jeles próbatételjekenn lehettem jelen Júl. 18-dikánn. Ezen Iffjak, az ide való Szeminá iumbéli Nevendék. Papok, név ſzerént: Róka Imre, Németh János, és Vass Lázló, kik is a' Szent Irást magyarázó Professor T. Czuppon György Urnak útmutató társaságábann, olly fundamentomos tudományt ſzerzettek magoknak a' görög nyelvből: hogy nem tsak az Uj Testamentomot olvasták ſzéltire a' Patáviai Grammatika ſzerént, 's fordították, és a' ſzókat 's ſzóllások formáit is fejtegették; hanem Homérus, Hesiodus, Theocritus, Chrysostomus (Arany ſzájú Sz. János) és más nevezetes Görög Authoroknak némelly Irásaikat is, minden Uri Halgatóknak, Egyháziaknak és Világiaknak nagy meg-elégedésére, magyarázták. Az egéſzſz próbatételjeknek tárgyai, nyomtatásbann is ki-adattak. (A' nevezett T. Professor Urnak Vindiciae Vulgatae Latinae Editionis Bibliorum tzímü Munkájának, mellyet mi a' múlt télenn hirdettünk ki, igen nagy ditséretét olvastuk, az Augsburgi Catholicus Recensensek' folyó Munkájának következendő titulusú Szakaſzſzábann: Journal

der Religion Wahrheit und Litteratur. Dritter Jahrgang 5-tes Haeft. May Augsburg 1799.)

* * *

Jelentés.

Reménylem, egy józan gondolkodású Ember sem tagadja, melly szükséges és hasznos legyen a' Gyermekeket jó eleve a' Természeti dolgokkal meg-esmérkedtetni. Úgy ítélem, azt is minden tudja, hogy még ez ideig sintsenek nemzeti nyelvünkönn ollyan Könyvek, a' mellyek ebben a' részbenn elégséges útmutatók lehetnének. Ezeket én gondolóra vévén, magamat arra határoztam, hogy egy ollyan Könyvet adjak kezekbe gyermekeinknek, a' mellyel magokonn leg jobb módjával segíthessenek. Erre a' végre, leg jobbnak találván Raff Természeti Históriáját, annak fordításához ez előtt egynehány esztendőkkel hozzá fogtam. Már jó ideje, hogy a' Fordítás készen állott; de a' fellyebbi esztendőkbenn tudva lévő viszontagsági az időnek, annak ki-adását meg-akadályoztatták. Most már örömmel jelentem, hogy a' munka készen vagyon, és itt közel, t. i. Veszprémben ki is nyomtattatott. Nem szükség, hogy ennek a' Könyvnek betsit, és belső érdemit magasztaljam: bizonyságot tesznek arról azok a' számos Kiadások, a' mellyek fenn forognak. Ezeket mindazáltal szükség, hogy a' Közönségnek hírré adjam.

1.) Hogy én a' magam részéről mindent el

követtem, hogy ez a' Könyv mennél tökélletesebbenn jöhessen ki; a' honnan az állatoknak és plántáknak neveket is, mind válogatva, és a' leg-javát raktam fel, 's fel-tettem Németül és Deákúl is, hogy kiki meg-tudhassa, mit, minek fordítottam.

2.) Hogy a' Könyv igen ſzép formábann van nyomtatvá, hasonló papirosra, 's 14 réz tábla rajzolatokkal, és mindöſſze 44 árkusból fog állani.

3.) Hogy az árra azon költséghez képest, a' melybenn ez a' munka került, nem többre, hanem tsak két forintra határoztatott.

4.) Hogy ezen Könyvet, a' kik meg-ſzerezni mennél elébb ſzándékoznak, azok vagy Typographus Számer Úrnál Weſzprémbenn, vagy a' Kiadónál Veres Berénybenn keressék, vagy Pesten Weingandt Úrnál. Azutánn pedig a' következendő helyekenn találhatni, és egyébütt sohol sem: Ketskeméténn Próf. Kallós Mó'ses; Komárombánn Prof Katona Mihály; Körösönn Prof. Fodor Ger'son; Pápánn Prof. Látzai József; Patakonn Prof. Kövi Sándor; Duna-Vetsénn Tiſzt. Tóth István; Losontzonn Prof. Rátzkevi József Uraknál. De ezen helyekenn is nem elébb, hanem a' reánk jövő János fő-vételi Pesti Vásárkor lehet találni. Irtam Veres-Berényben Júl. 21-dikénn 1799.

Fábián József.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 14.

Költ Bétsbenn, Kis-Aſzſzony Havának (Augustusnak) 16-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Mannheimból olly örvendetes Híradás érkezett ide tegnapelőtt, hogy hat ezer Frantziák fejér bokrétákat raktak fel, 's kiáltozták: „Ellyen a' Király! Ördög vigye a' Respublikát.“ — (*Bár csak igaz lenne.*)

Az itt őrizetenn lévő Splényi Reg — ebéli Fő Hadnagy Leibinger Úr, tegnapelőtt érkezett ide viſzſza Helvétziából Károly Fő-Hertzegtől' kitől hozott Irásokat is, a' mellyekre való feleletekkel tartozott ismét viſzſza indúlni a' Fő-Hertzeghez.

Ezen Hadnagy Úrnak bizonyítása ſzerént, tegnapelőtt Schafhausennél kellett lenni a' 3-dik Oroſz Seregoſztály' elsö Szakaſzſzának.

F. M. Gróf Szuvarovtól is érkezett tegnapelőtt egy Huſzár-Tiſzt Kurír, előre való Tudósításokkal, a' mellyek ſzerént, tegnap ſzándékozott Gróf Szuvarov meg-támadni Joubert Fr. Generálist, a' ki most Fö-Vezére, a' Moreau, és Macdonáld vezérléssek alatt vólt 's egygyesültt Fr. Seregeknek

Ugyan ezen Kurír hozta azt a' hírt is, hogy Tortóna alatt, kéſzülni kezdett vala már a' 3-dik fő oſtrom-árok (paralléla) is, mellyből, könnyen hozzá lehet vetni; hogy nem soká tarthatja magát a' Tortónai Őrizet.

Midőn éppenn le-írtuk vólna ezen Jelentést: akkor közlődött velünk az itt következő Levél, mellyet egy nagy Tiſzt írt:

Tortona alól Aug. 6-dikánn: — „Már annyira vittük az árkokat, és sántzokat, 's az ágyúzások is olly tsorbát ejtettek Tortóna bástyáinn, hogy ma estvére erővel akarunk a' tsorbákonn bé-rontani a' Várba. Kray Hadi-Tárnokmester, el-indúlt már Seregével Mántua alól, 's erre veſzi útját, a' Tendai ſzörnyü bértzek felé, (Pedemontzium 's Frantzia Orſzág ſzélei felé) hogy ottan, ha tsak lehet, ki-vegye Nizza Városát (a' Közép-tenger partjánn) a' Frantziák kezéből. Seravalle kis erősségét egyedül tsak Muſzka Katonaság által vétette körül Szuvarov Feldmarsal. Novi Erősségét is erőssenn ſzorongatjuk: de a' Fr. Őrizet telyességgel meg

nem akarja magát adni. Ezért igen nehezítel a' Feldmarsal. Minden óránn oda is erővel fognak bé-rontani Katonáink. Joubert Fr. Generális, három napokkal ez előtt érkezett az Armádiájához, melly, a' Frantzia Országból nem rég érkezett hét ezer tzudar öltözetű iffjú Katonákkal, 's más kissebb Sereggel egyetembenn mintegy 35 ezerre megyen. Ez az Armádia, Génua' vídékénn fekszik. A' Génua és Tortona között egy erős Seregjek áll, a' mellyet mi e' folyó Hónapnak 15-dikénn szándékozunk meg-támadni. Ha Isten segít, hiszszük, hogy nem sokára el-verjük ezen igen erős helyekről is a' Frantziákat, 's Génua Várossát is kezünkre kerítjük.

Az Olasz-Országi Armádiánknál Fő-quártély-mesterséget viselt Gen. Chasteler, meg-sebesedett, *a' mint jelentettük*, Alexándriánál. A' sebet, puska-golyóbis okozta, melly éppenn a' sántzról való le-szállása közbenn találta. Halálosnak ítéltetett eleintenn ezen seb: mivel a' golyóbis benn maradt a' testbenn: hanem szerentséjére a' Generálisnak, a' golyóbis bé-vitte a' testibe a' finom ingének egy darabját is, melly gyóltsot midőn ki-vonták a' Seborvosok: benne találták a' golyóbist. Már azólta maga is írt Bétsbe Chasteler Generális.

A' frantzia fogságba esett Iffjú Hertzeg de Ligne, kit nagyon féltettek vólt itten, hogy a' Fr—ák úgy fognak vele bánni, mint Kikőltőzöttel, már veszedelmenn kivül vagyon: mert egy alkunál fogva, a' melly, Pari'sbann tartatott e' végett, ki-tserélődött, és már Augustus elein Innsbruckba érkezett.

Károly Fő-Hertzegnek következendő két Tudósításait közlötte a' Bétsi N. Ujságnak 10-dik Augustusi Darabja: 1.) A' Rajna' jobb mellyékenn, a' Sváb Kerületbenn, Júl. 29 dikénn, 4 ezer Fr—ák meg-támadták Gen. Kienmayer' Elölvígyázóit: de népünk által, ámbár ez kevesebb vólt, viſzſza-verettettek, melly alkalmatossággal Vétsey Huſzár Reg— béli Kapitány B. Vétsey, és Határőrző Stuttzos-Kapitány Philippovich Ur jelesen meg-külömböztették magokat. 2.) Ugyan az nap az Alt-Breysachi Fr. Őrizet ki-rontott a' környékre olly czéllal, hogy a' le-aratott és még rendenn feküdt gabonát el-rabollya: de Gyulay Generális által veſzteséggel üzettettek viſzſza, és a' gabona bátorságos helyre ſzállítódott, a' mi Elölvígyázóink' háta megé. — Gen. Gyulaynak a' lova meg-sebesedett alatta.

Két újjabb Tudósításait a' Fő-Hertzegnek, a' Bétsi Udv. Ujságnak Aug. 14-dikénn költt Darabja közli úgymint: 1.) Gróf Bey Gen. Májorunk, visgálódni indúlvánn Júl. 29-dikénn az Uri Kánton földjénn (Helvétziábann) olly meſzſze bé talált menni az elöl tsatázók közzé, hogy meg-sebesedett 's fogságba esett. A' több veſzteségünk nem nagy. 2.) F. M. L. Korpusabéli Fő Strázsamester Székely, a' Székely Huſzár Reg—ből, megtámadta Júl. 29-dikénn Höchstnél az ellenséget, 's többet el-fogott közzüle, 40 embernél és húſz lónál.

(Az ezen viadalról hozzánk érkezett két magános Leveleknek egygyike, így ír az ellenség veſzteségéről: „Ez a' tsata, az ellenségnek

önnön szája' vallása szerént, 105 emberébe került. A' Chamboran híres Húszári, (ezekkel is tusakodtunk) azt mondották, hogy ök az egészsz háború alatt még annyi kárt nem vallottak mint ez úttal. El fogtunk egy Tisztet; 1 Strázsamestert; 1 Furirt; 2 Káplárt; 44 Huszárt; 's két Gránátérost. Lovat, ötvent nyertünk. — Huszonöt Fr. Huszár halva maradt, és 30, megsebesedve vitetett Moguntziába." — A' mi veszteségünkről így ír a' Levél: „Részünkről egy Ember, Raduly Simon, a' Höchsti kapunk között vitézül végezte életét; 3 emberünk könnyü sebet kapott. Seeberg Főhadnagy is kapott egy ütést a' vállánn. Lovaink közzül, 6 sebesedett meg, 's egy maradt dögölve. — Maga Székely Antal Fő-Strázsamester Úr, Simén Kapitány Svadronnyával volt; Kapitány Székely Sándor Úr a' maga Svadronnyát vezérlette, Czikó Kapitánnyal egygyütt. A' fellyebb említett Seeberg Főhadnagy; Lázár Imre és Konrád Hadnagyok; 's Bálintz Ignátz és Bartalis Káplárok is, nagy eszközei vóltak e' vitéz próbatétel' szerentsés ki menetelének. — — A' több foglalatját ezen Leveleknek, a' jövő postánn közöllyük.)

Ezen két hadi Tudósításokonn kívül, következendöket is közöl az említett Újság' Darab:

„ Walliserlandbann (Helvétziának Pedemontziummal 's részszerént a' Mediolánumi földdel is határos részébenn), Júl. 17-dikénn meg-támadta az ellenség, Strauch Obersterünket, Theisberg nevü hegynél: de veszteséggel veretetett visszza. Veszttett nevezetessenn, a' mint már elő-

re lehet tudni, F. M. L. Hadik Tudósításából, két hegyi ágyúkat is. — — Az említett Tudósítás szerént, nem csak az erdőket gyújtogatja fel az ellenség Walliserlandbann, hanem az értt 's még lábonn álló gabonát is.

Pedemontziumnak Cuneo nevű erős Városa, még a' Fr — ák kezébenn lévénn, gyakrann alkalmatlankodtak ők ki onnét a' Miéinknek, minekokáért Schauroth Obersterünk a' 7-dik Huszár Reg — ből, öszsze-belzéllett Brodanovich Obersterrel, 's meg-támadták az ellenséget Madonna de l' Olmi erős tanyájábann, 's olly szerentséssenn ki-nyomták onnét; hogy 55-en közzüle fogságunkba estek; 's többen ötvennél, kik között volt egy Brigádiros, halva maradtak a' tsata mezejénn. — Részünkről, 4 hólttakból 's 3 sebessekből állott a' veszteség.

Ugyan azon időbenn (*az az, kéltség kivül Aug. elein, mivel Lovasság Generálissa Mélász Aug. 4-dikénn indította Béts felé ezen Tudósításait*) a' 7-dik Huszár Reg — ünkbéli Májot Meskó, a' Fő-quártélymesterstabbéli Gróf Neipperg Májorunkkal egygyütt, el vették az ellenségtől Turin megett Col di Fenestrellei tányáját, el-hagyatták vele Faturát is, 's egészszenn Fenestrellához nyomták viszsza.

A' Génuai földönn, Sarzána felé állott minden Vígyázóit az ellenségnek, úgy meg-futamtatta Zechmeister Kapitányunk a' Nauendorf Huszár Reg—éből Júl. 31-dikénn; hogy Sarzánába is bé-kergette őket, 's bé-rontván maga is utánnok, el fogta az ottani Kommendánst 5

Gránáterosokkal egyetembenn; 's még Sarzánánn túl is üzte az ellenséget, a' Magera vizéig.

A' Velentzei Tenger-kebel (Golfo di Venezia) partjánn, Ankónánn felül Észak és Napkelet között fekvő Fano nevezetű Városát az Egyházi (Római) Birodalomnak, mind a' szárazról, mind a' tengerről olly foganatossann meg-támadta Orosz Császári Májior Voinovich Júl. 26 dikánn, hogy az ellenséges Őrizet, melly, 400 főből állott, kénteleníttetett magát meg-adni. Öt ágyúkat talált Voinovich Úr, és tíz ágyú-töltéses-szekereket Fanobann. — Ezentúl, Májior Voinovich, a' kórmányozása alatt lévő Orosz és Török egygyesültt Hajós-sereggel, melly, öt Fregátokból, egy Brigántínból, 's két kissebb hajókból áll, Sinigaglia felé indúlt ('s e' szerént közelebb nyomúlt Ankónához).

Loretto ellen, melly, Ankónától öt óránnyira fekszik Dél és Napkelet között, az az el híresedett Ex-Cisálpínus Generális Lahoze indította számos Seregét.

Vicereggio előtt a' Velentzei Tenger-öbölbenn, két Cs. K. hajók el-nyertek egy Génuai Felukot.

Klenau Generálisunk, olly Tudósítást vett a' Toskánai Insurgensek Arezzói Szakaszszának Vezérétől, hogy Rómát el-hagyták a' Fr — ák, 's öszsze-szedvén a' még ott körül belől vólt egyéb kevés népjeket is, Civita-Vecchiába vették magokat. Hogy ezen mozgásiról az ellenségnek, még többet tudhasson Gen. Klenau: egy Svadront a' Nauendorf Magyar lovas Reg—é-

ből Sienába küldött, (melly Város, Florentziától 12 óránnyira esik Dél felé; Rómától pedig Észak és Napnyúgot között 42 óránnyira.).

A' Nápolyi földönn, 3 Polgár-Regementek, a' Király részénn lévőkkel egygyesítették magokat, 's olly parantsolatot vettek, hogy Ankóna ellen indúllyanak, melybenn, a' mint van a' híre, nints több 1500 Fr—áknál.

Hadi Környülállások.

(Más Tudósítások szerént)

1.) Török Birodalmiak.

Bonaparténak meszsze ki-terjedő czélja vólt, midőn Ő Égyiptomból Palesztinába, és onnét Szíriába rontott által: mivel Szíriának el-foglalása utánn könnyűnek képzelte Ő Kis-A'siának és Görög Országnak meg-hódoltatását, 's még magának Konstántzinápoly Városának is el-nyerését. Ugyan azért erősködött ő annyira Acre Városa ellen. Valóbann, a' mint egy Konstántzipolyi Levél írja: az Acrei Gubernátor Dgezzár Basa, el is szándékozott vala már hagyni Acret, midőn oda érkezett az Angl. kisded Hajós-sereg' Vezére Sir Sidney Smith, melly szándékát ki is nyilatkoztatta Smith Úrnak. Commodore Smith, helybe hagyta Dgezzár Basa' feltételét, hanem javaslotta néki, hogy elébb ki kell ásatni a' Város' allyát, 's meg kell töltetni puskaporral, és majd akkor, ha a' Fr—ák benn lesznek a' Városbann: fel kell vettetni az alatta lévő üregeket (mínákat). Dgezzár örömest el-fo-

gadta Smith Úrnak javaslását: hanem midön már kéſzenn lettek vólna a' mínák: más hangonn beſzéllett Smith Úr, hogy t. i. Dgezzár alatt fogná fel-gyújtatni azokat: ha a' Basa le nem tenne el menő ſzándékáról, 's továbbra is egéſzſz bátorsággal nem igyekezne folytatni az ellentállást. Így oſztánn folytatta is azt, Smith Úrtól is segíttetve, ſzerentsés ki-menetellel.

Síriábann, Tsudatévőnek nevezték el Sir Sidney Smithet. — Tizenkét ezer ember-segíttséget ígértek néki, két Scheikek (Fejedelmek), kik a' Libánus hegyiről nevezik magokat, 's tsak azt kérik tőle, hogy engeſztellye meg hozzájok Dgezzár Basát.

2.) Nagy-Britanniaiak.

Napkeleti-Indiábann, az a' változó eſzű ſzomſzédjok az Anglusoknak Tippo-Saib Indus-Fejedelem, alig ha meg nem adja az árrát, hogy a' Fr—ákkal öſzſze kezdte ſzürni a' levet; mert már az újjabb Londoni Tudósítások ſzerént, egy Anglus Sereg, egyenessenn a' Lakó-Városa ellen indúlt vala Tippo Saibnak.

Hogy Irrlandia, Nagy-Britanniával ſzorossann egygyesítődjék az igazgatás' módjára nézve: e' réſzbenn is fog már telyesedni úgy látſzik Pitt Miniſzter ſzándéka: mert minduntalan kevesedik az Ellenzők' ſzáma.

Egy emlékeztető-oſzlop fog fel-állítódni Portsmouthbann, azon Anglus Admirálisoknak (Tengeri-Vezéreknek) örök tiſzteletére, a' kik

e' folyó hadbann, olly ditsőenn győzedelmedtek, a' Hollandusoknak, Spanyoloknak és Frantziáknak Hajósseregeikenn. Az Oſzlop-kéſzítője, 150 ezer forintra határozta a' summát, a' melybe fog az kerülni, melly summának ki-tsinálására, a' Királyi vérből ſzármazott Hertzegek 's a' Miniſzterek kezdtek leg-előſzſzör is pénzt öſzſze-tenni.

3. Belgiomiak.

Brüſzſzelből Aug. 2-dikánn: — „A' múlt Hónapnak 30 dikánn hírt vévén Fr. Oſztály-Vezér Tilly, hogy 40 Insurgensek tartózkodnak innen nem meſzſze egy kis erdőbenn, a' Soignes nevezetü nagy erdőség' ſzomſzédságábann; mindjárt 3 annyinál is több gyalog és lovas Katonaságot indított az említett erdőtske ellen. Az Insurgensek olly vitézül védelmezték magokat, hogy 23-an kéſzebbek vóltak, mig kezeket mozdíthatták, hartzolni, mint sem magokat meg adni. Kár hogy az a' nevezetes Lupoigne Károly is, kinek a' fejére már sokſzor tettek vólt fel jutalmat a' Fr—ák, éppen közöttök vólt ezen 40 Insurgenseknek. Már hat sebet vett vólt ez a' Fr—áknak meg-esküdtt ellenségek, 's a' földönn feküdt: még is rájok sütötte a' piſztolyát. A' feje ide bé-hozattatott, 's közönséges látás' tárgyáúl egy rúdra fel-függeſztetett illy alól-írással: Lupoigne Károly feje. Estvére el-temettetett. Ha ez a' ſzerentsétlenség nem érte vólna Lupoignet: minden óránn Brüſzſzelnek egy kapujára rontott vólna, mint

a' nálla talált írások bizonvítják. A' sorsa azombann Lupoigne Károlynak, nem hogy el ijjeſztene más derék Insurgenseket az ö nyomdokainak követésétöl, söt még inkább fel-buzdít arra, tsalhatatlanúl."

4. Helvétziaiak.

Az Appenzelli Elöljárók 480 Vitézeket rendeltek ki a' magok Kántonnyából Júl. 29-dikénn Károly Föhertzeg Seregéhez, mellynek társaságábann, kéſz is a' ki-rendeltt Vitézeknek legnagyobb réſze, örömest hartzolni a' Fr — ák ellen: tsupan Herisau (Eritio) Mezö-Városábann találkoztak némellyek, kiknek magok-nyilatkoztatásából ki-tettzett, hogy még fel nem eſzmélkedhettek a' Frantziák által lett meg ſzédítetésekböl. Ezeknek azombann olly agyarkodással estek nekik a' jól gondolkodók, hogy el-kerülhetetlen lett vólna a' vérontás; hanemha az ottani Komendáns, Fö Hertzeg Ferdinánd Dragonyos Reg--ebéli Hadnagy Rey Ur, nagy bátorsággal közzéjek ugrott vólna, 's hathatós beſzédével le nem tsendesítette vólna a' lármát.

5. Frantzia Orſzágiak.

Páris'ból Júl. 29-dikénn: — „Tegnap meg határozta a' Törvényhozó Iffj. Gyülés, hogy minden napi tanátskozása' tárgyaivá teſzi ezentúl, a' Respublika' jövedelmeit; és a' Respublika' vagyonnya Elveſztegetöinek, nevezetessen az Ex-Direktoroknak meg-büntetését."

„Felette különösnek tettzik itten, hogy még senki se' nevezödött Sieyes' helyébe a' Berlini Udvarhoz Követté."

Pári'sból Júl. 31-dikénn: — „Ma itt sok visgálódó Katona-tsoportok járják fel 's alá az úttzákat."

„A' Fr. Generálisok' ámító tudósításaikonn semmit se' épít már a' Nép. Egy Újság, minden kíméllés nélkül meg-mondta nékiek az igazat, hazudozásaikért: „A' mi (meg bukott) Direktoraink, *úgymond*, gaz-emberek vóltak, mert el-titkolták tölünk a' Respublika' belsö állapotját; de a' Generálisaink még gazabb emberek vóltak, mivel a' külsö környülállásokat hamissann adták elö. A' Veronai Addai, és Winterthuri gyözedelmek (a' mint nevezték t. i. azokat a' Frantzia Generálisok) meg-verettetések vóltak."

Ugyan ezen Újság írja: „Mi, Rómának mesterséges miveiböl, és régiségeiböl egy Muzéumot állítottunk fel: a' Török Császár ellenbenn, gyüjteményt szereztet öszsze, Szabadság-'s Egyenlöség-állatokból; melly végre, tele zsákokkal takarodnak is hajókra az órrok és fök."

Minthogy a' Déli és Napkeleti részeibenn Fr. Országnak, minduntalan nevekedik a' Királytkívánók (Rojalisták) száma, kivált a' Katonáknak ki-írtt 's rendeltt Iffjakkal: ez okonn nem Suánoknak, hanem Béketelenkedöknek nevezödnek már most.

Pári'sbann mostanság egy nemes származású Monchenut nevü öreg embert fogtak el, ki-

nek a' Törvényszék azt lobbantotta szemére: hogy mozgásba akarta hozni a' Népet. A' szegény Öreg, azzal mentette magát, hogy ő maga is alig mozoghat már, mivel 80 esztendős: melly mentséget olly nyomosnak találtak a' Bírák; hogy azonnal el-botsátották a' meg-élemedett Artatlant.

Júl. 23-dikánn tartották a' Jakobínusok első Ülésseket a' Bacq nevű úttzánn, éppen abbann az épületbenn, a' melly már vólt egyszer ülö-helyek, 's a' melyről nevezödtek el Jakobínusoknak is: mivel az az épület, a' néhai Dominikánus Szerzetesek' Templomaa vólt, kiket frantziául Jacobins-eknek hívnak.

Igen nagy örvendezéssel halgattak a' Jakobínusok Júl. 24-dikénn egy Orátort a' magok Gyülésekbenn, a' ki keményenn ki kelt a' Törvényhozó-gyülés ellen, 's vádolta a' külföldönn lévö Fr. Követeket is.

Vádolták ök közönséges Újság-levelekbenn, a' Spanyol és Prusszus Udvarokat is: és ezért a' Direktórium írt is a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátshoz, Júl. 25-dikénn, javasolván néki, hogy avagy tsak a' részbenn mérsékelni kellene, a' prés szabadságát: mert külömbenn, az említett Udvarok is ellenségeivé lésznek a' Fr. Respublikának.

Robespierre' meg-bukásának esztendönként elöl-forduló Innepét, nem tartották bezzeg a' Jakobinusok Júl. 28-dikánn (Thermidornak 10-dikénn): de tartottak a' Törvényhozó-gyülés' két Tanáttsai a' magok palotaibann; a' Direktóri-

um pedig Pári'son kivül, a' Márs' mezeje nevezetü térségenn, a' hol ismét Sieyes tartott Beszédet, melybenn így szóllott a' többek között Robespierrről 's a' Tzimborássairól: „hogy azok, az igazságnak és szabadságnak nevébenn lettek gyilkolókká, 's Tirannusokká; kiknek hoszszasann tartott vérengező hatalmaskodására való viszsza-gondolkodás, hat esztendők utánn is el-fojtja a' lelket. — El kell szégyenleni magát minden Fr—ának, midőn annak gyülölésére, 's el távoztatására meg-esküszik."

Egy Jakobinus, Júl. 26-dikánn nyilván pártütésre indította a' Klúb Tagjait. Ez ugyan mindjárt meg-árestáltatott, 's nálla egy péter-kés találtatott: de hogy a' Jakobínusok ugyan tsak mindnyájan vérengező szándékkal viseltetnek a' Direktóriumnak 's Törvényhozó-Tanátsnak nem-jakobinus Tagjai ellen: nyilván vádolta ezzel őket a' Törvényhozó öregebbik Tanáts' gyülésébenn Courtois nevü Tag Júl. 20-dikánn.

Pápa Ô Sz—ge Valence Városából által-vitettetett Dijonba.

Magyar Országh.

Budáról Aug. 6-dikánn: — „Ma délutánn egy Török Katona-Tiszt érkezett, ide egy szép paripával, melyet a Belgrádi Basa küldött ajándékbann Nádor-Ispanyunknak. Nem nagy a' ló, de derék, feketés. Azt mondják, Egyiptom a' Hazája. A' rajta lévő szerszám 's kard, gyönyörü és igen drága."

N. Zemplén Vármegyének Tiſzt-újjító-gyülése, Júl. 23-dikánn tartatott Újhelyenn Kir. Komiſzſzárius, Tárnokmester Szentiványi Ő Exc—ja' elölülése alatt. Vice-Ispányokká válaſztattak: T. Cons. Okolitsányi János és T. Kazinczy Péter Urak.

Krassova Vármegyébenn Lugosonn, Július' 22-dikénn tartott a' Fő-Ispány Dezeri Bachó Ő Exc—ja, Tiſztújjító-gyülést, mellybenn V. Ispányokká válaſztattak: T. Tóth-Váradi Káſzonyi József, és T. Szyi János Urak.

Elegyes Tudósítások.

Az Angliai Korona örökösének Wallis Hertzegnek, olly terhes nyavalyáját írják, a' melyből lehető ki-épüléséhez kevés a' reménység. Ha meg találna halni: úgy a' Leánya fogna ülni a' Trónusba, a' mostani Király 3-dik György utánn.

Nem lehet, most belső meg-indúlás, 's örőm könyvek nélkül olvasni az Olaſz Orſzágból érkezett Leveleket, 's Újságokat. A' Levelek' elejénn tsak nem közönségessenn, rövíd, de tiſzta ſzívből eredt fel-sohajtásokat 's fohászkodásokat olvasunk, a' mellyekbenn áldatik a' Mindenható Isten, hogy minekutánna az Ég' segedelme 's Vitézeink karjai által semmivé lett Macdonáld Fr. Vezér' Armádiája, 's minekutánna Mántua is kezünkbe viſzſza kerűlt; Olaſz-Orſzág meg-menekedett 's menekedik, a' leg vadabb, és még a' Vandalusoknál is kegyetlenebbűl dúlt 's puſztított Frantziák körmei közzűl. Minden Levelek,

Isten utánn, Kray Nagy Érdemű Hazánkfiát (Késmárki fi) nevezik, Olasz-Országʼ Elsö Meg-mentöjének, Attyának, halhatatlan Hérósnak (Bajnoknak) (L' immortale Generale Kray, il Vincitore delle Battaglie di Legnago, Verona, e Magnano, Liberatore, e Padre 's a' t.

Az Amérikai Respublikával hasonlítván öszsze egy Páris'si Iró, a' Fr. Nemzetet, azt a' nagy külömbséget találllya a' kettö között; hogy az Amérikai Nép, 1773-diktól fogva, a' melybenn el szakadt Angliától, 1783-dikig, és így tíz esztendök alatt, szabad Társasággá tette magát, minden egyéb vérontás nélkül, azon kivül, mely a' hadbann folyt; és azólta változhatatlanúl meg-maradván az egyszer bé-vett, 's Anglia által is meg-esmértt Konstitútziója (igazgatás-formája) mellett, igyekezik annak árnyékábann úgy vinni mind belsö mind külsö dolgait; hogy már sokat le-rótt a' had idejénn kéfzített papiros-pénzekből. — A' Fr. Nemzet ellenbenn, minekutánna már tizenegygy esztendöktöl fogva hányattatik szüntelenül egygyik Revolútzióból a' másikba; olly szerentsétlenségbe buktatta magát ezen sok hányattatásai által, a' mellyek, temérdek sok költséggel és belsö vérontásokkal vóltak egybe-köttetve: hogy se' nemzeti jószági, se' pénze, se' kereskedése, se' hitelessége, sem Szövettséges-társai nintsenek: van ellenbenn egy olly had a' nyakánn, melly sokkal terhesebb 's rettenetesebb az elöbbenieknél.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 15.

Költ Bétsbenn, Kis-Aſzſzony Havának (Augustusnak) 20-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Seravallenak, melly Tortónánn alól esik Génua felé, Oroſz Katonaság által lett körülvétettetését írtuk a' múlt postánn: most már írjuk a' meg-vétettetését is; mellyet, következő módonn ád elő a' Bétsi Udv. Újságnak 17-dik Augustusi Darabja, és egy különös hadi Tudósítása a' Hadi Cancelláriának, a' melly, 44-dik ſzám alatt, Aug. 18-dikánn költ:

„Oroſz Generális Hertzeg Pangrationt, két Oroſz Bat—okkal küldötte F. M. Szuvarov Se-

ravallehez, hogy kerítené bé ezen Erősséget. Bé is kerítette a' nevezett Hertzeg, annál könnyebbenn; mivel Novit és Gavit, melly két Erősségek, közel esnek Seravallehez Napnyúgot felöl, két Seregszakaszok által el-záratta a' Feldmarsal Seravalletól. Az ostrom' kórmányozására, Oroſz Oberster Harding vólt rendelve, Hertzeg Pangration mellé, egynehány Cs. Kir. Főquártély-mester-stabbéli Tiſztekkel, és Pattantyús-Kapitány Perczel (Hazánkfiával) egyetembenn. Aug. 5-dikénn kezdette el ágyúztatni H. Pangration Seravallet, mellyet vátig igyekezett az ellenség fel-szabadítani az ostrom alól: de semmire se' mehetett: mert Gróf Szuvarov, az említett két vígyázó Seregoſztályinkat, mellyek, Schweikovsky (Oroſz) Divíziójának egy réſzéből; és Cs. Kir. Gen. Mitrovſzki vezérlése alá adott 6 Bat—on Cs. K. gyalogságból, 6 Bat. Gránátérosokból, 's 1 Svadron Huſzárokból állottak — meg két Bat. Gránátérosokkal, és a' Karaiczay Dragonyos Reg—évél erössebbítette meg."

„Olly foganatja vólt H. Pangration' tüzeltetésének Seravalle ellen; hogy már Aug. 7-dikénn reggeli négy órakor minden feltétel nélkül (diskrétzióra) fel-adta az Erősséget a' Komendáns, ki is 6 órakor jött ki, ſzázötvened magával az Erősségből, 's mint hadi-foglyok hátrább ſzállítódtak onnét."

„Tizennégy külömböző nagyságú, 's legnagyobb réſzént értz ágyúk találtattak Seravallébenn, egy rakás lövéshez ſzükséges kéſzületekkel 's eleséggel egyetembenn."

Ezen történetenn kivül, következendöket is közöl még, a' fellyebb említett különös hadi Tudósítás:

„Frantzia Generáladjutánt Mallard, négyszázad magával, Chaumontig (Turin felé) nyomúlt elö, Aug. 4-dikénn, 's a' 7-dik Huszár Regementünkböl ott állott Vígyázóinkat viszszanyomta, de ugyan azon Reg—béli Meskó Fö-Strázsamester hirtelen érkezvénn a' segíttséggel, Exilles nevü helységénn is túl kergette a' Frantziákat, kik közzül 7-enn maradtak halva, 's 6-ann estek meg-sebesedve fogságunkba. — Részünkről ketten estek el, 's egynehányann kaptak sebet."

„Gróf Klenau Gen. Májorunknak 4 dik Augustusi híradása szerént, a' Nauendorf Magyar Lovas Reg—ebéli Zechmeister Kapitány, minekutánna Sarzána Városából (a' Génuai földönn) ki-verte az ellenséget: olly sebességgel üzte azt; hogy két ágyúkat hagyatott el vele futása közbenn: 's el hagyatta vele Ula nevü Erösséget is; melly nyakra före való viszsza-vonúlást, haszonra akarván fordítani a' Kapitány Úr, fel-kívánta az ellenségtöl Sarzanellát és Lericit, melly erös helyek, a' Specziai Tenger-öböl (Golfo di Spezia) bé-járásánál feküsznek. A' Fr. Komendánsok mindjárt is el-fogadták a' nékik ajánlott alkut, 's által adták ezen Erösségeket."

„Lericibenn böven találtattak lövéshez való készületek, kilentz értz-ágyúkkal egyetemben. A' Komendáns, a' Frantzia Sereg 13-dik Fél-Brigádájának Collibat nevü Kapitánnya vólt. Ez, 's a' többi Tisztek el-botsáttattak a' Fran-

tzia Sereghez, olly ígéretjekre, hogy a' mig ki nem tserelödnek, nem fognak az egygyesültt Császári Seregek ellen szolgálni: hanem a' több része az Örizetnek, nálunk maradott hadi fogságbann "

„Továbbat kéntelenítteteti az ellenség Sz. Therézia (Santa Teresa), és Sz. Lörintz (Santa Lorenzo) Várát is el-hagyni, mellyek közzül az elsöbenn, talált Kapitány Zechmeister: tíz 12 fontos (golyóbisú) hoszszú ágyúkat, 's két 120 fontos bombi hányó mozsarakat, a' másikbann pedig tíz 12 fontos hoszszú ágyúkat, 's kapott még ott 3 kisded tengeri hajókat is. — E' szerént az egészsz Golfo die Spezia kerületébenn tsak Santa Maria Erösségét birta vala még az ellenség, a' melybenn 260 embere, 's 30 ágyúja vólt."

„Tortónánál Aug. 8 dikára virradóra, nem állott még részünkröl többöl a' veszteség, egy halva maradt, és 15 meg-sebesedett embernél, ámbár 300 külömbkülömbféle golyóbisokat lött és hányt vólt ki az ellenség. A' meg-sebesedtek száma közzül való, Alvinczy Reg—béli Kapit. Fekete. — Már az említett idöbenn két Batteriáink vóltak meg-rakva ágyúkkal."

„Az ellenség (t. i. Macdonáld és Moreau Seregeinek maradványa) Aug. 6-dikától fogva több népet vont a' jobb szárnyához, 's láttatott czélba venni a' Bormida völgyét: melly szándékát hogy annál közelebbröl lehessen szemmel tartani; F. M. L. Gróf Bellegarde Terzohoz küldödött, a' melly Városotska közel esik Aqui-

hoz, Napnyúgot felöl: a' fő quártély is által-tevődött Noviba."

Frankfurt és Moguntzia között, a' melly szerentsés vítézi próbát tett vala Székely Lovas Májior Székely Antal Úr Júl. 29-dikénn: egy nevezetes környülállása vólt ennek az, hogy ámbár a' Ménus vize jó formánn meg vala az esőzések által áradva: még is úszva lopták azon által magokat éjtszakának idejénn Vitézeink, száz önként vállalkozott Moguntziai Huszárokkal egyetembenn, kiket Gergentz Máintzi Ingenieur-Kapitány vezérlett. Hogy ezt merje vitéz népünk tselekedni: ingyen sem gyanította az ellenség.

A' Római Udvarnál Cs. K. Követtséget viseltt Cárd. Herzán, ki akkor, hogy a' Fr—ák bé rontottak vólt a' Római földre, tüstént elhagyta Rómát: most ide várattatik.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1.) *Olasz Országiak.*

Velentzéből Aug. 7-dikénn: — „Tegnap, olly officiális Tudósítás érkezett ide a' Római földről, hogy Sinigaglia Városát (*melyről a' múlt postánn emlékeztünk*) el-foglalták a' Cs. K., 's Orosz és Török egygyesültt Katonák, a' Római Insurgensekkel egygyütt. Már most tehát minekutánna Ankónánn felül Fano; és Ankónánn alól Sinigaglia, ki vagyon véve a' Fr—ák kezé-

ből: magánn a' középbenn fekvő Ankónánn a' sor. "

Nápolyból írják, hogy a' S. Elmó Várábann hat millió tallért találtak a' Királyi Vitézek, melly summát el nem szállíthattak vala onnét idejében a' Fr—ák. — A' Sz. Januárius' nagy kintse is épenn találtatott a' Cathedrale Templombann.

Mántuábann Zoph Generálist hagyta Komendánsnak Kray Vezerünk.

A' Verónaiak, Oszlopot akartak B. Kraynak emelni; de nem engedte: minthogy a' Világ közönséges ítélete szerént való belső nemes érzése a' maga érdemeinek, néki is, mint minden valóságos érdemű Embereknek, elég jutalom.

A' Mántuaiak is igazánn, különös köszönettel tartoznak B. Kraynak, mert az ő bölts erős lelkűsége vólt az oka, hogy nagy romlás és pusztúlás nélkül szabadúlhattak meg a' Frantziáktól. Nem a' tsendes Lakosok' épületjeikre irányoztatta t. i. ez a' bátor és okos Hadi-Vezér, a' gyújtó, törő, döntő 's ölő golyóbisokat; hanem az ellenség' erőss tanyáira, mellyekből ki-szorítódván Az, kénteleníttetett a' Várost, mellyet már tovább nem védelmezhetett, szinte egészsz épségébenn engedni által, szerentsés Vezérünknek.

A' Toskánai földönn Fr. Direktóriális Biztosságot viseltt, Würtembergi származású és német verseiről is esmeretes Reinhardnak, egy Palermoi, és két kissebb Anglus hajók által lett el-fogatt-tását bizonyítják az újjabb Toskánai Tudósítások is.

(E' ſzerént, nem egy hamar lehetne Reinhard, Külső dolgokra ügyelő Fr. Miniſzterré, kit a' Toskánai Kommiſzſzáriusságból, Helvétziai Követté rendelt vala elébb a' Direktórium; de azutánn Talleyrand' Szukczeſzſzorává, minekutánna t. i. Talleyrand-Perigord Júl. 21-dikénn már másodſzor kérte, a' Külföldi dolgokra ügyelő Miniſzterségből való el-botsáttatását.)

(A' Pári'si Tudósítások ſzerént ellenbenn, nem esett fogságba Reinhard; sőt Aug. 6-dikánn egéſzſz meg határozással írták, hogy más napra oda várattatott.)

2. Spanyol Orſzágiak.

Az Oroſz Csáſzár le-tartóztattatott a' maga Kikötőhelyeibenn minden Spanyol hajókat, 's hadat végzett a' Spanyol Udvar ellen. Az ezen végzést magábann foglaló, Csáſzári Irást (Manifeſztumot) melynek Originállya kezünknél van, meg-küldjük a' jövő postánn, magyarra fordítva.

3. Portugalliaiak.

A' Király-aſzſzony már hét eſzt—őktől fogva lévén elme-háborodásbann, a' Fia, az úgy nevezett Braziliai Hertzeg vólt a' Királyság' Helytartója: a' közelebb múlt Júl. 15-dikétől fogva pedig már egéſzſzenn maga nevében folytattya a' nevezett Hertzeg, a' mostani terhes környülállásokhoz képest, az igazgatást.

4.) Batáviaiak.

Amsterdámból Aug. 2-dikánn: — „A' Katonáknak ki-írtt Személlyek, minthogy nem akartak itt magok jó ſzánttokból fegyvert fogni: már most erőſzakosann fogdosódnak el 's adatnak a' Katonák közzé.“

„Az Anglusok olly közelről ostromollyák partjainkat; hogy a' múltt Kedden is ſzámos Haláſz-hajóinkat rántzigálták ki Ameland alól, 's el-égették.“

„Keservesenn esik nékünk, hogy most a' Hamburgiaktól kell friss heringet vennünk: nékünk — kik a' revolútzió előtt hat millió forintot kaptunk bé eſztendőnként a' hering-haláſzatból.“

5.) Nagy-Britanniaiak.

Napkeleti-Indiábann Anglus Gen. Morningtőn, következendő feltételekre kívánt kerek feleletet, attól az esmeretes nevű Indus Fejedelemtől Tippo-Saibtól: 1.) Hogy az Anglusoknak térítse meg a' költséget, mellyet okozott nékiek az által, hogy kénſzeríttette a' Seregjeket Tippo ellen meg-indítani. 2.) Hogy minden Fr—ákat küldjön el a' birtokiból. 3. Hogy a' maga Fő-Városába Seringapatnamba, állandóúl fogadjon bé egy Anglus Követet. 4.) Hogy a' mig helyre áll Európábann a' közönséges Békesség: engedje által a' maga Mangalorei Kikötőhelyét az Anglusoknak.

Újjabb officiális Tudósítások is érkeztek már Londonba, — *a' mint Aug. 2-dikánn ír t*

onnét egy Levél — mellyek ſzerént, Tippo támadta meg elöſzſzör az Anglusokat: de ſzerentsétlenül. A' dolog így történt: Meg-értvén Tippó, Kémjei által, hogy az Anglusok egygyesíteni akarják egy a' végre ki-rendelt helyenn, 's már meg is indították, mind Madrasból mind Bombayból Seregjeket: tartott attól, hogy minekutánna egygyesül az Anglus erö, lehetetlen leſzſz nékie azzal fel-tenni, Tanátsosabbnak ítélte tehát, hogy a' Bombayból indúlt Seregoſztályt, masírozása közbenn meg-támadja. Meg is támadta: de úgy meg-verettetett, hogy nagy veſzteséggel vonta viſzſza magát Seringapatnámba. Olly ſzándékkal vagynak az Anglusok, hogy kivessék Tippót a' Fejedelemségböl, 's a' Mysorei Királyt ültessék viſzſza a' Trónusba, melytöl meg-foſztotta azt Tippó, 's fogságbann tartja magánál.

A' Török Csáſzárnak olly bokrétát kéſzíttet az Anglus Király ajándékbann, a' melly, 50 ezer forintnál többe kerül.

A' Polgár-Katonaság közzül meg-ſzököttéknek kegyelmet hirdettetett ki a' Király olly feltétellel; ha Augustus' elsö napja alatt viſzſzatérnek, 's reguláris Katonák közzé állanak.

Londonból —

„Egy Harlem nevü hajónk érkezett a' Földközi-tengerröl, melly, egy el-fogott gazdag terhü hajót is hozott magával, a' mellyenn t. i. Tulonba akarták küldeni a' Fr—ák, egy réſzét a' Sz. Pápától el-rablott kintsnek, melly, többre betsültetik két millió forintnál."

„Egy Égyiptomból indúltt posta-hajót is fogtak el a' mi hajóink."

6. Frantzia Orſzágiak.

A' Királyt kívánó és a' Republikánus Lakosoknak egymás ellen való erőſzakoskodások, olly folyamatbann vagyon; mint magok a' Republikánusok között, a' Jakobínus és Nem-jakobínus Felekezeteknek ſzinte már az erőſzakoskodásig nevekedett tzivakodása, 's veſzekedése.

A' Törvénytévők, azt gondolták, hogy siettethetik az által a' Rojalisták (Királytkívánók) le tsendesedését, ha a' Respublikának azon Oſztállyaibann, mellyekbenn, gyilkosság, vagy ki-raboltatás történt a' Repubublikánusok ellen: Kezeseket fogatnak el, a' fel nem fegyverkezett ugyan, de a' Rojalistaságról ugyan tsak esmeretes Lakosok közzül, és a' meg-öletett, vagy ki-rablott Republikánusok' háza-népének fel-segéllésére, réſzt ſzakaſztanak az említett Rojalista Lakosok' jóſzágiból. — Ebből azombann tsak a' lett: hogy már most a' fegyveres Rojalisták is, a' Pári'sbann ülö Törvénytévőknek Feleségeiket 's Vérségeiket ſzedik fel 's viſzik el magokkal kezességre.

Mindén Republikánusokat fegyverfogásra buzdított a' Lyoni vídékekenn Gen. Championet, azzal az indító-okkal, hogy külömbenn félteni lehet a' Rhodanus mellyéki Oſztályokat, a' nagyobbodó erejü ellenségnek bé-ütésétöl. — Nem tsak ſzázanként, hanem ezerenként is vagynak ugyan már Lakosok fel-fegyverkezve, a'

Respublikának Déli és egyéb Oſztállyaibann: de nem azért, hogy ellene állyanak az egyesültt Csáſzári Seregeknek, hanem hogy ſzabadabb útat nyissanak a' Fr. földre való bé-menésre, 's ott kezet fogván velek, elő segíttsék ſzándékjokat, a' Királyi igazgatásnak Fr. Orſzágba való viſzſza-állításábann. Magok panaſzollyák ezt, mindennap síralmasabb hangonn, a' Pári'si republikánus Újság-levelek. Panaſzollyák a' Törvénytévők is.

A' mi illeti a' Jakobínusokat: ezek Pári'sbann, magok köztt is meg-kezdtek már hasonlani. A' mérséklettebb indúlatuak, külön akarnak válni a' Dühösöktől, kik Sieyes és Barras Direktorokat, a' Haza' meg-esküdtt ellenségeinek kiáltják. Vagynak illyenek Márſzilia (Marseille) Városábann is, úgymint a' kik, azoknak a' néhai két nevezetes Jakobínus főknek, Maratnak és Robespierrnek képjeket, győzedelmi pompával hordozták meg a' Városbann: Sieyes-ét és Barras-ét pedig sárba tapodták.

Minthogy Sieyes és Barras tudják, hogy sok Jakobínusok ülnek a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsbann: ez okonn, az öregebbik Tanáttsal kezdtek értekezni, a' Jakobínusoknak bizonyos határok közzé való ſzorításáról.

Pári'sból Júl. 29-dikénn: — „Még 8 napokkal ezelőtt, a' Tuilleres-nek (néhai Királyi palotának) ágyúi a' Jakobínusokért vóltak kiſzegezve a' Nép ellen: most már a' Jakobínusok ellen, a' Népért állanak ki-ſzegezve 4 ágyúk, az (úgy nevezett) Feuillans-ok piattzánn, a'

du Bacq nevü úttza' ellenébenn, a' hol tartják t. i. a' Jakobínusok tegnapelöttöl fogva a' magok Üléseiket, minekutánna ki-adott vólna rajtok a' Törvényhozó Öregebbik Tanáts."

Az új Finánez-Miniſzter Robert Lindet, öſzſze-hivta Júl. utólsó napjánn a' Páris'si Bankírokat, 's eleikbe terjeſztette: melly nagy ſzükiben légyen a' pénznek a Respublika' kaſzſzája: melyre nézve buzdította ökét, hogy adnának abba költsönn, húſz vagy 30 millió lívert. Fundust azombann nem igen bátorságost 's meg nyugtatót mutatott ki nékiek: t. i. a' Nemzettöl kénſzerített költsönbenn fel-vejendö ſzáz millió lívert: mivel az Öregebbik Tanáts, melynek helybe-hagyása által lehet Törvénnyé az Iffjabbik Tanáts' végzése, nem akarja egyáltaljábann, hogy ezen ſzáz milliónak költsön-adására kénſzerítödjék a' Nemzet.

A' Respublika' üress Kasſáját, mint lehetne bé-tölteni: eleget hányták vetették már a' Törvénytévök: de egy jó módját se' találhatták még a' pénz tsinálásnak. Heſzſz Károly (ki a' Haſzſzus Landgráfi Házból vette ſzármazását, de a' Fr. Revolútzióba ö is bele keverte magát) azt javaslotta egy közönséges Irásábann, hogy azoktól, kik a' nemzeti jószágokat igen óltsó árronn vették: el kellene ſzedni azokat, 's újra el lehetne adni drágábbann.

Maſzſzéna helyébe Moreau Generálist nevezi a' köz-hír, a' Helvétziai Fr. Sereg' Vezérévé; Moreau helyébe pedig, a' Rajnai (Fr.) Sereg' Vezérévé, Muller Generálist.

Páris'ból Aug. 4-dikénn: — „Az ide való Bankiérek, hoſzſzas tanátskozás utánn se' ígérhettek több segíttséget hat milliónál a' Közönséges-társaság' Kaſzſzájába: 's azt is, tsak bizonyos idö-ſzakaſzonként."

„Júl. 30-dikánn, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts Ülésébenn Jourdan, egy Levelet olvasott fel, mellyet a' Rajnai Seregtöl írt egy Tiſzt, 's panaſzollya benne, hogy három nap egymás utánn, nem vólt kenyere a' Katonaságnak."

Fayette-t viſzſza akarja hívni — a' mint írják — a' mostani Direktórium, olly ſzándékkal, hogy az Éſzaki Amérikábann egygyesültt 13 ſzabad Tartományoknak Közönséges-Társaságához küldje Békéltetö-Követnek.

Páris'ból Aug. 6-dikánn: — „Angers (Andegavum Városából, melly, 67 óránnyira esik innét Dél és Napnyúgot között, írták Júl. 28-dikánn: hogy a' Suánok (Király-kívánók) meg-támadták a' d' Ingrandei Katonaságot: de viſzſza-verettettek. — A' Maienne (Meduána) vizéröl neveztetett Oſztálynak S. Pierre des Landes nevezetü Helységénél, 300 Suánokra bukkantak a' Republikánusok. Hoſzſzas és véres tusakodás utánn el-esett a' Suánok' Vezére, Alphonse Ledauphin nevezetü. Némelly katonai rendelések találtattak a' zsebjében, mellyeknek ez a' név vólt alájok írva: Achille Leblond: a' honnét ki tetszik, hogy a' Suánok között, katonai rendtartás vagyon fel-állítva.

„A' Respublikának több Oſztályaiból ka-

pott írásokat a' Direktórium, mellyekbenn a' Lakosok úgy nyilatkoztatták ki magokat: „hogy ök, önnön Hazájok' bátorságábann tartják a' magok ſzerentséjeket, 's nem kívánnak se' Bonaparteval Égyiptomba; se' Macdonálddal az Apenninusok közzé; se' Maſzſzénával a' Helvétziai Alpesek közzé ſzámkivettetni; hogy ott réſzſzerént a' Lakosok' boſzſzúállásának, réſzſzerént az ellenségnek áldozatjai legyenek."

Magyar Orſzág.

Babótsáról (*Somogy Vármegyéből*) August. 11-dikénn: — „Ezen a' tájonn még soha nem hallatott történet adta elő magát e' folyó Hónapnak 9-dik éjtſzakájánn. A' mint t. i. éjfélutánni két és 3 óra között, a' Magasdi erdőségenn kereſztül jött vólna Kanizsáról a' Bétsi posta Iháros felé: némelly Tsavargók ki rontván az ottani les-hellyekből meg-támadták a' postát, el vették veréssel tőle a' bőr-táskáját, és az abban talált 13 tsomók közzül a' négy nagyobbakat fel-törték, olly reménységgel kéttség kivül, hogy talám tsengő-pénzre találhatnak bennek: de minthogy nem találhatta; viſzſzaadták ismét a' táskát kevés kárral, a' Postalegénynek, 's ſzabadon botsátották.

Elegyes Tudósítások.

A' Londoni Tudósítások újra bizonyították Aug. 2-dikánn, hogy a' Frantzia és Spanyol egygyesültt Hajósseregek, oda hagyvan a' Fold-

közi-tengert, Kádix Kikötőhelyébe vették magokat Júl. 10-dik 11-dik és 12-dik napjainn, hanem későbbenn ismét ki-indúltak onnét. — Tartanak tőle Londonbann, hogy meg ne találja környékezni ezen egygyesült ellenséges Hajóssereg Irrlandiát.

Frantzia Ex-Director Barthelémy, ki a' Direktorságból Amérikába küldődött számkivetésbe, a' reá meg haragudtt Tiszti társai, úgymint: Reubel, Barras, és Lareveillere-Lepaux által: de Amérikából az Anglusok segíttsége által szerentséssenn meg szabadúlt, 's Angliába is érkezett: most Londonból Alsó Szaxóniába megyen.

Az eddigvaló republikánus esküvés-formáját el változtatta a' Törvényhozó Iffj. Tanács Júl. 26dikánn. Az előtt t. i. így vólt: „Esküszöm, hogy gyűlölője vagyok a' Királyságnak és Anarchiának (Rendeletlenségnek)"; a' mostani pedig ezt foglallya magábann: „Hívséget esküszök a' Respublikának, és az 1795-dik esztbéli Konstitúziónak. Esküszöm, hogy minden erömmel gátolni fogom, a' Királyságnak; 's mindennemű Tirannusságnak fel-állíttatását a' Frantzia Respublikabann."

* * *

Jelentés.

Wéber Simon Péter Pozsonyi Tipografusnál ki-jöttek, és Pesti-Vásári alkalmatossággal Pestenn is találhathatnak nálla, a' nagy Piatzon, Rupp Pékmester házánál lévő bóltjábann, az itt következő Könyvek, más többekkel egygyütt:

Luctus Pannoniae, quo Principum aliquot,

et insignium virorum mortes, aliique funesti casus deplorantur. Cui in fine recenter accesserunt: I. Consolationes adversus terrores mortis, ad mentem Car. Drelincourti, versibus Leoninis expressae, adjectis nonnulis diversi argumenti Epigrammatibus. II. Az egésségnek fenn tartására, és a' hoſzſzas életnek meg-nyerésére tartozó régulák. III. Tudós Weſzprémi István Orv. Doktor Úr' Élete' le-írásának rövid ki-vonása, rézre mettzett Epitáphiumával. 8. 20 kr.

Kubinyi (Alexandri) Enchiridion Lexici Juris inclyti Reg. Hung. seu Extractus universarum Legum Patriarum etc. 8. 2 for. 30 kr.

Institoris (Mich. Mossotzy) Impunitas Vagae Veneris, Humano generi, Reiquepublicae multum noxia. 8. 24 kr.

Sander (Henrik) Istennek jósága és bőltsessége a' Terméſzetbenn. Második meg-jobbított és bővített Kiadás. 8. 1 for.

Gróf Gvadányi külömbkülömbféle Munkájiból is vagynak még Exemplárok. A' Világnak közönséges Históriájából ki jöttek öt Tómusok, mellyeknek az árra 5 for. a' hatodik Tómus rövid idő alatt el-kéſzül.

Mennyorſzágba vezető Lajtorja, az az, olly Imádságos és Énekes Könyv, melly a' Keresztény Ember' mindennémű állapotjához, és a' Magyar Anyaſzentegyházának ſzokásihoz alkalmaztatott. 8. — író-papirosra nyomtatva 30 kr. nyomtató-papirosra 24 kr.

Magyar, Deák, Német, Tót írásra való példák. 4to. 40 kr. három nyelvbéli 30 kr. két nyelvbéli 20 kr.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 16.

Költ Bétsbenn, Kis-Aſszony Havának (Augustusnak) 23-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

Nagy győzedelemről való híradással érkezett ide tegnapelőtt a' Sántz-ásó (Pionier) Katonáink között Fő-Strázsamesteri ranggal ſzolgáló Gróf Hardegg, F. M. Szuvarov fő quártéllya helyéből Noviból, melly Híradást mindjárt az nap, ki is adott a' Hadi Cancellária, 45-dik ſzámú különös hadi Tudósításábann, melly ſzerént Aug. 15-dikénn, Joubert Fr. Vezér' Serege igen megverettetett, 's maga is halva-maradt ezen új Vezér, egy más Generálissal egygyütt; 4 Fr. Co

nerálisok pedig fogságunkba estek. Az el-nyertt ágyúk' ſzáma, 22-re ment vala már a' Kurír' el-indúlásakor. Egyéb veſzteségét az ellenségnek nem lehetett vala még bizonyossann meghatározni. A' mi Seregeinkből el-esett, meg-sebesedett, 's nem találtatott Személlyeknek ſzámát lehet tenni, a' mint Lovasság-Generálissa Mélász írta, négy ezerre: mert Joubert nagy erővel is vólt, 's fel-tette magában, hogy a' győzedelmet, akármennyibe kerül is, viſzſzakeríti Nemzetének, mint az itt következő officiális Előadásból nyilvánn ki-tettzik:

„Aug. 11-dik éjtſzakájánn, az 5-dik Huſzár Reg—béli Breten Kapitányunkat, ki Cumolinónál állott vólt (Génuának Bochettai ſzorosjárása felé) viſzſza-nyomta az ellenség Rocca-Grimaldi ig: de egyébaránt meg-elégedett azzal, hogy tsak több fegyveres erőt tett Ovadoba (melly Helység nem meſzſze esik Aquitól rezsút Dél felé): a' miéink pedig, Rocca Grimaldit erössítették meg egy Batalion gyalogsággal."

„F. M. L. Kaimtól (ugyan azon időbenn) olly Tudósítást vett Mélász Vezérünk, hogy az ellenség, (Fr. Orſzág' belső réſzéből, Dél és Napnyúgot között) mind Tenda felé, mind pedig a' Stura (folyó-vize) völgyébe, több Sereg-ſzakaſzokat, 's kis táborokat vont öſzſze; nem külömbenn alkalmas ſzámú Katonaság érkezett, Mont Cenis felé is, (melly hegy, Szabaudia' ſzélinn fekſzik) Monte Genevrohoz pedig ágyúk érkeztek feles ſzámmal (melly hegy, a' Cenis hegyinél alább, ſzinte egy líneábann fekſzik Turinnal,

Napnyúgot felöl, Fr. Országnak abbann a' részibenn, melly hajdann Dauphinénak (Dofinénak), vagy deákúl: Delphinátusaak hívattatott; most pedig, a' Fr. Respublika Felsö-Alpesi Osztállyának neveztetik). Ezen ágyúkkal, la Charboniere nevü Erösséget igyekezett az ellenség, védelmezhetö állapotba helyheztetni."

„Aug. 12-dikénn (a' Génuai földröl, Ovado felöl). Spignoig nyomúlt elébb az ellenség, (mely Helység, részút esik Aquinak, Napnyúgot és Dél között) 's Ovadoba, mindég több több népet tett, és viszsza-nyomván szélsö Örállóinkat, Rocca Grimaldi-ig, és Cremolinóig tolakodott: nem külömbenn Sassellóból is (a' Génuai földnek alább fekvö részéböl) fellyebb nyomúlt egynehány ezer emberrel Ponzone felé (melly Helység, Aquinn alól, egyenes líneábann feksik."

„Aquinál állvánn F. M. L. Bellegarde, hírül adta leg-ottan Noviba, ezen elébb-nyomúlásokat a' Frantziáknak, 's jelentette egyszersmind, hogy mintegy 8 ezer Fr—ák, az Erco vize 's a' Bormida völgye felé nyomakodnak (Aqui, az Erco és Bormida vizeinek összze-folyásánál feksik). Illy környülállásokbann parantsolatot vett a' F. M. L., hogy az Orba és Scrivia között táborozó Seregünkhöz vonnya el magát Aquitól (A' Scrivia vize kereszttül follya Tortónát; az Orba, túl foly a' Scriviann, Napnyúgot és Dél között.)

B. Kray, a' ki éppenn Aug. 12-dikénn érkezett a' maga Korpusával a' Sereghez: jelentette, hogy visgálódó tsoportokat küldvén el Argentera (l' Argentiere) felé, (melly hely, a' Pe-

demontziumi és Frantzia ſzéleknél fekſzik) azt hozták hírül, hogy mintegy 3 ezer Fr—ák tartózkodnak a' Barcellonettei völgybenn (a' Fr. Respublikának Alsó-Alpesi Oſztályábann, 's az elöbbeni nevezett ſzerént, Provánſz (Provence) Tartománnyábann) és még 1200-an indúlnak hozzájok Archéból (melly hely, nem meſzſze esik Napkelet felöl, Barcelonette Várától.)

„Minthogy a' Miéink, az Orba és Scrivia közi térségre (melly Novinn felül fekſzik a' hegyek alatt) akarták ki-tsalni az ellenséget: könnyü vólt ennek a' mi Elölvígyázóinkat el nyomni a' hegyekröl, (Novi környékéröl) 's Novit el foglalni Aug. 13-dikánn."

„Nem lehetett egyebet vélni az ellenségröl, hanem hogy ö, Tortónát ſzándékozik felſzabadítani az ostrom alól; minekokáért a' Tortónai völgybe is állítódott ki Vighizuolóhoz egy Seregoſztályunk, Oroſz Gen. Rosenberg vezérlése alatt."

„B. Kray, tovább kéſzült már éppen folytatni útját Cuneo felé: midön parantsolatot vett, hogy Gróf Bellegárd'al egygyesíttse magát, 's formállya Seregünk jobb ſzárnyát: más nap pedig (Aug. 15-dikénn) minthogy tsendesenn maradt az ellenség: parantsolatja vólt azt meg-támadni, Novi hátamegöl; Oroſz Gen. H. Pangrationnak pedig, elölröl."

„Minthogy hegyeket kellett máſzni; az ellenség pedig nagy erövel állott ellent: nem vólt ſzerentsés az elsö próbatétel, sem B. Kray sem Gen. Pangration' reſzéröl; söt nem vólt a' má-

sodik is, mellyet már H. Pangration, Milloradovich Generálissal egygyütt tett vólt."

„Ezen második próba-tételkor, Orosz Gen. Lieut. Dörfelden is meg támadta balról a' Novi előtt fekvő hegyeket: de hasonlóképpenn nem boldogúlhatott."

„F. M. Szuvarov, a' maga esmeretes erőss-lelkűsége szerént, parantsolta mind Gen. Dörfeldennek, mind H- g Pangration, és Milloradovich Gen—oknak, hogy újra támadják meg a' Novi megett lévő hegyeket: de akkor se' lehetett ki-nyomni helyéből az ellenséget. Ez történt délutánni 3 órakor."

„Mélasz Vezérünk azombann, ki a' Scrivia vize' holszszábann állott vólt, úgy elébb nyomúlt vala ezen viadalok közbenn, hogy már dél tájbann Seravallet (melly Novinn alól esik rézsút Napkelet és Dél között) fel-szabadította az ostrom alól, és (alább) Arquatát is el-foglaltatta, 's a' melly 3 Sereg-tsapatok a' fő-vezérlése alatt vóltak, egészszenn el-kerítették az ellenség' jobb szárnyát, melly ellen, hogy annál foganatosabbann dolgozhassanak: egynehány Battériákat hányatott L. Generál. Mélasz, oszlatni akarván azok által az ellenség' figyelmetességét ('s erejét)."

„Ezen meg-támadásbann mintegy 8 száz embert veszteltek említett 3 Tsapatjaink; de állhatatos törekedésseknek az a' szerentsés következése lett, hogy az ellenség, egészsz fekvéséből, melly Novitól Bassaluzóig nyúlt, el veretetett, 's végre L. G. Mélasz a' Paar Granátés

ros Bat—jával, Noviból is ki-nyomta a' Frantziákat, kik a' többekkel egygyütt, Ovado felé vonták viſzſza magokat; minthogy F. M. L. H—g Lichtenstein Gavi felé el-vágta elöttök az (egyenes) útat. Ez a' vitéz Hertzeg, kit most is különössen dítsér L. G. Méláſz, gyözedelmes Sereg-tsapatjaink közzül a' 3-dikat vezette; a' másikat Gen. Májor Loudon; az elsöt pedig, melly állott, a' Fürstenberg Reg—ének 1 Bat—ából és G. M. Lusignan Brigádájából, F. M. L. Frölich. Ezen Vezért is név ſzerént magaſztallya L. G. Méláſz. Azt mondja egyſzersmind az egéſzſz nép' bátorságáról, 's minden Generális és Stabális Tiſzt Uraknak okos kórmányozásáról, hogy azt elegendöképpenn le nem írhatja."

Perugiát, melly Város az Egyházi Birodalom földjénn fekſzik, fel-adták a' Frantziák, a' Toskánai Insurgensek Arezzoi Oſztállya' Vezérének, kinek neve: Schneider; hanem még a' Vár, ellenséges kézbenn vagyon.

Hogy Olaſz Orſzágbann olly roſzſzúl mentek a' dolgok a' Fr—ákra nézve: Scherer Fr. Generálisnak tulajdonítja ezt, nagy réſzént a' Fr. nép. Scherer, egy magát mentö írást botsátott ki nyomtatásbann, következendö titulus alatt: Précis des Opérations militaires de l' Armée d' Italie, depuis le 21 Vent. jusqu' au 17. Flor. de l' an 7. par le Général Scherer, a' mellybenn elö adja: miket tett az Olaſz Orſzági Armádiájok, e' folyó eſztendönek Mártzius Hónapjától fogva, Április közepe tájjáig. — Mi tsak a' leg nevezetesebb dolgokat ſzedtük ki belöle.

„Mikor — *úgymond Scherer* — Májlándba érkeztem Mártz. 11-dikénn, a' Fr. Armádia, 50 ezer emberből állott; vólt még ezen kivül mintegy 11 ezer főből állott Pedemontziumi, Lengyel, Cisalpíniai, és Svájtzer-Országi (Helvétziai) Katonaság. A' Táborhoz tartozó ágyúk' száma 80-ra ment, mellyeknek vontatására 1500 ló kívántatott. A' Várak őrizetére Pedemontziumbann és Cisálpíniábann, vóltak 23 Batalionok (leg-alább is 23 ezer ember). Az én Armádiám tehát, mellyet az ellenség' eleibe vihettem, mintegy 61 ezer Katonákból állott: de ezekből még ki kell vennem 5 ezeret, kiket Pedemontziumba küldöttem, a' nép le-tsendesítésére; továbbá, 7 ezeret, kiket Toskánának el-foglalására, és ismét 6 ezeret, kiket Veltlin Tartománnyába küldöttem. Tehát nálam tsak 43 ezer maradt (a' Pattantyúsokonn, és a' Sántzásókonn (Sapeurs) kivül). Serurier Generálist egy Divízióval, 's a' Veltlinbenn vólt 6 ezer emberrel Tirolisba indítottam olly hagyomással, hogy Tridentumnál által-menvén az Adige (Ets) vizénn, a' Verónánál álló Ts. Kir. Armádia' jobb szárnyának háta megé kerüllyön akkorra, mikor én szembe fogom azt meg-támadni. Mártz. 21-dikénn Mántuát visgáltam meg; 22-dikénn vettem a' Direktórium' írását, mellybenn hadat izent a' Római Császárnak, és a' Toskánai Nagy-Hertzegnek. Mindjárt meg-indítottam Veróna felé az Armádiámat, 's Máj. 26-dikánn által is vertem a' R. Császár' Katonáit az Adige vizénn, Verónánn felül. De Serrurier Tridentumba nem juthatott, mivel a'

Veltlini és Svájtzeri Seregoſztályok öſzſze nem kaptsolhatták magokat. Ez minden ſzerentsétlenségünknek az oka. Azutánn Verónánn alól is által akartam menni az Ets vizén, 's erre nézve Legnago felé indúlt az Armádiánk; engedelmeskedni akarván a' Direktórium' parantsolatjának, hogy t. i. addig támadjam meg a' Római Csáſzár' Armádiáját, mig az Oroſz Csáſzár' Serege segíttségére nem érkezik: de a' Kémjeink roſzſzúl tudósítottak az ellenség' fekvéséről, ámbár sok pénzt oſztogattam ki köztök, 's egyéb ígéretekkel is bíztattam őket. Jó Mappánk se' vólt Mántua' Tartománnyiról, úgy hogy nem tudván az útakat, 's a' helyek' távol-létét, egy Seregoſztály járatlan útonn menvénn, késöbbenn érkezett az ütközetbe (melly Apr. 5 dikénn esett). Nem tsuda tehát, hogy viſzſza verettettünk (Kray Generálistól). Ez ideig, 3500 Frantziák réſzſzerént el-estek, 's réſzſzerént foglyokká lettek; 5 ezeren pedig sebet kapván, bellyebb küldödtek az Orſzágba. Ez utánn Mántua Várába 6600 Katonát küldöttem bé, az ottani ſzámos Őrizetnek meg-erössebbítésére, melynek egy egéſzſz-eſztendőre elégséges eledele vólt. Ekkor már az Armádiám tsak 28 ezer emberből állott, mellynek 60 ágyúja vólt. Meg-érkezvén Páris'ból az engedelem, melly ſzerént a' Nápolyi Armádiát onnan ki hívhatom, Apr. 7-dikénn írtam Macdonald Generálishoz, hogy hagygya oda Nápolyt, és hozza siettséggel az Armádiáját. Azon kivül más három Kurírt is küldöttem még hozzája, és sürgettem minden módonn a'

jövetelét. Hallván Apr. 24-dikénn, hogy Máilándbann nagy rémülésbenn vólnának a' Cisálpíniai Respublikának elökelö Személlyei: magam oda mentem Apr. 25-dikénn, réſzſzerént le tsillapításokra, réſzſzerént pedig a' ſzükséges pénznek tölök való öſzſze-ſzerzésére; de elébb az Armádiát, melly az Adda vizénél állott, Moreau Generálisra bíztam. Apr. 27-dikénn ismét egy Kurírt küldöttem Macdonáldhoz, hogy jöjjön az Armádiájával, valamint tsak jöhet. Ezek utánn oda hagytam Olaſz Orſzágot."

A' Nápolyi meg-átalkodott Pártosok közzül hogy sokakat fel-akaſztatott, az oda diadalmasann bé-rontott Királyi Vezér: már írtuk. Most már egy hiteles Tudósítás, meg-nevezi azokat, a' kik Nápolynak, Ponte della Maddalena nevü hídjánn, meg találták érdemlett, és minden zenebonás föknek rettentö például ſzolgálható halálokat. A' laistroma ezen fel-akaſztattaknak maga valóságában így következik:

Eveche d' Agnese; Giuseppe Albanese; Domenico Cirillo; Giuseppe di Tomasi; Mario Lagani; Raimondo di Gennaro; Andrea Riario; Giuseppe — Michele Ciaja (két Atyafiak); Andrea Altamola Siciliano; Vincenzo de Filippis; Giovanne Leonardo Palomba; Niccola — Giuseppe — Alessio Tasulo (három Atyafiak); Pasquale Basti; Abbate — Giuseppe — Andrea Cestari (3 Atyafiak); Antonio — Pietro Piatti (2 Atyafiak); Giuseppe Marchetti; Giovanni Campana; Tomaso Atanasio; Andrea Molino; Michel Angiolo Macedonio; Giuseppe Teano; Nic-

cola Tabaccolo; Francesco Conforti; Prosdocimo Rotondo; Giuseppe Lagotera; Gabriele Mantoni; Luigi Macedonio; Giuseppe Peppe; Vincenzo Porta; Vittorio Mattera; Giuseppe Schiapani; Gaetano Wirtz; Luigi Serra Cassano; Luigi Arcavita; Giov. B—a Filomarino Rocca (ez, más ágból való, mint a' kiröl emlékeztünk); Francesco Caracciolo; Pasquale Battilesta; Carlo Laubert; Giuseppe Duchesi; Gaetano Gagliardo; Gennaro Gambardella; Gennaro Cantalupo; Marco Barselli; Niccola — Carlo Magno (két Atyafiak); Domenico Biceglia; Michele — Gaetano Rossi (két Atyafiak); Giuseppe Costantino; Giuseppe Ruvo; Antonio Costantino; Francesco Guardati; Carlo Monni; Michele Pierri; Annibale Giordani; Gennaro — Carlo Giordano (2 Atyafiak); Filippo Marselli; Giuseppe Raffaeli; Vincenzo Morra; Alessandro Perucci; Raffaele Carli; Giovanni Porticelli; Giuliano Colonna Stigliano; Rosario Scopoli; Ferdinando Pignatelli; Carlo Moscori; Vincenzo Lupo; Gregorio Moscori; (Boudar, Commissario Civile della republica francese.)

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1. Spanyol Országiak.

Az Oroſz Csáſzárnak Spanyol Országh ellen való had-végzéséröl, emlékeztünk már a' múlt postánn is rövidedenn; 's meg ígértük az azt magábann foglaló Irásnak (Manifeſztumnak) közlését. Ez annak, a' magyar értelme:

„Elsö Pál 's a' t.

„Meg-határozvánn Frigyeseinkkel egygyütt, hogy ki-írtsuk Frantzia Orſzágból az igazságtalan igazgatást, minden erönket reá fordítottuk ezen ſzándékunknak végre-hajtására. Az Isten meg-áldotta törekedésinket, ſzerentséket 's gyözedelmeket adván minékünk."

„Az Európai Hatalmasságoknak azon kevés ſzáma között, a' kik külsöképpenn hajlandóságjokat nyilatkoztatják ahoz a' már haldokló undok (Fr.) Kórmányſzékhez, de valósággal, tsak a' boſzſzúállása' következéseitöl félnek: egy se' mutatott olly kitsiny-lelküséget, mint Spanyol-Orſzág, 's olly le-köteleztetést a' Fr—ákhoz, nem ugyan annyibann, hogy vélek dolgozott vólna; hanem hogy kéſzítette magát ahoz, minekutánna minden eſzközöket el követtünk a' végre, hogy meg-mutassuk ezen Hatalmasságnak, a' betsület' valóságos útját, a' mellyre tér akkor, midön egygyüvé fog velünk. Midön e' ſzerént láttuk, hogy meg-átalkodott a' maga tévelygésibenn, 's a' maga gondolatibann, mellyek magának is betstelenségére 's veſzedelmére ſzolgálnak; meg-éreztettük vele végtére boſzſzankodásunkat, el küldvén a' mi Udvarunk mellöl, Onis (nevü) Miniſzterét. Értésünkre esvén, hogy a' mi (Mádriti) Miniſzterünk Gróf Buzow, kénteleníttetett el-hagyni, ki-ſzabott idö alatt, a' Spanyol Király' Orſzágát: úgy nézzük mi ezen tselekedetet, mint a' mi Felségünknek meg bántását, és mi Nékie hadat izenünk, rendeléseket tévén, hogy a' mi Birodalmunknak minden

Kikötőhelyeibenn, tartóztatódjanak le 's foglalódjanak el Spanyol Országnak kereskedő-hajói, 's parantsolatokat küldvén minden földi és tengeri Komendánsinkhoz, hogy ellenségessen bánnyanak a' Spanyol Király' Alattvalóival mindenütt, valahol találják azokat."

Költ Pétersburgbann Júl. 15-dikénn 1799. — a' mi Császárságnnknak 3-dik esztendejében. — Pál.

2. Orosz Birodalmiak.

A' Revali Kikötőhelybenn, tizenhét Orosz ineai hajók vóltak egygyütt, Júl. 20-dika tájján. Sok ezer Kozákok 's Tatárok is vóltak öszszegyülekezve a' Revali partokonn, 's várták a' hajókra való bé-szállíttatássokat.

3.) Batáviaiak.

Rotterdámból Aug. 3-dikánn: — „Zelandi partjainkhoz, mellyeknél most is nagy erővel vagynak az Anglusok, alig ha 9 napok alatt, Oroszok is nem érkeznek, a' kiktől való féltekbenn, már sok Lakosok el-futottak."

4.) Nagy-Britanniaiak.

Londonba olly Tudósítások érkeztek Pári'sból a' Frantzia és Spanyol egygyesültt Hajósseregről, hogy ki-indúlván az, Júl. 21-dikénn Kádix alól Ferrol felé, tsak két hajóit hagyta hátra a' Kádixi Kikötőhelybenn, mellyeket egy Algíri Rabló-hajó igen meg-rongált.

A' ſzándékáról ezen Hajósseregnek olly hír foly Londonbann; hogy az, magához akarja még venni azon öt Spanyol líneai hajókat is, a' mellyek már régen tartózkodtak Rochefortnál; 's nem külömbenn azokat is, mellyek még a' Breſzti Kikötőhelybenn állottak kéſzenn, 's ott több földi Katonaságot is veſz magához. Hollandia partjaihoz menvén onnét, egygyesíti magával a' Hollandusoknak tizenkét líneai hajóikat, mellyek, az ott fel 's alá járt Anglusok miatt, nem mertek vala ki-indúlni Texelből.

Ezen három rendbéli ſzaporodások által, 68 ra ſzándékozott fel-nevelni ezen Hajóssereg a' maga líneai hajóinak ſzámát.

Midőn az említett Júl. 21 dikénn, ki indúlt vala a' Kádixi Kikötőhelyből: állott, a' Fr—ák réſzéről: 25 líneai hajókból, 6 Fregátokból, és 7 kissebb hadi-hajókból; a' Sp—ok réſzéről pedig: 18 líneai hajókból, 8 Fregátokból, és 3 Brigántinokból.

(Nem Égyiptomból indúlt Fr. Orſzág felé az a' Fr. hajó, melynek el-fogattatását írtuk a' múlt postánn, hanem Frantzia Orſzágból Égyiptomba.)

5.) Török Birodalmiak.

Hiteles Tudósítások ſzerént, a' Török Miniſztériomnak egy réſze, igen erőssenn dolgozik azonn, hogy a' mostani idők' környülállásihoz képest, irányosabb formába vétetődjék a' Török Birodalom' igazgattatása.

Síriábann Acre Városa alatt, 27 ágyúkra találtak a' Törökök Május' 22-dikénn, Bonaparte

utánn, ki azokat réſzſzerént el-ásatta a' homokba, réſzſzerént kútakba hányatta, minekutánna 65 nap ágyúztatván haſzontalanúl a' nevezett Várost, és tizenkétſzer verettetvén viſzſza a' Város falaitól: kéntelen vólt Máj. 21-dikénn el-vonni magát Jaffa felé.

A' Bonaparte Seregebéli ſzámos Tiſzteknek Acre alatt le-vagdaltt fejei között, a' mellyek Konſtántzinápolyba küldödtek, és ott ſzokás ſzerént, fel-rakattak a' Csáſzári palota (Szerálj) kapuja felibe, tsak egygyenn vólt még rajta az egygyik fül. Meg sejtvén ezt a' nép, mind addig kiábálta: Egyenlöség! Egyenlöség! mig le nem mettzödött róla a' fül, a' midön ismét viſzſza-tevödött az elöbbi helyére. Sok fökönn a' fülek helyett, frantzia kokárdák ſzemléltettek.

Temesvárról Aug. 1-sö napjánn: — „Passman Oglu 's az Orsovai Basa között mind egyre tart az egyenetlenség. Amaz nem tsak kerítve tartja a' Török réſzről Orsovát, úgy, hogy tsak a' Bánátusból nyerhet ez élésre-valót: sőt ezer Csáſzár-aranyat is tett fel Passmann ezen vetélkedő-társsa' fejére."

5. Frantzia Orſzágiak.

Több rendbéli Tudósítások írják Pári'sból, hogy a' Direktórium' Testörzöinek ſzámát, alattombann ſzaporítani kellett, mert a' vérengező Jakobínusok, Sieyes és Barras Direktorokat, rövid idönn el akartak vetni a' nyakokról-más Világra, hogy ök lehessenek a' Totum-fákok, mint vóltak Robespierre' idejébenn.

Straſzburgból, egéſzſz bizonyosságú meghatározással írták már Aug. 9-dikénn, hogy a' Helvétziai Fr. Sereg' vezérlésébenn, Maſzſzénát Moreau váltja fel; Morót pedig a' Rajnai Fr. Sereg' vezérlésébenn Bernadotte, és tsak ennek el-érkezéséig kórmányozza a' Rajnai Sereget Gen. Müller.

Merlin Ex-Direktor, se' agyon nem lötte magát, se' meg nem ſzökött mint Pári'sból írogatták; valamint Reubel sem.

Még nem vonattak kérdöre az Ex-Direktorok, 's ezért úgy is dúlnak fúlnak a' Jakobínusok a' Törvényhozó Tanátsra; hogy meg kellett ſzaporíttatni ennek is a' Testörzöit. — Sieyes és Barras Direktorokat nyilvánn azzal vádollyák, hogy a' Fr. Respublika ellen egygyesültt Hatalmasságokkal titkonn végezni akarnak.

A' Napnyúgoti Oſztállyaibann a' Respublikának, formaruhássann verbuálnak a' Királytkívánók, 's várják az Anglusokat. Világos kék kabát 's veress lájbli a' Forma-ruhájok.

7. Helvétziaiak.

Károly Föhertzeg, ſzépenn meg-köſzönte írásbann a' Zürchieknek, azon jó indúlatjokat, hogy Várossok' ki-világosításával is nyilatkoztatták a' Mántua' viſzſza-nyeréséből vett örömöket.

A' Glárusiak, örvendeztek a' Schaffhauseknek, hogy ök is viſzſza nyerték a' Cs. Kir. Sereg által, elöbbi ſzabadságjokat: de egyſzersmind buzdították a' magok példájával, hogy küldjenek ök is, tölök ki-telhetöképpenn fegyveres nepet Károly Fö-Hertzeghez.

Jelentés.

Bétsből Aug. 19-dikénn: — „Egy Német-Magyar, és Magyar-Német Lexicont kéſzítettem azoknak ſzámokra, a' kik Németül, vagy Magyarúl akarnak tanúlni, vagy a' kik Németből Magyarra fordítanak. Az I-ső Német Magyar Réſze már kéſzenn vagyon, és a' jövő Septemberi Pesti Vásárra le ſzállítódik Kilián és Kis István Könyváros Urakhoz, 's onnan más helyekre is, úgymint: Debretzenbe, Fejérvárra, Győrbe, Kassára, Ketskemétre, Komáromba, Körösre, Losontzra, Lötsére, Nagy-Károlyba, Nagy-Váradra, Pápára, Patakra, Pozsonba, Szigetre, Vátzra, Weſzprémbe."

Ebben az I-ső Réſzbenn mintegy 16 ezer ſzó találtatik, és tsak az ollyan ſzókat hagytam ki, mellyek ritkák, vagy a' mellyekkel már ma nem élnek; ezen kivül az ollyan öſzſze-tett ſzókat, mellyek a' Magyar nyelv ſzerént is éppenn úgy tételnek öſzſze, következésképpenn a' mellyeknek értelmét az új Tanúló is mindjárt ki-találhatja, mihelyt az illyen öſzſze-tett ſzót külön válaſztván, mindeniknek értelmét ki-keresheti. Vagynak azombann ollyan öſzſze-tett ſzók is, mellyeknek az öſzſze-tétel által valamelly új jelentések is lett, már az illyenek ittenn is fel találtatnak.

Fel raktam ezen Szó-könyvbenn: 1.) a' Magábann-érthetők Artikulussát. 2.) A' ſzóknak külömbkülömbféle Jelentéseit, és, 3.) a' Magyar ſzóllásoktól külömböző Szóllások-formáit ott, a' hol ſzükséges vólt.

Marton József, Lötsei Professor.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 17.

Költ Bétsbenn, Kis-Aſſzony Havának Augustusnak 27-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

Egy Nápolyi Levélből olvassuk, a' melly Aug. 5-dikénn költ: hogy a' Király ſzándékozott újra el-távozni még egy ideig Nápoly Városából: mivel a' Fr—ák, mind Mezei mind Városi palotáit rútúl ki-puſztították, 's igen öſzſze rontották. Nelson Vice-Admirális hajójánn, Palermó Városába megy viſzſza, a' Királynéhoz. Távollétébenn, Királyi Lak-helyei is el-kéſzűlnek, 's a' halálra ſzententziáztatott Pártütők ki-végeztetése is meg-esik. Nápolybann hagyta a'

Király Ruffo Cárdinálist Vice Királyi névvel, 's egéſzſz hatalommal, meg-tartván magának egyedül, a' Külsö Fejedelmekkel való dolgokat (les affaires etrangeres). Fizetésül rendelt a' Cárdinálisnak tíz ezer Ducátit (egy téſzen 1 for. 45 krt) minden Hónapbann. Ezen kivül az Orſzág' mostani meg-ſzabadításábann el követett sok nemes fáradozásit, egy Jóſzággal, melly, 28 ezer Ducáti-t hajt bé eſztendönként, jutalmaztatta meg Ö Felsége. Egy gazdag Commenturát is ajándékozott a' hív 's vitéz Cárdinálisnak.

Egy más Nápolyi Levélböl olvassuk: hogy Aug. 5-dikénn, Kápua Várábann meg-adták magokat a' Frantziák, úgy nem külömbenn Gaeta Várábann is. Igy tehát már az egéſzſz Orſzág meg-ſzabadúlt a' Frantziák kezéből.

A' Novi-i ütközetről, melybenn Joubert Frantzia Fö Hadi Vezér el-esett, azt írhatjuk, hogy egy vólt az, a' leg dühösebb 's leg véresebb verekedések közzül. Reggeli négy órától fogva egéſzſz tsak nem estig tartott, 's délutánni 4 óra felé kezdett hozzánk hajlani a' gyözedelem. Az Oroſz Katonaság közzül igen sokann estek el: mivel a' Frantzia Battériának ellenébe mentek, 's többnyire föbe vóltak löve a' halva-maradttak. Szuvarov igen fájdalmas ſzívvel nézte vitéz Oroſzſzait. — — Közzülök Generális Lusignan esett a' Frantziák' fogságába. Joubert tsak nem bizonyos vólt, hogy győzedelmeskedik rajtunk. Útjábann meg is házasodott, 's egy igen ſzép Kisaſzſzonyt vett feleségül, kit már most özvegyül hagyott. Mo-

reau Fr. Generális is jelen vólt az ütközetbenn, de nem bizonyos még, ha sebbe esett e' vagy nem? Az igaz, hogy Kray Nagy Generálisunknak ruháját által járta egy golyóbis. Hertzeg Lichtenstein Generálisról illy nagy ditsérétet ír Mélasz Vezérünk: „Ez a' Generális — *úgymond* — napról napra több olly érdemeket gyűjt magának, mellyeket betsül, 's tsudál az Armádia.

A' Báró Vukasovits gyalog Reg—e' Oberstere, és Mária Theresia Rendjének Vitéze Gr. Gyulay Albert, újjabb érdemeiért, az Erzsébet Rendje' kereiztjével is meg-tiszteltetett.

Tortónáról sietve írtak vólt azok a' Tudósítások, mellyek már a' 3 dik fő-ostrom-ároknak (paralliélának) is kéizülését jelentették. A' Hadi Cancellariának Aug. 21-dikénn költ Tudósítása szerént, az első paralléla vólt tökélletessenn kéizenn Tortóna alatt Aug. 11-dikénn; hanem már Aug. 12-dikénn, reggeli 4 órakor, elkezdték lövöldözni a' Várat Vitézeink, minthogy már öt Battériáink vóltak meg-rakva ágyúkkal, 's többek is kéizültek. — Aug. 8-dik éjtszakájánn, két emberünket ölték meg, és hármat ejtettek sebbe a' Varbéli ellenséges Őrizet' golyóbissai; Aug. 11-dik nappalánn, két emberünk maradt halva, és 25 esett sebbe. A' sebesek' száma közzül való Pattantyús-Főhadnagy Tretzy. Aug. 11-dik éjjelénn, 3 emberünk esett el, és 7 en sebesedtek meg, kik között vagyon Oberstlieut. Gr. Hohenfeld, a' ki, sor szerént vígyázott vólt az nap, Munkásainkra. A' sebjét egy kö okozta, melly a' fejére esett.

Egy Kurír érkezett ide Károly Fő-Hertzegtől a' múlt héten azzal a' hírrel, hogy *Stift-Einsidlen* nevü Helységnél (a' Zürchi tótól délnek esik) meg-támadták a' Frantziák Jellachich Generális' kis Seregét Aug. 14 dikénn, 's eleinten valamivel hátra nyomták. Ez a' hír bővebbenn fog elő adatni a' hónapi Udvari Újságbann, mivel a' múltból ki maradt az idő' rövidsége miatt.

Tegnap, jeles ájtatossággal tartatott itten a' N. Magyarság' részéről, Első Ker. Magyar Király Sz. István Innepe, a' T. Kaputzínus Atyák Templomábann, sok főbb és alsóbb rendü Hazafiak' jelenlétébenn. A' Nagy-Misét, M. Rozsos Püspök és a' Magyar Cancelláriánál Referendárius Ő Nagysága tartotta. A' Chórusbann, gyönyörü muzsika mellett, igen kellemessenn éneklett egy derék Magyar Kisasszony, Mikos Mária, Udvari Tanátsos, és a' Magyar Cancelláriánál Referendárius M. Mikos Mihály' Ő Nagyságának jól neveltt kedves Leánya. Magyar Prédikáttziót T. Szluha György Úr, ezelőtt Nagy Váradon számos esztendőkig Professorságot ditsséretessenn viselt, most pedig Pétsi Megyebéli Székszárd Mező-Városának Plébánussa, T. Tólna Vármegyének hiteles Tábla-Bírája, olly hathatós ékessen-szóllással tartott; hogy Cárdinális Herzan, a' ki egy vólt a' Halgatók közzül, midőn ki-jött a' Szentegyházból, különössen örvendett, ámbár nyelvünket nem érti is, a' Tudós Orátornak; ki valóbann egésszz Megyéje ditsösségét nevelte. A' prédikáttzió ki jött nyomtatásbann is, következendő tzím alatt:

Isten Szive ſzerént való Férfiú, Ditsöséges Szent István, Magyar Orſzágnak elsö Szent Királlya, és Apostola. — az az Ditsérö Beſzéd, mellyet, a' Bétsben lakozó Fö 's Alatson Rendü Magyar Hazafiaktól eſztendönként tartatni ſzokott Szent István Király emlékezete innepléſének alkalmatosságával mondott Bétsbenn, a' Tiſztelendö Kaputzínus Atyák templomábann, Kisaſzſzony Havának 25-dik napjánn, MDCCXCIX-dik Eſztendöbenn, Szluha György Pétsi Megyebéli Szekſzárd Mezö-Városának Plébánuſſa, T. Tolna Vármegyének hiteles Tábla Birája. — Bétsbenn 1799.

Mára várták Nádorispány Királyi Ö Föhertzegségét Baadenbe, a' hol múlatnak mostan Ö Felségek, 's ott fognak múlatni Septembernek mintegy 8-dik napjáig.

Bárónságot nyert Ö Felségétöl M. Vay László Úr.

A' Ts. K. Felség' Schönbruni múlató palotája' kertjébenn lévö ritka állatokhoz, fognak nem sokára érkezni: egy Rhinoceros; két Czebra; egy hím Tigris, és egy Oroſzlán. Londonból hozatnak, a' hol olly bövibenn vagynak az illy ritka állatok, hogy tíz 's több helyekenn is árúllyák öket egyſzerre.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

1. Német Birodalmiak.

Az Offenburgi vídékekröl, egéſzſzenn a'

Kéhli ágyúk alá vonták el magokat, August. 11-dik éjtſzakájánn a' Fr—ák.

A' Rastadti Békesség' alkunn frantzia Követtséget viselett Bonnier és Roberjot Polgároknak Apr. 28 dik éjtſzakájánn Rastadt mellett történtt meg-ölettetéssek eránt, ſzoross és törvényes visgálás tartódott azonnal, Tsáſzár Ô Felsége' réſzéröl: de ezzel még meg nem elégedett a' Csáſz. Felség, hanem mint Feje a' Német Birodalomnak, kívánta a' Regensburgbann ülö Gyülésétöl a' Birodalomnak, hogy nevezne ki Ez, a' maga kebeléből egy Deputátziót, melly az említett visgálást, Frantzia Kommiſzſzáriusok' jelenlétébenn folytatna 's vinné tökélletességre. A' Gyülés, minekutánna tanátskozott vólna ezen tárgyról: köz-meg-egygyezéssel arra határozta magát, hogy a' Német-Birodalom mind három Rendjeinek, t. j. a' Válaſztó, 's egyéb Hertzegeknek; és a' Birodalmi Városoknak nevébenn, a' Csáſz. Felség eránt tartozott háládatosságnak, 's ezen Felség' atyai indúlatjába és igazság-ſzeretetébe vetett erőss bizodalomnak nyilatkoztatása mellett, által kell ajánlani továbbra is az el-kezdett visgálásnak folytattatását 's végrehajtatását, Ô Csáſz. Felségének.

Mannheimból Aug. 15 dikénn; — „A' Cs. K. és Frantzia Lovasok között, tsata vólt ma reggel, a' mi Városunk és Seckenheim között."

Koblentzből Aug. 13-dikánn: — „A' Prúſzſziai Királynak egy Biztosa érkezett Klíviába, olly kívánsággal, hogy az elöbbeni Igazgatóſzék' Leveles-házaiból, adódjanak által nékie

minden írások, mellyek illetik, a' Pruſzſziai Felségnek Rajna-bal-mellyéki birtokait."

Augsburgból Aug. 19-dikénn: — „Ma érkezett ide az Oroſz Sereg' utólsó Szakaſzſza, és siet erőssenn a' több Szakaſzok utánn Helvétziába."

„A' Helvétziai Frantzia Seregből sok Szököttek jövögetnek által, a' Sváb Kerületbe, 's többnyire Lovasok, és alig várják az erre felé sietö Korpusát Hertzeg Kondénak, hogy közzé állyanak."

2. Helvétziaiak.

Zürch (*Tigúrum*) *Városából* Aug. 16-dikánn: „Mára várattatik Károly Főhertzeg Seregéhez az Oroſz Sereg' elsö Szakaſzſza."

„Tegnaptól fogva, többnyire mindég ló háton van a' Főhertzeg."

„Ezek a' ſzökött Katonák beſzéllik, hogy Aug. 14-dikénn az el-hagyott Seregjekhez érkezett Moreau, hogy által vegye Maſzſzénától a' Vezérséget."

„Tegnapelőtt nagy köd lévén, annak homállyábann orozkodva, meg-támadta Fr. Vezér Maſzſzéna mindenütt, a' Károly Fö-Hertzeg' elsö Örállóit, olly reménységgel; hogy ha azokat viſzſza-nyomhatja: úgy a' Cs. K. Seregnek minden tanyáinn is rajta hajt. Vátig is erösködött: de azért mindenütt viſzſza-verettetett olly diadalmassann; hogy az el-esettjeinek, és sebeſseinek ſzáma ezerre; a' Cs. K. Vitézeké ellen-

benn nem határozódik többre, 80 hólttaknál, és kétszáz húsz sebeseknél.

Zürchből Aug. 17-dikénn, estvéli 8 órakor: „Tegnap Klotenből Endlingenbe szállította által a' Főhertzeg a' maga fő-quártéllyát. Ma, által ment a' Limat vizénn; meg-vette erőhatalommal Badent, 's meg támadta a' Fr. Sereg' bal szárnyát is. Estve felé meg szünt az ágyúzás, melly jele annak, hogy győzött a' Főhertzeg, 's tovább nyomúlt. Már két Orosz Seregoszt'lyok vagynak vele, mellyeknek Eglisaubann vagyon a' fő quártéllyok."

„A' 14-dik Augustusi viadalokbann igen jól viselték magokat a' Cs. K. Sereggel egygyesúltt Helv. Katonák. Az idevaló Katona gyermekek' Kompániája, ki ment a' tsatázás helyére szekerekkel, 's bé-hozta azokonn a' meg-sebesedtteket."

„Aug. 13-dikánn estve, némelly Fr — ák követseket hajigáltak által a' Limát vizénn részünkre. A' követsek, papirosba vóltak takargatva, mellyet ki-bontván a' Cs. Kir. Vitézek, ezt találták rajta: Hólnap meg fogunk támadni benneteket."

3.) *Olasz Országiak.*

Porto-Réből Júl. 31-dikénn: — „Tegnap érkezett Rimliából Bukkariba egy szenet hordó hajó, és azt a' hírt hozta magával, hogy hat Fr. Agyús-Saluppok Ts. K. zászlókat tettek lé. gyen ki, és úgy eveztek Ankónából Porto-fermóba. A' Fr. szorongatások alatt el-keseredett

Lakosok, örvendezve futottak a' partra, látván a' fel-szabadító zászlókat, és teli torokkal kiáltották: Éllyen II dik Ferentz Tsászár! De midőn a' Katonasággal meg-rakott hajók már közelítettek a' révhez, egyszerre a' számos népre ki sütötték ágyúikat, és sokakat a' földre terítettek Az után ki-szállván, szörnyű rablásokat és öldökléseket, 's egyéb erőszakoskodásokat is követtek el. — Igy akarnak még most is a' Frantziák, barátokat szerezni magoknak."

Florentziából Júl. 27 dikénn: — „Itt az Előljárók azt végezték Júl. 22-dikénn, hogy valakik a' frantzia zavarás alatt, tisztségeket vállaltak magokra: ezentúl minden közönséges hivatalok' folytatására alkalmatlanok lesznek: ha mindjárt a' Fr—ák' bé-jövetele előtt, viseltek is közönséges tisztségeket."

A' Római Pápasághoz tartozó birtokoknak déli részeibenn, nevezetessenn a' Viterboi vídékenn nagy pusztításokat visz véghez az ellenség.

4.) Nagy-Britanniaiak.

Londonból Aug. 6-dikánn: — „Bizonyos Tudósítások érkeztek már az Admirálitáshoz (Tengeri dolgokra ügyelő Kormányszékhez) is, az eránt, hogy a' Frantzia és Spanyol egygyesültt Hajósseregek ki jövén a' Középtengerről, bé-tértek a' Kádixi Kikötőhelybe, de onnét viszont ki-szállottak, 's Észak és Napnyúgot felé intézték útjokat."

„Ezen környülállásokhoz képest, parantsolatokat is küldött már tegnap minden Kikötő-

helyekbe, hogy az ott lévő hajók haladék nélkül kéſzüllyenek fel, 's indúljanak azon Hajósseregünkhöz, melly, a' Kanálisonn (Anglia és Fr. Orſzág között lévő tengerenn), eddig elegendő erővel vólt, de már most nagyobb erő nélkül ſzükölködik."

„Ugyan ezen okból el-halaſztódott Vice-Admirális Sir Roger Curtis-nak a' Jó-Reménység' foka felé való indúlása is, a' hová való Komendánssá nevezödött t. i. ezen Tengeri-Vezér, 's parantsolatot vett, hogy négy líneai hajókkal mennyen a' Spitheadi Kikötőhelybe, onnan pedig az említett Kanálisi Hajóssereghez."

„Hihető, hogy most, már a' Breſzti (Fr.) Kikötőhelybe tértek bé a' Fr. és Sp. egygyesültt Hajósseregek. (Ezen bé-térést, egéſzſz meg-határozással írták a' Pári'si Tudósítások, Aug. 12-dikénn.)

5. Dániaiak.

Koppenhágából August. 6-dikánn: — „A' Nagy-Britanniai Udvar' Követe Lord Fitzgerald ide hagyta Városunkat; 's még a' hétenn, Báró Krüdener is el fog innét menni, ki, az Oroſz Csáſzár' réſzéről viselt Követtséget a' mi Udvarunknál."

6. Frantzia Orſzágiak.

A' Helvétziai Fr. Sereg' Vezérének Maſzſzéna Gen—nak vétkül tulajdonították Hazájafiai, hogy Ő olly soká veſzteglett, nem próbál-

ván ſzerentsét a' Cs. K. Sereg ellen. Mentségére Maſzſzénának, egy Ingenieur-Tiſzt a' Seregéből, Marès Polgár, adott ki nyomtatásbann egy írást, illy tzím alatt: Précis historique des opérations de Massena, dans les Grisons et l' Helvetie. Ezen Apológiábann, a' Maſzſzéna' veſzteglésének okául adódik, a' kenyér- és minden eleségbéli ſzüksége a' Seregnek. Azt állítja Marès, hogy két Hónapoktól fogva, igen kevés pénzt kapott azon Sereg: mivel a' melly summák ki-mutatódtak néki a' fel-vétel végett, (aſzſzignálódtak) azoknak is nagyobb réſze még tsak papirossonn vagyon. Sokſzor tsak harmad, sőt negyed réſzit kapta a' Katona a' kenyérportziójának. „Lehet e' — *úgymond* — nehéz és fáradságos marsokat tétetni, 's erős vitézi tusakodásokat el-követtetni olly Emberek által, kiket az éhség el-gyalázott?“ — Katonai tekintetbenn is meg-visgálván Marès, Maſzſzénának maga viselését, azt mondja: hogy jobb lett vólna mindég tsak óltalmazólag tartani magokat a' Frantziáknak Helvétziábann, mint meg támadó hadakat folytatni: mert éppenn az által, hogy az illy hadak folytatására el-kellett aprózni a' Sereget kis ſzakaſzokra: egy ſzép és jó Armádia el-veſztegetődött haſzontalanúl — olly Armádia, melly, utólsó segedelme vólt a' Respublikának, 's a' mellynek egyſzerre való semmivé léte, tette olly méréſzekké — úgymond — a' mi ellenséginket, hogy a' mi saját földünk határinál nékünk törvényt diktállyanak.“

A' meg-bukott Direktorok közzűl Laré-

veillère-Lepaux, maga felelt nyomtatásbann azon vádakra, mellyek, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts által tevődtek fel ő ellene, 's az Ex-Kollégái (néhai Tiſzti-társai) ellen. Bonapartenak Égyiptomba lett el küldettetésére nézve, ő is azt feleli, a' mit már Reubel Ex-Direktor jegyzett meg a' Törvényhozó öregebbik Tanáts gyülésébenn, hogy t. i. Bonaparte maga javaslotta azt, és Égyiptomot úgy nézte, mint ellenséges Tartományt: mivel már akkor Anglia eránya, a' Török és Oroſz Birodalmakat is, ellenségeivé tette a' Fr. Respublikának." (Bajos ezt az utólsó állítását Laréveillèrenek meg egygyezteni azokkal a' baráttságos bíztatásokkal, mellyekkel már Égyiptombann létekor is hízelkedett vólt a' Török Csáſzárnak Bonaparte). A' Törvényhozó-gyülés által lett helybe hagyattatását Bonaparte' expedítziójának onnét mutatja meg Laréveillère: mivel — úgymond — a' Gyülés azt végézte: „hogy az Égyiptomi Sereg, érdemessé tette magát a' Haza eránt." — Már ez igaz, és talám ez is egy nagy oka annak, hogy már nehezenn fognak kérdőre vonattatni a' meg bukott Ex-Direktorok, akármint vittatták is azoknak meg-büntettetését a' Jakobínusok, kik még azt is méréſzlették mondani a' magok Klúbjábann, hogy ha a' Törvényhozó-gyülés meg nem ítélteti azokat: meg-ítéltetik ők a' Gyülés' truttzára is. (Szép kis Szubordinátzió!)

A' jövő eſzt—béli Frantzia Sereg' ſzáma, 563,212-re, az ennek tartására kívántató summa

pedig 130 millióra határozódott Pári'sbann, Aug. 4-dikénn: de ez az egéſzſz meg-határozás még tsak papirossonn vagyon.

Pári's' környékéből az ollyatén Lakosok, a' kik mezei gazdaságjokból élnek, ſzamarakonn ſzokták bé-hordani Pári'sba a' magok terméseiket. Illyen ſzamarak, feles ſzámmal futkostak Pári's piattzainn 's úttzáinn, minden Vezető nélkül, Aug. 2 dikánn. A' rólok függő nagy kosarak, felülről gyümöltsel vóltak meg-rakva; hanem alább, nyomtatott papirossakkal, mellyekbenn Hertzeg Konde, 18-dik Lajos Király' nevébenn, amneſztiát (minden meg-történtt hibákról való közönséges el-felejtkezést) 's az el-nyomattatás alól való fel-ſzabadíttatást ígér Fr. Országʼ minden Lakosinak, a' kik, nevezett Királlyok' záſzlója alá állanak, mint már ezt, sokann tselekedték, a' Katonáknak ki írtt Iffjak közzül.

Olly soká tanátskozott a' Törvényhozógyűlés, arról a' már tudva lévő ſzáz millió líverről, mellyet, kénſzerített-költsönbenn kellene fel venni a' Nemzettől, hogy a' tanátskozás' ideje alatt, mindég nevekedvén a' ſzorgos ſzükségek: azoknak halaſzthatatlan pótolására már most, 3 ſzáz millió líver is kívántatnék. Az öregebbik Törvényhozó gyűlés nem hagyta elöſzſzör helybe, hogy a' mostani -környülállásokbann, kénſzerítödjék a' Nemzet, ſzáz ezer líveret, a' Respublika' Kaſzſzájába való költsönn-adására: de az Iffjabbik Tanáts, új módósítással ismét elibe terjeſztette az öregebbik Ta-

nátsnak, ezen erőltetett költsönnek bé-ſzedése eránt kéſzített planumat, mellyet végre, minthogy nem vólt egyebet mit tenni: helybe hagyott az öregebbik Tanáts is Aug. 6 dikánn. A' Revolútzió alatt fel-gazdagodott Lakosokat érdekli ugyan leg-inkább a' plánum, 's ugyan azért, a' külső pompázás mindjárt alább is ſzállott: de ki-terjednek ezen erőltetett költsönnek ſzomorító következései más Lakosokra is, mert meg-tsökkenvén a' külső pompázás: mindjárt fogyott a' Mester-emberek' munkája is, melly, a' Gazdagokra nézve ugyan eſzköze vólt az ő magok mutogatásának; de magokra a' Mesteremberekre nézve, módja az élelem-keresésnek. Más következése a' lett az erőltetett költsönnek, hogy a' kiknek pénzzek vólt a' Bankóbann, viſſzakívánták azt onnét; a' papiros-pénzek' betse alább ſzállott 's a' t.

Hogy a' Direktórium bizonyossann tudta légyen azt előre, hogy az öregebbik Törvényhozó-Tanáts reá fog már másod ízbenn állani az erőltetett költsönre: onnét meg-tettzik, mivel a' Pári'si Bankírok, kiktől ezen költsön fejibenn, 30 millió lívert kéretett a' Direktórium a' Finántz-Miniſzter által: jóllehet elébb nem nagy kéſzségjeket mutatták a' Bankírok, még kevesebb summa' adására is: mindazáltal későbbenn meg-ígérték, hogy ha nem egyſzerre is: mindazáltal rövid idő-ſzakaſzonként segítik a' Finántz-Miniſztert 30-millióval.

Magyar Országh.

Keszthelyről Aug. 16-dikánn: — „Fels. Királyunknak minden hív Alattvalói, valamint hadi népünknek a' Frantziákonn már az idénn nyert több ditsõ gyõzedelmeinn, méltán örvendeznek: úgy valóbann, Olasz Országh' fõ Erõsségének, 's leg-nevezetesebb Várának Mántuának az ellenség' kézéből lett szerentsés ki-szabadíttatása, egy nagy ok a' Haza' minden igaz szívü Tagjainak, a' szíves örömre, és állandó Isteni-tiszteleteknek tartására. Örömmel adhatom tudtára a' Magyar Hírmondó' E. Kiadóinak, hogy e' részbenn Keszthely Mezõ-Városunk is jelesenn telyesítette szent kötelességét. Meg-értvén t. i. Városunk Nagy Érdemü örökös Földes Ura M. Gr. Tólnai Festetits György Õ N—ga, azon óhajtva várt, 's nagy következésü nyereségünket — Mántuának viszsza-vételét — azonnal mind itt Keszthelyenn, mind Birtokinak több részeibenn is rendeléseket tett, hogy áldassék a' Seregek' Ura, kegyes segedelméért, mellyel szerentsésíti fegyvereinket. Itt tegnap, úgymint Nagy Boldog-Asszony Innepénn tartatott a' hálaadó Istenitiszteletet, Helybéli Fõ Tiszt. Apátúr Nedetzky Károly Úr által, tizenkét mozsár-ágyúk durrogása közbenn; szint olly ájtatossággal, mint fényes czeremóniával. Ennek végezetével a' tisztelttt Gróf Úr, feles számú Úri Vendégeknek adott a' Kastéllyábann gazdag ebédet, mellyen valamint maga, a' leg-szívessebb 's határ nélkül való örömét, víg 's nyájjas beszélgetések közt tet-

te nyilvánságossá Úri: úgy Vendégei által, kik között Katonai rendűek is vóltak, Ő Felségeknek 's az Oroſz Csáſzárnak hoſzſzú boldog Orſzáglásokért, Seregeinknek tartós győzedelmi ſzerentséjekért; Károly, és József Palatínus Királyi Fő Hertzegekért; Gróf Szuvarov; Báró Kray; Méláſz; Gr. Bellegarde; Kaim, 's több E. Generálisaink' egésségekért, 's a' Nelsonéért is, válogatott jó borokkal telyes poharakat mozsarak durrogási között gyakran üríttetett. Ebéd utánn, ki-hívta az egéſzſz Úri társaságot a' Balatonhoz, 's vitorlás gállyájánn meg-hajókáztatta, ágyú és muzsika-ſzó alatt, meg-újíttatván ott is az előbbeni vígadozást 's jó-kívánásokat. Estvére, tántzos múlattságot adott, a' melyre ſzabad bé-menetelt engedtetett Mindeneknek."

„Illy jelekkel is kívánta a' mi nemes érzésű Grófunk meg-bizonyítani ſzembetűnőképpenn, jó Királyunkhoz viseltető állhatatos hívségét, 's példás Hazafiságát, mellynek tsalhatatlan bizonyságai, a' naponként ide érkező öt hat 's több válogatott Legények is, kik a' Gróf Úr által, minden Birtokibann, valamint ez előtt, úgy most is jutalmakkal buzdíttatván a' Haza mellett való fegyverfogásra, különös kéſzséggel eskettetik bé magokat, F. Urunk' zászlói alá, az itt a' végett lévő Tiſzt Úr által."

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 18.

Költ Bétsbenn, Kis-Aſzſzony Havának (Augustusnak) 30-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

A' Novi-mellyéki véres hartznak bővebb Leírásával, Kray Reg—ebéli Kapitány Lang küldettetett Bétsbe, a' melly Leírást Aug. 28-dikánn közlött a' Hadi Cancellária, 46-dik ſzámú különös Tudósításábann.

Ezen Tudósítás ſzerént, a' Cs. K. Sereg közzül. 18 Fő-Tiſztek, és 889 alsóbb rendű Vitézek maradtak halva. Meg-sebesedtek tíz Stabális és 152 Fő-Tiſztek, 's 3636 Al-Tiſztek 's Közemberek. Fogságba estek, vagy nem talál-

tattak, Lusignan (nem Orosz) Generálisonn kivül, 24 Fö-Tisztek 's 1320 Al-Tisztek és Közemberek, kik közzül azombann tsak mintegy hétszázann, leg-nagyobb részént meg-sebesedve, estek valóságos fogságba, a' többek pedig el-szilálódtak, 's már nagy részént visszza is érkeztek a' Reg—jeikhez.

Az Orosz Sereg' veszteségе, nem vólt még egészszenn öszsze-summálva, a' Kurír' el-indúlásakor.

Általjábann az egészsz Cs. K. és Orosz Sereg, úgy van meg-dítsérve: hogy ezen viadalnak örökre nevezetes napjánn, mellyen minden lépés, vérrel vólt meg-jelelve; mind a' két Sereg' Vitézei fejenként, új just szerzettek magoknak a' halhatatlan ditsösségre, 's a' közönséges betsültetésre.

Az ellenség' népe, a' fogságunkba esett Tisztjeinek egyenlö bizonyítása szerént, negyvenöt ezer emberböl állott, melynek erejét kimondhatatlanúl nevelte, az általa el-foglaltt hegyes és erdös vidékeknek természeti erössége mellyekröl ha le-jött vólna a' síkra: Ott minénkünk, a' viadalhoz igen jól el-készített helyünk vólt: de némelly kedvetlen történetektöl való tartás, és a' Seregeink' bátorságához való erös bizodalom, arra határozták F. M. Szuvarov-ot, hogy még olly erőss fekvéssekbenn is meg merje támadni a' Fr—ákat Aug. 15 dikénn.

Még August. 14-dikénn reggel meg akarta ugyan támadtatni a' Feldmarschall, Báró Kray által az ellenséget: de el-kellett halasztani ezen

meg-támadást más napra, hogy valamennyire ki-pihenhesse magát a' nép, melly Mántua' fáradságos meg-vétele utánn, mindjárt útnak indúlt.

Az ellenség' veſzteségéről, a' fogságunkba esett Generálissaik azt állítják, hogy rá megy tizennyóltz ezerre: minthogy jól eránzott kártáttsaink, igen sokakat, 's rettenetessenn meg-sebesítettek közzül. Halva leg alább is maradtak 3 ezerenn belőle; 's fogságunkba estek négy ezerenn, kik között vagynak: két Divíziós-Generálisok: Gruchier és Perignon; 's két Brigádíros-Generálisok, úgymint: Colli és Bardon. Joubert Fő-Vezér, még a' hartz eleinn meg-sebesedett, és Novibann hólt meg.

Tartott a' hartz, éjfélutánni 3 órától fogva, késő estig. Egéſzſz éjtſzaka vonta viſzſza magát az ellenség, Génua felé. A' Kurír' el-indúlásakor, 36 ágyúkat nyertünk vala már el a' Fr—áktól, 's ſzáznál több munítziós ſzekeret.

Ez a' győzedelem annál ſzükségesebb vólt: mivel az ellenségnek meſzſze-ki terjedésű czéllyai onnan ki-tettzenek, hogy ugyan azon időbenn, mellybenn a' Génuai földről, fel-felé ſzándékozott Pedemontziumba: ugyan aozn időbenn, le-akart Helvétziának Walliserlandi vídékeiről ereſzkedni, Pedemontziumba, 's a' Májlandi földre, és valósággal Aug. 14-dikénn viſzſza is nyomta Walliserlandnak felső réſzéből Strauch Obersterünket Ponte Terezáig (Pedemontziumba); H. Rohan Viktor Obersterünket pedig a' Simpel hegyéről, Wargó, (következésképpen Mediolánum) felé.

Hogy F. M. Szuvarov, minden további elő-fordúlható környülállásokhoz képest, annál erányosabb rendeléseket tehessenn: jónak találta el-szállítani az Armádiáját Aug. 19-dikénn, (Alessandriánn túl, Turin felé) S. Feliciánóhoz, onnan pedig Aug. 20-dikánnn Astihoz, (melly, Tortóna és Turin között fekszik) B. Kray-t pedig egy Seregoszttállyal Vigevanóhoz küldötte (melly Helység, a' Pedemontziumi és Mediolánumi föld szélinn fekszik, Mediolánum Városától rézsút, Dél és Napnyúgot között), hogy a' mint kívánnyák a' környülállások, vagy Vargó, vagy Ponte-Tereza felé fordúlhasson.

A' név szerént meg-ditsértt Tisztjeink közzül valók: József Főhertzeg Magyar Lovas Regementjebéli Oberstlieut. Hertelendy, és Major Dobay, a' ki meg is sebesedett. Meg-sebesedtek ezen Reg—ből B. Lu'sinszky, és Simonyi Főhadnagyok is. — Az 5-dik Huszár Reg—ből, fogságba esett Horváth Főhadnagy. — A' Nádasdy gyalogjai közzül meg-sebesedett a' többek között, Alhadnagy Varga; a' Sztáray gyalogjai közzül, Főhadnagy Kis; a' Teutschmeister gyalogjai közzül, Főhadnagy Dobay; a' Vukakovits gyalogjai közzül, fogságba esett többekkel egygyütt, Főh. Ternyei is; a' Gyulay gyalogjai közzül sebbe estek: Potornyai, Andrássy, és Rétsey Kapitányok is.

Aquinn alól Céva tájjánn, Bagnascótól és Maximinótól el-verte az ellenséget Aug. 20-dika tájjánn, 5-dik Huszár Reg—béli Cawenda Kapitányunk,

Tortóna körül ámbár kősziklás a' föld; azért is igen bajos azt ásni vejni: még is már tsak ugyan a' 3-dik paralléla készítésébenn fáradoztak Vitézeink.

A' Helvétziai történetekről ez áll, a' Hadi Cancelláriának említett Tudósításábann:

„Aug. 14-dikénn reggel, meg-támadta az ellenség, Jellachich Gen — nak a' Sill mellyéki egészsz fekvését, nem külömbenn a' Hotze' F. M. L. éét ls, Zürch előtt, nagy hevességgel. F. M. L. Hotze által több ízbenn hátra-verettetvén, viszsza-vonta végre magát előbbeni helyére; a' Jellachich Seregosztállyából ellenbenn, viszsza-nyomott egy részt az ellenség, melyre nézve kéntelenítettetett Gen. Jellaaich is magát hátrább vonni, az Etzelbergre, (Graubündten felé.)"

„Aug. 15-dik és 16-dik napjainn újra meg támadta az ellenség Jellachich Generálist; olly nagy erövel, hogy az, a' Linth vizéig vonta el magát; 's Ötvös Fő-Strázsamester is kéntelenítettetett el-hagyni a' Schwyzi földet."

„Illy környülállásokbann, Károly Fő-Hertzeg, által akarta vinni a' Seregét, Dettingennél az Aar vizénn, de minthogy nagyon meg vólt áradva a' víz, nem lehetett hídat rajta az nap fel-állítani; hanem azonközbenn F. M. L. Hotze, a' Fő-Hertzeg' parantsolatjából, 9 Bat — okból álló segíttséget küldött Jellachich Gen — nak, hogy viszsza-verhesse az, az előre nyomúltt ellenséget. (Újjabb magános Tudósítások szerént, viszsza is kezdte vólt már nyomni mindenfelől. Ugyan ezen említett magános Tudósí-

tások írják: hogy mihelyt közelített az ellenség Graubündten felé: leg-ottann nem csak Graubündtenbenn adódott jel mindenfelé, a' fegyvertfogható Lakosoknak öſzſze-gyüjtésére; hanem Tirolisbann is.)

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

1. Német Birodalmiak.

A' Müncheni (Monachiumi) Újságnak Augustus' 6-dikánn költt Darabja, egéſzſz bizonyonyosságú meg határozással írja, hogy a' Bavériai és Palatínátusi Válaſztó-Hertzeg (Elektor) el nem múlat meg-indítani a' Rajna felé, annyi Katonaságot, a' mennyi reá esik, a' Német-Birodalom' réſzéről a' Fr—ák ellen ki-állítandó Seregből.

Ugyan ezt bizonyítja a' Monachiumi Újságnak említett Darabja, a' Würtembergi Hertzegről is, ki azon magános Békesség kötésre nézve, melyre az Áttya, a' Tartomány' fundamentomos Törvénnyei ellen kénſzerítödött vólt a' Fr. Elöljárók által, 3 eſztendökkel ez elött, úgy nyilatkoztatta ki magát, hogy azt tellyességgel helybe nem hagyhatja.

Offenburgból Aug. 20-dikánn: — „Ma reggel, olly parantsolatot vettek Kehl-falvának ſzerentsétlen Lakosai, hogy házaikat és tsüreiket üríttsék ki. Félő, hogy az ellenség egéſzſzenn el ne égesse ezen falut.“

A' Sváb' Kerületből August. 21-dikénn: — „Mind egyre ſzökdösnek által ide még most is,

húſzanként 's 30-anként a' Fr—ák; 's vagy munkát keresnek; vagy a' H—g Konde Seregére várakoznak, a' melly, September' második felében fog ide érkezni. Sokaknak közzülök, éppenn nem horpaſz az erſzénnyek."

Münſztertől fogva a' Rajnáig, sok Pruſzſzus Tiſztek vi'sgálódtak Aug. közepe tájjánnn, ſzorgalmatossann meg-ſzemlélvén minden magas és alsóbb fekvésü vídékeket.

2. Helvétziaiak.

Schaffhausenből Aug. 18-dikánn: — „Igen nagy magazínom rakattatik itt meg eleséggel az Oroſzok' ſzámára. A' bagázsi ijokból tsak annyi marad magokkal Helvétziábann, a' mennyire el-múlhatatlan ſzükségek vagyon: a' több réſze pedig annak, Stockachhoz küldödött viſzſza."

„Lavatert, ki-botsáttatta ugyan a' Helv. Direktórium a' fogságból: de a' Fr—ák, még se' ereſztették viſzſza Zürchbe: mindazáltal tsak ugyan talált benne módot Lavater, hogy Lörrachnál által lopta magát a' Fr. Strázsákonn, 's viſzſza is érkezett Zürchbe, Aug. 16-dikánn délutánn, nem tsak Háza-népének, hanem az egéſzſz Városnak is nagy örömére."

„Azon temérdek károk' laistromát, mellyeket a' Frantziák okoztak Helvétziábann, által küldötte a' Helv. Direktórium Pári'sba."

3. Belgiomiak.

Brüſzſzelből Aug. 14-dikénn: — „A' felfegyverkezett Insurgensek, ha egy helyenn ſzél-

lyel ſzórattatnak, tsak hamar azutánn, ismét nagyobb ſzámmal mutatják más helyenn magokat."

„ Ezen Város' Lakosinak újjonnan lett felſzámláltatásából ki-tettzik; hogy öt eſztendők alatt, húſz ezerrel kevesedett a' ſzámok."

4.) *Olaſz Orſzágiak.*

Ligúriábann (Génuábann) le-tették a' Direktorok a' magok hívatallyokat, kiket azért, Törvényſzék' eleibe akar idéztetni a' Törvényhozó-gyülés.

Ankóna, egéſzſzen bé van kerítve, az egygyesültt Hatalmasságok' Vitézei, és a' felfegyverkezett Föld-népe által.

5. Spanyol Orſzágiak.

Mádritból Aug. 1-sö napjánn: — „Midőn a' Sp. és Fr. egygyesültt Hajós-sereg ki-ſzállott vólna Júl. 21-dikénn a' Kádixi Kikötőhelyből: egy 112 ágyús Spanyol hajó, fenn-akadt a' fövényenn, melyről le-ſzábadítódott ugyan; de kénteleníttetett ugyan tsak viſzſza-térni Kádix alá."

6. Oroſz Birodalmiak.

Pétersburgból Júl. 30-dikánn: — „Annak az Oroſz földi (ſzárazra-való) Seregnek elsö Oſztállya, melly az Anglusok' társaságábann egy titkos nagy czélt ſzándékozik végre hajtani, ki indúlt már a' Reváli Kikötőhelyből, tizenhárom hadi hajóktól kísértetve."

7.) Nagy-Britanniaiak.

Lord S. Vincent, ki a' Földközi tengerenn vólt Fö-Kórmányozója az Angl. Hajóssereguek, kéntelenítettetett betegsége miatt arra határozni magát; hogy Lord Keithnak adja által a' kórmányozást, 's maga Anglia felé indúllyon Gibráltárból. Már fel is ült vala e' végett, Orgo nevü Fregátra: de mihelyt meg-hallotta, hogy a' Fr. és Sp. egygyesültt Hajóssereg, ki-indúlt Júl. 21-dikénn a' Kádixi Kikötöhelyből; leg-ottann ki-ſzállott a' nevezett Fregátból, 's el-küldötte azt, Lord Keithnak fel keresésére, 's az egygyesültt ellenséges Hajóssereg felöl való tudósítására, a' ki, Malagánál várta Lord Nelsont.

Ötven Anglus hadi-hajók, mellyek között, 29 líneabéliek, és 12 három kontignátziósok vagynak, ſzállottak által a' Középtengerröl Gibráltárnál Július' 24-dikénn, az Oceánra (vagy Átlási-tengerre), a' mint ezt, Mádriti Tudósítások írták Aug. 1-sö napjánn, olly kívánságnak nyilatkoztatása mellett: hogy bártsak a' Fr. és Sp. egygyesültt Hajóssereget utól ne érné ezen roppant Anglus Hajós-sereg, melly között vagyon a' lelke az Anglus tengeri erönek.

Azon Anglus Seregböl, melly, egy nagy czélnak végre hajtására vagyon ki-rendeltetve, az elsö tsapat, Aug. 7 dikénn ſzándékozott a' Ramsgatei Kikötöhelybenn 50 hajókra rakodni, mellyeknek Kórmányozójául Mitschel Admirális vagyon ki-nevezve.

Londonból Aug. 9-dikénn: — „Spanyol Orſzágnak Kádixi partjai alól, Fr. Orſzágnak Breſz-

ti partjai alá, leg-fellyebb is el lehet érni a' tengerenn tizenhat napok alatt. Ha tehát a' Fr. és Sp. egygyesültt Hajós-seregek, minekutánna ki-indúltak Júl. 21-dikénn Kádix alól; nem múlattak még valahol: már eddig el-érkezhettek a' Breſzti Kikötőhelybe: de el-érkeztek e' vagy nem? arról még itt, semmi bizonyos Tudósítás nintsen."

(Pári'sból elébb, egéſzſz meg-határozással írták vólt, hogy a' Fr. és Sp. Hajós-seregek bé érkeztek légyen a' Breſzti Kikötőhelybe: de későbbenn, t. i. Aug. 14-dikénn már ismét tsak azt írták, hogy a' mi hallatott vólt még addig, a' Fr. és Sp. Hajós-seregeknek, Breſzt alá Aug. 9-dikénn lett bé-ſzállásáról: az nem egyéb, tsupa hírnél.)

„Nagy itt a' reménység, hogy a' mi Hajós seregünk, mely a' Földközi-tengerenn vólt, el nem múlatott, Júl. 21-dik és 24-dik napjai között, utánna sietni az ellenség' Hajós-seregeinek: ezen reménység mellett is azombann olly nagyok a' mi minden Kikötőhelyeinkbenn a' kéſzületek; hogy e' folyó Hónapnak 12-dikére, huſzonhét líneai hajók leſznek kéſzenn; Duncan Admirálisnak is pedig annyi hajóji vagynak az Éſzaki-tengerenn, hogy azoknak felét mindjárt éltal-adhatja az említett 27 hajókhoz, melly erő, még többel is nevekedhetik a' ſzerént, a' mint az ellenség, vagy Irrlandia, vagy Texel ellen talál fordúlni."

„A' Kanálisonn (Anglia és Fr. Orſzág között lévő ſzoross tengerenn) Bridport és Curtis

Admirálisok fogják kórmányozni Hajós-sergünket. "

„A' míg már bizonyos Híradásokat nem veſzünk a' tengerről: nem lehet egy hajónak is ki-ſzállani a' Nagy-Britanniai és Irrlandiai Kikötőhelyekből."

„Ezen kéſzületek, leg-kissebb réſzbenn se' hátráltatják azon ſzárazra-való Seregnek hajókra való ſzállítását, melly, a' még eddig titokbann lévő nagy ſzándéknak végre-hajtására vagyon rendelve. Az ezen Sereghez tartozó Lovasságnak 's ágyúknak leg-nagyobb réſze, Woolvichnál ſzállítódik hajókra; mint a' gyalogság, Ramsgate-nál, a' hová Pitt Miniſzter maga is el ment, hogy ſzemély ſzerént láthassa a' bé-ſzállítást."

„A' tenger-mellyéki Lakosok, olly hazafiúi buzgóságtól vagynak el-foglaltatva, hogy a' hajókra való bé-ſzállításábann a' földi Katonaságnak, örömest segíttségül vagynak, minden fizetés és jutalom kívánása nélkül."

„A' titkos ſzándékú földi Seregnek Vezéreivé vagynak ki-nevezve: Kir. Hertzeg York; Gen. Abercrombie; H—g Cumberland; H. Glocester Wilhelm; továbbá: Moore, Coote, Knox Generálisok 's a' t. Az utól nevezett, az Oroſzok eleibe ment, hogy a' ki-rendeltt helyre vezesse őket."

„A' Hollandusok között ki-oſztandó Hirdetmény, ki van már nyomtatva, Hollandus nyelvenn."

„Ha az elsö ſzerentse ſzolgálni fog a' titkos ſzándékú Seregnek: úgy a' most elöſzör

el-küldendő negyven ezer embernek, még utánna fog küldödni valami huſzonöt ezer ember. A' Katonaság, igen nagy kéſzségét mutatja ezen el-küldettetésre."

8. Frantzia Orſzágiak.

A' Királyi palotát Pári'sbann, 1792-dik eſztendő Augustussának 2-dik napjánn foglalta vólt el erőſzakossann egy gyülevéſz sokaság. Ezen napot meg-inneplik a' Republikánus Fr—ák eſztendönként. Meg-inneplették most is a' Márs mezejénn, a' hol egy Királyi Kastély állítódott fel, hogy ennek meg-vétettetése által ábrázolódjék az 1792-dik eſztendőbéli történet. Erről írván az Ami des Loix nevezet alatt esmeretes Pári'si Újság, félelmét nyilatkoztatta: ne hogy a' Royalisták, kik, Fr. Orſzágnak minden réſzeiből ugyan fórrnak Pári'sba: a' Kir. Vár meg-vevésének ſzíne alatt: meg-vegyék a' republikánus Erősséget.

Tsendesenn ment ugyan tsak végre az említett Inneplés, egyébaránt; hanem hogy egy Katona, golyóbist találvánn felejteni a' puskájábann, által lötte a' tzombját egy Tiſztnek.

Ugyan az Ami des Loix írja: hogy a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak egy írást mutatott bé az idősbb Hautbout, a' mellyben elő van adva: Mint lehessen a' Férjnek ſzerettetni magát a' Feleségével? — Erre azt jegyzi meg az A. d. L., hogy most arról kellene inkább egy Értekezést ki-dolgoz-

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

ni: „Mint ſzerettethessék a' Törvényhozók magokat a' Respublikával.“

Egy Könyvetskét árúltak ſzéltire Pári'sbann Aug. 12-dikénn, illy értelmű tzím alatt: „A' Fr—ák' gondolkozása' módja és kívánsága. A' Királyi igazgatásnak újra való fel-állítása javasoltatik ezen Könyvetskébenn.“

Sieyes, mint Elölülője a' Direktóriumnak, olly Beſzédet tartott ugyan Aug. 10 dikénn, a' melly által bé-kívánta dugni Azoknak ſzájokat, kik, vádolták ötet, mintha Ő, Konſtitútziónális Királyt akarna viſzſza-vinni Fr. Orſzágba: de közönségessenn esmérik Sieyes-t a' Hazája-fiai ollyan Embernek, a' ki mindég arra fordítja a' köpönyeget, a' merről a' ſzél fúj.

Tudni való, hogy a' Jakobínusok kiábálták vala az említett vádat Sieyes és Barras ellen, még pedig igen kíméletlenül; 's e' felett Aug. 10 dikénn, még az is meg-történt, a' mint az újjabb Pári'si Tudósítások írják, hogy a' 10-dik Augustusi innepléſ' alkalmatosságával, ſzél-puskákból ki-lött golyóbisok repdestek a' Márs' mezejénn, olly közel a' Direktorokhoz, hogy egy golyóbis érdeklette is a' Barras, és Miniſzter Talleyrand-Perrigord' ruháját. Ez 's több efféle okokonn jelentette a' Direktórium Aug. 13-dikánn a' Törvényhozó gyülésnek, hogy a' Jakobínusok' lármás öſzſze-tsoportozását (Klúbtartását) továbbra is meg-engedni, a' Respublikának mostani külső és belső veſzedelmei között, nem tanátsos: a' minthogy tsak hamar az utánn, körül is vétette lovas Katonaság által

azon épületet a' Bacq úttzábann, a' mellybenn tartották vólt a' Klúbjokat, 's bé záratta és petsételtette azt, és különössenn az Irásaikat is el petsételtette a' Jakobinusoknak.

A' Direktórium arra is engedelmet kért 's nyert is Aug. 14-dikénn a' Törvényhozó gyülestől, hogy két Hónapokig meg-visgáltathasson Pári'sbann minden házakat, a' mellyeket ki akar kurkáfztatni, (keresgéltetni) ha nintsenek e' benne gyanús Személlyek.

Hogy a' meg-bukott Ex-Direktorok — Lareveillère-Lepaux, Merlin, és Treilhard — büntetésre nem vonattattak: ezt a' fő okát adják sok Pári'si Újságok: hogy azok nem annyira gonofz lelküségből, mint oktalanságból vétkeztek, azt képzelvén magoknak, hogy mivel fzerentsés vólt a' Fr. Respublika, tehát változhatatlanúl fzerentsés fog maradni.

Toulouse (Tolóza) Városa' vídékénn mintegy húfz ezerre fel-nevekedett a' Királyt kívánó fegyveres Lakosok' fzáma, kik, fejér záfzlókkal, 's Éllyen a' Király! kiáltozások között, egyenessenn Tolóza Városa ellen indúltak. Küldödött ugyan ellenek republikánus Katonaság, mellynek láttatott eleinten kedvezni a' fzerentse: de annakutánna győzedelmessenn vifzfza-verettetett, 's Tolózába vette bé magát. Ezen történetről, több rendbéli Leveleket olvasott fel Destrem nevű Tag, Aug. 14-dikénn a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts előtt. — Némelly Ujságok ugyan, a' mellyeknek fzáma közzül való a' l' Amides Loixis, a' Direktóriumnak egy Jelen-

tését tették közönségessé, melly, az ő előadássok szerént, Aug. 14-dikénn költ, 's kéttségbe hozza az említett történetet azon az okonn: mivelhogy egy Tolózai Kurír, a' ki tsak akkor érkezett, semmit se' szóllott, 's Tudósítást se' vitt magával Pári'sba, arról a' történetről: de ezen Jelentésnek a' Direktóriumtól lett származásáról, azért kételkednek ismét Mások, mivelhogy az nem állott a' Direktóriális Újságbann (a' Redaktörbenn).

Elegyes Tudósítások.

Berlinből Aug. 17-dikénn: — „A' Király meg-engedte a' Pétersburgi Követjének, hogy változó egéssége miatt viszsza jöhet. — Nints itt többé az Orosz Követ Gróf Panin."

A' Helvétziai had-folytatás' terhének könnyebbítésére szolgálhat, a' mit Augsburgból írtak Aug. 23-dikánn, hogy t. i. ott az említett naponn, öt 's hat forintal is alább szállott a' gabona' árra: minthogy olly böv termés vólt, a' millyenre még a' leg-éltesebb Mezei gazdák sem emlékeznek: 's azt veszik észre, hogy nem tsak igen sikeres a' gabona; hanem a' liszt jéből sültt kenyér, különössenn is jó ízü.

Koppenhágából Aug. 10-dikénn: — „Az Orosz Császár' Követe Báró Krüdener, tegnap vólt bútsúzó audientziánn az Udvarnál. Lübeckbe megy innét, a' mint hallatik."

Berlinbenn, a' Frantzia Követtség' Helytartójául, Ott nevü Polgárt hagyta maga utánn,

a' mostani Fr. Direktor Sieyes. Ez most továbbra is meg-hagyódott ezen Helytartóságbann, huſzonkétezer líver eſztendei fizetéssel.

* * *

Küldjük Szerem Vármegye' (Comitatus Sirmiensis) Mappáját, melly, egygyike azon három Vármegyéknek, a' mellyekre fel van oſztva Tót Orſzág (Slavonia). A' két más Vármegyék, Pozsega, és Verőcze. Amannak Mappáját tellyességgel meg nem kaphattuk még eddig. A' ki meg-küldené ſzámunkra, bennünket mindenképpenn le kötelezne. Verőcze Vármegye' Mappáját már delineáltattuk, 's minden órán rézre mettzettetjük. Azon réſzét Tót Orſzágnak, melly, réſzſzerént a' Török Birodalommal határos, réſzſzerént pedig Pétervárától fogva egéſzſz Nandorfejérvárig (Belgrádig) ki-terjed, a' Határőrző Katonák lakják; kik három Regementekre vannak fel-oſztva, úgymint: a' Pétervári, Bródi, és Gradiskai Regementekre. A' két elsö Regementekhez tartozó vídéknek nagy réſze is ki van metzve Szerem Vármegye' Mappájánn.

Némelly Érd. Hazánkfiai úgy értették, a' 46-dik ſzám alatt Június' 11-dikénn közlött Jelentésünket, mintha mi az Előfizető Uraknak, az eddig általunk ki-botsátott 18 Vármegyék' Mappáit ebbenn a' fél eſztendőbenn, mind ingyen le-küldenénk: azokat egéſzſz tiſztelettel kérjük, ne sajnállyák még egyſzer, említett azt a' Jelentésünket figyelmetessenn el-olvasni.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 19.

Költ Bétsbenn, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 3-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

F. M. L. Gróf Bellegarde ide érkezett az Olasz Országi Armádiától: minthogy a' Berlini Udvarhoz van rendelve Követnek.

A' Hadi Cancellária, következendő új Hadi Tudósításokat tett közönségesekké, a' Bétsi Német Újságnak Aug. 31-dikénn költt Darabjábann:

„F. M. L. Hotze, maga személy szerént is ellenek indúlt a' Fr— áknak (a' kik Graubündtenhez közelgettek) és Aug. 21-dikénn az elől-

járó Seregét által is vitte a' Linth vizenn, hogy bé ne ronthasson az ellenség, (a' Rajnánn által) Graubündtenbe, és hogy nevezett F. M. L—unk meg-támadhassa a' Frantziákat: de Ezek nem akartak viadalba botsátkozni; hanem viſz-ſza-vonták magokat az Aar vizenn (következésképpenn el-hagyták a' Schwyz Kántont, mellyet el-foglaltak vólt).“

„A' Rajna jobb mellyékénn a' Sváb Kerületbenn álló B. Kienmayer Generálmájorunkat, nagy erövel támadta meg Bastoul nevü Fr. Generális, Aug. 18-dik 's 19 dik napjainn: de sikeretlenül. — A' Zelli tanyánál, jelesenn meg külömböztette magát Méſzáros Huſzár Reg—ebéli Kapitány Jobbágy, Demel és Falatkay Fö- és Al-Hadnagyokkal egygyütt. Kapitány Gróf Almássy is (a' Csáſzár Huſzár Reg—éből) ſzerentsés vólt egynehány meg-támadásokbann. — Az ellenség közzül ſzámosann estek fogságunkba. Réſzünkről, kevés vólt a' veſzteség.“

„Olaſz Orſzágbann (Turinonn túl a' Frantzia Orſzági ſzélek felé) a' 7-dik Huſzár Reg—ünkbéli Májior Meskó, el vett a' Fr—áktól, Col di Fateria nevü tanyát, 's el-hajtotta öket Col Fenestrelléből is.“

A' Modénai Hertzeg és Hertzegné, Tartománnyaiknak a' Fr—áktól lett el-foglaltatásától fogva, a' Cs. K. birtokokbann kerestek 's találtak menedék-helyet, nevezetessenn, most utólyára, jó ideig, Grétzbann tartózkodtak: hanem már minekutánna, a' több Olaſz Tartományokkal egygyütt, Modéna is ki-ſzabadítódott a' Frantziák' hatalma alól: viſzſza-indúltak Ö Her-

tzegségek Grétzből Aug. 21-dikénn, a' magok Lakó-Városokba.

A' Rajna felé sietõ negyedik Orosz Seregosztály Vezére Hertzeg Konde, midõn közelgetett vólna a' maga feles számú Generál-Stabjával 's egyéb Követõivel egygyütt, Aug. 24 dikénn Prága felé: az ott tartózkodó Fr. Kiköltözttek, mind eleibe mentek a' H—gnek, a' kapunn kivül. A' Hertzeg, 's a' vele lévõ Tisztek, parádébann lovaglottak bé a' Városba, kiket, Bavvr nevezetû Orosz Generálissal egyetembenn, Cseh Országh' Fõ Burggráfja Gr. Stampach vendéglett meg magánál, gazdag ebéddel. Más nap, a' H. Konde Korpusának Prágába bé-érkezett Szakasztsza, Sz. Lajos' Innepét jelessenn meg-inneplette a' Sz. József Templomábann, mellybenn a' Nagy-Misét Fr. Országnak néhai Nagy-Alamizsna-osztogatója, 's Lambesci Püspök, Gróf Sabran énekletto el.

Karlsbadból írják, hogy az ott tartózkodó Berlini Svéd Követ Engeström Úr, nem szándékozik onnét viszsza-térni Berlinbe.

A' meg-hólt Baváriai Választó Hertzeg' Iffjú Özvegye, Kárnioliábann, 's nevezetessenn Lájbachbann fog lakni ezentúl.

Bruck, Báden, 's az ezekkel egy líneábann fekvõ sok más Helységeibenn Alsó-Ausztriának, nagy kárt tett a' jég-esső Aug. 25-dikénn délutánn, a' szõlõkbenn, a' mezõkönn, a' házi-kertekbenn, a' kastélyokbann, és közönséges házakbann: mert a' jég-darabok, mellyek nagy sürüséggel, és tártóssann omlottak alá a' levegõbõl, olly nagyságúak vóltak mint egy tyúk-tojásnak a' fele.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1. Német Birodalmiak.

Augsburgból Aug. 27-dikénn: — „Két naptól fogva ki-maradt a' Mannheimi posta. Csatázásnak kellett történni azokonn a' vidékekenn. — Egy Ts. Kir. Vasas Regement, az Albert Hertzegé, Stuttgárd környékéről Hejdelberga felé indúlt. "

Frankfurthól Aug. 23-dikánn: — „A' Frák, tsupánn Kehlbenn, Kaszszelbenn, és Ehrenbreitsteinbann akarnak Őrizeteket hagyni; egyébaránt pedig, egészszenn szándékoznak el-hagyni a' Rajna jobb partját."

A' Ménus-mellyéki Frankfurt Városa' Elöljáróit meg-biztatta Károly Fő-Hertzeg, hozzájok írtt szép válaszszábann; hogy minden rendeléseket meg-tétet, a' mellyek szükségesek a' végre, hogy az őszi Vásárra Frankfurtba, bátorságossann útazhassanak a' Kereskedők, 's szállíttathassák portékáikat.

Berlinből Aug. 17-dikénn: — „A' Nagy-Britanniai Udvar' rendkivülvaló Követe Lord Grenville, még itt vagyon."

2. Helvétziaiak.

Ambár az Aar vizenn nem lehetett által menni Seregünknek, Aug. 16-dikánn; tsak az által-készülésnek is lett azombann annyi haszna, hogy az ellenség, mindjárt meg-szünt elébb nyomúlni Jellachich Generálisunk ellen.

A' Schafhauseniek, ötven fegyveres embert küldöttek Károly Fő-Hertzeg' Seregéhez. Gen. Hotze, egy buzdító írást intézett hozzájok, hogy többet is küldjenek.

Feldkirchenből August. 22-dikénn: — „A' Vorarlbergi Lakosoknak, ſzintúgy jel adódott a' közönséges fel-fegyverkezésre, mint a' Graubündtenieknek, és a' Tirolisiaknak: de mind eddig, valamint a' Tirolisiak és Graubündteniek: úgy a' Vorarlbergiek se' kaptak parantsolatot az indúlásra, 's ez is jele annak, a' mit sok Tudósítások bizonyítanak, hogy az ellenség, melly közelgetett vala Graubündten' ſzéleihez, magát viſzſza vonta."

Zürchből Aug. 21-dikénn: — „Lavater, újra prédikállott már itt, a' múltt Vasárnap."

„A' Glárusiak, mindnyájann fel-fegyverkeztek, hogy önnön határjaikat hathatóssann védelmezhessék a' Fr—ák ellen."

Memmingenből Aug. 24-dikénn: — „Az Oroſz Lovasságnak utólsó Oſztállya is el-indúl hónap innét, Helvétzia felé."

Zürchből Aug. 24-dikénn: — „Károly Fő-Hertzeg, éjjel nappal visgálódik, 's a' ſzándékához meg-kívántató rendelések tevésében foglalatoskodik."

„Mihelyt viſzſza-tér F. M. L. Hotze Schwyzből: mindjárt kezdődik valamelly próbatétel a' Fr—ák ellen."

3.) *Olaſz Orſzágiak.*

Alessándriából Aug. 14-dikénn: — „Jól-

lehet Tortóna hét Olasz márttföldnyire esik innét: még is reng a' föld bellé: olly szörnyen ágyúzzák a' Császári Pattantyúsok Tortóna Várát. Tegnap, az a' Fr. Katonaság, a' melly Mántuábann vólt őrizetenn, közel Tortónához szállíttódott el: hogy annyival inkább meg-győzetödjék a' Komendáns felöle, hogy valósággal nints többé a' Fr—ák' hatalmábann Mántua."

Livornóból Aug. 15-dikénn: — „Három Angl. líneai hajók és két Fregátok érkeztek ide Nápoly alól: a' mellyek Nelson Hajós seregéhez tartoznak. Maga Nelson is el-indúlt már a' többekkel egygyütt, 's Génuához szándékozik."

„Itt sok Császári Rabló-hajók készítödtek fel: pedig már eddig is számossann jártak ki innét az efféle Káperek a' tengerre, kaptak is nem kevés nyereséget a' Frantziáktól és a' Génuaiaktól."

Perugiából (a' Római földről) Aug. 4-dikénn: — „A' Cs. Vitézek és az Arezzói Insurgensek, öszszeséggel hat ezerenn érkeztek ide bé mái naponn. A' Vár, melybe négyszáz Fr—ák, és ezerkétszáz hozzájok szító Lakosok vették bé magokat, nem tarthatja soká magát."

Viterbóból (a' Római földről) Aug. 7-dikénn: — „Ma érkezett ide bé, azon Csász. Vitézeknek egy része, B. Lützow' kórmányozása alatt, kik a' mi szomszédságunkbann hatalmassann meg-verték Fr. Generális Gualtier Seregét, mely, 1500 föből, részszerént Frantziákból, részszerént hozzájok szító Lakosokból állott."

Ankónához, csak egy óránnyira fekszik,

egy derék katonai tanya, melynek Fiumincino a' neve. Ezt is el-vették már az egygyesültt Seregekbéli Vitézek, kik az Insurgensekkel egyetembenn, egéſzſzenn bé-kerítve tartják a' ſzárazonn Ankónát. Egy Hajóssereg pedig, melly, Oroſzokból és Törökökből áll a' ſzáraz felöl. — Egy külsö Erösségét is Ankónának, el-foglalták ötſzáz Törökök erö-hatalommal, Aug. 11 dikénn.

Florentziából Aug. 18-dikánn: — „Rómába, Aug. 14-dikénn öt ezerig való Cs. Kir. és Oroſz Vitézek mentek bé. A' Római Vár, melly, Sz. Angyal Erösségének neveztetik; nem soká tarthatja magát."

4. Belgiomiak és Hoſlandiaiak.

Brüſzſzelből Aug. 20-dikánn: — „Ezen Hónapnak 16-dikánn, egy Angl. Hajóssereg érkezett az Ostendai Kikötöhely eleibe, nyóltzvan hajókonn, 's minekutánna darab ideig kerengett vólna a' nevezett partnál: két Szakaſzokra oſzlott, 's egygyik közzülök, Hollandia felé indúlt; a' másiknak még nem tudódott bizonyossann a' ſzándéka. A' Fr. Generálisok, Ostendához és Blankenburghoz, ſzámos Katonaságot gyüjtöttek öſzſze."

Amsterdámból Aug. 17-dikénn: — „A' Texeli Hajós-sereg, hat Hónapra való eleséget vett magához. Ezt nem bánnyák az Anglusok, mivel annál több nyereséget reménylhetnek. — Az Arausioi Hertzegség' Örököse, Oberyssel ſzéleinél tartózkodik, és sok Követöi találkoznak a' Batáviai föld' Lakosi közzül."

5.) Nagy-Britanniaiak.

Londonból Aug. 16-dikánn: — „Úgy hallyuk, hogy Lord Keith Admirálisunk, bé-kerítve tartja már a' Breſzti (Fr.) Kikötőhelyet, a' mellybenn tartózkodnak a' Fr. és Sp. egygyesültt Hajós-seregek. Harmintzegy líneai hajói vagynak Lord Keithnak: egy, 118 ágyús; egy, 112; egy, 110; kilentz, 98; kettő, 80; egy, 78; és tizenhat, 74 ágyús."

„A' titkos nagy ſzándéknak végre-hajtására rendeltt földi és tengeri Seregnek első Szakaſzſza, Aug. 13-dikánn indúlt el partjainktól, ſzázharmintz, réſzſzerént ſzállító, réſzſzerént hadi hajókonn, minekutánna egy ágyúnak ki-lövése által jel adódott vólna az el-indúlásra. Temérdek sokaság nézte az Indúlókat, 's minden jót kívánt nékiek nagy kiáltozással. Minthogy ezen Hajós sereg, egyenessenn Fr. Orſzág' Calaisi partjának tartott: igen meg-rettentek a' Calaisiak, 's mindjárt Hírmondókat küldöttek Pári'sba, sokann el is futottak lak-hellyekből. A' ſzárazra való Katonaságnak, Gen. Abercrombie a' Vezére; a' hadi hajóknak pedig Admirális Mitschel. — A' második ſzakaſzſza ezen Seregeknek, a' mellyel leſzſz Királyi Hertzeg York is, Aug. 20-dik vagy 21-dik napjánn fog el indúlni."

Londonból írták Aug. 13-dikánn, hogy a' 18-dik Lajos' Öttse, (ki ennekelőtte Gróf Artoa nevet viselt) Helvétziába ſzándékozott menni, tizenöt ezer Helvétusok' vezérlésére, kiket Anglia fog tartani a' maga zsóldján, nem külöm-

benn még más tizenöt ezer Helvétusokból álló Seregoſztályt is, mellynek vezérlése, az Öreg Steigerre, Bernának néhai fő Elöljárójára bízódik.

Napkeleti-Indiábann egy 50 ágyús Frantzia Fregát, la Forte nevezetü, sokat alkalmatlankodott, 's nagy károkat is tett az Anglusoknak: minekokáért Angl. Kapitány Cook (annak a' néhai Világ kerülö híres Cook-nak a' Fia) fel tette magábann, hogy akármennyibe kerül is el veſzi a' nevezett Fregátot. El is vette, hanem egygyik karját el-veſztette az ütközetbenn, mely, olly tüzes vólt; hogy a' Frantzia Tiſztek mindnyájann halva találtattak, a' Kommendánssal de Sercy Admirálissal egyetembenn, az el nyert hajónn, mellyet, mikor az Anglusok' kezébe került, egy Fr. gyermek kommandírozott.

A' Tripolisiak, nagy bíztatássokra a' Frantziáknak, gyakran ſzállítottak gabonát a' múltt tavaſzſzal Máltába; valamint Égyiptomba is. Bizonyossá lévén erröl Lord Nelson, el küldötte Portugallus Vice-Admirálist di Nizza Markézét a' Tripolisi Deyhez, olly jelentéssel, hogy a' Dey adja ki a' nálla lévö Fr—ákat. Nem tselekedte ezt a' Dey, minekokáért M. di Nizza, bé-ſzállott hirtelen a' Tripolisi Kikötöhelybe, el-égetett ott egy Fregátot, mást pedig el vett, és meg-fenyegette a' Deyt, hogy ha nem telyesíti a' L. Nelson kívánságát, mind el-süllyeſzti a' Kikötöhelybéli hajókat. Meg-rémülvén a' Dey, nem tsak rá állott a' L. Nelson kívánságára, hanem 16 ezer piáſztert is fizetett.

6. Frantzia Orſzágiak.

A' Helvétziai Fr. Sereg' Vezérségébenn ismét meg-hagyta a' Direktórium, egy későbbi végzése által, Maſzſzéna Generálist: valamint Moreau Generálist is, a' Rajnai Sereg' Vezérségébenn.

A' Fr. Respublika' 8-dik eſztendejére megkívántató summa, Aug. 11-dikénn terjeſztödött a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts eleibe, nyóltz ſzáz millió líverre határoztatva. (A' jövö Sept. 22-dikénn kezdödik, említett eſzt—je a' Fr. Respublikának.)

Egy Pári'si Újság (Feuille du Jour) bövenn le-írja, a' mit már mi jó ideje hogy írtunk Pápa Ö Szentségéről, hogy t. i. midön egy helyből más helybe vitetett: a' Frantzia föld Lakosi is mindenütt tsoportossann fórttak, a' tiſztelетére, 's áldást kértek töle. Romansból az Elöljárók is ki-mentek eleibe.

Pári'sból Aug. 16-dikánn: — „Mostanság a' Magiſztrátus' háza elött álló Szabadság' fáinak mind le-hántották éjjel a' hajját, úgy hogy ezek a' fák reggelre, egéſzſzenn mezítelenek vóltak, illy alól-írással: Republikánus Katona."

„Némelly ide való Kalmárok, Lieferántok 's a' t. 150 ezer lívert is tartoznak adni, a' ſzáz millió líverből álló erőltetett költsönnek pótlására."

Pári'sból Aug. 18 dikánn: — „A' Frantzia és Spanyol egygyesültt Hajós-seregek, Kádixból jövén, ugyan tsak bé-érkeztek már a' Breſzti

Kikötöhelybe: 's bé-érkezéssek utánn két nappal, jelent meg Breſzt elôtt, a' Közép-tengerről indúlt Angl. Hajóssereg."

„A' Journal des Hommes libres, (egy Pári'si Újság) igen buzgott a' Jakobínusok mellett, 17-dik Augustusi Darabjábann; 's nagyon ki kelt ellenbenn, Sieyes és Barras Direktorok ellenn. „A' le-tett Direktorok — úgymond — gonoſz, tsalárd, 's Hazaárúló emberek vóltak: de Barras és Sieyes se' jobbak. Mindég a' Hazájok ellen dolgoztek: még is ezek a' Képmutatók, a' Haza' barátit (t. i. a' Jakobínusokat) kiáltják Öſzſzeesküdtteknek."

„Hogy Tolozánál igen nagyra nevekedett a' Királytkívánó fegyveres Lakosok' ſzáma: nem tagadta ezt a' Direktóriális Újságnak Aug. 18-dikánn kôltt Darabja is; hanem tsak azt állította, hogy a' Republikánusok diadalmaskodtak."

Bonaparte, az Acrei és Jaffai nagy veſztteségei utánn, Égyiptomból Napkeleti-Indiába ſzándékozott el-vonni magát: de meg-értvénn Sir Sidney Smith ezen ſzándékát a' Kémjei által: mindjárt írt a' Veress-tengerenn lévô Blankett nevezetû Hajós-Kapitányhoz, hogy a' nevezett tenger torkolatjánál ſzorgalmatossann lesse Bonapartet. Blankett vette is a' Levelet: és ahoz tartja magát. Nagy reménysége vólt Bonapartenak, hogy a' Tippo-Saib-Mangalorei Kikötöhelyébenn jó ſzállást fog találni: de ha ſzinte el-érkezhetne is oda, (mellyet nem igen lehet képzelni) a' mikorra az meg-történhetne, kéttség ki-

vül addig az Anglusok' hatalmábann leſzſz már Mangalore, úgymint a' kik, Stuárt Generális vezérlése alatt, keményenn meg-verték Tippót Mártz. 6-dikánn, 's a' Fő-Városába Seringapatnámba futamtatták viſzſza; a' mint ezt maga is írta már Gen. Stuárt Londonba.

7.) Török Birodalmiak.

Azok a' 3 Frantziák, kik a' Konstántzinápolyi Kikötőhelybenn el-követett gyújtogatásért el-fogattattak, meg-lakoltak már gonoſz vakmerőségekért Júl. 26-dikánn. Mauveille, mint leg-főbb bünös, addig hurtzoltatódott ló farkonn az útſzákonn, mig ki nem adta a' lelkét, azutánn négy réſzre vágatott a' teste, 's annak fel-négyeltt darabjai, a' Város' négy fő útſzáinn fel-függeſztődtek, hogy láthassa Minden. La Roche meg-égettetett. La Bruinette-nek pedig a' vólt a' ſzententziája, hogy a' talpára 300-at vernek, de 150 tsapások alatt meg-hólt.

Konstántzinápolyból Júl. 25-dikénn: — „Bonapartét Acretól lett viſzſza-vonúlása közbenn, meg-ölték vólna a' maga Katonai Gázábann: ha Gen. Kleber meg nem ſzabadította vólna."

8. Oroſz Birodalmiak.

A' Pétersburgi Udvari Újságnak Augustus' 2-dikánn költt Darabjábann ki-hirdetődött: hogy Pál Csáſzár a' F. M. Szuvarov' fő-vezérlése alatt lévő minden Reg—eknek, a' Rehbinder' Korpusánn kivül, meg-engedi, hogy a' Gránátérosok' marssát verhessék.

A' Károly FöHertzeg Armádiájához küldött Orosz Seregosztálybéli Urali Kozákoknak, egészszenn hasonlít a' széles ábrázatjok, 's kitsin de ragyogó két szemek, a' Mongol 's Chínai Lakosaiéhoz. A' lovaik ezen Kozákoknak, úgy meg-vagynak tanítva, hogy a' rajtok-ülönek bizonyos hangjára, fel-ágaskodnak a' két utólsó lábokra, 's a' két elsövel vágják az ellenséget.

Elegyes Tudósítások.

A' Londoni Udvari Újságnak Aug. 4-dikénn költt Darabja, egy böv Tudósítását közlötte Sir Sidney Smithnek, melybenn ez a' jeles Vezér, egy Philipeaux nevezetü frantzia származású jó Barátjának történeteit 's érdemeit írja le. Ez a' Philipeaux, minekutánna többször szabadította vólna ki magát a' Pári'si fogságból, 's egyszer nevezetessenn csak kevés órákkal, a' hálálos szententziájának végre-hajtatása előtt: újra viszszament Pári'sba, hogy Smith Urat ki-szabadíthassa a' Pári'si rabságból. Ki is szabadította.

Ez a' Philipeaux, el válhatatlan lévén Smith Úrtól, Konstántzinápolyba is el kísérte azt, a hol, Smith Úr' kommendálására, fel-vette a' Török Császár, Philipeaux Urat a' maga szolgálatjába, Ingenieur-Obersteri ranggal, 's egy Reg — nek is Tulajdonossává nevezte. Nagy hasznú szolgálatokat tett Philipeaux, Acrebann: de testének gyenge alkotmánnya miatt, ki nem álhatván többé a' sok strapátziát; meg hólt életének 31-dik esztendös korábann.

Dánzigból Júl. 30-dikánn: — „Az ide való Kikötöhelybenn, már darab idötöl fogva tar-

tózkodnak hét líneai, és két kissebb Oroſz hadi hajók. Ezekbenn a' napokbann Anglus záſzlókat tett ki ezen egéſzſz Hajós-sereg, és az Oroſz Tiſztek közzül, sokann ſzállottak ki a' ſzárazra."

Mántua, két eſzt—eig, 5 Hónapig, és 26 napokig vólt az ellenség' kezébenn. Bonaparte úgy jutott vala Mántuához, hogy tizenegy hónapokig tartotta azt bé-kerítve; Kray pedig, 3 napi tüzelése által.

Brémából írják, hogy az Oroſz Udvar' unſzolására, Dánia is hozzájok állott, a' Frantziák ellen egygyesültt Hatalmasságokhoz.

Florentziából Aug. 17-dikénn: — „Az itt lévő Anglus Követhez Windham Úrhoz, olly Tudósítás érkezett a' Cárdinális Ruffo Seregétől, hogy ezen Sereg, az Oroſzok és Törökök' társaságábann Terracina Városát, melly az Egyházi (Pápai) Birodalomhoz tartozik, el-foglalta, 's Terracina és Kápua között hat ezer reguláris Frantzia Katonákat tett foglyaivá, kiket azonnal Tulonba küldött, hogy Nápolyi Katonákat váltson ki általok a' Fr—ák' fogságából."

Magyar Orſzág.

Pestről Aug. 30-dikánn: — „Az itt lévő Királyi Fő-Oskolának egy nevezetes Profeſzſzora N. Stáhly György Orvos-Doktor Úr, ki a' Seb-gyógyítást; a' Szülésbenn való segítést; és a' Szem' nyavalyáinak orvoslását tanítja közönségessenn 's elomenetelessenn, már 18 egéſzſz

eſztendőkkel ez előtt el-kezdett próbákat tenni a' himlő-óltással, 's azólta, folyvást gyakorollya azt olly ſzerentséssenn, hogy ámbár az eſztendőket egymásba véve, lehet ſzámlálni minden eſztendőre ötven Gyermekeket, a' kikbe bé óltódott a' himlő; még is egy se' hólt meg közlök vagy a' himlőbenn, vagy annak következéseibenn. Az idei bé-óltáshoz még a' múltt Nóv—benn hozzá fogott a' Profeſzſzor Úr, minthogy mérges himlők kezdtek uralkodni, és már ekkoráig kilentzvenkettőre ment a' bé-óltott Nevendékek' ſzáma, kik között a' leg-iffjabb, 3 hónapos vólt, és a' leg-éltesebbek 12 eſztendősök. Mindnyájann ſzerentséssenn meg-himlöztek 's helyre állottak, orvosság-vétel, és fekvő betegeskedés nélkül, Szüléiknek, (a' kik külömbféle rendből valók) nagy örömére. Ezen példa, valóbann fel serkenthetne minden jól gondolkodó Szüléket a' követésre, hogy kedves Magzatjaik' éltének virágát, meg-menthessék az el hervadástól."

„Nagy tapaſztalású és ſzerentsés munkálódású Szem-orvos is lévén egyſzersmind Stáhly Profeſzſzor Úr, már eſztendőtől fogva, harmintznyóltz ügyefogyott Vakoknak vette le a' hályogot ſzemeikről, 's adta viſzſza nékiek ingyen, minden jutalom-kívánás nélkül, a' látás nagy kintsét, melly nélkül az élet, tsupa halál. Megítélheti e' réſzbenn kiki magától, azt a' külömbséget, melly vagyon, ezen nemes ſzívű és fundamentomos tudományú Prof. Úr, 's az ollyatén Vará'slók között, kik magokat Szem-orvosoknak

nevezik, 's haſzontalan, sőt sokſzor rontó ámításaik által, ki-tsikarják a' segedelem nélkül ſzükölködő Szegényektől, fáradságos munkával ſzerzett keresménnyeket."

Babotsáról (*Somogy Vármegyéből*) August. 13-dikánn: — „A' múltt Hónap véginn, és e' folyó Hónapbann, ſzámos Fr. fogoly Tiſztek ſzállíttódtak itt el Eſzékre, úgymint: egy Generális; kilentz Oberster; több Kapitányok; 's 240 Fő, és negyven alsóbb Tiſztek. Köz-ember tsak kettő három vólt."

„Borunk tsekéllyenn leſzſz: a' tavaſzi veteſeinkbenn is nagy kárt tettek a' Júniusi és Júliusi sok essőzések."

* * *

Jelentés.

T. N. Szala Vármegyének Szala-Egerſzegh nevű Mező-Városábann helyheztetett Posta-Státzió, akár tsupánn maga a' Státzió, akár pedig az ahoz tartozandó házzal, és földekkel egygyütt, árúba botsáttatik. A' kinek tehát kedve vólna ezen fenn említett Posta-Státziót meg venni, tessék magát, az el-adás, és vevés végett, ugyan Szala Vármegyébenn fekvő Sümegh Mezö-Városábann, Babos György Tiſzttartó Urnál jelenteni, 's tőle bővebb útasítást kérni.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 20.

Költ Bétsbenn, Sz. Mihály (Havának Septembernek) 6-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

A' Hadi Cancellária, következendő Hadi-Tudósításokat közlött a' Bétsi Német Újságnak Sept. 4-dikénn költ Darabjábann:

„F. M. L. Hadik-ot egynehány ízbenn támadta vólt meg az ellenség, Aug. 17-dikénn a' Kis-Bernárd hegyinél (Szabaudia és Pedemontzium ſzéleinél) de minden nagy következés nélkül."

Hertzeg Rohan Viktor Obersterünk, (ki egy Seregſzakaſzt vezérel) állott akkor Domo d' Os-

solánál, a' Májándi de a' Szárdíniai Királyhoz tartozó föld és Walliserland' ſzéleinél; Strauch Obersterünk pedig (ki hasonlóképpenn egy Brigádát vezérel) Bellinzonénál állott (a' Mediolánumi Hertzegséggel határos réſzébenn Helvétziának), 's Airolóig küldötte Szegúldóit (a' Sz. Gothárd hegye felé)."

„Simbschen Generálisunk Brigádája, Aug. 14-dikénn a' Sz. Gothárd hegyen tanyázott (mely hegy, úgy fekſzik Helvétziábann, a' most nevezett két helyek, úgymint Domo d' Ossolánn, és Bellinzonenn felül, hogy ha ezektől egy egy línea vonódnék a' nevezett hegyig: ezen két líneák, ſzegletet formálnának.) G. Simbschen egynehány ízben nyomta viſzſza a' mindenfelől ellene tódúltt ellenséget: de Aug. 15-dik és 16 dik napjainn ismét új erővel támadódott meg a' Fr—áktól, kik hat nagy hajókkal is ſzállítottak népet az úgy nevezett Vier-Waldstaetterseenn. (Így nevéztetik az a' tó, melly, Lucern, Zug, Schwyz, Uri és Unterwalden Kántonok között fekſzik, mellyek közzül a' négy utólsók, Waldstadtoknak vagy Waldlandoknak hívattatnak, 's ezekről van az említett neve, a' tónak.) Jóllehet e' ſzerént négyſzerte nagyobb ſzámmal vóltak végre a' Fr—ák, mint Gen. Simbschen; még is Ez, úgy tusakodott vélek, mind 15-dik mind 16 dik napjainn Aug—nak, hogy az éjj vetett véget mindenkor a' viadaloknak: tovább azombann nem akarta ſzenvedtetni Gen Simbschen az igen meg-fáradtt népét, hanem, mivel ſzünteleníl is ſzakadt az essö: hátrább vonúlt (a' Sz.

Gothárd hegyiről), elébb Dissentishez, onnét pedig Illenzhez (melly, Graubündtenbenn, a' Rajna' napnyúgot felöl való ágának jobb partjánn fekſzik): az ellenség mindazáltal nem ment tovább utánna Samoix-nál (melly, az említett Rajna ága' bal partjánn fekſzik), 's hirtelen viſzſza-vonta magát Urseren felé. Igen dítséri Gen. Simbschen, a' vezérlése alatt való egéſzſz Sereget. A' veſzteségünket még nem írhatta meg egéſzſz meg-határozással, hanem annyit még is jelentett, hogy mivel az ellenségnek mindenütt nagy ellentállással kellett küſzködni (a' hegyre való fel-törekedés közbenn), ez okonn sokkal is nagyobb vólt annak a' veſztesége, mint a' miénk."

„Championet Frantzia Vezérről (a' ki, a' Frantzia földnek Olaſz Orſzággal határos ſzéleinn kommandíroz), mindenfelöl olly Tudósítások érkeztek a' mi Olaſz Orſzági Armádiánk' fö-quártéllyába Astiba; hogy inkább tsak a' (Frantzia) ſzéleket ſzándékozik Ö védelmezni, mint sem elébb nyomúlni."

„A' Joubert vezérlése alatt-vólt, de Novi mellyékénn meg-veretett Fr. Sereg' maradvánnya is el kezdte vólt vonni magát a' Génuai földről Nizza felé, és az ágyúit hajókra rakatni."

„Sestritöl (a' Génuai földnek napkeleti részébenn, a' hol t. i. egy Frantzia Seregſzakaſz tartózkodott vala még): Klenau Generálisunk kénſzerítette el-távozni a' Frantziákat, 's egéſzſzenn Spezia felé vonni el magokat, kik

utánn 8 ágyúkat 's igen sok munítziót kaptak a' Miéink."

Tortóna Városánál nem könnyen lehetett haladni az árkok' ásásábann: mivel kőfziklás a' föld: mindazáltal Aug. 22-dikénn tsak ugyan a' Vár 's Város között való térségig (a' Glafziig) el-haladtak vala már Munkássaink a' 3-dik parallélával.

A' Toskánai Nagy-Hertzeg, meg-látogatta tegnapelőtt a' Therésiána Akadémiát, estvéli hat és hét óra között, a' midőn fzoktak éppenn tartatni, a' Magyar, Cseh, és Anglus nyelvekből a' letzkék, három egymásba nyíló nagy fzálákbann.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósitások fzerént)

1. Német Birodalmiak.

Frankfurtból Aug. 25-dikénn: — „Tegnap Hochheimnál tábort bontottak a' Frantziák, 's egéfzfzenn vifzfza-vonták magokat, Moguntzia' Külső-Városához, Kafzfzelhez."

„A' Moguntziai Őrizetből tegnap 4 ezerenn indúltak Mannheim felé."

A' Bambergi Hertzegségbenn nagy fiettséggel látnak hozzá, az ezen Hertzegségre eső Katonaságnak ki-állításához.

Stuttgárdból Aug. 28-dikánn: — „Wieslochbann, a' mint bizonyossann értjük, Frantziák vagynak, de mennyin, nem tudjuk. Mannheimból vették oda által magokat."

Mannheimba szállítódott vólt által Aug. 24-dikénn, a' Rajnai Fr. Sereg' fö-quártéllya, hová 3 Seregszakaszok is érkeztek a' Rajna bal mellyékéröl, sok üres szekerekkel, Collaud, Laroche, és Leval Generálisok' vezérlése alatt.

Cs. K. F. M. L. Gróf Sztáray, figyelmetessenn vígyáz reájok.

Mannheimból Aug. 28-dikánn: — „Tegnapelött innét Schwezingenbe; tegnap pedig, Schwezingenböl Wislochba tevödött által a' Rajnai Fr. Sereg' fö-quártéllya."

Berlinböl Aug. 20-dikánn: — „Londonból ide érkezett, a' Nagy-Britanniai Felség' szolgálatjábann Generálmájori ranggal vitézkedö Lord Mulgrave."

2. Helvétziaiak.

Zürchböl Aug. 24-dikénn: — „A' Tigúrumi tónn, egy ollyan Hajós-seregetskét állít fel Cs. K. Oberstlieut. Williams, a' millyennel foganatos szolgálatokat tett vala Ö, a' Bodenseen."

„Egy alkalmas nagyságú Fregát is vagyon a' Tigúrumi tónn. Ez is fel-készítödik most a' Williams Oberstlieut. kórmányozása alá."

3.) *Olasz Országiak.*

Bonónia (*Bologna*) *Városából* Aug. 18-dikánn: — „A' melly Személlyek, egyházi jószágok' gondviselöi vóltak a' Cisalpína Respublika' idejében, meg van nékik parantsolva a' F. Csá-

ſzár' nevében, hogy négy hetek alatt tartoznak ſzámot adni, említett gondviselői hívatallyoknak folytatásáról: mert külömbenn el-veſztik a' mijek vagyon."

„A' Frantzia módi illetlen öltözetjei mind a' két Nemnek meg-vagynak tíltva, a' mellyek közzé tartozik, az à la Brutus nevezetű süveg is."

Mediolánumból Aug. 19-dikénn: — „A' Novi-mellyéki ütközetbenn fogságunkba esett Fr. Gen. Colli, ſzármazására nézve Aleſzſzándriából való, 's Peden.ontziumi ſzolgálatbann vólt. Ki kérte magának grá ziául, hogy ne vitetődjék kereſztül ezen a' Városonn."

Mediolánumból Aug. 19-dikénn: — „Néhai Fr. Vezér Joubert, Noviból Májlándba akart vala elö-nyomúlni, (melly két Városok, tizenegy német mérttföldnyire feküſznek egymástól) olly reménységgel, hogy Helvétziából le-ereſzkedhetik hozzá Maſzſzéna. Ezen ſzándékból azombann, hálá legyen az Egeknek! semmi sem leve; söt már most, mind Walliserlandba, mind Uri nevü Kántonnyába Helvétziának, sok Cs. K. Katonaság takarodik, hogy óldalba vehesse a' Fr. Sereget."

4.) Török Birodalmiak.

Konstántzinápolyból Júl. 25-dikénn: — „Bonaparte látván, melly bajos állapotja légyen néki a' Török földönn: egy próbát tett, a' melly által reménylette, hogy talám ſzép ſzerént ki-ſzabadíthatja magát Egyiptomból. Meg-

kérte t. i. a' Nagy-Szultánt (a' Török Csáſzárt) hogy adatna Ö néki paſzſzust, 's kíséröket, és Ö kéſz lenne viſzſza-indúlni Pári'sba, a' hová úgy is viſzſza-hivják most ötet a' Direktorok, és a' honnét, az elöbbeni haſzontalan Direktorok' parantsolatjára kénteleníttetett Ö, Égyiptomba indúlni."

„A' Nagy-Úr azt felelte néki: hogy parantsolatra se' kellett vólna néki, nyilvánvaló igazságtalanságot el-követni: minekokáért a' Csáſzár ötet, a' maga sorsára hagygya, és a' tromfot tromffal kívánn viſzſza-adni; Ö Nagy-Uraſága is, feles ſzámú Katonaſágot küld a' frantzia földre."

5. Amérikaiak.

Az Amérikai Respublika, és S. Domingó Szigete melly most a' Fr—ákhoz tartozik, Kötésre léptek ugyan egymás között, (mint már a' Londoni Újságok is egéſzſz bizonyossággal írják) a' költsönös kereskedésre nézve: mindazáltal, hogy az említett Respublika' Kórmányſzéke, rendkivülvaló módonn téteti továbbra is a' hadi kéſzületeket, és hogy ezen Respublika' frigyes Tartománnyainak leg-nagyobb réſze, úgy gondolkodik, hogy jobb most hadat folytatni, midön foganatossan lehet a' Frantziákkal; mint sem el-hagyni magát általok; a' Békességnek tsaláród ígéreteivel altattatni akkoráig, a' midönn bajosabb vólna nékiek ellent állani: ezt is bizonyítják minden Tudósítások.

6. Hollandiaiak.

Amsterdámból Aug. 20-dikánn: — „Tegnap és tegnapelőtt czédulák oſztódtak ki, melybenn hívattatnak mindenek, hogy jelennyenek meg a' Tanáts-háznál, 's esküvéssel kötelezzék magokat, a' Respublikához tartozott hívségre 's engedelmességre; és a' Helytartónak 's az ahoz hajlóknak követésére. De meg kell vallani, hogy még ez ideig, igen kevesen telyesítették ezt a' parantsolatot."

„A' Városokbann, mind tsak inkább méréſzlették még eddig az Elöljárók kénſzeríten a' Lakosokat fegyverfogásra: de a' falusiakkal, kiknek az övékkel ellenkező gondolkozása' módjáról, böven vagynak tudósíttatva, nem ítélik tanátsosnak az efféle bánás' módját."

„Foly a' híre, hogy 8 vagy 9 ezer Anglusok, bé-ſzállottak egy kis Szigetünkbe, közel Ameland Szigetéhez."

7.) Nagy-Britanniaiak.

Londonból Aug. 16-dikánn: — „A' melly vízi és földi Seregek, 130 hajókonn indúltak ki negyed nappal ezelőtt, Generál-lieutenánt (F. M. L.) Abercrombie, és Admirális Mitchel kórmányozássok alatt, réſzſzerént a' Margatei Kikötőhelyből; réſzſzerént pedig az úgy nevezett Dunes-ek, vagy Duynenek (Kent és Sussex Tartománnyainak napkeleti partjai előtt fekvő, és 3 Várak óltalma alatt lévő homok-ſziklák) közzül: hogy Hollandiába indúltak legyen, az bi-

zonyos; hanem mellyik réſzibe ſzállanak ki, arról különbözők a' vélekedések. Leg-hihetőbb azombann ezen vélekedések közzül az, a' melly ſzerént, Zelandiának Walcheren nevű, 's a' Skáldis (Schelde) vize torkolatjánál fekvő Szigetébe ſzándékoztak az nmlített Seregek ki-ſzállani; mind azért, mivel ott alkalmatos hely vagyon különbenn is a' ki-ſzállásra, 's mind pedig azért is, mivel a' Zelándiaiak leg-nagyobb hajlandósággal viseltetnek Néh. Helytartójokhoz az Arauziói Hertzeghez."

A' Hollandusokhoz kéſzített ('s már általunk a' minap említett) Hirdetménnye a' Nagy-Britanniai Udvarnak ez:

„Ô Nagy-Britanniai Belsége, az egygyesültt (Belgiomi) Tartományoknak régi és jó Frigyese, egy Sereg' kórmányozását, mely a' végre kéſzítödött fel, hogy fel-ſzabadíttsa ezen Tartományokat, a' Fr. Respublikának alatsonító hatalmaskodása alól, bízta Generál-Lieutenánt Abercrombiera; 's meg-parantsolta néki, hogy nyilatkoztatná ki közönségessenn az értelmeket és ſzándékjokat, Ô Felségének, és azon F. Fejedelmeknek, a' kikkel öſzſze-frigyesedett, ezen nagy munkának tökélletességre vitele végett."

„Jelenti annakokáért, hogy az ô Serege és Ô, nem úgy jönek mint ellenségek, hanem mint Barátjai Hollandia' Tartománnyinak, azért: hogy viſzſza-helyheztessék ôket, a' magok jussaikkal, régi törvényeikkel, és ſzokásaikkal való élésbe; fel-ſzabadíttsák a' Személlyeket, és a' Tulajdonosi-just a' ſzorongató el-nyomattatás

alól; viſſza-hozzák a' Religiót, mellyenn erőſzakot tett a' Frantziák' hitetlensége, 's Isten-tagadása; fel-elevenîttsék az el-haltt kereskedést; fel-támaſzſzák a' törvényes igazgatást; végtére, hogy újra fel-állîttsák azt a' ſzerentsés egygyességet és frigyet, Nagy-Britannia és Hollandia között; a' melyből olly sok haſznok áradnak mind kettőjökre. Ezen czélból, ſzívessenn óhajtják Ő Felsége 's a' több Hatalmasságok, hogy minden meg-történttek egéſzſzenn feledékenységbe mennyenek. Reményli Ő Felsége, 's meg van felőle győzettetve, hogy minden igazi és hív Hollandus, elő fogja segîteni maga réſzéről is ezen jó ſzándékokat, mellyeknek czéllya: a' békességnek, jó rendnek, és tsendességnek, az Egygyesült-Tartományokbann való helyre-állîttatása, 's meg nem ſzeplősîti ezeknek viſzſza-térését, valamelly erőſzakos vagy boſzſzúálló tselekedet által, sőt egéſzſz igyekezettel rajta leſzſz, hogy ezeknek gátot vessen, 's eleit vegye. Buzgóann óhajtják Ő Felsége, 's a' vele frigyes Fejedelmek, hogy magok a' Hollandusok legyenek munkás eſzközök, egy rendſzerént való igazgatás boldogító folyamatjájának újra való viſzſza-ſzerzésébenn."

„De ha ezen kegyelemmel tellyes nyilatkoztatása utánn is az Ő Nagy-Britanniai Felsége' gondolatinak 's ſzándékinak, találtatnék még ollyatén Hollandus, ki annyira el vólna felejtkezve, saját Hazája, 's annak előbbeni magaurasága, jussai, és haſznai eránt tartozott kötelességeiről, hogy ellene ſzegezné magát azon

Vitézek segítő ſzolgálatjának, a' kiknek vezérlése, Sir Ralph Abercrombiera vagyon bízattatva: Az, nem nézheti magát másképpenn, hanem mint a' jó rendnek 's tulajdon Hazájának nyilvánságos ellenségét: minekokáért ſzámot sem tarthat az amneſztiára (a' meg-történtteknek el-felejtéséről tett ígéretre), hanem ellenség módjára való bánást kelletik várni magára 's a' t."

„Mántua 's Aleſzſzándria Várainak, az egygyesültt Csáſz. Seregek által lett ſzerentsés megvételét, éppenn most durrogják ki, a' Királyi palota körül ki ſzegezve lévő ágyúk."

„Lord St. Vincent, Gibráltárból ide várattatik."

Londonból Aug. 20-dikánn: — „Lord Keith, Breſzt előtt hat Fregátokat hagyott, hogy ſzemmel tartsák az oda bé tértt Fr. és Sp. Hajós-sereget: maga pedig, 31 líneai hajókkal 's egynehány Fregátokkal, Angliának Torbay-i és Portsmouthi partjaihoz érkezett, hogy meg-igazgattassa, a' hoſzſzas járásbann meg-rontsolódott hajóit. Lord Bridport, 20 's egynehány líneai hajókkal Breſzt eleibe indúl, hogy bé ne botsássa oda, a' Rochefortnál már régen tartózkodó 5 Sp. lín. hajókat."

„Hollandia felé földi sereggel indúltt Hajós-seregünkről azt beſzéllik némellyek, hogy még nem ſzállhatott ki Hollandiába, mert nagy ſzélveſzet kellett néki ki-állani, (melly által némelly hajók — *más Tudósítások ſzerént* — el is ſziláłódtak.")

8. Frantzia Orſzágiak.

A' leg-újjabb Pári'si Tudósítások ſzerént, folytatta még Gen. Bernadotte a' Had-Miniſzterſéget, 's egy hoſzſzú írást is intézett a' Direktorokhoz, a' melybenn unſzolta őket, hogy halállal fenyegettessék meg mind Azokat, valakik ſzökött Katonát fogadnak bé Házokba, vagy meg-ſzökésre kéſztetnének valamelly Fr. Katonát. Nem lehet nagyobb bizonyság, a' Fr. Orſzág' mostani zavaros és több tekintetbenn bajos állapotja felől való meg-győzödésre, mint Bernadottenak ezen írásbéli vallástétele, úgymint a' ki nyilvánn állítja, hogy a' Fr. Respublika' kebelébenn, már nem titkonn, hanem világossann dolgozik a' Rojalismus, és ezen állítását: Bordeaux Városának, a' de la Somme nevezetű Oſztálynak (Departmánnak), 's a' Napnyúgoti Departmánoknak példájával bizonyítja; sőt magoknak a' Direktoroknak ő vele közlött Tudósításaikból is. — Nevez egy Újságot is, a' mellynek 3 darabjai oſztódtak vala már ki, igen nagy bővséggel: Bulletin officiel des armées tzím alatt. Ez az Újság, úgy adta elő a' hadi történeteket, hogy azokból meg-mutathassa, a' (fr.) ſzabadság' további védelmezésének lehetetlenségét. Nevez továbbá, négy Könyvetskéket, mellyeket az ötödik Katona-Oſztály küldött Bernadott'nak, 's a' mellyekről azt írta, hogy azok ki-oſztódtak a' Fr. Seregek között. Kettőnek ezen Könyvetskék közzül a' summáját, úgymint a' Rastadt-mellyéki nevezetes gyilkosság eránt való főbb éſzre-vételeket,

közlöttük vólt mi, Hírmondónkbann. Egygyik Könyvetskének, a' melly Bétsbenn is ki-jött, ez a' titulussa: Réflexions sur la Catastrophe des Ministres de la République françoise à Rastadt; a' másiké pedig: Lettre d' un habitant de Paris à son ami à Berlin, sur l' assassinat des Ministres françois prés de Rastadt. A' két más Könyvetskéknek czímjei ezek: Motifs, qui ont determiné les réquisitionnaires et Conscrits de la division. . . . . à quitter leurs drapeaux. (Azok az indító-okok, mellyek meg-határozták a' . . . . . Oſztáiybéli új Katonákat, a' magok záſzlóinak el-hagyására); Observations sur la manière, dont l' evénement de Rastadt à été présenté à Paris, et sur ses effets. (Azon mód eránt való éſzrevételek, a' mellyel adódott elö Páris'bann a' Rastadti történet, 's annak következéseiröl). — Ezen írások' czéllyáúl azt állítja lenni Bernadotte, hogy ne csak el lehessen hagyatni a' Fr. Katonákkal a' magok Bat—jaikat; hanem hogy még a' Fr. Kórmányſzék ellen is lehessen öket fordítani: melly czél alkalmasint el is vagyon már érve, ugyan magának Bernadott'nak állítása ſzerént.

Moguntziábann újj Gilljotint állítottak fel a' Fr—ák, 's a' Hohéronn kivül, egy tulajdonképpenn úgy nevezett Gilljotinört is rendeltek a' mellé.

Lyonbann egy Jakobínus, Sokaknak hallottára mondotta, hogy a' Respublika' meg-erössítésére, ſzükség vólna még leg-alább is hét ezer föknek el-esni, 's más nap ezen Jakobínusnak

a' feje, fel vólt ſzegezve a' tulajdon háza' falára."

Pári'sból Aug. 18-dikánn: — „A' Toloza vídéki. Insurgensek, meg-verettettek ugyan 's elſzilálódtak egynehány helyekenn: de tsak hamar azutánn még felesebb ſzámmal mutatták magokat más helyekenn. A' Vezérjek, néhai Generális Roger. Buzdító-kiáltássok, ez ſzokott lenni: Ellyen 18-dik Lajos! — A' Napnyúgoti Oſztályokbann még nagyobb erövel vagynak, 's katonai lábonn állanak az Insurgensek."

Pári'sból Aug. 19-dikénn: — „Egy idevaló Méſzáros, úgy fel-gazdagodott a' Revolútzió alatt, hogy a' ſzáz millió líverre határozott erőltetett-költsönnek pótlására, maga, fél milliót tartozik fizetni."

„Sieyesről így ír a' Journal des Hommes libres tzímü Pári'si Újság: Közelit a' ſzempillantás, melybenn ki fog az az Ember vetkeztetödni az állortzájából, a' ki már 6 eſzt—ötöl fogva dolgozik azonn, hogy a' Respublikát, Monárchiává változtassa. Sieyes! a' te politikádnak homályos tekervénnyei által nem segíthetſz többé magadonn. — El-oſzlott tehát már az az éjtſzaka, melynek setétségébenn tsalárdkodott eddig, ez a' titkolódó ember! kit még némellyek, egéſzſz meg-átalkodással nagy embernek neveznek: de mások úgy ítélnek felöle, hogy nints benne nagy lélek, bátorság, és hazaſiság. 's a' t."

Pári'sból Aug. 19-dikénn: — „A' mint foly a' híre, Bernadotte Generálist, a' Had-Mi-

niſzterségbenn Gen. Brune váltja fel, a' ki tegnap érkezett ide Hollandiából."

Páris'ból Aug. 20-dikánn: — „A' Jakobínusok, kik már most nem tarthatnak közönséges Üléseket, hanem tsak magánossann, vagy kis tsoportokbann dúlnak fúlnak: igen mérgelödnek a' Törvényhozó Iffjabbik gyülésre, azon végzéséért, hogy a' ki-tett Direktorok ellen nem lehet helye a' vádnak."

Magyar Orſzág.

Az Árva Vármegyei külömbenn is ſzegény Lakosok közzül, igen sokann jutottak ſzánakozásra méltó ügyefogyottságra Aug. 9-dik éjtſzakájánn, mert a' Hegyeknek ki-áradt patakjai, egyſzerre olly sebességgel zuhantak le a' falukra, hogy azokat egéſzſzenn el-puſztították, 's még embert is foſztottak meg, valami negyvenkettöt életétöl.

Pozsonból Aug. 25-dikénn: — „Ma itt igen nagy jég-esö vólt; úgy hogy, mint egy jó formadió olly nagy, sőt nagyobb jegek is húllottak, mellyek, a' ſzölö hegyen, és a' kertekbenn, nem kevés kárt tettek, 's a' Városbann is sok ablakokat törtdeltek bé."

Pozsonból Aug. 29-dikénn: — „Ma, ezer hat Frantzia foglyok érkeztek ide; 's innét, külömbkülömbfelé fognak ſzállitódni, a' hol leſznek, a' ki-tseréltetéssek' idejéig."

Elegyes Tudósítások.

Mietauból Aug. 8-dikánn: — „Angouleme

Hertzegnének Néhai 16-dik Lajos' Leányának, az Oroſz Csáſzár, igen ſzép ki-fejezésekkel írtt Levele mellett, egy drága 's jó ízzel kéſzültt nyakra-való-ékeſséget küldött ajándékba."

A' Jénai Juriſták' Fakultássa' Szénióra, D. Walch, meg-halálozott életének 65-dik eſztendejében.

* * *

Jelentés.

A' Királyi Máramarosi Camerális Adminiſztrátzió, az alatta lévő Tiſzteknek, Szolgáknak, és többféle Királyi Munkásoknak ſzámokra, minden eſztendőbenn, felesenn ſzokott külömbkülömbféle gabonát kéſz pénzül bé-ſzereztetni: minekokáért tudtára adja a' Publikumnak, hogy ha ez idei termésből, mintegy 12 ezer pozsonyi mérő tiſztá búzát; és mintegy 3 ezer p. m. tengeri búzát vagy kukoritzát, előre tejendő kötés mellett, Nemes Máramaros Vármegyébe valaki kéſz-pénzért bé-ſzállítani kívánna: magát e' végett Szigethenn a' Kir. Camerális Adminiſztrátziónál mentől elébb jelenteni ne terheltessen, hogy az említett gabona' meg-vétele, és helybe való ſzállíttatása eránt, a' Contractuális Tzikkelyek alkuba vétetődhessenek, 's meg-állítódhassanak. — Máramarosnak Szigeth Mező-Városában Kis-Aſzſzony Havának (Aug—nak) 5-dik napjánn. 1799.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 21.

Költ Bétsbenn, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 10-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsi.

Károly Fő-Hertzegtől, egy Kurír érkezett ide tegnap egy nagy ſzándékról való híradással, 's mihelyt bé-mutatta magát a' Hadi Cancelláriánál: mindjárt indúlt Baadenbe Ő Felségéhez.

Csáſzár és Csáſzárné Ő Felségek, ma (Keddenn) ebédre ide érkeznek Baadenből, 's hólnap az audientzia-adás utánn, már nem Baadenbe, hanem Laxemburgba fognak ki-menni, Ő Fel-

ségekkel megy oda Nádor-Ispány Ő Fő-Hertzegsége is, ki eddig Baadenbenn múlatott.

A' múltt Szombatonn egy Kurir érkezett ide az Anglus Követhez, azzal a' nagy következésü hírrel, hogy az Anglusok, száz 's egynehány hajójaikból, feles számú földi Katonaságot szerentséssenn ki-szállítottak Aug. 26-dikánn a' Hollandiai földre, Texel Szigeténél, 's más nap, erővel meg-vették a' Battériákat, mellyeket nagy dühösséggel védelmezték a' Hollandus Katonák.

(Mint szoktak légyen az efféle ki-szállások meg-esni: egy kedves olvasású előadást fogunk erről közleni a' jövő postánn.)

A' készületeket meg-tették az Anglusok, hogy Aug. 28-dikánn el-fogják a' Texelnél fekvő Hollandiai Hajós-sereget is. Amsterdám roppant nagyságú Városa, fel-zúdúlt az Anglusok' el-érkezésének meg-hallására, 's két felekezetekre oszlott: mellyek közzül a' nagyobb és hatalmasabb, az Anglusokhoz hajlik, minthogy Hollandiának azt az előbbeni igazgattatása formáját (Konstitútzióját) kívánnya viszsza, melly vólt az Araúziói (vagy Orániai) Hertzegnek Helytartósága (Statthaltersége) alatt.

Azon rablások' laistromait, mellyeket a' a' Rajna jobb partjánn vittek véghez ebben az eszt—benn a' Frantziák, mind meg-küldette magának Károly Fő-Hertzeg, 's közönségesekké is tétette azokat nyomtatásbann, mellyekből mi is sokakat meg-írtunk. Most újra nevekedett ezen gyalázatos laistromoknak a' száma: mert mi

nekutánna úgy tettették vólna magokat a' Frantziák, hogy az ő Rajnai Seregjeknek leg-nagyobb réſze, a' Rajna' bal mellyékénn fog munkálódni: Aug. 26-dik éjtſzakájánn által-ſzállott az említett Sereg a' Rajnánn Mannheimhoz. Állott ezen Sereg — Károly Fő-Hertzeg' Tudósítása ſzerént — 30 ezer emberből, Gen. Müller' vezérlése alatt, 's három Tsapatokra oſzlott Mannheimnál, mellyek közzűl az elsö, Heilbrunn; a' másik, Hejdelberga; a' 3-dik pedig, Bruchsal felé vette útját, és sok üres ſzekerek is vóltak vele, mint már ezt jelentettük. Réſzſzerént a' Fr. Orſzág' belsöbb réſzeiből érkezett Katonákkal, réſzſzerént az újjonnann ſzedettekkel, réſzerént azokkal, a' kik Bázel és Kehl között állottak vólt, nevekedett fel 30 ezerre, a' ſzáma ezen Seregnek, melly, igen roſzſz fenyítéket tartott, 's kivált a' falukonn, ſzörnyenn haramiáskodott. Bruchsál Városától, 800 pár tzipőt, 's tíz ezer forintot tsikart-ki; Heilbrunntól negyven erer lívert kívánt, de annyit nem kaphatott; Frankfurthoz érkezvén Aug. 28-dikánn reggel: vetett arra egy oly terhes adót, melly állott: 40 ezer réf poſztóból; 24 ezer kenyérből (egy, két fontos); kétſzáz ezer réf gyóltsból; 50 ezer kéve ſzalmából; 15 ezer mázsa ónból; 60 ezer pár harisnyából; 50 ezer réf durva poſztóból; 12 ezer flintából; ſzáz ezer portzió abrakból; 12 ezer font húsból, és egy millió Laubtallérből. — A' Frankfurti Elöljárók, ezen kívánságára a' Fr. Vezérnek azt kérdezték tőle nemes bátorsággal: Ha valyon, a' Fr. Direktórium' parantsolatjából történik e' az, hogy egy ollyan Város, mellyt

már e' folyó hadbann, tizennyóltz millió forintokat fizetett Fr. Orfzágnak, meg háboríttassék a' Vásárja (Sokadalma) idejénn, melyből hafzna van Fr. Orfzágnak magának is? Ezen Kérdés, fzeget ütött a' Fr. Vezér' fejébe, 's le fzállította az elöbbi kívánságait — *több rendbéli Tudósítások fzerént* — fzáz ezer tallérra.

A' Hessencasseli Langráf is értésére adatta a' mint írják — a' Fr. Generálisnak — hogy nehezen esik Ö Hertzegségének is, Frankfurt Városa' tsendességének a' Fr — ák által egy olly Vásár' idejénn lett meg-háboríttatása, a' melyre, fzabadon járnak minden Nemzetbéliek.

A' földnépe, fel-fegyverkezvén a' Fr — ák ellen, nem tsak tovább nem ereíztette Frankfurtnál a' Fr — ákat; hanem vifzfza is nyomta öket Frankfurtonn túl egy óránnyira, Offenbachig.

Minthogy a' Gróf Sztáray Korpusa, nagyobbra fzaporíttatván Károly Fö-Hertzegtöl, nyomúlt erössenn a' Frantziák ellen: ez okon, siettséggel vifzfza kezdték már ezek vonni magokat Aug. 29-dikénn, 's valamit találtak útjokbann: mindent el-rablottak.

A' fenn említett Tudósításánn kivül Károly Fö-Hertzegnek, közlött még a' Hadi Cancellária, a' Bétsi Német Ujságnak 7-dik Septemberi Darabjábann, következendö hadi Tudosításokat is:

„Az Olafz Orfzági ellenséges Sereg' Fövezéréve nevezödött Jourdan, melly Sereghez várattatott vala is már Ö, Aug. 27-dik napjára."

„Az Ovadai, Sassai, és Viguoloi vídékekre (mellyek, az Aug. 15-dikénn történtt véres verekedés helyének, t. i. Novi hegyes és erdős környékének napnyúgoti mellyékénn fekűſznek) egynehány Fr. Seregſzakaſzok nyomakodtak vala előre (a' Génuai földről), 's ezen Sereg-ſzakaſzok közzűl, az Ovadai tanyát el is foglalta; hanem tsak hamar ismét el hagyta."

„Hogy az ellenség mozgásait, annál közelebbről lehessen ſzemmel tartani: F. M. L. Ott Oſztállya, a' Gen. Máj. Gróf Pálffy Brigádájával egyetembenn, Albánn által Fossanóhoz rendeltetett. Haditárnokmester Báró Kray, a' vezérlése alatt lévő Sereggel (léjjebb ereſzkedvén Vigevanótól, a' hová ment vólt a' 15-dik Augustusi hartz utánn) Alexándriához érkezett Aug. 28-dikánn. (Alessándria, Alba, és Fossano, egy kavarodó líneábann feküſznek, Cuneo, 's a' Nizzai Grófságnak és Génuának tengermellyéki ſzélei felé.)"

„Strauch és H. Rohán Oberstereink segíttségére, (kik, a' Mediolánumi Hertzegségnek Éſzaki, és Helvétziának déli ſzéleinél állottak) hátra-hagyta B. Kray a' maga Seregéből, Gen. Máj. B. Loudon-t." (egy Brigádával)

„Gen. Máj. Klenau, (ki a' Génuai földnek napkeleti réſzébenn, nagy és sebes előmeneteleket tett) Sestri előtt meg támadtatta az ellenget, Mihanovits Oberstlieutenántunk álta, ki is ámbár kevesebb erővel vólt: még is tsak hamar ki-ſzorította azt tanyájából, 's egéſzſz Rapalloig üzte, hová nyakra főre, 's egéſzſzenn öſz-

ſze-zavarodva futott bé elöle az ellenség. Egy Tiſzt, és 16 Köz-ember, fogságunkba is estek közzüle. (Rapallóhoz, tsak valami 3 órányi járó földre esik már Génua Városa.)"

Hádi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént)

1. Német Birodalmiak.

A' Német-Birodalom' minden Kerületeibenn lenni ſzokott Rendtartó-Hertzegekhez (Kreisausschreibende Fürsten), Károly Fő-Hertzeg, mint a' Csáſz. Felségnek 's a' Német-Birodalomnak is Feldmarschala, egy igen nyomos és hathatós buzdítású Kerülő-Levelét intézte Aug. 19-dikénn, melly írásában, ſzép elöadású fontos rövidséggel terjeſztette eleikbe a' N. Birodalmi Rendeknek: minémü igazságtalan erőſzakoskodásokat, és rontó ſzándékú tsalárdkodásokat követett el a' Fr. Direktórium a' N. Birodalom ellen.

Hogy tehát egy olly ſzomſzéd ellen örökös bátorsággal állítódhassék viſzſza a' Német-Birodalom, a' maga elöbbeni egéſzſz épségébe: erössenn ſzívekre köti a' Fő-Hertzeg, minden Rendeknek; hogy a' Német Birodalomhoz, Magokhoz, és Maradékjokhoz tartozott ſzent kötelességjeknek te'yesítését leg-kissebbnyire is ne halaſzſzák, hanem, küldjék a' Katonaságot, a' melly reájok esett, a' N. Birodalom' Végzéseinél fogva, az Ö Főhertzegsége' kórmányozása alatt olly ſzerentsés elömeneteleket tett Csáſzári és Királyi Német-Birodalmi Sereghez, követvén

Csáſzár Ő Felsége' példáját, ki a' maga egéſzſz erejével tusakodik már olly sok eſztendőktől fogva, hogy meg-tarthassa a' Német-Birodalmat.

Frankfurtból Sept. 1-sső napjánn: — „Úgy hallyuk, hogy tegnapelőtt Hejdelbergánál, a' Cs. Kir. Vitézek ſzerentséssenn viaskodtak a' Frantziákkal.

Philippsburgból Aug. 27-dikénn: — „Az itteni Komendáns meg-értvén Kémjei által, hogy a' Rajna' túlsó partjáról mind el-takarodott a' Fr. Katonaság, által küldött Vitézei közzül jó ſzámú réſzt, olly hagyomás mellett: hogy a' Vár ellenébenn kéſzített Battériáiakat (ágyúzó-tanyáikat) a' Fr—áknak gyújtsák fel, 's egéſzſzenn puſztíttsák el. A' visgálódói ezen Seregſzakaſznak, el-mentek bellyebb, Mechtersheimig és Heiligensteinig: melly látásra, fel-lármázódtak a' Frantziák, azon egéſzſz vidékénn a' Rajna' bal mellyékének, melly vagyon Germersheim és Speyer között. Nyomúltak is elő nem kevés Frantziák, a' kikkel tsatázásba elegyedvén Vitézeink, sokat földre terítettek közzülök, 's viſzſza-tartóztatták Őket, az említett Battériák' öſzſze-rontásábann foglalatoskodott Munkássainktól, kik is, minekutánna el-végezték estvére a' reájok bízott munkát, viſzſza-tértek a' több Vitézeinkkel egygyütt, az ide való ágyúk' durrogó védelme alatt, kevés veſzteséggel: mert nem esett el több közzülök két embernél, 's kettő nem találtatott, és négy vagy öt sebesedett meg."

2. Helvétziaiak.

A' magát még ez ideig úgy nevező Helvétziai Direktórium egy Vígaſztaló-Irást intézett Bernábann Aug. 12-dikénn a' Polgár-Katonák' Batalionnyához. — A' vígaſztalás ebből állott, hogy jóllehet már régólta nem kap az említett Bat — on zsóldot, és még a' leg-ſzükségesebb dolgokból is nagy fogyatkozást lát: vegye mindazáltal gondolóra, hogy a' Direktórium se' kakott már nyóltz Hónapoktól fogva, egy xr. fizetést is. Egyébaránt ſzabadságokra hagyvya a' Direktórium, a' Bat—béli Vitézeknek, hogy a' kik nem akarnak tovább ſzolgálni: haza mehetnek.

A' Törvényhozó Gyülés' eleibe, mind untalan több több panaſzok terjeſztödnek a' Fr—ák ellen: hogy ök, a' baráttság ſzíne alatt, kíméletlenül sanyargatják, Helvétziának azon Tartománnyait, a' mellyekbenn tartózkodnak.

Zürchbe ſzállítódott Aug. 28-dikánn, a' Cs. K., és Oroſz egygyesültt Sereg' fő quártéllya.

3.) *Olaſz Orſzágbak.*

Mántua Városának viſzſza-vétele, igen nagy örömmel és pompával inneplödött meg magábann Mántuábann; melly jeles alkalmatossággal, ez a' ſzép Fel-irás olvastatott a' nagy Templombann:

Deo Redemptori
Quod
Mantua Feliciter Expugnata

Et a Clementissimo D. N.
Imp. Francisco II. Semp. Aug.
Iterum in Fidem Recepta
Italiam a Triennali Captivitate
Liberaverit
Plausu Orbis Christiani Universo
Gratiarum Selemnia.

Sarzánából Aug. 18-dikánn: — „Cs. Kir. Gen. Klenau' fő quártéllya még itt vagyon. All a' Korpusa: 4 ſzáz Huſzárokból; 6 ſzáz Kozákokból; 's 5600 Horvátokból. Az útakat Génua Városa felé, 3200 Lakosok tiſztítják előtte."

„A' Spezziai ſzoross tengerbe, egy Anglus Hajós seregetske ſzállott bé, hogy a' tenger felöl lövöldözze Sz. Mária Várát, melynek Őrizete, fel nem adta még az Erősséget, mivel sok kintset tettek ott le a' Fr—ák, mellyet Olaſz Orſzágnek egyéb réſzeiből ſzállítottak, 's tovább nem vihettek."

„Génua Városábann, olly nagy ſzükség vagyon eleség' dolgából, hogy egy Személyre, nem jut több napjábann nyóltz lat kenyérnél: de nagyon fel is zúdúltak a' Lakosok a' Fr—ák ellen."

Hogy a' Tortónai Vár' Őrizete, alku mellett, fel-adta a' Várat, sokfelöl, és külömbkülömbféle környülállásokkal írják nem tsak magános, hánem nyomtatott közönséges Levelek is: de ezen tárgyról semmi officiális Tudósítások nem tevődtek közönségesekké ez ideig.

Florentziából Aug. 24-dikénn: — „A' tenger felöl, Civitavecchiát bé-kerítve tartja, az egygyesültt Oroſz és Török Hajós-seregnek egy

Oſztállya. A' ſzáraz felöl azonnal ostrom alá fog vevödni, a' nevezett Erösség: mihelyest Perugia Vára meg-adja magát."

4.) Batáviaiak.

Amsterdámból Aug. 15-dikénn: — „Igen sok Iffjak ſzökdösnek innét által Groningába, a' hol sok Követöi vagynak a' néhai Helytartó Araúziói Hertzegnek."

Hágából Aug. 24-dikénn: — „Százötven Anglus hajók állapodtak meg Aug. 21-dikénn Texel elött. Más nap, a' tenger méjjségének méregetésébenn foglalatoskodtak az Anglusok, 's egy Tiſzt is jött tölök, Story (Hollandus) Admirálishoz, olly értelmü Levelével Duncan (Anglus) Admirálisnak; hogy most ſzép alkalmatossága vagyon Story Admirálisnak, az Araúziói Hertzeg (Hollandiának néhai Helytartója) eránt való hívséget meg-mutatni, 's példájával az alatta lévö Hajóssereget is arra buzdítani, hogy az, mennyen által az Anglusokhoz, adja magát Azoknak óltalmába, kikbenn bizonyossann barátjait fogja találni, 's társaságjokbann, mint Szövettséges-társ lehet mind addig az elöbbeni záſzlója alatt, míg az Arauziói Hertzegtöl más parantsolatot nem veſz."

„Hozott az említett Anglus Tiſzt, Hirdetményeket is magával, mellyekbenn az Arauziói Hertzeg, Batávia' mostani Tiſztviselöinek jelenti, hogy az egygyesültt Hatalmasságok' segíttségével, ſzándékozik viſzſza-állítani Hollandiát elöbbeni állapotjába, és mig maga ſzemélly ſzerént

el érkezne, addig a' képébenn, a' Fia veſzi által a' Helytartói méltóságot."

„Story Admirális meg-írta mindjárt más nap, maga réſzéről a' válaſzt, hogy Ő, a' Duncan Admirális kívánságát nem teheti, hanem óltalmazni fogja magát; jelentette azombann, hogy Adm. Duncan Levelét által küldi a' Direktóriumnak is Hágába."

„Által is küldötte, melyre nézve a' Direktórium, tegnap éjfélutánni két órakor fogott hozzá a' tanátskozáshoz: a' Törvényhozó-gyülés pedig, reggeli 8 órakor. Délutánni két órakor ismét Ülést kezdett tartani a' Törvényhozó-gyülés, a' melyből egynehány minútumok múlva, ki-küldödtek minden Halgatók, 's csak magára maradt a' Gyülés. Ezen magános Ülésbenn némely tóldalékok kéſzítödtek, a' Story Admirális által Duncan Angl. Admirális kívánságára fel tett válaſzhoz, melly tóldalékok' utólsó Tzikkelyének értelme oda megy ki: hogy már többé, a' hasonló kívánságokkal jöni akaró parlamentáris (békességes járatbéli) hajót el sem fogadnak Batávia Elöljárói, és hogy hadi fogságba ejti magát Batáviábann az ollyan Anglus, ki, az Araúziói Hertzeg' Hirdetménnyeit próbálná ott ki-oſztani, mint tselekedett a' fenn említett Angl. Tiſzt; de a' mit csak az el-távozása utánn lehetett meg-tudni."

(Ezen válaſzadásonn nem lehet csudálkozni: mert még akkor benn vóltak Hollandiábann a' Frantziák. — A' mig Mediolánum, Pári'stól függe: ſzintígy feleltek vólna hasonló környül-

állásokbann a' Cisalpíniai Direktorok és Törvényhozók is: jóllehet, a' mint már most a' ſzerentsés következések is mutatják: egéſzſzenn más lélektől vezéreltetett már akkor is a' Cisalpíniai népnek leg nagyobb réſze, mint a' Direktórium, és a' Törvényhozó-gyülés.)

Koppenhágából Aug. 21 dikénn: — „Tizenegy Oroſz hajók vagynak most, a' mi Helsingoeri partunknál, mellyek, ſzárazra való Katonaságot viſznek az Anglusoknak nagy ſzándékú Hajós-seregéhez: 's hogy mennél hamarább czéllyokat érhessék: nem várják meg nevezett partunknál a' Revali Kikötőhelyből indúló, hasonló járatbéli Oroſz hajókat: hanem mihelyt béſzerzik magoknak, a' mire ſzükségek vagyon: azonnal tovább folytatják útjokat."

5. Frantzia Orſzágiak.

Páriſból Aug. 22-dikénn: — „Tegnap estve, a' Jakobínusok, nagy tsoportokbann kezdték mutogatni magokat, a' néhai Királyi palota' kertjébenn, 's Orátorok is vállalkoztak ki közzülök: de Katonaság érkezvén, el-oſzlatta őket."

„Ezen Hónapnak 11-dikénn, hétſzáz Suánok verekedtek meg Rennesnél a' Republikánusokkal."

Páriſból Aug. 24-dikénn: — „A' Pruſzſziai Király, sok kívánságait közlötte a' mi Direktóiumunkkal, és kerek válaſzt kívánt azokra, Szeptemberig."

6.) Török Birodalmiak.

A' Konstántzinápolyi leg újjabb Tudósítások szerént, a' Nagy-Vezér, minekutánna 213 óránnyi járó földet haladott vólna Misisseig: onnét, csak 123 óránnyi földre vólt már Síriának Damaskus nevű nagy Városától, melynek vídéke rendelődött a' végre, hogy ott gyülekezzen öszsze, a' Bonaparte ellen rendeltt Sereg.

Midőn viszsza-vonta magát Bonaparte Síriából: a' véle vólt Napluzok (Szamaritánusok) Jaffa Városába nagy számmal omlottak bé, kirablották azt, 's le-öldösték a' Lakosoknak leg nagyobb részét, fel-áldozván dühösségjeknek, minden külömbség nélkül, az Asszonyokat 's Gyermekeket is.

„Gáza Városábann fel-számlálódván a' Bonaparte Serege: 2800 főből állónak találtatott. Ezen kevés maradványt vezette a' szerentsétlen Vezér; egy kis tevénn ülve, 's nehány Tisztjeitől körül vetetve, a' nagy pusztasági útra, mellynek annyival bajosabbnak kellett lenni: mivel Mehemed Arabs Vezér, mind bé ontatta a' Fr—ák előtt a' pusztasági kútakat. Hogy Bonaparte Napkeleti Indiába szándékozott légyen a' Veress-tengerenn által: bizonyítják ezt, a' minap közlött Tudósításoknál későbbenn költ Levelek is, a' mellyek szerént, még Síriából el küldött vólt Bonaparte, a' Veress-tenger felé, kétszaz tevéket, ragadományokkal meg-terhelve: de melly kevés reménység lehetett ezen szándéknak szerentsés telyesedéséhez: már a' minap megírtuk.

7. Orosz Birodalmiak.

Pétersburgból Júl. 26-dikánn: — „Pál Cáfzár, a' maga képét, gyémántokkal körül rakva küldötte ajándékúl, az Olasz-Országbann győzedelmeskedő F. M. Szuvarovnak, hogy minekutánna ezen öfz Vezér, a' Német Cáfzár' Képét, mellyet hasonlóképpenn jutalmúl kapott, viseli a' nyakánn, visellye a' maga Cáfzárjáét is. — Haditárnokmester (Gyalogság Generálissa) Rosenberg, Máltai Rend' Kommendátorává (Közép rangú Vitézzévé) neveztetett a' Cáfzártól, a' melly rangot tzímerezö kereſzt mellé, ezer rúbel eſztendei fizetés járúl; Generállieutenánt (Feldmarschallieutenánt) Povvaloschwikowskoi Sz. Newski Sándor Rendje' tzímerével tiſztelteletett meg; Gen. Lieut. Forster pedig a' Sz. Annáéval. Sok más Generálisok is nyertek efféle jutalmakat: az Altiſztek és Közemberek pedig, egy egy rúbelt kapnak."

„A' Bétsi Udvarnál lévő Követünket Gróf Rasumowskit, nem tsak Vitézzévé nevezte Pál Cáfzár a' Sz. András Rendjének, hanem különös hajlandóságának, 's véle való nagy megelégedésének jeléül, a' nevezett Rendnek, briliántokkal gazdagonn ki-rakott tzímerét is küldötte nékie."

Magyar Orſzág.

Torontál Vármegyébenn, Sz. Miklósonn, egy ſzántóvető-ember, 23 darabokból álló, réſzſzerént a' hajdani áldozásokhoz tartozott; réſz-

ſzerént pedig házi haſzonvételekre, fínom aranyból mesterségessenn kéſzûltt edényeket talált a' föld' gyomrábann, mellyek már Pestenn vagynak, a' Kir. Kamá Taxáturájánál, és tsupánn a' belsö betsek, mintegy 12,475 forintot érönek ítéltetett.

Debretzenből Aug. 18-dikánn: — „E' folyó Hónapnak 4-dikéig, mind a' nyárnak, mind a' Cániculának melegsége olly tûrhetö vólt, hogy senki is a' nagy hévségről nem panaſzolkodhatott; hanem az említett napon olly nagy hévség kezdett lenni egyſzerre, 's hat nap tartott, hogy azt alig álhattuk ki. Ez a' nagy hévség okozta: hogy August. 10-dik napjánn, az az, a' Vásárt meg-elözö Szombatonn, délutánni hat és hét óra között, hirtelen fel-jöve, nagy villámással és mennydörgéssel, egy terhes felleg, mellyből egy menykö úgy tsapott le, ſzörnyü tsattanással; hogy egy Sátorából ki jött Iglói Iffjú Szûts Mesterembert meg-ütött, kit, mint Evangélikus Atyaſit, a' Ref. Ekklésia, igen tiſztességessenn el-temettetett más nap. Prédikállott felette, nagy sokaság' jelenlétében, T. Esperest Szikſzai Györy Úr: Jerémiás Proféta' X-dik Réſze', 23 és 24-dik Verseiből: „Tudom Uram! hogy az embernek úta, nintsen az ö tulajdon hatalmábann; sem az útonn-járónak, hogy az ö maga lépését igazgassa. Ostorozz meg Uram engemet, de a' te ítéletedbenn, ne haragodbann, hogy engemet el ne ronts." A' meghóltt, nyóltz hónapos Feleséget hagyott özvegyen."

„A' nyári és Cániculai híves napjaink következései ezek vóltak: 1.) Már máſzſzor illyenkor a' mi határjainkon, Lőrintzre mindenütt felaratlak; de most sok helyekenn még takarnak. 2.) Már máſzſzor illyenkor sok ſzekerekkel árúltak itt a' dinnyét; de most még alig kóstolhattuk meg is. 3.) Az idejénn érő ſzőlőt, vagy gohért, máskor már Lőrintz Vásárkor, ſzéltire árúlták; de most még 'sendűltet se' láttunk. Mind egyes. "

* * *

Jelentés.

T. N. Szabólts Vármegyébenn, a' Hortobágy vídékénn fekvő, 's a' Balmáz-Ujvárosi Biradalomhoz tartozó néhány Puſzták, nem külömbenn a' Regale Beneficiumok, úgymint: Méſzárſzék; Korcsmák; Malmok, és Bólt, e' folyó eſztendőbenn, a' közelebb jövő Octóbernek 9-dik napjánn, Licitátzióval, (kótyavetye által) árendába fognak adattatni. A' nevezett vídéke édes Hazánknak, kiváltképpenn a' Marhatartásra, és hízlalásra alkalmatos és esmeretes lévén, méltó, hogy a' ki-rendelt helyre, és időre, t. i. Mindſzent Havának kilentzedikére, a' Kereskedők, ſzámossann meg-jelennyenek; kik, addig is, az ott lévő Uraság' Tiſztségénél mindenekről bővebb tudósítást vehetnek.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 22.

Költ Bétsbenn, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 13-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

A' tengerről, az ellenség' földjére való katonai ki-ſzállások, miképpenn ſzoktak meg-esni: ez eránt egy kedves olvasású előadásnak közlését ígértük vala meg a' múltt-postánn. Ezen ígéretünket imé tellyesítjük is:

Az efféle ki-ſzállásoknak végre-hajtásához, külömbbülömbféle hajók kívántatnak, úgymint: hadi és ſzállító-hajók, 's fedeletlen nagyobb és kissebb tsónakok. Egy 300 tonnás, az az, hat ezer mázsánnyi tereh' hordozására alkalmatos

ſzállító-hajóra reá fér két ſzáz Katona, a' Tiſztjeivel, és leg-alább is negyven napra való kéſzületekkel egyetembenn, a' Hajósokonn kivül. Kétſzáz illyen ſzállító-hajók' védelmére, ſzükségesek rendſzerént: tíz líneai hajók, tíz Fregátok, 's 26 kissebb hadi-hajók, úgymint: 6 bombi hányó-galiottok, és 20 fedeles ágyúzó-tsóaakok. Minden ſzállító hajóra ſzoktak fel-tenni egy 30 lábnyi hoſzſzaságú fedeletlen tsónakot, és egy még hoſzſzabb, ugyan tsak fedeletlen tsónakot, melly Barkáſzſznak (Barkasse) neveztetik. Minden líneai hajónn kell lenni a' Barkáſzſzonn kivül, leg-alább is, három rövidebb tsónaknak; a' Fregáton kettőnek; és a' Bombardiergaliottonn egynek.

Leg-alkalmatossabb helyek a' ki-ſzállásra, az ollyan kis kebelei vagy öblei a' tengernek, a' hol tsekélly fel-dagadása 's viſzſza-omlása vagyon a' tenger' vizének: mert a' hol nagy mértékbenn vagyon ez a' viſzontagsága a' tengernek; ott majd tsak nem olly végre-hajthatatlan a' ki-ſzállás, mint ſzintén egy meredek köſziklás part' eránnyábann. Bonaparte is bizonyossann nem ſzerentséltette vólna népét olly féleimes ki-ſzállással, mint a' millyenre vetemedett vólt Alexándriánál; hanemha ezen kiſzállásnak veſzedelmeit kissebbeknek képzeltette vólna Ő véle, a' nagyobb veſzedelmektől való félelem, mellyeknek ki lett vólna téve az ő egéſzſz Serege, ha Nelsonnak, az Anglus Admirálisnak, Abukirhoz lett érkezésekor, még hajókonn lett vólna azon Sereg, a' Vezérjével Bonapartéval egygyütt.

A' Vezér, a' kire vagyon bízva a' ki-ſzállás' végre-hajtása, mindeneknek előtte meg-vi'sgálja a' partok' minéműségét, annakutánna, jól meg-fontolt módonn meg-határozza, mind a' valóságos, mind pedig a' tsupa ijjeſztésre való tettetett meg támadásnak helyeit; 's azokhoz képest, fel-oſztja, és el rendeli a' tsónakokat, mellyekre már ekkor által ſzáll a' földi Katonaság a' ſzállító-hajókról. Egy tsónakra, rá fér 50 Katona, a' Tiſztjeivel, egy könnyü-ſzerü ágyúval, két Pattantyúsokkal, tíz Evezökkel, egy Quártély-mesterrel, és egy Tengeri-Tiſzttel egyetembenn.

Ha látja a' Vezér, hogy a' valóságos ki-ſzállás' helye, meg van erössítve battériákkal és sántzokkal: azoknak ellenébenn vas-matskákat hányat le a' líneai hajóival, Fregátjaival, 's Bombardirgaliottjaival, 's erössenn ágyúztat ki belöllök a' Batteriákra és Sántzokra. Ha veſzi éſzre, hogy az ellenség' battériái kezdenek lassúdni, vagy egéſzſzenn is el-halgatnak: olly esetbenn, el küld minden tsónakokat, mellyek nem éppenn el-múlhatatlanúl ſzükségesek a' ki-ſzállásnak foganatos végre-hajtására, valamelly más helyre, tettetvén ez által, mintha oda is akarna Katonaságot ki-ſzállítani.

Ezenközbenn, a' valóságos meg-támadásra ki-rendeltt tsónakok előre nyomúlnak, 's az ágyúzó-hajók körül meg állanak, mellyeket, ugyan annyi ſzámú más tsónakok is követnek egy puska-lövetnyi meſzſzeségre, 's azok is ugyan azt tselekeſzik, a' mit az elsőbbek.

Az el-rendeltetéssek továbbá ezeknek, úgy esik meg, hogy a' part' erányában líneába állíttatnak, egymástól, két tsónaknyi hoſzſzaságú meſzſzeségre; középbe pedig és két ſzélről, ágyús Saluppok féſzkelik magokat, olly ſzabadonn, hogy egyſzeribe oda fordúlhatnak, a' hol leg-ſzükségesebb a' jelenlétek. Ezen elsö líneától, két puska lövetnyire, hasonló módonn egy másik línea is formálódik. E' meglévén, az elsö línea, rend bontás nélkül, nagy sebességgel a' part felé nyomúl.

Ha történne, hogy az ellenség még ekkoráig is el nem hagyta vólna a' sántzait: ezen esetbenn az ágyús Saluppok, tartoznak mindent el-követni, valamit tsak tehetnek a' tsónakok' védelmére, és ezek is ágyúznak, mind egygyik a' maga ágyújával.

Ha már ekkor kezdi magát el-vonni az ellenség: minden tsónakok a' parthoz sietnek.

(*A' folytatása következik.*)

A' Hadi-Cancellária, következendö értelmü új Tudósításokat közlött a' Bétsi Német Ujságnak Sept. 11-dikénn költ Darabjábann:

„Hogy a' Német-Birodalombéli elö-nyomúlássokat a' Fr—áknak, meg-gátolhassa Károly Fö-Hertzeg: nem tsak Katonaságot küldött által Helvétziából a' Sváb Kerületbe, az említett végre meg-kívántató ſzámmal; hanem maga ſzemély ſzerént is által-ment oda Ö Fö-Hertzegsége, bízván Tigúrum (Zürch) vídékeinek a' Limát és Rajna folyó-vizei között való védelmezését, Orolz Csálz. Gen. Lieut. Rimskoi Korsa-

kofra; Hotze F. M. L—unkra pedig, azon vídékeknek óltalmazását, mellyek, Tigúrumtól Graubündten felé esnek."

„Görger; Szentkereſzti; Meerveldt; és Gyulay Generálisainknak a' Fő-Hertzeghez érkezett Tudósításai ſzerént: az ellenség, melly, Mannheimból, Heilbrunn-ig, Bretten-ig, Pforzheim-ig, és Durlach-ig nyomúlt vala már előre: ismét viſzſza-vonta magát, a' Hejdelbergai, Wieslochi, és Schwetzingeni vídékekre, hová Ő Kir. Fő-Hertzegsége, könnyű ſzerű Sereg-ſzakaſzokat küldött utánna, mellyek ſzemmel tartsák annak további mozgásait."

„Ellenbenn Hotze F. M. L. ot, Naefels-nél és Glaris-nál (a' Zürchi tó' felső réſzénn alól, a' Linth folyó vize bal mellyékénn) olly ſzámmal támadták meg a' Fr—ák, hogy kéntelenítetett F. M. L. Hotze el hagyni a' nevezett két helyeket, 's Utznachnál és Wesennél (a' Wallenstaedterseen felül, a' Linth jobb mellyékénn, Graubündtennek és a' Toggenburgi Grófságnak eránnyábann) állapodni meg, melly tanyákat, jól lehet védelmezni, 's azoknál fogva, Graubündtent is bátorságbann tartani. — Az említett meg-támadtatása' alkalmatosságával F. M. L. Hotzénak, halva maradt a' Pétervárади Huſzárok' derék Fő-Strázsamestere Ötvös Úr; a' Slávóniaiak közzül pedig, Morbert Májor megsebesedett."

A' minap már jelentett el-fogattatása' alkalmatosságával Bey Generálisunknak, következendő Tiſztjeink is estek fogságjokba a' Fr—ák-

nak, úgymint: Moro és Herolizka Kapitányok; Bóthy Föhadnagy; Újváry és Berzevitzy Alhadnagyok, és Záfzlótartó Schvittin a' 62-dik Reg— ből; nem-külömbenn Alhadnagy Pocheter, a' Mészáros Huszárjai közzül.

Strauch Obersterünknek a' Walliserlandból lett visza-vonúlásakori veszteségét többre tették az első Tudósítások, mint volt az valósággal. Nem ment t. i. többre az el-esttjeinek száma, hatvannál; és a' sebesseié, 104-nél. A' fogságba esett, vagy el-tévedt Vitézeinek számát, nem lehet még most is meg-határozni, azért: mert már többen kerültek viszsza nyóltzvannál ollyanok, kik a' hegyek' tekervénnyei között szilálódtak vala el.

Frankfurt Városával való bánássokról a' Fr—áknak, következendő környülállásokat közöl a' Bétsi Német Újságnak fenn említett Darabja:

„Fr. Gen. Baraguay d' Hilliers, Frankfurthoz érkezvén Aug. 28-dikánn, egy Sereg-szakaszszal, (melynek száma 3 és négy ezer között vólt a' Frankfurti Újság szerént) bé-küldötte egy Adjutánssát a' Frankfurti Magistrátushoz, 's egy Deputátziót kívánt tőle. Meg-jelenvén nála a' kívántt Deputátzió, így szóllott hozzá: Én tudom — úgymond — hogy Frankfurt Városábann, mind Magazínomjai, mind pénzes-kaszszái vagynak a' Német 's Orosz Császároknak, és az Angl. Királynak: minekokáért akarom, hogy azok adódjanak ki énnékem: mert ha nem: maga a' Magistrátus fog azért számadásra vonattatni."

„A' Deputátzió azt felelte, hogy Ö, éppenn semmit se' tud, az említett magazínomokról és pénzes-kaſzſzákról; és ſzabadságábann áll a' Gen—nak, fel-kerestetni Emberei által a' mondott tárgyakat, 's ha ott találja azokat, el vitetni. Baraguay nem vittatta többé ezen dolgot; hanem kívánt a' Várostól 4 ſzázezer réf poſztót; ſzázezer réf váſznat; 50 ezer réf vastag poſztót; 50 ezer mázsa ónat; tíz ezer font ágyúba való port; 50 ezer pár tzipöt; 60 ezer pár harisnyát; ezer mázsa bört; 24 ezer flintát; 120 mázsa húst; 24 ezer kenyér-portziót; 50 ezer ſzéna-portziót; és húſz ezer portzió abrakot."

„A' Deputátzió, eleibe terjeſztette a' Fr. Generálisnak, 1.) hogy Frankfurt Városa neutrális; 2.) hogy módja nints a' kívántt tárgyaknak öſzſze-ſzerzésébenn. Baraguay ellenbenn, sürgette kívánságának telyesítését, abból az okból: mivel az ö kórmányozása alatt lévö Sereg igen nagy ſzükségbenn vagyon. Késöbbenn ugyan tsak azt mondotta: hogy meg-elégſzik két millió líverrel is."

„További alkudozás utánn, hatſzáz ezer líverre ſzállította le minden kívánságát; hanem ezen summának fel-vétele eránt, nem akart magáról adni semmi írást; 's végtére is sok unſzolások utánn, tsak valamelly köſzönö-irás' formát adott, melynek e' vólt az értelme: hogy Ö, Frankfurt Városa' nagy-lelkűségét, érdeme ſzerént meg fogja ditsérni a' Pári'si Direktóriumnál."

„Minthogy tsak kevés Fr—ák mentek bé Frankfurt Városába: tehát a' Polgárok erőszakossann akartak bánni velek: de a' Magistrátusnak sok kérésére, meg-tartóztatták még is magokat, minden erőszaktételtől."

„Olasz Országbann a' Génuai földönn, nevezetessenn a' Spézziai tenger-kebelbenn, S. Mária nevű Erősséget, melly tsak maga maradt vólt meg a' nevezett öbölbenn, el-nyerték a' Miéink Aug. 27-dikénn, alku mellett."

A' Római Udvarnál, sok esztendőkig Bétsi Követtséget viselt nagy tudományú 's érdemű Herzsan Cárdinálist, ki már most életének 65 dik esztendejét számlálja, Szombathelyi Püspökké méltóztatott nevezni Ö Felsége. Ez a' Fő Papi Méltóság, különös hajlandósággal viseltetik Nemzetünkhöz.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1. Német Birodalmiak.

Schafhausenből Septemb. 1-sö napjánn: — „Péntektől fogva, tíz Cs. K. gyalog Reg—ek; hat Gránátéros Bat—ok; és hét lovas Reg—ek takarodtak itt által, Breisgau felé. Ezeknek helyébenn maradtak Zürch vidékeinn az Oroszok. Tegnapelőtt, délelőtti 9 órakor ide érkezett Károly Föhertzeg is, és tegnap az egészsz fő-quártéllya."

„A' Fő-Hertzeg' Serege, mindjárt neveke-

dik most a' Sváb Kerületbenn, a' Német-Birodalom' Rendjei által ki-állított Katonasággal."

Bavária' Fö-városából Münchenből írták: hogy a' Válaſztó-Hertzeg, tíz ezer föből álló Bavarus Katonaságot ſzándékozott Sept. eleinn meg-indítani, Gen. Riebel' vezérlése alatt, Károly Fö-Hertzeg' Seregéhez.

A' Fr—áknak Frankfurtig való és még tovább is erányzott elö-nyomúlássokonn, úgy felbuzdúlt a' Moguntziai Miniſzter B. Albini, hogy a' Moguntziai Válaſztó-Hertzegséghez tartozó Rajna jobb mellyéki birtokokbann, tsak kevés idö alatt, húſz ezer jó ſzívü Lakosokat fegyverkeztetett fel a' Fr—ák ellen.

Tubingából Sept. 2-dikánn: — „Villingenből, sok pontonok (katonai hídaknak hirtelen fel-állításához meg-kívántató hajók), ſzállítódnak a' Rajnához: mivel a' mint hallatik, Károly Föhertzeg, Bázel és Kehl között, Felsö-Alzátziába ſzándékozik által rontani a' Rajnánn, hogy ez által kénſzeríttse Maſzſzéna Fr. Vezért, a' Zürch elött lévö erös tanyájának elhagyására."

Regensburgból Sept. 4-dikénn: — „A' Hertzeg Konde Korpusa, melly, Bavariánn által veſzi, sietö útját a' Sváb Kerületbe, 6500 föből — réſzſzerént ki-költözött Fr—ákból, réſzſzerént Oroſzokból — áll."

2. Helvétziaiak.

Zürchből Aug. 30-dikánn: — „Tegnap indúlt el innét, a' hirtelen fel-kéſzültt Cs. K. kis

Hajóssereg, Oberstlieut. Williams' kórmányozása alatt, a' Zürchi tónak leg-felsöbb réſzére. A' nagy hajónn, hatvan Személlyek ültek, kik közzül valók vóltak Gen. Hotze, és a' mi seregünknél Generálisi fövel vitézkedö Lotharingiai Hertzeg is. A' 6-dik ſzámú Cs. K. gyalog Reg—nek 3 ezer Magyarokból álló 3 Bat—jai is, a' mellyek itt tartózkodtak egy ideig Mindeneknek meg-elégedésére; most el-költöztek tölünk az említett Hajós-sereg' kissebb hajóinn."

Bernából Aug. 29-dikénn: — „Ex-Direktor Ochs, ki most Bázileábann tartózkodik, egy Irást tett közönségessé, mellybenn igyekezik meg-tzáfolni az ellene kiáltott vádakat. Nagy figyelmetességnek tárgyává lett itt ezen Irás."

3.) *Olaſz Orſzágiak.*

Májlándból Aug. 24-dikénn: — „A' Waldensesek, kik, Pedemontziumnak Fr. Orſzág felé nyúló Lucernai és St. Martinói völgyeit lakják, 's mind fel vagynak fegyverkezve: ezelött a' Fr—ákhoz láttattak hajlani; de most egéſzſzenn ellenek nyilatkoztatták ki magokat."

4. Frantzia Orſzágiak.

Pári'sból Aug. 25-dikénn: — „Tudva van már itt Joubert' halála. Ezen Iffjú Vezért, kit a' Republikánusok igen fájlalnak, egy puskalövés foſztotta meg életétöl, Aug. 15-dikénn. A' jobb óldalánn ment bé a' golyóbis, egéſzſzenn a' ſzívéig. A' teste, bé-bálzsamozva, ide ho-

zatódik. — Moreau Vezér alatt, ugyan az nap, a' lovát lötték agyon."

„Choletnál, (70 óránnyira Pári'stól, Dél és Napnyúgot között) két ezer Suánok (Királyt kívánó Lakosok) mutatták magokat; Tolozánál pedig ismét olly nagy ſzámmal, hogy egy Republikánus Sereggel viadalra kelvén, tsak a' közzülök halva-maradttaknak ſzáma, két ezerre határozódik, a' kikkel egygyütt, Gróf Paulo Vezérjek is el-esett. A' Republikánusok' veſztesége ugyan nints ki téve: de éppenn ez is egy próbája maga, hogy nagynak kellett annak lenni: más pedig az, hogy a' Suánok rendſzerént drágánn ſzokták meg-fizettetni éltek' árrát a' Republikánusokkal."

„Minthogy a' Királytkívánó fegyveres Lakosokhoz, sok új Katonák ſzökdösnek által; ez okonn el-végezödött, hogy az illyetén általſzökök, ha meg-kapattatnak; halállal büntetödjenek."

„Olly kevés itt a' pénz, hogy a' Törvényhozó-gyülés' Tagjai, már egy Hónaptól fogva nem kapnak egy krajtzár fizetést is; 's a' Direktorok; Miniſzterek, 's a' t. még régebbtöl fogva nem."

Pári'sból Aug. 27-dikénn: — „A' Breſzti Kikötöhelybenn tartózkodó Fr. és Sp. egygyesültt Hajós-seregeknek, nintsenek több ki-indúlható líneai hajóik, harmintzkilentznél: tehát se' Irrlandia ellen nem indúlhatnak, sem pedig az Anglusok ſzándékának Hollandiánál való meggátolására; minthogy az Angliai Kikötöhelyek-

benn, hatvan kiindúlható igen erőss líneai hajók állanak kéſzen, a' Duncan Admirális Hajós-seregénn kivül, mely, Batávia partjainál vagyon."

„Tulonból írják: hogy Málta Szigetének la Valette nevü fő Erőssége, minduntalan körül van véve a' tenger felöl, Anglus és Oroſz hadi hajóktól; a' ſzárazonn lévő óldala felöl pedig, Anglus Tiſztek' kórmányozása alatt vitézkedö Lakosoktól. Minthogy tsak három ezer főből áll a' Frantzia Őrizet: mód nélkül sok baja van, a' Vár' ſzéles ki-terjedésü Erősségeinek, mind külsö, mind belsö meg-támadások ellen való védelmezésével."

„A' Déli réſzekenn valamennyire ſzerentsések vóltak a' Republikánusok, a' Rojalisták ellen: de a' Napnyúgoti Oſztályokbann, annál felesebb ſzámmal seregélnek öſzſze a' Suánok."

Páris'ból Aug. 30-dikánn: — „18-dik Lajos Generálissai közzül Gróf Paulo, nem tsak el nem esett; hanem Roger nevü Generális Társával egybe kaptsolta magát, 's Tolozától tíz óránnyira, meg-vette Rieux Városát."

Moguntzia Városa, a' véle által-ellenbenn fekvő Kaſzſzel Várával egygyütt, olly ſzoross rendtartások alá vagyon vettetve a' Fr. Direktórium által Aug. 31-dikétöl fogva; mint ſzoktak lenni az ollyan Városok, mellyek, ostrom alatt vagynak.

Pápa Ő Sz—génck Valence Városából Dijonba való által-vitettetése, melly ſzándékbann vólt, a' mint írtuk, meg nem esett, mivel ellenzették az Orvosok.

5.) Nagy-Britanniaiak.

Londonból Aug. 22-dikénn: — „Hollandiának az elöbbeni állapotjába való viſzſza-helyheztetése végett ſzerentsésſenn fel-kéſzített 's már ki is indúltt tengeri és földi Seregeinknek hogy a' második Szakaſzſza is mentöl hamarébb el-indúlhasson partjainktól: igen nagy kéſzületek tétetödnek e' végre. A' gyalog Reg—ek ſzekerekenn ſzállítódnak a' tenger-partokhoz, és a' lövéshez meg-kívántató tárgyaknak gyors hordatására, az Uraságok is oda adják a' leg-jobb lovaikat."

Londonból Aug. 23-dikánn: — „A' második húzombéli ki-indításra rendeltt tengeri 's földi Seregeinknek elsö Szakaſzſza, már ma hajókra rakodott. Királyi H—g York hétfönn indúl el Londonból, hogy által vegye az említett Seregek vezerlését."

„Az Angliai földönn lévö Frantzia foglyok tartására, mindennap két ezer font sterlinget tartozna ki-adni, az a' végett Angliábann tartózkodó Fr. Kommiſzſzárius Niou Polgár, 's azombann már két Hónapoktól fogva nem kapott pénzt Fr. Orſzágból."

6. Hollandiaiak.

Utrecht (*Ultrajektum*) *Városából* Aug. 25-dikénn: — „Az Anglusoknak partjainkhoz lett érkezése, nagy nyughatatlanságot okozott itt. A' kapuk zárva tartatnak, se' ki se' bé nem botsátódik senki is."

„Schirmenkoog nevű Helységünkből írták Aug. 20-dikánn, hogy ott az Anglusok, ismét tíz (Hollandus) hajót vettek el; azutánn, 24 fontos golyóbisú ágyúkból lövöldözték a' Helységet, melyből tehát minden Lakosoknak el kellett futni. Az meg-lévén, ki szállottak az Anglusok a' partra, 's két értz-ágyút magokhoz vettek, a' többeknek pedig bé-szegezték a' gyújtó-lyukaikat. Ez alkalmatossággal, a' partok előtt kerengő Hollandiai hajókkal is öszsze kaptak az Anglusok, 's feles számúakat közzülök, részszerént el-nyertek, részszerént el égettek."

Amsterdámból Aug. 30 dikánn: — „Aug. 27-dikénn, reggeli negyedfél órától fogva, szörnyű és tartós ágyúzás hallatott ide, melynek vége a' lett, a' mint osztánn estvére meg-tudtuk, hogy a' Texeli szoross-tengernél, Északi Hollandia' széleire, Kalantsoog és Kykduin között, ki szállottak az Anglusok, 's olly tüzzel viaskodtak, hogy részünkről két ezerre reá ment Aug. 27-dik és 28-dik napjainn a' halva-maradtak, meg-sebesedtek, és el fogattak' száma. Seregünktől egy egészsz Lovas Regement, melly, Hessen Philippsthal nevet viselt, által ment az Anglusokhoz. Félő hogy többenn is ne kövessék a' példáját."

„Hajós-seregünk el-szállítódott Texeltől 3 óránnyi meszszeségre, Frizia felé: mert még Aug. 26-dikánn úgy belzélt a' Hajós-legényeknek nagyobb része, hogy Ők az Anglusok ellen nem szolgálnak, mivel azok Barátjai az Araúziói Hertzegnek, kit Ők is szeretnek."

„Tegnapelött Helder Szigetünket el-foglalták az Anglusok; ma pedig úgy hallyuk, hogy már benn vagynak Alcmár Városábann, melly tsak 7 óránnyira esik innét, Eſzak és Napnyúgot között. Hallyuk nem külömbenn, hogy Napnyúgot és Dél között fekvő Groningai ſzéleinkre, az Oroſzok ſzállottak ki."

7.) Török Birodalmiak.

Égyiptom' ſzélinn, meg-támadta a' Natóliai Gubernátor Esseid Mustafa Basa, Július középsö napjánn, az Abukír-mellyéki Battériákat (ágyúzó-tanyákat) és a' Várat, 's kilentz órákig tartott vívás utánn meg is vette azokat. Sok Frantziák maradtak halva, 's estek fogságba.

„Hét napokkal ezen történet utánn, az Angliai kis Hajós-sereg' Vezére Sir Sidney Smith, Kodosly Hassan Bey' társaságábann, meg-jelent az Abukiri Kikötöhelybenn, 's az azon vídéki Arabsoktól segíttetve, ſzándékozott meg-támadni Alexándriát. Smith Vezér, egy fel-kívánó Hirdetményt intézett az Égyiptombann tartózkodó Fr—ákhoz."

„A' Nagy-Vezér, Ciliciának ſzoross-járásánn által, el-érkezett már — a' leg-újjabb Tudósítások ſzerént — Síriába."

„Pasman-Oglu, örömmel el-fogadta a' Török Csáſzártól, az elsö rangú Pasai tzímert — a' három ló-farkat —, 's ígérte munkás hívségét a' Portához."

„A' melly Fr—ák el-fogattattak Konstántzinápolybann; nem ſzüntek meg az árestom-

bann is garázdálkodni: mellyel azt nyerték, hogy már most, ſzorossabb fogságbann vagynak, mint vóltak eleintenn."

Magyar Orſzág.

A' Királyi Táblához, Tábla-Bárósára emeltetett B. Prényi Ö N—ga, ki a' Debretzenbenn ülö Tiſzántúli Districtuális Táblánál viselt Tábla-Bíróságot.

Pestről Sept. 6-dikánn: — „Szerentsés győzedelmeinkért, a' múltt Aug—nak 25-dik napjánn tartott az itt lévő Reformátusok' Gyülekezete, hálaadó Isteni-tiſzteletet, melly jeles alkalmatossággal a' helybéli Prédikátor T. Báthori Gábor Úr, Esaiás Profétának következendö ſzavaiból prédikállott, mellyek a' XIV-dik Réſznek 12 's 13-dik Verseibenn így olvastatnak: Mi módonn estél alá az Égről te Luczifer, hajnalnak Fia? a' földhöz verettettél, ki sok Nemzettségeket el-erötelenítettél vala. Te pedig ezt mondtad a' te ſzívedbenn: A' mennyekbe hágok fel, és az erös Istennek csillagi felett helyheztetem az én ſzékemet."

* * *

Küldjük az Égyiptomi régiségeknek, 's ritkaságoknak rajzolatjait. — Ezeket ugyan meg nem ígértük, de még is örömest kedveskedünk újjra velek, mivel olly nagy kedvességet találtak Érd. Olvasóink előtt, kik között sok Újjak lévén, a' múlt fél eſztendöbenn meg nem kaphatták, 's meg-kértek eránt bennünket.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 23.

Költ Bétsbenn, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 17-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Ma reggel, Kapitány Báró Lilien, olly örvendetes hírrel érkezett ide, hogy Tortóna Várát által adták a' Fr—ák Sept. 11-dikénn. Állott az ellenséges Őrizet, 1040 (ezernegyven) főből. Nyóltzvan ágyúk találtattak a' Vásárbann.

A' múlt Szombatonn, következendő fontos summájú Anglus Levél érkezett ide:

„A' Hollandiai Hajós-sereg, melly Texelnél tartózkodott, az Anglus Hajós-sereghez adta magát Aug. 30-dikánn. Egyedül az Admi-

rális hajónn vóltak némellyek ellenkező indúlattal, a' kik ugyan azért eleintenn ágyúztak is: de annakutánna kéntelenek vóltak meg-adni magokat. Sept. 1-sö napjánn a' második Angl. Hajós-sereg is el-érkezett Hollandiához, és sok Katonaságot rakott ki szállító-hajóiból a' partokra. Sept. 4-dik napjánn látták már az Orosz Hajós-sereget is közelgetni a' tengerenn, Hollandia' széleihez. Az is szállít ki Hollandiába egynehány ezer fegyvereseket."

(Már a' Hamburgi Újságnak ide tegnapelőt érkezett 6 dik Szeptemberi Darabja, a' számát ist meg írja a' Hollandus hajóknak, mellyek egyesültek az Anglusokkal. Vagynak t. i. azok között, tizenegy líneai hajók; nyóltz Fregátok; egy hadi Salupp; 5 Napkeleti-Indiába járó nagy Kalmár-hajók; és 4 egy fedelü hajók. Maga a' Hollandus Admirális Story meg-vallotta, Mitchel Angl. Admirálishoz Aug. 30-dikánn adott válaszszábann, hogy az ő vezérlése alatt vólt népnek leges leg-nagyobb része, az Araúziói Hertzeghez szított, 's nem akart hadakozni az Anglusok ellen.)

Ugyan az említett Angl. Levél írta még ezt is: Tippo-Saib' Országának Fő-Városát Seringpatnámot, meg-vették az Anglusok erővel, melly alkalmatossággal maga Tippo, halva-maradt, a' két Fiai pedig fogságba estek. (Tippo Saib, gazdag és hatalmas Fejedelem vólt Napkeleti-Indiábann, 's Barátjok a' Franziáknak. A'siának déli részében, Goa Városánn alól, Calicut 's Madras felé feküdtek a' birtokai, melly

Városokat meg lehet látni az általunk le-küldött Európa, Á'sia, 's a' t. Mappájánn.

A' Hadi-Cancellária, következendő új hadi Tudósításokat tett közönségesekké, a' Bétsi Német Újságnak Sept. 14-dikénn költ Darabjábann:

„Károly Fő-Hertzeg' Híradásai szerént, mellyek, Sept. 6-dikánn indítódtak Béts felé, még akkor bé-kerítve tartotta az ellenség Philippsburg Várát (a' Felső-Rajnai Kerületbenn); minekokáért egy meg kívántató erejű Seregoſztályt küldött oda a' Fő-Hertzeg, F. M. L. Gróf Sztáray vezérlése alatt."

„Helvétziábann — *ugyan csak a' Károly Fő-Hertzeg' jelentése szerént*, — egéſzſz tsendességgel vólt az ellenség, a' Limát és Aar folyóvizeinél."

„Az Olaſz-Orſzági Generálkommandótól érkezett Híradások ſzerént, Gen. Máj. Gróf Klenau, Oreskovits Obersterre bízta, a' (Génuai Respublikához tartozó) Spezziai Tenger-öböl' leg-nevezetesebb Erősségének St. Máriának elvételét. Ezen czélnak el-érése végett, olly helyekre igyekezett ſzert tenni Oberst. Oreskovits, a' mellyekről foganatossann lövöldözhesse Sz. Mária Várát, minekokáért, Aug. 23-dik éjtzakájánn bé-rontott erő-hatalommal a' ſzomſzédságbann fekvő Venere Városába, melynek elfoglalása utánn mindjárt meg-adta magát a' Venerei kis Vár is. Ezentúl Scala nevű kis Várat kívánt fel Ob. Oreskovits, minekutánna egynehány órákig ágyúztatta vólna azt: 's meg is kapta. E' meg lévén, Venerénél, négy ágyúk-

ra való Battériát kéfzíttetett, 's nem külömbenn a' Venerével által ellenbenn fekvő Sz. Antal (St. Antonio) hegyénn is; és ezen két Battériákból, 3 órákig olly erőssenn tüzeltetett Sz. Mária Várára, hogy annak Komendánssa, Brigadíros Jacquet Geffine, mihelyt fel-kívánódott: mindjárt alkudni kezdett. Az alku fzerént, kitakarodtak a' Várból Aug. 26 dikánn, délutánni három órakor, egy Brigadíros, és két Batalion-Vezérek; 33 Tifztek; 's 537 alsóbb rendű Katonák — réfzfzerént Frantziák, réfzfzerént Ligúriaiak — az el nem fzállítódhatott Betegek pedig, jó gondviselés alatt a' Várbann maradtak; kik ha fel épülnek; fzintűgy által kísérődnek a' magok Felekezetjek, mint most által-kísérődtek az egésségesek és gyógyúló fébenn valók; hanem a' mig ki nem tserélődnek, mindnyájann úgy tartatnak addig, 'mint hadi foglyok (következésképpenn nem tehetnek fzolgálatot a' Csáfzári Seregek ellen). A' Ligúriakra magokra hagyatott, hogy a' kik akarnak közzülök, el mehetnek a' Frantziák' társaságábann Fr. Orfzágba, a' kik pedig nem akarnák ezt, otthonn lehetnek mint hadi foglyok. Harmintz darab külömbféle kéfzületű ágyúk találtattak a' Várbann: 's mindenféle eleség is, alkalmas böséggel. — Oberster Oreskovits, Major Jovich okosságának 's bátorságának köfzöni, hogy Venere és Scala, olly hirtelen és fzerentséssenn jutottak birtokunkba. — Dítséri átaljábann az Agyúkkal-bánó Katonaságot is, nevezetessenn Christ nevű Agyú-erányzót (Feuerwer-

kert), a' ki nem tsak fáradhatatlanúl munkálódott a' köſziklás hegyekenn való kéſzítésében a' Battériáknak; hanem a' magas hegyekre való fel-ſzállíttatásában is az ágyúknak, mellyek, hogy haſzna-vehetőkké lehettek: Ő volt annak is nagy eſzköze; mivel ezek olly ágyúk vóltak, a' mellyeket az ellenség hagyott el ott maga utánn; minekutánna bé-ſzegezte vólna azoknak gyújtó-lyukaikat, 's öſzſze-törte a' talyigáikat. Christ tehát ismét ki-fúratta az efféle ágyúkat, 's újra öſzſze-ſzerkeztette az ágyú-talyigákat."

„Az Arezzoi (Toskánai Nagy Hertzegségbéli) fel-fegyverkezett Lakosok el foglalták (a' Római földönn) Civita Castellana nevezetű kis Várat."

(Az Arezzoi Insurgenseknak, Schneider Károly nevű derék Iffjú Cs. K. Tiſzt a' Vezérjek, ki is ez előtt két eſzt—ökkel lépett vala Kadét fővel Cs. K. ſzolgálatba, minekutánna már az előtt a' Szárdíniai Királyt két eſztendeig ſzolgálta vólna Hadnagyi fővel. Most Hadnagy a' Loudon zöld seregénél. Az Attya, Fürstenbergi Udvari Tanátsos.)

Nádor-Ispány Ő Királyi-Hertzegsége, e' folyó Hónapnak 20-dik vagy leg-későbbenn 23-dik napjánn, az Oroſz Birodalom' Fő Városa Pétersburg felé ſzándékozik innét el-indúlni. Véle mennek: Hertzeg Auersberg Károly; és Gróf Amadé Antal 's Gróf Kollonits Láſzló Kamarás Urak.

A' Nemes Magyar Királyi Testőrző-Seregből hetenn, úgymint: egy Kapitány (Majtényi

Úr) és hat Hadnagyok, Sept. 19-dikénn indúlnak meg Ô Fôhertzegsége elôtt Pétersburg felé, a' hol a' meg-esketés és lakodalom' fényességét nevelni fogják, annakutánna pedig az útazás közbenn folytatják Testôrzôi hivatallyokat."

A' Nagy Méltóságú Gróf Károlyi Ház, egy új Örökössel nevekedett, a' ki tegnapelôtt született szerentséssenn, és Lajos nevet vett a' Sz. Kereſztségbenn.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént)

1. Német Birodalmiak.

Aschaffenburgból Sept. 1-sô napjánn: — „Mihelyt híre érkezett ide, hogy a' Frantziák Frankfurtnál vagynak: azonnal egy buzdító Hirdetményt intézett a' mi derék Minſzterünk Báró Albini, jó Fejedelmünknek (a' Moguntziai Választó-Hertzegnek) minden hív Alattvalóihoz.) A' Hirdetménynek magyar értelme ez):

„Éppenn akkor, midôn a' gyôzedelmes Császári Seregek mindenütt ûzik a' Fr—ákat, meg akarják még ezek próbálni, hogy elôrenyomúlhassanak a' mi vídékeinkenn, 's ki-rabolhassák azokat, szokássok szerént, ha senki se' állana ellent nékiek. De a' Választó-Hertzegi derék Vitézek, kik e' folyó hadbann, sokszor meg-külömböztették már magokat, az ellenséggel való bátor tusakodássok által; most is szemébe mertek nézni, 's óltalmazni fogják ezen

Tartományokat: tsak hogy meg-kívántató segítséggel kell lenni hozzájok, a' nagyobb erejű ellenség ellen. A' védelem' tárgyai, önnön magok a' Lakosok, és minden, valami ſzent ő előttök. Ő Válaſztó Hertzegsége tehát telyes bizodalommal vagyon az eránt, hogy minden Vadáſz- és Stuttzos-Polgárok 's Tzéh-Kompániák, a' Válaſztó-Hertzegi Katonaságot örömest segítik, 's a' köz védelem végett, ſzorossann egybekaptsollyák azzal magokat; nem külömbenn a ſzolgáltt és nem-ſzolgáltt feleségtelen Legények is, az ő Attyaik' seregét vitézűl fogják követni; és hogy kivált a' meſzſzebb lévő Spessártiak, kik már a' Fr—ák előtt olly ditsően esmeretesek, valamint az ő Pajtássaik az Odenwaldiak, a' határokhoz fognak sietni. Az Isten' hatalmas segedelmével, haſzontalanná fog e' ſzerént tétetődni az ellenség' ſzándéka; Ő Vál. H—gsége pedig, el nem múlat meg-jutalmaztatni Mindeneket, valakik magokat, bátor vitézkedéssek által meg-külömböztetik; valamint azt is meg-határozta magában, hogy atyai módra gondoskodik azokról a' kik meg-sebesednek, és Házok-népéről; nem külömbenn azoknak Familiáiról is, a' kik életektől meg találnának foſztatni."

„A' Vál. Hertzegi Katonaságot, melly Aschaffenburgtól egynehány óránnyi járó földre előnyomúlt vala, Aug. 28-dik éjtſzakáján meg-támadták a' Fr—ák; de ezen vitéz nép helyt állott, 's meg-gátolta az ellenséges Lovasságnak előbb nyomúlását. Foglyokat is kapott. Más

nap, sürüenn fórrt hozzá mindenfelöl a' fel-fegyverkezett föld népe, Kompániákra fel-oſztva, 's hadi-muzsikával. Már tegnap húſz ezerre nevekedett fel a' fegyveres Lakosok' ſzáma. "

„A' Moguntziai Vál. Hertzegség' hív Lakosinak példája, fel-buzdította a' Felsö Palatínátusi, Erbachi, Wertheimi, és Frankóniai népet is a' fegyver-fogásra "

Aschaffenburgból Sept. 1-sö napjánn: — „Ma reggel mintegy tíz ezer föböl álló fel-fegyverkezett föld-népe indúlt el innét, Miniſzter Albini vezérlése alatt, hogy a' Válaſztó-Hertzegi Tartományokból el verje a' Fr—ákat."

Aschaffenburgból Sept. 6 dikánn: — „A' mi Tartományinkbéli fel-fegyverkezett Lakosok' seregének Elölvígyázói, már Hochheimnál mutogatják magokat, melly, tsak egy óránnyira esik, a' Rajna jobb partjánn Moguntziával által ellenbenn fekvö eröss falutól Kaſzſzeltöl. A' Moguntzlai frantzia Örizet úgy is meg-ijjedt az említett Sereg' hírének véletlen hallására; hogy kéntelennek látta magát azon alkalmatos hídnak el ſzedetésére, a' mellyenn néki ſzabad által járása vólt eddig a' Rajnánn, Moguntziánál és Kaſzſzelnél."

Mannheimból Sept. 7-dikénn reggel: — „Tegnap estvéli tizenegy órától fogva, ma dél elötti 9 óráig nagy ágyúzás hallatott Philippsburg felöl."

Kanstadtból Sept. 9-dikénn: — „Az Ulmai Örizet' meg-erössebbítésére, egynehány Batpkat küldött Károly Fö-Hertzeg."

2.) *Olasz Országiak.*

Velentzéből Aug. 30-dikánn: — „Aug. 27-dikénn; mindenfelöl érdeklette a' golyóbisok zápora Ankónát; melynek fr. Őrizete e' szerént, nem soká tarthatta magát."

Veronából Sept. 4-dikénn: — „F. M. L. Gróf Hadik, mind ez ideig Aosztánál áll; hogy jól szemmel tarthassa az ellenség' mozgásait a' Sz. Bernárd hegyei felöl."

„Frantzia Vezér Championet, Pedemontzium' napnyúgoti vidékeinek Fr. Országgal határos felsö részénél, a' Szuzai Márkhiósságnál áll: melyhez képest a' mi Armádiánknak olly alkalmatos fekvése vagyon, hogy akármelly órábann nyomúlna elébb Championet: véle azonnal szembe szállhasson."

A' Génuai főbb Elöljárók nem ítélték már többé bátorságosnak Aug. 20-dika tájjánn Génua Városábann való maradássokat; hanem a' frantzia földre vették által magokat.

3. Hollandiaiak és Belgiomiak.

Amsterdámból Aug. 30-dikánn: — „Tíz ezer gyalogságot, és 4 ezer Lovasságot szállítottak ki Aug. 27-dikénn az Anglusok, Északi-Hollandiába; 's azólta, szüntelen érkezik hozzájok a' segíttség Angliából: ellenbenn a' Hollandiai seregből, temérdek sokann szökdösnek által az Anglusokhoz."

„Egy Angliai Dragonyos Regement egészszenn le-darabolt egy Hollandus Vadász-Bataliont."

4. Frantzia Orſzágiak.

Páris'ból Sept. 1-sõ napjánn: — „Aug. 29-dik éjtſzakájánn, háromſzor változtatódott meg itt a' Vígyázó-Katonaságnak ki-adni ſzokott jel-ſzó (parola). Ez, nagy jele a' belsõ háborútól való tartásnak."

A' Breſzti Kikötõhelyhenn lévõ Frantzia és Spanyol Hajós-seregek Vezérei, Bruix és Massaredo Admirálisok ide érkeztek Breſztből, a' Direktórium' hívására.

„Chartres Városábann, 19 óránnyira Páris'tól nagy zendülés vólt, mellybenn a' Republikánus Tiſztviselõk mind le-öldösödtek."

„Lyon Városa, melly igen sokat ſzenvedett már a' Revolútzió alatt, most megént ſzomorú állapotbann vagyon, mivel az árestálások megént el-kezdõdtek; 19 el fogott Egyházi-Személlyek, el is küldõdtek már meſzſze-földi ſzámkivetésbe."

„Luxemburg és Trier között zúdúlásbann vagyon a' Nép, 's nem akar a' Fr. Respublikával tartani."

Joubert' helyébe, az újjabb Páris'i Tudósítások ſzerént, Championet válaſztatott Vezérnek.

5. Spanyol Orſzágiak.

Midõn a' Fr. és Sp. Hajós-seregek, Spanyol Orſzágnak Karthagénai partjainál tartózkodtak: egy Hirdetményt intézett Sp. Admirális Massaredo, a' vezérlése alatt lévõ Hajós-sereg-

hez, melynek a' Fr. Hajós-sereggel lett egygyesülését, természeti és szerentsés egygyesülésnek nevezte említett Hirdetménnyébenn, 's egyedül való eszköznek állította lenni arra, hogy az Anglusoknak tengeri uralkodásra vágyódó mindenkori szándékjokat meg lehessen zabolázni. Hogy azombann a' Spanyol Hajós-seregnek nem lett vólna kedve, a' Fr. Hajós-sereg' társaságábann, Kádix alól a' Brestzti Kikötöhelybe indúlni; hanem ezt, mintegy erőltető unszolására tselekedte a' Frantziáknak: magok bizonyítják a' Mádriti Levelek, mellyek August. 10-dikénn költek.

6. Portugalliaiak.

Az Igazgató-Hertzeg, olly erőbenn tételi mindenfelé az óltalomra szükséges készületeket; hogy, a' mint maga fejezte ki magát mostanság, egésszz bátorságbann lehessenn az Ország, a' két színű Szomszédok ellen.

Papa Ő Szentségéről VI-dik Piusról, egésszz meg-határozással írják a' Mannheimi 's Frankfurti Újságok, hogy egynehány napokig tartott betegsége utánn, melyre nézve nem mehetett el Valence Városából Dijonba: meg is hólt Valánszbann Aug. 19-dikénn, életének 82-dik, és Pápaságának 24-dik eszt—jébenn, nagy példáját hagyván maga utánn az Apostoli békességes türésnek.

Magyar Ország.

Budáról Aug. 31-dikénn: — „Ezen Kir.

Város, igen nagy készületeket tesz arra, a' még most egészsz bizonyossággal meg nem határozható öröm-napra, a' melyre ide fog érkezni Nádor-Ispányunk' Hitves-társa. Mind a' lovas, mind a' gyalog Polgár-Katonaságnak új Formaruhája lészen."

„Nyóltzvan egynehány szekerek, még Június' végénn el-indúltak Pétersburgból Buda felé, azon mennyegzői adományokkal, mellyekkel, az Orosz Birodalmi szokás szerént kedveskedik a' Császári származású Menyasszony, jövendőbéli kedves Férjének. Állanak ezen adományok: tizenegy szobákra való drága vendég-falakból, (Spalírokból) székekből, asztalokból, 's egyéb mindenféle házi-készületekből; 's egy egy tutzet asztali és konyhai eszközökből, edényekből 's ruhákból."

Sátor-Allya-Újhelyből Aug. 20-dikánn: — „Múlt Sz. Jakab Havának 23-dikánn meg-esvén Nemes Zemplén Vármegyének Székújjító gyülése Sátor-Allya-Újhelybenn N. M. Tárnok-Mester és Királyi Kommiszszárius Szent-Iványi Ferentz Úr Ő Excellenczíája elölülése alatt: más nap, úgymint 24-dikben folytattatott a' Közönséges Gyülés, melly alkalmatossággal, Új Fő-Ispányunknak, M. Galánthai Gróf Eszterházi Jó'sef Úr Ő Nagyságának köszöntésére, és meghívására Deputátzió rendeltetett ki, a' Megye' Rendjei közzül, melly is, e' folyó Hónapnak 8-dikánn Újhelybenn öszsze-gyülekezvén, más nap a' reá bízott dolog végett meg-indúlt, és 11-dikbenn Pestre fel érkezett, a' honnan 12-

dikbenn, délutánni egygyedfél órakor, Budára által-ment. A' Deputátzió' Tagjai, ezek vóltak :úgymint, M. Gr. Nagy-Mihályi Sztáray János Udvari Kamarás Úr 's N. Ungh Vármegyének Fő-Ispánnya; Gróf Vándernót Ferentz; Fő Tiszt. Német István Úr; Hegyallyai Vice-Esperest; Okolicsányi Okolicsányi János Királyi Tanátsos; Ord. Vice Ispány, Bernáthfalvi Bernáth Ferentz; Jékelfalusi Jékelfalusi Jó'sef; Ag-Csernyói Szerdahelyi László, egyszersmind a' Sáros-Pataki Camerális Uradalombann Királyi Fiskalis; Szirmay Szirmay András, Tábla-Bírák; Pálóczi Horváth László, Ordinárius; és Sóvári Soos László Vice Notáriusok; Nagy-Lónyai Lónyai Gábor Ord. Fiskális; Parnai Mólnár Jó'sef Ordinárius; Szirmay Szirmay Tamás Vice Szolgabírák, és Pilissi Pilissi Pál Esküttt Urak; kik is az új M. Fő-Ispány Úr előtt meg-jelenvén, a' Fő-Notárius Pálóczi Horváth László Úr, fontos Beszéddel köszöntötte, a' többször említett Fő-Ispány Urat: melly szíves köszöntésére, a' M. Fő-Ispány igen szépenn felelt, 's a' maga meg jelenésének napját, 23-dik Septemberre, az Installátziójáét pedig 24 dik Septemberre határozta. Ezutánn a' M. Gróf Fő Ispányné Ő Nagysága köszöntődött, 's meg kéretteteett a' Vármegyébenn való meg jelenésre. Végbe-menvén mind ezek, a' M. Gróf Fő Ispány Úr által a' Deputátzió, gazdag ebéddel meg-vendégeltetett, a' melyre a' Budán múlató Méltóságok közzül, mind azok, kiknek Nemes Zemplén Vármegyéhez különös kötelességjek vagyon,

hivatalosok vóltak, 's meg is jelentek. Más nap, úgymint 13-dikonn, reggeli 9 órakor, meg-jelent a' Deputátzió, Nádor-Ispány Ô Fö-Hertzegsége' udvarlására, az új Fö-Ispány által vezettetvén, 's minekutánna az új Fö-Ispány Úr a' Deputátziót Ô Fö-H—ségének bé-mutatta, 's az egéſzſz Megyét is kegyelmébe ajánlotta vólna egy ſzép rövid Beſzédbenn: Ô Fö-H—sége, kegyelmét 's pártfogását ígérte a' Megyének, 's ezentúl ſzemélyessenn és név ſzerént bé-mutattatván a' Deputátzió' Tagjai Ô Fö-Hertzegségének, végre bútsút vettek, és N. M. Zsadányi, és Török Szent Miklóssi Almássi Pál Úr Ô Exc—ájánál meg-vendégeltettek; délutánn pedig azon drágaságoknak meg-nézésére botsáttattak, mellyeket az Oroſz Udvartól kapott Ô Királyi Fö-Hertzegsége ajándékbann."

N. Tólna Vármegyének Tiſzt-újjító közönséges Gyülése, Szept. 3-dikánn tartatott Szexárdonn, Fö-Ispány Gróf Aponyi Ô Exc—jának elölülése alatt. Az Elsö Vice-Ispányságbann továbbra is meg-hagyatott köz meg-egygyezéssel, Kir. Tanátsos T. Jeſzenſzky Sándor Úr. Második Al-Ispánnyá válaſztódott T. Idösbb Jobbaházi Döry János Úr, kinek helyébe, az elsö Notáriusságot fel-vállalta Tólnai Gróf Festetits János Ô N—ga az egéſzſz Gyülésnek nagy örömére. A' Második Vice-Notáriusságot, melly üressenn állott, Csapó Pál Úr nyerte el."

Viravai Harmintzadosból Kassai Harmintzadossá méltóztatott nevezni F. Urunk, Lehóczky Gábor Urat.

A' Koronához tartozó Ó Budai és Visegrádi Uradalmaknak Camerális Fiskálissává lett Kováts József Úr, ki eddig a' Királyi Táblánál viselt vala Protokollistaságot.

Debretzenböl. —

„A' múlt Július' 14-dik napjánn környékünkbenn nagy jég vólt, melly a' vetésekbenn sok helyekenn kárt tett; még is a' leg-ſzebb búzának köble, hat márjásonn kezdett menni, az alább valóé 5-öu 's 4-en; a' rozsé 15 's 16 garasonn; az árpáé és zabé 12 's 13 garason. A' leg-ſzebbik ſzalonnának mázsája, a' téli vásárkor 15 's 16 vonás forintonn ment; a' mostni Lörintzi Vásárkor pedig 14 en; és így a' ſzalonnával kereskedök, tsak úgy nyertek most a' ſzalonnábann, mint hajdann Bertók a' tsíkbann: mert magok is többire 14 forintonn vették, 's most is úgy adták a' sok apadás utánn is."

„Az említett Lórintzi Vásár, most tsak ollyan futó vólt: mivel az emberek, nyomtatnak és takarnak; a' Bétsi, Po'sonyi, Pesti, és Budai Kereskedök pedig, a' leg-közelebb esendö Pesti Vásárra sietvén, még a' Vásár' Szeredájánn, az az, Aug. 14-dikénn el-rakodtak, és többnyire 15-dikenn el is mentek."

Elegyes Tudósítások.

Brüſzſzelböl Aug. 29-dikénn: — „Tegnap virradóra minden úttzák' ſzegletei rakva vóltak itt fel-raggatott tzédulákkal, mellyekbenn buzdítódik a' Belgiomi Nép, hogy fogjon fegyvert a' Frantziák ellen. El is vóltak ſzórva ſzerteſzéllyel az úttzákonn, sok efféle tzédulák."

Regensburgból Sept. 3-dikánn: — „A' Német-Birodalomnak Hertzegi Rendjei közzül, tizenkilentzenn voksoltak már azon Csaſzári Végzés' telyesítésére, a' melly, Jűl: 12 dikénn költ, a' Német-Birodalomról kívántt hadi segedelemre nézve. — A' Szaxóniai Valaſztó-Hertzeg így nyilatkoztatta ki magát tegnapi naponn az itteni Gyűlésnél lévő Követe által, hogy 1796-dikig minden hijánosság nélkűl telyesítette Ő Vál. Hertzegségé, a' maga kötelességét. Az említett eſzt-benn, kéntelen vóit úgyan azon velzedelemre nézve, melybenn forgott akkor Felső-Szaxónia, hozzá-állani a' Német Birodalom' Eſzaki-réſzének neutrálitásához: mindazáltal mint Tagtársok a' Német-Birodalom' Rendjeinek kéſz most is minden kötelessé, eit telyesíteni, a' mellyek, nem ellenkeznek a' neutrálissával."

Frankfurtból Sept. 6-dikánn: — „A' Moguntziai Valaſztó-Hertzegség' fel-fegyverkezett Lakosinak ſzáma, még mind untalan nevekedik. — Tegnap és ma, ment is már itt által közzülök egy jó tsoport, regularis Moguntziai Katonasággal egyetembenn, a' Rajna felé, mellyet többen is fognak követni. Igen ſzép rendtartás vagyon ezen bátor ſzívű Lakosok közöit, kik közzül némellyek puskákkal, mások pedig kaſzákkal, dárdákkal 's a' t. vagynak fel fegyverkezve. Ágyúkat is viſznek magokkal. Ugy hallatik, hogy által mennek a' Rajnánn, a' hol nagy óhajtással várják, a' Német-Birodalomhoz tartozó Rajna bal-mellyéki Tartományoknak és Belgiomnak ſzerentsétlen Lakosai, a' frantzia ſzorongattatások alól való fel ſzabadíttatássokat."

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 24.

Költ Bétsbenn, Sz. Mihály Havának (Septemberének) 20-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

Tortónának Váráról nem hijjába írogatták, a' mint említettük vólt, sok Újságok, hogy meg adta magát: mert meg is adta valósággal, hanem bizonyos feltétel alatt, még Aug. 22 dikénn, mint már most nyilvánn bizonyítja ezt, egy különös Tóldalékja is a' Bétsi német Újságnak, melly, 47 dik ſzám alatt oſztogatódott ki Sept. 17-dik napjánn estvéli 8 órakor.

Ezen Tudósítás ſzerént, midőn látná Lovasság-Generállya Méláſz, melly bajossann le-

het haladni a' Várnak kőfziklás környékénn, a' Vár-vivához meg-kívántató árkok és sántzok' kéfzítésébenn: egy Kommifzfziót nevezett ki, a' melly határozná meg, mennyi idő kívántatnék még mintegy, az említett kéfzületeknek végrehajtására. A' Kommifzfzió, melynek egy Tagja vólt Lopez Ingenieur-Májior, azt ítélte, hogy leg-alább is kívántatik négy hét.

Meg-fontolván ezt, a' Lovasság-Generálissa, nem külömbenn azt is, hogy a' Vár Kommendánssa, fel-kívántatván Gróf Alcaini Generálisunk által, a' Novi-mellyéki (Aug. 15-dikénn történt) verekedés utánn, kéfzségét nyilatkoztatta úgy is a' Várnak négy hetek múlva való fel-adására, ha azon idő fzakafz alatt, fel nem fzabadítaná ötet a' maga Felekezete az ostrom alól; melly ajánlásnak el fogadása által, mind sok ember veſzteségét, mind pedig a' Várnak 's a' benne lévő ágyúknak romlását el lehetne réfzünkről, hárítani.

Illy környülállásokbann, olly útasítást vett Gen, Gróf Alcaini, Mélász Vezértől, hogy igyekezzen a' Fr. Komendánssal, említett ajánlása eránt alkura lépni, és a' mind két réfzről való ellenségeskedés' meg-fzüntetésének idejét rövidebbre határoztatni véle. Igyekezett is, olly foganattal, hogy August. 22-dikénn tökélletességre ment az alku, melybenn kötelezte magát mind a' két Fél, hogy Aug. 20-dikának estvéli 6 órájától kezdve, Sept. 11-dik napjának reggeli hét órájáig, nem tsak tsendesenn viseli magát egymás eránt; hanem még titokbann se' tétet sem-

mi ellenséges kéſzületeket, 's a' Fr. Komendáns, Gast nevű Brigadíros, ígérte, hogy ha az említett Sept. 11-dikének reggeli hét órájáig, ſzabad és egéſzſz egygyesülése nem lehetne nékie a' maga Felekezetével: tehát ezen esetre, a' most utóbb említett napon és órán, által adja a' Várat, minden abban találtató vagyonnyaival egygyütt a' Fr. Respublikának, minémük: az ágyúk, lövéshez való kéſzületek, eleség, Archívumok 's a' t. mellyeknek laistromba való ſzedése végett, egy Cſáſz. Kommiſzſzárius, 's egy Ingenieur- és egy Ágyús-Tiſztek bé-botsáttatnak a' Várba, két nappal azon nap előtt, melyre határozódott a' Fr. Őrizetnek a' Várból való ki-takarodása. Meg-ígérte azt is Gast, Gen. Alcaini kívánságára, hogy ezen alkunak nagyobb meg-erősítésére, egy Fr. Tiſztet küld ki Gróf Alcainihoz Kezesül.

A' Fr. Komendáns, ezen alkunak meg-állítása felől-való híradással, egy Tiſztjét akarta vólna el-küldeni a' Fr. Sereg' fő-quártéllyába, olly módonn: hogy az, elegedendő Cſáſz. Őrizet által kiséröddjék a' Fr. Sereg' Elől-vígyázóihoz: de ezen kívánságára nem állott reá Gróf Alcaini.

Az Őrizet, melly Sept. 11-dikénn, reggeli hét órakor vóltaképpenn ki-takarodott a' Várból, le-rakta fegyvereit a' Vár előtt, 's négy Hónapokig nem tehet ſzolgálatot, a' Cſáſzári 's a' frigyes Hatalmasságokhoz tartozó Seregek ellen.

Mihelyt Cs. K. Őrizet ſzállott bé Tortóna Várába, azonnal meg-indúlt a' Cs. K. Sereg,

melly az osztrom' védelmére, Bozzolo di Formigarónál 's Riváltánál állott vólt, Alessándria felé, a' honnét Sept. 13-dikánn tovább folytatta útját, Feliciánonn és Albánn által, a' Stura vizének Brai partjához.

A' Bétsi Német Újságnak Sept. 18-dikánn költ Darabja, következendö hadi Tudósításokat foglal magábann:

„Károly Fö-Hertzegtöl Sept. 13-dikánn indúlt Vahingenböl ez a' híradás: hogy minekutánna Gen. Máj. Hertzeg Schwarzenberg, Sinzheim és Hofen nevezetü derék tanyákat, el-vett a' Fr—áktól: ezek, a' mi Népünknek sebess elönyomúlásából azt hozták ki, hogy bizonyossann szembe akar velek szállani: minekokárt, fel-kerekedtek Philippsburg mellöl, és leg-nagyobb részént visszavonták a' Rajnánn tsupánn Mannheimbann, 's Mannheim elött hagyván Örizetet."

„Philippsburg Városa' épületeibenn, százharmintz egészsz órákig szakadatlanúl tartott ágyúzása által, nagy kárt tett az ellenség: mindazáltal a' Komendánst, Gróf Salm Generállieutenántot reá nem birhatta olly szörnyü tüzelése által is a' Vár' fel-adására. (E' vólt tehát az a' nagy és tartós ágyúzás, melyröl emlékezett vólt, a' múlt postánn közlött Mannheimi Levél.)

A' 13-dik Dragonyos Reg—béli Obersterünket Gróf Freuelt is ditséri a' Fö-Hertzeg, több rendbéli maga meg külömböztetéseiért, mellyekkel az ellenségnek elöre nyomúlásakor érdemesítette magát.

„Hotze és Nauendorf F. M. L. októl olly Tudósításokat vett a' Fő-Hertzeg (Helvétziából), hogy egygyiknek se' alkalmatlankodott az ellenség leg-kissebb részbenn is."

„A' Római földönn Perugia Erősségét is, annak a' Schneider nevű Tisztünknek vezérlése alatt nyertek el az Arezzói Insurgensek Aug. 29-dikénn, kiről a' múltt postánn emlékeztünk, kit az Arezzóiak, Generálissoknak titulálnak, 's annak nevezte magát Schneider Úr is, midőn alája írta magát, a' Perugiai Fr. Komendánssal Sagot nevű Batalion-Vezérrel, Aug. 29-dikénn végzett alkunak. Meg-adta Schneider Úrnak a' Generálisi titulust a' Fr. Komendáns is, midőn az Alku-tzikkelyeit, által-küldötte néki az említett naponn, következendő értelmű felülírással:

„Perugia Várábann, az egy és meg-oszolhatatlan Fr. Respublika' 7-dik esztendejébenn, Fructidornak 12-dik napjánn."

„Sagot, a' reguláris Katonaság' 6-dik Fél-Brigádájabéli Batalion-Vezér, Perugia Vára' Komendánsa, jelenti Schneider Generálisnak a' Vár falai alatt lévő Császári Sereg' Kórmányozójának, hogy következendő feltételek alatt, mellyeket a' Hadi Tanáts határozott meg, által adja a' Várat."

(Schneider Úr, még nem is Hadnagy — ezen Tudósítás szerént — hanem Zászlótartó, az Amende könnyü Bat—ánál.)

„Az első Tzikkelye szerént ezen alkunak, nem szolgálhat addig Sagot, és a' kórmányo-

zása alatt vőlt Várbéli Őrizet, se' a' Csáſzári Felség, se' az ezzel frigyes Hatalmasságok ellen, míg egéſzſzenn ki nem tserélődik. — — A' harmadik Tzikkelybenn azt kívánta vőlt Sagot, hogy mivel a' Garnizon, külömbkülömb féle Tartalék-sereg-ſzakaſzokból ſzerkeztetődött öſzſze, 's következésképpenn feles ſzámú Aſzſzonyok vagynak vele, törvényes módonn: a' kiknek ezek közzől nints is magoknak ſzekerek, ſzereztessenn Gen. Schneider ſzámokra ſzekereket, 's azokonn ſzállíttassa őket, de Gen. Schneider, nem állott ezen kívánságra."

A' tengerről, a' ſzárazra való ellenséges ki-ſzállások, mi módon ſzoktak meg-esni? ezen most igen ſzóbann forgó tárgy' Előadásának folytatását nem közölhettük a' múlt postánn. Közöllyük tehát mostann:

Ez előtt, a' fedeletlen tsónakok úgy vóltak kéſzűlve, hogy nem éppen állottak a' partokhoz, hanem midőn már nem ért a' víz egy ember térdinél fellyebb, ki-ugráltak a' Katonák a' vízbe, puskáikat felfelé tartva, 's töltésestáskáikat a' vállokonn vívé, és mindjárt rendbe ſzedték magokat a' mint lehetett. Mihelyt ezek egyſzer a' partonn vóltak: nyomúltak azonnal elébb a' második líneabéli tsónakok is, az első líneabéli tsónakok közzé, 's ki-ugráltak róllok a' Katonák, az elsők példája ſzerént. Ezeket követte [illegible]aladék nélkül a' tartalék. — Ha lovakat is akartak ki-ſzállítani: meg-ſzellőztették elébb azokat, 's meg-öntözték, hogy meg

ne ártson nékiek a' tenger' hideg vize, melybe egyszerre kellett vólna nékiek által lépni, a' meleg gözös istállójaikból, mellyekbenn tartattak vólt a' hajókonn.

Már az újj tsónakok úgy készültek, hogy azokról egyenessenn a' partokra lehet ki-szállani. Ezeket a' nem régibenn meg-halálozott nagy nevü Howe Admirális találta fel, 's Gibráltárnak az ostrom alól 1782-dik esztendö' Octóberébenn lett fel-szabadíttatásakor, illyen tsónakokról szállított vala ki a' szárazra 1630 Embert a' most betegeskedö Lord St. Vincent, kinek akkor John Jervis vólt a' neve.

Ha nem vólt szerentsés az elsö próba-tétel: úgy, ennek a' helyénn, már másodszor tsak tettetésböl kell valamelly ijjesztgetö próbát tenni; a' valóságost ellenbenn más helyenn, melynek védelmezésére, vagy semmi népet se' szokott hagyni az ellenség; vagy rendszerént keveset: a' ki szállani akaró Fél; ellenbenn elö veszi már akkor még a' második rendbéli tartalékját, 's a' Bárkászszait is. Mihelyt ez a' másodszoribann próbáltt ki-szállás foganatos vólt: azonnal oda sietnek azon hajók is, mellyek, a' tettetésböl való ki-szállást láttattak akarni végre-hajtani. Ambár meg-esett a' ki-szállás: még is készenn kell tartani a' Hajós-Vezérnek nem tsak a' tsónakokat, hanem a' hadi hajóit is, hogy ha a' szükség úgy kívánná: újra viszsza-lehessen venni a' hajókra bátorságossann, a' ki-szállott Katonaságot.

A' hadi hajók, melly foganatos védelmére

legyenek a' ki szallott Katonaságnak: nevezetes példája ennek a' többek között, az 1796 dik esztben történt meg-vétele is a' Jó Reménység' fokának. A' melly 1620 Anglus Katonák t. i. k szállották vala ott, Craig Vezérjekkel, a' nevezet esztendő Aug—sának 6 dikánn a' Muisen hegyére: nem szegezhettek ki még tsak egy ágyút is, a' Hollandusok' sántzai ellenébe, mellyek igen sürüenn meg vóltak rakva ágyúkkal: de az arányossann el-rendelt Anglus hajók igen érezhetőképpenn érdeklették az ellenség' sántzait, úgy hogy a' Hollandusok kéntelenittettek el-távozni azokból, még pedig olly siettséggel; hogy három hoszszú és két rövid ágyúkat is hagyták magok utánn.

János Fő-Hertzeg kórmányozása alatt, tettek vólna tegnapelőtt két Batalionok tüzzel való katonai gyakorlást, a' belső Város és a' Josephstadt nevü külső Város között fekvő térségenn, ha a' nagy esső meg nem gátolta vólna ezen szándékot.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósitások szerént)

1. Német Birodalmiak.

Ulmából Sept. 6 dikánn: — „Az aratás miatt, három ezerről két ezerre szállitódott vala le, az ide való Erősségek' kéfzitésébenn foglalatoskodó Munkások' száma: de már ma ismét három ezerenn kezdtek azokonn dolgozni, mellyek alkalmasint is el-kéfzülnek e' folyó esztendő' végezetével."

Frankfurtból Sept. 9-dikénn: — „Már többre megy harmintz ezernél a' fel-fegyverkezett hív Lakosok' ſzáma, kiknek Katonai Vezérek, Fáber Generális, általán fogva pedig az egéſzſz Inſzurrekcziót, a' Moguntziai Válaſztó-Hertzeg' Fö-Cancelláriussa B. Albini kórmányozza, Ez az Ur meg-értvén, hogy Frantzia Generális Baraguey d' Hilliers, hármat az ö Insurgensei közzül agyon lövetett: azonnal egy Moguntziai Testörzö Tiſztet a' Moguntziai Komendánshoz küldött, olly jelentéssel: hogy ha az említett 3 Vitézeinek haláláért elégtételt nem nyér: úgy Ö is hasonló módra fog bánni, az Emberei által el-fogatandó Frantzia új Katonákkal, kik kánſzerítésböl háborgatják a' Német-Birodalom' tsendességét; midön ellenbenn, az ö kórmányozása alatt vitézkedö föld népe, saját Hazája, 's vagyonnya mellett fogott fegyvert."

Regensburgból Sept. 6-dikánn: — „Az itt ülö Gyülésébenn a' Német-Birodalomnak, annyi voksok nyilatkoztatták már magokat a' hadi segedelem eránt: hogy az, pénzül, ſzáz úgy nevezett *Römermonatra* fog tsalhatatlanól határozódni; a' Katonaság' ſzáma pedig, öt annyira, mint ſzoktak rendſzerént ki-állítani a' N. Birodalom' Rendjei, midön hadat kell folytatni a' N. Birodalom' nevében."

(Egy Römermonát-ot, az igazsághoz leg-közelebb járó meg-határozással, lehet tenni, 88,464 forintokra.)

Offenburgból Sept. 8-dikánn: — „Tegnap-elött Kehltöl mintegy 3 ezer Fr—ák elébb nyo-

múltak prédálni: de a' Cs. [Kir. Katonaság, és a' fegyvert fogott Lakosok által viſzſza-veretettek. "

2. Hollandiaiak.

Helder Szigetét, minden bajvívás nélkül foglalták vólt el az Anglusok Aug. 28-dikánn: mert vóltak ugyan abbann kevéssel az elõtt 3 ezer Hollandusok, a' kik Daendels Generális' vezérlése alatt, gátolni igyekezték] Aug. 27-dikénn az Anglusok ki ſzállását: de látván Daendels, hogy olly kevés néppel meg nem állhat az Anglusok elõtt, el-hagyta a' Szigetet, minekutánna az ágyúkat réſzſzerént a' tengerbe hányatta; réſzſzerént bé-ſzegeztette azoknak gyújtó-lyukaikat.

Látván a' Hollandus Hajós-sereg' Vezére Adm. Story, Helder sorsát, egynehány hajókat sũjjeſztetett el a' Texeli bé-járásnál, hogy nehezebbé tegye, a' Süderseebe való bé-férkezésseket, az Anglusoknak, minthogy az említett bé-járás olly ſzoross, hogy egyſzerre csak egy hajó mehet bé rajta.

A' Nimmvégeniek mihelyt hallották, hogy az Anglusok' elõre-nyomúlása miatt, bé-záródtak Amsterdám' kapui: azonnal narants ſzínũ bokrétákat raktak fel, az Araúzióí Házhoz (melynek a' ſzíne t. i. az említett narants-ſzín) viseltetõ hajlandóságjoknak nyilatkoztatására.

A' Hol. Revolútziónistákat, kik egéſzſz dühösségbe estek, meg-biztatta ugyan a' Fr. Követ, hogy a' Fr. Respublika, kilentz új Batalliono-

kát küld nékiek segíttségjekre: de azt is kéntelenek vóltak egyfzersmind hallani, hogy Angliábann nagy kéfzületek tevődtek, hogy a' 3-dik Hajós-seregofztályt is mentől elébb meg-lehessenn indítani Hollandia felé. Hallották azt is, hogy az első Orosz Hajós-sereg-ofztályt, melly Sept. 4-dikénn ért Hollandia' partjaihoz, más is követte, hasonlóképpenn egy földi Seregofztályt vivén a' hajóinn, valamint az elsö; és hogy 3-dik Hajós is fzándékozott meg-indúlni haladék nélkül, a' két előbbiek utánn.

A' minap említett Hessen-Philippsthal nevezetü Reg—tenn kivül, még más három Reg—tek is kaptsolták magokat az Anglusokhoz, kik egy sántzos tábort hagyván magok utánn, benn vóltak már az újjabb Tudósítások fzerént, Amsterdámbann is.

Hágából Sept. 5-dikénn: — „Story Admirális maga írta ide, hogy abbann a' fzempillantásbann, mellybenn meg akarták az Anglusok támadni a' Helland. Hajós-sereget; 's rendelések adódtak ki, azoknak erővel való vifzfza-tartóztatása eránt: a' Hol. Hajós-legényeknek leg nagyobb réfze, nem tsak nem akart fzolgálatot tenni; hanem még annyira is ment, hogy azokat, a' kik közzülök tüzelni akartak az ellenségre, és már égö-kanótzokkal a' hajók fzéleinn állottak az ágyúknál, ki-hányta a' tengerbe. Story, hadi fogságra adta magát.

3. Frantzia Orfzágiak.

Páris'ból Sept. 3-dikánn: — „Sok nyomo-

zás utánn se' akadhattak még itt nyomába annak a' rövid, de fontos, és Fr. Orſzág' mostani nyomorúltt állapotját eleven ſzínekkel festő pásquillus Irójának, melly az Újságokbann is közönségessé tevődött, következendő értelmű rendekbenn: Szállás-változtatás. A' Direktorok (vagynak most ſzállva) a' Lámpás útſzánn; a' Törvényhozó Iffjabbik Gyülés, a' Ganéj-útſzánn; az öregebbik Törvényhozó Tanáts, a' Mártírok hegyénn; a' Finántz Miniſzter, a' ſzoross útſzátskánn; az Igazságra ügyelő Miniſzter a' Selmák' útſzájánn; a' Had-Miniſzter, a' Hólttak' útſzájánn; az Interessekből élők, a' Nyomorúlttak' útſzájánn; a' Katonáknak ki-írt Nevendékek, a' Méſzárosok' útſzájánn; a' közönséges Kaſzſza, a' Juk-útſzánn; 's a' Király-kívánó Lakosok, a' Jó-Reménység' fokánn."

(A' Lámpás-útſzával, tzélozás vagyon azon kötelekre, mellyekről függenek Pári's' útſzáinn kereſztül, az éjjel világosító-lámpások; mert a' mint közönségesenn tudva vagyon, az illy kötelekre aggatott fel a' Revolútzió' eleinn sok nevezetes embereket, a' neki dühösödött Pári'si gyülevéſzség.)

Hét Pári'si Újságok' Kiadóit meg-árestáltatta a' Direktórium, 's el-petsételtette azoknak nyomtató-műhelyeiket, és ezen tselekedetéről tudósította is a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsot Sept. 3-dikánn, az okokkal egyetembenn, mellyek arra határozták ötet, summája, az okoknak oda megy ki rövidedenn: hogy a' mostani republikánn Igazgatás' formája ellen írtak,

's a' konstitûtziónális Királyi igazgatásnak viſza-állítását javaslották, réſzſzerént nyilvánn, réſzſzerént tsavargó útakonn 's módokonn az említett Újságok, mellyeknek tzimjei következendők: *Miroir; Quotidienne; Journal des Hommes libres; Parisienne; Démocrate; Défenseur de la Patrie;* (ez elött l' Ami du peuple); *Nécessaire.*

A' Párisienne, melly tsak mostanábann kezdödött, mindjárt az elsö Darabja által gyanússá tette vólt magát, mert a' Joubert halálárol írván, kérdésképpenn tette fel, ha valyon nem jótétemény e', egy (Republikánus) Generális' halála, 's nem lehetne e' inkább meg-köſzönni a' halálnak, hogy el-tört egy oly fegyvert, melly már nyóltz eſzt—öktöl fogva puſztíttya kímélletlenül az emberi Nemzetet? — Ezen ki fejezések nem tetſzhettek valóbann a' Fr. Republikánusoknak, kik mindég azt hánytorgatják, hogy ök, igazságos hadat folytatnak.

A' Publiciste nevezetü Újság, egy Tolózai Levelet közöl, a' mellyet egy Deputátus, vagy Törvényhozó-gyülési Tag vett Pári'sbann. Ezen Levél azt írja a' Jakobínusokról, hogy nem titok már többé az Öſzſzeesküdttek' ſzándéka, kik nyilvánn beſzéllik magok, hogy a' Direktórium és a' Törvényhozó-gyülés' két Tanáttsai, mellyek, ſzüntelen torzsalkodnak egymás ellen, fel nem állhatnak többé, 's ſzükség a' Haza' meg-tartására, hogy egy Nemzeti gyülés (Convention nationale) üllyön öſzſze, 's a' kik ezt ellenzenék, minémüek Barras, Sieyes,

és az ő Tzimborássaik a' Törvényhozó két Tanátsbann, el kell tenni láb alól. — Közönségessenn beſzéllették ezen Levél ſzerént; hogy egy Hónap alatt, nem leſzſz többé se' Direktórium, se' Törvényhozó gyülés. — — Mind ezek ſzembetünőképpenn bizonyítják, melly zavaros állapotbann legyen a' Fr. Respublika!

A' Jakobínusok, törvényessenn is meg-próbálták már ki tolni Sieyest a' Direktorságból, olly jelentést adván bé ellene a' Törvényhozó-gyülésnek, hogy a' Direktorság' viselésre meghatározott időt, Sieyes se' érte vala még el, midőn Direktorrá válaſztódott, valamint Treilhárd, melly okból le is kellett vólt tenni Treilhárdnak a' Direktorságot.

Magyar Orſzág.

N. Zemplén Vármegye' Fő-Ispányi ſzékibe való czeremóniás bé-ültetését M. Gróf Eſzterházy József Fő-Ispány Úrnak, Szathmár Vármegyei Fő Ispány Gróf Károlyi József Ő Nagyságára méltóztatott bízni Fels. Urunk.

Beregh Vármegyéből Aug. 24-dikénn: — „Majd ki húzza rajtunk a' nyarat a' sok essős idő; mely már, más kártételeinn, 's a' nyári munkának gátolásánn kívül, jeget is öt ízbenn hozott határunkra. Nem tsak, hanem a' többek közt, Aug. 6-dikánn, a' Latortzát is úgy ki-áraſztotta, hogy ennek sebes árjai, a' mezőről, a' hol foly rendſzerént ez a' víz, a' Városba bé-nyomúlván, ſzéltibe folytak úttzáinkonn."

„A' hideg napokra nézve is, tsak oly mostoha nálunk az idő: mint másutt olvastuk lenni sokfelé, a' Hírmóndóból; és ha Június' közepin Szigethenn fűjtöttek is: semmit se' tsudáljuk; mivel Jún. 16-dikánn, a' mi szomszéd hegyeinket is el-borította vólt a' hó. — Így lévén az idő, az élet ugyan még nem: de a' bor igen drágódik; mivel a' szürethez nints mit bízni."

„Munkátsonn az Orosz Oskolából, három Tanúló Iffjak ajánlották önként magokat Katonaságra."

Elegyes Tudósítások.

(*Az itt következő Tzikkely, már régen kéfzenn áll: de a' matériák' sokfága miatt nem közölhettük*)

Azon Nádasdy Reg—jebéli Káplár, ki Aug. 9-dikénn Bétsbenn fel akafztódott, Töltsváról való vólt, két mértföldnyire Tokajhoz. Nemes Szüléktől fzármazott, 's mintegy 38 eftendős vólt. Büntetésül adódott vólt Köz-Katonának. Verónna vídékénn a' Frantziák fogságába esett, a' hol nagy hajlandóságát nyilatkoztatta hozzájok. Által jövén hozzánk némelly írásaiért el-fogattatott, 's két Hónap múlva a' Regementtől ide küldetett. Itt 10 Hónapig raboskodott, 's a' Katonai Törvények fzerént, halálos fzententziát kapott, melly eránt a' Bírák által meg-kérdeztetvén, maga is érdemesnek esmérte arra magát. Ki-fzententziáztatása utánn, Papot magához nem akart erefzteni. Erre a' Tábori Szupe-

rior (Feldsuperior) egy igen derék 's nagy tudományú Úr, látogatására ment. A' Bünös egyenessenn meg-vallotta, hogy ő kéſz ugyan magát Paphoz adni, de elébb meg akar győződni a' lélek' halhatatlanságáról, és a' Religiónak tsalhatatlanságáról. Első nap, a' Szuperior 9 óráig beſzélgetett vele egy húzombann: még se' vehette ki eſzéből a' matériálismust. Más nap is folytatta beſzédjét, de tsak a' harmadik nap estve felé győzhette meg okával ezt a' — *a' Superior Úr' mondása ſzerént* — nagy olvasású 's tudományú Káplárt, ki is az említett idő-pontbann így ſzóllalt meg: „Igaz ugyan, hogy az én tudományom ſzép systemábann vagyon, 's eſzközképpenn tsiklándoztatja az eſzet; de nyugodalmat 's bizodalmat nem ſzerez a' léleknek. — Ezentúl ſzépen el kéſzült a' halálra, meggyónt, 's meg-áldozott. Újra meg-kérdeztetett azok felöl, kiket magához hasonló bünösöknek esmért. Egyre vallott, ki a' frantzia fogságbann vagyon, többekről nem akart semmit is ſzóllani. Németül nem tudván, mind a' Birákkal, mind a' Superiorral is mindenkor, ſzép folyó Deákſággal beſzéllett. Midőn már az akaſztó-fa tetején vólt, ſzemeit az Ég felé emelte, 's így ſzóllott: Deus, Ens perfectissimum! — A' néphez pedig: Amici, orate pro me! — Feleſége 's három gyermeke van. A' Feleségének igen ſzép magyar bútsúzó Levelet írt, halála elött való nap.

A' Spanyol Király, meg engedte az úgy hevezett Békesség' Fejedelme, az Alkudiai Herzeg' Feleségének, a' ki Királyi vérből való, hogy a' Királyi Familia' tzímerét viselhesse.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 25.

Kélt Bétsbenn, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 24-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Nagy híre van itt, hogy Hollandiábann a' ſzárazon is igen nyertesekké lettek az Anglusok' egy nagy viadal utánn.

Zürich (*Tigürum*) *Városából* Sept. 7-dikénn: — „Már régetske ólta, semmi nevezetes dolog nem történt itten. A' Frantziák láttatnak ki akarni magokat pihenni, 's nem tsapdosnak által hozzánk olly gyakrann mint az előtt, a' ſzélső őrizeteikről is. Sőt most az ő Előlvígyázóiknak kell éjjel nappal talpon lenni, 's jól ví-

gyázni azért, hogy a' Kozákok el ne tsípjék öket, a' mint már egynehány ízbenn meg történt, 's ugyan erre való nézve, és hogy a' költsönt is viſzſza-adhassák a' Fr—ák: most a' leg jobb Lovas Vadáſzſzaikat állították ki ſzélső őrizetre, kiknek meg van hagyva, hogy közelebb közelebb tsalogassák magokhoz a' Kozákokat, és mihelyt módját látják: azonnal vegyék körül öket. De a' Kozákok, tsak hamar ki-tanúlták ezen tsalfaságot, 's ahoz képest alkalmaztatják magokat. A' Frantziák tábora az Uetli és Albis hegyeinn fekſzik, melly körül éjtſzakának idejénn, sok tüzet raknak, úgy hogy azt gondolná az ember, hogy a' Chínaiak, égő-lámpásokkal ülik valamelly innepjeket. Az Oroſzok (Muſzkák) tábora a' Sihl mezejénn fekſzik, 's gyönyörködtető tárgya a' ſzemnek. Mind újjak benne a' sátorok, mellyeknek teteje, általán fogva zöldre van festve, 's nagyobbak a' Cs. Kir. sátoroknál. Az elsö sorokbann, mint tudni való, a' Köz-emberek' sátora fekſzik, ezek utánn pedig a' Tiſztéké, bizonyos meſzſzeségre egymástól. A' Tiſzteknek nagyobb vagy kissebb hivataljokhoz képest, a' sátorok is hol nagyobbak, hol kissebbek. A' ſzélsö őrizetenn lévő Katonáknak is vagyon nagy sátora. — A' Lovasság a' tábor' jobb és bal ſzárnyánn táboroz, még pedig a' Huſzárok azokbann a' ſzalma kúnyhókbann, mellyekbenn az előtt a' Cs. Királyi Magyar Lovasság feküdt. A' Kozákok alatson kunyhótskákat tsináltak magoknak; a' mellybenn egy ember tsak fekve férhet

belé. A' Tiſztjeiknek sátorai vagynak. — Itten (Zürchbenn) az úgy nevezett Fraumünster templomábann tartják az Oroſzok a' magok Isteni-tiſzteleteket, minden nap kétſzer. Majd el is felejtem, hogy a' napokbann egy Oroſz Stabális Tiſztre, ki a' visgálódás' alkalmatosságával közel talált járni a' Fr. Őrizetekhez, rá lőttek a' Frantziák. Erre meg-boſzſzankodtak a' kiséről Kozákok, 's nekik rugalzkodván a' Fr— áknak, ámbár ezek pardont kértek, még is mind le-apritották. Tsupán egy Lovas-Vadáſzt hagytak életben, a' Cs. K. Határőrző Huſzárok' kérésére, a' kit el-hoztak ide magokkal. Minden órán ide várjuk Szuvarov Feldmarsalt, ki ezentúl a' Svájtzer Orſzágbann fekvő Oroſz Armádiát fogja vezérelni." (Már az újjabb Tudósítások ſzerént, ott is vagyon.)

Egy már régen írt, de tsak most vett Helvétziai Levélnek ez a' summája: „Midőn Aug. 14 dik napja' hajnalánn, a' sürü ködbenn táborunkra ütöttek a' Frantziák, némellyek Vitézeink közzül, a' nagy hirtelenségbenn, még köpönyeget se' vethettek magokra, hanem egy ingbenn gatyábann verekedtek nagy vitézséggel. Azon alkalmatossággal, egy Fr. Kapitányt körül vévén derék Katonáink, vátig unſzolták őtet, hogy adná meg magát: de nem tselekedte, melly meg-átalkodtságával azt nyerte, hogy agyon vágattatott. Egy más Fr. Kapitány, a' ködbenn egéſzſz a' Zürchi kapuig nyomúlt vólt előre Katonáival egygyütt; a' hol Katonáink által körül vétetődött: de minthogy meg-adta magát, meg-maradt életbenn a' Katonáival egy-

gyütt. Tsak hamar vége lett a' viadalnak, rélzünkre szerentséssenn: mert mindenütt viszszavertük a' Frantziákat. Ezt a' tsatát egy hegyről nézte Károly Fő-Hertzeg Fő-Vezérünk, Pichegrü Fr. Ex-Generálissal, a' ki négy 's öt esztendőkkel ez előtt a' Fr. Armádiát vezérelte; hanem 1797 dikbenn Amérikába küldetett, háládatlan Polgár-társai által, számkivetésbe, a' honnan szerentséssenn ki szabadította magát.

Májland (*Mediolánum*) *Városából* Septemb. 8-dikánn: — „Fröhlich Generálisunk, mintegy 7 ezer emberrel Róma felé fordúlt, hogy ezt is ki vehessük mentől elébb a' Fr—ák' kezéből. — Egy nevezetes környülállást közlök Alessándria Várának meg-vételéről: „Midőn t. i. ezen nevezett Várból ki-masírozott a' Fr. Katonaság, melly a' szemnek igen kedves látást okozott: helyébe a' mi Katonaságunk, nem a' kapukonn ment bé a' Várba, hanem a' bástyának azon tsorbájánn máfzott bé mind egy szálig, mellyet ágyú-golyóbissaink tsináltak a' vívás közbenn. Ritka az illyen bé-menetel' példája a' Históriákbann, melly jele, a' tökélletes diadalom nemes érzéséneks virgontz Vitézeinkbenn."

Az úgy nevezett Valloni-Regementekhez, mellyek szám szerént ötenn vitézkedtek vala eddig Belgiom' részéről, a' Cs. K. Felség' zászlói alatt, most egy hatadikat is állított fel Ő Felsége, azon öt Valloni Batalionokból, mellyek, az Olasz Országi Armádiánál vagynak. Három Bat—okból fog ugyan állani ezen Regement; de nagyobbakból, mint az említett öt Bat—ok

vóltak, mellyek miatt a' melly hijánosság esett a' régi Vallon-Reg-ekbenn: az, más Katonaság által pótolódik ki. Az új Vallon-Regement, Ő Cs. K. Felsége' második Fiának József Fő-Hertzegnek nevét fogja viselni.

Pétersburg felé, a' meg írtt naponn, úgymint Sept. 19 dikénn el indúlának a' Magyar Királyi Testőrző Nemes Seregből: *Majthényi* Kapitány; 's *Jezernitzky*, *Goró*; két testvér *Klempai*, *Krégár*, és *Nemes* Hadnagy Urak. Magok két hintón mentek; harmadikonn pedig, a' Lovász legények 's Inasok ültek, és arra vólt rakva az innepi gazdag készületű Forma-ruha is. Meg-indúlássoktól fogva, kétszeres fizetéssek jár a' Tiszt Uraknak.

Kir. Hertzeg Palatínusunk, hólnap indúl Pétersburgba.

Új garasok jönek egynehány napok múlva folyamatba, mellyek rézből készültek. Igen kellemetes rajtok a' mettzés. Felső lapjokonn a' Cs. K. Felség' képe szemléltetik; a' másikonn pedig két fejű sas, és annak mejjébenn középenn, egy nagy formájú 3 szám.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósitások szerént)

1. Német Birodalmiak.

Norimberga (*Nürnberg*) *Városából* Sept. 12-dikénn: — „Moguntziábann és Ehrenbreitsteinbann kevés Őrizetjek vagyon a' Frantziáknak.“

„A' Moguntziai Birtokokbéli fel-fegyverkezett Lakosokhoz az Erbachi Grófságból, 3 ezerenn, és a' Palatinátusnak Odenwaldi réſzéből öt ezerenn kaptsolták magokat."

„Vagynak ugyan ezen Insurgensekkel, reguláris Moguntziai Katonák is: de hogy annál többet lehessen általok véghez vitetni: feles ſzámú Cs. Kir. Katonaság is egygyesíti magát vélek."

Hejdelbergától tsak három óránnyira vólt már Sept. 15-dikénn a' Károly Föhertzeg' főquártéllya, Wieslochbann.

Kanstadtból Sept. 15-dikénn: — „Philippsburg Várának külsö Erösségeibe erőhatalommal próbáltak vala ké-rontani a' Fr—ák Sept. 9-dik éjtſzakájánn: de veſzteséggel kéntelenittettek viſzſza-vonni magokat."

„Általjábann véve, sok embert veſztettek a' Fr—ák Philippsburg alatt, mert semmi védelmezö ostrom-árkaik nem vóltak: az Őrizet pedig meg-ſzünés nélkül erössenn tüzelt ki reájok a' Várból."

„Cs. K. Gen. Nauendorf, egy derék Seregoſztállyal Waldshutnál áll, hogy Károly Föhertzegnek Helvétziával való egygyességet meg ne háboríthassa az ellenség."

Frankfurtból Sept. 13-dikánn: — „A' felfegyverkezett Föld-népének egy réſze, öſzſzetsapott már egynehányſzor a' Fr—ákkal Hejdelberga felé, 's fogott is el egynehány ſzázat közzülök."

„Reményljük, hogy Sept. 18-dikánn nem leſznek már Fr—ák Mannheimbann."

Augsburgból Sept. 17-dikénn estve: — „Éppenn most érkeznek ide több rendbéli hiteles Tudósítások ez iránt, hogy Károly Fő-Hertzeg' fő-quártéllya, Schwetzingenbenn vólt már Sept. 15-dikénn. A' Frantziák, nagy siettséggel vonták viſzſza magokat Hejdelbergából, 's a' ſzomſzéd vidékekről, a' Rajna túlsó (bal) partjára."

Ulmából Sept. 12-dikénn: — „A' Palatinátusi és Bavariai Válaſztó-Hertzegtől, hat ezer főből álló Katonaságot vett által Anglia a' maga zsóldjára, melly Katonaság, Helvétziába vagyon rendelve."

Osnabruckból Sept. 7-dikénn: — „Az itt, és a' környékenn fekvő tíz ezer Pruſzſzusok, kiknek Schladen Generális a' Vezérek, parantsolatot vettek, hogy kéſzen tartsák magokat."

A' Pruſzſziai Felségről, sok Német-Birodalmi Újságok irogatják már, hogy a' Fr. Országg ellen egygyesültt Hatalmasságokhoz, kéſz, bizonyos feltételek alatt hozzájok állani.

2. Helvétziaiak.

Schafhausenből Septemb. 12-dikénn: — „Schwyz, Uri, Unterwalden, és Zug Kántonokat, ſzinte puſztaságokká változtatták a' Frantziák, hallatlan rablásaik által. A' ſzegény Lakosok, Glárus hegyeire vették magokat."

„Glárus Kánton' ſzéleiről viſzſza vonnyák magokat a' Fr—ák. A' Sz. Gothárd hegyénn is viſzſza-vonták magokat Urseren-ig."

Zürchből Sept. 10 dikénn: — „Ez előtt 14 napokkal audientziánn vólt Lavater Prédikátor Károly Fő Hertzegnél, kivel két egéſzſz órákig beſzéllgetett Ő Fő Hertzegsége.“

3.) *Olaſz Orſzágiak.*

A' Ligúriai (Genuai) földönn, Aug. 26 dik napjánn, Cs. K. Gen. Máj. Gróf Klenau, a' Rapallói, Chiavari-i, és Sestri di Levantei vídékekről hátrább, Spezzia' tájjára vonta a' maga népét, egy háromſzorta nagyobb ellenséges erő előtt; de az újjabb Tudósítások ſzerént, ismét előbb nyomúlt.

Mediolánumból Sept. 5-dikénn: — „Fr. Generális Flavigni, a' ki Carmagnola és Asti Tartományainak Lakosival kegyetlenül bánt, meg ölettetett nem meſzſze Pigneróltól, a' Pedemontziumi földönn.“

A' Génuai partok előtt, mind untalan feles ſzámú Angl. hadi hajók járkálnak fel 's alá.

Verónábann, Gróf Francesco de Giusti, a' maga kertjébenn lévő régi és új emlékeztetőoſzlopok' nevezetes gyűjteménnyét, egy újjal ſzaporította, mellyel valamint egy réſzről, Kray és Keim Generálisok ditső érdemeiket kívánnya a' Gróf Úr, örök emlékezetbenn fenn maraſztani: úgy éppenn ez által, magának is emelt egy oly oſzlopot, melly, állandó Tanúja annak, hogy ő nagy betsülője vólt a' valóságos érdemnek. A' Fel-írást ezen oſzlopra, Zinelli András nevű esmeretes Poéta kélzítette, következendő rendekbenn:

GENEROSUS. KEIM.
DIE XXVI. MARTII. MDCCXCIX. VERONAM. CONTRA. INGRUENTES GALLOS. VEL. VULNERATUS. DEFENDIT. ACERRIME. DUM. INCOMPARABILIS. KRAY. QUI. AD. LIGNIACUM. CETEROS. GALLOS. PROFLIGAVERAT. ADVOLAT. HUC. ET. JUNCTIS. AMBO. VIRIBUS. FREQUENTEM. HOSTEM. TRANS. LIMITES. AGRI. VERONENSIS. PRAECIPITEM REPULERE.

Semper io talis pario heic signata lapillo
Sit nobis sacros inter habenda dies,
Franciscus Com. de Justis.
Laetabundus P.

4. Belgiomiak.

Brüſzſzelből Sept. 7-dikénn: — „Éppenn most hallyuk, hogy a' Skáldis (Schelde) vizének tengerbe-ſzakadásánál, feles ſzámú Anglus hadi hajók mutogatják magokat, olly ſzándékkal, a' mint látſzik, hogy Katonaságot rakjanak ki Belgiom' partjaira; pedig most, majd semmi fr. Katonaság sints, az egéſzſz Belgiomi földönn, minthogy a' mi vólt, Hollandiába küldödött, réſzſzerént ſzekerekenn is, hogy annál hamarább oda érhessenn: de azért ott is bajos leſzſz már meg-gátolni az Anglusoknak és Oroſzoknak ſzándékjokat, melly az, hogy Hollandia, a' Fr. módi revolútzió előtt való állapotjába helyheztetődjék viſzſza.“

5. Hollandiaiak.

Hágából Sept. 5-dikénn: — „A' Batáviai Respublika' tengeri ereje, nem áll már többől egynehány Fregátoknál, mellyek a' Móza vizénn, és Fliessingennél tartózkodnak; de ezek is, kéttség kivül, a' több hadi hajók' példáját fogják követni."

Ultrajektum (*Utrecht*) *Városából* Septemb. 4-dikénn: — „Ide nagy örömmel várják az Anglusokat. Lehet mondani, hogy Hollandiának minden husz Lakosai közzül tizenkilentz, az Araúziói Hertzeghez szít."

„A' Frantziák, mind öszsze sintsenek még ez ideig is többen tizenöt ezernél Batáviábann; pedig négy esztendőktől fogva mindég forrt a' mi Respublikánkba a' Fr. Katonaság: de szüntelen változott. Mihelyt t. i. valamelly Fr. Regementnek új Forma-ruhára vólt szüksége; az tüstént jött Hollandiába, és mihelyest itt, új öltözetre tett' szert: ismét viszsza-lódúlt."

„Groninga, Frizia, és Transilvana (Over-Issel) nevü Tartománnyaibann Batáviának, igen sok helyekenn lobog már a' narants-szinü zászló."

Utrechtből Sept. 5-dikénn: — „Fr. Generális Brüne, az Amsterdámi Polgár-Katonaságot meg-kinálta Harlembenn, hogy a' kik közzüle, készek hartzolni a' Fr—ák ellen, állyanak ki a' rendekből: de egy se' állott: minekokáért mind viszsza-küldötte őket Amsterdámba."

„Az Anglusok, hogy egészsz tsata rendbenn szállhassanak ki Hollandia' partjára: olly fortélyt gondoltak ki, hogy a' fedeletlen tsó-

nakjaikat, lántzokkal egymáshoz kötötték, 's deſzkázatokat teregettek azokra, mellyekenn még a' víz' hátánn rendbe állvánn, úgy mentek, a' Fregátjaik' rettenetes tüzelésének védelme alatt, olly közel a' partokhoz, hogy rendbontás nélkül ugráltak ki a' ſzárazra, 's folytatták a' viadalt."

6.) Nagy-Britanniaiak.

Az Angliai újjabb Tudóſítások ſzerént, el indúlt vala már onnét a' 3-dik Seregoſztály is, a' két elsőbbek utánn, Hollandia felé, York Királyi Hertzeg' kórmányozása alatt.

Londonból Aug. 30-dikánn: — Clyde nevű Fregátunk, egy Fr. Fregátot hozott magával Portsmouth alá, a' mellyet, Fr. Orſzágnak Burdegalai (Bourdeaux-i) partjai előtt, tizenöt minútumnyi viaskodás utánn nyert el. Ez a' Fregát, melynek neve la Vestale, Éſzaki-Amérika' mellyékére indítódott vólt a' Fr. Direktórium által, S. Domingó Szigetébe: de azon Szigetnek mostani Uralkodója Touissant-Louvertüre nevű Szeretsen Vezér által, bé nem botsátódott; minekokáért viſzſza-tért, 's mikor már közel járt Frantzia Orſzághoz: akkor fogattatott el."

„Az ezelőtt úgy neveztetett Gróf Artoa, Néh. 16 dik Lajos' második Testvérje, olly ſzándékkal jött ugyan ide által Skótziából, hogy Helvétziába mennyen, egy odavaló Seregoſztály' vezérlésére; de bizonyos tekintetekre nézve, már nem hagygya el Angliát; 's közel

ide, egy mezőségi Kastélybann folytatván lakását, várja tsendesenn Hazája' sorsának jóra fordúlását."

7. Frantzia Orſzágiak.

Párisból Sept. 5-dikénn: — „Egy idevaló Újság, Néh. 6-dik Pius Pápa' haláláról emlékezvén, így ír felőle: „Egy Mennyei Követ hozta néki elibe a' Mártirok Koronáját, és a' győzedelem' pálmáját. A' meg-ditsőültt Pius-t nem háborgatják többé az Emberek. Azzal a' vígaſztalással ment Ő ki e' Világból: hogy tudta, minden jó Embereknek, Katholikusoknak és Protestánsoknak, a' maga sorsánn való sajnálkozását."

„A' Polgári Tiſztviselőknek leg-nagyobb réſze, egéſzſz hat Hónapoktól fogva nem kap már itt semmi fizetést: 's ízint úgy nem kapnak nagy réſzént a' Katona-Tiſztek is."

Párisból Sept. 7-dikénn: — „A' Direktórium, újra egy Hirdetményt intézett a' Nemzethez, 's egygyességre inti azt, melly nélkül — *a' mint maga mondja a' Direktórium* — el véſz a' Respublika."

„A' Breſzti Kikötőhelybenn lévő Fr. és Sp. egygyesültt Hajós-seregeket, 3 Hónapra való eleséggel igyekezik fel-kéſzíttetni a' Direktórium. — A' Spanyol Hajós-sereg' Vezérét Massaredo Admirálist egy új fegyver-kéſzülettel ajándékozta meg."

A' napnyúgoti Oſztályokbann dühösenn viaskodnak a' Suánok 's a' Republikánusok egymással.

Azon jelentésére a' Direktóriumnak, hogy Ő, hét (már a' múlt postánn meg-nevezett) Pári'si Újságok' Kiadóit meg árestáltatta, 's azoknak nyomtató-mühelyeit el-petsételtette, így szóllott Briot, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts' Ülésébenn: „Olly írókkal, kiket a' Direktórium azért nem kedvell, mivel azok, alkalmatosság szerént meg-mondják az igazat, úgy bán ő, mint Haza árúlókkal: 's azombann Scherer, Merlin, Reubel, Treilhárd 's több illyenek, kik a' Hazát meg-lopták 's veszedelembe ejtették, büntetetlen maradnak.

Pári'sból Sept. 7-dikénn: — „Egynehány hetektől fogva, sok ollyatén szekereket raboltak ki a' Suánok, a' mellyek pénzel indúltak a' Departmánokból (Osztályokból) Pári'sba, a' hol nagy lélek szakadva várták azokat."

A' Fr. Respublika' nyavalyája eránt, következendő Orvosi-vélekedését közli a' Journal de Paris, egy Doktornak, kire, Sangredo nevezetet ruház: „A' nyavalya — így ítél Sangredo — valójábann nagy. A' Szenvedőbenn meg-romlottak a' nedvességek; szüntelen az álmosság bántja; a' gyomra mindent bé nyél, de semmit ki nem ád; a' vér' kerengése egészszenn meg szünt benne; 's a' szívét a' fene környékezi. Ah Barátim! — így folytatja Sangredo a' maga Beszédét — a' meg-veszett nedvességek, a' Faktziók (részre-hajlások); az álmosság, a' már alig eszmélő köz-lelkűség: a' mindent bé-nyelő gyomor, a' Direktórium; a' vér' kerengésének meg-szünése, a' kereskedésnek ki-

halása; és a' ſzívet környékező fene, az erköltsi tudománytól 's a' Religiótól való el-távozás. A' beteg meg-átalkodttabb, hogy sem mint reá hagygya magát beſzéllni, olly élet' módjának folytatására, mellyet az ő testének mostani állapotja kívánna."

„Az én tanátsom tehát ez: Discite justitiam moniti! Tanúllyátok meg, mérsékelni magatokat; ſzerezzetek böltsességet, 's okosságot magatoknak: mind ezt magábann foglallya, az Igazság' nevezete. Tartoztassa meg magát a' Szenvedő ſzorgalmatossann, minden hús evő állatoktól; ne vágasson több eret magánn, hanem tsak nadályokat rakasson a' fel dagadtt réſzekre; jó leſzſz, a' roſzſz nedvességektől is gyakran tiſztítani magát. A' Beteg maradjon a' maga ſzobájábann, nem tartom az erejét elégségesnek arra, hogy veſzedelem nélkül ki mehessen (idegen Tartományokba ronthasson); kiváltképpenn el ne felejtse azt a' jó erössítő-ſzert a' Justitiá-t (az Igazságot). Ez az én javaslásom, melynek bé vételétől, ha a' Beteget viſzſza-tartóztatja a' makattsága: hitesse el ő magával, hogy a' millyen fő ſzédelgésekkel, 's ſzinte a' dühösségbe ejtésig rázó hideglelésekkel kell neki veſzödni, meg nem maradhat életbenn. Igen sokann várakoznak már külömbenn is az ő örökségére."

A' mint Sangredo Doktor értett a' Fr. Respublikára nézve, midőn javasiotta a' Betegjének az otthonn való maradást: nyilvánn ki mondta a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts előtt Marchand

nevű Tag, így szóllván a' maga Tag-társaihoz, és a' Direktorokhoz: „Törvénytévők, és Kormányozók! én azt kommendálom néktek, hogy vonnyátok öszsze minden erőtöket a' Respublika' belső részébe, mellyet úgy nézhettek, már mint egy ellenséges erőtől körül vétetett Várat — 's még többet is mondott Marchand; ezt t. i.: „Ha el akarjátok kerülni, az új vérözönök ontásáért való számadásra vonattatást: ne várjátok kérlek, a' másodszori fel-kívánást; hanem alkudjatok."

Generális Bonaparte-nak az Öttse Lucián; mást javaslott ugyan kevéssel az előtt a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak: azt t. i. hogy egy olly Sereget kell fel-állíttatni, a' mellyet nyombann lehessen küldeni oda, a' hol a' szükség kívánnya: de egy ellenkező értelmű Tiszt-társa Bonaparte Luciánnak, azt jegyzette meg ezen kommendálásra: hogy mivel nagy a' szükség mindenütt a' Seregre nézve: tsak úgy lehetne boldogúlni a' B. L. által javaslott *járó* Seregnek fel-állításával, ha minden Katonának annyi lábat lehetne adni, a' mennyi puska-töltést kap.

Bernadotte, az új Katonák' élesztését 's neki bátorítását ítélte jó eszköznek a' Respublika' meg tartására; a' bátorságot pedig, úgy hiszi, hogy a' betsület' érzésével 's kívánásával egygyütt lehet leg inkább az új Katonák' szívébe önteni; és ezen czélnak el-érésére, intézett is Ő egy Hirdetményt, az új Katonákhoz; de egy Könyvetske, melly a' Fr. Közönséges-társaságot, az úgy nevett Elendthierrel hasonlítja

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 27.

Költ Bétsbenn, Mindszent Havának (Octóbernek) 1-sö napjánn 1799-dik Esztendöbenn.

Béts.

A' Hadi-Cancellária, következendö summájú új Tudósítást adott ki Sept. 27-dikénn, 49-dik szám alatt:

„Lovasság-Generálissa Mélász, meg-értvén, hogy az ellenség szemlátomást szaporodik a' Stura vize völgyébenn: el-küldötte azon völgy' szélei felé Gottesheim Gen—t, 7 Bat—on gyalogsággal, 's egy Dragonyos Reg—el, ki is Fossano és Savigliano között, olly jó tanyát válasz-

rői közzül való Ő Fő-Hertzegségének: de egy-néhány nappal hamarább meg-indúlt.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Frankfurtból Sept. 19-dikénn: — „Olly hír érkezett ide, hogy a' Hannoverai Katonaság parantsolatot vett (az Angliai Királytól, mint Hannoverai Válaſztó-Hertzegtől) a' Fr—ák ellen való indúlásra."

„A' Moguntziai Válaſztó-Hertzegségnek fel fegyverkezett Lakosai, ſzámos Cs. K. Katonasággal egygyesülve, a' Ménus (Mayn) vize' két partjainn állanak, tsupánn egy ágyú-lövésnyi meſzſzeségre, Kaſzſzeltől, és Mogúntziától."

„A' Vetzlári, Montabaueri, Weilburgi, 's a' t. vidékekről, nyakra före el-vonták magokat a' Fr—ák Ehrenbreitsteinhoz, mellynek külső Erősségeinn igen dolgoznak."

Aschaffenburgból Sept. 16-dikánn: — „A' fel-fegyverkezett föld-népe között, a' Speſzſzárti Vadáſzok, és a' Stuttzosok, olly derekassann értik a' magok kötelességét, mint ha reguláris Katonák vólnának. A' Speſzſzárti fegyveres Lakosoknak, leg-nagyobb réſzént flintájok vagyon, mellyet 1796-bann nyertek vala a' Fr—áktól, a' Jourdan' viſzſza-vonúlása' alkalmatosságával. Húst és kenyeret, a' Válaſztó-Hertzegtől kapnak az Insurgensek: ha pedig pénzre vagyon ſzükségek, azt a' Helységek, a' mellyekből valók, küldnek utánnok."

Regensburgból Sept. 17-dikénn: — „A' Német-Birodalomnak itt ülő Gyülése, meg-állítá már tegnap, hogy a' Frantziák ellen folytatandó hadra, ötszörte annyi Katonaságot állíttsanak ki a' Német-Birodalom' Rendjei, mint szoktak rendszerént, a' Német-Birodalom' részéről való had' alkalmatosságával, és hogy hadi költségekre száz Römermonátot (8,846,400 forintot) adjanak, 3 Szakaszbann, Sept. 16-dikától számlálandó 18 hetek alatt."

Karlsruhe-ból Sept. 20-dikánn: — „Tegnap, délutánni 3 óra előtt tíz minútumokkal, a' leg-rettenetesebb ég-tsattanásokhoz hasonló durranások hallattak ide a' Rajna' bal-mellyékéről, mellyek, minden házakat és ablakokat meg-reszkettettek. Követte ezen durranásokat, valami 6 vagy 7 minútumig tartott nagy morgás a' levegöbenn. Mind ezek Schwetzingenbenn is hallattak, 's ott ezen történetet, a' Rajnai Fr. Sereg' puskaporos magazinomja' fel-vetödésének tulajdonították, melly magazinom, a' Worms (Wormátzia) Városábéli nagy Templom volt."

2. Olasz-Országiak.

Livornóból Sept. 11-dikénn: — „Ma reggel egy Császári zászlójú fegyveres hajó ment el innét Korszika Szigete felé, hogy fel-kívánnya Capraja Szigetét, a' melly, Génuához tartozik."

„A' Fekete-tengerről, egy Orosz Seregosztály érkezett ide, melly: Sz. Mihály; Simeon; és Anna nevezetü líneai, és két kisded hadi hajókból áll, Pustosky Wasilief Vice-Admirális kórmányozása alatt."

Turinból Sept. 4-dikénn, minden Idegeneknek el kellett takarodni, 24 óra alatt. — Az ottani Universitás bé-záródott a' Szárdíniai Király' parantsolatjából.

Mediolánumhann, a' már meg írtt gyanús Személlyek' el-fogattatásánn kívül, újrá ſzázötven gyanús Személlyek fogattak el, mint egy onnét költ 11-dik Sept—i Tudósítás írja.

3.) Helvétziaiak.

Lindauból Sept. 21-dikénn: — „A' melly ágyúzás, Sept. 18-dikánn hallatott vólt Helvétziából, Zürch vídékéről, nem ellenséges ágyúzás vólt; hanem örvendező tiſzteletnek nyilatkoztatása, Szuvarov Vezérnek, a' Helvétziai Oroſz Sereghez lett érkezésénn, 's Zürchbe való bé-ſzállásánn, a' hol vagyon Cs. K. Miniſzter Gróf Lehrbach is."

4. Hollandiaiak.

Amsterdámból Sept. 13-dikánn: — „Sokkal rettentőbb vólt a' 10-dik Septemberi viadal, melly, Camp nevezetü falunál történt, mint sem gondoltuk eleinten. A' Hollandus Katonáknak se' kevés veſzteségjek vólt, de a' Fr— ák' hólttjaiknak és sebesseiknek ſzáma, meg-haladta az öt ezeret. — A' Hollandus Katonák közzül, nem keveseun mentek által a' verekedés közbenn az Anglusokhoz. Ide is sokann ſzaladtak viſzſza, hanem itt ismét öſzſze-fogdossák Őket, 's a' Sereghez küldik."

5. Belgiomiak.

Brüſzſzelből Sept. 14-dikénn: — „Egy ide való Lakos meg vett itt, mint Nemzeti jóſzágot, egy Kápolnát, mellyet, nagy tiſzteletbenn tartott vólt a' Nép. Sept. 9-dikénn egynehány Fr. Katonák' védelme alatt le akarta rontatni a' Birtokos a' Kápolnát; de ezen ſzándékáért felindúlt ellene a' Nép, 's agyon hajigálta vólna kövekkel, ha több Katonaság és Policzáj nem érkezett vólna."

6. Dániaiak.

Koppenhágából Sept. 10-dikénn: — „Rígából olly hír érkezett ide, hogy a' Dánus hajóknak, mellyek az Oroſz Birodalom' Kikötőhelyeibenn tartózkodtak, 48 órák alatt el kellett távozni; 's nem botsátódnak oda több Dánus hajók."

7. Oroſz-Birodalmiak.

Hogy Szuvarov Vezér, ajándékbann kapta a' Csáſzárjától, ezen Felségnek drága kövekkel ki-rakott képét, már írtuk. Ezen képet, következendő értelmű fontos sorok mellett köldötte által Pál Csáſzár Szuvarov Feldmarsalnak: „Az én képem a' Feldmarsall mejjénn, mutatni fogja az egéſzſz Világ előtt, egy Fejedelemnek azon nagy tettekért való háládatosságát, mellyek meg-ditsőitették az ő uralkodását."

Már régetskénn írhattuk vólna mint hírt, hogy az Oroſz Csáſzár, Hertzegi rangra is emelte Szuvarov Vezért, illy nevezettel: Italskoy

(Olasz-Országi): most már úgy írhatjuk mint bizonyost, minekutánna az erröl költt, 's a' Miniſztériumhoz intézett Császári Végzést is olvastuk, melynek magyar értelme ez:

„Parantsolat a' mi Szénátusunkhoz."

„Hogy még a' következendő leg-később időkig is fenn maradjon a' mi Generál-Feldmarsalunk Gróf Suworow-Rymniksky nagy tetteinek emlékezete, ki a' mi győzedelmes népeinket, 's a' Német Császár Seregét vezérelve, négy hónapok alatt, ki-szabadította az egész Olasz földet, oly Meghódoltatóinak kezéből, kik elfelejtkeztek az Istenről; és ott, az Országokat, 's a' törvényes igazgatás-formákat előbbeni állapotjokba viszsza-helyheztette; és hogy Mi az egész Világ előtt ki-nyilatkoztassuk háládatosságunkat ő eránta: az Orosz Birodalomnak fényes méltóságú Hertzegévé neveztük ötet, Generál-Feldmarschall Gróf Suworow-Rimniksky-t, illy titulussal: Olasz-Országi. Akarjuk, hogy ezen méltóság, örökösenn meg-maradjon az ő mind két nemű Maradékinál, 's parantsoljuk, hogy ő legyen, 's így írja magát: Olasz Országi Hertzeg, Gróf Suworow-Rymniksky.

Pawlowsk-bann Aug. 8-dikánn 1799.

Pál.

A' Szárdíniai Udvarhoz ki van már nevezve az Orosz Császári Követ, Hertzeg Csártoryszky' személlyébenn.

Pétersburgból Sept. 4-dikénn: — „Itt, mint egész bizonyosságú dolgot úgy beszéllik már, hogy a' Svéd Király, hozzájok állott a' Fr—ák ellen egygyesült Hatalmasságokhoz."

8. Frantzia-Orſzágiak.

Páris'ból Sept. 11-dikénn: — „Olly hír-adás érkezett ide tegnap hirtelenséggel, Telegráf által, hogy a' Calais-i (frantzia) partok elött, ſzáz-húſz, réſzſzerént hadi, réſzſzerént ſzállító, 's földi Katonasággal rakott Anglus hajók mutogatták magokat."

„A' Napnyúgoti Oſztályokbann, haſzontalan vólt még eddig minden törekedéssek a' Republikánusoknak, mellyet a' Suánok' el-nyomására fordítottak."

Páris'ból Sept. 14-dikénn: — „A' miólta viſzſza érkezett a' (Fr.) Hajós-sereg, Breſzt Városa' Kikötöhelyébe: négy ezer Hajós-Legények ſzökdöstek el, 's leg-többnyire a' Suánokhoz (Királytkívánókhoz) kaptsolták magokat."

„A' miólta el-végezte a' Törvényhozó-gyülés, hogy a' Direktóriumnak ſzabadságábann áll, meg-visgáltatni minden Házakat, a' mellyeket akar: már azólta ötſzáz negyven Személlyek árestálódtak meg."

„Száz Fábrikák bankrutáltak, egynehány hetektől fogva, tsupánn magábann Rouen (Rothomagus) Városábann, melly innét, 28 óránnyira esik, Dél és Napnyúgot között."

„A' l'Ami des Loix czímü Újságnak mái Darabja így ír: „Nagyok a' mi veſzedelmeink: és minden ſzempillantásbann, kéttségbe-ejtö módonn nevekednek, Naponként közelit a' Kontrarevolútzió, és ha nem gondoskodunk a' környülállásokhoz képest: most minden óránn

nem leſzſz többé sikere, akármelly eſzközöket próbállyunk elö-venni, annak meg-gátolására."

„A' l' Ennemi des Tyrans című Újság, Barras Direktort, minden gonoſzságokkal meg-béllyegezett, utálatos nevü, a' bujaságba el-merült, 's még is egyſzersmind, határ nélkül hatalmaskodni kívánó Embernek kiáltja, 's a' Direktorságból való gyalázatos ki-buktattatással fenyegeti."

Sok Pári'si Újságok, igen ſzabadonn ítélnek azon méltatlan bánásról, mellyel a' Fr. Kórmányſzék alatsonítani igyekezett Néh. VI-dik Pius Pápát. Nevezi t. i. ezen örökre gyalázatos tselekedetet, az Emberiség' törvénnyeit meg-sértő, a' józan politikától tanátsot nem kérdő, 's a' maga romlásánn dolgozó vakságnak. — Az Isteni gondviselés — így írnak továbbá — meghagyta érni, ezen tiſzteletre méltó Öregnek (VI-dik Piusnak) azt a' vígaſztalást, hogy meg-lássa a' mi Haramia-bandáinknak Olaſz-Orſzágból való ki-üzettetését."

Pári'sból Sept. 14-dikénn: — „A' déli ſzélekenn, főképp' Tolóza' vídékénn, ezerenként fogdostatja a' Direktórium, a' gyanús Személlyeket."

„Itt mind ez ideig, bizodalommal vóltak, a' S. Domingói Szeretsen Generálishoz Touissaint-hez; de már most ezen hatalmas Ember, kinek egy nagy serege vagyon tsupa Szeretsenekből, le-tette az állortzát, 's ſzéltire öldösteti a' Frantziákat; az Anglusokra nézve ellenbenn, nyilvánn bizonyítja, hogy barátjok 's Szövetséges-társsok."

Párisból Sept. 15-dikénn: — „Tegnap Bernadotte le-tevödött a' Had-Miniſzterségből. — A' Direktórium, és a' Törvényhozó-gyülésnek két Tanáttsai között, nagy meg-hasonlás vagyon."

„Úgy látſzik, mintha a' Fr. Sereg viſzſza akarná vonni magát Hollandiából: mert a' Direktórium nagy siettséggel küldött innét parantsolatot hozzája; hogy a' Belgiom felöl lévö Erösségeibe Hollandiának, hirtelen Örizeteket rakjon."

A' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak 13-dik Szeptemberi Ülésébenn, úgy adta elö Jourdan, a' Respublikát mindenfelöl érdeklö ſzerentsétlenségeket; hogy végtére, kívánta meg-határoztatni 's ki-hirdettetni a' Hazának veſzedelembenn való forgását. — Nagy vetélkedésre ſzolgáltatott alkalmatosságot ezen kívánság, a' melly, még más nap is tartott; a' midön voksra kelvén a' dolog, 171 Tagok vóltak Jourdan réſzére, de 245-en, ellenzették az ö javaslásának telyesedését, melly, ugyan azért nem is eshetett meg.

Pári'sbann történt, hogy a' Néh. Aureliánumi Hertzeg palotájának egy kéménnyire, az azt körül álló más tárgyak által, olly árnyékképet vettettek a' nap-sugári, a' melly Néh. 16-dik Lajos' képéhez hasonlított. Ennek látására, sok Nézök gyülekezvén öſzſze, egy Policzáj-Kommiſzſzárius le-döntette a' kéményt, de maga utánn, Mindenek' ſzájából illy éſzre-vételt kéntelenittetett hallani: Már itt igazánn

bé-telt, hogy még az árnyékától is félnek.

A' Fr. Respublikát, az úgy nevezett Elendthierrel (Nyomorúltt-állattal) egybe-hasonlító (már a' minap említett) Könyvetskének első levelénn ſzemléltetik egy sokat jelentő ábrázolás. Az Elendthier t. i. ki vagyon formálva, egy puſztaságonn, bör és hús nélkül, feküve, illy felül írással: Fr. Respublika. Elötte állanak két agarak, mellyeknek öſzſze van lántzolva a' nyakok, 's a' nagy éhség miatt már tsak a' ínsontjok 's bőrök vagyon. Egyik felibe: Szabadság; a' másik felibe pedig: Egyenlöség van írva. Ezen agarak, mind le-ették az Elendthierről a' húst. Bizonyos meſzſzeségre állanak onnét, Sieyes és Angerau, 's ez azt kérdi: De miért olly fonnyadttak (azon agarak)? Sieyes azt feleli: A' nyomorúságnak soha sem ſzokása, hogy hízlallyon.

A' Rocheforti Kikötöhelybenn tartózkodott öt Spanyol líneai hajókról azt írják Pári'sból, hogy azok, a' Breſzti Kikötöhelybe mentek vólna által: de ezen Tudósításnak kötve lehet hinni, azon Angliai jelentésnél fogva, mellyet a' múltt postánn közlöttünk.

9. Nagy-Britanniaiak.

Londonból Sept. 13-dikánn: — „A' Rocheforti Kikötöhelyből Breſzt felé indúltt, de út közbenn Ratznál egy tenger-öbölbe bé-állott öt Spanyol líneai hajók, Warren Admirálisunk elöl ki-lopták magokat a' nevezett tenger-öböl-

ból, 's nem ugyan a' Breſzti, hanem a' L'Orienti Kikötőhelybe, ugyan tsak bé-vették magokat."

Londonból Sept. 10-dikénn: — „Tizen négy ezer főből álló földi Katonaság, tegnap indúlt el partjainktól, nyóltzvan ſzállító-hajókonn, Hollandia felé, 's vele ment ezen Seregoſztállyal, a' Király' második ſzülött Fia York Hertzeg is."

Londonból Sept. 4-dikénn: — „Tegnap sok ágyúk durrogták itt ki azt az örömet, mellyet vett 's veſz az Udvar és az egéſzſz Közönség, a' Hollandiai Hajós-seregnek, a' miénkkel lett egygyesüléséből, a' melynek példáját kezdte már a' Földi-sereg is követni; minthogy négy ezerenn közzüle, a' Miéinkhez kaptsolták magokat."

Napkeleti-Indiábann, a' meg-veretett és öletett Tippo Saib Indus Fejedelem' Kintses-Házábann, húſz millió font sterlinget (kétſzáz millió forintot) kaptak az Anglusok.

Magyar-Orſzágiak.

Folytatása, a' múltt postánn közlött Tátrallyai (Ké'smárki) Levélnek:

„A' Predikáttzió előtt, egy ezen alkalmatossághoz különössen kéſzült Eneki ſzerzemény, muzsika-ſzó mellett énekeltetett el. Az innepi Prédikáttziót Tiſzt. Genersi Úr mondotta, melybenn, buzgó háládatosságú érzésekkel magaſztalta a' jó Isten segedelme utánn, F. Királyunkhak ember-ſzerető nagy lelkűségét, mellyel a'

magát el-bízott ellenségnek kevélységét igyekezett meg-törni; a' Ts. K. Hadi Seregeknek bátor vitézségeket; és különössenn H. T. M. B. Kray Hazánkfia' diadalmait. A' Prédikattzió, az Eneki-szerzeménnyel egygyütt, ki fog nyomtattatni. A' Prédikáttzió utánn, a' Te Deum énekeltetett el, melynek alkalmatosságával másod ízbenn durrogtak a' mozsár-ágyúk, 's a' fegyveres Polgárok három Szálvét adtak. Az Istenitiſztelet utánn, a' fegyveres Polgári Sereg a' belső Városba viſzſza menvén, Fő-Strázsamester Kray Úr házánál meg-állott, 's azt a' testvér Báttya' képébenn, a' Város zászlója' lobogtatásával tiſztelte. A' temérdek sok nép az Evang. Templomból a' Róm. Cath. templomba tolakodott, de a' hol tsak rend ſzerént való Mise mondatott, mivel a' Tiſzt. Plébánus Úrnak az a' parantsolatja vólt Püspök Ő Exc—ájától, hogy a' többi Megyebéli Ekklésiákkal, két héttel későbbenn tartsa ezen öröm-innepet. — Estve hét óra felé, az egéſzſz Tanáts, a' Válaſztó Polgárok 's egyéb elöbb kelö Lakosok' társaságábann, a' Tanáts-házba fel-gyült, 's mozsárágyúk' durrogása közbenn kiáltotta Fels. Királyunknak 's vitéz Seregeinknek az örvendező vivát-ot. Ezen durrogások egyſzersmind, közönséges jelt adtak az egéſzſz Város ki-világositására, mellyet a' Városnak egyenes útſzái nagyon tetſzövé tettek. A' Város' háza és a' ſzintúgy ki-világosított Város tornya elött, egy élő fákból 's Pyramisokból álló alkotmánybann, egy az öröm-innephez alkalmaztatott rövid felül-iráſ,

és a' felett, H. T. M. B. Kray Hazánkfia képe, egynehány száz lámpásokkal vólt ki-világosítva. A' házak' felül-írási között különössenn szembe tüntek azok, a' mellyek T. T. Rector Podkonitzky Úr' szép és magassabb házánn olvastattak, melly is az Evang. Lyceum nevébenn tetétől fogva talpig ki vólt világosítva, 's illő és hathatós felül-írásokkal ékesítve. Azon a' házonn, mellybenn H. T. M. B. Kray Pál Vitéz Hazánkfia 1735-dik esztendőbenn Mártz. 15-dikénn született, ezen Versek olvastattak ki-világosítva:

Held' Kray', den dies Haus dem Vaterland geboren,
Hat über Mantua sich der Ruhm zum Sieg erkoren.

Az Ég, 8 órától fogva tízig, velünk egygyütt inneplette dörgő durrogásai és világosító villámásai által ezen öröm estvét, melly, a' napjával egygyütt nem megy feledékenységbe a' Tátrallyaiaknál."

(A' Rektor Podkonitzky Úr' házánn, hat rendbéli sorokbann ragyogtak az említett Felírások, olly formánn, hogy az első és 3-dik rendbéli sorok, öt öt hosszas négy-szegeletü formákba foglalt Fel-írásokat tüntettek a' Nézők' szemeibe. Az első rendbéliek ezek vóltak:

Caesare Victore Pax In Orbe Perennabit — Pace Armis Ejus Feliciter Restituta — Regna Provinciae et Urbes efflorescent. — Fides Concordia Dilectioque Mutua Dominabitur. — Vos Cives Hungari Jam Plaudite.

Ezek alatt, egy folyó líneáhann ez olvastatott: Deo Opt. Max. Victoriarum Largitori Gratias Perennes.

A' 3-dik rendbéli sor, következendő öt Fel-írásokat foglalt ismét, az elsőnek hasonlatossága szerént magábann:

Francisco II. Aug. Regnor. Restauratori Verae Civium Libertatis Assertori Licentiae Vindici Magnanimo. — Carolo Archiduci Germaniae Defensori Heroi Incomparabili — Paulo L. B. Kray Italiae Servatori Civi Olim Suo Honoratissimo. — Alexandro Com. Suvarov Rimnicensi Nunc Gallorum Aeque Ac Antea Turcarum Terrori — Cunctis Denique Fidelibus Ac Strénuis Armorum Sociis.

Ezeket illy jó kívánás követte, a' 4-dik rendbéli, két folyó líneájú sorbann: Vitam Longaevam Et Prosperitatem Vovet Lyceum Ev. Kesmarkiense.

Az 5-dik rendbéli Fel-írás, az esztendőszámot így fejezte ki: Anno Quo: Heros Insignis Kray fortes DIspVLIt hostes: eIVs VIrtVtI et MantVa sVCCVbVIt.

A' 6-dik rendbéli sorbann, elől szemléltetett a' két fejű sas; utánna, ugyan azon líneábann, egy koszorúbann R. M.; és más koszorúbann L. K. betük. — Az R. M. betük jelentik: Recuperationi Mantuae; az L. K. betük pedig: Lyceum Kesmarkiense. — — Ezen Felírásokat abbann a' formábann a' mint vóltak; Repitzky János szép reménységü Iffjú Tanúló rajzolta le, 's a' Rajzolatját mi is meg kaptuk.)

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

Nro 28.

Költ Bétsbenn, Mindszent Havának (Octóbernek)
4-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

A' múltt Hétfönn estve, egy hadi tekintetű, még addig a' Trautenberg könnyű Batalionyábann Zászlótartói ranggal vitézkedett Kadét, idejére nézve tsak husznkét esztendős Iffjú, érkezett ide a' Mediolánumi földről, egy szerentsés viadalnak jelentésével. Bétsbe nem találván Ő Felségét, indúlt azonnal Laxemburgba, kit is meg-értett hív vitézségéért, úgy meg tisztelt a' Felség, hogy asztalához ültette, 's

már Hadnagygyá is nevezte. Ez az Iffjú Vitéz t. i. a' mellé adott Legénységgel egygyütt, bérontott egy Battériájába az ellenségnek, 's ott maga ſzemélly ſzerént agyon vágván a' Frantzia Záſzlótartót, el-nyerte a' záſzlót, mellyet el is hozott Bétsbe magával. Ezeket, az egéſzſz diadalomnak summás előadásával egygyütt, leírtuk vala már a' múltt postánn; de azért nem közölhettük, mivel új Tipográfiábann, 's új betükkel nyomtatódván elöſzſzör a' múlt postai Hírmondónk, nem vólt még minden kéſzület olly rendbenn, a' mint kívántatik, a' sebessenn való ki-ſzedéshez és nyomtatáshoz.

Keddenn estvére a' Hadi Cancellária is közlötte már egy különös Tudósításbann, 50-dik ſzám alatt az emlitett (Hagen nevezetű) Kurír által hozott híradást, melynek magyar értelme ez:

„Nyóltz ezer Frantziák, Sept. 21-dikénn elébb nyomúlván Domo d' Ossolától (a' Mediolánumi Hertzegségbenn) Vogogna felé; megtámadták ott Hertzeg Rohán Viktor Obersterünket: ki is akkor, hátrább vonta ugyan magát az ellenség elől; de Sept. 22-dikénn véletlenül rajta hajtott az ellenségenn olly ſzerentsével, hogy Sept. 23-dikánn is folytathatta diadalmát, 's (nem tsak a' Mediolánumi földről verte ki a' Frantziákat); hanem a' Simplon (vagy Simpel) hegyénn is túl kergette öket Briegig, (melly Helység a' Rhone vagy Rhodanus folyó-vize bal partjánn, Helvétziának Walliserland nevű réſzében fekſzik). Briegbe örizetet is tett Hertzeg

Rohán. — A' bővebb előadása ezen győzedelmes előmenetelnek, ezentúl fog még el-érkezni. A' Kurír' állítása szerént, többre ment az ellenség' veszteſége három ezernél."

A' belső Városnak Schottenbastey nevezetű magas faláról, egy házas Suſzter-Legény, idejére nézve 26 eſztendős; és egy 50 eſztendős Szolgáló-Leány, úgy buktatták le egymást Sept. 24-dikénn, hogy a' Leány azonnal szörnyű halált halt; a' Férjfi is tsak egynehány órákig élt a' nagy Ispotálybann.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

A' Trevíri Választó-Hertzegségnek Limburg nevezetű Lahn-mellyéki Városából, nem külömbenn Vetzlárból, és Selters nevű híres faluból, diadalmassann el-verték a' Cs. K. és Moguntziai Vitézek Sept. 20-dikánn a' Fr—ákat.

Mannheimból Sept. 23-dikánn: — „Volt itt Károly Fő-Hertzeg: de kevés ideig. A' főquártéllya Schvetzingenbenn vagyon."

Kanstadtból Sept. 25-dikénn: — „A' Moguntziai Választó-Hertzegségbéli fel-fegyverkezett Föld-népének példája szerént, a' Felső-Rajnai vidékekenn is nagy számmal fognak fegyvert a' Lakosok, Cs. K. Gen. Görger' kórmányozása alatt. Már reá megy a' számok tíz ezerre."

Másfél millió forintra betsültetik, a' mén-

nyit utólſzor rablának a' Fr—ák, a' Rajna és a' Neckár vizei között.

Mannheimból Sept. 22-dikénn: — „A' mi Városunkhoz tartozott, de a' Fr—ák által lerontatott Rajna bal mellyéki Erősségek' helyénn, egy Oſztály Fr. Katonaság tartózkodott vólt Sept. 20-dikáig: de ezen napon fel-kerekedett onnét az említett Katonaság, 's el-ſzállították a' Frantziák minden ágyúikat is, mellyekkel meg-raktak vólt ők egynehány Battériákat, a' Rajna bal mellyékenn. Igaz, hogy ezek az ágyúk, külömbenn sem ostrom-ágyúk vóltak, a' mint elébb gondoltuk vólt, hanem tsak táboriak."

2.) Helvétziaiak.

A' Bernai Direktórium, igyekezett a' Polgár-Katonákat még inkább fel-buzdítani azon Hirdetménnye által, melybenn magok ſzabad tettzésére hagyta a' Seregnél való további maradást vagy haza-térést. De nem sült el ezen eſzköz: mert az említett Polgár-Katonák, nagy réſzént haza takarodtak, a' Fr—áknak nem kevés boſzſzúságjokra.

A' Helvétziai Fr. Sereg' Vezére, Gen. Maſzſzéna, már három ízbenn kérte a' Direktóriumot, hogy vegye le ő róla a' Vezérséget.

3. Olaſz-Orſzágiak.

Livornóból írják, hogy egy Anglus Fregát el vette azt a' fr. hajót, melly, Moró Fr. Vezérnek tábori bagázsiájával indúlt Génuából Nizza felé.

Szárdínia Szigete' Fő-Városából Cagliáriból, Sept. 5-dikénn: — „Az Anglusok, sok puskát küldöttek a' mi Szigetünkbe, hogy a' Lakosok fel-fegyverkezve lehessenek."

Turinból Sept. 14-dikénn: — „Minekelőtte Helvétzia felé indúlt vólna Olasz-Országból Szuvarov Vezér; a' Cs. K. Armádiához, egy írást intézett, melybenn az Égig magasztalta a' nevezett Sereg' minden Tagjainak állhatatos, és meg-rettenthetetlen bátorságjokat."

Génuábann a' Törvényhozó-Iffjabbik Tanáts el-végezte vólt a' Direktórium' sugallására, hogy kilentz ezer Polgárokat kellessék öfszeszedni a' Ligúriai Respublika' földjénn, a' Hazát védelmező rendes Katonáknak, és ezeknek tartására, három millió livernek költsön való adására kell kénszeríteni a' Kalmárságot: de ezen Végzésre úgy fel-zúdúltak a' Génuaiak, hogy annak helybe-hagyását éppenn nem látta jónak az öregebbik Tanáts, és nem is tselekedte.

A' Római földönn Rieti Városát, nyóltz napokig tartott ostrom utánn, vette meg a' Nápolyi Sereg, Sept. közepe' tájjáun erő-hatalommal, 's a' frantzia Őrizetet, réfszerént le-öldöste, réfszerént el-fogta.

Nápoly Városából Aug. 23-dikánn: — „Itt, fzemlátomást kezd vifzfza-térni a' tsendesség, minekutánna, ki-írtódtak a' Frantziák' Tzimborássai, a' kiktől való meg-fzabadúlása ezen Városnak és az Orfzágnak, egy jó következése, a' külömbenn igen sok károkat okozott Revo-

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM TÁRA

lútziónak. — Nyóltz ezerre 'ſzámláltatnak a' Frantziáknak azon Tzimborássaik, a' kik ezen Városbann, 's ennek ſzomſzédságábann lettek áldozattyaikká a' magok vétkes heveskedésének."

Livornóból Sept. 16-dikánn: — „A' Civita-Vecchiai Kikötöhelyből két hajók indúltak vala Fr. Orſzág felé. Az egygyik, melly, elébb indúlt, Római Jakobínusokkal vólt meg-rakva; a' másikonn ültek a' Római Konzulok. Az elsö hajót utól érték két Angl. Fregátok, 's elsüllyeſztették; melly látásra, viſzſza-tért a' másik hajó, Civita-vecchia alá."

„Génuából a' Fr—ák, sok tehetös Személlyeket küldöznek által eröſzakossann a' fr. földre, kiknek ſzáma közzül való, az utólsó Kórmányozó (úgy nevezett Doge) Brignole Ur is.

Velentzéből Sept. 20-dikánn: — „Ankóna felé, ostrom-ágyúkat vittek innét nagy siettséggel."

„Néhai Cisalpínus Generális Lahotz, ki most az Ankónát ostromló Insurgenseket vezérli, Cs. K. ſzolgálatba lépett által."

„A' melly Oroſz Hajós-sereg-ſzakaſz, a' tengerről ostromollya Ankónát: olly ſzerentsés vólt, hogy el-fogott egy Fr. hajót, a' melly pénzzel és drágaságokkal rakva, lopta ki magát, az Ankónai Kikötöhelyből, éjtſzakának idejénn, 's Fr. Orſzágba akart illantani."

4. Nagy-Britanniaiak.

A' Király olly értelmü parantsolatot adott ki véletlenül Sept. 9-dikénn, hogy a' Parlamen-

tom, nyomos okokra nézve, tartozzék ismét öſzſze-gyülni Sept. 24-dikénn.

Londonból Sept. 10-dikénn: — „A' tengeri ereje Nagy-Britanniának, áll mostan: ſzázötven líneai hajókból; kétſzázhúſz Fregátokból; és kétſzázkilentzvenkilentz kissebb hajókból. A' líneai hajókonn lévő ágyúk' ſzáma, 112 és 64 között; a' Fregátokonn lévőké pedig, 50 és 32 között vagyon."

„Kilentz Oroſz ſzállító-hajók érkeztek Yarmouthi Kikötőhelyünkbe, minthogy öſzſze nem találkoztak útjokbann azon posta-hajóinkkal, mellyek, olly czéllal küldődtek eleikbe, hogy vezessék őket Éſzaki Hollandia' partjaihoz."

Londonból Sept. 13-dikánn: — „Az Angliai Sereg' ſzámát hatvan ezerre ſzándékozik nevelni az Udvar Hollandiábann."

„Az Araúziói (Orániai) Hertzegség' Örökéről olly Tudósítás érkezett ide, hogy már benn vagyon Hollandiábann az Anglus Seregnél."

„A' Jó Reménység' Fokáról (Napkeleti-Indiából) egéſzſz hitelességű Tudósítások érkeztek ide, a' mellyek ſzerént egy Angliai Hajós-sereg-ſzakaſz' Vezére Losack, egy Frantzia Hajós-sereg-ſzakaſzt, Isle de France felé intézett útjábann meg-támadott, 's réſzſzerént el-nyert, réſzſzerént el-süllyeſztett."

„Ma durrogták itt ki az ágyúk, a' Tippo Saib-onn vett egéſzſz győzedelemnek igen örvendetes hírét. Már ez előtt nyóltz eſztendőkkel beléjek kapott vólt az Anglusokba Tippo-Saib, de olly ſzerentsétlen ki-menetellel, hogy a' Bé-

kesség' meg-nyeréséért, Országának egy részét, kéntelenittetett által-engedni az Anglusoknak, 's nagy summa-pénzt is fizetni, 's két Fiait kezességbenn adni. Az utánn tsendessenn viselte magát, hanem a' múltt eszt—benn, eszét veszteték a' Frantzia Hír hordók olly biztatgatásaikkal; hogy Bonaparte, egy győzhetetlen Sereggel érkezik nem sokára Napkeleti-Indiába. Illy reménységtől meg-szédíttetve, újra fegyvert fogott az Anglusok ellen: de, boldogtalanúl, mert bé-szoríttatván a' maga külömbenn igen erös Lakó-Városába, Seringapatnámba, Harris és Stuárt Anglus Generálisok által, a' Vár' bástyáinn, mellyekre erö-hatalommal fel-másztak az Anglusok, meg-ölettetett, 's a' Fiai és Rokonai fogságba estek 's a' t. Ekképpenn, örökre el-veté a' nyakáról Anglia a' maga leg-veszedelmesebb szomszédját Napkeleti-Indiábann, 's nyert egy oly Tartományt, t. i. Mysore-t, mellynek Lakosi, hat milliúra számláltatnak. — Seringapatnám' meg-vétele, nem került az Anglusoknak, 70 hólttaknál, és 263 sebesseknél több veszteségbe."

5. Hollandiaiak.

Hágából Sept. 14-dikénn: — „Fr. Vezér Brüne, azzal biztatja ugyan a' Batáviai Direktóriumot, hogy 12,500 Fr—ák jönek segittségül az Anglusok ellen; de egyszersmind megvallotta, hogy ezen újra érkező Katonaság között három ezer olly Rekruták vagynak, kiket a' Hollandiai földönn kell még fel-ruházni. Már

itt a' most a' Kérdés: Ha valyon az Anglusok, engednek e' annyi időt a' Hollandiai Szabó Mestereknek, hogy a' három ezer Uniformisokat, még tsak nagy ötésű (zabi) varrassal is el-készíthessék."

6. Frantzia-Országiak.

Páris'ból Sept. 17-dikénn: — „A' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts, tegnap előtt a' Direktóriumhoz, egy Irást küldött, melybenn meg vallotta, hogy a' Királyt-kívánó Lakosok, meg kettőztetett erövel dolgoznak a' Respublika' eltörlésénn, minden réfzeibenn a' Fr. földnek."

„Úgy tsoportozott tegnap a' Népnek mind Férjfia mind Afzfzonya az útfzákonn; hogy Katonaság által kellett fzéllyel veretni."

„Ez előtt a' meg-hódoltatott Tartományokból, annyi lovat tsikart ki a' Direktórium, a' mennyit akart: de azok az idők már el múltak, és most a' Fr. földönn kíván a' Direktórium 40 ezer lovakat öfzfze-fzedetni, mellyek között tíz ezer vontatóknak kellene lenni."

Landau Várábann a' puskaporos-magazínom fel-vetödött. A' kár, igen nagy.

Újjabb Tudósítások fzerént, a' Landaui munítziós és puskaporos magazínomoknak fel-vetödése által, a' Vár' Erösségeinek 's a' Városnak is nagy réfze öfzfze romlott, melly történetet, a' Rojalistáknak tulajdonítnak a' Fr. Republikánusok, 's annál inkább mérgelödnek érte: mivel Károly Fö-Hertzeg tsak a' fzomfzédságábann vagyon Landaunak.

Pári'sbann egy Rajzolatot árúlnak ſzéltire, mellyenn Sieyes, a' hajdani egyházi ruhájábann fel-öltözködve, más Világra kéſzíti a' több haldokló négy Direktor Tiſzti-társait.

Dubois Crancé nevezödött Bernadotte' helyébe Had-Miniſzterré, 's fel is vállalta a' nékie ajánlott Miniſzterséget.

Hogy Bernadotte, nem maga jó-ſzántából tette le a' Miniſzterséget: maga ki-nyilatkoztatta a' Direktóriumhoz Sept. 15-dikénn botsátott Irásábann, melynek kezdö ſzavai ezek: Éppen most veſzem a' ti tegnapi, 28-dik Fructidor-i végzéſteket, és az a' mellé ragaſztott nyájas ki-fejezésü Irást, mellybenn jelentitek nékem, hogy meg-egygyeztek, a' Miniſztériomból való el-kéredzésembe, melyröl én magam semmit se' tudok."

Magyar-Orſzágiak.

Somogy Vármegyei Fö-Ispány Gróf Széchényi Ferentz Ö Excellentziáját méltóztatott Fels. Urunk, a' Hét-ſzeméllyes Fö-Törvényſzéknek (Septemvirális Táblának) Tagjává nevezni.

A' Kőſzegi Districtuális Táblánál érdemmel viseltt Assessorságból, ugyan azon Táblának Elölülöjévé (Prézesévé) neveztetett Ö Felségétől T. Csernel-házi Csernel Dávid Ur.

M. Gróf Erdödy Péter Urat, Cs. K. Kamarássá méltóztatott nevezni Ö Felsége.

Az el-adó gubatsnak külföldre való ki-ſzállíttatásáért, egy köböltöl egy forintot 's tizenöt krajtzárt kellett fizetni ennekelötte, hanem

már Sept. 15-dikétől fogva nem kell többet fizetni öt krajtzárnál, a' Kir. Kamarának Sept. 11-dikénn költ jelentése szerént.

Sopronból Oct. 2-dikánn: — „Tegnap tartatott itt a' Nemes Vármegyének Szék-újjítása (Restaurátziója), Nagy Méltóságú Hertzeg Eszterházy Miklós Fő-Ispányunk' elölülése alatt. Minden renden lévőknek nagy sokasága vala öszsze-gyülekezve a' N. Vármegye' palotájába. Ő Hertzegsége, Néhai Nagy Consiliárius Úr' helyébe, a' ki sok esztendőkig folytatta az Első Vice-Ispányi hivatalt, igen érdemes Urakat candidált Első Vice-Ispányságra, úgymint: T. Potyondi második Vice-Ispány Urat, Mélt. Gróf Festetits Ignátz Urat, 's a' többek között a' maga Titoknokját (Szekretáriussát) T. Eötves Ferentz Urat, ki már régebbenn a' Provinciális Commissáriátusnál, viselt vala Pestenn Szekretáriusságot."

„A' midőn T. Potyondi és M. Gróf Festetits Ignátz Urak, nem akarták magokra vállalni az Első Vice-Ispányságot: a' Tek. N. Rendek, T. Eötves Urat kiáltották ki Első Vice-Ispánynak, a' ki mind nemes szívére, mind nagy tudománnyára nézve, méltó Fia a' Hertzegi Ház' ősz Fő-Tisztjének, T. Eötves Úrnak; ki, a' 74 esztendőt már meg-haladta, 's 40 eszt — öktől fogva visel a' Hertzegi Háznál tisztségeket olly érdemmel, hogy különös tiszteletbenn vagyon a' N. Vármegye, és minden Tiszti-társai előtt is, kik, válogatott derék emberek lévénn ezen tiszteltt Úr' példája szerént, nyomos hivatalokra té-

ſzik alkalmatosokká magokat, 's ahoz képest Ő Hertzegsége is ſzívesenn igyekezik őket elő-mozdítani."

„Kevés változtatással, meg-hagyattak a' régi Tiſztviselők, előbbeni hivataljokbann."

„A' Gyülés utánn, gazdag és igen víg ebéddel, 370-nél több Személlyekből álló Méltóságokat, 's Nemességet vendéglett meg Ő Hertzegsége."

Légrádból Sept. 21-dikénn: — „A' Dráva igen sebes víz lévén, nem vólt ſzokás, terhes hajókat vontatni rajta a' múltt Aug. 13-dik napjáig: de már ezen említett naponn egy nagy terhű, úgymint, 3500 mérő zabbal rakott hajó vontatódott rajta egéſzſz eddig a' víz' ellenében, minden akadály és kár-vallás nélkül, 's innét a' Muránn tovább folytatta úttyát: minekutánna t. i. e' két folyó-vizeknek a' hajókázáshoz való alkalmaztatására meg-kívántató eſzközöket 's munkákat, példás kéſzséggel el-követtek: Baranya, Somogy, Szala, Vas, Verőcze, Szerem, Körös, 's Várasd Vármegyék, a' Horvát-Orſzági ſzélek' Lakosival, és Stájer-Orſzággal egyetembenn, Somogy Vármegyei Fő-Ispánynak, Gróf Széchényi Ő Exc—jának, mint az e' végre, még a' múllt eſztendő véginn kinevezett Királyi Kommiſzſzáriusnak kórmányozása alatt; ébreſzthető példát ſzolgáltatván ily foganatos próbatétellyekkel, más nagy folyó-vizeinknek is a' köz-jóra czélozó regulázására. (Légrád, a' Dráva' jobb partjánn fekſzik, Szala Vármegye és Horvát-Orſzág' ſzélénn, mint

az általunk meg-küldött Szala Vármegye' Mappájánn lehet látni."

Patakról Sept. 13-dikánn: — „Mind Ung, mind Zemplén Vármegyébenn, Augustus' végével és September' kezdetével, az égi-tüzek sok károkat tettek. Itt Patakonn is bé-ütött egy hangjával rettentő, de el gyengültt erejű menykő, a' Collégium' tornyába, 's öſzſze járvánn az Auditóriumot, 's az ablak karikákat öſzſze-törvén, ki ment, 's nagy kártétel nélkül el-enyéſzett."

„N. Zemplén Vármegyét, a' Magyar Házábann alig haladta meg egy Vármegye is, a' Mántua' ſzerentsés viſzſza-vételénn fundált öröm napjának buzgó 's pompás tartásábann. Újhelybenn, a' hol ſzoktak a' Vármegye' közönséges dolgai folyni, már 8-dik Sept—benn el kezdették az Oroſz Vallásuak az örvendező és hálaadó Isteni-tiſzteletet; Sept. 9-dikénn Fő-Tiſzt. Buzitai Szeldmayer György Egri Kánonok és Újhelyi Plébánus Úr, pompás 's egyſzersmind igen ajtatos örvendező Isteni-tiſzteletet vitt véghez az Újhelyi nagy Templombann, melly háládatos örvendezésnek, meſzſzire ki-hirdető Postái vóltak, a' ſzámos mozsár ágyúk' örömre ébreſztő durrogásai. Ez nap, Seregeink' ſzerentsés elömenetelének meg-gondolására nemesenn felbuzdúlván T. Okolitsnai és Rákóczi Okolitsányi János, Királyi Tanátsos és Első Vice-Ispán Úr, a' Tek. Rendeket gazdagonn meg-vendégelte. Sept. 10-dikénn a' Reformátusok tartották a' hálaadó Isteni-tiſzteletet, sok ágyúk' durrogása alatt. Újhelyi Prédikátor T. Ketskeméti

Úr, fontos tanítást tévénn, Próféta Jeremiás IX: 23, 24. v. Prédikáttziójának minden Szakaſzſzait, ágyúk dörgései külömböztették meg. Nevezetesítette e' napot a' Pataki úgy nevezett Togátus Deákoknak, mindeneknek helybe-hagyásokat sőt álmélkodásokat meg-nyertt, ſzívre ható ékes éneklések, kik, a' mostani Rektorral, 's a' Cantus-Praesessel, ez alkalmatossághoz képest, ſzámosann meg-jelenvén, nem kevéssé nevelték a' roppant Gyülekezetnek örvendézését, 's magok példájokkal meg-mutatták, hogy a' Terméſzet 's a' gyakorlás, gyakrann annyit ſzűl, a' mennyire a' nagy mesterség is alig mehet. Az ezen alkalmatossággal el-énekeltetett Deák Versek illy formánn mentek:

Tandem bona causa triumphavit, Mantua
Usurpatore pulso exultas; jam Tua
Moenia fortia tutatur Austria;
Male partis caret Bonaparte.

Quid jactas nothi Ducis, quindenis mensibus
Partos triumphos? fortiter strictis ensibus
Italiam Suworowius ternis
Restituit, liberatis vernis. — 's a' t.

Ezen a' naponn, Tek. Kazinczi Kázinczy Péter, második Vice-Ispán Úr, a' Vármegye' Rendeit jól meg-vendégelte."

„Itt a' Hegy-allyánn, ha tsak az Ég nem könyörül rajtunk: leſzſz ſzüretre rothadt egresünk."

Elegyes Tudósítások.

Augsburgból Sept. 19-dikénn: — „Az a'

Cs. K. Kommiſzzió, melly a' Rastadt-mellyéki nevezetes gyilkosság eránt tette a' ſzükséges visgálásokat, Gen. Spork elölülése alatt Villingenbenn: már el ment onnét."

Oroſz Nagy-Hertzeg Konsántin Felesége, Karlsbadból, melynek hafznos vizére meſzſzeföldröl el-járnak, Prágába érkezett Sept. 18-dikánn, Romanow Grófné nevezet alatt; a' hová még az előtt való nap oda érkezett vólt a' Nagy-Hertzegné' Attya, Sachsen-Koburg-Saalfeldi Örökös-Hertzeg, egéſzſz Familiájával egygyütt. Prágából a' Nagy-Hertzegné, Brünönn és Krakkónn által, Pétersburgba ſzándékozik viſzſza-térni.

(Az alatt, hogy Kárlsbadbann múlatott a' Nagy-Hertzegné, ott vólt egy darabig az a' híres Oroſz Admirális Grôf Orlof is, a' ki külömbenn is minden eſztendöbenn el ſzokott járni Kárlsbádba; és igen pompássann 's vígann megmúlattatta a' Nagy-Hertzegnét, az Oroſz Csáſzár neve napjának három egéſzſz napokonn által tartott inneplése' alkalmatosságával, melynek örömébenn, minden ott múlatott más fő Vendégeket is gazdagonn réſzeltetett Gr. Orlof.)

Néhai VI-dik Pius Pápa' meg-hidegedett tetemeinek óltatlan méſzſzel lett bé-hintetését, költeménynek állítják némelly Pári'si Újságok, a' mellyek Sept. 13-dikánn költek, 's éppenn ellenkezőt írnak azokról: hogy t. i. bé-balzsamoztatva, 's Pápai ékességbe fel-öltöztettetve, egy ón-koporsóba tevödtek bé, melly koporsót, a' Pári'si Spanyol Követ, 's a' Korinthusi Püs-

pök le-petsételtek. — A' leg-újjabb Tudósítások pedig azt írják Néh. VI-dik Pius hólt testéről, hogy az, Sept. 5-dik éjtszakájánn el-lopattatott, de kik által? annak nem lehetett végire menni.

Jelentés.

Az úgy nevezett Szappan-spiritusnak (Seifengeistnek) Cs. K. privilégiáltt Kéfzítője Króne János Vilhelm Krifzt. Magyar Orfzágba is küldött le ezen meg-esmértt hafznú kéfzítménnyéből, mellyet, a' Cs. K. sassal czímerezett a' Króné Krifzt. János Örökösei' nevével meg-jelelt nagyobb üvegbenn húfz; hasonló kissebb üvegbenn pedig len 12 krajtzáronn meg lehet fzerezni; egy czédulával egygyütt, melly az ezen fzer hafznavételének előadását foglallya magábann, következendő Uraknál:

Pozsonbann: a' Magyar útfzabéli Vasáros bóltbann, *Spielmann*; Nagy-Szombatbann, Vasáros *Velifz* Gottfried; a' Csalló-közbenn, Samarjánn: *Török* György, és Szerdahelyenn: *Neugebauer* Kristóf; Győrött: *Gugenberger* és *Hoffer*; Pestenn: *Pleyer* Pál; Budánn: *Mangolth* Antal; Selmetzbányánn: *Scharff* Dániel; Kassánn: két testvér *Scheibler* Könyváros; Pétsett: *Aigner* János György; Rimafzombatbann: *Frankendorffer* Sámuel; Ro'snyónn: *Frankendorffer*: Sopronbann: *Habengafzt* János; Vefzprémbenn: *Fejér* János; Szathmáratt: *Reifzner* Gottlieb; Nagy-Váradonn: a' veres ráknál lévő Malatz János — Uraknál.

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 30.

Költ Bétsbenn, Mindszent Havának (Octóbernek) 11-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

Tegnap estve olly örvendetes hírt hozott ide egy Kurír a' Római földről, hogy Róma Városának a' Tiberis partjánn fekvő Citadellája, az úgy nevezett Sz. Angyal' Vára (il Castello di S. Angelo) ki-szabadítódott már a' Frantzia és más Republikánusok' kezéből; nem külömbenn Rómától Észak és Napnyúgot között tizennégy óránnyira, az a' derék Kikötőhelyes és erös Város Civitavecchia is. — Remény-

lyük, hogy Ankóna felöl is minden óránn ezt írhatjuk.

A' Hadi Cancellária, következendö új hadi Tudósításokat közlött a' Bétsi német Újságnak Oct. 9-dikénn költ Darabjábann:

1-ſzör: Az Olaſz Orſzági környülállásokról.

„Lovasság Generálissa Mélász, Sept. 26-dik és 27-dik napjainn (a' Pedemontziumi földröl Béts felé) indított Tudósításaibann jelenti: hogy az ellenség, (Pedemontziumnak Turin' mellyékei 's Frantzia-Orſzággal határos ſzéleiröl) Fenestrelle környékéröl, Briançon felé (a' frantzia földre) takarította viſzſza, hadi kéſzületeinek, 's Ipotállyainak nagy réſzét."

„Hasonlóképpen azon Ispotállyait, mellyek a' Génuai földönn vóltak, Nizza felé ſzállította, 's ezen tselekedete is láttatik bizonyítani azt a' hírt felöle, hogy a' fö-quártéllyát Nizzába, (az ez elött Pedemontziumhoz tartozott, de a' Frantziák által el-idegenített Nizzai Grófság' tenger-mellyéki Fö-Városába) ſzándékozik ſzállítani."

„Az Aoſztai völgybenn (Pedemontziumnak Helvétzia' déli felsö vídékeivel határos réſzébenn) körül fogott egy tsapat Frantziaság, Bard nevezetü erös hegyi Várat. — F. M. L. Hadik ugyan által ellenbenn fekſzik ezen Várral; de minthogy sokkal kissebb erövel van, mint az ellenség: nem akarta a' dolgot ſzerentséltetni, addig, mig segíttsége nem érkezik. Meg is in-

dúltak vala már hozzá az említett Tudósítások ſzerént, Buſzi és Bellegarde (Generálisok) Brigádái, Haditárnokmester B. Kray' fő-kórmányozása alatt."

2-ſzor: A' Német Birodalmi környülállásokról.

„Cs. K. Generális (Báró) Szentkereſzti, ki (és a' vezérlése alatt lévő Brigáda) a' Moguntziai Válaſztó-Hertzegségbéli Katonasággal, és fel-fegyverkezett Föld-népével vagyon, Károly Főhertzeghez botsátott híradása ſzerént, Székely és Moguntziai Huſzárokat küldvén el a' Lahn vize felé vi'sgálódni; ezen Huſzárok, Sept. 20-dikánn, Nieder-Breschern-nél, ellenségre találtak 's Limburgig hajtották azt. Mintkogy ott el-állotta az ellenség ágyúkkal a' Város' kapuját: ez okonn, Moguntziai Kapitány Sehröder, neki ment a' Lahn vizének, 's által-gázoltatván rajtá Vitézeit a' hídonn alól, bé-rontott velek a' külső Városba. Ott mindjárt üzőbe vette ismét a' viſzſza vonúló ellenséget, és mikor jó keze ügyibenn látta vólna már azt lenni: úgy tsapott közzé, hogy tsak egy Kapitány, 15-öd magával maradt meg életbenn, 's jutott fogságba; a' több Fr—ák pedig, mind halva maradtak azon a' helyenn."

„Onnan még az nap, Montabauer-ig, és Hadamár-ig, nyomúltak elébb a' vi'sgálódó Huſzárok, 's fordúltak Rheingauba Rüdesheim felé, a' hol viſzont meg-támadtak egy ellenséges Sereg-ſzakaſzt, és sokat le-öldöstek 's meg-sebesítettek belőle, ötvennyóltzat pedig el-fogtak,

kik között két Tiſztek vagynak. — Ditséri Gen. Szentkereſzti, a' fenn nevezett Moguntziai Kapitányonn kivül, a' Székely Huſzárok közzül Bayer Kapitányt, és Lázár Fö-Hadnagyot."

3-ſzor: A' Helvétziai környülállásokról.

„F. M. L. Linken (nem *Linien*, mint a' múlt postánn költt árkusnak 466-dik levél-óldalánn hibássan nyomtatódott) jelentette Károly Fö-Hertzegnek, hogy Szuvarov Vezér' rendeléseihez képest, Sept. 24-dikénn, (Graubündtennek, a' több Helvétziai Tartományok felé ſzolgáló felsö ſzéleitöl) Flims környékéröl fel-kerekedvén, Sept. 26-dikánn estvére, Schwandenbe (Glárus Kántonnak nevezetes Mezö-Városába) érkezett: de a' míg oda jutott vólna: igen erös ellent-állásokonn 's viadalokonn kellett neki által esni: a' kórmányozása alatt lévö derék Vitézeink mindazáltal mindég gyöztek, és sok Fr—ákat is öldöstek le; két Batalionokat pedig, mellyek, ezer háromſzáz föböl állanak, minden Stabális és Fö-Tiſztjeikkel, 's két záſzlóikkal egyetembenn elfogtak."

„Károly Fö-Hertzeghez érkezett más Tudósítások ſzerent, Szuvarov Vezér, a' Pedemontziumbann vitézkedett Oroſz Katonaságot maga mellé vévén, Helvétzia felé indúlt Sept. 14-dikénn, az Asti-i és Riváltai vídékekröl, 's már Sept. 25-dikénn, a' Sz. Gothárd hegyénn által Ursern-ig nyomúlt elö (a' Helvétziai földönn); Cs. K. Gen. Auffenberg pedig már akkor Steeg-

nél állott; (melyhez képest, a' Tigúrumonn innen nyomúlt ellenség, nem tarthatta magát hátúlról bátorságbann.)

Néhai VI-dik Pius Pápának, következendő Épitáfiumot kéfzített itt a' Cs. K. Bibliothékának elsö Al-Gondviselője, Udvari Tanátsos Dénis Úr:

IN

TUMULUM PII VI.

PONT. MAX.

A. MDCCIC. XIV. KAL. SEPT. VALENTIAE IN DELPHINATU EXTINCTI.

Papa Pius, patria Caesenas, Angelus ante
Braschius, ingenio vividus, ore decens,
Casibus adversis in ferum exercitus aevum,
Jure Peregrinus dictus Apostolicus *),
Post varios tandem vitaeque, viaeque labores
Ossa Valentino liquit in exilio.
Perdita sub Sextis semper, testante Poëta **),
Hoc quoque sub Sexto perdita Roma fuit.
Sed ne crede Pii culpa periisse, Viator!
Perdidit heu Romam temporis Impietas!

*) *In Prophetia dicta Malachiae Ep. Hibern.*

**) *Act. Sinc. Sannazario in Epigram. in Alexandr. VI.*

EDITIO STEREOTYPA.

Az építésre ügyeltt néhai Udvari Kommiſzfzió' Tanátsosát és Assessorát, most pedig a' Cs. K. Theréziána Akadémiábann, öfz fövel is Hidraulikát és Mekhánikát tanúló Walcher Pro-

feſzſzor Urat, ötven eſztendöktöl fogva tett haſznos ſzolgálatiért, méltóztatott F. Urunk, minden taksa nélkül, Magyar-Orſzágnak azon tituláris Apáturságával meg-tiſztelni, melynek neve: Belli fontis de Valle in Gutta.

A' F. Magyar Cancelláriánál Referendáriusságot viseltt M. Vlasits Udvari Tanátsos Ur, tegnap végezé el 51 eſztendökre terjedtt életét, vízi betegségbenn.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1. Olaſz-Orſzágiak.

Livornóból Sept. 22-dikénn: — „A' Szárdíniai Király, ide érkezett mai naponn Szárdínia Szigete' Fő-Városából Cagliáriból: 's megy innét Florentziába, onnét pedig Turinba. A' Pedemontziumi Sereg' ſzámát, huſzonhat ezerre ſzándékozik nevelni Ő Felsége."

Verónából Sept. 26-dikánn: — „Hogy a' Génuai földönn, a' Bochetta ſzoross járását, melly, igen nagy védelme Génua' Városának Pedemontzium ellen, 's magát Génua Városát is el-hagyták végre a' Fr—ák: egy nagy oka vólt ugyan ennek, a' Génuábann uralkodott nagy éhség is, de igen sokat tett erre az is, hogy mivel a' Cs. K. Katonaság' diadalmai Cuneo felé terjedtek vala már ki: féltek a' Fr—ák, a' hátúlról való körül vétettetéstöl."

Mediolánumból Sept. 26-dikánn: — „Génua Városának a' Frantziák' kezéből lett ſzeren-

tsés ki-szabadúlása' örömében, olly nagy részt vett ezen Város; hogy a' múltt éjtszaka, egész szenn ki vólt világosítva."

Ankónában, sok onnét ki-szökött Személlyeknek egygyező bizonyítása szerént, olly szükség vagyon; hogy egy font igen szegény kenyérnek, tizenkét Bajocchi az árra. (Egy Bajocchi, 12 krajtzárt teszenn.)

A' Róma ellen rendeltt Cs. K. Seregoszttállyal, melynek Vezére Gen. Frölich, két ezer Orosz Gránátérosok is egygyesítették magokat.

Mediolánumból Sept. 17-dikénn: — „A' Helvétusoknak itt lévő jószágaik el vóltak foglalva: de már fel-szabadítódtak, mivelhogy úgy tartatnak, mint a' Cs. K. Felséggel frigyes Nemzet' jószágai. — Ellenbenn az innét Fr. Országba ki-költözött, 's a' Revolútzió' Históriájából igen esméretes Személlyeknek jószágaik konfiskáltattak, minémüek: Serbelloni; Visconti; Melzi; Mosati; Sommariva; Sopransi 's a' t."

2.) Helvétziaiak.

Ravensburgból (a' Német Birodalom' Sváb Kerületéből) Septemb. 30-dikánn: — „A' melly ágyúzás tegnap hallatott itten a' Helvétziai földről, Konstántzia (Kostnitz) Városánál történt, melly Várost, el-foglalták ugyan délbenn a' Fr— ák: de már estvére estvére el-verettettek belőle a' Ts. K. Vitézek által."

Lindauból Oct. 1-sső napjánn: — „Bizonyos, és az igaz ügy jó Barátinak, nem kevés vígaszt alására szolgál, hogy Szuvarov Vezér,

Helvétziának kis Kántonaibann áll; 's a' Seregének jobb ſzárnyát, azon Cs. Kir. Sereg-ſzakaſzok formállyák, mellyeket: Linken, Auffenberg, és Jellachich Generálisok kórmányoznak."

Schafhausenből Sept. 29-dikénn: — „Nauendorf és Kienmayer Cs. K. Generálisok, Orosz Gen. Korsakovval egygyütt, ismét elébb ſzándékoznak nyomúlni Tigúrum felé."

3. Hollandiaiak.

Sept. 19-dikénn estve, és Sept. 20-dikánn reggel, valamennyi híradások tétetödtek közönségesekké Hágábann és Amsterdámbann, a' 19-dik Septemberi ütközetről: mind a' Fr—áknak és Hollandusoknak tulajdonították a' győzedelmet, és ennek jeléül, négy ezerre tették az ellenség' veſzteségét; 25-re az el-vett ágyúk, és ötre az el-nyert záſzlók ſzámát: azombann már Sept. 20-dikánn délbenn meg-vallotta a' Directoriális Tudósítás is, hogy az Anglusok' bal ſzárnya, egéſzſzenn meg-vertę a' Hollandusok' jobb ſzárnyát, és Hollandus Generális Daendels, ezen meg-verettetés utánn, kénteleníttetett magát hátra-vonni.

A' Pruſzſziai Birodalomnak egy nevezetes Városabéli (Weseli) Újság is közöl egy Levelet, a' Frantziák 's Hollandusok, és az Anglusok 's Oroſzok között Sept. 19-dikénn történtt viadalról, melly Levél Sept. 26-dikánn költ Emmerichből, 's ezeket foglallya magábann:

„Az Anglusoknak 's Oroſzoknak, 19-dik Septemberi veſzteségjek, nem áll többöl öſzſze-

séggel: 2767 embernél. 1800 Oroſzok t. i. halva-maradtak, és 967 Anglusok 's Oroſzok fogságba estek. Ellenbenn, az el-esett, meg-sebesedett, és el-fogatott Fr—ák' ſzáma, három ezerre megy; a' Batavusok közzül pedig, 137-en hűllottak el, 1247-enn estek sebbe, és 1700-an réſzſzerént el-fogattak, réſzſzerént önként mentek által az Anglusokhoz. A' Fr—ák 's Batavusok tehát egygyütt, veſztettek 6084 embert, következésképpenn 3317-el többet: mint az Anglusok 's Oroſzok. A' Batáviai Seregből 123 Tiſztek réſzſzerént halva-maradtak, réſzſzerént el-fogattak, 's réſzſzerént által-mentek az Anglusokhoz. (*Itt név ſzerént neveztetnek meg némelly halva-maradtt Hollandus Fő-Tiſztek; és egynehány Bat—ok, a' mellyekből alig maradt meg valami kevés réſzetske.*) A' Fr—ák 's Batavusok nem nyertek még tsak egy tenyérnyi földet is: sőt a' fő-quártéllyok viſzſza felé ſzállítódott Alkmárba; az Anglusok 's Oroſzok ellenbenn Hoornot el-foglalták."

Brüſzſzelből Sept. 26-dikánn: — „Az Anglusok Sept. 19-dikénn el-foglalták vala ugyan diadalmassann a' Hoorni tanyát: de hogy az Oroſzokkal egy líneábann lehessenek, ismét el-hagyták azt Sept. 20-dik éjtſzakájánn.

Negyven millió forintra betsültetnek azok a' Hollandus hadi és más hajók, mellyek el-ſzakadtak a' frantzia módi Batáviai Respublikától, 's viſzſza-tértek az Araúziói (Orániai) Hertzegnek mint a' Hollandiai Respublika vagy Fri-

gyes-Belgiom törvényes Helytartójának 's örökös Fő-Vezérjeknek kórmányozása alá.

4. Frantzia-Orſzágiak.

Páris'ból Sept. 23-dikánn: — „A' mi napnyúgoti partjaink hoſzſzábann, főképpenn Breſzt előtt, egy nagy Angl. Hajós-sereg járkál fel 's alá: 's láttatik viadalra kéſztetni a' Breſzti Kikötőhelybenn fekvő Fr. és Sp. egygyesültt Hajós-sereget."

„Pedemontzium' völgyeibenn, Pignerólnál, az úgy nevezett Waldensesek, sok kárt teſznek a' Championet (Fr. Vezér) seregébenn, mellynek leg nagyobb réſze, új Katonákból áll. Ezen seregből, ſzázanként is ſzökdösnek viſzſza a' gyerkőtz Katonák, nagy rongyosann, 's a' koplalás miatt minden ſzínekből ki kelve, Déli Oſztállyainkba, a' hol külömbenn is kevés baráti vagynak a' Respublikának."

„Tegnap, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak Garrau nevezetű Tagja, olly Végzést hozatott a' Gyüléssel: a' melyből ki-tettzik: hogy sokann kívánnák Fr. Orſzágbann, még az elő-kelő emberek közzül is, a' Királyi igazgatás' helyre-állításának feltétele alatt kötendő Békeséget: minthogy az említett Végzés, halállal fenyegeti az ollyatén Direktorokat, Generálisokat, Miniſztereket, Törvényhozó-gyülési Tagokat 's a' t. kik az említett feltétel alatt javaslanák és sürgetnék a' Békesség-kötést."

„Egyſzersmind azt is el-akartatta végeztetni Garrau, hogy a' hadfolytatás' czéllya fe-

ről, tudósítani kell, különössenn a' végett kéfzítendő előadásbann, a' Fr. Nemzetet, és az Európai Hatalmasságokat; de ezen javaslásnak megvi'sgálását, egy Kommifzfziónak adta által a' Tanáts."

„Belgiombann, a' Katonáknak ki-írtt 's ki rendelt Iffjak, fzázanként hagygyák oda a' Fr. zászlókat."

„A' l' Ennemi des Tyrans című ide való Újság, minekutánna olly tüzessenn ki kelt vólna Sieyes és Barras Direktorok ellen, (*mint jelentettük a' múlt postánn*): fzörnyenn lehord a már a' Törvényhozó-gyülésnek nagyobb réfzét is, egy későbbi Tzikkelyébenn, mellyet a' Gyülésnek kissebb réfzéhez intézett, illy feIűl-írás alatt: A la minorité du Corps legislatif. „Törvényhozók! — *így kezdi befzédét hozzájok* — nagyobb réfze a' ti Gyülésteknek, mind a' most élők', mind a' következendő Maradék' átka tárgyává tette magát az utólsó 30-dik Prairiáltól (18-dik Júniustól) fogva." — Továbbá meg is nevez némellyeket a' Törvényhozó-gyülés' Tagjai közzűl: „Míg — *úgymond* — az ollyan Tagok, mint: Poultier; Courtois; Bailleul; Hardy; Rewbell: Chazal; Regnier; Boulay (de la Meurthe); Lucian Bonaparte &c. &c. &c. fertéztetik a' magok jelenlétekkel a' ti gyüléseiteket: mind addig, gigási lépésekkel nyomúl elő a' Kontra-revolútzió, a' maga czélja felé. — Ezek az emberek, rakva vagynak gonofz tselekedetekkel. — Ti, büntetésre akartátok vonni, az álnok

és Haza-árúló Ex-Direktorokát; Ti, ki akartátok hirdettetni, hogy veſzedelembenn vagyon a' Haza: 's nem boldogúltatok. — — Még egygyet kell véghez vinnetek, azt t. i., hogy űzzétek ki kebeletekből, azt a' közzétek hamissann bé-iktattatott Korſzárt, azt az álnok Bonaparte Luczián. Tudja kiki közzületek, hogy ez, nem egyéb, egy fortélyoskodó Iffjúnál; ha tovább is halgattok: Haza-árúlók vagytok. Rántsátok le rólla az áll-ortzát. És ha ezen hamissann bé-iktattatott Ember' baráti, még azon próbáknak bé-mutatása utánn is győzedelmeskednek: hogy t. i. nem vólt még Ő (Bonaparte Luczián) huſzonöt eſztendös akkor, a' mikor Tagjává válaſztódott a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak, mivelhogy a' ſzületése' fel-jegyeztetését magábann foglaló laistrom bizonyítja felőle; hogy, 1775-dik eſzt — nek Májussábenn ſzülettetett; és hogy a' Liamone Oſztálya' réſzéről éppen nem vólt semmi válaſztani való Törvényhozógyülési Tag, a' Respublika' 6-dik eſztendejére: — már akkor tinéktek elég vígaſztalástok leſzſz az, hogy meg-tselekedtétek, a' mivel tartoztatok. "

Bernadotte azért tétetödött ki a' Had-Miniſzterségből: mert a' Direktórium' meg-buktatásánn dolgozó Felekezettel tartott. Azon írássokra a' Direktoroknak, melybenn nékie, a' Miniſztersége' meg ſzünése adódott tudtára: így válaſzolt a' többek között: Magatok meg-ítélhetitek, ha én meg-érdemlem é' húſz eſztendei sa-

nyarkodások után, az Invalidusi fizetést. Azt meg is nyerte.

Bernadott-nak Invalidusi-penziójára nézve, azt jegyzi meg a' Journal des Hommes Libres czímű Újság: hogy mivel a' Direktórium meg nem határozta, millyen penziója járjon Bernadotte Doktornak: Generálisi, Követi, avagy Had-Miniſzteri e'? tehát — úgymond — jele ez annak: hogy Bernadotte úgy is ſzükölködik penzió nélkül, mint Philosophiae-Doctor (melly titulust Ő a' Giſzſzai Universitástól nyert.)

Cs. K. Gen. Mack, Dijonbann vólt még, az újjabb Pári'si Tudósítások ſzerént, mellyek panaſzossann említik, hogy jóllehet régolta sürgette már Mack Generális, a' Hadi dolgokra ügyelő Miniſzternél, még pedig a' betesgedéséről ſzólló bizonyságai mellett az Orvosoknak, hogy a' Fr. Direktórium botsáttatná viſzſza ötet, akár tserébe; akár betsületébe kötött ígéretére: mind azáltal nem telyesítödött vólt még a' kérése ezen derék Vitéznek.

Elegyes Tudósítások.

F. M. L. Bellegarde, kiröl írtuk vólt, hogy a' Berlini Udvarhoz vagyon rendelve Követnek: még Bétsbenn vagyon.

Szuvarov Vezér, az Oroſz gyalogságot oly viaskodás módjábann gyakoroltatta mostanság, hogy nagy kiábálások között, bajonettal rohanjon egéſzſz tsata rendbenn az ellenségre.

Abukirbann benn vagynak e' újra a' Fr—

ák vagy nem? — még semmi officiális Tudósítások nem érkeztek eránttа.

Krakkóból Oct. 1-sö napjánn: — „Sept. 27-dikénn délutánn, ide érkezett Prágából jövén, az Oroſz Nagy-Hertzeg Konstántínus' Felesége; estvére pedig Magyar-Orſzág' Nádor-Ispánnya. Más nap az itt lévö Cs. K. Kommiſzſzárius Gróf Trautmansdorf, és ennek Hitvese által, el-vezettettek mind a' két Fö-Vendégek, a' Vilicskai só-aknákhoz, mellyeknél muzsikaſzóval fogadtattak, 's meg-nézegették a' bánya' üregeit, és a' só körül tenni ſzokott minden foglalatoskodásokat, 's az ott lévö Várbann ebédeltek. Estvére viſzſza-tértek ide, 's a' Teátromot meg-tiſztelték jelenlétekkel. Sept. 29-dikénn reggel tovább folytatta útját a' Fö-Hertzeg Palatínus, Pétersburg felé; valamint tegnap a' Nagy-Hertzegné is."

Erdélybenn, a' F. Guberniumnál Concipistai ranggal ſzolgáltt Dantzkay József Urat, méltóztatott F. Urunk, a' Dévai Distriktusbéli Provinciális Kommiſzſzáriussá nevezni, Néhai Zeik 'Sigmond Úr helyébe.

Magyar-Orſzág.

A' Magyar-Orſzági Növevényeknek fel-keresésébenn haſznossann fáradozó Orvos-Doktor, és a' Pesti Universitásbann Chémiát tanító 2-dik Profeſzſzor Kitájbel Hazá kfia, fel-találta, a' Kir. Helytartó-Tanáts' jelentése ſzerént: hogy az a' tsemete, mellyet magyarúl *Szemeresé*-nek

vagy *Szömerczé*-nek neveznek; Görög, Örmény, Illíriai, Oláh és Oroſz nyelvenn pedig: *Szkumpiá*-nak vagy *Szkumpiná*-nak; 's a' mellynek levelei nélkül, nem lehet kordovány-, ſzattyán-, és ſzafffián-bört kéſzíteni, mellyek ugyan azért, a' Török Tartományokból hozattatnak bé Máramaros Vármegyébe; bövenn teremnek a' Magyar földönn; hanem az el adni való fa' öſzſze-rakása' alkalmatosságával el-hányódnak. Elég terem nevezetessenn illyetén tsemete, és még a' leg jobb féle, mind azon halmokonn és meſzes hegyekenn is, mellyek, Budától kezdve, Fejér; Veſzprém; és Szala Vármegyékenn által, a' Balaton tava' kezdödéséig, Keſzthely felé terjednek.

A' Felséges Cs. K. Família' saját jóſzáginak Fő-Gondviselöjét M. Holzmeister Ágoston Udvari Tanátsos Urat, méltóztatott Ő Felsége Magyar Nemességgel minden taksa nélkül megtiſztelni, 's jutalmaztatni azon buzgóságáért, a' mellyel igyekezik nem tsak Auſztriábann, 's Cseh és Morva Orſzágokbann; hanem kivált Magyar-Orſzágbann, a' Spanyol fajta juhokat ſzaporítani, már is nagy, és ezentúl még nagyobb haſznára a' Közönségnek; melly köz-haſznú ſzíves fáradozáshoz, az az érdeme is járúl ezen meg-tiſzteltt Úrnak, hogy a' hadfolytatásnak köz-terhét, maga réſzéről telyes tehettsége ſzerént könnyítette mindenkor.

Jelentés.

Az úgy nevezett Szappan-spiritusnak (Seifengeistnek) Cs. K. privilégiáltt Kéfzítője Króne János Vilhelm Krifzt. Magyar Orfzágba is küldött le ezen meg-esmértt hafznú kéfzítménnyéből, mellyet, a' Cs. K. sassal czímerezett a' Króné Krifzt. János Örökösei' nevével meg-jelelt nagyobb üvegbenn húfz; hasonló kissebb üvegbenn pedig len 12 krajtzáronn meg lehet fzerezni; egy czédulával egygyütt, melly az ezen fzer hafznavételének előadását foglallya magábann, következendő Uraknál:

Pozsonbann: a' Magyar útfzabéli Vasáros bóltbann, *Spielmann*; Nagy-Szombatbann, Vasáros *Velifz* Gottfried; a' Csalló-közbenn, Samarjánn: *Török* György, és Szerdahelyenn: *Neugebauer* Kristóf; Győrött: *Gugenberger* és *Hoffer*; Pestenn: *Pleyer* Pál; Budánn: *Mangolth* Antal; Selmetzbányánn: *Scharff* Dániel; Kassánn két testvér *Scheibler* Könyváros; Pétsett: *Aigner* János György; Rimafzombatbann: *Frankendorffer* Sámuel; Ro'snyónn: *Frankendorffer*: Sopronbann: *Habengafzt* János; Vefzprémbenn: *Fejér* János; Szathmáratt: *Reifzner* Gottlieb; Nagy-Váradonn: a' veres ráknál lévő Malatz János — Uraknál.

A'

TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 31.

Költ Bétsbenn, Mindſzent Havának (Octóbernek) 15-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Rómának, és Civitavecchiának Cornettóval egyetembenn, a' Fr — ák' kézéből lett kiſzabadíttatásáról, Báró Frölich Cs. K. Feldmarschallieutenánt' Tudósítását, Gróf Stahremberg Főhadnagy hozta ide a' múltt Tsötörtökönn estve. Ezen Tudósítás ſzerént, egy Anglus Hajósereg-ſzakaſz' Vezére Troubridge Úr lépett alkura, az egygyesültt Hatalmasságok' nevébenn, Garnier Fr. Generálissal, a' ki Kórmányozó

vólt a' Római földönn, melly alku ſzerént Cornettót és Civitavecchiát Sept. 29-dikénn délutánn, az Anglusok foglalták el; Rómát pedig, Sept. 30-dikánn a' Nápolyiak. Nem lévén ki-terjedve ezen alku Ankónára: F. M. L. Frölich, ki éppen Civitavecchia felé üzött vólt egy rakás ellenséget: midön meg-hallotta az említett ſzerentsés történeteket: nyombann indúlt egy Sereg-ſzakaſzſzal Ankóna környülállásainak megvi'sgálására.

Ezeket, nem külömbenn a' Toskánai és Római földönn tett elöbbeni elömeneteleit F. M. L. Frölichnek, minekutánna elöadta a' Hadi Cancellária, a' Bétsi német Újságnak 12-dik Októberi Darabjábann: közlötte még ezeket is:

Lovasság-Generálissa Mélász, következendő értelmü Tudósításait indította Bétsbe, Septemb. 30-dik éjtſzakájánn Pedemontziumból:

„A' Génuai tenger-mellyékenn, önként el hagyta az ellenség, némelly elöre való tanyáit; hanem a' S. Margarittairól, Morozzónál, a' Vürtemberg Dragonyos Regementjebéli Vodaivsky Oberstlieutenánt által viſzſza-verettetett."

„Feles ſzámmal húllottak el az ellenség közzül, 's fogságunkba is estek öt Tiſztek és hetven Közemberek."

„Minden Tudósítások, mellyek, a' Génuai tenger-mellyékről érkeznek, bizonyítják, hogy az ellenség' fö-quártéllya, által ſzállítódott Finaléba, és hogy Championet Vezér; minden Seregeit, mellyek azonn a' vídékekenn vóltak, ſzándékozott Cuneo (Coni) Várához gyüjteni."

„Az Aoſztai völgybenn, mihelyt meg-hallotta az a' Fr. Sereg-oſztály, melly Bard Várát körül fogta vala, hogy Hadi-Tárnokmester Báró Kray érkezett két Brigádákkal Gróf Hadik F. M. L. segíttségére: tüstént oda hagyta a' nevezett hegyi Erősséget, és már Sept. 29-dikénn; a' Jouvet hegyénn is keresztül ment: melyre nézve Báró Kray is viſzſza-tért ismét az Armádiához.“

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

A' Károly' Fő-Hertzeg' Seregénél lévő Cs. Kir. Miniſzter Gróf Lehrbach, egy igen buzdító írást intézett Sept. 24-dikénn Mörsburgból, a' Száb Kerület' Rendjeihez, a' melybenn hathatósann ſzívekre köti né'-iek, a' Vezér Fő-Hertzeg' kívánságának halaſzthatatlan telyesítését, hogy t. i. a' melly Batalionokat most egyſzeribenn ki lehet állítani: azokat minden haladék nélkül küldeni kell Ő Fő-Hertzegségéhez; a' Kompániánként ki-állíttathatandó Katonaságot pedig Ulmába, a' hol további rendelések fognak azok eránt tevődni: 's ugyan ezt tselekedjék az ollyan Rendek is, a' mellyek, öſzſze fogva állíthatnak ki egy egy Kompániát.

A' Moguntziai Válaſztó-Hertzegségbéli felfegyverkezett Népnek egy réſze, minden tíz nap, friss néppel váltódik fel, hogy a' gazdaság foly-

tatásábann se' essen semmi hijánosság: hanem a' Spessartowaldi Stuttzosok nem változnak.

A' mely 10 krajtzárjok naponként való zsóldúl jár ki a' Moguntziai Válaſztó-Hertzegségbéli fel-fegyverkezett Lakosoknak: azt az Angliai Udvar fizeti. Arany és ezüst érdem-pénzek is veretődnek ezen Vitézeknek meg-jutalmaztatására, mely pénzekkel, 50 től fogva kétſzáz forintig terjedő eſztendei fizetések vagynak egybe köttetve. Azok, a' kik arany érdem-pénzeket nyernek: minden eſzt—benn Sept. 1-ső napjánn, a' midőn t. i. fel-állott az Inſzurrektzió, a' Válaſztó-Hertzegi aſztalnál ebédelnek; a' Templombann a' Válaſztó-Hertzegi Tiſztviselők mellett ülnek, és egyſzer eſzt—benn, fel fognak olvastatni közönségessenn a' prédikálló-ſzékből, kinek kinek Hérósi tettei.

Frankfurtból Oct. 5-dikénn: — „Tegnap délelőtt a' Nidda vizénn felül meg-támadták a' Fr—ák, a' Moguntziai reguláris és Polgár-katonaságot Délutánn, innét nem meſzſze is mutogatták némelly Fr. Lovasok magokat a' Bockenheimi útonn: de estvére, ismét viſzſzatértek."

Konstántzia Városának és a' Pétershauseni Apáturságnak a'Cs. K.Vitézek által 29-dik Sept—i viſzſza-vétettetése a' Fr—áktól, következendő módonn esett meg: Ferdinánd Fő-Hertzeg Dragonyos Reg—béli Hollinka Fő-Hadnagy, harmintz Vitézeket maga mellé vévén: fegyveres kézzel támadta meg Pétershausenbenn a' Fr—ákat, 's el is verte belőle diadalmassann: melly idő köz-

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

benn egy Vitéz, ugyan ezen Reg—ből, 's nevezetessenn a' Kapitány Báró Sttutterheim Svadronnyából, által-úſzott a' Rajnánn, 's el-óldván annak bal partjától tizenöt hajókat, ſzerentsésſenn által ſzállította a' jobb parthoz, a' hol tüsténT fel-kapván azokra az említett Svadron, által-evezett Konſtántzia Városához, meg-nyomta ott hirtelenséggel a' Fr—ákat, egy réſzt el-fogott belölök, alkalmas prédára is tett ſzert, és jó darabig üzte az ellenségnek meg-futamodott réſzét. Oroſz Generális Titov, ſzép ſumma pénzzel ajándékozta meg ezen derék Vitézeket.

2. Olaſz-Orſzágiak.

A' Tortónai Várbann vólt Fr. Orizetet viſzſza-tartóztatta Szuvarov Vezér, azért: mivel az, a' Vár' által-adását meg-előzött 18 napi Fegyvernyúgvás' ideje alatt, fogadása ellen, kéſzakartva el-rontotta, az ott találtatott holmiknek nagy réſzét, hogy haſznát ne vehesse azoknak a' diadalmas Sereg.

Rieti Városának (a' Római földönn) terhes sorsa vólt, hogy példáúl ſzolgállyon, minden pártosoknak el-rettentésére. Minthogy t. i. erőhatalommal kellett oda bé-rontani a' Nápolyi Katonáknak: a' Fr. Orizetnek egy réſzével egygyütt le-öldösték a' Jakobínus Lakosoknak is egy réſzét; a' több réſzét pedig az ollyatén Lakosoknak, kik a' Fr—ákkal tartottak, réſzſzerént agyon lövettették; réſzſzerént Aquilába ſzállíttatták, és a' Várost fel-dúlták.

Palermóból Sept. 5-dikénn: — „A' Nápolyi Király, mind a' maga F. Háza, mind az Országh körül tett nagy szolgálatait Anglus Admirális Nelsonnak, olly rendkivül való módonn jutalmaztatta meg, a' millyen rendkivülvalók vóltak az Admirális' érdemei; nevezvén Azt Bronti-i Hertzeggé, melly ranggal, tizennyóltz ezer dukáti jövedelem vagyon esztendőnként egybe-köttetve. (Egy Dukati a' Náp. földönn, tészen 1 forintot, 's 50 xrt.) — A' Nápolyi Anglus Követ Hamilton Úr, maga személlyére nézve, egy arany kardot kapott ajándékbann, nagy gyémántokkal ki-rakva: 's a' Felesége, hasonlóképpenn gyémántokkal olly gazdagonn és kellemetessenn ki-rakott nyakba való ékességet; före való rezgő tűt; 's kar-kötöt, a' millyeneknél már szebbeket képzelni se' lehet."

„Portugallus Admirális Nizza Márkézét Sz. Januárius Rendje' Vitézévé nevezte Ő Felsége; 's a' Vitézi köntöst, maga adta ezen érdemes Tengeri Vezérre."

3. Hollandiaiak.

Utrecht (Ultrajektum) Városából Sept. 25-dikénn: — „A' Zuidersee-t, egészszenn el-foglalták az Anglusok; 's Fríziának Stavereni partjára is szállítottak ki földi Katonaságot."

„Már Edámbann is benn vagynak az Anglusok, és egy újj szállítmány Oroszság érkezett hozzájok."

„A' Gen. Daendels vezérlése alatt lévő Hollandus Seregről nem igen jó hírek kerengenek:

hogy t. i. egéſzſzenn körül vólna véve az Anglusoktól, kikhez igen sokann is ſzökdösnek által belöle."

Amsterdámból Sept. 24-dikénn: — „Az ide által ſzállított Oroſz és Anglus foglyokat, tsak hogy lelkekbe nem vették a' Lakosok."

„Ezen Város elött, mutogatják már magokat az Anglus hajók."

„A' mi Seregünk hadi kaſzſzája ide ſzállítódott. Hallyuk is, hogy Sept. 20-dik és 21-dik napjainn új viadalok lettek vólna: de a' mellyekről nem adott még ki a' Direktórium semmi jelentést."

Hágából Sept. 27-dikénn: — „Nagy megháborodást okozott itt, egy Hír-hozónak olly jelentéssel lett érkezése: hogy feles ſzámú Anglus hajók ſzállottak bé, a' Pámpusonn; 's a' Fr — ák, nyakra före vonnyák viſzſza magokat. Félö, hogy Amsterdámot minden óránn vínni fogják az Anglusok. Annyi bizonyos, hogy már ök birják Hoorn-ot, Medenblicket; Enkhuysent, és Purmerendet."

„A' Daendels Gen. kórmányozása alatt lévö Hollandus-sereg állapotjáról még semmi bizonyost nem tudtunk itt tegnap, annál többet; hogy már öt Bat — ok mentek által belöle az Anglusokhoz."

„A' Törvényhozó-gyülés, ide ſzándékozik hagyni hólnap ezen Várost."

(Pampusnak neveztetik az Y nevezetü nagy víznek, mondhatni: tenger-kebelnek a' Zuidersee-

be való ſzakadása. Az Y, Ye, vagy Ya, ſzinte egéſzſz Éſzaki Hollandiától el válaſztja Déli Hollandiát. — Amsterdámnak az Y felöl való óldala, két sor palánkokkal van el-kerítve. Ezen kerítésenn azombann, itt ott, nyílások vagynak hagyva, mellyekenn a' hajók ki 's bé járhatnak.)

4. Nagy-Britanniaiak.

Londonból Sept. 20-dikánn: — „ Napkeleti Indiából által küldödött ide, Néhai Tippo Saib' testamentoma, és azt a' Kötést magábann foglaló írás is, mellyet a' Fr. Direktórium tett vala Tippóval, mely hiteles írás, ezen ſzerentsétlen Fejedelem' palotájábann, egy zöld ládátskábann találtatott meg. Közönségessé fog tevödni nyomtatásbann ezen írás: azombann már elöre is tudunk annyit belöle, hogy Tippo, a' Frantziák' segíttségével el-nyerettetendő Anglus hajókat és Kikötöhelyeket, mind magának akarta által adatni a' Fr—ák által, és azutánn oſztozott vólna velek azokonn."

„ A' még eddig esmeretes leg ſzebb gyémántdarabok közzül egy az, a' mellyet, Tippo Saib Kintses-házábann találtak az Anglusok."

Napkeleti Indiábann, Szurinam nevezetü Koloniájok a' Hollandusoknak, még két eſztendökkel ez előtt meg-kérte vala a' Jamaikai Anglus Gubernátort, hogy venné által ötet az Angliai Udvar' óltalma alá. E' folyó eſztendő Júliussának 10-dik napjánn el is indúlt oda Martinik Szigetéből Lord Hugh Seymour, öt Anglus

líneai hajókkal, 's egynehány Fregátokkal és Salupokkal, mellyekenn földi Katonaságot is vitt. Egy Dánus hajó — Bekkerskow nevezetű — Napnyúgoti Indiának Santa-cruxi partjaitól érkezvén Angliába, olly biztatatást nyújtott az ide való Admirálitásnak, hogy eddig kéttség kivül az Anglusok' kezébenn vagyon immár Szurinam.

„Azon öt Spanyol líneai hajók, mellyek, minekutánna soká tartózkodtak vólna Rochefortnál; onnét Breſzt felé indúltak; de el nem sülhetvén ezen igyekezetjek, tsak a' l' Orienti Fr. Kikötőhelybe vették vala bé magokat: addig ólálkodtak, mig módot találtak végre benne, hogy ki-lophatták l' Orient alól magokat, 's viſzſza-tértek Spanyol Orſzágnak Ferroli révpartjához."

Londonból Sept. 21-dikénn: — „Caroline nevű Fregátunk, 3 Spanyol hajókat fogott el, a' mellyek, gazdag teréhvel indúltak Amérikából."

„Valósággal hadat hirdetett már az Amérikai Respublika ellen, a' Fr. Direktórium."

„A' Hollandiai Helytartó-Hertzeg' első ſzülött Fia, az Araúziói Hertzegség' örökőse mellett, ezer Hollandusok ſzolgálnak már mint Testörzők, kik a' Hollandiai földönn mentek által hozzá a' Batáviai Seregből."

„Harris Generálisunk, a' ki Tippo Saib uralkodásának véget vetett, egy mezőségi Prédikátornak a' Fia, mint Admirális Nelson."

Gibráltárbann, némelly Irrlandusok el akarták tsábítani a' Katonákat, hogy öldössék le a' Tiſzteket, 's adják által az Erősséget, a' Fr— áknak. Ezen ſzándék jókor ki-tudódvánn, a' Bűnösök el-fogattattak, 's agyon lövettettek; és a' nállok találtatott nagy summa pénz; mellyel a' Fr—ák veſztegették meg öket, a' gonoſz feltétel ki-nyilatkoztatóinak adódott jutalmúl.

5. Frantzia-Orſzágiak.

Joubert Epitáfioma:

Veni; Vidi; Vixi.

Jourdan Generálisnak most jutott eſzibe, olly dolgot rebesgetni, a' melynek már avagy tsak valamennyire is feledékenységbe lett menésénn méltánn örvendhetett. Egy Munkának ki-adásával biztatja t. i., elöre való Híradásbann a' Közönséget, a' melybenn meg akarja mutatni, hogy Ötet nem verte meg Károly Fő-Hertzeg. — Ezen különös híradást valakik tsak olvasták, mind el nevették magokat: és már sok tréfás éſzrevételekre is ſzolgáltatott alkalmatosságot Jourdan maga ellen, említett Jelentése által. A' többek között egy Újságbann mindjárt azutánn, következendö rövid beſzélgetés olvatatott:

„Mi újság az Ötſzázak' Tanáttsábann?

„Az, hogy Jourdan, a' Haza' veſzedelembenn való létének közönséges ki-hirdettetését sürgette."

„Úgy e'? Hát talám ismét Vezérré tétetödött ö?"

Párisból Sept. 25-dikénn: — „A' Suánok némelly Vezéreinek, úgymint Therme, Lamothe-Vedel, Négre, Dutau 's a' t. nevezetüeknek el-fogattatása, ki-hirdetödött ugyan itt mostanság, mindazáltal tsak hamar azutánn, igen kedvetlen értelmü Irást botsátott a' Belsö bátorságra ügyelö Miniſzter a' Direktorokhoz, a' melybenn panaſzolta nékik, hogy még az olly vídékekenn is kezdi már jelengetni magát a' pártütés, a' mellyeknek tsendességbenn lejendö maradását lehetett vala reményleni; és hogy egéſzſz Armádiai lábon állanak Fr. Orſzág' napnyúgoti réſzeibenn a' Suánok, kik elött mutatni se' merik magokat, az ollyatén jóſzágoknak Birtokosi, mellyek ennekelötte, a' Koronához, 's az Egyházi Rendhez tartoztak, és a' le-öldösött, vagy kiköltözött Nemesekéi vóltak."

(A' Suán (Chouan) nevezet, egy Chouan nevezetü Vezérröl ragadt a' Vendei (Poitou Tartománnyabéli) Rojalistákra vagy Királyt kívánó Lakosokra: mások ſzerént pedig, a' baglyokról, (mellyek frantziául Chouetteknek neveztetnek) azért, hogy elöſzſzör, tsak éjtſzaka jártak ki a' Suánok; nappal pedig, rengeteg erdökbenn és köſziklák köztt tartózkodtak.)

Sieyes helyébe, Gohier lett Elölülövé a' Direktóriumbann, 's ö tartotta már a' Respublika' 8-dik eſztendejének elsö napjánn, Sept. 22-dikénn, a' ſzokott helyenn, t. i. az úgy nevezett Márs' mezejénn, az Innepi Beſzédet, melybenn, akaratja ellen is kéntelen vólt meg vallani: mennyire meg-hasonlottak egymás kö-

zött a' Frantziák, mivel igen hoſzſzasann buzdíttotta Őket egygyességre az Egygyesség' Óltáránál, 's egéſzſz Imádságot tartott a' Concordiához, mint valamelly Istenséghez.

A' Prudhomme tzímű Ujság ellenbenn, a' Direktoroknak 's egyéb Elöljáróknak adott igen érezhető 's hoſzſzas letzkét, következendő értelmű jövendölésébenn: „Ha — úgymond — ez az új eſztendő, nem az utólsó már az olly eſztendők közzül, a' mellyekbenn, orránál fogva hurtzoltatott a' nép, a' politikai Amítók által; ha még továbbra is ontani kell néki hijjába a' vérit; ha még ezentúl is nöttön nő a' nyomorúsága; ha az igazgatásbéli tsalárdkodás (machiavellismus) meg nem ſzünik; ha a' törvények uralkodása nem váltja fel a' kény ſzerént való hatalmaskodást; ha a' közönséges jövedelmek ſzüntelen tsak prédálódnak; ha a' Tolvajok győzedelmeskednek a' virtusonn, 's azombann a' mód nélkül való adóztatás által eméſztödik a' nép; ha a' kereskedés és a' mesterségek fel nem vehetik magokat; ha a' ſzabadság neve nem egyéb a' Nép Elöljárói' ſzájábann, tsupa üress hangnál; és a' republikánus inneplések, nem egyebek teátromi néma játékoknál: — úgy Prudhomme előre jövendöli, hogy a' Respublika' 8-dik eſztendejébenn, utólsó ítéletre vonattatnak azok, a' kik tsallyák a' Nemzetet."

A' Had-Miniſzterségbe Sept. 27-dikénn állítódott bé Dubois Crancé.

Más nap Pári'sba érkezett Moreau Vezér, kit, egy rendkivűl való Kurír által hivatott a' Direktórium magához.

A' Spanyol Udvar elöbbeni Pári'si Követe Azzara Úr, Sept. 22-dikénn bútsúzott el a' Direktóriumtól, 's ugyan az nap köfzöntött bé, az új Fr. Követ Musquiz Úr.

Elegyes Tudósítások.

Néhai VI-dik Pius Pápa haláláról, hivatalbéli Tudósítást vévén a' Spanyol Udvartól, Albáni Cardinális, a' ki most Velentzébenn tartózkodik, mindjárt közlötte ezen híradást az ott lévő más kilentz Kárdinálisokkal, kiknek neveik: Caraffa, Pignatelli, Antonelli, Archetti, Braschi-Onesti, Maury, Gonzaga, Dugnani, és Flangini. Ezeken kivűl, vagynak még tizenhat Kárdinálisok az Olafz földönn, úgymint: Borgia, Doria Antal és Jó'sef, York, Levizzani, 's Caprara, *Páduábann*; Somaglia, *Bresciábann*; Carandini, *Vicenzábann*; Lorenzana, *Pármábann*; Mattei, Rovarella, és Calcagnini, *Ferrárábann*; Zelada és Renuccini, *Florentziábann*; Ruffo, *Nápolybann*; és Busca, *Palermóbann*.

A' Hamburgi nevezetes Kereskedő-házak közzűl, harmintzegygyen vagynak már név fzerént elő fzámlálva, mellyek meg-buktak, 's minden névnek utánna a' summa is ki van téve, a' mennyibenn lett a' meg-bukás, a' nádméz és kávé árának egyfzerre történt alább fzállása miatt. Leg nagyobb summákbann buktak meg Dobeler

és Hesse társák; 's Govert, a' társaival egygyütt: az első rendbéliek t. i. 3,100,000; a' másik rendbéliek is 3,030,000, úgy nevezett Mark. Bankóbann. Mind öſzſze a' 31 meg-bukások summája, 19 millió, hatſzázhatvankét ezer Mark. Bankó-ra, az az, 17 millió, 679,284 forintra ſzámláltatik.

Regensburgból Oct. 6-dikánn: — „Konde Hertzeg' Sèrege, egéſzſzenn által-takarodott már Bavariánn, a' Sváb Kerületbe. Valakik látták ezen derék Vitézeket, meg vallyák felölök, hogy buzognak tusakodni a' jó ügyért, 's ſzíves óhajtássokat nyilatkoztatták az-eránt, hogy bártsak, a' Német-Birodalombann tartózkodó Frantzia Kiköltözttek is hasonló hazafiság, 's betsületérzés' lelkétől vezéreltetvén mint ök, ne néznék öſzſze-tett kézzel, Hazájok' sorsának el válását; hanem követnék az ö példájokat."

Újjabb Tudósítások ſzerént, kaptsolták is sok Kiköltözttek 's által-ſzököttek magokat ezen Sereghez, kivált a' Sváb Kerületbenn, a' hová ſzüntelen ſzökdösnek által az új Frantzia Katonák.

Ma érkeztek a' következö Tudósítások:

Augsburgnak déli vidékeire, nagy ágyúzás hallatott Helvétzia' ſzéléi felöl, Oct. 7-dik napjánn délutánn, és Oct. 8-dikánn délelött. — A' Bádeni földre, két helyenn is által akartak a' Frantziák rontani a' Rajnánn Oct. 5-dikénn reggel: de mivel meg-értették, hogy a' föld-népe

fel-fegyverkezve várja öket: le-tették szándékjokról; hanem Frankfurt' kapuit megént el-állotta Oct. 5-dikénn, egy tsoport Frantziaság.

Magyar-Országh.

Máramarosból Sept. 11-dikénn: — „E' folyó Hónapnak 8-dikánn tartotta Szigetenn az egéſzſz Vármegyebéli Nemesség, a' Város Lakosival egyetembenn, örvendetes czeremóniával a' hálaadó Isteni tiſzteletet, óhajtott győzedelmeinkért. Minthogy a' Camerális Adminiſztrátor, Kir. Tanátsos Szentgály József Úr, éppenn akkor az erdők' járásábann foglalatoskodott, 's Szigetenn meg nem jelenhetett: tehát ugyan azon napot Akna-Rahon inneplette az ottani és Körös-mezői minden Tiſzteknek, és Lakosoknak, Németeknek és Oroſzoknak társaságábann. A' hálaadó Isteni tiſztelet, az Oroſzoknak újjonnan és ſzépenn épültt Templomábann tartatott, a' hol elébb az ájitatosságot, mozsár-ágyúk' durrogásai között, a' Szigeti T. T. Piáristák Collégiumabéli Atya T. Koppi Károly éneklette el, annakutánna pedig, német nyelvenn prédikállott, hathatóssann eleikbe terjeſztvénn a' Halgatóknak ezen tartozott hálaadásnak valóságos okait."

„Vége lévénn mind ezeknek, vendégséget adott az Adminiſztrátor Úr, mind a' felsőbb, mind az alsóbb rendüeknek: melly alatt, a' mi F. Házunknak, az Oroſz és Anglus Udvaroknak, a' Vezéreknek, 's az egéſzſz Seregnek egéſzsé-

géért, mozsarak durrogtatásai között ürültek a' vígságot nevelő poharak, és a' meſzſze ki-hatott öröm-hangzásokat, sokſzorozva ekhózták viſzſza, a' rengeteg erdökkel fedett hegyeknek kanyarodó hajlásai."

„A' vendégség végezetével, mind az Oroſz, mind a' Német Lakosoknak Férjfiai 's Aſzſzonyai, Nemzetjek' ſzokása ſzerént való tántzokat jártak, 's dalokat éneklettek, igen gyönyörködtető módonn. A' Német Lakosokról különössenn meg-jegyzésre méltó: hogy ámbár régenn le-ſzakadtak már ők ide Felsö-Auſztriából; és jól is meg-tanúltak minden nyelvet, mellyenn Azok beſzéllnek, a' kiknek társaságábann élnek: még is a' magok Nemzetjeknek rendtartásitól 's ſzokásitól, általán fogva el nem távoztak. Ruhábann is zöldbenn járnak mind ekkoráig."

Komáromból, következendö tzímü Nyomtatmány érkezett kezünkhöz:

Háláadó Prédikáttzió, mellyet a' Csáſzári és Királyi Vitéz Seregek' ditsö győzedelmeinek, nevezetessenn Mántua' meg-vételének hire hallására kéſzített 's mondott Farkas János, a' Rév-Komáromi Evang. Reform. Gyülekezetnek egygyik Prédikátora. MDCCXCIX-dik Eſztendöbenn, Augustusnak 18-dik napjánn.

Ezen derék prédikáttzió, az Ekklésia' kívánságára, közönséges költségen nyomtatódott ki, 's ki-oſztatott a' Hallgatók között, kik általánn fogva tudják a' ſzépet és jót betsülleni.

A'
TSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 32.

Költ Bétsbenn, Mindszent Havának (Octóbernek) 18-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

Hollandiából hiteles Tudósítások érkeztek ide, az ott tusakodó Anglusoknak nagy következésű új győzedelméről, melynek környülállásait is fogjuk közölni, reményljük, a' jövő postánn.

Civitavecchia és Róma eránt, a' melly alkura léptek vala egymás között: a' Római földönn kórmányozott Frantzia Osztály-Generális Garnier, és a' Civitavecchiánál álló Angliai Ha-

jós-sereg-ſzakaſz Vezére, Commodore Troubridge: közlötte már annak egynehány tzikkelyeit a' Bétsi német Újságnak Oct. 16-dikánn költ Darabja. Ezen tzikkelyek közzül a' 9-dikbenn, igen különös kívánságát nyilatkoztatta vólt a' Fr. Generális, hogy t. i. „a' Római Respublika' földjénn találtató minden vagyona a' Fr. Respublikának, a' mellyhez tartoznak a' (rablott) mesterséges-mívek is, meg-betsültessenn, 's a' Fr. Respublikának ſzabadságábann állyon: egy vagy több Biztosokat hagyni Rómábann, a' kiknek kötelessége legyen meg-tartani az említett vagyonokat, 's gondjokat viselni: míg a' Fr. Direktórium, olly rendeléseket nem teſz továbbra azok eránt, a' mellyek leg-inkább láttatnak meg egygyezni a' Nemzet' haſznával." — Illy furtsa feltételére Garnier-nek, e' vólt a' felelete az éltes Troubridge-nek: „Már régtől fogva ſzolgálok; de még soha meg nem értem: hogy a' közönséges vagyonnak meg-tartása kívánódott vólna (*egy ollyatén egygyezni kívánó Fél által, a' melynek diadalmas Fellel vagyon dolga*); minekokáért meg nem állhat az egéſzſz Tzikkely. Ki kell adni mindent, válami tsak a' Római Státus' tulajdona.

A' Magyar Haza' régi környülállásainak tökélletessebb esméretére ſzolgáló eredeti Kézírásoknak gondos Nyomozója, 's meg unatkozhatatlan Közlője, Tudós Kovachich Hazánkfia, most egynehány napoktól fogva Bétsbenn múlatván, olly ſzerentsés vólt, hogy amaz esmeretes nevü 's érdemü néhai Eſztergomi Ér'sek Verántzius

Antalnak feles ſzámú munkáira tehetett ſzert, a' mellyek jobbára a' nevezett Tudós Iró' saját pennájából folytak (autographumok), 's réſzſzerént egéſzſzek, és még eddig esmeretlenek vóltak; réſzſzerént tsonkák (Fragmentumok) ugyan, de ollyanok is vagynak közöttök, mellyekből Kovachich Úr, a' már általa elébb közlött tsonka munkáit Verántziusnak, egéſzſzekre ki-pótolhatja. Egy réſze ezen Dalmátziából került Kéz-írásoknak, magyar nyelven van írvá. Ambár Verántzius, Dalmátziai ſzármazású vólt, még is olly esmeretével birt a' magyar nyelvnek, hogy azon helyesenn írt, mint ezt saját tapaſztalásunk utánn írhatjuk; ſzerentsénk lévénn a' találtt kintsnek vi'sgálásához. Le vagynak a' magyar Kéz-írásokbann írva: az 1504-diktől fogva; és az 1562-dik eſztendőtől fogva 1566-dik eſztendeig történt dolgok, mellyeket jól tudhatott Verántzius, mint a' ki éppenn azon időbenn élt; továbbá: Belgrádnak el-veſztése, 's annak okai; János Vajdá' tsalárdsága; Szoliman Török Csáſzár ellen való öſzſze-eſzkűse a' Fiának, Mustafának. Ezekhez járúlnak: két darab más Kéz-írások, mellyek közzül egyik, Bornemiſza Tamás Budai Polgár-nak magyar Históriáját foglallya magábann, 1540- és 41-dik eſzt—őről; és a' másik, Veſzprémi Püspök 's Horvát-Orſzági Bán Berizló Péternek Énekét, mellyet magyarúl írt 1515-dik eſzt—benn Szabatkai Mihály. Egy ezen Ének verſei közzül, a' mai írás' módja ſzerént, ez:

Könyörögjünk az Úr Istennek mi mind fejenként,

Hogy ne hagygyon Törököknek dúlnia körösként,
Bátoríttson viadalhoz minket mind fejenként.

Az említett magyar Kéz-írásoknál, többek még a' deákúl írottak, mellyeknek tárgyai közzül valók: 1536-dik eſzt—benn történt dolgok előadattatva Verántzius Mihály által; Bétsből Konstántzinápolyba, 1567-dik eſzt—benn, Júl. 1-sö napjától fogva Aug. 22-dikéig tett útazás; az útazás' módja Konstántzinápolyba; a' Dunánn Bétsből Budára való útazás' módja; Budának 1530-dik eſztendöbéli ostromoltatása, előadattatva Verántzius Antal által; Verántzius Antal' Levele Joviushoz; az Erdélyi Székelyek; Moldva 's Erdély Orſzágoknak és Transalpinának fekvése; Verböczy halála; 's a' t.

Mind a' magyar Kéz-írásokat az eredeti formájú betükkel; mind a' deákokat is ſzándékozik mentól elébb közre botsátani fáradhatatlan Kovatsitsunk, mellyekkel, 3 Kötetre fog már nevekedni azon Munkája, mellyet illy tzím alatt botsátott a' múltt eſztendöbenn Világ eleibe:

Scriptores Rerum Hung. minores, hactenus inediti. Budae 1798. — Ezen haſznos ritkaságokonn kivül, sokkal többekkel, mind régiekkel mind újjabbakkal is, tette még magát érdemessé a' Haza eránt Kovachich Ur, mellyek közzül a' nevezetesebbek, e' következendök: Merkur von Ungarn Pest. 1786. 8-ad forma. 4 Kötetbenn. — Beyträge zur neueren Litterargeschichte von Ungarn. Pest. 1787. 8. — Dissertatio de Religione, ut eâ Reip. curae esse debet, Pest. 1788. 8. — Gabrielis Kolinovich

Chronicon Templariorum. Pest. 1789. 8. — Solennia Inauguralia Regum Hugariae. Pest. 1790. 8. — Vestigia Comitiorum apud Hungaros celebratorum. Budae 1790. 8. — Institutum Diplomatico-Historicum. Pest 1791. 8. — Institutio Grammatophylacii. Pest 1792. 8. — Supplementum ad Vestigia Comitiorum Budae 1798. 8. 3 Kötetbenn. — Formulae Solemnes Styli in Cancellaria, Curiaque Regum, Foris minoribus, ac locis credibilibus, authenticisque Regni Hung. olim usitati. Pest 1799. 4. — Ezekkel, 's ezekhez hasonló több betses kintsekkel, legnagyobb részént maga saját költségénn gazdagította Kovatsits Úr, a' tudós Magyar Közönséget: és még az elő számláltaknál nyomosabb tárgyak is vagynak pennája alatt. — — Illy méltó Hazafit, közelebbről meg-esmértetni a' Magyar Haza' két kebeleibenn közönségessenn, valóságos hazafiúi kötelességünknek tartottuk.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént.)

1.) Helvétziaiak.

Augsburgból Oct. 9-dikénn: — „A' mely ágyúzás, ezen Városnak déli vidékeire hallatott Oct. 7-dik és 8-dik napjainn Helvétzia' szélei felől: tudjuk már részszerént, mitsoda ágyúzás volt? egy Schafhauseni Levélből, a' melly, Oct. 8-dikánn költ délelőtti tíz órakor, 's ezeket írja:

„Tegnap jókor reggel meg-támadták az

Oroſzok, és a' velek egygyesúltt Palatinátusi Katonák, Oroſz Hertzeg Gortschakow' vezérlése alatt, a' ſzomſzéd hegyekenn feküdtt Franttziákat, 's el verték minden tanyáikból. Sokat el fogtak belölök, a' kik között Helvétus paraſztok is vagynak: 's ágyúkat is nyertek tölök: de délutánni 3 óra tájbann, viſzſza-húzták magokat a' Paradiesnál lévö híd-sántzaiba, mivel az el-veretett ellenségnek segíttségére érkezett Maſzſzéna. Az említett sántzokbann vólt maga Rimskoy Korsakow is, a' ki, Szuvarov' el érkezéséig, Fö-Vezére ezen vidékekenn az Oroſz Seregnek. Az ellenség meg-támadta a' sántzokat, nagy kurjongatások között: de bár mint agyarkodott is: kénteleníttetett végre, viſzſza-vonúlni nagy veſzteséggel, a' mellyet okoztak közötte, a' sántzokból ellene rettenetes módra durrogott kártátsok."

„Éjjeli 11 órakor, ide érkezett Károly Fö-Hertzeg, egynehány Huſzároktól kísértetve, egy hat lovas útazó-hintóbann; éjfél utánn pedig, itt termett, mintegy hat ezer emberből álló Cs. K. Sereg-oſztály is."

„Ma reggel, ismét nagy ágyúzás hallatott; hanem még nem tudjuk a' következését."

Ulmából Octób. 9-dikénn: — „Ma reggel útazott el innét Cs. K. Miniſzter Gróf Lehrbach, Ludwigsburg felé. Kevéssel el-indúlása elött, következendö értelmü Irást vett Károly Fö-Hertzegtöl, a' melly Donaueschingenből költ Oct. 7-dikénn."

„Ma reggel érkezett ide Glárusból egy Tu-

dósítás, a' melybenn jelenti Hertzeg Szuvarov Feldmarsall, hogy e' folyó Hónapnak 1-sö napjánn, az ellenséget Mollis-ig és Naeffels-ig, viſzſza nyomta, 's két ágyút nyert el tôle. Négyſzáz esett fogságba belölle, 's ezerenn réſzſzerént halva-maradtak, réſzſzerént meg-sebesedtek. — Az nap meg-támadta az ellenség Gen. Rosenberget Mattennél: de viſzſza-verettetett, és Schwyz-ig üzödött olly diadalmassann, hogy mintegy ezerenn estek belöle fogságba, kik között egy Generális, két Obersterek, 's tíz Tiſztek vagynak; öt ágyúkat is nyert tôle Gen. Rosenberg, és sokat le-öldösött 's meg-sebesített közzüle. A' halva-maradttak közzül való Gen. Legoumier."

2.) Német-Birodalmiak.

Aschaffenburgból (a' Moguntziai Válaſztó-Hertzegség' nevezetes Városából) Oct. 6-dikánn: „Ámbár tegnapelött és tegnap késö estig tusakodtak a' mi Hertzegségünkbéli fel-fegyverkezett Lakosok, a' reguláris Moguntziai Katonaság és egy Cs. K. Sereg-ſzakaſz' társaságábann, a' Ménus és Nidda vize' mellyékeinn, a' Fr—ák ellen: még is kevés embert veſztettek; ágyút pedig egygyet sem. Most már újra nevekedik a' ſzámok, 's viſzſza-vették elöbbi tanyáikat, mellyekröl viſzſza-vonták vala magokat."

Aschaffenburgból Oct. 7-dikénn: — „Tíz és tizenkét ezer között vólt azon Fr—áknak a' ſzáma, a' kik meg-támadták vólt közelebb a' Seregünket. Az ö veſzteségjeket, melly, rá

ment hatszáz emberre: okozta főképpenn a' Nidda hídjánál 's a' Griesheimi Híd-sántzánál mutatott ellentállása a' mi Seregünknek. A' nevezett Híd-sántznál, egy Moguntziai Pattantyús, jóllehet sebet kapott vala: még se' hagyta félbe szolgálatját; söt el sütvén egy ágyút, ámbár ki vólt már az vetödve elöbbeni fekvö helyéből: le-ölt általa tíz Frantziákat, 's meg-tartotta az ágyút, az ellenség' kezébe való jutástól."

3. Olasz-Országiak.

A' Génuai leg-újjabb Tudósításokból azt olvassuk: hogy Frantziák sintsenek ugyan többé benn Génua Városábann, de a' Cs. K. Vitézek sem, kik bé-mehettek vólna ugyan oda: de okos elöre való nézésből nem tselekedték. Ezen környülállások szolgáltattak alkalmatosságot a' Génua' el-foglaltatásáról való több rendbéli Tudósításokra.

4. Hollandiaiak.

Lejdából Oct. 3-dikánn: — „Annyival inkább lehet félteni Amsterdámot az Anglusoktól: mivel már, úgy hallyuk, hogy a' Lemmeri Kikötöhely, keves ideig tartott ellentállás utánn, által adta magát nékiek."

5. Nagy-Britanniaiak.

Az Angliai Ország-gyüléssel, Sept. 24-dikénn kezdette el a' Király újjonnan az Ülés-tartást. A' melly Beszédet akkor mondott Ö Felsége, minekutánna elö-számlálta vólna benne,

az egygyesültt Hatalmasságok' győzedelmeit: magaſztalta az Oroſz Csáſzár' bőltsességét 's nagy lelkűségét; és végre ki-nyilatkoztatta az Orſzág-gyűlés' öſzſze-hivatása' czéllyát, hogy t. i. meg-határoztassa az által a' Polgár-Katonaságnak Hollandiába való el-küldhetését. — Ezen tárgy fenn is forgott már Sept. 26-dikánn az Orſzág-gyűlés' Második Táblájánál. Sheridan, más Anti-Miniſztériálistákkal egygyütt, ellenzette azt, abból az okból, hogy a' Pruſzſz. Király neutrális akar maradni, 's az ő segíttségére tehát nem lehet ſzámot tartani. — Pitt Miniſzter azt felelte: hogy a' Pruſzſziai Király nem is kérödött meg a' segíttség eránt. Megvallotta továbbá: hogy a' Hollandia erántt való ſzándéknak végre-hajtása, nem eshetik meg baj nélkül: de, avágy — úgymond — valamely nehézségekért, le-tegyünk e' mindjárt a' kezdetibenn egy olly ſzándékról, melynek ditsö következései lehetnek? Nem barátja az, a' Hazának, a' ki annak bátorságát meg akarja fojtani.

A' Tippo Saibonn vett nagy következésű győzedelem, sok munkába, de kevés veſzteségbe kerűlt az Anglusoknak. Nem ment többre t. i. három ſzázharmintzháromnál a' halva-maradtt és sebbe-esett embereiknek ſzáma.

6. Spanyol-Orſzágiak.

Az Oroſz Udvarnak had-hirdetését Spanyol Orſzág ellen, Sept. 7-dikénn tette a' Mádriti Udvari Újság közönségessé: melyre feleletet nem adott a' Spanyol Udvar, azért, a' *mint maga*

mondja, hogy meg ne kissebbíttse magát, hanem réſzéröl Ö is hadat hirdetett Ruſzſzia ellen.

A' Fr. Direktórium által Spanyol Orſzágtól segíttségül kívántt földi Katonaságnak meg-indításáról még semmi Jelentést se' adott ki a' Mádriti Udvar.

7. Frantzia-Orſzágiak.

Az újjonnan ki-írtt Katonák' ſzáma ugyan, 76,340-re megy, de maga meg-vallya a' Direktórium, hogy nem lehet azon ſzámnak egy harmad réſzénél többet mint valóságost fel-venni: mivel egy Rekruta nem alkalmatos; más pedig meg-ſzökik.

Egy Kávé-házat, a' melly Godeau nevezet alatt vólt esmeretes, bé-záratott a' Politzáj, minthogy új gyanús öſzſze-gyülések kezdettek benne tartatni.

Marseille (Marſzília) partjaihoz 3 hajókonn, hétſzáz Nápolyi Republikánusok érkeztek, kikkel minthogy még nagyobbra nevekedett már a' Fr. földönn régebbenn élösködö Német, Lengyel, 's Olaſz-Orſzági és Hollandiai Jakobínusok' ſzáma: a' Fr. Direktóriumnak olly tanátsot kezdenek némellyek adni eránttok, hogy jó leſzſz öket, Mediolánumból való Serbelloni Polgár' vezérlése alatt, Bonaparte' segíttségére küldeni Egyiptomba, a' honnét úgy is egy Tengeri Tiſzt érkezett Sept. vége felé, officiális Tudósításokkal, Bonapartétól.

A' Fr. Respublika' 8-dik eſztendejének első napjánn, mindenik Direktor, nagy ebédet adott.

Sieyeshez vóltak hivatalosok: a' Dánlai és Spanyol Követek; Azzara Úr, az előbbi Sp. Követ; Massaredo Admirális, a' Breſzti Kikötőhelybenn lévő Spanyol Hajós-sereg' Vezére; 's Rheinhard; Macdonald; Beurnonville, és több más Generálisok. — A' Pruſzſzus és Hollandus Követek, a' Direktórium' új Elölülőjénél Gohiernél ebédeltek: egyéb külföldi Miniſzterek pedig, kiknek ſzáma azombann igen kevés mosanság, más Direktoroknál.

Elegyes Tudósítások.

Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunknak Pétersburg felé való útazásáról olvassuk egy Levélből; hogy ſzerentsés vólt Ő Fő-Hertzegsége, mindnyájunknak örömére, még a' ſzerentsétlenségbenn is. Tudniillik a' hintók 's kotsik közzűl, mellyekenn kezdette 's folytatta útját, a' véle lévő Méltóságokkal 's Tiſztekkel egygyütt: jóllehet hat öſzſze-tört véletlenűl, még is veſzedelem nem esett; hanem más kotsira űlvén tovább folytathatta útját kedves Jegyeséhez.

Pétersburgból írják, hogy a' Bayáriai 's Palatínátusi Válaſztó-Hertzegség' Örököse, meg kérte jövendőbéli Házas-társúl, az Oroſz Csáſzár' 4-dik Leányát, 's el is nyerte.

Néhai VI-dik Pius Pápa' halálát, Sept. 10-dikénn hirdette ki a' Mádriti Udv. Újság, rendkivűl való nagy magaſztalásai mellett a' Megholtnak, kinek sorsánn lehető könnyebbítésért, mindent el követett a' Király.

Egyszersmind parantsolatot adott ki a' Király, mely szerént, a' mig új Pápa választódhatnék: az Érsekek és Püspökök, az Anyaszentegyház' régi Disciplinájához képest, minden hatalommal, még a' házassági Dispenzátziókra nézve is birni fognak, külömbenn minden fontos dolgokbann, útasítást tartoznak ezen idő közbenn a' Királytól kérni: más fő Egyházi Személlyek pedig az Ország-tanáttsától.

A' Pápa-választást, Európának mostani háborús környülállásaihoz képest, nem egy hamar reménylhetönek írja az említett parantsolat: ellenbenn a' Bétsi Újságnak 12-dik Octóberi Darabja, a' helyét is ki-nevezte már az úgy nevezett Conclave tartásnak, t. i. Velentze és Pádua Városai közzül egygyiket, a' hová fognak öszsze-gyülni a' Kárdinálisok, Pápa-választás végett; és már Oct. 2-dik napjánn Sz. Kollégium, vagy Conclave Titoknokjául, ki is nevezödött Monsignor Consalvi, a' Velentzébenn tartózkodó, ('s a' múltt postánn általunk is meg-nevezett) Kárdinálisok által; kik a' végett a' Dékán Kárdinális Albáni által hivattattak öszsze.

Velentzéből Oct. 5-dikénn: — „Kilentz napokig fognak itt néhai VI-dik Pius Pápa Exequiái tartatni. A' halotti-prédikáttzió' tartása, Monsignor Brancadoro-ra bízattatott."

Spanyol Országnak Amérikai birtokaibann, nevezetessenn Peru és Chili Tartománnyaibann igen nagy földindúlás vólt, az újjabb Amérikai Tudósítások szerént, melly, kivált Lima Városábann több napokig tartott egymás utánn, 's te-

mérdek károkat, és a' levegö-égbenn rémítö hangzásokat okozott.

Dániábann, a' Könyvnyomtatásra nézve, közönségesekké tétetödtek már a' régen várt Királyi Rendelések Sept. 27-dikénn, mellyek közzül a' tilalmazó Tzikkelyek ezek: „Az úgy nevezett Anonymitás (a' Szerzö' nevének fel-jegyeztetése nélkül való írás) egyáltaljábann meg nem engedödik. — A' ki másokat pártütésre unſzolna: testi büntetést von magára. — A' ki, méréſzlené betsmelni a' Konstitútziót, 's a' Királyi igazgatás' formáját, 's a' Király és Királyi Família felöl alatsonító híreket hintegetne: nem külömbenn a' ki a' Kereſztyén Vallás ellen írna, 's más Religiók ellen motskolódna: ſzámkivettetik. — A' ki más Fejedelmeket nyilvánságosann sértegetne a' maga írásábann: fenyítöházba zárattatik."

Bamberg és Vürzburg Tartománnyainak minden fegyvert fogható Lakosai, ſzorgalmatossann teſzik a' vitézi gyakorlásokat, hogy, ha a' környülállások úgy hoznák magokkal: öket is ſzembe lehessen ſzállítani az ellenséggél.

Magyar-Orſzág.

Egy nemes érzésü Hazafi, Gömör Vármegyei Birtokos, T. Csáſzár András Ur, Nemzete' ditsösségére 's javára el-tökéllette magábann, hogy Magyar-Orſzágbann meg-vesse a' fundamentomát töle ki-telhetöképpenn, a' Siket-némák' olly formájú taníttatásának, a' millyent Néhai 2-dik József Csáſzár kezdetett el Bétsbenn,

1784-dik eſztendőbenn. Illy meg-betsülhetetlen ſzándékból, a' Csetneki Nevelő-Háznak egy Tanítójával Magda Pál Hazánkfiával, meg-tanúltatja Bétsbenn T. Csáſzár Úr, saját költségénn az említett tanítás' módját: és a' fel-állítandó Institutum' ſzámára, oda ajándékozza a' maga Ro'snyói házát, egy jó nagy kertel egyetembenn. Hiſzi ezen Barátja a' Köz-jónak, hogy haſznos igyekezetét, más Hazafiak is hathatósann elő fogják mozdítani.

Zimonból Oct. 5-dik napjánn: — „Tegnap, minekutáuna el-végeztük vólna, igen örvendetes czeremóniával, jó Fejedelmünk neve napjának innepléſét: által jött partunkra nagy pompával a' Belgrádi Komendáns, 's nagy tiſztelettel is ſogadtatott, az Erdődy Magyar Lovas Reg — béli Vitézeinknek tiſztelkedései, 's ágyú-durrogások között. A' parton várta ezen nagy Vendéget az idevaló Komendáns, kivel minekutánna baráttságossann közlötte vólna a' Basa, által-jövetele' czéllyát, a' lehettségig meg-vendégelődött a' Komendáns Úr által, ki a' többek között, Károly Fő-Hertzeg' Mannheimi győzedelmének el-beſzéllésével is kívánta múlattatni a' Basát. Ezen diadalom' hallásából vett örömében a' Török Komendáns, ötſzáz piáſztereket oſztatott ki. A' mi Komendánsunk, egéſzſz a' Belgrádi partig viſzſza-kísérte ezen tiſzteltt jó Szomſzédunkat."

Pestről Oct. 21-dikénn: — „E' folyó Hónapnak 3-dikánn tette le az Auguſztána Vallást tártó Budai és Pesti Evangelikusok' gyülekezéte;

az itt Pestenn épitendő Temploma' fundamentom kövét háládatos czeremóniával."

Zala-Egerſzegből (Szala Vármegyéből) Oct. 6-dikánn: — „Tegnap Nagy-Kanizsáról jövén, találkoztam ezer ſzáz Fr. Köz-Katonákkal, kik között 43 Tiſztek vóltak. Aug. 15-dikénn Novinál (a' Genuai földönn) történt véres ütközetbenn estek fogságunkba. Kapitány Szentiványi (a' Jellachich Reg—éből) kiſérte a' Szegedi Várba, mintegy hatvan fegyveres Katonákkal. Minden Köz Frantzia Katonának egy napra egy garassa 's kenyere jár, a' Hadnagynak egy Hónapra 17 forintja egynehány krajtzárja, és a' Kapitánynak 40 forintja. Igen rongyosok, 's tzudarok vóltak a' Közemberek. Alig láttam ötvent közzülök, kiknek tzipőkjök, vagy sarujok lett vólna. A' nadrágjok is vékony vólt, tálám ſejér váſzonból. Némellyekenn Magyar ruhát láttam, mellyet útjokbann ajándékbann kaptak a' könyörületes ſzívü Lakosoktól. — — Igen kevés pénzt lát ezeknél a' Katonáknál az ember. — Soprononn is mentek kereſztül egy két héttel ez előtt két tsapat Fr. foglyok, Po'son felé. Az elsö tsapat ollyan Frantzia, és Svájtzer Katonákból állott, kik a' Sz. Gothárd hegyénél fogattattak el Helvétziábann; a' második tsapatbéliek pedig az Alessándriai Várból valók vóltak, mind öſzſze mintegy 900-an. Ezek között többet látott az ember jó ruhábann: ámbár vóltak köztök is sok tzudarok. Ezek, valahol pénzre tettek ſzert: mert a' hol megſzállottak, mindjárt pénzbe jádzottak, többnyi-

te Lottériát. Némellyek félre vonván magokat a' többi Frantziáktól, beſzéllették, hogy már nagyon meg-unták a' Respublikai tsalogató életet, 's alig várják, hogy Királyok alatt ſzolgálhassanak; de vóltak köztök igen mérges tekintetű Republikánusok is, kik velünk beſzédbe se' kívántak eredni."

Sopronból Oct. 14 dikénn: — „Valóbann méltó a' mi E. elsö Vice-Ispányunk' azon ditséretre, mellyel emlékezett róla a' Hírmondó: azért is örömmel olvastuk azt. Több rendbéli közönséges hivatalokat viselt vala már ezen meg-tiſzteltetése előtt T. Eötves Ferentz Úr; úgymint: Secretárius vólt a' mostani Vice Cancellárius Gr. Csáky mellett, midön Ö Exc—ja Consiliárius vólt a' Kir. Helytartó-Tanátsnál, 's egyſzersmind Director Commissáriáticus; továbbá a' mostani Judex Curiae mellett Expeditorságot viselt több eſztendökig; N. Tólna Vármegyébenn pedig, 3 eſztendeig Fö-Notáriusságot; 's Gróf Széchényi Ferentz mint akkori Kir. Kommiſzſzárius Ö Exc—ja mellett is Pétsett, Fő Kir. Tiſztséget. Nagyon betsültetett mindenütt, tudománnyáért, 's maga viseletéért."

„Jelen vóltak a' meg-írtt Székújjító-gyülésénn N. Vármegyénknek, a' Judex Curiae Végh Péter Ö Exc—ja; Gróf Széchényi Ferentz Ö Exc-ja; 's a' meg-hólt Elsö Vice-Ispány Úr' testvérje, Personális Nagy Jó'sef Ö Nagysága; kik, sok más Méltóságokkal 's Nemesekkel egyetembenn, közönségessenn kívánták Eötves Ferentz Úrnak Vice-Ispánnyá való nevezteteſét."

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 33.

Költ Bétsbenn, Mindszent Havának (Octobernek) 22-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

A' Hadi Cancellária, következendő Hadi Tudósításokat tett közönségesekké, a' Bétsi német Újságnak Octób. 19-dikénn költ Darabjábann:

„Károly Fő-Hertzeg, Donaueschingenből (a' Sváb Kerületből) indította a' maga leg-újjabb Híradásait, mellyeknek értelme ez: Oct. 4-dikénn, több helyekenn által-rontott a' Rajnánn az ellenség. Sandhofennél meg-támadta, a' Her-

tzeg Schwarzenberg' elöl-vígyázó Uhlánussait. Mindenik Fél, fogott el egymás emberei közzül egynehányat: 's tsak hamar azutánn, viſzſza-vonták magokat a' Fr—ák. Selznél is próbáltak vólt által-ſzállani: de ott nem ſzolgált nékiek a' ſzerentse. — Ugyan azon időbenn, Meerveldt Generálisunkat is meg-támadta az ellenség, a' melly Kehlből rontott vala ki nagy ſzámmal, és előſzſzör viſzſza is nyomta vólt népünket: de tsak hamar viſzſza-verettetett a' Kehli sántzok megé, melly viadalbann jelesenn meg-külömböztették magokat: Hadnagy Radvánſzky, a' Blankenstein Magyar Lovassai közzül; és Hadnagy Majthényi a' Gradiskai Reg— ből. — Oct. 6-dikánn vi'sgálódókat küldött az ellenség, a' Büssingennél lévő Híd-sántz felé, Oroſz Gen. Lieut. Korsakof Serege' fekvésének megkémlelésére. Oct. 7-dikénn, maga meg-támadta G. L. Korsakof az ellenséget, 's le-nyomta azt nagy veſzteséggel, a' Trüllikoni magas fekvésű vídékekről: de minekutánna az ellenség, mindenfelől segíttséget vont vólna magához: G. L. Korsakof viſzſza-tért előbbeni tanyájára. Az ellenség ezentúl neki esett két ízbenn is nagy agyarkodással a' Híd-sántznak: de mind a' kétſzer olly diadalmassann hátrá-verettetett, hogy kéntelenítttetett végre, a' Trüllikoni halmokra viſzſza-nyomúlni. Veſztett ezerötſzáz embert, 's egy haubitzot. Fogságba is felesenn estek közzüle."

„Lovasság Generálissa Mélász írja (Pedemontziumból): hogy Cuneo (Coni) vídékénn,

több helyekenn meg-támadták a' Fr—ák Octóber' 9-dikénn reggel a' mi elölvígyázó Vitézeinket, 's két tanyákról, úgymint a' Margarittairól és Buscairól el is nyomták öket: de ismét viſzſza nyerték a' Miéink el-hagyott tanyáikat, minekutánna 3 Batalion Gránátérosok, és a' Lobkovitz Dragonyos Regementje Gottesheim Generálisunk' segíttségére, Marozzó felé, előnyomúltak: mely segíttség, továbbra is egygyesülésbenn maradott nevezett Generálisunkkal azért; hogy ha új próbát talál tenni az ellenség: hathatóssann lehessenn véle ſzembe-ſzállani. Azonközbenn el-hagyta az ellenség, Col de la Roussei tanyáját, mellyet, azonnal el-foglaltak a' Miéink, 's az ott lévö hegyre több rendbéli vi'sgálódó tsoportjaink járnak fel, hogy az ellenség' mozgásait, közelebbról ki lehessen kémlelni."

A' F. Magyar Udvari Cancelláriánál Vice-Cancelláriusságot már több eſzt — öktöl fogva érdemmel viselt Gróf Csáky Jó'sef Ö Exc—já', ki-ragadá közzülünk a' halál, mejj-vízkorság által a' múlt Péntekenn, életének 56-dik eſzt—jébenn. Illy jó Hazafinak, 's embert és igazságot ſzeretö közönséges Tiſztviselönek halálát, ſzívessenn fájlallyák, minden igaz betsüllöi a' valóságos érdemnek. Vasárnap estve takarítottak el a' boldog emlékezetü Méltóságnak hideg tetemei, viseltt nagy rangú hivatalaihoz illö pompával, melynek fényességét igen nevelték, a' feles ſzámmal ló-hátonn meg-jelentt Magyar Király Testörzök.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént.)

1.) Német-Birodalmiak, és Helvétziaiak.

Károly Fő-Hertzeg mostanság, a' Német-Birodalom' minden Lakosihoz, egy buzdító írást intézett, melybenn, minekutánna hathatóssann eleikbe adta vólna: a' Német-Birodalomért tett nagy áldozatjait a' Csász. Felségnek; 's más felől az ellenség' szándékát, 's haramiáskodását: szívekre köti, hogy tőlök ki-telhetőképpen, pótollyák akár pénzzel, akár más egyéb hasznavehető tárgyakkal, az ő javokért tusakodó Sereg' szükségeit: és a' kiknek nintsen egyebek, holmi szükségtelen, és valóságos hasznot nem hajtható ezüst 's arany házi-készületeiknél: szolgáltassák bé azokat, a' Günzburgbann lévő Cs. K. pénzverő-házba, a' hol annak az árrábann, *száztól négy* interest hajtó Obligátziók adódnak ki.

Frankfurtból Oct. 9-dikénn: — „A' Moguntziai Katonasággal 's fel-fegyverkezett Földnépével lévő Cs. K. Sereg-szakasz' Vezére Gen. B. Szentkereszti, egy tsomó Székely Huszárságot küldött ide, melly által jelentette, hogy az itt találtató hajókra szüksége vagyon a' Seregnek, a' minthogy el is szállítódtak az említett hajók Niederrádhoz, a' hol újra híd állítódik fel. — Az ide való Hesz nevezetű Építőmestert el vitette innét Gen. Szentkereszti."

„Cs. K. Gen. B. Kienmayer, ſzázötven Fr. Vadáſzokat fogott el Oct. 4-dikénn reggel a' Helvétziai földönn Wintherthurbann."

Konſtántzból Oct. 8-dikánn: — „Ma délelőtti tíz órakor, meg-támadták a' Frantziák, jobb óldalról, Oroſz Generális Bauert; és balról Hertzeg Enghien-t. Igen vitézül viselték magokat mind az Oroſzok, mind a' Hertzeg Konde Seregebéliek. Ezt a' Várost háromſzor foglalták el a' Fr—ák: de mind annyiſzor kénteleníttettek el-hagyni. Kétſzer, tsupánn kétſzáz Nemes-Vadáſzok verték ki belőle az ellenséget, Végre, egygyik Fél se' jött bé a' Városba."

„Egy Záſzlótartó a' Konde Seregéből, kéſzebb vólt a' Rajnába ugrani, mint sem az ellenségnek engedni által, az Oroſz Csáſzári sassal, és a' Frantzia Királyi liliomokkal tzimerezett záſzlót."

„Gen. Bauert egéſzſzenn körűl fogta vólt egyſzer az ellenség: de úgy kereſztül vágta azon magát, két Svadronnyaival a' maga nevét viselő Reg—nek, és egy más Oroſz Reg—el, hogy mind addig, a' Rajna-hídjánál állott védelmül, míg a' több nép, Pétershausenbe takarodott által, a' Rajna' jobb partjára."

Stockachból Oct. 11-dikénn: — „Károly Fő-Hertzeg' népének igen derék fekvése vagyon közel Helvétzia' ſzéleihez, Donaueschingen' jobb és bal vídékeinn. — Szuvarov Vezér, Graubündten ſzéleinél áll. — Schafhausent el akarták

foglalni a' Fr—ák Octób. 9-dikénn, de ki nem nyomhatták onnét az Oroſzokat."

Schafhausenből Oct. 10-dikénn: — „Olly Tudósítások érkeztek ide éppen most, hogy Jellachich és Auffenberg Cs. K. Generálisok, előnyomúltak Rheinthalbann, 's Altstaettennél úgy meg-verték a' Fr—ákat; hogy 3 Generálisokat is fogtak el belöllök, kik közzül egy, Generál Ferino."

„A' Fr—ák úgy látſzik, hogy Zürch felé vonták viſzſza magokat: mert innét több órányi járó földre se' lát már egygyet is az ember közzülök."

„Városunk' ſzomſzédságábann több helyen kéſzülnek által a' Rajnánn derekassann a' Cs. K. és Oroſz Seregek."

2. Olaſz-Orſzágiak.

Florentziából Oct. 8-dikánn: — „A' Szárdíniai Király, minden Kíséröivel egygyütt, e' folyó Hónap' első napjánn érkezett ide."

„Sok kiköltözött Fr—ák takarodnak el innét olly czéllal, hogy egygyesíttsék magokat a' Konde Hertzeg' Seregével."

„A' Rómábann 's Civitavecchiábann vólt Fr. Őrizet (Garnizon) Angliai hajókonn ſzállítódott el, az alku ſzerént, Fr. Orſzág' partjaihoz: 's a' mi maga sajátja vólt, meg-hagyatott nálla."

Bologna (Bonónia) Városából Oct. 6-dikánn: „Az Ankónai Fr. Komendáns, alkudni akart már; de a' feltételei ollyanok vóltak, hogy az egygyesúltt Hatalmasságok' Serege nem állhatott reájok."

„Ankóna tsak maga van már a' Római földönn, melly az ellenség' kezébenn vagyon. Ha ez is viſzſza kerül: úgy valóbann jó forma erővel nevekedhetik a' Pedemontziumbann lévő Cs. K. Sereg: mert a' melly Katonaságnak eddig, Olaſz Orſzág' középső réſzébenn vólt dolga: leg nagyobb réſzére annak nem leſzſz ott ſzükség, minekutánna ki-puſztúltak egyſzer belőle a' Frantzia és más Jakobínusok."

A' Nápolyi Király, igen érzékeny ki-fejezésű írásábann köſzönte meg közönségessenn, Kalábria' Lakosinak azon hív ſzolgálatjokat, mellyel igyekeztek viſzont helyre állítani Nápoly Orſzágábann a' Királyi igazgatás' formáját: a' Szicziliaiakhoz, 's nevezetessenn a' Palermóiakhoz pedig, az által kívánnya meg-bizonyítani háládatos hajlandóságát; hogy Palermót ſzándékozik lakó Városává (Rezidentziájává) által változtatni, Nápoly Városa helyett, a' hol olly idöbenn nem vólt segíttséggel a' Nemesség, a' midön leg inkább lehetett vólna, 's tartozott vólna is lenni; söt nem tsak nem telyesítette ezen kötelességét, tselekedettel, 's példája által; hanem még maga lázzaſztotta a' népet.

3. Hollandiaiak.

Amsterdámból Oct. 3-dikánn: — „Tegnap reggel, az Anglusok és Oroſzok, az egygyesültt Frantzia és Batáviai Seregnek egéſzſz fekvését meg-támadták. Föbb erejeket, az egygyesültt Fr. és Bat. Seregnek bal ſzárnya ellen fordították, melly, tsupa Fr—ákból állott; a' derekával

és jobb ſzárnyával pedig, tsak inderkedtek, Hoorn felöl. Úgy látſzik, hogy ez nem vólt olly ſzerentsés viadal, mint a' 19-dik Septemberi (ámbár arról is azt írta York Hertzeg Londonba, hogy nagyobb veſzteségjek vólt abbann a' Fr— áknak és Hollandusoknak, mint az Anglusoknak és Oroſzoknak: mert a' Fr. és Bat. Sereg közzül tsak fogságba három ezerenn estek, 's 16 ágyúit, és sok munítzióját tették haſzna-vehetetlenné az Anglusok. Az Oroſzok közzül ellenbenn, mintegy 1500-ra ment mind öſzſze, a' halva-maradttak, meg-sebesedtek, 's nem találttattak' ſzáma; az Anglusok közzül 233-an húllottak el; és mintegy 1135-en réſzſzerént sebbe estek, réſzſzerént nem találttattak. Ezt a' veſzteséget annak tulajdonítja York Hertzeg: 1.) hogy az Oroſzoknak az a' Tsapatja, melly, Gen. Hermann' vezérlése alatt vólt, minekutánna le-írhatatlan vitézi tüzzel meg tette a' győzedelmes előmeneteleket: nem tartott olly rendet, a' melly meg kívántatott vólna, a' végre, hogy ki ne ſzlaſzſza kezeiből a' győzedelmet; 2.) mivel a' tsatahely' mivóltához képest, az Anglus és Oroſz Seregnek 15 ezer főből álló Oſztállya nem vehetett réſzt a' viadalbann.)

„Még eddig tsak annyit tudunk itt — *így folytattya az Amsterdámi Levél a' maga előadását* — hogy öt ezer Fr—ák egéſzſzenn körül valának már ellenséges erőtől vétetve Bergen és Egmond között, a' midőn Fr. Vezér Brune, segittségekre ment egynehány Svadron Dragonyosokkal, 's Hollandiai Lovas Pattantyúsokkal: de

tsak egy réſzét menthette ki az említett Fr. Sereg-ſzakaſznak a' veſzedelemből; a' többek ellenbenn réſzſzerént halva-maradtak, réſzſzerént fogságba estek. Az éjj vetett véget a' tusakodásnak."

Estvéli 8 órakor: „Ma, t. i. Octób. 3-dikánn reggel igen idejénn, újra el-kezdődött a' viaskodás. Több rendbéli Tudósítások ſzerént, újra el nyerték az Anglusok és Oroſzok a' tsatahelyet, és a' mi Seregünk' fő-quártéllya, négy óránnyi járó földdel ſzállítódott hátrább Bewerwichbe. St. Pancrass, a' hol Daendels Gen— unk vólt, tűzbenn vagyon. Az ő Oſztállya, 's a' Sereg' dereka, kénteleníttettek minden tanyáikat el-hagyni: minekokáért az Anglusok és Oroſzok' kezébenn vagynak már: Alkmár; Hoorn, Enkhuysen, és Eſzaki-Hollandia, ſzinte egéſzſzenn. Félő, hogy Purmerend-ig, Edam-ig, 's Munikendam-ig ne nyomúllyanak. — Más felöl, Fríziába tizenkét ezer Anglusok ſzállottak ki, 's Lemmert el-foglalták. Hogy meg nem támadtak még eddig bennünket: az az oka, mivel egynehány napoktól fogva, mindég napnyúgoti ſzél fúj."

Estvéli tíz órakor. Dumonceau Generális, a' ki itt tartózkodik mind ekkoráig a' sebje miatt, egy Tudósítást kapott Brune Vezértől, Wick op Zée-ből, mely Tudósításbann jelenti Generál Brune, hogy a' Sereg kénteleníttetett a' nevezett helyhez vonni hátra magát: de más nap ſzándékozott viſzſza-nyerni el-veſztett tanyáit, 3 ezer ember segíttséggel, a' melly újjonnan érke-

zett hozzá. Azt írja Gen. Brune, hogy soha nagyobb agyarkodással nem tusakodott még két Fél egymás ellen; nagy is a' veſzteség mind két réſzről. A' nehezebb bagázsiák, Harlem felé ſzállítódtak.

Oct. 4-dikénn: Daendels Generálisunk főquártéllya, Purmerendbenn vagyon. Nints több öt ezer emberénél. Friziábann, Lemmerenn kivül, Leuwarden-t (Leovárdiát) is el-foglalták az Anglusok. Ha Purmerend az Anglusok és Oroſzok' kezébenn leſzſz: úgy ök leſznek az Urak a' mi Városunkkal általellenbenn fekvö partjánn 's mellyékénn a' Ye vizének, kik sokkal nagyobb erövel vagynak mint a' Fr. és Bat. egygyesültt Sereg. A' Mendenblicki és Enkhuyseni Kikötöhelyekbenn, valamennyi Kereskedö-hajókat találtak az Anglusok: mind el kívánták a' magok ſzolgálatjára. — A' mi Városunk (Amsterdám) sorsa, rövid idönn el-válik. (Már el is vált, némelly Levelek ſzerént, mellyek nyilvánn írják: hogy az Anglusok és Oroſzok bé mentek Amsterdámba. Ez meg lehet: de még nem írhatjuk úgy, mint egéſzſz bizonyosságot.)

Hágábann, adott vólt már ki a' Direktórium Oct. 5-dikénn Tudósításokat, a' 2-dik Októberi verekedésekről: de semmi sints ki téve bennek a' Fr. és Bat. Sereg' veſzteségéről. A' Hágai Levelek, mellyek Oct. 5-dikénn költek, mintegy 6 ezer emberre határozzák a' két Fél veſzteségét. Hárlemből írták ugyan az nap, hogy az említett viadalbann meg-sebesedttek közzül valók: la Maison Fr. Generális, és a'

72-dik Fél-Brigáda-Vezére Mercier is: kik, gyógyítás végett, ugyan tsak Hárlembe vitetődtek. — A' Fr. Fő-Vezér Brune Stabja' Tiſztjei, többnyire mind halva-maradtak, egy Amsterdámi Tudósítás ſzerént, melly Oct. 5-dikénn költ,

Hágából Oct. 7-dikénn: — „Tegnap, reggeli 7 órakor újra meg-támadták az Anglusok és Oroſzok a' Fr. 's Bat. egygyesültt Sereget Straintől fogva, Wickoopzéenn alól, Aker-Slootig. Estvéli 8 óráig tartott a' viaskodás, melynek következéseit nem tudjuk még eddig."

4. Török Birodalmiak.

Konſtántzinápolyból Octób. 11-dikénn: — „Az Abukiri partoknál lévő Angl. Hajós-seregſzakaſz' Vezérét Commodore Sir Sidney Smith-et, kétſzeressenn tiſztelte meg a' Török Csáſzár, érdemes ſzolgálatiért: mert előſzſzör ezt a' ſzép nevezetet: Bátor ruházta reája; annakutánna pedig, a' Fél Hóld Rendje' első Vitézévé tette, melly Rendet, más Európai Hatalmasságok' példája ſzerént, most állított fel a' Nagy Úr."

„Abukirból semmi újjabb Tudósítás nem érkezett ide. Az ottani Török Seregoſztály' vezérlésébenn Seid Mustafát, Abdul Fetta Bey váltotta fel, kinek meg van parantsolva, hogy semmibe ne kezdjen, Sir Sidney Smith meg-egygyezése nélkül."

„A' Fr—ák által el-foglalt, de az Oroſz

és Török Udvarok által, a' Frantziák' kezéből szerentsésenn ki-szabadított néhai Velentzei 7 Szigetek, tizennégy Deputátusokat küldöttek Konstántzinápolyba, a' szabadításért való köszönettel. Heten ezen Deputátusok közzül Pétersburgba mennek, hasonló kötelességnek telyesítése végett. "

„Sok eleség szállítódik innét Égyiptom' partjaihoz, hogy a' Nagy Vezérnek annál könnyebb marssa legyen, azonn a' pusztaságonn által, melly vagyon Síria és Égyiptom között."

„Az említett pusztaságra, azért akart a' Nagy Úr tsak Octóber' eleinn jutni; minthogy az elött szörnyü nagy hévségek vóltak, de már ennek a' Hónapnak kezdetével meg-szüntek a' rekkenö melegek."

5. Frantzia-Országiak.

Mit akart a' Fr. Nemzet a' maga elsö heveskedésébenn, 's nagyra héjjazásábann, 's mit kész már most tselekedni? így fejezte ki a' Direktórium' Elölülöje Gohier, a' már másszor említett Beszédébenn, mellyet új esztendö' elsö napjánn tartott közönségessen: „Mi — úgymond — kik ennekelötte, az egésszsz Világi igazgatások' formáit, mind republikánizálni akartuk, tartozunk most, olly nyilatkoztatást tenni magunk felöl, hogy nem tsak a' Barátinkkal és Szövetségeseinkkel kötött Frigyet tartjuk meg szentül;

hanem a' Békességet is, mellyet, akármillyen Igazgatás' formájú Státussal köténdünk."

A' Márſziliai Kereskedöktöl, egy millió, ötſzáz ezer lívert kívánt költsön Championet Vezér, de egéſzſz Márſzilia (Marseille) Városábann nem forog több pénz ſzáz ezer tallérnál.

A' Pári'si Miniſztériomok mellett ſzolgált Személlyek közzül sokakat el-botsáttatott a' Direktórium, hogy kevesíthesse a' költséget. A' Hadi dolgokra ügyelö Miniſztériom' Íróinak ſzámát nevezetessenn, 420-al ſzállította alább.

A' Nantes-i (Nannetumi vídékekröl olly hírek érkeztek Pári'sba, Oct. eleinn: hogy igen nagyonn nevekedik azokonn ismét a' Királyt kívánó Lakosok' ſzáma: 's apró tsoportokra oſztották magokat, hogy annál bajosabbá tegyék a' tölök való örizkedést a' Republikánusoknak.

Elegyes Tudósítások.

Hamburgból Octób. 2-dikánn: — „Az itt már tíz Hónapoktól ólta fogságbann tartatott Irrlandusokat, kiknek által adattatását mindég sürgették az Anglusok, más felöl pedig a' Fr— ák igen ellenzették: tegnap végtére, éjfélutánni 2 és 3 óra közbenn, tsak ugyan által adatták Városunk' Elöljárói, Angliának."

A' Pruſzſziai Királynak, tíz ezer embere vólt már Sept. vége felé, a' Rajna-mellyéki birtokaibann, Schlade Generális' kórmányozása alatt: 's még több Katonaságot is várták oda

a' mint lehetett ítélni a' sok magazínomok rakásából.

Irrlandiábann igen ſzemes a' Vice-Király, a' le-tsillapodni láttatott Béketelenkedőknek némelly új mozgásaira.

Feldmarsall Szuvarov, a' melly bútsúzó-írást intézett vólt a' Cs. Kir. Sereghez, midőn Pedemontziumból által indúlt Helvétziába, így fejezte ki magát; annak végző soraibann: „Soha se' fogom el felejteni a' derék Auſztriaiakat, a' kik olly sok jeleit mutatták hozzám, tökélletes bizodalmoknak, 's ſzeretetjeknek, a' kik már akkor, midőn még magok vóltak, győzedelmesek lévén, útat nyitottak nékem a' győzedelemre."

A' Belgiomi Insurgensek, újra fegyvert fogtak Maſztricht vídékeinn.

A' Pápa' válaſztásról tettünk ugyan már említést: mindazáltal örömmel közöllyük az itt következő két betses Leveleket is, mellyek bővebbenn 's hitelesenn közlik azon nyomos tárgy' környülállásait:

Velentzéből Oct. 1-sö napjánn: — „Tegnap reggel érkezett ide Bétsből a' Kárdinálisok' Dékánnyához (a' Rómából ki-költözött Cárdinálisok között leg-öregebb Cárdinálishoz, a' ki mostan H. Albáni) a' Csáſzári Udvar' kegyes Irása, a' mellybenn ſzép ki-fejezések között, ezen Városnak Szent György nevezetű nagyobb Szigetjét rendeli, a' Conclave, az az; a' Cár-

dinálisoknak azon gyülése' tartására, a' mellybenn fog a' jövendő Pápa válaſztódni. Arra a' végre ma reggel öſzſze-gyültek Cárdinális Albáninál a' több Cárdinálisok, mellybenn, a' Conclavét erányzó dolgokról tanátskoztak, 's Prélátus Consalvi Ő Méltóságát válaſztották a' Sz. Gyülés' (Conclave) Szekretáriussának."

Ugyan onnan Oct. 4-dikénn: — „ Igen nagy kéſzületeket teſznek itten a' meg-hólt Szentséges Pápáért tartandó Exequiákra (halotti Szent Misékre), mellyeknek végződésével Brancadoro Érsek fogja a' halotti beſzédet (Orazione funebre) tartani."

El adni való jószág kerestetik.

Következendő feltételek alatt: 1.) Hogy a' jószág Auſztriához közel fekügyön Magyar-Országbann. 2.) Hogy az örökösseinn el-adódjék. 3.) Hogy az, minden akadályoktól, mellyek hátráltathatnák a' vevést, ſzabad legyen. 4.) Hogy a' mostani Tulajdonos meg-mutassa törvényessenn, minémű helyes fundamentomonn birja, 's adhatja el örökössenn ezen jószágot; nem külömbenn 5.) a' jószág' jövedelmét, hat eſztendők' öſzſze-vételéből meg-határozza, 's ahoz képest a' jószág' betsüjét hitelessenn terjeſzſze ſzem elibe. — Mind ezeket pedig lehet közleni, taksától ſzabad (frankózandó) Levelek által, Udvari Agens T. Kiſzelínyi Pál Úrral, úgymint a' kinek közbenjárására vagyon ezen egéſzſz dolog

bízva, 's a' ki lakik Bétsbenn az úgy nevezett Haarmarkonn, Nro 777. az első Contignátzióbann.

* * *

Az úgy nevezett Szappan-spiritusnak (Seifengeistnek) Cs. K. privilégiáltt Kéfzítője Króne János Vilhelm Krifzt. Magyar Orfzágba is küldött le ezen meg-esmértt hafznú kéfzítménnyéből, mellyet, a' Cs. K. sassal czímerezett a' Króné Krifzt. János Örökösei' nevével meg-jelelt nagyobb üvegbenn húfz; hasonló kissebb üvegbenn pedig len 12 krajtzáronn meg lehet fzerezni; egy czédulával egygyütt, melly az ezen fzer hafznávételének előadását foglallya magábann, következendő Uraknál:

Pozsonbann: a' Magyar útfzabéli Vasáros bóltbann, *Spielmann*; Nagy-Szombatbann, Vasáros *Velifz*. Gottfried; a' Csalló-közbenn, Samarjánn: *Török* György, és Szerdahelyenn: *Neugebauer* Kristóf; Győrött: *Gugenberger* és *Hoffer*; Pestenn: *Pleyer* Pál; Budánn: *Mangoltk* Antal; Selmetzbányánn: *Scharff* Dániel; Kassánn két testvér *Scheibler* Könyváros; Pétsett: *Aigner* János György; Rimafzombatbann: *Frankendorffer* Sámuel; Ro'snyónn: *Frankendorffer*: Sopronbann: *Habengafzt* János; Vefzprémbenn: *Fejér* János; Szathmáratt: *Reifzner* Gottlieb; Nagy-Váradonn: a' veres ráknál lévő Malatz János — Uraknál.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 34.

Költ Bétsbenn, Mindszent Havának (Octóbernek) 25-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

Az a' szomorú hír érkezett ide tegnap Pozsonból, hogy ott, Magyar-Ország' Primássa, H. Battyányi Cárdinális Ő Éminentziája, ki múlt Oct. 23-dikánn e' Világból. — Sok szegények, jóltévő édes Attyoktól; sok nemes igyekezetű Hazafiák, kegyes Pártfogójoktól; 's a' Haza, egy tisztelő jó Fiától fosztattak meg, ezen örökkévalóságra költözött Méltóságbann, kinek hamvait áldja a' Magyar, Vallás-külömbség nélkül.

Olasz Országból, a' Pedemontziumi földről az az officiális híradás érkezett ide tegnap, hogy Oct. 13-dikánn meg-verte Mélász Vezérünk a' Frantziákat, kik Cuneo Vára felöl, háromszor támadták vala meg népünket, az Ország' útja hosszában.

Hertzeg Schwartzenberg Generális tegnap előtt érkezett ide Mannheim' vídékéről, mellynek bástyáit, Károly Fő-Hertzeg' parantsolatjából puskaporral mind fel-hányatta, 's Oct. 16-dikánn oda hagyta. Ott tehát már ezentúl, semmi ellenség nem tarthatja úgy magát, mint tartotta vólt ennekelőtte.

A' mostani Szombathelyi Püspök Cárdinális Herzán megy Velentzébe, a' Pápa' választák eránt tartandó Gyülésre. Vele megy Szecretáriusi ranggal, az Iffjú Hertzeg Croy, ki eredetére nézve Német Alföldről való, 's onnan kiköltözvénn, itten (Bétsbenn) Kánonokká lett.

József Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk és Orosz Nagy-Hertzeg-aszszony Alexándra Paulovna öszsze-párosodások' egyházi czeremóniájának végbe vivésére, méltóztatott F. Urunk, a' Lembergi Érseket Fő-Tiszt. Kicki Kitki Kajetán Urat nevezni ki, a' ki ezen F. rendeléshez képest meg-indúlt Lembergből, négy Kánonokokkal, négy Világi Iffjú Nemesekkel, 's más hozzá-tartozókkal Oct. 5-dikénn, hogy a' Palatínushoz, még az útközbenn hozzá kaptsolhassa magát, 's Pétersburgba kísérhesse Ő Föhertzegségét.

Generális Gróf Kolonits József Ő Nagysága, ki mind vitézségével, mind a' tudományok-

hoz való ſzeretetével ſzép nevet ſzerzett magának, meg hala e' folyó Hónapnak 22 dikénn. Örökséül hagyta Gróf Kollonits Láſzló Cs. K. Kamarás Urat, ki most Nádor-Ispány Ő Fő-Hertzegségével vagyon Pétersburgbann.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Aschaffenburgból Oct. 12-dikénn: — „Az egygyesültt Cs. K. és Moguntziai mind reguláris mind insurgens Katonaság, elébb nyomúlt vala a' Ménus jobb partjánn, de ismét meg-fordúlt, hogy ſzemmel tarthassa a' Frantziákat, kik által tódúlván a' Rajnánn a' Ménusonn is általjöttek Kostheimnál, 's Darmstadti földönn Grosgerau felé terjeſztették ki magokat. Még eddig nem kelt viadalra a' dolog."

Frankfurtból Oct. 13-dikánn: — „A' Fr—ák, meg-verettettek ezenn a' vídékenn. Sok hóltakat és sebesseket hagytak magok utánn. Két ágyút is veſztettek. Még négyſzázann közzülök, körül vágynak vétetve a' Darmstadti erdőbenn. Ezek a' Frantziák, réſzſzerént Moguntziánál, réſzſzerént Oppenheimnál jöttek által a' Rajnánn, 's úgy ſzándékoztak, hogy hátok megé kerüllyenek a' Moguntziai Vál. Hertzegségbéli Inſzurrektziónak."

„Rheingaubann nem tsak puſztítanak, hanem gyújtogatnak is a' Fr—ák."

„Az említett Inzurrektzió, Seligenstadtnál

állapodott meg, a' hol erőss fekvésű tanyáját vagyon."

Karlsruheból Oct. 14-dikénn: — „Jóllehet a' Fr. Respublika, 's a' Bádeni Hertzegség között Békesség vagyon: még is a' Fr—ák tsak olly széltire rabollyák a' Bádeni Helységeket is, mint más vidékekbélieket. Ez okonn meg-engedődött a' Bádeni föld-népének is, hogy ha Frantziák közelgetnek feléje, fel-fegyverkezhessen a' maga vagyonnya' védelmezésére."

Mannheimból Oct. 15-dikénn: — „Egy része azon Fr—aságnak, a' melly újra jött által a' Rajnánn, Bergstrass felé indúlt, a' hol minthogy sokkal kevesebb számmal vóltak a' Német Vitézek, által vették magokat a' Necker vize' bal partjára, 's a' hídakat el rontották magok utánn. Ez az oka, hogy már itt két naptól fogva nem kaptunk Leveleket Frankfurtból."

2.) Helvétziaiak.

Feldkirchből Octób. 14-dikénn: — „Feldmarsall Szuvarov, tellyes igyekezettel azon van, hogy egygyesíttse mentől elébb, a' vele lévő Orosz Katonaságot, melly, huszonhét ezer főből, 's jobbára gyalogságból áll, a' Károly Fő-Hertzeg' Seregével, 's Rimskoi Korsakow Seregosztállyával. Már tegnap ide érkezett, 's útját a' Konstántziai tó felé intézi: mivel Rheinthalbann szaporodni kezdett az ellenség.

Bregenzből Oct. 16-dikánn: — „Egy része a' Feldmarsall Szuvarov Seregének, tegnap tovább masírozott Feldkirchtől, Rheinthal felé."

Tigúrum (*Zürch*) *Városából* Oct. 10-dikénn:

„ Ezen Városra, és az egéſzſz környékre nézve, olly ſzerentsétlen napok vóltak a' Sept. 25-dik 's 26-dik napjai, hogy ez a' Gessner írtta paraditsom, nagy réſzént puſztasággá vált. Sokan vallottak 40 's 50 ezer forint árra kárt is. Benn a' Városbann, nem tsak bort, pénzt, órákat, és más drágaságokat tsikartak ki a' Fr—ák a' Lakosoktól, hanem még ſzemélly ſzerént való bántásokat is követtek el ellenek. Egy vólt az illyenek közzül Prédikátor Lavater is, a' kinek tsak egy pertzbenn maradt meg az élete, Sept. 26 dikánn. A' rajta történtt ſzerentsétlenséget, maga le-írta, 's ki is nyomtattatta, melly elöadásnak summája ez:

„ Két Fr. Katonák, azon a' tájjonn, a' hol Lavater' lakása vagyon, borért sarkaltak valamelly ſzegény Lakost. Hallván azt Lavater, le-kiáltott az ablakból, hogy viſz ö le bort nékiek. Vitt is kenyérrel egyetembenn, 's még pénzzel is kínálta a' Fr. Katonákat: de nem vették el; és midön külön váltak vólna egymástól, egygyik a' Katonák közzül, a' ki Gránátéros vólt, meg-köſzönte néki a' jóakarattyát, 's baráttságos bútsút vett töle, kedves Atyafi nevezetet ruházván reája. Viſzſza indúl Lavater a' ſzállására: hát! az ajtónál egy kis fonnyadtt frantzia bukkant reája, a' ki németül, de tsak tördelve beſzélte a' nyelvet, egy inget kérvén töle. Lavater, pénzt nyújtott néki: de a' Frantzra, tallért kívánt az ing helyett. Ismét adott pénzt néki Lavater. De a' Frantzia tsak nem

állott el a' tallér' kívánástól. „Már ez — *monda Lavater* — illetlenség, menny dolgodra Isten' nevébenn. Akkor a' Fr. Katona, ki-rántván a' kardját agyarkodva kiáltotta Lavaternek, hogy adna néki pénzt. Lavater futott a' két elöbbeni Fr. Katonákhoz, és egynehány Zürchi Lakosokhoz, a' kik közel állottak oda: de már most az a' Fr. Gránátéros, a' ki ötet tsak két minútummal is az elött, kedves emberének nevezte, egéſzſzenn másképpenn mutatta magát hozzá, mert bajonétet ſzegezvénn a' mejjének, még dühösebbenn rá kiáltott: Adj pénzt! — Ekkor egy Zürchi ember, a' ki, alami'sna-ſzedö a' Templombann, által ölelte L – t, 's viſzſza akarta vinni. Ezt látván a' gonoſz Gránátéros, rájok sütötte a' puskáját. A' golyóbis, által ment az Alami'sna-ſzedö' jobb karjánn; L nek pedig bé ment a' testébe a' mejje alatt, úgy, hogy ha tsak egy kés' foknyi ſzélességre ment vólna még bellyebb: bizonyossann meg nem maradt vólna életbenn Lavater."

„Az a' ſzép Kozák-Oberster Porodin, itt a' Városbann a' kapta a' halálos vágást a' fejénn, 's egy fertállyal az utánn, hasonló sorsa vólt a' Feleségének, egy gyönyörü Iffjú Amazonnak, a' ki zsebbéli piſztolyokkal óltalmazta vala magát a' Fr. Vadáſzok ellen: nem külömbenn az Oroſz Fő Papnak is, ki már fogságba esett vólt: a' midön hirtelen piſztolyt rántott a' Fr—ákra."

„Cs. Kir. Oberstlieutenánt Williams, a' ki Kórmányozója vólt a' Zürchi tónn egy Hajós-se-

regetskének, ſzerentséssenn meg-ſzabadította magát a' hozzá-tartozókkal egygyütt, és hogy a' Tigúrumi Fregát, ellenség' kezébe ne jusson: el süllyeſztette azt, 's a' több hajókról is mind a' vízbe hányatta az ágyúkat."

„A' Frantziáknak hat ezer ember veſztességjek vólt: hanem olly fortéllyal éltek: hogy tüstént el-temették halottjaikat."

3. Olaſz-Orſzágiak.

Turinból Octób. 7-dikénn, — „Nagy örömet okozott ugyan itten, a' Szárdíniai Királyi Famíliának Livornóba ſzerentséssenn lett érkezése: de addig bajos leſzſz még viſzſza-térni Ő Felségeknek ezen Lakó-Városokba, mig a' tsendesség, egéſzſzenn viſzſza nem állítódik a' Pedemontziumi földönn, 's tellyes bátorságba nem helyheztetődik a' Fr—ák ellen, mely czélnak el-érésére ſzükség most fordítani egéſzſz erejét az Orſzágnak."

Alessándriából Oct. 7-dikénn: — „Tegnap Méláſz Vezér meg-támadta, a' Pedemontziumbann tartózkodó Frantziákat, 's úgy viſzſzanyomta őket, hogy már most ſzabad egygyesülés vagyon, Ceva és a' Cuneonál fekvő Cs. K. tábor között."

4. Frantzia-Orſzágiak.

Repülő Seregről is álmodoznak már a' Fr—ák, 's a' többek között nevezetessenn Bonaparte Luczián, melly képzelődésre, az ſzolgáltatott alkalmatosságot, hogy egy Terméſzet-

visgáló, olly híradást tett közönségessé magáról Pári'sbann Oct. 2-dikánn; hogy Ö, a' karjaira kötendö ſzárnyak' segíttségével, meg-próbál egy ſzáz lábnyi magasságú Oſzlopról le-repülni.

A' külsö dolgokra ügyelö új Miniſzternek Rheinhardnak eſztendei fizetését, 75,373 líverre határozta a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts Sept. 27-dikénn: pedig tsak negyed nappal az elött lármázott vólt ſzörnyü módra, a' pénznek egyſzerre lett nagy meg-ſzükülése felett.

Hogy az ollyatén Fejedelmek és népek, kik a' Republikánus Fr ákkal ſzövettségre léptek, gondolóra vegyék a' magok veſzedelmes állapotjokat: egy hathatós elöadású Tudós Iró Ivernois, elevenenn eleikbe terjeſzti, hogy a' Fr. Respublika, nem másképpenn tarthatja fenn magát; hanemha minden más népek ellen haramiáskodik, meg nem kímélvénn még saját Barátjait is; következésképpenn, hogy néki ſzükségesképpen kell folytatni a' hadat, mint a' maga meg tartása' eſzközét. Egyéb bizonyságok között, fel-hordja Ivernois, a' Törvényhozó-gyülés' némely Tagjainak ſzavaikat, mellyekböl, maga is ki vonhatja kiki, az elöre botsátott állításnak meg-mutatására ſzolgáló következést. Olyan Tagjai a' Törvényhozó-gyülésnek, Briot; Guimard, 's Maurer.

Briot' ſzavai ezek: „Atyafiak! ne gondollyátok, hogy mi Békességet reménylhessünk valaha; még akkor is, ha Európának minden Királlyai 's Fejedelmei, adófizetöinkké lennének.

Bizonnyal nem. Az igazság-ſzeretetének ſzíne alatt, le nem kell többé tennünk azon magunk meg-határozásáról, hogy el-töröllyünk minden ollyatén igazgatást; melly, arra emlékezteti a' Fr—ákat, hogy ſzerentsések vóltak ök a' Király igazgatás alatt.

(Guimard' bíztatását, 's Maurer' javaslását, a' jövö postánn közöljük.)

5. Nagy-Britanniaiak.

Az Angliai Orſzág-gyülés' Elsö Táblája, köz akarattal meg-egygyezett benne: hogy a' Felség, nevelhesse a' Nagy-Britanniai Polgár-Katonasággal is, a' Hollandiai földönn tusakodó Angluſ és Oroſz Sereg' erejét, olly czéllal; hogy viſzſza lehessen állítani Hollandiát, a' Frantzia módi revolútzió elött való állapotjába. Az e' végre tejendö költségekül azokat mutatta ki Buckingham nevü Tag, a' mellyeket a' ſzélek' védelmezésére határozott meg az Orſzág-gyülés. Lord Amherſt, közönségessenn ſzóllott tsak, de igen hathatóssann, az említett költségek' fundusáról: ki-meríthetetleneknek nevezvénn Nagy-Britannia segedelem' kútfejeit, 's meg-vallván nemes egyenességgel, az ö Kikötöhelyeikről; hogy oda takarodik most a' gazdagság, a' Világ' minden réſzeiböl.

Az Orſzág-gyülés' második Táblájánál, tsinált ugyan a' Miniſztériommal ellenkezö Felekezet, ſzokás ſzerént, némelly Ellenvetéseket, de talám tsak azért is, hogy egyſzerre el ne láttassék távozni bé vett ſzokásától; mert p. o.

Tirney Úr, azt a' nehézséget formálta: hogy a' Hollandiába küldött Sereg által, ugyan tsak nem lehet még nyakát ſzegni a' Fr. Respublikának, de ezen állítását olly nevettségessenn fejezte ki, hogy annak hallására, nagy katzajt ütött az egéſzſz Gyülés. Nem egyenessenn nevezte t. i. Tirney Úr a' Fr. Respublikát; hanem így ſzóllott: „A' Hollandiába küldött Sereg által, nem lehet még nyakát ſzegni annak az Izé-nek, a' mit, Fr. Respublikának neveznek. — Sheridan Úr pedig maga is meg-esmérte, az ellenkedései közbenn véletlenül: hogy Európa' Békességének tsupánn a' Fr. Királyság által lehet jól meg-vetni a' fundamentomát. Tsak azon akadozott Sheridann Úr, — mint már máſzſzor is említettük — hogy a' Pruſzſzus Király' segíttségére, nem lehet ſzámot tartani, úgymint a' ki meg akar a' mint látſzik, állhatatossann maradni a' neutrálitássa mellett."

Erre Pitt Úr azt felelte: hogy a' Pruſzſz. Király könnyenn meg maradhatott a' neutrálitássa mellett: mivel nem is kérettetett meg Anglia' réſzéről, annak el-hagyására, 's azért nem: mivel Hollandiát nem hódoltatni akarja Anglia; hanem ſzabadítani. Mihelyest a' Hollandusok, ki-vethetik nyakokból a' frantzia jármot: fundamentomossann lehet reményleni felőllök, hogy azonnal ki fogják mutatni, régi törvénnyeikhez 's ſzabadságaikhoz viseltető hajlandóságjokat. Helyes fundamentomául ſzolgál t. i. ezen reménységnek az a' kettős tapaſztalás, úgymint: 1.) hogy a' Hajós-seregből még tsak egy ember

se? vállalkozott ki ollyan, a' ki ellenek mondott volna a' Hajós-legényeknek, midőn azok, változhatatlan hívségjeket nyilatkoztatták a' Hertzegjekhez. 2.) A' szárazonn is sok helyekenn fogadták már úgy a' Hollandusok az Angolusokat mint Barátjaikat. — De ha erővel kellene is ki-venni a' fegyvert Hollandia' kezéből, úgy is igazsága volna Angliának; minthogy az által nem egyebet tselekedne, hanem olly állapotba tenné az ellenséget, hogy néki ne árthasson: mellyet meg-tselekedni, ugyan tsak nem olly nehéz dolog, mint Fr. Országot meg-hódoltatni. — A' hadi költségekre nézve azt mondotta Pitt Úr, hogy 7 esztendei terhes had-folytatás utánn is, nem tsak kéttségbe nem eshetik Anglia; sőt még több telhetik most tőle, mint telt ennekelőtte. Végző szavai ezek voltak: „Soha meg nem botsáthatnám én azt magamnak, ha ellent mondás nélkül el halgatnám az olly Beszédeket, mellyek a' mi Hazánkbéli nemes érzésnek meg-fojtására czéloznak."

Az Orosz Birodalommal, 1798-dik esztendő' Decemberébenn, 's e' folyó esztendő' Júniussábann tett Kötéseket, nem külömbenn a' Nápolyi Felséggel e' folyó eszt. Júniussábann kötött Óltalom-Frigyet is, az Ország-gyűlése' Első Táblája előtt fel-olvastatta Lord Grenville.

6. Török Birodalmiak.

A' Spanyol Követnek el kellett hagyni Konstántzinápolyt.

A' Hollandus Követnek is ki adódott ugyan

az út: mindazáltal Ez, két hónapot kért még magának az ott való maradhatásra, melly idő közbenn t. i. nagy változások történhetnének, *a' mint mondotta*, az ö Hazájábann.

E' folyó Hónap' eleinn sietve nyomúlt vala már a' Nagy-Vezér Égyiptom felé, hogy ne engedjen Bonapartenak több olly ditsekedö Tudósításokat küldözni Pári'sba, a' millyenek jöttek ki közelebb minden Pári'si Újságokbann, 's azok utánn másokbann is, Bonaparte' neve alatt, ki a' Síria' nagy veſzteségének le-írását el-mellőzvén, ſzokott hangonn beſzélli, hogy Ö Síriából viſzſzatérvén Égyiptomba, ismét ki-vette a' Törökök' kezéből Abukirt, le-ölvén hat ezeret belőllök.

7.) Batáviaiak.

Brüſzſzelből Oct. 9-dikénn: — „Hollandiábann a' Frantziáknak, nem igen jó rendenn fekſzik a' ſzénájok: melynek jele az is, hogy tegnap egy Kurír olly parantsolatot hozott ide Brune Vezértől, hogy haladék nélkül takarodjon innét Hollandiába mind azon Katonaság, mellynek, az úgy nevezett Éſzaki Sereget kellett vólna formálni."

Amsterdámból Oct. 8-dikánn: — „Tegnap előtt, olly véres verekedés vólt Wickopzée-nél és Bewerwichnél, a' hol állottak a' Frantziák, mint a' millyen vala a' 2-dik és 3-dik Octóberi, Ez úttal is erössenn viselték magokat az Anglusok; hanem minden törekedéseikkel is ugyan csak el nem nyomhatták a' Frantziákat erös tanyáikból: minekokáért estve felé viſzſza-tértek

előbbi tanyáikra. — Fr. Vezér Brune, 11-ré teszi a' népe által nyertt ágyúk' számát, 's 1500-ra az el fogott Anglusokét és Oroszokét (de a' maga veszteségét nem tette ki ez úttal is; valamint a' 19-dik Septemberi viadalbélit, mellybenn a' nagy kérkedéssel ki-hirdetett győzedelme mellett, tsak ugyan többet veszttett vólt, mint az Anglusok és Oroszok.)"

Amsterdámból Oct. 10-dikénn: — „A' Fr. és Batáviai Sereg' fő-quártéllya, Oct. 8-dikánn reggel, Bewerwichből Alkmárba szállítódott által, mely Várost, (t. i. Alkmárt) az előtt éjtszaka önként hagyták el az Anglusok, főképpenn azért, mert a' Hollandiai földönn szűk az elesség. "

„A' Móza (Meuse) vizének tengerbe való szakadásánál, hetven Anglus hajók termettek egyszerre, 's az ott lévő Goere nevezetű Szigetet is el foglalták, a' mint hallatik."

Amsterdámból Oct. 11-dikénn: — „A' Fr. és Bat. Sereg' veszttesége, Oct. 6-dikánn, legalább is vólt annyi, mint az Anglusoké és Oroszoké. Abbann vólt szerentsés Brune, hogy 3500 ember-segíttsége, hamarább el-érkezhetett hozzá, mint az Anglusok' 12 ezer emberből álló tartalék-serege ő hozzájok."

„Most az Anglusok, a' Helder Szigetebéli sántzaikbann vagynak, Wieringen Szigete, és Frízia' napnyúgoti szélei között, melly igen erős tanyát el sem hagynak; hanem a' meg lehet, hogy Hollandiának más részibenn fognak új szerentsét próbálni."

P. S. Ebben a' ſzempillantásbann hallyuk: hogy Brune meg-támadta tegnap az Anglusokat: de viſzſza-verettetett.

Elegyes Tudósítások.

Dániábann a' Könyvnyomtatásra nézve Sept. 27-dikénn ki-hirdettetett Királyi Rendelésnek tilalmazó Tzikkelyeit már meg-írtuk. Meg engedi ezen Rendelésébenn a' Felség, hogy ki ki, nyilatkoztathassa a' maga értelmét, okos illendőséggel, azon jobbítások eránt, mellyeket erányosoknak ítél, a' fenn-álló Törvényekre nézve.

Hamburgbann, Oct. közepe tájáig, ötvenre nevekedett vala már fel, a' meg-bukott Kereskedő-házak' ſzáma: 's az adósságjok hatvan millió márkra ſzámláltatik, melly summából, Popper nevezetű Zsidó Kereskedő-Házra tsupánn magára, tizenkét millió fekſzik.

Magyar-Orſzág.

Debretzenből Oct. 4-dik napjánn: — „A' jó dolgot akármikor jó hirdetni. Én is azért, bár késötskénn is, örömmel jelentem: hogy ezen Királyi Város is meg-tette kötelességét, azon háláadó inneplésnek tartásábann, melyre buzdították közönségessenn a' Magyar Nemzetet, óhajtott győzedelmeink. Az említett inneplés, így ment véghez:"

„Sept. 1-sö napjánn reggeli hét órára felgyültek 'a Tanátsházba, mind a' Reformáta Valláson lévö; mind a' Romano-Catholikus Szénä-

torok; és Kommunitásbéliek. (választott polgári Esküttek) Onnét a' Róm. Catholikusok, mentek a' T. T. Piáristák Szentegyházába: a' Reformátusok pedig, az úgy nevezett nagy Templomjokba, mellynek eleibe, valamint szintén a' kis Templom, és a' T. T. Piáristák Temploma' eleibe Katonákat állitott az itt lévő Verbung' Kommendánssa Tahy Pál Úr, mindenik Templom elibe 24-et, kik hat izbenn tettek örömlövéseket, 's ugyan annyiszor durrogtak a' piatzra, 's a' Piáristák Temploma' elibe ki-szegzett öt öt mozsár-ágyúk. — A' nevezett mind nagy mind kis Templomjokbann a' Reformátusoknak, egyéb szép éneklésekenn kivül, el-énekletté a' Collégiumbéli Ifjúság külön, gyönyörű hármóniával a' CL-dik 'Sóltárt. — A' Nagy Templombann T. Prédikátor Földvári Jó'sef Úr prédikállott a' 21-dik 'Sólt. 2, és 3-dik V—eiből. A' kis Templombann igen szívreható Beszédet tartott N. T. Generális Notárius és Prédikátor Benedek Mihály Úr, Jeremiás Próféta' 9-dik R—nek 23, és 24-dik ezen V—eiből: „Ne ditsekedjék a' Bölts az ő böltsességébenn; se' az Erőss, erősségébenn; se' a' Gazdag, gazdagságábann: hanem ebbenn ditsekedjék, a' ki ditsekedik, hogy esmérjenn és tudjon engemet, hogy én vagyok az Úr, ki tselekeszem irgalmasságot, ítéletet és igazságot e' földönn: mert ezt akarom, azt mondja az Úr.

„Egészsz Városunk, ki mondhatatlan örömbenn volt. Nem mehettem olly Házhoz, mellybenn bé-érkezésemkor, ezt ne hallottam volna:

Éllyen a' mi Fels. Királyunk! Éllyen Ö Felsége' egéſzſz Serege! Éllyenek minden hadi Tiſztjeink!"

„Estvére, a' Magyar Teátromi Társaság, igen ſzép Játékot tartott, illy nevezet alatt: A' Jó Fejedelmet mi követi?"

„E. Postamesterünk Vositz Ferentz Úr, kivilágosította a' házát, 's a' piatzon ſzolgáló ablakaiból ez a' fontos sor ragyogtatta ki a' hálátatosságot: TE DEVM LAVDAMVS. Ott ſzemléltetett az Orſzág' Koronája, és F. Urunk' képe is; 's köztök ez olvastatott: VIVAT KRAY.

* * *

El adni való jóſzág kerestetik.

Következendö feltételek alatt: 1.) Hogy a' jóſzág Auſztriához közel feküggön Magyar-Orſzágbann. 2.) Hogy az örökösseinn el-adódjék. 3.) Hogy az, minden akadályoktól, mellyek háttráltathatnák a' vevést, ſzabad legyen. 4.) Hogy a' mostani Tulajdonos meg-mutassa törvényessenn, minémü helyes fundamentomonn birja, 's adhatja el' örökössenn ezen jóſzágot; nem külömbenn 5.) a' jóſzág' jövedelmét, hat eſztendök' öſzſze-vételéből meg-határozza, 's ahoz képest a' jóſzág' betsüjét hitelessenn terjeſzſze ſzem elibe. — Mind ezeket pedig lehet közleni, taksától ſzabad (frankózandó) Levelek által, Udvari Agens T. Kiſzelínyi Pál Úrral, úgymint a' kinek közbenjárására vagyon ezen egéſzſz dolog bízva, 's a' ki lakik Bétsbenn az úgy nevezett Haarmarkonn, Nro 777. az elsö Contignátzióbann.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 35.

Költ Bétsbenn, Mindszent Havának (Octóbernek) 29-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

A' Hadi Cancellária, következendő Hadi Tudósításokat közlött, részszerént Károly Főhertzegtől, részszerént Mélász Vezérünktől érkezetteket, a' Bétsi német Újságnak Octób. 26-dikánn költ Darabjábann:

„Károly Főhertzeg' híradása, Donaueschingenből indúlt Oct. 19-dikénn, 's ezeket foglallya magábann: „Octób. 16-dikánn, feles számmal nyomúlt az ellenség, két tsapatbann, részszerént

az úgy nevezett Bergstraſzſzon, réſzſzerént a' Rajna' hoſzſzábann, Hertzeg Schwartzenberg ellen, (a' ki Mannheimbann, 's annak vídékénn tanyázott vala egy Cs. K. Sereg-ſzakaſzſzal.) A' melly Elölvígyázóink Handschuchsheimnál állottak, nagy tüzzel ('s erövel) meg-támadtak a' Fr—ák: minekokárt Oberstlieutenánt Hertzeg Lichtenstein (Moritz, a' ki vólt a' Kórmányozójok említett Órállóinknak), viſzſza-vonta magát, a' környülállásokhoz képest vett parantsolatja ſzerént, Hejdelberga megé. A' Frantziák erössenn törekedtek utánna a' gyalogságjokkal, 's minden igyekezetjekkel rajta vóltak, hogy a' Hejdelbergai hídat erőhatalommal el-foglalhassák: de a' Bánáti Batalion által viſzſza-verettettek. — Ugyan azon idöbenn, három Fr. Lovas Reg—ek, által-rontottak a' Neckar vizénn, Neckarshausennél, 's eleinten ugyan viſzſza-nyomták onnét Friedrichsfeld felé, Oberster Gróf Eſzterházy' kevesebb ſzámú Oſztállyát: de tsak hamar, Teval Oberstlieutenántunk által, meg-támadtatvánn óldalról, kénteleníttettek ſzaladásra venni a' dolgot, melly meg-zavarodássok közbenn sokann húllottak el és sebesedtek meg közzülök, 's ötvenenn fogságunkba is estek. Réſzünkről a' tusakodás közbenn, úgy talált Oberster Gróf Eſzterházy külön ſzorúlni, hogy ki nem menthette magát az ellenség' kezéből, Hertzeg Lichtenstein Oberstl—ot pedig, egy golyóbis sodorva érdeklette. — Generális Hertzeg Schwartzenberg, nem ítélvén tanácsosnak, n[illegible]

pét, a' sokkal nagyobb ſzámmal való ſzembeſzállítás által ſzerentséltetni: Bruchsálhoz vonta magát, 's vi'sgálókat állított ki, Philipsburgtól kezdve, Obstadtonn, Odenheimonn, és Sinzheimonn által. "

Lovasság' Generálissa Mélász, Morozzóból, a' Pedemontziumi földről, Oct. 14-dikénn indította a' maga Tudósítását, melynek summája ez:

„Hogy a' mi elölvígyázó Vitézeink' sora (Cuneo vídékénn); meg-bontódás nélkül fenntartódhassék: erre a' végre egyáltaljábann ſzükséges vólt, hogy Bezinette nevü falu, a' mi kezünkbenn legyen. Ezt a' falut azombann elfoglalta az ellenség, 's bé is ültetett belé 3 Batalionokat. Minekokáért L. G. Mélász, tüstént ki-rendelte, ezen említett 3 Frantzia Batalionok ellen Mitrovſzky Generálmájort, melléje adván: a' Wéber Gránátéros Bat—ját; két Bat—ont a' Stuárt Reg—éből; egygyet a' Fürstenbergéből, 's kettőt a' Hufféból; és a' Csáſzár, 's a' Löveher Dragonyos Reg—eiből két két Svadront. Ezen seregetskét, 3 Tsapatokra oſztván fel Gen. Mitrovſzky, meg-indúlt Octób. 14-dikénn reggel Bezinette felé, egy tsapattal a' tsinált útonn, melly egyenessenn, az el foglalandó hely felé viſz; más tsapattal jobb felől, Trucchi nevü helyenn, 's balról Maria della Roccánn által; 's mind a' három öldalról egyſzerre, olly sebessenn tsapott az ellenségre, hogy ez, a' külön ſzoríttatástól való félttébenn, siettséggel el-von-

ta magát, és már délelőtti 8 órakor el foglalta Gen. Mitrovſzky Bezinettet, 's kergette az ellenséget a' hegyek felé mind addig, a' meddig erányosnak ítélte; annakutánna öſzſze-ſzedvén a' népét, Vigyázókat állított ki a' falu' eleibe. — Délutánni két óra tájbann ismét viſzſza tódúlt az ellenség, még pedig kétſzeres erővel, 's leg-nagyobb réſzével a' népének, meg-támadta a' bal ſzárnyunkat, és a' falut elölről. A' ſzerentse, láttatott nékie kedvezni eleinten, a' falu felé intézett elö-nyomúlásábann; de a' mi Lovasságunknak serény és igen alkalmátos kányarodása által, egy Fr. Batalion, melly, öt ſzáz főből állott, úgy körül-vétetődött; hogy 1 Oberster, 15 Tiſztek, 's 450 alsóbb rendüek fogságunkba estek, a' többek pedig, halva maradtak."

„Illy ſzerentsétlen próbatétel utánn is mind azáltal, kétſzer ſzándékozott még el nyomni a' faluból népünket az ellenség: de mindenkor veſzteséggel térítödött viſzſza; úgy hogy; mind-öſzſze reá megy a' veſztesége, ezer emberre."

„Réſzünkről 15 ember maradt halva; 116 esett sebbe; 's 54 nem találtatott."

„Gen. Mitrovſzky, azzal a' (valóságos) ditsérettel ditsérte meg a' kórmányozása alá adott Korpust, hogy Ö — úgymond — meg nem határozhatta magábann, kit kellessék belölle, mások felett, különössenn magaſztalni, mert mindnyájann, a' Stabális és Fő-Tiſztektől kezdve, egéſzſz végig, tellyes tehettségek ſzerént vőltak eſzközei a' diadalomnak."

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Kehl mellől Linxből Octób. 12-dikénn: — „Egy Szigetbenn Kehlhez közel, négyszáz Fr. Lovasok tartózkodnak felesebb számú gyalogsággal egygyütt, olly szándékkal a' mint látszik, hogy hólnap új viadalt kezdjenek, melyhez képest teszik a' Cs. K. Vitézek is készületjeiket."

Lindauból Oct. 17-dikénn: — „Feldmarsal Szuvarov, Konstántin Nagy-Hertzeggel, 's a' Generál-Stabjával egyetembenn, tegnaptól fogva itt vagyon. A' Serege, melly, huszonnégy ezer emberből áll, a' Város előtt tanyázik. Tegnap egy Kurír érkezett ide Károly Fő-Hertzegtől."

„Holnap itt leszsz Gen. Lieutenánt Rimskoy-Korsakow is, tizenöt ezered magával. E' szerént, az egyesültt Cs. Kir. Seregeknek bal szárnyát, formállya most a' Károly Fő-Hertzeg Armádiája, melly, Donaueschingennél áll; a' derekát, Szuvarov' Serege, melly a' Konstántziai tónál feksik; bal szárnyát pedig a' Mélász és Kray vezérlése alatt Olasz-Országbann vitézkedő Népünk."

Kanstvdtból Oct. 19-dikénn: — „Hertzeg Schwarzenberg Generális távol létébenn, Gen. Görger vette által azon Cs. Kir. Sereg-szakasz' kórmányozását, melly, Hejdelberga' tájjánn volt. Most Gen. Görger, Knittlingenbenn vagyon. Gen. Hohenlohe, két lovas Regementekkel Laufennél áll, 's gyalogságot vár magához."

Lindauból Oct. 19-dikénn: — „Ma érkezett ide Gen. Korsakow, Feldm. Szuvarovhoz."

„Jellachich; Petrásch; Auffenberg; és Linken Generálisok, Graubündtenbenn állanak, egy egy Cs. K. Seregoſztállyal."

Hogy a' Német Birodalmi minden Rendek annál inkább fel-ébredjenek, a' puſztító Fr—ák ellen való had-folytatás' terhének öſſze-vetett vállakkal lehető könnyítésére, 's az egygyesültt Hatalmasságok' ſzándékának ſzerentsésítésére: egy hathatós Jelentést intézett hozzájok az Oroſz Csáſzár a' maga Gatsinai palotájából Sept. 15-dikénn, melly Jelentést, a' Pétersburgi Miniſztérium' Útasítása ſzerént, német és frantzia nyelvenn közlött már a' Hamburgi Újság is Oct. 18-dikánn. — Ezen Jelentésnek summája oda megy ki: hogy Ö Felsége az Oroſz Csáſzár, mind ſzárazonn mind vizenn, foganatossann munkálódott eddig, Isten' segedelme által arra a' végre: hogy Fr. Orſzág, Helvétzia és Frigyes-Belgiom, viſzſza-helyheztetödjenek elöbbeni állapotjokba; és a' Német-Birodalom meg-tartódjék a' maga egéſzſz épségébenn, melybenn vólt e' folyó had elött. Ezen törekedéseinek jutalmát Ö Felsége, Európa' köz-javábann 's tsendességébenn keresi: minekokáért ha veſzi éſzre, hogy ſzíves igyekezeteit, a' Német-Birodalomnak minden Tagjai, egygyesített erövel elö-segítik: úgy nem tsak meg nem ſzünik, kétſzerezett törekedéssel rajta lenni az említett czélnak el-érésénn: de ha ellenkezöt tapaſztaland: úgy kénteleníttetni fog fel-hagyni egy olly ügygyel, mellyel Azok nem

gondoltak, a' kik leg nagyobb réſzt vennének annak győzedelmében.

2.) Helvétziaiak.

Zürch (Tigúrum) Városától, nyóltz ſzáz ezer lívert kívánt Fr. Vezér Maſzſzéna, melly kívánságnak ellene mondott a' Helvétziai Direktórium, 's mindjárt Kurírt küldött a' végett Pári'sba.

Bazílea (Basel) Városától is ugyan annyi summát kívánt Maſzſzéna, azonn a' még egéſzſzenn meg nem állítható fundamentomonn: hogy meg-ſzabadította légyen Bazíleát, az Oroſzok által való meg-támadtatástól.

Konſtántzia Városa, mellyet már ezelőtt háromſzor rongáltak vala meg a' Fr—ák, most negyedikſzer tizennyóltz egéſzſz órákig rablották azt, olly ſzörnyü kegyetlenséggel, hogy háromſzáz házbann nevezetessenn semmit se' hagytak, Még meg nem ſzünt vala egéſzſzenn ezen haramiáskodás, midön Fr. Gen. Gazan, következendő laistromát küldötte kívánsága' tárgyainak a' Magiſztrátushoz: kívánt kéſz pénzül ſzáz ötvenezer lívert; húſz ezer portzió abrakot; 's ugyan annyit mind kenyérből; mind húsból; kilentz ezer butéllia-bort; két ezer pár tzipőt és ötven ökröt; 's még ezekenn kivül temérdek más tárgyakat, mellyeket ſzükségeseknek látott a' Serege' táplálására 's meg-ruházására. Hijjába mentette magát a' Magiſztrátus a' lehetetlenséggel. Octób. 11-dikénn ismét el-hagyták ugyan Konſtántziát; de tíz elökelő Lakosokat vittek el

magokkal Kezesekül, kik között egy öreg beteges Személly vagyon.

Zürch Városától, a' nyóltz ſzáz ezer líverenn kivül, kívánt még Maſzſzéna; nyóltz ſzáz ezer portzió kenyeret; húſz ezer pint bort; tíz ezer pint égett-bort; tíz ezer mázsa rozst; húſz ezer mérö zabot; és ſzáz ökröt. — *A' ki illyeket kíván, 's még pedig kénſzerítve: bajos azt, barátnak 's ſzabadítónak esmérni.*

3. Olaſz-Orſzágiak.

A' Római 's Civita-vecchiai Frantzia Garnizonokból, tsupánn ezerötſzáz Személlyek ſzállítódtak el a' Livornói Kikötöhelyből, Tulon' partjai felé, minthogy a' melly réſze ezen Garnizonoknak, Ligúriai, Római, és Nápolyi Katonákból állott, jobbára mind meg ſzelelt.

Róma Városa' Erössége, az úgy nevezett Sz. Angyal Vára, rakva találtatott a' Fr—ák utánn, olly mesterséges mívekkel, 's egyéb portékákkal, mellyeket ök a' Nápolyi, Római, és Tóskánai földönn rablottak, 's jókor el nem ſzállíthattak Pári's-ba, a' hol közönséges innep-napokonn úgy mutogattatja már a' Direktórium, az efféle ragadományok' gyüjteménnyét, mint valamelly igen ditsö és igazságos gyözedelmek' jeleit. Nevezetessenn, a' Vatikánumból ki-rablott drága ſzönyegeket, mellyek, annak a' híres Képfestönek Rafaelnek rajzolási ſzerént kéſzültek, leg-elöſzſzör mutattatta (a' Fr. Direktórium) a' múltt Sept. 23-dikát, mint a' Fr. Respublika' 8-dik eſzt — je' elsö napját meg-elözött hat napokonn, mellyek

pótló napjai vóltak a' 7-dik eſztendőnek, és a' mellyekenn, nyitva állottak minden Nemzeti Bibliothékák, Fábrikák 's Muzeumok, délelőtti 9 órától fogva, délutánni 4 óráig, 's a' Tudományok' nemzeti-palotájának udvara, a' legſzebb ſzőnyegekkel vólt ki-czifrázva.

Anglus Admirális Nelson, Sept. 25-dikénn, egynehány ezer embert rakott hajókra Nápoly Városánál: de mi végre? még nem tudatik.

Könnyen meg-történhetne azombann, hogy Korſzikába ſzándékozott Nelson, ezen egynehány ezer emberrel: a' hol t. i. a' hegyi Lakosok, öſzſze-fogva fel-keltek a' Fr—ák ellen, mint ezt nyilván bizonyította egy hajó' népe, melly, Sept. 27-dikénn érkezett, Korſzika' Szigete Fő-Városa Báſztia alól, Livornóhoz.

Az Alsó Olaſz Orſzági réſzekenn egygyesülve vitézkedő Nápolyi, Auſztriai, Oroſz, Anglus és Török Katonák' ſzámát, harmintzöt ezerre határozzák a' Nápolyi Tudósítások.

Mediolánumból Octób. 7-dikénn: — „Tegnap végezé itt el érdemes Vitézi pállyáját Cs. K. Gen. Alcaini, Velentze Városa, a' belőle ſzármazott nagy emberek közzé, méltánn fel-jegyezheti örökre, Gen. Alcainit."

Nápolyból Octób. 8-dikánn: — „Az Oroſz Csáſzár, egy Seregoſztályt botsát által a' mi Udvarunk' ſzolgálatjába, melly Seregoſztályból 1500 ember érkezett ide a' napokbann, 's bé jött a' Városba ſzállásra."

Sinigagliából (a' Római földről) Oct. 8-dikánn: — „Nyóltz naptól fogva, öt ezerig va-

ló Cs. K. Vitézek gyülekeztek ide, sok hoſzſzú és rövid ágyúkkal. Ankóna ellen vagynak rendelve."

Trieſztből Oct. 7-dikénn: — „Ma reggel érkezett ide egy Rhódus nevezetű 50 ágyús, és 300 emberes Török Fregát, azok közzül a' hadi hajók közzül, mellyek a' tengerről ostromollyák Ankóna Várát. Rheis Zenel a' Hajós-Vezér neve. Húſz Famíliák, mellyek Ankónából ſzabadították ki magokat, rakodtak fel reája, hogy menedék-helyet kereshessenek."

4. Nagy-Britanniaiak.

Hogy a' Breſzti Fr. Kikötőhelyből, Sept. közepe' tájjánn, tizenhárom líneai hajók indúltak vólna ki minden ott vólt Fregátokkal, és földi Katonaságot ſzállító hajókkal egyetembenn: még eddig, meg nem bizonyosodott. — Annyit azombann értett a' Londoni Admirálitás a' Breſzti Hajós-seregről, hogy ki kéſzül ez onnét ſzállani: minekokáért nagy ſzorgalmatossággal kéſzítődik fel Torbaynál az Angl. nagy Hajós-sereg, hogy úgy hozván magokkal a' környülállások, haladék nélkül ki-indúlhasson.

Az Irrlandiai Pártosok, azért kezdettek ismét mozgolódni nagy mértékbenn: mivel az ott vólt Seregnek nagy réſze, Hollandiába küldődött. Azt a' gonoſz ſzokássokat, újra folytatják a' Pártosok, kivált a' déli réſzekenn naponként, kogy a' ſzabad ég alatt legelő mkrhát meg-bénítják, el-vagdalván fülit, farkát, vagy lábát. — Hogy azombann Irrlandiát nem igen félti a'

Miniſztériom a' Frantziáktól: onnét meg-tettzik, mert az Irrlándiai partoknál vígyázó Hajós-sereg Vezére, Admirális Kingsmill, egy hónapig való el-távozásra kapott engedelmet.

Hogy Hamburgbann és Bréma Városábann nöttön nő a' nagy Kereskedő-házak' bankrútálásinak ſzáma: egy oka ugyan ennek az is; hogy Fr. Orſzágbann, söt magábann Angliábann 's Német Orſzágbann is buktak meg olly házak, mellyek annakelötte virágzó kereskedést folytattak: mivelhogy egygyesülésbenn lévén azokkal, a' Hamburgi 's Bremai házak, amazoknak veſzedelme, ſzükségesképpenn ki hatott ezekre: de fö oka ezen hirtelen való változásnak, ugyan tsak az: hogy a' Hamburgi, Brémai, 's más kereskedö német Városokból, minden pénz, Angliába takarodott által 8 Hónapoktól fogva, a' hová, olly böséggel fórrtak az Indiai portékák, hogy midön mostanság a' Jamaikai kereskedö Hajós-sereg, temérdek sokaságú drága portékákkal rakva, Anglia' partjaihoz érkezé: legnagyobb réſze az Angl. Kalmároknak, minthogy már elébb is igen sokat vásárlott: most, a' nevezett Hajós-sereg' terhéből, nem tsak nem vehetett kéſz pénzenn semmit, hanem még a' saját portékáit is, föképp a' nádmézet, kéntelenittetett ki-pakkolatlan a' hajókonn hagyni.

5. Frantzia-Orſzágiak.

Gen. Maſzſzéna, a' Helvétziával határos frantzia Oſztályoktól (Departmánoktól) azt kívánta, hogy az ö Serege' ſzámára: negyvennégy

ezer mázsa gabonát, és huſzonkét ezer zsák zabot ſzállíttsanak Bazíleába. — Ezt a' kívánságot annál nehezebb telyesíteni: minthogy ſzük aratás vólt Frantzia Orſzágbann, 's a' tél az ajtó elött áll."

„Negyven ezer lovat akarna a' Fr. Direktórium öſzſze-keríteni: azért is, a' frantzia földönn találtató lovak közzül, minden harmintzadikat requizitzióba vétet."

Páris'ból Oct. 12-dikénn: — „A' napokbann, a' Törvényhozó-gyűlés' Iffjabbik Tanáttsa elött fel-fordúlt a' Békesség' dolga. Eschasserieaux nevű elökelő Tag azt mondotta, hogy Fr. Orſzág, akarja a' Békességet, hanem úgy; hogy a' terméſzettől ki-rendeltt határi legyenek, úgymint: a' Rajna; a' tenger; a' Pireneusok és az Alpesek. — Ezek ugyan gögös feltételek: de tsak ugyan lassúbb hangonn vagynak még is mondva, mint azoknak kiábálása, kik az egéſzſz Világ' republikánizásáról képzelödtek."

Páris'ból Oct. 10-dikénn: — „A' Directóriális Újság, az úgy nevezett Redacteur, tegnapelött, olly hírt tett közönségessé Feldmarsall Szuvarovról, hogy a' Helv. földönn, egy nagy viadalbann tíz ezer embert veſztett, 's már ma, maga meg-tzáfolta azon hírt."

„Ettől fogva Breſztig, mindenütt el állották az útat a' Suánoknak (Királyt-kívánó Lakosoknak) nagy tsoportjaik: a' napnyúgoti vídékekenn pedig, tizennyóltz ezer főből álló fő Seregek vagyon egy alkalmatos Vezérnek, Gróf Bourmontnak kórmányozása alatt. Vagynak

még ezen fő-seregenn kivül, több Korpusaik is. A' fő Seregjek, Laval és Mayenne Városait ſzándékoznak el-foglalni: minekutánna már négy más Városoknak valósággal a' birtokábann vólt."

Bonaparte: Berthier, Lasnes, Marmont, Andréossy, és Murat Generális-társaival, 's Monge és Bertholet Tudósokkal egygyütt megſzökött Egyiptomból, 's Frejusbann vólt Octób. 9-dikénn, officiális Tudósítások ſzerént.

Guimard biztatásának, 's Maurer javaslásának közlését meg-ígértük a' múlt postánn: most tellyesítjük:

Guimard ſzavai ezek: „Mi még gazdagabbak vágyunk, mint minden Státusai Európának. Melly nagy prédára tehetünk még ſzert valaha, az éſzaki vidékekenn? Míg az éſzaki Fejedelmek és Népek belé nem elegyednek a' mi hartzunkba; 's azok, a' kik meg-buktak, öſzſzetett kezekkel nézik azt; míg a' leg-hatalmasabbak ő közttök, semmit se' hajtanak a' gyengébbek' esdeklésére; míg egygyenként meg-hagygyák azokat emélztetni, az Uliſzſzes Társainak sorssa ſzerént: mind addig, ſzámot tarthatunk mi, a' töllök nyerendő prédára; 's így kiálthatunk fel győzedelmessenn: „A' (Fr.) Respublika' segedelem' forrásai, magok telyességébenn vagynak még az éſzaki réſzekenn; a' midőn még Spanyol Orſzágbann 's Portugalliábann, ki nem apaſztottuk azokat."

Pári'sbann, az onnét-való Tudósítások ſzerént, sok emberséges emberek' ábrázatjánn lehetett éſzre venni, Octób. 6-dikánn, hogy azt a'

napot gyáſzolni kívánták vólna inkább, mint ínnepleni: mert ez nap emlékeztette őket az 1789-dik eſztendőbéli 6-dik Octóberre, mellyen a' Királyi igazgatás' el enyéſzése el-kezdődött, úgymint a' mellyenn Verſzáljt kénteleníttetett el-hagyni a' Királyi Família, és kétſzáz ezer főből álló gyülevéſzség által, igen alatsonító és rettentő módonn kísértetett Pári'sba.

Magyar-Orſzág.

N. Szvetits Jakab Úr, oly ajánlást tett F. Urunknak, hogy ſzáz Stuttzosokat (Scharfſchützen) állít ki a' Slavoniai jóſzágaiból, 's a' ſzomſzédságabéli Grádiskai határ-őrző Regementbe kívánnya azokat adni, egéſzſz kéſzülettel, ily nevezet alatt: Ferdinánd Fő-Hertzeg' (a' Korona Örököse') Szabad Vitézei. Ő Felsége, igen kegyessénn el-fogadta ezen ajánlást.

Zágrábi Püspök Verhovácz Ő Exc—ja, a' maga buzgó hazafiságát, mellyet már e' folyó hadbann többſzör bizonyított, a' múltt Július' Hónapbann is nyilatkoztatta az által, hogy Sziſzekről, Cárnioliának Landstraſz nevü Helységéig, huſzonöt ſzekerekenn ſzállíttatott ingyen gabonát a' Cs. K. Sereg' ſzámára.

Békés Vármegyébenn Szarvasonn, a' Királyi pártfogás alá vett Gazdaság' Oskolájának érdemes Kormányozója T. Theschedik Sámuel Úr, Sept. 24- és 25-dik napjainn tartotta az első fél eſztendei Exámennyeit, az Oskolák' Nagy-Váradi Kerülete' Inspektorának, 's több más Halgatóknak jelenlétébenn, kik mindnyájan öröm-

mel tapaſztalták T. Theschedik Úr buzgó, és nagy reménységet nyújtó hazafiúi fáradozásinak már is haſznos és ſzerentsés következéseit: a' kinek könnyű módú 's foganatos oktatása és útmutatása alatt, huſzonháromra nevekedett már fel a' Praktikánsok' ſzáma. Ezek között vagynak értt idejű Férjfiak is, a' kik már hivatalokat is viseltek.

Jelentések.

Füskúti Landerer Mihály, Pozsonyi és Pesti Könyvnyomtató- és Árosnál, Sz. Leopoldi Pesti Vásárkor, következendő új Könyvek fognak találtatni:

Léta Magyar Vitéz', és Zamira Pannoniai Kisaſzſzonynak a' földönn és tengerenn történt viſzontagságai. írta Peretsenyi Nagy Láſzló, 8vo 1800. 30 xr.

Római Történetek. írta Dugonics András Királyi Oktató 8-vo maj. 1800. 1 for. 15 xr.

A' pártos Jéru'sálem, IX Énekekbenn. Le írta Nagy Ferentz, ez idöbenn Hum. Prof. a' S. Pataki Ref. Collegiumbann. 8vo maj. 30 xr.

Gotthóldnak külömbkülömbféle dolgoktól 's alkalmatosságoktól vétetett Elmélkedései. fordította Takáts Adám. 8vo. 1 for. 8 xr.

A' Szeretsenek, vagy is Kárikléának, és Theágenesnek Történetei. írta Dugonics András 8vo maj. 2 Réſz. 2 for.

Tolnay (Alexandri) in R. Univers. Pestiensi Artis Veterinariae Prof. publ. ord. et hujus Instituti Praefecti, Artis Veterinariae Compendium

Pathologicum de cognoscendis et curandis animalium epidemico-contagiosis, et praecipuis sporadicis morbis, cum adnexis Formulis et Tabellis. 8vo. 1 for. 15 xr.

A' jó Gazda-ember, 's a' t. Fordította Anglus nyelvből Kőhalmi Fekete Gergely. 8vo. 34 xr.

A' jó Gazdaſzſzony; harmadik meg-bővített Nyomtatás. 8vo. 34 xr.

A' Rómaiak Görög Orſzágbann. 8vo. 20 xr.

Takáts Adámnak Nagy-Karátsoni, Kis-Karátsoni, Nagy-Pénteki, Húsvéti, Áldozó-Tsötörtöki és Pünkösti Prédikátziói. 8vo. 45 xr.

* * *

El adni való jószág kerestetik.

Következendő feltételek alatt: 1.) Hogy a' jószág Auſztriához közel feküġyön Magyar-Orſzágbann. 2.) Hogy az örökösseinn el-adódjék. 3.) Hogy az, minden akadályoktól, mellyek hátráltathatnák a' vevést, ſzabad legyen. 4.) Hogy a' mostani Tulájdonos meg-mutassa törvényessenn, minémű helyes fundamentomonn birja, 's adhatja el örökössenn ezen jószágot; nem külömbenn 5.) a' jószág' jövedelmét, hat eſztendők' öſzſze-vételéből meg-határozza, 's ahoz képest a' jószág' betsüjét hitelessenn terjeſzſze ſzem elibe. — Mind ezeket pedig lehet közleni, taksától ſzabad (frankózandó) Levelek által, Udvari Agens T. Kiſzelínyi Pál Úrral, úgymint a' kinek közbenjárására vagyon ezen egéſzſz dolog bízva, 's a' ki lakik Bétsbenn az úgy nevezett Haarmarkonn, Nro 777. az első Contignátzióbann.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 36.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novembernek) 2-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

Néhai boldog emlékezetű Gróf Csáky József V. Cancellárius Úr helyébe, méltóztatott gondos Királyunk, a' Nyitra Vármegyei Fő-Ispánt Gróf Erdődy József Ő Kegyelmességét nevezni ki a' F. Magyar Cancelláriához Vice-Cancelláriussá, melly nyomos hivatalbann, még több alkalmatossága leszsz már ezen tiszteltt Hazafinak, Királlyához, 's Nemzetéhez viseltető hív indúlatját; a' dolgokba való okos bé-látásához, jeles

tudománnyához, és buzgó munkásságához képest meg-bizonyítani.

Már a' múltt Szeredán le is tette a' hitet Vice-Cancellárius Ő Exc—ja.

A' Hadi Cancellária, következendő Tudósításait közlötte Méláfz Vezérünknek, á' Bétsi német Újságnak Octób. 30-dikánn költ Darabjábann:

„Gróf Klenau Generális ellen (a' ki egy Cs. K. Seregofztállyal) áll Génuának tenger-parti vídékeinn, neveltt erövel nyomúlt ugyan az ellenség Oct. 11-dikénn, 's a' Torrigliai tanyát is három ezer emberrel erősítette meg; más nap pedig meg-támadván a' Miéinket Barba-galatái fekvésekbenn, el-nyomta onnét, és Oct. 13-dikánn, népének egy réfzével St. Stephano; a' más réfzével pedig Chiavarinn által Bobio felé nyomúlt elébb, melly környülállásokbann Gróf Klenau, a' Magara vize megé telepedett meg Sarzánánál, (távolabb Génua Városától, Napkelet és Dél között.)"

„Nem vóltak azombann tartósok az ellenségnek ezen diadalmai: mert tsak hamar az utánn rajta hajtott Gr. Klenau az ellenségenn, 's le-nyomván azt a' Pontremoli i; Borgoi; Val di Tarrói; és Varesei hegyekről; még a' Sestri-i halmokonn túl kergettette, az Avántgárdája (elöljáró Sereg-fzakafzfza) által, 's ekképpenn egéfzfzenn vifzfza-nyerte elóbbeni tanyáját."

„Fröhlich F. M. L. ról (ki a' Római földönn vezérel egy Cs. K. Sereg-ofztályt) jelentődött vala már, hogy Róma Városa' vídékéről

fel-kerekedvén, Ankóna felé indúlt, mind a' Város, mind az ottani Kikötőhely' környülállásainak meg-vi'sgálására."

„Az Ankónai Kikötőhelynek nagy haſznát vették a' Fr. Rabló-hajók (Korſzárok) mert onnét az egéſzſz Földközi-tengerre ki járhattak prédát keresni, 's a' mit találtak, egéſzſz bátorsággal ſzállíthatták bé a' Kikötőhelybe."

„Hogy tehát az ellenséget, mentől elébb meg lehessen illy jó alkalmatosságától foſztani: meg-tevődtek minden kéſzületek Ankóna' vívásához: mert nem csak a' Római földönn vólt Katonaság által vétetődött körül, hanem Dalmátziából is nevelődött ezen Katonaság' ſzáma; 's ágyú és munitzió (úgymint: golyóbis, ágyú-por 's a' t.) is, olly mértékbenn ſzállítódott a' Város alá; hogy már Octób. 17-dikénn egy Battéria' (ágyúzó-tanya) kéſzíttetéséhez fogatott Gr. Klenau a' Galeazzo hegyénn (melyről, foganatossann lehet lövöldözni Ankónát) 's az ostrom-árkok ásatásába is belé kezdetett, háromſzáz Katona-munkások által. A' tenger felől Török és Oroſz hajók tartják bé-kerítve Ankónát."

Az itt őrizetenn vólt Splényi Regementje, Olaſz Orſzágba küldődött.

Vilnából (*Lithvániának Fő-Városából, melly már az Oroſz Birodalomhoz tartozik*) Oct. 6-dikánn: — „Má tizenkettődik napja, a' miólta Bétsből el indúltunk, Nádor-Ispány Ő Fő-Hertzegségével. Már eddig 219 mértföldet haladtunk. Krakkótól fogva eddig, melly ide 161 mértföld, hét nap alatt jöttünk, pedig az út a'

sok essö miatt roſzſz vólt. Ebből könnyen éſzre lehet venni sebes útazásunkat. Krakkótól eddig tsak 3 éjtſza háltunk meg. Egynehány kotsijaink ki nem állhatván a' sebes menést, 's a' sok döttzenést, öſzſze-törtek. Ma az egéſzſz napot itt töltjük, kivált az el-romlott kotsik' megigazíttatására nézve. Nagyon érezzük, hogy az Éſzakhoz (Nord) közelgetünk; 's azért örömest melengetjük magunkat a' Kandalló (Kamin) tüzinél, melly már ezen az Orſzágonn minden felé ég derekassann. Az egéſzſz útazó Társaság frissen van. Reményljük, hogy egy hét alatt Sz. Pétersburgba érünk, 's ott fogjuk meg-ülni Theréſia Csáſzárné' 's Királynénk' neve napját."

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

A' Felsö Rajnai vídékekenn, hova tovább közönségesebbé kezd lenni a' föld-népének felfegyverkeztetése eránt foganatosnak találtt intézet. Breisgaubann, az Oppenaui, mind a' Városi, mind a' völgybéli bátor és jó ſzívü Lakosok' záſzlóját, Oct. 10-dikénn ſzentelte fel a' Blankenstein Magyar Lovas Reg—e' Káplánja T. Körösy Úr. Gen. Görger ütötte fel az elsö ſzeget ezen záſzlóra, mellyet, illy méltó, és kevéssel sokat jelentö Fel-írás címerez: Istenért és a' Hazáért. A' czeremónia' végzödéséval buzgó Éljen kiáltások hangzási töltötték el

a' levegöt: Éljen Károly Fö-Hertzeg! Éljenek minden derék Óltalmazói a' Hazának!

Cs. K. Uhlánus Oberstlieutenánt Gróf Walmoden, és Wurmser Szabad-seregebéli Gróf Westenrath, egy Szakasz (mintegy 1500 föböl álló) Cs. K. Katonasággal által rontottak Odenheimból és Kappelből, az Alzátziai vídékekre, 's aluva találták a' Fr—ákat, kiknek elölvígyázó Lovassaikat, némelly Lakosokkal egyetembenn, el is hozták magokkal, 's nem vesztettek többet magok részéről egy embernél, jóllehet mihelyt megtudódott vala az ott létek, mindjárt félre verettek a' harangok, és sok nép tsödült öszsze azon jel-adásra.

Kanstadtból Oct. 21-dikénn: — „Ma ismét Hejdelberga felé vonnyák viszsza magokat a' Fr—ák, a' hol Oct. 17-dikénn nagy pusztítást vitték véghez. — F. M. L. Gróf Sztáray, tizenkét Batalionokkal, a' mi vídékünkre érkezik ma, 's egygyesíti magát Görger Generálissal."

Ulmából Oct. 22-dikénn: — „Az ide való Garnizon' száma öt ezerre nevekedett. Még mind ekkoráig nagy szorgalmatossággal tétetödnek itt az óltalom-készületek, Májor Dedovich' kórmányozása alatt"

Kanstadtból Oct. 22-dikénn: — „Durlachból éppen most érkezik ide Stafétánn az a' hír, hogy a' Fr—ák tegnap Philippsburgtól Waghäusel-ig, és más óldalról Langenbrückenig vonták viszsza magokat."

„Cs. K. Generális Görger, a' ki Hertzeg

Schwarzenberg helyett vezérel, két lovas és egy gyalog Reg—et kap ma segíttségűl."

Würzburgból Oct. 21-dikénn: — „Aschaffenburgnál, a' Ménus' hídja előtt, sántzot kezdettek hányni e' folyó Hónapnak 13-dikánn. — A' Moguntziai Inſzurrektzió' Vezére Báró Albini, egy Adjutánssával egygyütt, Aschaffenburgbann vólt Oct. 15-dikénn egynehány órákig."

Stuttgárdból Octób. 21-dikénn: — „Brettenbenn egynehány ſzáz Cs. Kir. Vitézek vóltak még tegnap, 's az Elölvígyázóikat Bruchsálig küldözték."

Lindauból Octób. 20-dikánn: — „Feldmarschal Szuvarov olly kéſzületeket teſz, hogy mentől elébb egéſzſz erővel által-rontson Helvétziába."

2. Olaſz-Orſzágiak.

Róma' Városának a' Fr—ák' kezéből lett által-vétetése' környülállásai közzé tartoznak e' következendők is:

„Minekutánna Fr. Gen. Garnier, az általadas eránt való alkunak alája írta vólna magát Sept. 27-dikénn: más nap egy Hirdetményt intézett a' Rómaiakhoz, melybenn jelentette nékiek: hogy nyomos környülállások kénſzerítették Ötet, az említett alkuba való meg-egygyezésre: úgy egygyezett meg mindazáltal abba, hogy a' Rómaiak' ügyét különössenn ſzeme előtt tartotta, 's a' feltételeknek meg-állításábann gondja vólt ö reájok."

„Sept. 28-dikánn délutánn, 3 ágyú-lövések által adódott jel, a' Nápolyi Katonaságnak Bourcard Feldmarsal' kórmányozása alatt lett bé-menetele eránt, ki is mindjárt el-foglaltatta a' Város' fő piattzait. A' nép ki-tsödúlvén az útszákra, el égette ott a' 3 színű bokrétákat, a' szabadság fáit, és a' fr. tzímereket. Az Egyházi Rend fel-vette ismét a' maga előbbi öltözetét. A' Zsidó-Várost Nápolyi Katonaság vette körül, 's Feldmarsall Bourcard, parantsolatot adott ki, hogy kiki, a' nálla lévő fegyvert, vigye, az a' végett ki-rendelt helyre."

„Octób. 3-dikánn, az Angyal Várát is el-foglalta a' Nápolyi Katonaság, minden benne találtatott ágyúkkal, munítzióval, eleséggel, 's a' t. egyetembenn, a' Kapitulátzió' ereje szerént. A' Fr. Őrizet, egéssz Katonai tisztességgel kitakarodott, 's a' Civita-vecchiai Kikötőhelybe indúlt, sok Római úgy nevezett Pátriótáktól kísértetve. Az Angyal Várábann, Nápolyi zászló függesztödött ki."

„Még az előtt való nap, úgymint Octób. 2-dikánn, el-petsétlődtek mind azon épületek, úgymint a' Quirinál és Vatikán paloták 's a' t. mellyeket a' Római Ex-Respublika Tisztviselői bitoltak vólt. A' nagy szabadság' fája, melly a' Fr. Respublika' 8-dik esztendeje' első napjánn Sept. 23-dikánn, állítódott vólt fel a' Sz. Péter' piattzánn, nagy örvendezések köztt égettetett el a' Nép által; 's Brútusnak, a' Frantzia és Római Republikánusok' bálványnyának fejét, mindennémű tsúfságokkal illetve hordozta az úttzá-

konn, a' győzedelemnek örvendező sokaság, melly, több rendeletlenségeket is követett vólna még el, ha meg nem akadályoztatta vólna Feldm. Bourcard, kit, a' Nápolyi Felség, ideig való Kórmányozójává nevezett a' Római Státusnak. Ezen hivatalhoz képest, Feldm. Bourcard, ideig való Kórmányszéket állított fel Rómábann olly meg-hitt Személlyekből, kik már a' Pápai igazgatás alatt is, nagy tekintetü hivatalokat viseltek vala. — Octób. 4-dikénn, egészsz Róma Városa ki vólt világosítva."

A' Nápolyi Felség, hogy annyival szembetünöképpenn meg-bizonyíthassa a' maga háládatosságát, Angl. Admirális Nelson eránt: igen fényes czeremóniával nevezte Azt Palermóbann, Bronti-i Hertzeggé. A' többek között t. i. egy mesterséges nagy tüzi játékot is adatott, melybenn elevenenn vólt ábrázolva az Abukir-mellyéki viadal, és a' Frantzia Admirális hajónak a' Orientnek fel-vetődése. Vége lévén ezen ábrázolásnak, a' Ditsösség' Templomába vezette Adm. Nelsont a' Királyi Família, a' hol Leopold Iffjú Kir. Hertzeg, borostyán-koszorút tett az Admirális' fejébe, a' Király pedig meg-ajándékozta ezen szerentsés Vezért egy drága kardal, 's Bronti-i Hertzeggé nevezte.

3.) Bataviaiak.

Újjabb Tudósítások is bizonyítják, hogy a' 6-dik Octóberi viadal utánn meg-támadták vólt még a' Fr — ák és Hollandusok, az Anglusokat

's Oroſzokat: de nagy veſzteséggel viſzſza-veretettek."

„Ugyan az említett Tudósítások bizonyítják azt is, hogy a' Hollandiai földönn való eleségbéli ſzükség miatt kénſzeríttettek az Anglusok, és Oroſzok a' magok viſzſza-vonására, melynek ſzembetünö jele az, hogy az Anglusok, minden fel tétel nélkül viſzſza-botsátották a' Frantzia és Hollandus foglyokat. Böven raktak vólt ugyan az Anglusok eleséget a' hajójaikra; midön el-indúltak vólt Angliából Hollandia felé: de az Oroſzokat is kellett tartani nékiek, úgymint a' kik minden eleségjeket meg-ették a' hoſzſzas tengeri útazás közbenn. Ha meg nem kezdtek vólna fogyatkozni eleség' dolgából az Anglusok: úgy kéttség kivül Oct. 6-dikánn meg se' támadták vólna a' Fr. és Hol. egygyesültt Sereget addig, míg az Arauziói Hertzegnek Fríziabéli Katonaságával, egy líneába nem kaptsolták vólna öſzſze magokat."

„Meg-tzáfollyák továbbá az említett Tudósítások azon hirlelését némelly Amsterdámi Leveleknek, mint ha az Anglus és Oroſz Katonaság között, egyenetlenség támadt vólna. Erre a' vélekedésre, kéttség kivül, egy Irrlandus Regementnek hitetlen maga-viselete ſzolgáltatott alkalmatosságot, mellyet ugyan azért Hertzeg York, mindjárt ki-vetkeztetett fegyveréből 's Angliába küldött."

„Hogy az Anglusok, a' Hollandia eránt feltett ſzándékjoknak végre-hajtását, nem akarják

félbe-szakasztani: nyilván való bizonyságai ennek, a' sok új szállítmányok, — Katonaságból munitzióból 's eleségből állók — mellyek, szakadatlanúl érkeznek Hollandiába."

„A' Hágai Direktórium' parantsolatjából, Helvoetsluis Városa' Kikötöhelyébe vették magokat azok az egynehány líneai hajók 's Fregátok, mellyekből áll már mostanság a' Frantziák' Batáviájának egészsz ereje. Mihelyt meg-értették ezt az Anglusok: tüstént Hoelvetsluisnál termettek; hogy által vegyék ezen hajókat, mint vették a' többeket is, Hollandia' törvényes Helytartójának az Arauziói Hertzegnek kórmányozása alá."

„Másztrichtbann, a' Municipálitás (Frantzia módi Tanáts), meg-akarta czeremóniássann innepleni a' Frantzia Republikánusok 6-dik Octóberi Innepét: de a' Polgárság ellene szegezte magát ezen inneplésnek, 's a' Komendáns, leg-nagyobb részével egygyütt a' Polgári Stabnak, lemondott a' szolgálatjáról."

„Minekelőtte Medemblicket és Enkhuysent el hagyták volna az Anglusok: el-égették ott a' Tengeri-hal-magazínomot, és a' Napkeleti Indiába kereskedö (vagy is kereskedett) Hollandiai Társaság' hajóit."

4. Nagy-Britanniaiak.

Hiteles fel-számlálás szerént, ezerötvennyóltzra telt már a' múlt Septemberbenn, azon nagyobb és kissebb ellenséges hadi hajók' summája, mellyeket a' Frantziáktól; Spanyoloktól;

és Hollandusoktól nyertek el e' folyó hadbann az Anglusok, ide nem számlálván, a' Texeli Hajós-sereget, a' melly, önként adta meg magát. Vóltak az említett 1058 hadi hajók között: hetvennégy Líneai-hajók, mellyek között a' leg-kissebb 56; és a' leg-nagyobb, 112 ágyús; száz negyvenegy Fregátok, mellyek közzül a' leg-kissebb 20, és a' leg nagyobb, 44 ágyús; a' többek, százötven 8 — 20 ágyús hajókonn kívül, Rabló-hajók vóltak.

A' Napkeleti Indiába kereskedő Angliai Társaság, minekutánna le-rontotta a' Tipppo-Saib' uralkodását, Malabár' tenger-mellyéki vídékeinn, nem tsak a' Mangalorei erős Kikötőhelyet szándékozik ott meg-tartani maga birtokábann; hanem ezen kívül, egy igen termékeny és népes völgyet is, melynek hoszsza, 70 ánglus mértföldre terjed; és a' szélessége negyvenre, a' hol leg-szélesebb: 's a' fekvése, olly alkalmatossan vagyon Carnatic és Mysore Tartománnyai között, hogy mind a' két Országba szolgáló járásokat lehet bírni ezen völgyből, 's az északi része, Hegyi-Várakkal meg van rakva. Barramauli és Darampoorgi völgyeknek is nevezik néha a' ditsért völgyet, mellyenn, Pannaur nevü víz egészszenn végig foly, 's annakutánna Cuddalorenál, a' tengerbe szakad.

A' Napkeleti Indiabéli újj történetekről szóló nevezetes Leveleket, mind ki-nyomtattatja az Ország-gyülés, a' mellyekből nyilván lehet látni, a' Fr—áknak minden fortélyoskodásaikat is,

mellyekkel az ottani Lakosokat fel akarták ingerleni az Anglusok ellen.

A' meg bukott Hamburgi Kereskedö-házakkal, nagy öſzſze-ſzövetkezésbenn vóltak sok Angliai Kereskedö-Házak, nevezetessenn, a' Napnyúgoti Indiába kereskedő Liverpooli Házak közzül. Minthogy a' had miatt, tsupán az Alsó-Szaxóniai Kikötöhelyekbe, 's azok között fóképpenn a' Hamburgiba lehetett mostanság, Angliából, az Európa ſzámára való Veſztindiai portékákat által-ſzállítani: ez okonn, a' Liverpooli Kereskedők, több portékát ſzolgáltattak most hitelbenn a' Hamburgiaknak, mint más idóbenn ſzolgáltattak vólna: következésképpenn ezek' meg-bukásának igen érezhető következése vagyon a' Liverpooliakra nézve is, kik, hogy segíthessenek a' magok sorsokonn, egy Gascoigne nevű Képviselöjöket Londonba küldötték, a' ki által öt ſzáz ezer font sterlinget kértek a' Parlamentomtól: 's kéttség kivül nyertek is: mert Pitt Miniſzter pártjokat fogta, ezen két fő okokból: 1.) mivel a' költsönn kívánt summáért annyi portékákat ajánlottak a' Liverpooli Kereskedők zálogúl, a' melly Angliábann meg ér harmadfél milliót; következésképpenn a' kereskedésbenn lehet, négy annyira tenni az árrát. 2.) mert nagy tekintetü Házak vállaltak értek kezességet. 3.) minthogy a' segedelemért esdeklő Házakat, nem valamelly hirtelen való nyereségnek képzelése birta az említett kérésre; hanem, ollyatén környülállásoknak öſzſze-tódúlása, mellyeket nem lehetett el látni elöre, minémüek

az Indiai portékáknak Angliábann rakásra lett nevekedése; sok külső Kereskedőknek meg bukása; és Európának mostani állapotja.

Londonból Octób. 8-dikán: — „Hollandiába Atsok küldődnek innét, kik, télire, Barákokat (deszka-sátorokat) készíttsenek ott a' mi Katonaságunk' számára."

5. Frantzia-Országiak.

A' Direktórium, Oct. 14-dikénn tudósította a' Törvényhozó-gyülést, Bonaparténak, a' múlt postánn nevezett úti-társaival egyetembenn, Fr. Ország' Frejusi partjaihoz lett érkezéséről. A' Törvényhozó-gyülés, nagy örömét nyilatkoztatta ezen hírnek hallására. Azt is jelentette a' Direktórium, említett Tudósításábann, hogy Bonaparte, tsendességbenn hagyta az Égyiptomi Sereget. — Egy Pári'si Újság illy észrevételt tett ezen ki-fejezésre: „De talám, nem a' sír' tsendessége értetődik — úgymond — ezen tsendesség alatt?

Fréjus (Forum Julii) százhetvenöt órányira esik Pári'stól, Dél és Napkelet között. Bonapartenak elibe ment oda Pári'sból a' Felesége: minthogy azt gondolta, hogy ott kell a' Férjének, mint pestises Tartományból érkezett Személynek, tisztúlás miatt, leg-alább is tíz napokat tölteni: de mivel az Orvosok, nem látták szükségesnek a' tisztúlást: nem is tartózkodott Bonaparte Fréjusbann, és már Oct. 16-dikánn

Pári'sbann vólt; az onnét Straſzburgba érkezett Telegráfi híradások ſzerént.

A' melly Tudósítást Bonaparte, Égyiptomból küldött vólt utóllyára Pári'sba, azt írta abbann Acre felöl, hogy Ő azt meg-vehette vólna: de azért nem vette meg, mert pestis uralkodott benne. — Ez valóbann tsak oda megy ki: *Nolo acerbam sumere.*

A' Helvétziai és Hollandiai környülállásokról lévén ſzó, Oct. 10-dikénn, a' Törvényhozó-Iſſjabbik Tanáts' gyülésébenn: Boulai, újj, és ókos emberhez illő hangonn beſzéllett, így ſzóllvánn a' többek között: „Ideje, hogy egy tiſztességes és állandó Békességnek kötésére fordíttsuk gondosságunkat. Távol legyen tőlünk az a' buzgólkodás, melly ſzerént, külföldi revolútzióknak végre-hajtásáról álmodoznánk! söt inkább mutassuk meg, hogy mi, betsüllyük a' Nemzetek' Törvénnyét, 's betsüllyük a' más Tartományokbann fenn álló igazgatások' formáit 's a' t. Ezen beſzéde Boulaynak, igen sok Tagok' kívánságára ki-nyomtatódott hat Exemplárokbann."

Égyiptomnak Alexándriai partjai előtt, mint egy tizenkét Anglus hajók járkálnak fel 's alá. Ezek ha valamelly hajót meg-sejtenek, hogy Égyiptom' partjaitól indúlván, által akar rontani az ő lineájokonn, meg-fogják, 's a' rajta lévő Utazókat nem rabollyák ugyan ki; hanem viſzſza küldik a' partra. Meg-történt, hogy ugyan azon Személyek, négyſzer is el-fogat-

tattak, 's viſzſza küldödtek a' ſzárazra, a' hol minthogy minden oda érkezéskor ki kell tölteni a' tiſztülás' idejét: öt 's hat hónapokat is töltöttek el egymás utánn, a' partonn lévö Kontumátz-házakbann, az illy ſzerentsétlen Személlyek. Meg-esik mindazáltal, kivált a' mostani ködös éjtſzakákonn, hogy el is lophatják némelly hajók magokat. Igy lopta ki magát az a' hajó is, mellyenn Bonaparte, ſzokatlan ruhába öltözködve ſzerentséltette magát — ha tsak valamelly fortély nints a' dologbann, a' mint némellyek gondolkoznak felöle Pári'sbann.

(*A' múlt postai árkusból maradt ki az itt következö Tzikkely.*)

Maurer így ſzóllott: „Szüntelen azt kell a' Katonák' fejébe verni, hogy a' Respublika, a' Seregbenn, és a' Sereg, a' Respublikábann találllya a' maga meg-tartása' fundamentomát. Az Algíri Igazgatók' példáját leſzſz jó fel-venni a' követésre. Ki-meríthetetlenek a' kints-forrásaik ezen Barbarusoknak: minden nap, új prédát hajt bé nékiek; minden népek ö érettek dolgoznak. Azt kell meg-tsinálni, hogy a' millyen öſzſze-tartó katonai atyafiságot állítottak fel az Algíriak és Tunisiak, Afrika' ſzéleinn: éppenn ollyan legyen mi közöttünk is a' ſzárazonn. Szint olly nyomorúltak lennének Algír és Tunis, ha békességbenn élnének: mint a' Frantzia Respublika, had nélkül."

Elegyes Tudósítások.

Egy új Szigetet találtak fel az Anglusok, a' Déli tengernek Éfzaki refzébenn, az Éfzaki fzélességnek 5-dik 's 6-dik grádusai, és a' Napkeleti hofzfzaságnak 130 's 136 dik grádusai között, a' Palaos nevezetű Szigetektől Napkelet felé. Kapitány Vilson, igen ditséri ezen újjonnan találtt Sziget' Lakosait: kik fzörnyenn álmélkodtak az Anglusok' fejér fzínénn, öltözetén, fegyveri kéfzületénn 's a' t.

Stockachból Oct. 17-dikénn: — „A' Konstántziak, ezer luidórt fizettek a' Fr — áknak, a' tölök kívánt temérdek holmik' váltságáúl."

Az az Oberster Gróf Efzterházy, kinek Fr. fogságba lett esését írtuk a' múlt postánn, a' Vétsey Magyar Lovassai közzül való.

Az Orofz Csáfzár, két drága fzablyákat küldött által Ruffo Cárdinálisnak, hogy adja az Ő Felsége' nevébenn ajándékúl azon két Török Vezéreknek, kik a' Nápolyi tengerekenn jelessenn meg-külömböztették magokat.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 37.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novembernek) 5-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

Károly Fő-Hertzegnek és Mélájz Vezérnek, következendő újj Tudósításait közlötte a' Hadi Cancellária, a' Bétsi német Újságnak Novemb. 2-dikánn költ Darabjában:

„A' Főhertzeg' jelentése ſzerént, melly Oct. 25-dikénn indúlt Donaueschingenből, Gen. Görger vezérli most, a' Rajna' alsóbb vídékeinn, azon Cs. K. Seregoſztályt, melynek kórmányozását Gen. Hertzeg Schwarzenberg, egéſzségé-

nek meg-bomlása miatt, kénteleníttetett félbeszakasztani ('s Bétsbe jöni, gyógyíttatása végett) Az Elölvígyázói Gen. Görgernek, Heidelsheim, Unterokisheim, Münzesheim, Zinsenhausen, és Eppingen elött állottak. — Octób. 21-dikénn, Philippsburg felé, Gráben vídékére tólakodott az ellenség, 's meg-támadta (a' Philippsburgi Komendánsnak) Rajnai Gróf Salm Generállieutenántnak szélsö Örállóit: de Oct. 22-dikénn ismét viszsza vonta magát, úgy hogy szabad egygyesülés vagyon a' Várral. A' Rajna' felsöbb vídékeinn, tsendességbenn vólt az ellenség. — Az Orosz Császári Sereg, mellyel már a' Gen. Lieut. Korsakow serege is egygyesülve vagyon, Lindau és Hohenembs között tanyázik."

„Lovasság-Generálissa Mélász, Oct. 20-dikánn indította Montenerából (a' Pedemontziumi földröl) a' maga Tudósítását, melynek értelme ez: Octób. 19-dikénn újra meg-támadta az ellenség a' mi Elölvígyázóinkat, 's különössenn azokat, a' kik Bezinette-falvánál állottak. Eleinten úgy látszott, mintha közönséges nagy viadalba akart vólna kezdeni az ellenség, mellyhez azért hozzá vólt készülve a' mi Seregünk is; de minthogy annakutánna ki-tettzett, hogy tsak egy Osztállyok nyomúl elébb a' Frantziáknak, Gen. Victor' vezérlése alatt, olly szándékkal, hogy meg-bontsa, a' mi Elölvígyázóink' líneáját: ahoz képest L. G. Mélász is, (nem az egészsz Armádiáját, hanem annak tsak egy részét indította a' Fr—ák ellen) három Tsapatokbann, F. M. L. Ott; Gen. Gróf Nobili, és a' Villanuovánál állé

Gen. Gottesheim' kórmányozássok alatt. Mind a' 3 Tsapatjaink egyszerre támadták meg délutánni 3 órakor a' Fr—ákat, kik eleinten ugyan erössenn ellent-állottak: de a' midőn látták, hogy a' mi Lovasságunk, óldalról 's hátúlról környékezi Őket; hirtelen viszsza-kezdtek vonúlni, és már négy órakor viszont a' mi kezünkbenn vólt Bezinette. A' helyéből ki mozdúlt ellenséget, olly hathatóssann üzték a' Miéink, hogy egészszenn a' hegyi-tanyájára szaladt, el-hagyván még az ahóz közel fekvő Poverano nevű falut is."

Gatsinából Oct. 17-dikénn: — „Tegnap előtt érkezett ide Királyi Fő-Hertzeg Nádorispányunk, húsz napi szerentsés útazása utánn. Gatsina az Orosz Császár' őszi Lakó-helye. A' Palota, roppant nagy épület. Most Ő Felségével, 1200 emberei (Tisztjei 's tselédjei) laknak benne. Ha az ember Pétersburgból ki jön, 22 Werstnyire (mintegy három mértföldnyire) ama híres *Zarkoje-Selo* nevű nyári Palotát éri, ehez pedig 20 Werstnyire Gatsinát. A' jövő hétenn leszsz itten a' Mecklenburgi Hertzeg' lakadalma, a' ki Helena Nagy-Hertzeg-Aszszonyt vette el feleségül. Igen nagyok a' készületek erre a' pompás lakadalomra. A' Nádorispányunk és Alex. Pawlowna Nagy-Hertzeg-Aszszony' lakadalma is nem sokára ázutánn, igen nagy fényességgel fog tartatni. Itt minden nap, a' Frantzia Komédia utánn, udvarlás (cerele) vagyon a' Fels. Császárnál. Jó Olasz Operák és Ballétok is tartatnak itten."

Augsburgból Oct. 30-dikánn: — „Ma indúl innét egy Orosz Kurír Bétsbe, a' ki által kívántam a' Hírmondót tudósítani, hogy Constantin Orosz Nagy-Hertzeg, Hertzeg Eszterházy Generálissal ide érkezett Svájtzer Országh' szélei felől: mivel az Orosz Armádia is minden órán ezen a' vidékenn szándékozik téli-quártélyra szállani. H—g Eszterházy, tsak két napokkal ez előtt érkezett Bétsből Constantin Nagy-Hertzeghez, a' kihez kilentz, részszerént nagy, részszerént kis Kereszttjeit hozta a' Theréźia Rendjének O Császári 's Királyi Felségétől.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Lindaubból Octób. 25-dikénn: — „Kezdték hírlelni, hogy a' Fr—ák el-foglalták Chur Városát, de nem igazódott meg ez a' hír. Kétség kivül meg is próbált vólna eddig Massénna, bé-rontani Graubündtenbe; de hátúlról, a' Károly Főhertzeg' Seregétől, 's bal óldalról, Feldmarsal Szuvarovtól fél."

Schafhausenből Octób. 24-dikénn: — „Itt még mind ez ideig, Cs. K. Őrizet vagyon, 's a' Rajna' jobb partja is Városunkonn mind felül mind alól, meg van rakva Cr. K. Katonasággal. Hogy Károly Főh. egyszeribenn meg-tudhasson mindent a' mi történik: e' végre, innét Donaueschingenig, Telegráf vagyon fel-állítva. Donaueschingennél, olly sürüen vagyon quártélyok-

ra fel-oſztva a' Károly Föh. Serege, hogy első rendelésre öſzſze-seregelhet és tsata-rendbe ſzedheti magát."

Ulm (*Ulma*) *Városából* Oct. 26-dikánn: — „Feldmarsall Szuvarov, igen ſzép ki-fejezésekkel írt a' mi Magiſztrátusunkhoz, jelentvén, hogy téli ſzállása a' Sváb Kerületnek felső vídékeinn fog lenni: minekokáért telyes bizodalombann vagyon ezen Város' segíttsége eránt. Főquártéllyáúl, Riedlingen vagyon ki-nézve, 's a' Serege' tanyája, a' Duna' jobb partjánn, az Iller vize' bal partjáig fog ki-terjedni."

„Breisgaubann, a' Föld-népének fel-fegyverkeztetésére nézve, úgy meg vagynak téve minden kéſzűletek, hogy első jeládásra ki-állhat harmintz ezer fegyveres ember."

Mannheimból Octób. 23-dikánn: — „A' Fr—ák' fő-quártéllya Schwetzingenbenn vagyon. — Tegnaptól fogva itt van a' Vezérjek, Oſztályos-Generális Lecourbe. — Itt van a' Vécsey Magyar Lovas Reg—béli Oberster Gróf Eſzterházy, a' ki fr. fogságba esett."

Hejdelbergábann, Mannheimbann, 's az ottani egéſzſz vídékekenn, nem csak ſzörnyű rablásokat; hanem minden egyéb el-gondolható rendeletlenségeket is követtek el, az oda újjabbann által-rontott Fr—ák.

Frankfurt Városa' sorsa — *egy officiális Irás ſzerént* — új ſzomorú bizonyság arra: melly nyomorúlt állapotra jutnak a' Birodalomnak kissebb Rendjei, ha a' nagyobbak, különös ſzán-

dékból, ki vonnyák magokat a' törvényes egygyességből. Ugyan is Oct. 6-dikánn, Fr. Lovas-Vadáſzok 's Huſzárok tódúlvánn bé Frankfurt Városába, Oberster Dübois Crance a' Polgármesterekhez ment, 's külömbbülömbféle elességekénn kivül, a' mellyeket, Moguntziába tartozandóknak mondott lenni, kívánt kétſzáz ezer nagy tallért, és 1200 réf zöld és más ſzínű poſztót, minthogy ezen mind két tárgyak el múlhatatlanúl ſzükségesek vólnának a' Fr. Sereg' ſzámára: és ha nyombann nem telyesítödnek ezen kívánságok: úgy, Fr. Őrizet (Garnizon) marad a' Városbann. A' Polgár-Mesterek öſzſze-hívatták mindjárt a' Tanátsot, melynek felelete a' vólt: hogy haladék nélkül ki-takarodjanak a' Fr—ák a' Városból: mert a' Cs. K. Katonaság se' ment oda bé; de meg-fenyegette a' Várost, hogy ellenségessenn fog bánni vele, ha bébotsátja a' Fr—ákat. Ezen jelentésre ki-mentek a' Fr—ák, minthogy egyébaránt se' lehettek egéſzſz bátorságbann a' Cs. K. Vitézektől: mindazáltal bé-zárták magok utánn a' Sachsenhäuser nevezetű Kaput, 's el vitték magokkal annak kúltsait. Octób. 7-dikénn reggel, ismét a' Városbann termett a' Fr. Oberster, Bennard Fő-Kommiſzſzáriussal, 's egynehány (Fr.) Huſzárokkal egygyütt, és olly nagy fenyegetödzéssel kívánta az említett summa-pénz fele réſzének minden halaſztás nélkül való ki-fizetését, hogy külömbenn mindjárt el-foglallyák a' Várost két Fél-Brigádák, mellyek, a' Kapuk elött állanak,

ágyúkkal. Egéſzſz nap egygyütt ült a' Tanáts; Végre Oſztályos-Generális Lorset maga jelent meg a' Város' Kapuja elött, kihez, Deputátziót küldött a' Tanáts, melly Deputátzió, elő-mutatta azon Bizonyság-Levelet, mellyet, Fr. Generális Baraguey d' Hilliers még tsak egynehány hetek elött adott a' Város neutrálitássa eránt; 's egyſzersmind jelentette: hogy a' többſzör említett új kívánságok eránt, a' Fr. Direktóriumhoz ír. Végre estve felé meg ſzünt a' kívánságok' sürgetésétől a' Generális, de tsak ugyan fel tsípett ajándék fejében két ezer forintot.

2.) Helvétziaiak.

Keserves a' sorsok, a' Frantziák által újra el-foglaltt Kántonoknak: mert még inkább kirablották azokat most a' Fr—ák mint ennekelötte: 's a' Bernai Direktorok, kik, Tzimborássaik a' Frantziáknak, újra hatalmaskodnak azokonn, oda küldött Biztossaik által, kiknek meg van parantsolva a' többek között: hogy más igazgatás alá ſzoríttsák ismét azokat; hogy az Oroſzokkal egygyütt tartó, 's azokkal egygyütt el is futott Helvétziai Katonaság' Vezéreinek 's Tiſztjeinek jóſzágaikat, minémüek Bachmann, Mayer, és Roverea, nem külömbenn az újjonnan ki-költözött polgári Személlyeknek jóſzágaikat is foglallyák el a' Nemzet' ſzámára; 's ugyan ezt tselekedjék, annak az ideigvaló Zürchi Kórmányſzéknek minden Tagjaira nézve is, melly, a' Cs. K. Sereg' ott létekor állítódott vólt fel, 's

magokat a' Személlyeket árestáltassák meg, és Törvényszék eleibe idéztessék.

Zürchi Kommiszszáriusnak, amaz esmeretes nevű Pfenninger-t nevezte ki maga Maszszéna, a' ki egy Hirdetményt is tétetett ott közönségessé, mellybenn parantsolta, hogy huszonnégy óra alatt, tartozzanak Zürch Városának és az arról neveztetett Kántonnak Lakosai, a' nállok találtatható minden ollyatén pénzt, portékát, vagy készületet ki-adni, melly az Oroszoké, vagy az Ausztriaiaké volt: mert a' ki valami ollyast el-titkol, úgy büntettetik meg a' hadi Törvények szerént, mint a' ki a' Fr. Respublika' vagyonnyát lappantatja magánál; a' ki ellenbenn fel-adja az ellenséghez tartozó jószágokat: jutalmúl kap harmad részt azoknak az árrából.

Sok nevezetes Famíliák, készebbek, nagy magok károsításával is ki-költözni a' Helv. földről, mint sem ott szüntelen való nyomorgatásoknak lenni ki-tétetve. (A' melly Helvét. Famíliák, a' Génuai földönn telepedtek vala meg a' boldog időkbenn: azok is el unták már a' Frantziák' sanyargatását, 's nem szívelhetik többé a' kereskedéssek egészsz meg-tsökkenését, azért is el-hagyogatják lak-helyeiket, és valamint Amazok, úgy Ők is a' Cs. K. Birtokokbann keresnek bátorságot, tsendességet, és boldogságot.

Graubündtennek Fő-Városából Churból Oct. 23-dikánn: — „Az ezen Tartománybann lévő Cs. K. Katonaság' száma, nagyobbra nevekedett egynehány napoktól fogva.“

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

„Hogy a' Fr—ákat annál inkább viſzſza lehessen tartóztatni ezen Tartománytól: mind el ſzedödtek a' Rajnánn lévö hídak, az egy Feldsperginn kivül."

„Ragátznál, sántzokat akartak hányni a' Fr—ák: de a' Cs. K. Katonaság' ágyúi, hathatóssann protestáltak ellenek."

Schafhausenből Oct. 24-dikénn: — „A' túlsó partonn lévö Híd-sántzot, egéſzſzenn elrontatják a' Fr—ák, a' Lakosok által."

3. Frantzia-Orſzágiak.

Hamburg Városának azzal a' mentségével, hogy kéntelenségből adta ki az Anglusoknak az ott fogva tartatott Irrlandus Napper Tandyt, pártos Társaival egygyütt, meg nem elégedett a' Fr. Direktórium, azért is parantsolatot adott ki, a' Fr. Kikötöhelyekbenn lévö minden Hamburgi hajóknak le-tartóztatása eránt.

A' Fr. Respublika' 7-dik eſzt-jébenn, nem ment bé több a' közönséges kaſzſzába, négyſzázhetvenhat milliónál; és így, kétſzáznegyven millióval kevesebb, mint a' mennyinek kellett vólna menni. Ezen hijánosságot, pótoltatni kívánnya a' Direktórium, réſzſzerént kénſzerített költsön, réſzſzerént nemzeti jóſzágok' el-adása által.

Bonaparte' egéſzsége meg van ugyan gyengülve: mindazáltal írják felöle, hogy Égyiptombann, a' hol a' Kiséröi közzül mind állottak ki valamelly betegséget: Ö maga egyedül nem be-

tegeskedett. A' tiſztülás' idejét (kontumátzot) Korſzika Szigetébenn töltötte: Fréjusbann tsak megfördött, ſzagos füvekkel kéſzült fördö-vízbenn. A' Tuloni Kikötöhelybe ſzándékozott vólt ö ſzállani; de az Anglusok által üzöbe vevödtek azok a' két hadi és egy ſzállító hajók, mellyekenn indúlt vala ö Égyiptomból, Contre-Admirális Gantheaume' kórmányozása alatt: azért kénteleníttetett a' Fréjusi alkalmatlan ki-ſzállást válaſztani. Pári'sbann a' maga házába ſzállott Bonaparte, mellyet, a' Felesége (Néhai Beaumarchais-ne) utánn bir, az úgy nevezett Gyözedelem' útſzájánn, 's ott találta az Annyát, a' ki még nem több 47 eſztendösnél. Sokfélék a' vélekedések Pári'sbann, Bonaparténak Fr. Orſzágba lett érkezése eránt. Fel-ſzóval beſzéllik kivált azt a' nagy külömbséget, melly vagyon az el-menetele és viſzſza-jövetele között. A' midön t. i. el-ment: negyvenezer válogatott Katonákat vitt magával, 's most 3 hajóval tért viſzſza. Hagyott ugyan még ö ott fegyveres népet, Gen. Kléber' vezérlése alatt, de Kléber Gen—ról azt suttogja Pári'sbann egygyik ember, a' Másik' fülibe: hogy ha a' Török Nagy-Vezér' el-érkezéséig, Smith Sidneyt, meg nem veri Kléber: ſzerentse leſzſz ha tsak egy Hírmondó maradhat is meg az ö Seregéből.

A' Directóriális Újság (a' Redaktör) így ír Bonapartéról: „Némelly Újságok azt állítják: hogy a' Jourdan' ſzerentsétlenségei miatt, tért viſzſza Bonaparte Frantzia Orſzágba; mások

pedig, a' Scherer' veſzteségeit tették annak okául. Mi azt mondjuk, — ezek a' Redaktör' ſzavai — hogy mind a' kettőnek ſzerentsétlensége okozta, a' Bonaparte' viſzſza-jövetelét. — Ezen viſzſza-jövetelnek sokann örülnek Pári'sbann, nem azért: hogy valamellyik Sereg' kórmányozását fogná fel-venni Bonaparte; hanem éppenn ellenkező okból. A' Törvényhozó öregebbik Tanátsnak Baudin nevű Tagja, meg hólt örömébenn, mellyet vett a' Bonaparte' viſzſza-érkezéséből, 's annak reménylett következéseiből. A' dolog így történt: Az nap estve, a' melynek éjtſzakájánn meg-hólt Baudin, meglátogatta Sieyest, kihez midőn bé-lépett vólna: mondja Ez néki, hogy igen ſzerentsés újságot közölhet véle, de elébb próbálná meg azt el találni Baudin. Ez, mondja Sieyesnek: „Talán Championet győzött. — Többet mondjon még annál, felele néki Sieyes. — Talán ujra diadalmaskodott Maſzſzéna. — Még annál is többet. — El-fogattatott talán Szuvarov. — Sokkal többet. — Talán az Anglusok ki-verettettek Hollandiából. — Még is többet. — No hát *monda végre Baudin*, talán a' Békesség' fundamentomos Tzikkelyei meg-vagynak állítva. — Még nintsenek, *felele Sieyes*, hanem egy olly történet adta elő magát, a' melly, Békességet ígér, 's egyáltaljábann való eſzköz arra. Ez a' történet: a' Bonaparte' viſzſza-érkezése Fr. Országba. — Baudin úgy meg-indúlt ennek hallására, hogy a' Kotsisnak, a' ki haza vitte ötet, öt lívert ajándékozott, olly hagyomással, hogy

innék azonn, a' Bonaparte' egéſzségéért: maga pedig Baudin, még azonn éjtſzaka, fel-áldozta magát, ámbár nem kéſzakartva, Bonapartéért."

Meg-tettzik az említett beſzéllgetésből: hogy a' Békességet, sok nagy győzedelmeknél nagyobbra betsüli Sieyes.

Újjabb Tudósítások ſzerént, 7 napot töltött Bonaparte, Korſzika Szigetének Ajacciói Kikötőhelyébenn, 's ott hallotta ö meg, az Európai leg újjabb történeteket, mellyekről az előtt keveset tudott. Útja közbenn, öſzſze akadtak az ö két Fregátjai és egy ſzállító hajója, egy Anglus Hajós-sereg-ſzakaſzſzal. A' Hajós-Vezér viſzſza akart térni Korſzikába: de Bonaparte tartván attól, hogy Korſzikábann bé zárva fog tartatni az Ánglusok által, neki bíztatta a' Hajós-Vezért, hogy tsak a' Frantzia partok felé tartson: meg-gondolván, hogy ötet 's az ö ſzerentséjét viſzi.

Pári'stól 163 óránnyi járó földre esik Dél és Napkelet között Aix (Aquae Sextiae). Ezen Város és St. Maximen között, meg-támadták egy rakás Úton-álló Tolvajok, két embereit Bonapartének, kik az ö bagázsiáját akarták Pári'sba ſzállíttatni, 's mindent el vettek tőlök, nevezetessenn: a' tábori ezüst-kéſzületit Bonapartének; a' péterkéseit, mellyek, drága kövekkel ki voltak rakva; az aranyozott piſztolyait; és 7,200 líverből álló kéſz-pénzit, melly, réſzſzerént Fr. Orſzági, réſzſzerént Génuai, réſzſzerént Spanyol, és réſzſzerént Török Orſzági aranybann vólt.

Mans (Cenomanum) Városát, melly, 43 óránnyira esik Pári'stól, Napnyúgot és Dél kö-

zött meg-vették Oct. 15-dikénn hat ezer Suánok, Gróf Bourmont vezérlése alatt. A' Város' Őrizete, réſzſzerént reguláris gyalogokból, mintegy négyſzázból, réſzſzerént Karabélyosokból állott. A' Vezérjek Simon Generális vólt: de ez mindjárt, a' viadal' kezdödésekor el esett. Egy réſze a' gyalogságnak, Rollon felé vonta viſzſza magát. A' Karabélyosok egy Templombann kerestek menedék-helyet: de kéntelenek vóltak végre meg-adni magokat: kiket el-vittek a' győzedelmes Rojalisták magokkal, nem külömbenn, a' tömlötzökbéli foglyokat is, kiket a' Tolvajokonn kivül mind ki-ſzabadítottak. — Más Tsapatja a' Suánoknak, Craon Városát foglalta el, a' Mans' meg-vétele előtt egynehány napokkal. — Laval Városánál húſz ezer Suánok állanak.

Bonaparte, igen egygyügyü módra vagyon öltözködve. Zöldes ſzínü kabátot visel, a' haja el van vágva; 's török ſzablyát hord az óldalánn. A' terméſzeti sárga ſzínét, egéſzſzenn barnává változtatta az Égyiptomi és Síriai levegö-ég.

Bonapartét, meg-vendégelték Octób. 21-dikénn a' Törvényhozó-gyülés' Tagjai, melly vendégségbenn a' több egéſzségért való ivások között nevezetes vólt a' Bonaparte Öttséé Luczián é, a' ki ivott a' leg-ſzebb Aſzſzony — a' Békesség' egésségéért (A la plus belle des femmes — A la paix). — — Bonaparte-ék is kívánnyák tehát, a' mint látſzik, a' Békességet.

4.) Angliaiak és Hollandiaiak.

Londonbann az Udvári Újságnak Octób. 15.

dikénn írt Darabja hirdette, hogy Néhai Frigyes Belgiomnak azt a' nevezetes birtokát Déli Amérikábann Szurinámot, minden vérontás nélkül el-foglalták az Anglusok, e' folyó eſztendő' Augustusának 20-dikánn.

Ugyan az nap (tudnillik Octóbernek 15-dikénn) írták Londonból, hogy Hollandiába parantsolat küldödött az Anglus Sereghez, hogy térjen viſzſza Angliába. Ezen parantsolatot okozta York Hertzegnek Octóbernek 9-dikénn Státus-Secretárius Duncánhoz intézett Tudósítása, melybenn ezeket a' három nehéz környülállásokat említette: 1.) hogy az ellenség, 2-dik Octóbertől fogva, mintegy hat ezer ember-segíttséget kapott, és a' Harlem elött lévö minden tanyáit meg-erösítette. 2.) hogy mentöl elébb nyomúlt az Anglus és Oroſz egygyesült Sereg; annál inkább háta megett hagyott egy feles ſzámú Sereg-oſztállyát az ellenségnek, melly ſzinte hozzá-járúlhatatlan helyre vonta viſzſza magát Purmerendhez, mivelhogy azon tanyának környékét, egéſzſzenn el-borította vízzel, 's az oda ſzolgáló ſzoross járásokat, igen meg-erösítette. 3.) mivel a' roſzſz idö, és az el-romlott útak miatt, semmit se' lehetett ſzállíttatni az egygyesültt Angl. és Oroſz Sereg utánn.

A' több környülállásoknak ſzóval való elbeſzéllése végett, a' maga Szekretáriussát küldötte el Londonba York Hertzeg, Brownrigg Oberstert, kinek Londonba lett érkezésével, mindjárt tanátsot tartott a' Miniſztériom, melly-

benn a' nevezett Oberster is jelen vólt, 's meghatározódott, hogy ezen Oberster ismét térjen viſzſza Hollandiába, a' már oda fellyebb említett végzéssel, hogy t. i. mentől elébb igyekezzen York Hertzeg a' Seregével egygyütt, oda hagyni Hollandiát. Minden Kikötőhelyekbe is küldődtek parantsolatok, mellyek, a' Hollandiába rendeltt Katonaságnak hajókra rakodását félbe-ſzakaſztatták, és a' melly réſz bé-ſzállott vala már a' hajókra, ismét ki kellett neki ſzállani a' partokra.

Vévén az útasító parantsolatot, Brownrigg Oberster által, York Hertzeg: mindjárt Brune Fr. Vezérhez küldötte Oct. 16-dikánn, békességes módra, Knox Generálist, olly jelentéssel: hogy kéſz Ő Hertzegsége, a' kórmányozása alatt lévő egéſzſz Sereget el-ſzállítani a' Hollandiai földről; ha meg-ígéri a' Fr. Vezér, hogy az Angl. és Oroſz egygyesültt Sereget nem háborgattatja, a' hajókra való rakodása közbenn.

Brune eleinten, sokat kívánt, a' sürgetett ígérete' jutalmáúl: de mivel sok vérontásba került vólna réſzéről is az új viadal, azombann York H—g fenyegetődzött, hogy arra az esetre, ha az ő kívánsága, mellyet jelentetett Brunenek, nem telyesítődik: úgy Ő H—gsége, a' Texeli bé-járást el-tőmeti, 's Hollandiát vízzel elboríttatja: ez okokonn Brune is léjjebb ſzállította a' húrt, 's Octób. 18-dikánn tökélletességre ment az alku Alkmárbann: melly ſzerént, meg ſzűnt az naptól fogva minden ellenségeskedés

a' két Fél köztt; az Anglusok és Oroſzok minden bántódás nélkül el takarodhattak a' Hollandiai földröl és tengerekröl.

Magyar-Orſzág.

Budára, Octób. 27-dikén érkeztek el Pétersburgból azok a' 62 ſzekerek, a' mellyek, Oroſz Cſáſz. Kollégiomi Tanátsos Schaufus Úrnak vígyázása alatt ſzállíttották a' jövendöbéli Palatínusné' menyaſzſzonyi gazdag ajándékát, melyröl már máſzſzor emlékeztünk.

* * *

A' Magyar Orſzági ritkább plánták' le-ſrázából, mellyet Gróf Waldstein Ferentz, és Pesti Profeſzſzor Kitájbel Úrak kéſzítenek, ki jött már az Elsö Darab, 's találtatik is Pestenn, Kilián és Weingand Könyvárosoknál. A' ki most elöre le-fizet a' 2-dik Darabért, tíz forintokat; az meg-kaphatja az 1-sö Darabot is tíz forintért; másképpenn, a' Könyvárosoknál minden Darabot külön külön tizenöt tizenöt forintokért lehet meg ſzerezni.

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Nro 38.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novemberneк) 8-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Bétsből.

Tegnap egy Kurírja érkezett ide Mélász Vezérünknek Olasz-Országból, azzal a' híradással a' többek között: hogy Mondovi Várát, Pedemontziumbann, el akarták venni a' Frantziák: de L. G. Mélász, idejébenn küldvén oda segíttséget, diadalmassann el verettettek. A' Fr. Generális, igen fennyen-járó hangonn kívánta fel a' Várat, következendő értelmű dölyfös ki-fejezésekkel: „Én meg-vehetem, 's meg is akarom

venni Mondovit." Erre, a' mi Komendánsunk Brix Generális illy értelmű válaſzt adott: „Én meg-tarthatom, 's meg is akarom tartani Mondovit.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Rheingaubann, minden pintzéket ki-rablottak a' Fr—ák. Egy millióra betsültetik a' kár, melly annál érezhetőbb, mivel az idénn semmi jó bor nem termett; nem juthatván értségre a' ſzőlő-gerézdek, az idő' mostohasága miatt.

Lindauból Octób. 30-dikánn: — „Hólnap hagygya el Városunkat Feldmarschall Souwarow, 's Riedlingenbe ſzáll által, a' hová már ma el-indúlt előre a' Generálstabja. — Konde Hertzeg' fő-quártéllyáúl, a' Lech vize mellett Landsberg van ki nézve."

Kemptenből Octób. 30-dikánn: — „Graubündten és Veldkirchen között, az a' meredek ſzoross által-járás, melly Sz. Lúczia' Hágójának neveztetett, puska porral ſzéllyel hányatódott a' sántzaival egygyütt, minthogy ezen hágó, még kárára volt Veldkirchennek akkor, a' midőn ellenség bírta Graubündtent, Veldkirchen felé ſzolgálván a' védelmezhető óldala; ha pedig Cs. K. Vitézek bírták Graubündtent, nem volt semmi ſzükség a' Sz. Lúczia' hágójára. (Veldkirchen, vagy Feldkirchen, a' Cs. K. Felség' birtokában vagyon.)

Mannheimból Octób. 26-dikánn: — „Az úgy nevezett Rajnai Fr. Sereg' Vezérének Lecourbe Generálisnak, még mind ez ideig itt a' fö-quártéllya. A' Sereg' dereka, Sinzheimnál áll, a' jobb ſzárnya, Bruchsalnál határozódik, 's a' bal, Hejdelbergánn felül, a' Neckar vizéig terjed ki."

„Philippsburg Várábann, öt ezer főből álló Őrizet vagyon, melly, gyakran ki tsap a' Várt környékező Fr—ákra, 's keményenn tűzel által, a' Rajna' túlsó partjára, a' hol új Batteriák' kéſzítéséhez fogott az ellenség."

„A' Moguntziai Insurgensek' társaságábann lévő Székely-Huſzárok, tegnapelőtt Heppenheimnál, és Weinheimnál mutatták magokat, innen és Hejdelbergától négy óránnyira."

Scheerből Oct. 27-dikénn: — „Ezenn a' vídékenn áll két naptól fogva az egéſzſz Oroſz Lovasság. Az Oroſz Armádiának egy ſzárnya, Ulma Városa felé terjeſzti ki magát; a' másik Tuttlingen felé; és a' dereka, Gamertingennél telepedik meg."

Stuttgárdból Octób. 28-dikánn: — „A' Sváb Kerületnek alsó vídékeinn, Feldmarschallieutenánt Hertzeg Lothringen kórmányozza most a' Fr—ák ellen tusakodó erőt."

2.) Helvétziaiak.

Melly kedvetlen vendégek legyenek a' Fr—ák Helvétziábann, még az ollyan előkelő Lakosok előtt is, a' kiket, meg nyertek vala eleinten a' magok réſzére: bizonyítják a' Bernai Di-

rektoroknak és Törvényhozóknak panaſzló zúgolódásaik, azokra a' ſzörnyű adóztatásokra nézve, mellyekkel Fr. Vezér Maſzſzéna, utólsó ſzükségre juttatja Helvétziának most újra el foglalt Városait, minémüek: Bazílea, Tigúrum, Winterthur, St. Gallen 's a' t. mert tsak a' kéſzpénz a' mit kívánt töllök, reá megy 6 millió líverre. Meg-értvén a' Bernai Direktórium illy ellenséges bánását Maſzſzénának: el nem múlatta azt ellenzeni mindjárt elöſzſzör Bazíleára nézve: 's egyſzersmind egy keserves hangú Irást is küldött a' Törvényhozó-gyüléshez, fájdalmassann panaſzolván benne, hogy már két eſztendők alatt, mindennémü segíttséggel vólt Helvétzia, ereje felett is, a' Fr. Sereghez: még is ezen temérdek adományokból, a' mellyeknek kívánása ellen többſzör írtak ök (a' Helv. Direktorok) Pári'sba, leg-kissebb réſzt is viſzſza nem térített a' Frantzia Direktórium, jóllehet ſzívſzakadva esdeklettek vala azért egy Irássokbann, a' mellyet Júl. 25-dikénn intéztek a' Fr. Direktóriumhoz, eleibe terjeſztvén a' Helvétziai Respublikának utólsó ſzükségre lett jutását. Még tsak nem is felelt ezen Irásra a' Fr. Direktórium: és imé most újra nyóltz ſzáz ezer lívert kíván Maſzſzéna Bazíleától, melly kívánságát, ha viſzſza nem veſzi: úgy ök kéntelenek leſznek le mondani Direktori hívatallyokról.

A' Törvényhozó-Gyülésnek mind két Tanáttsai is igen fel-buzdúltak, Maſzſzéna' erőſzakoskodásának hallására. Az öregebbik Tanátsnak egy Tagja, Lausannából való Cart neveze-

tű, így szóllott: „A' Frantziák bajonétokkal akarnak minket kénszeríteni, a' magok erőszakos kívánságaiknak telyesítésére. Nékünk is vagynak bajonétink. Kellyünk fel, 's verjük visszsza az erőszakot, erőszakkal. A' Helvétziai Nép, győzhetetlen; tsak egygyet értsen!

Maszszéna azombann nem hajt mind ezekre; és hogy a' Bernai tündér hatalmú Elöljárókat meg-előzze a' bajonét fogásbann 's fogattatásbann: 3 gyalog és 2 lovas Reg—eket küldött quártélyra Bernába.

Fr. Követ Perrochel még maga se' hagyta helybe Maszszénának illy tselekedeteit, 's hirtelen el útazott Bernából: de a' Fr. Direktórium maga, mind helybe hagyta, *a' Páris'si Tudósítások szerént*, Maszszénának rendeléseit.

Zürchből Octób. 16-dikánn: — „Minekutánna ezen szerentsétlen Város le-fizetett vólna négyszázezer lívert, a' Maszszéna által reá vetett nyóltzszázezerből: sok esdeklései utánn, ki nyert végre annyit Maszszénától, hogy Ez, a' még hátra maradt 4 száz ezer lívernek el engedte felét, de a' más felének hirtelen-való le-tételét, annál nagyobb fenyegetödzések között kívánta, minthogy a' Zürchi Municipálitás parantsolatot vett a' Bernai Direktóriumtól, hogy egy krajtzárt se' fizessen Maszszénának: mert ha fizet; számadásra fog érette vonattatni. Ezen parantsolatnak szentül való meg-tartódására, itt lévő Helv. Hadi Kommiszszárius Robert, és Directóriális Helytartó Pfenninger Polgároknak kel-

lett vólna leg-közelebbről vígyázni: de látván a' környülállásokat, még magok javaslották végre a' Municipálitásnak, hogy tsak engedelmeskedjen Maſzſzénának, a' minthogy már az utóbbſzor kívánt két ſzáz ezer lívert is le-téteté néki, két napokkal ez előtt."

„Pfenninger, a' ki külömbenn meg-hitt 's kedves embere Maſzſzénának, meg-járta, negyed nappal ez előtt, egy Frantzia Hídtsináló Tiſztel. Ez a' Tiſzt t. i. nagy sattzolásokat követett el a' Staefai vídékenn, az alatt a' ſzin alatt, hogy ő ki keresi, ha nem hagyták e' ott az Oroſzok magok utánn valami jóſzágjokat: melly tselekedetét néki ſzemire lobbantatta Pfenninger. A' Pantonír-Tiſzt fel-tsattant, 's kardot rántván két vágást tett Pfenningerenn, egygyet az artzúlatjánn, a' másikat pedig a' kezénn. Ezen történet, minden környülállásaival egygyütt, írásba vétetödvén, bé-mutattatott Maſzſzénának, ki is a' Tiſztet, az alatta-valókkal egyetembenn mindjárt árestáltatta.

A' Konstántziából el-hurtzolt Kezeseket, keményenn fogadta eleintenn Maſzſzéna Zürchbenn, 's azt mondotta nékiek, hogy el nem botsáttatja addig, a' míg telyesítve nem leſzſz a' mi kívánódott vólt Konstántziától. Szerentséjekre, Oudinot Generális érkezett, a' ki Maſzſzénának olly elevenenn elibe terjeſztette, Konstántzia Városának ſzorúltt állapotját; hogy mérsékleni kezdette magát Maſzſzéna. Oudinot ezentúl jelentette a' Kezeseknek, hogy velek kíván ebédelni. De ök

engedelmet kértek, hogy nem mehetnek, mivel a' mi kevés pénz vólt nállok, abból már mind ki fogyatták öket azok a' hat Fr. Tiſztek és Közemberek, a' kik kísérték öket; minthogy azokért igen sokat kellett nékiek fizetni a' Vendégfogadókbann. Oudinotnak könyvbe labbadtak ezen panaſz' hallására a' ſzemei, de egygyet fordúlván meg-törlötte azokat, és saját aſztalához hívta Vendégeknek a' Kezeseket.

Zürchből Octób. 20-dikánn: — „Saken, Markow, és Likoschin Oroſz Generálisok, a' kik meg-sebesedve estek fogságba, el-ſzállítódtak már innét Fr. Orſzágba."

Maſzſzéna, a' vezérlése alatt lévő egéſzſz Seregből négy Gránátéros-Batalionokat ſzemelt ki, 's midön sújjánn van a' dolog; ezeknek ſzokott maga eleikbe állani, 's velek ſzerentsét próbálni.

3. Olaſz-Orſzágiak.

Ankóna alól, haza küldötte Cs. Kir. Gen. Frölich, az Olaſz Insurgenseket, minthogy ki-tudódott, hogy némellyek közzülök, egygyet értettek a' Várbéli Őrizettel, melly ki-tsapvánn Octób. 10-dik éjtſzakájánn, 6 ágyúkat nyert, 's halálra sebesítette, az Insurgenssek' Vezérét Néh. Cisalpínus Gen. Lahotz-ot. — Gen. Frölichnek, elegendő reguláris Katonái vagynak, a' kik által Ankónát, maga meg-adására kénſzeríthesse, 's már írták is Bolognából Octób. 22-dikénn, hogy ott némelly Útazók menvén által, a' kik Oct. 20-dikánn indúltak Ankóna' vídékéről, azt

beſzéllették, hogy az ö el indúlásokkor, alkuba ereſzkedett vólt már az Ankónai Fr. Komendáns, Frölich Generálissal.

A' Génuai Ex-nobiliktöl, újjonnan olly sok pénzt kíván a' Fr. Direktórium, St. Cyr Generálissa által, hogy némellyekre az említett ſzerentsétlenek közzül, egyre egyre, háromſzázezer líver esik ezen új adóból.

4.) Hollandiaiak és Angliaiak.

Hogy az Anglusok és Oroſzok nem vóltak olly ſzerentsések Octób. 6-dikánn a' Fr—ák és Batavusok ellen, mint Oct. 2-dikánn: ennek fö oka, az újjabb Tudósítások ſzerént az: mivel az Anglusok meg tudván, még Octóber' 5-dikénn, hogy a' Fr—ák más nap viadalt akarnak kezdeni: ez okonn egéſzſz éjtſzakáqn által fegyverbenn állottak, olly vélekedéssel; hogy a' Fr ák, jókor reggel fognának rájok ütni. Nem ütöttek azombann még kilentz órán, túl is: minekokáért az Anglusok, ki akarván pihenni magokat, a' hoſzſzas nyughatatlanság utánn, tíz óra tájbann nyugváshöz fogtak, 's éppen a' nyugvássok közbenn hajtottak rajtok a' Fr—ák.

Nem tsak a' Fr—ák viaskodtak azombann mind ekkor, mind más alkalmatosságokkal is az Anglusok és Oroſzok ellen egéſzſz agyarkodással, hanem a' Hollandusok is: és az ſzolgáltatott az Anglusoknak fö okot arra, hogy el-hagyják Hollandiát: minthogy nem láttak olly hajlandóságot a' Hollandus földi Katonaságnak na-

gyobb részében az Araúziói Hertzeg erânt, mint a' minémût nyilatkoztatott a' Hajós-seregnek leg nagyobb része.

Az Anglusoknak és Oroſzoknak Hollandia' földjéröl és vizeiröl lehető békességes el-takarodása, Nóv. 30-dikára határozódott abbann az alkubann, melly, az ezen el-takarodhatás erânt, Oct. 18-dikánn ment tökélletességre Alkmárbann, Fr. Brigadíros Gen. Rostoland, és Anglus Gen. Major Knox között, York Hertzegnek 's Vice-Admirális Mitchelnek az Anglusok részéröl, a' Frantziák' részéröl pedig Brune Vezérnek helybe-hagyásával. Meg vólt azon alkubann ígérve az Anglusok és Oroſzok részéröl az émlített alkubann: hogy a' kész sántzokat olly állapotbann hagyják, a' melybenn vóltak Octób. 18-dikánn, 's újjakat nem tsinálnak; hogy a' Helder és Zype Szigetekbéli Battériákat, olly karba állítják viſzſza, a' millyenbenn vóltak azok, midön el-foglalták az Anglusok, vagy ha most jobb állapotbann vagynak, meg-hagygyák abbann; hanem viſzſza rakják beléjek az ott találtt Hollandus ágyúkat; hogy el takarodássok közbenn, se' áraſztások, se' a' töltések-rontási által kárt nem okoznak, és semmi más rontásokat se' követnek el, a' mellyeknek káros következése lehetne a' hajókázásra nézve; hogy Brune Vezér egy Stabális Tiſztet küldhet Zypebe, 's Helderbe, a' ki által tudósítást vehessen, mind a' Battériák' állapotjáról, mind az el takarodás' folyamatjáról is — valamint ellenbenn York Hertzeg is küldhetett a' Frantzia és Batáviai Seregek' líneá-

jába egy Anglus Stabális Tiſztet, a' ki áltat bizonyossá tétetödhetett az eránt, hogy ott semmi új sántzok nem fognak kéſzülni —; hogy az elöbbeni Frantzia és Batavus foglyokból, nyóltz ezeret fog Anglia, minden feltétel nélkül viſzſzaadni, a' két Frigyes (Frantzia és Batáviai) Respublikák' válaſztása ſzerént; és ezen tzikkely bizonyos telyesedésének kezeséül, a' fenn említett Anglus Generális Knox maga, a' Fr. Seregnél marad. — Meg-határozódott továbbá; hogy az utólsó hadakozásbann mind a' két réſzről fogságba estteknek költsönös ki-tserélése folytatódni fog; és hogy Batavus Admirális Winter ſzabadonn viſzſza fog botsátódni Angliából.

5. Nagy-Britanniaiak.

A' néhai Tippo Saib Orſzágabéli nyereség: következő módonn oſztódott fel: „A' Királynak jutnak az ágyúk, mindennémű hadi kéſzületekkel egygyütt, a' Tippo utánn maradt jóſzágoknak és kintseknek fele réſze a' Katonaságé, melly, erövel vette meg a' Várat; a' más fele pedig a' Napkeleti Indiába kereskedő Társaságé (Oſztindiai Kompániáé); az említett Társaságnak jut még az egéſzſz el-nyertt föld is.

Egy Hollandus hajó, a' melly Batáviai záſzló alatt indúlt Napkeleti Indiából, nevezetessenn Batáviából, ſzáz ezer font sterlingnyi terehvel, el fogatott az Anglusok által, és a' Sz. Helénai Kikötöhelybe ſzállítódott.

Minekutánna Szurinam is az Anglusok' kezébenn vagyon már a' múlt Júliustól fogva;

nints többé Hollandiának Déli-Amérikábann, semmi birtoka: mert már az előtt el nyerte vólt Anglia, Demerary-t, Berbice-t, és Essequebó-t, mellyekből állott Szurinámmal egyetembenn a' Hollandiai Guyana.

Szurinámbann hétszázötven Hollandus Katonákat tettek foglyaikká az Anglusok. Kaptak negyvennégy hoszszú ágyúkat értzből; 295-öt vasból; tíz mozsár-ágyúkat; puskaport, száznegyvenhét egészsz; 428 fél- 's száztizenhét fertály-hordóval; és temérdek más nemű munítziót. — Nádméz, kávé, pamut 's a' t. annyi találtatott Szurinámbann, minthogy már régólta nem merték onnét Európa felé szállítani; hogy nagy részét Európának ki lehet elégíteni vele esztendeig.

Irrlandiábann, Jordan és Gannon nevezetű két pártos Fők adták meg újjabbann magokat, a' Követőikkel egyetembenn.

Lord Nelsont, ezer font sterlinggel ajándékozta meg a' Napkeleti Indiába kereskedő Társaság.

A' Londoni Udvari Újságnak Octób. 11-dikénn költ Darabja, egy Manners nevezetű igen szerentsés Generálisról emlékezik, úgymint a' kire Hollandiábann a' 19-dik Septemberi viadal alkalmatosságával, olly sokszor löttek erányozva a' Stuttzosok, hogy a' kalapjánn 7 golyóbis ment által, 's még is maga meg-maradt épségbenn.

Londonbann, a' melly Tudósításokat az Udvar tétetett közönségesekké, az Oct. 2-dik

és 6-dik napjainn történtt Hollandiai viadalokról: így adják azok elő, az említett két hartzbéli veſzteségeit mind a' két Félnek: Oct. 2-dikánn az Anglusok közzűl mind öſzſze 1532-enn, kik között 85 Tiſztek vagynak, maradtak halva, sebesedtek meg, 's estek fogságba: az Oroſzok 593 embert veſztettek, közzéjek ſzámlálva a' Tiſzteket is, ſzámſzerént 24-et. — — Oct. 6-dikánn 1439 re ment az Anglusok' elesttjeiknek, meg-sebesedtjeiknek, és el-fogattatjaiknak ſzáma, kik között 59-enn Tiſztek: az Oroſzok közzűl 382-enn hűllottak el 's estek fogságba, és 735-enn sebesedtek meg. — — A' Fr — ák, Oct. 7-dikénn 7 ágyút veſztettek; 's embert, négy ezernél többet. Oct. 6 dikánn is igen nagy veſzteségjek vólt, 's öt ſzázan estek közzűlök fogságba.

6. Török Birodalmiak.

Egy Konstántzinápolyi Levelet olvasunk a' külföldi Újságokbann, melly, Sept. 29-dikénn költ, 's ezeket foglallya magábann: „A' Nagy Vezérnek el kellett már érkezni Égyiptom' ſzéleihez. A' Síriai Basa Ghezár, három ezer tevét küldött hozzá, meg-rakva eleséggel, 's harmintz ezer emberrel nevelte a' ſzámát a' Nagy-Vezéri Seregnek, melly már most, ſzázhúſzezer emberre betsültetik. A' Nagy-Vezér, egyenessenn Cairó Városát ſzándékozik meg-támadni; és Anglus Kommodore Smith, ugyan azon időbenn, az Alexándriai Kikötőhelyet. Feles ſzámú ſzárazra-való Török Katonaság vagyon, a'

Smith Úr' vezérlése alatt lévő Anglus és Török hajókonn.

Bonaparte' Tudósításábann, a' mellyet Aug. 14-dikénn indított vólt Égyiptomból Pári'sba, az áll: hogy Abukir' meg-vétele utánn, ismét Síria felé indúlt légyen a' Fr. Sereg. — Az Abukirnál történtt ember-veſzteségét a' Portának, tizennyóltz ezerre tette Bonaparte; holott, egéſzſz hitelességü Tudósítások bizonyítják: hogy legfellyebb is kilentz ezernél több az a' Török földi Katonaság, a' melly, Abukirnál ſzállott ki a' ſzárazra.

7. Frantzia-Orſzágiak.

Pári'sból írták Octób. 20-dikánn, hogy a' Direktórium, nyakra före küldözött Katonaságot, a' Napnyúgoti Oſztályokba: minthogy napról napra nevekedett ott, a' Királyt-kívánók' ſzáma, még a' Hajós-legényekkel is, a' kik sürüenn ſzökdösnek el a' Breſzti Hajós-seregtől: mivelhogy nem kapnak zsóldot.

Égyiptomból lett el-indúlásáról Bonapartenak, nem tudott a' Pári'si Direktóruim semmit is: mivel kevés napokkal az el-érkezése előtt, intézett hozzá válaſzt az utólsó Tudósításaira, melly írást Fr. Orſzágbann vett kezéhez Bonaparte.

A' melly Oroſzok, Hollandiábann estek fogságba, által-ſzállítódtak a' frantzia földre, kikkel azombann, kedvezőbb módra bánnak a' Frantziák, mint az Anglus foglyokkal.

Némelly Pári'si Újságok hízelkednek Bonapartenak: de egy azt írja felőle, hogy azért jött el onnét olly hopp hírivel, hirtelen és alattomban: mivel tartott a' Seregének ellene lejendő közönséges fel-támadásától.

A' ſzem-nyavalya, kiváltképpenn uralkodott Égyiptombann, minden egyéb betegségek felett, a' Bonaparte' emberei között. Az a' nevezetes Tallien, el is veſztette egygyik ſzemét, és már most fél ſzemmel, Málta' Szigetébenn tartózkodik.

Midőn Bonaparte, az Úti-társaival egygyütt ki-ſzállott vala Fréjusnál a' ſzárazra: mind meg tsókolták Hazájok' földjét.

Magyar-Orſzág.

Budáról Nóv. 1-sö napjánn: — „A' ki rakott házi kéſzületek (mobiliák), mellyek Pétersburgból érkeztek ide a' jövendőbéli Nádor-Ispányné Ő Kir. Hertzegségétől, igen pompások 's gyönyörüek: kivált az ágyi kéſzület. A' tükör, mellynek párját kelletett Európábann keresni, a' rendkivül való nagyságára nézve, 's a' melly, ugyan azért, 20 ezer Rúbelre (mintegy 33 ezer forintra) betsültetett, az útonn öſzſze tört. Pedig már előre ki vólt nézve neki a' hely, nagyságához képest, t. i. a' Budai Királyi Palotának tsak azon tágas, és magos Szálájábann találtak helyet, a' melybenn mostani Felséges Királynénk tartotta a' ſzép derék beſzédeket, Felséges Hitvessének I-sö Ferentz Királynak meg-koronáztatása' alkalmatosságával.

Magyar Orſzág' néhai nagy emlékezetü Prímássa, utólyára is meg-bizonyította, a' Felséghez és a' Hazához viseltetett hív buzgóságát az által is: hogy a' hadi környülállásokhoz képest, minden borát és gabonáját Ő Felségének hagyta.

Ezen hagyományoknak, 's általjábann a' Prímási jóſzágoknak is által-vételére, a' Magyar Udvari Kamara' Tanátsosi közzül, Vásáros-Naményi Báró Eötvös Ignátz Úr nevezödött Királyi Kommiſzſzáriussá.

A' Kúnok' és Jáſzok' Palatinális Fő-Kapitánnyát Tek. Rapini Steöfzel József Urat, méltóztatott Fels. Urunk, Királyi Tanátsosi (Conſiliáriusi) ranggal meg-tiſztelni.

Bétsi gazdag Kereskedő Nátorp Úr' érdemeit, Magyar Hazafivá való fogadással (Indigenátussal) jutalmaztatta meg a' Felség.

Elegyes Tudósítások.

A' Kereskedés' állapotjáról: Frankfurt Városábann a' Magiſztrátus egy Deputátziót nevezett ki, a' melynek kötelességévé tette, hogy találllya ki az, az eſzközöket, mellyek által el lehessen hárítani Frankfurttól a' sok Hamburgi, 's a' t. Kereskedők' meg-bukásának káros következéseit. — — A' Szaxóniai Válaſztó-Hertzeg, egy millió tallért adott a' Lipsiai Kereskedöknek, olly formánn, hogy tsak akkor fizessék azt viſzſza, mikor módjok leſzſz benne; addig pedig vegyék haſznát a' végre, hogy a' külföldi Kereskedő-házakbéli bankrutálások, fel ne akaſzſzák Lipsiábann a' kereskedésnek ſzabad

folyamatját. — — Hamburgbann a' Magiſztrátus, Oct. 18 dikától fogva négy héttel hoſzſzabbította meg a' fizetés' idejét, az ollyan Kalmárokra nézve, kiknek, van ugyan annyi jószágok, a' melyből betsületessenn ki-fizethetik az adósságjokat: tsupán kész pénz nints a' kezekbenn. Ezen kész-pénzbéli meg-fogyatkozásonn, hathatóssann segít Anglia, sok kész-pénzt küldvén által Hamburgba.

Hamburgból Oct. 25-dikénn: — „Lutine nevű Anglus Fregátot, darab időtől fogva várnak ide, a' melly, még Oct. 4-dikénn költ Londoni Levelekkel, 's hat millió forintal indúlt Hamburg felé. Nem tudatik ugyan még a' sorsa egészsz bizonyossággal: de azt a' hírt rebesgetik felőle, hogy, Hollandiának Fríziai 's neveretessenn Barcumi partjánál el-süllyedt vólna.

* * *

Hibák Jobbítása.

Az Aug. 30-dik napjánn költ árkus' 291-dik óldalánn említett Ponte Tereza, nem Pedemontziumbann, hanem a' Mediolánumi Hertzegségbenn fekszik, azon a' folyó vízenn, melly, az úgy nevezett Magiore és Lugano nagy tókat öszsze kaptsolja. — Az Oct. 8 dikánn költ árkus' 477-dik óldalánn említett Csacza, vagy Csatsa, nem Sziléziábann, hanem Trentsén Vármegyébenn fekszik, közel Szilezia széleihez.

A'
TSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 39.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novembernek) 12-dik napjánn 1799-dik Esztendöbenn.

Béts.

A' Hadi Cancellária, Nov. 9-dikénn tette közönségessé a' Bétsi német Újságbann az itt következő Tudósítást, mellyet, Lovasság-Generálissa Mélász Octób. 26-dikánn indított Béts felé, a' Pedemontziumi (Piemonti) földröl:

„Az ellenség Pedemontziumbann, két helyen tett próbát Oct. 25-dik napjánn, vitéz népünk ellen, egygyiket, közel Novihoz; a' másikat, nem meszsze Cevától."

„Az egygyik próbatétel, F. M. L. Karaiczay ellen lett, a' ki Boscónál állott hat ezernél kevesebb emberrel, 's a' Frantziák olly nagy erővel nyomúltak ellene, Pasturánónn, Capriatánn, és Pozzolo-Formigaránn által, három Tsapatokbann; hogy ezek közzűl, tsak a' két elébb említtettek is, tizenkét ezer főből állottak. Illy nagy erő ellen mindazáltal, olly álmélkodásra méltó állhatatossággal tusakodtak a' mi derék Vitézeink; hogy több ízbenn viſzſza-verték azt a' magoknál sokkal felesebb ſzámú ellenséget, 's többet el-fogtak közzűle nyóltzſzáznál, a' kik között egy Generális, és nehány Stabális 's Fő-Tiſztek vagynak; és egy záſzlót nyertek. Halva is sokann maradtak belőle, és sokann sebesedtek meg; melly erőltetett viaskodás közbenn, réſzünkről se' lehetett kevés a' veſzteség. Minthogy F. M. L. Karaiczay könnyenn el-láthatta előre, hogy a' Fr—ák, erejek' nagyságábann bízakodvánn, el nem múlatnák népünket több ízbenn is meg-támadni: ez okonn, által ſzállott a' Bormidánn, 's ezen víz megett telepedett meg egy jó fekvésű tanyánn. — L. G. Mélaſz, tudósíttatván ezen környülállásokról, mind gyalogságot, egynehány Batalionokból állót; mind Lovasságot is küldött F. M. L. Karaiczay' Korpusához, és az ekképpenn meg-erőssebbített Seregoſztályunk' kórmányozását bízta Kray Haditárnokmesterre."

„A' másik próbatétel, maga L. G. Mélaſz ellen vólt erányozva, és Vigo Lezegno nevű Helységek felé, úgy hogy már Mondovi' óldala a'

hegyek felöl valósággal bé is vólt kerítve az ellenség által: melly Erősségnek (t. i. Mondovinak) birása, igen fzükséges a' mi Armádiánknak mostani fekvésére nézve. (Hogy az ellenség fel is kívánta légyen Mondovit: már megírtuk a' múlt postánn, nem külömbenn a' felelètet is, a' mellyet kapott: most tsak azt jegyezzük fel ide: hogy a' Fel-kívánó, Fr. Oftályos-Generális Lemoine vólt; a' mi Komendánsunk pedig Mondovibann, a' ki adta az illö választ Lemoinnek, Deutschmeister Regementjebéli Oberster Bripen.)

„Illy környülállásokbann, el-küldötte L. G. Mélász, Gróf Auersperg Generálist, hat gyalog Bat—okkal, és két Svadron Lovassággal, meg hágyván nékie, hogy hátúlról kerüljön az ellenségnek, éppen akkor; a' midön Oberster Bripen, a' néki küldött Utasításhoz képest, négy Bat—okkal fog ki-rontani a' Várból."

„Szerentsés lett a' ki-menetele ezen el-rendelésnek, mert az ellenség, nyakra före vifzfza vonta magát Mondovi' vidékeiröl." — (Bövebb Tudósítást is várnak L. G. Mélásztól ezen történetröl.)

Tegnap egy különös hadi Tudósítást adott ki a' Hadi Cancellária, 51-dik fzám alatt, a' mélybenn L. G. Mélász jelenti: hogy ö az ellenséget Octób. 31-dikénn meg-támadta, fzerentsés ki-menetellel. Ezen meg-támadásra az által fzolgáltattak okot néki a' Franziák, hogy a' Szúza völgyéből (melly Turintól, mintegy 12 óránnyira esik, Észak és Napnyúgot között, Fr.

Orſzág felé) nagyra nevelték az erejeket, és azzal a' Stura bal partjánn (melly víznek jobb partjánn fekſzik Cuneo Vára) kezdettek seregleni, 's a' Cs. K. Sereg' bal ſzárnyát igyekezték háborgatni Montenaránál (melly, a' Stura jobb partjánn fekſzik, Cuneo felett). Illy környülállásokbann el-végezte a' L. G. magábann, hogy ő az említett naponn rajta hajt a' Fr—ákonn, ámbár igen derék fekvésü tanyájok vólt is azoknak."

„A' meg-támadásra ki-rendelt Népünket, három Tsapatokra oſztotta fel L. G. Mélász, F. M. L. Ott; F. M. L. Elsnitz; és Gen. Máj. Sommariva kórmányozássok alatt, kik Octób. 31-dikénn reggel által is ſzállottak a' Sturánn, jóllehet igen igyekezett az ellenség viſzſza tartóztatni öket, a' víz' magas fekvésü bal partjaira sürüenn ki-ſzegzett ágyúinak durrogtatása által. Mind ágyúink, mind gyalogságunk, mind végre a' Lovassaink, úgy meg-viselték az ellenséget; hogy ezernél több hólttjai és sebessei maradtak a' viaskodás' helyeinn, és nyóltzſzázann közzüle fogságunkba estek: nyertünk négy ágyúkat is töle. A' sokkal nagyobb veſzteségtől, sebes futássok által mentették megokat a' Fr—ák."

„Generálissainknak, és Stabális 's Fő-Tiſztjeinknek, nem külömbenn az egéſzſz Seregnek ezen alkalmatosságkori maga-viselete is felül múl minden ditséretet: különössenn: Ott; H—g Lichtenstein; és Elsnitz F. M. L—ok; Somma-

riva Generálissal egyetembenn, ez úttal is tetézték előbbeni ditső érdemeiket."

„A' verekedés' napját, a' Grana vize' partjánn töltötte népünk, (túl a' Stura vizénn, Észak és Napnyúgot között); hanem más napra olly tanyát szándékozott foglalni a' L. G., melyből a' Stura vizének mind két partjaira ki-terjedhessen a' hatalma, és mindenkor ideje koránt való segíttséget küldhessen azon Korpusainknak, mellyeknek, majd ez majd amaz Szakaszszával kell tusakodni az ellenségnek: mint küldött éppenn a' most elő-adott hartz napjánn is, hat Gránátéros Bat—okat, és négy Svadron Erdódy Huszárokat, Generál Lattermann vezérlése alatt, F. M. L. Keim segíttségére, a' ki ellen nagy számú ellenség tolakodott vala ki a' Szúza völgyéből."

Donaueschingenből (a' hol a' Duna veszi eredetét) Nóv. 3-dikánn: — „Károly Fő-Hertzegnek még itt vagyon a' fő-quártéllya. Mostanábann semmi nevezetes dolgok nem történtek ezen a' vidékenn. Hallottuk, hogy ágyúzgattak a' Fr—ák, azon örömöknek ki-jelentésére, mellyet vettek az Anglusok által lett el-hagyattatásából Hollandiának."

„Hertzeg Eszterházy Generális, Constantin Orosz Nagy-Hertzegtől ide érkezett Károly Fő-Hertzeghez, 's hólnap talám viszsza-indúl Augsburgba. Vólt Feldmarsall Szuvarovnál is. A' F. Római Császártól hozott Mária Therézia Rendjének 9 kereszttjei között, kettő nagy Kereszt vólt,

egygyik Constantin Nagy-Hertzeg, a' másik F. M. Szuvarov számára. A' Commendeur-rendet Hertzeg Pongratzion Generális számára, a' hat kissebb Kereszteket pedig más hat érdemes Orosz Tisztek számokra hozta."

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Frankfurtból Octób. 30-dikánn: — „A' múlt Szombatonn, Fr. Gen. Rossier, véletlenül Városunk előtt toppant egy Sereg-szakaszszal, 's bé jövén ide húsz Lovasokkal, kívánt a' Fr. Vezér Lecourbe' nevében: hatszáz ezer lívert; húsz ezer pár tzipöt; és tíz ezer felső-kabátot. Magistrátusunk semmit se' telyesített ezen kívánságból; hanem egy Deputátziót küldött Lecourbe Gen—hoz."

A' Würtembergi Hertzegségnek Kanstadt nevű Városából Nov. 2-dikánn: — „A' mi Hertzegünk, egygyesítette a' maga Katonáit a' Cs. K. Vitézekkel."

„A' melly posta, tegnap ment el innét Pforzheim felé, viszsza jött, mert az arra felé szolgáló út, nem bátorságos a' Fr—ák miatt."

„Ma, nagy ágyúzás hallatik ide."

Donaueschingenből Nóv. 1-sö napjánn: — „Offenburg' tájjáról nagy ágyúzás hallatik ma itten."

„Károly Fö-Hertzeg' fö-quártéllya, Stockachba száll innét által."

Memmingenből Nóv. 3-dikánn estve: — „Konde Hertzeg' Serege, tegnap takarodott itt által Landsberg felé, melynek vídékénn quártéyba ſzáll. Estvére Feldmarsall Szuvarov is ide érkezett a' Generálstabjával egygyütt."

„Ma mintegy harmintz ezer főből álló Oroſzok, Bavarusok, és Helvétusok is takarodtak itt által Mindelheim felé."

„Itt a' ſzénának 5 forint mázsája; egy mérő zab 16; a' rozs, 24; és a' búza 30 forint."

Schafhausenből Octób. 30-dikánn: — „Itt fekſzik egy Cs. K. ſzép Regement, a' melly, Schröder Károlyról neveztetik. A' Rajna' túlsó partjánn ottann ottann mutogatják magokat a' Fr. vi'sgálódó Katonák."

Magok a' Hollandiai Tudósítások írják: hogy az Anglusok, nem tsak a' Hadi Hajós-seregétől foſztották meg Hollandiát; hanem még azon kivül, három ſzáznál több kereskedő-hajóitól is.

Bregenzből Oct. 31-dikénn: — „Ma egynehány ſzáz Cs. K. Stuttzosokat, 's önként vállalkozott jól gondolkodó Helvétusokat ültetett hajókra Cs. K. Oberster Williams, kéttség kivül azzal a' ſzándékkal; hogy a' Fr—áknak Arbonnál kéſzültt könnyü ſzerü fegyveres-hajóikat el-vegye vagy öſzſze-rontsa."

Feldkirchből Nóv. 1-sö napjánn: — „Minthogy az Oroſzok el-takarodtak innét: helyekbe, feles ſzámú Cs. K. Katonaságot rendelt Károly Fö-Hertzeg."

„Tirolisba, Nauders vídékére, sok ágyúkat indíttat hólnap Ö Fö-Hertzegsége."

„A' Graubündteni hegyek és ſzoross-járások fedve vagynak már hóval."

„Cs. K. Gen. Linken, Churból, Graubündten' Fővárosából, Pludenzbe ſzállította által a' fő quártéllyát."

Stuttgárdból Nóv. első napjánn; — „Tegnap, kemény verekedés vólt Brettennél. Az ott állott Cs. K. Katonasághoz, alkalmas segíttség indúlt a' Kintzingi völgyből."

A' Bádeni Hertzegség' Lakosai fel-fegyverkeztek — *a' mint már jelentettük* — magoktól, a' Fr—ák ellen: minthogy (a' mint ök fejezik ki magokat) nem akarják a' magok kunyhóikat prédáúl engedni a' (Fr.) neutrálitásnak. Ezt a' közönséges fel-keléseket a' Lakosoknak, olly különössenn módosította a' Bádeni Miniſztériom: hogy az a' végett ki-adott Végzésébenn meg-engedi ugyan a' Lakosoknak, hogy meg hallván valamelly Fr. Sereg-ſzakaſznak feléjek lett indúlását, fel-fegyverkezhetnek: de ha közelít a' Fr. Sereg-ſzakaſz: tartoznak a' fegyveres Lakosok, egy fegyvertelen Személyt eleibe küldeni, 's az által a' Fr. Vezérnek meg-jelentetni, hogy Ök éppen nem akarják magokat, a' hadakozó Seregeknek egymás ellen való munkálódásaiba avatni, se' a' Fr. Katonaság' menetelét gátolni: hanem ha a' Fr. Katonaság, rablani akarna a' Bádeni földönn, ellenére, a' (Fr. Respublika 's a' Bádeni H—gség között) fenn álló Kötéseknek: már arra az esetre, fegyveres kézzel segítik egymást minden Bádeni Helységek.

2. Frantzia-Orſzágiak.

A' Békesség' fel-tételeire nézve, olly Végzést hozott vala a' Törvénytévő Gyülésnek Iffjabbik Tanáttsa: hogy a' ki azok között ollyanokat javaslana vagy fogadna el, mellyek, a' Konstitútzió által meg-határozott egéſzſz vóltát a' Fr. földnek meg-hijjánosítanák: az, Hazaárúló. Ezt a' Végzést mindazáltal nem hagyta-helybe az Öregebbik Tanáts, melynek kivált Perrochel nevű Tagja igen ki kelt az ellen, Octób. 24-dikénn, helyessenn állítván a' többek között: hogy ha az említett Végzés, Törvénnyé válhat: úgy el enyéſzne a' Törvényhozó Öregebbik Tanáts' Tagjainak azon jussa, melly ſzerént a' melly változtatásokat ſzükségeseknek látnak a' Konstitútzió' jobbítására: bátran nyilatkoztathatják. Helyes éſzre-vétele vólt Perrochelnek az is, hogy az említett Végzés előtt el kellett vólna végezni azt is, hogy a' Frantzia nép győzhetetlen.

A' Királyt-kívánó Lakosokról, így ír egy Páris'i Levél, a' melly Oct. 19-dikénn költ: Fr. Orſzágnak azon vídékeit, mellyek ezelőtt, a' ſzép Bretagne, Normandie, Turaine, le Maine, l' Orleanois 's a' t. Tartományok' nevezete alatt vóltak esmeretesek, és közel 24 Oſztályokat (Departmánokat) foglalnak magokbann: el-borították a' Suánok. A' múltt hétenn, Tourstól nem meſzſze, bé-rontottak Bourguelébe, le-öldösték a' polgári Lovas-Katonaság' Fejeit, el égették a' Város' írásait az oda való Elöljárók' jelenlété-

benn, 's a' nemzeti záſzlót el-vitték magokkal. Az egéſzſz vídékenn mindenütt le-döntögették a' Szabadság' fáit, a' nemzeti-kaſzſzákat ki-üritették 's a' t. Ugyan e' vólt a' sorsa, a' Nantes és Rennes Városai között fekvö vídéknek is. Craon Városából ki-takarodtak a' Republikánusok, Oct. 9-dikénn, azon Generálissok' parantsolatjára, ki a' hajdani Normandiából lett Oſztályokbann Fö-Vezér. A' Suánok bé-mentek az utánn Craonba, el-égették ott az Archívumokat; el-foglalták a' Fegyveres-házat, 's a' Magazínomokat; 's oda ſzállították a' fö-quártélyokat. A' melly Suán-Sereg, Mans Városát el foglalta: a' Forte Bernardei Elöljáróknak jelentése ſzerént, mintegy húſz ezer emberböl állott, öt tsapatokbann.

„Lavalból (melly Város, 58 óránnyira esik Pári'stól, Napnyúgot és Dél között) ezt írják: „Mi mindnyájan nagy rettegések között vagyunk. Húſz ezernél felesebb ſzámú Haramiák rabollyák ſzéltire ezt az egéſzſz Oſztályt. A' Vezérjeik, fel-oſztották magokat, külömbkülömb Szakaſzſzaiba (Kántonjaiba) ezen Oſztálynak. Nevezetessenn Lebrun Vezérjek a' Lassai-i-Kántonbann hatalmaskodik; Emerville Beauregard, a' Chateau-Gautieri-benn; St. Robert az Ernonibann 's a' t. Oda leſzünk: ha ſzaporánn nem érkeznek Republikánus Katonaságok segíttségünkre."

Napper Tandynak, és a' véle egygyütt Hamburgbann fogva tartatott más pártos Irrlandusoknak az Anglusok' kezébe lett által-adattatásokért,

nem tsak azt tselekedte a' Fr. Direktórium, *a' mit már említettünk*, hogy t. i. a' Fr. Kikötőhelyekbenn találtatott minden Hamburgi hajókat le-tartóztattatott; hanem el-végezte még ezen kívül: 1.) Hogy a' Hamburgi Magiſztrátusnak ezen tselekedetét, a' Bélső dolgokra ügyelő Miniſzter, minden Szövettséges, és neutrális Hatalmasságokhoz írja meg. 2.) Hogy a' Hamburgi földet, egyſzeribenn hagygyák el a' Fr. Respublikának minden Biztosai. 3.) A' Hamburgi Elöljárók' Biztosai, kik Fr. Orſzágbann vagynak, tartoznak el-hagyni 24 óra alatt, lak-helyeket, és nyóltz napok alatt a' Respublika földjét.

Bonaparte' el-távozásának Égyiptomból, következendő környülállásait olvassuk: „Ezen eltávozás eránt való maga meg-határozását, senkinek se' nyilatkoztatta ő ki, Berthier Generálisonn kivül. Midön már közelgetett az el-indúlás' ideje: mind azokhoz, a' kiket el akart vinni magával, egy bé-petsételtt tzédulát küldött, olly parantsolat mellett, hogy egy kirendelt naponn 's meg-határozott óránn, a' tenger-partonn ki-jelelt helyen nyissák azt fel. Fructidornak 5-dik (Aug. 22-dik) napja vólt a' ki-rendelt nap, a' mellyenn meg is jelentek a' ki-ſzabott helyenn mind azok, a' kik vették a' tzédulákat, 's fel-nyitván azokat, olvasták a' parantsolatot, mellynek ereje ſzerént tüstént hajókra kellett ülni nékiek. Ezen parantsolatot telyesítették is, ſzállásaikonn hagyván a' magok portékáikat, 's lovaikat a' partonn. Midön már

mindnyájann benn lettek vólna a' hajókonn, a' kiknek ott létét kívánta Bonaparte: fel-olvasódtak a' neveik, melly fel-olvasásból ki-sült, hogy két Idegenek is tsúsztak bé, a' kik nem tartoztak oda: azok tehát mindjárt ki-tevödtek a' partra. A' hajók azonnal meg-indúltak: de az ellenkező szelek visszartoztatták öket az Abukiri Kikötöhelybenn, Fructidórnak 7-dik napjáig."

„Bonaparte, egy tsomó Irást hagyott maga utánn, a' melly, Gen. Kléberhez vólt titulálva, olly Utasítás mellett, hogy tsak 24 órával Bonaparte' el-útazása utánn bontsa fel Gen. Kléber azon tsomót, melly is, Bonaparte-nak következendö rendeléseit foglalta magábann: hogy az ö távollétébenn, G. Kléber legyen az egésszsz Égyiptomi Sereg' Fő-Vezére; a' Felsö-Égyiptomi Sereg' vezérlését pedig, bízta Dessaix Generálisra."

„Az Úti-társai között Bonapartenak, következendö nevezetes Személlyek vóltak: Gen. Berthier, a' Generálstab' Feje; Lassnes és Murat Osztályos-Generálisok; Brigadíros-Generális Marmont; Agyús-Generális Andreossi; Brigadíros Bessiere, a' Bonaparte' személlye' Védelmezöinek Vezére; három Tudósok: Bertholet, Monge és Arnaud; sok Tisztek; számos Mamelukok; egynehány Arabsok, 's a' Bonaparte' Kalaúzzai (Vezetöi)."

„Ezen útazó Társaság, az Abukiri partoktól lett el-indúlásakor, nem látott többet egy

(Anglus) Fregátnál, 's nem látott semmi más hajót egéſzſz útazása közbenn is Korſzika' Szigetének Ajaccioi Kikötöhelyéig, a' hová, Oct. 1-sö napjánn (Vendemiaire-nek 9-dikénn) érkezett bé; 's az ellenkező ſzelek miatt ott tartózkodott Oct. 7-dikéig. Ezen idő közbenn Bonaparte, a' maga ſzületése' földjénn, melynek Lakosait kiilömbözö vélekedések miatt meg-hasonlva találta, igyekezett minden Felekezeteket egygyesíteni, a' köz-ügynek védelmezésére."

„Octób. 8-dikánn St. Rapheau ba érkezett Bonaparte, 's onnét az Úti-társaival egygyütt két órakor Fréjusba, a' hol igen nagy örvendezéssel fogadtatott. Más nap, Bonaparte, Berthier Generálissal, és a' 3 Tudósokkal, Pári'sba indúlt Fréjusból: a' két Oſztályos-Generálisok pedig — kik közzül egygyik, Lassnes, két mankónn jár; a' másiknak pedig, Muratnak, a' nyaka kereſztül van löve — Oct. 10-dikénn, Tulon felé útaztak, 's onnét ſzándékoztak Pári'sba."

3. Spanyol-Orſzágiak.

„A' Pári'si új Spanyol Követ Musquiz, és a' Breſzti (Fr.) Kikötöhelybenn lévö Spanyol Hajós-sereg' Vezére Admirális Massaredo, egygyütt vóltak audientziánn a' Fr. Direktóriumnál Oct. 11-dikénn. Massaredo, azzal az alkalmatossággal tartott Beſzédjében, így ſzóllott a' többek között: „A' két Hajós-seregek' egygyesülésének nyomos vóltát meg-mutatta a' tapaſztalás, réſzſzerént az azt meg-előzött ſzerentsét-

len; részszerént pedig az azt követett szerentsés történetek által. Maga Anglia is, mennyire által látja ezt: mutatja az által, hogy a' Földközi tengerre, olly roppant tengeri erőt gyüjtött öszsze, a' melly, sokkal felül-múlja, még az egygyesültt Fr. és Spanyol Hajós-seregeket is. — Továbbá így folytatta Beszédét Massaredo: „A' (Spanyol) Király, a' maga hadi erejével való élés' jussát, által-adja a' Fr. Respublikának, 's nékem meg-parantsolta, hogy én útasíttassam magamat a' Kegyelmetek (Fr. Direktorok) el-rendelése felől; 's azutánn terjeszszem ellbe K—teknek, a' magam' vélekedését; és a' mi, szükségesnek 's haszznosnak fog ítéltetni általunk, azt nyombann, úgy helybe-hagygyam 's véghez vigyem, mintha Ő Felségének különös parantsolatját vettem vólna egyenessenn az eránt. — Én azért bátran közlöm K—tekkel, a' közös erőnek haszonra-fordítása eránt való gondolatimat. Nem lehet tagadni, hogy némelly szerentsétlen történeteknél fogva, sokkal elébb van nállunk az ellenség: de azon kivül, hogy a' Brestzi egygyesölt Sereg, már magában is egy igen derék erő, van a' Királynak az én Uramnak még jó forma ereje, Ferrolnál és Cadixnál. Vegyünk mind öszsze ezen erőket, 's úgy munkálódjunk velek a' végre; hogy Angliát, betsületes Békesség-kötésre kénszeríthessük."

„Mindazáltal úgy hallatik, hogy a' melly Spanyol földi-seregnek Estremadura felé kellett vólna indúlni: ellenkező parantsolatja érkezett Mádritból."

A' Mádriti Újságnak Sept. 26-dikánn költ Darabja, hirdeti: hogy a' Spanyol Király, négyes tárgyú Kötésre lépett légyen a' Marokkói Csáſzárral, melly 4 tárgyak: a' Békesség; kereskedés; halászat; és hajókázás. Ezen Kötésnek tzikkelyei közzül valók: 1.) hogy ha Spanyol Orſzág, a' vele hadbann lévő Hatalmasságoknak olly hajóit nyerné el, a' mellyekenn, Marokkói Hajós-Legények és jóſzágok vagynak: tartozik Sp. Orſzág, az illyen Hajós-Legényeket és jóſzágokat, minden jutalom kívánás nélkül viſzſza-adni. 2.) Ha valamelly Hatalmasság, melly hadat folytat a' Marokkói Csáſzárral, el nyerne valamelly Marokkói hajókat 's jóſzágokat: nem ſzabad azokat egy Spanyol Kikötőhelybenn is el-adni. 3.) Ha Kereſztyén Szolga-rabok, akármelly Nemzetből valók legyenek, Afrika' ſzéleinn, a' Spanyol hajókba, vagy Várakba ſzaladnak: a' Gazdáik viſzſza nem kívánhatják. 4.) Arra az esetre, ha a' most öſzſzefzövetkező két Hatalmasságok (t. i. a' Sp. Király és Mar. Csáſzár) között fel találna bomlani az egygyesség: egygyik Fél se' teheti Rab-ſzolgákká, azon Személlyeket, a' kiket el fog a' Másik emberei közzül: hanem Európai ſzokás ſzerént, ki kell tserélni egymástól költsönösſenn a' foglyokat 's a' t."

4. Angliaiak.

Londonból Octób. 22-dikénn: — „Már most bizonyossann tudjuk, hogy Lutine nevű Fregátunk, egy nagy ſzélvéſz által, Vlie nevű

Hollandiai Sziget fövény-szikláihoz vetődvén, elsüjjedt. Nem hat millió forint vólt azombann rajta; hanem tsak hatszáz ezer tallér."

Londonból Octób. 25-dikénn: — „Két elnyertt Spanyól Fregátok érkeztek Plymouthi Kikötőhelyünkbe, a' mellyekenn, egyéb gazdag terehnn kivül, mintegy négy millió Sp. Dollar vólt.

Magyar-Ország.

Néhai Prímás Kárdinális Battyányi' hóltt teste, ki vólt a' Pozsonyi palotája' szálájábann téve egésszsz czeremóniával, Octób. 26, 27, és 28-dik napjainn; Oct. 28-dik estvéjénn pedig, koporsóba helyheztetődött, 's a' koporsó, nem külömbenn a' Szála' ajtajai is bé-petsételtettek. A' temetési nagy pompa, Nóv. 7-dikénn ment véghez; és az Exéquiák, Dec. 10, 11, és 12-dik napjainn fognak tartatni. Ezen szent czeremóniákra, harmintz ezer forintot testált a' meg-boldogúltt Fő Papi Méltóság.

Hibák Jobbítása.

Az Oct. 18-dikánn költ árkus' 528-dik óldalánn említett Végh Péter Judex-Curiae Ő Exc-ja, nem vólt jelen Sopronbann, a' Székújjító-gyülésenn. — A' Nóv. 5-dikénn költ árkus' 602 dik óldalánn említett Felesége Bonapartenak, nem Beaumarchais-nak, hanem néhai Beauharnais Generálisnak Özvegye vólt, a' midőn el vette Bonaparte.

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 40.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novemberneh) 15-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Tegnap egy Kurír érkezett Pedemontziumból, olly örvendetes hírrel; hogy Championet Fr. Vezért igen meg-verte Méláſz Vezérünk Fossanónál, a' Stura' bal partjánn Turin felé, és Genolánál. Hat ezer Frantzia maradt az ütközet' helyénn; négy ezeret pedig el-fogtunk, kik között egy Generális és 70 Tiſztek vagynak. Négy ágyút is kaptunk. Maga Championet is meg-sebesedett a' mint hallatik. Két Sereg-oſztályink

üzőbe vették az ellenségnek meg-maradt réſzét; 's Cuneo Várát körül fogták a' Miéink. Az ütközet három nap tartott, Nóv. 3-dik, 4-dik, és 5-dik napjainn.

Augsburgból Nóv. 9-dikénn: — „Constantin Oroſz Nagy-Hertzeg még itt van, Hertzeg Eſzterházy Generálissal. — — Az az örvendetes hír érkezett ide, hogy Károly Fő-Hertzeg' Serege, jól meg-egyengette a' Frantziákat Pforzheimnál, Philippsburg Vára felé."

Gatsinából Oct. 23-dik napjánn: — „E' folyó Hónapnak 30-dik napja vagyon ki-rendelve, Királyi Fő-Hertzeg Nádorispányunknak, Alexándra Nagy-Hertzeg-Aſzſzonnyal lejendő ö-ſzſze-eskedtetésére. A' lakadalom, négy vagy öt napig fog tartani, 's fényességére, felül haladja a' mai napit. Ma kelt t. i. öſzſze, az Alexándránál Iffjabb Nagy-Hertzeg-Aſzſzony Heléna (Ilona), a' Mecklenburgi Hertzeggel. Ezen czeremóniára már délelőtti tíz órakor, öſzſze vóltak gyülve a' Csáſzári Palotábann, az itt (Gatsinábann) igen nagy ſzámmal lévő külsö Orſzági Követek, 's az Orſzágnak Nagygyai. A' Dámák Udvari köntösbenn jelentek meg, melyhez tartoznak még itt a' nagy kerületű (bouffant) abrontsos ſzoknyák. Tizenegy óra utánn lett a' Templomba való menetel', Testőrzők sorai között, következő rendel: Leg elöl mentek a' Kamarás Urak, és az Udvari Fő-Tiſztek, utánnok a' Csáſzár, kinek fejébenn igen fényes Korona ragyogott, 's vállait a' drága Csáſzári

palást fedte, mellyet az Udvari fő Kamarás, négy Kamarásokkal egygyütt tartott. Követte a' Csáſzárt, hasonlóképpenn koronás fővel a' Csáſzárné, 's palástosann. Így vólt a' Menyaſzſzony Ilona is fel-ékesítve, úgymint Koronával, és Hertzegi palástal. Mellette ment a' Vőlegény gazdag ruhábann. Utánnok mendegélt a' ſzép Alexándra Nagy-Hertzeg-Aſzſzony, Fő-Hertzeg Nádorispányunkkal, mint jövendőbéli Férjével. Ezeket követték a' többi Nagy-Hertzeg-Aſzſzonyok, Würtemberg Hertzeg, az Udvari Dámák 's a' t. Közel nem eshettem az Oltárhoz, hogy a' czeremóniát jól meg nézhettem vólna. — Az Ebéd, délutánni egy órakor kezdődött. A' Csáſzár és a' Csáſzárné Trónus alatt ebédeltek; az aſztalnál, a' Csáſzári Famíliánn kivül, nem ült senki, tsak a' Nádorispányunk, és az öregebbik Mecklenburgi Hertzeg. Estvére nagy Udvari bál léſzen. Hólnap 11 órakor léſznek az örvendező látogatások az öſzſze-kelt új párnál. A' lakadalom még el tart két vagy három nap. Hólnap utánn leſzſz a' Csáſzárné' ſzületése' napja, melly, fényes Udvari bállal is fog jelesíttetni. Leſznek nagy Olaſz Operák 's Ballétok is. — Jelen vólt a' mai igen fényes czeremóniánn a' mi Követünk is, Gróf Cobenzel, ki a' Campoformioi békességet kötötte Bonapartéval. A' Pétersburgból ide jött Uraságok többnyire magábann a' Helységbenn Gatsinábann laknak. A' házak, mint ſzokás, fából kéſzültek, még is a' Vendégek' sokasága miatt, egy jó forma ſzállásért, 500 Rúbelt, az az, mintegy 833 forint

tot is kellfizetni. Éppen mikor ezt írom, estve felé derekassan kezd havazni. Lefzfz is sárunk hólnapra. Az Udvar Decemberig itt fzándékozik maradni: mi pedig új eſztendőre mindnyájann Bétsbenn akarunk lenni, ha késöre nem talál érkezni a' Lembergi Ér'sek, a' ki ide várattatik, hogy a' Római Anyafzentegyház' fzokásai fzerént eskesse öfzfze Fő-Hertzeg Nádor-ispányunkat, el-jegyzett Mátkájával."

A' Pedemontziumi földönn, a' Stura' jobb partjánn Cuneo Várán felül fekvő Montenarai Táborból Nóv. 1-sö napjánn: — „A' tegnapi verekedésünk igen véres vólt. A' Fr—ák eleinten telyességgel nem akartak, de kéntelenek vóltak még is végre engedni. Sebes nyíl módjára tsaptak közzéjék Vitéz Lovassaink. Borzadás nélkül nem lehetett hallani 's fzemlélni a' lovak nyeritezését, dobogását 's döbörgését; a' kard' suhanását 's tsattogását, és a' verekedőknek külömböző hangú kiáltozásait. A' Frantziaság, minekutánna meg-rémült egyfzer: fzaladásra vette a' dolgot, 's úgy futott, hogy tsak három óránnyi mefzfzeségre állapodott meg. Izzadtunk valóbann tegnap eleget, holott már itten olly hidegek járnak egyébaránt, hogy alig lehet ki állani. — Méltó a' közlésre Lemoine Frantzia Generálisnak kevély fel-kívánása, a' mellyet Mondovi Vára' Kommendánsához, Bripen Obersterünkhöz útasított vólt ('s a' melynek értelmét fzabadonn meg-magyarosítva, közlöttük vólt már a' 38-dik fzámú árkus' eleinn) ezen

szókkal: *J' ai des moyens et j' ai envie de prendre Mondovi.* A' Commendáns velős feleletе e' vólt: *J' ai des moyens, et je n' ai pas envie de rendre Mondovi*, 's szerentséssen el is vertе Lemoinet.

A' Békességre nézve, következendő nevezetes Tikkelyt közlött a' Bétsi német Újságnak Nóv. 13-dikánn költ Darabja, a' Német Birodalmi Tudósítások' tzikkelyei között:

„A' Békességet — úgymond — mind inkább inkább láttatnak reményleni a' Rajna' jobb partjánn, mivel a' Fr. Respublika, nem siet a' Rajnai Osztályoknak egygyesítésével (az az, mert a' Rajna' túlsó mellyékenn fekvő Német Birodalmi, de most fr. kézbenn lévő Tartományoknak egészszenn a' Fr. Respublikához való kaptsolását, tsak húzzák halasztják mind untalan a' Fr. Direktorok). A' Moguntziai Deputátusok, a' kik ezt (t. i. az egygyesítést) kérték Pári'sbann, semmi feleletet se' kaptak; hanem haza küldödtek. (*Brüsszelből* Octób. 29-dikénn: — „Pári's és Berlin között, nagy divatjábann vagyon a' Kurír-járás."

„A' Rajna bal mellyéki Prusszus Tartományokbann, mellyekbenn Fr—ák vagynak, a' Fr. Direktórium meg-tiltotta a' fa-vágást.")

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások szerént.)

1.) Német-Birodalmiak és Helvétziaiak.

Stuttgárdból Nóv. 3-dikánn: — „Ezen Vá-

rostól négy óránnyi járó földre, Ludvigsburgonn alól fél óránnyira, egy tüzes tsata vólt ma, melybenn a' Cs. K. Vitézeknek ſzolgált a' ſzerentse: ellenbenn a' Fr—ák, kétſzáz ember veſzteséggel verettettek viſzſza."

Mannheim Városa, olly bizodalombann vólt, hogy nem bánnak a' Fr—ák ellenségessenn véle: azombann, a' baráttság' fejébenn, nyóltz ſzáz ezer líver adót vetettek reá, a' Moguntziai Levelek ſzerént.

A' Sváb Kerületbéli Hullból Nóv. 3-dikánn: „A' Székely Húſzárok, és a' Moguntziai Vál. Hertzegségbéli Insurgensek, Odenwaldonn által, a' Neckar vize felé láttatnak nyomúlni."

Hejdelbergából Nóv. 3-dikánn: — „Tüzes viadal vólt e' folyó Hónapnak elsö napjánn Weinheimnál, az Odenwaldi fel-fegyverkezett Földnépe, és a' Frantzia Karabélyosok között."

Kanstadtból Nov. 5-dikénn: — „Tegnap az egygyesúltt Cs. K. és Würtembergi Vitézek; Vaihingen és Bietigheim felöl, Ludwigsburghoz közel, meg-támadták a' Fr-ákat, és Brackenheimonn által Eppingenig kergették viſzſza, hat óránnyi járó földre."

Lindauból Nóv. 4-dikénn: — „A' Graubündteni Tudósítások ſzerént, Fr. Vezér Maſzſzéna, Nóv. 2-dikánn nem ſzállott vala még által a' Rajnánn Chur Városa' ſzomſzédságábann, mert nem meri háta megett hagyni Károly Fö-Hertzeget, kit a' Schafhauseni és Donaueschingeni környékekről vátig igyekezik ugyan a' Rajnai Fr.

Sereg el-vonni a' Sváb Kerület' alsóbb vídékeibe: de még eddig rá nem mehetett erre, a' maga mindenképpenn forgatott mozgásai által is."

Stockachból Nóv. 3-dikánn: — „Egéſzſz Breisgaubann, derekas lábonn áll már az Inſzurrektzió."

„A' Schafhauseni Kántonbann, mind el-ſzedette a' fegyvert, Károly Fő-Hertzeg a' Lakosoktól."

Stuttgárdból Nóv. 3-dikánn: — „Gróf Lehrbach, a' ki Cs. K. Miniſzterséget visel a' Német Birodalombann, és a' Cs. K. Seregnél, itt vagyon egynehány napoktól fogva, a' Közjó' elő-mozdítására nézve haſznos foganattal."

Ulmából Nóv. 6-dikánn: — „A' Fr—ák, Nóv. 4-dikénn el-hagyták Heilbrunnt. Reményleni lehet, hogy Philippsburg' környékéről is eltakarodnak minden óránn."

Zürchből Octób. 28-dikánn: — „Nagy a' nyomorúság egéſzſz Helvétziábann. Az ollyan vídékekenn, mellyek, leg inkább ki vóltak tétetve a' had' veſzéllyeinek, vagy el kell adni vagy le kell vágni a' marhát; mert nints, mivel tartani. De mivel fog az Ember is élni a' télenn által? a' midőn, se' Olaſz-Orſzágból, se' Helvétziából nem lehet kapni semmi eleséget."

A' Fr—ák által ki-vetett terhes adóknak, főképpenn a' pénzbélieknek el-hárítása végett, egy Tagja a' Helv. Kórmányſzéknek, Escher nenevezetű, maga, ſzemélly ſzerént el ment Zürchbe Maſzſzénához, 's a' többek között, azt a'

nagy külömbséget terjeſztette eleibe, a' millyennel bánnak a' Fr — ák, Helvétziával, melynek Szabadítóinak nevezik magokat; 's bánták a' Cs. K. Vitézek. Maſzſzéna azombann, minden beſzédjére Eschernek, tsak azt felelte rövidedenn: „Fizetni kell a' mi ki van vetve: mert a' Sereg, mindenből ſzükséget lát.“

2. Olaſz-Orſzágiak.

Mántuából Octób. 29-dikénn: — „Igen derék Cs. K. Ingenieur-ek foglalatoskodnak itten nagy serénységgel, nem tsak az elöbbeni megrongáltt erősségeknek helyre-állításábann; hanem újjaknak kéſzítésébenn is.“

Florentziából Octób. 26-dikánn: — „A' Szárdíniai Király, mind ez ideig itt vagyon még, a' Famíliájával egygyütt, 's a' Nagy-Hertzegnek Poggio Reale nevű palotájábann lakik.“

Florentziából Octób. 25-dikénn: — „Háromezerháromſzáz főből álló Oroſz Katonaság, hajókra ült tegnap, 's a' Gen. Klenau Seregofztályához akarta magát kaptsolni a' Génuai földönn: de minthogy Gen. Klenau, elegendő erővel vagyon: ismét viſzſza-tértek a' 3300 Oroſzok, 's Nápoly Városa felé vették útjokat, a' hol garnizonbann fognak lenni.“

Róma Városa' meg-vételekor, ki-tiltódtak vala onnét a' Jakóbínus Lakosok, 's az egéſzſz Római földről is: a' minthogy a' Nápolyi Vezér által is kísértette öket onnét Civita-vecchiába, a' hol hajókra kellett vólna rakodni nékiek. Ők

azombann viſzſza-tértek Rómába, olly ſzín alatt, hogy nem találtak hajókat, a' mellyekenn Fr. Orſzágba mehessenek: de Nápolyi Generális Naselli, kemény fenyegetések között tudtokra adatta, hogy haladék nélkül el-takarodjanak a' Római földről.

A' Génuai nép' ſzívét újra magokhoz akarván hódítani a' Fr. Generálisok: meg-parantsolták a' Házi-gazdáknak, hogy a' Lakóiktól ne kívánnának ház-bért eſztendeig, ezen kivül, a' kenyér' és bor' árrát is léjjebb ſzállítatták; 's egyéb efféle kedvezni láttató rendeléseket is adtak ki: de ezek utánn tsak hamar, ötſzáz ezer líver segíttséget kívánt a' Ligúriai Respublikától, Championet Generális.

A' Génuai leg újjabb Tudósítások ſzerént, naponként aggódásbann vóltak ott, az Anglusoknak oda lejendő érkezése miatt.

Génua Városábann olly nagy ſzükség vólt Oct. közepe tájjánn, hogy három egéſzſz nap nem vólt kenyerek a' Frantzia Katonáknak.

3. Frantzia-Orſzágiak.

A' Királyt-kívánó Lakosokról (a' Suánokról), következendő értelmű nevezetes előadást közöl a' l' Ami des Loix tzímű Páris'si Újság:

„ Viſzſza-tértt Kiköltözttekből; béketelenkedő Egyháziakból; meg-ſzökött bünös rabokból; Külföldiekből; Fr. ſzökevény Katonákból; Sohonnaiakból; 's Katonáknak ki-írtt Személlyekből állanak a' Suánok. Tartózkodnak, a' Morbi-

fani; Finisterrei; Éfzaki-tenger-parti; Alsó-Ligerisi (Loire infer.) Ille-Villaine-i; Mayenne-i; Maine-Loire-i; Sarthe-i; Orne-i; Manche-i; Calvados-i és Indre-Loire-i tizenkét Oſztállyaibann a' Respublikának. Ezekből, által ſzoktak gyakran rontani a' ſzomſzéd Departmánokba, minémüek: az Eure-i; Lair-Cher-i; Eure-Loir-i 's a' t. Oſztályok. A' talponn álló Seregjek' ſzáma, mintegy hét ezer emberből áll, kik között Lovasok is vagynak; de ha a' ſzükség kívánnya; állíthatnak ök még ki, ezen Seregjekhez, más 7 ezer embert is. Jól fel-vagynak fegyverkezve; ſzoross katonai fenyíték alatt tartatnak; 's apró ſzakaſzokra, — ſzáz, ſzázötven főből állókra — vagynak fel-oſztva, mellyek az első jeladásra öſzſze-sereglenek. Nem látnak semmiből ſzükséget. Fegyvert, lövéshez-való kéſzületeket, eleséget, egy ſzóval mindent, a' mi kivántatik, ſzolgáltatnak nékik, a' Respublika' belsőbb réſzeibéli Haza-árúlók. Még egy Fegyveres-házából is a' Respublikának, kaptak mintegy egy hónappal ez előtt, 14 ezer puska-töltéseket, a' Haza-árúlók' fortéllya által. Tsak hamar azutánn, egy olly ſzekeret állítottak meg a' Republikánusok, a' melly, puskákkal vólt meg-terhelve a' Suánok' ſzámára. — Ha valamelly közönséges Tiſztviselőt akarnak ezek meg-ölni valamelly falubann; ha posta-ſzekeret, vagy közönséges kaſzſzát akarnak ki-rablani; vagy ha a' ſzámokra érkező ſzállítmányok 's Rekruták elibe kell őrizetet küldeni: az illy ſzándékoknak telyesítése,

ötven, 's leg-fellyebb kétſzáz ſegyveres embereikre bízódik. Ha útbann vagynak: quártéllyokúl a' kastélyokat válaſztják, a' hol vagy maga jelen van a' Birtokos, vagy Más, helyette. Ha nem találtatik kastély az út' menttébenn: akkor a' tehetössebb Mezöségi-Lakosokhoz ſzállanak bé, kiktöl el nem mennek addig, míg 3 's 4 ökreiket meg nem eſzik. Ha valami nagyobb járatbann indúlnak el, p. o. egy kis Kerített-Városnak, vagy egy nagy Mezö-Városnak ostromlására: akkor ezerenn, 's 1200-ann is kerekednek fel: 's puſztítanak és ölnek, a' míg ſzéllyel-oſzlanak egymástól. Minden Tsoportjaik közzül leg-rettentöbb a' Maupertuis-i; melly, Angers vídékénn tanyázik. La Demoiselle és Charles nevezetü Vezéreik, ollyan embereknek láttatnak lenni, a' kik egy kevéssé betsületesebb foglalatosságot is meg-érdemlenének. De jaj! azoknak a' (Republikánus) Polgároknak, a' kik egy olly Suán-Tsoporttal találkoznak öſzſze, a' melynek nintsen bizonyos Feje. A' Magiſztrátusok, gyakran holmi félénk Paraſztokat vagy gyáva Polgárokat, el indítanak, roſzſzúl fel fegyverkeztetve, a' Suánok ellen: de rendſzerént olly helyekre vezetik öket, a' hol nintsenek Suánok. Ott, a' nyúl-ſzívü Vitézek, meg-iſzſzák magokat, öſzſze-veſznek 's meg is verekednek egymással; és minekutánna tíz, tizenkét napokat el-töltöttek vólna ekképpenn barangálásbann, úgy térnek viſzſza; hogy még tsak egy Suánt se' láttak. Le nem lehet írni azokat a' káro-

kat, mellyeket a' Suán-Tsoportok okoznak a' Respublikának. Egy Dekade (Naptized) se' múlik el, hogy buzgó Republikánusokat, vagy közönséges Tiſztviselőket, ne öldösnének le. Megakadályoztatják a' Törvényeknek végre-hajtódását, és az adóknak bé-ſzedődését a' mezőségenn; úgy ki-ſzíjják a' mezei gazdát, és az Árendást, hogy az árenda-pénzt meg nem fizethetik a' ki bérlett földekért, az örökös Birtokosnak; meggátolják a' Helységek' Elöljárói között a' levelezést; a' mi kevés pénz, be kerül az adókból a' Városokbéli közönséges kaſzſzákba, mind el ſzedik; le-öldösik a' belső bátorság' Őrizőit; harmintzezerig való Katonák el-ſzökdösésének elősegítő eſzközei; és tíz ezer más Katonákat el-vonnak a' Respublika' egyéb ſzolgálatjától (az által, hogy ő ellenek kell tusakodtatni azokat.) Mind ezeknél veſzedelmesebb még az, hogy a' Suánok' létele, melly valóbann jele a' Kórmányſzék' gyengeségének, több millió Polgárokat el idegenít a' Respublikától."

A' Suánok, nagy veſzteséggel el-veretődtek ugyan, Nantes és Mans Városaiból, a' Republikánusok által: mindazáltal, öſzſze-ſzedték ismét magokat egyſzeribenn, 's megént elfoglalták Mans-ot, és a' mozgásaikból azt lehet ítélni, hogy Anglus segíttséget várnak, Fr. Orſzágnak napnyúgoti partjaihoz."

A' Nantesi történetet, következendő módonn terjeſztette Boulai-Paty nevű Tag, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts' eleibe, Oct. 26-dikánn: „E'

folyó Hónapnak 17-dikénn, ſzörnyü vakmerőséget követtek el a' Suánok: mert egy igen ködös éjtſzakánn bé-rontottak Nantes Városába, mellynek Lakosi, (70 ezerre határozódik a' ſzámok), 1793-dik eſzt-benn Jún. 29-dikénn, Charette által vezéreltetett 80 ezer Suánoknak állottak ellent. Dantille, Tallmon, és Chatillon vóltak a' Vezérjeik (a' Nántesbe bé-rontott Suánoknak) kik mindjárt a' tömlötzöknek estek, 's ki ſzabadították az ott fogva-tartatott Rojalistákat, 's a' republikánusi esküvéssel meg-ésküdni nem akaró Egyháziakat. A' Lakosokat fel-ébreſztette végre álmokból az Ellyen a' Király! kiáltozásoknak hallása, kik is a' lárma-ágyúk' jeladására, mindjárt fegyvert ragadtak, 's két órákig viaskodtak öſzſze viſzſza a' Suánokkal, minden útſzákonn. A' nagy vérontás utánn megſzaladtak végre a' Suánok 's a' t.

Páris'ból Oct. 28-dikánn: — „Öt ſzáz ezer líverre betsültetik az a' ragadomány, a' mit Mans Városából el vittek a' Suánok. Hogy ezek, annyira és olly hirtelen el-ſzaparodtak a' Ligeris (Loire) vídékeinn; az az oka, mivel a' napnyúgoti réſzeiből Fr. Orſzágnak, tsak nem minden Seregoſztályok által takarodának Hollandiába, az oda ki-ſzállott Anglusok és Oroſzok ellen.“

Angliára nézve, így írt egy Pári'si Újság, Oct. 29-dik napjánn: „Sokſzor forgott már ſzóbann, hogy Angliának mostani igazgatását le kell rontani. Jól van: de könnyebb ám ezt be-

ſzélleni: mint sem végre-hajtani. Jobb vólna bizony Békességet kötni Angliával. Olly Békességet értek terméſzet ſzerént, a' melly, mind Fr. Orſzágra, mind Hollandiára nézve, betsületes és haſznos légyen. Az illy feltételek alatt való Békességet mindennél fellyebb lehet betsülni. A' boſzſzúállás' kívánsága, roſzſz Tanátsadó. Nem illik az, egy nagy Nemzethez, de üress is attól ennek a' ſzíve."

Pári'sbann a' Notre-Dame nevezetű Szentegyházbann, Royer Püspök, egy prédikáttziót tartott Sept. 7-dikénn, melybenn így fejezte ki magát a' többek között:

„Úgy vagyon, Kedves Atyámfiai! a' mi Városaink 's Helységeink, mind meg vagynak veſztegettetve, és el-mondhatjuk Sz. Pállal: hogy nintsenek bennek egyebek, Hittöl ſzakadtaknál — nints többé se' hit, se' Vallás. Minden leromlódott, az Oltár az Egyházi Renddel egyetembenn: de nem sokára el jö az idö, melybenn meg kell adni a' Csáſzárnak, a' mi a' Csáſzáré; 's az Istennek a' mi az Istené. Úgy vagyon, nagy ſzívü Nép! el hagytad te ragadtatni magadat, a' gonoſzságnak árja által, 's a' veſzedelem' tágas útjánn engedted magadat vezettetni, a' roſzſz lelkek által. El-tértél arról a' keskeny és sikamló ösvényröl, mely, tövis bokrokkal van körül vétetve; de a' melly, a' Mennyoſzágba vezet; és nem én mondom ezt néktek, hanem Sz. Pál a' maga Levelébenn."

Repülö-sereget alig ha állíthatnak fel a' Fr—ák: a' millyenröl némellyek álmodoztak

közzülök. Leg alább, a' ki próbát akart tenni elsöbenn a' repüléssel, egy Calais nevezetü, még tsak annyit se[illegible]hetett mint Ikarus, ki is, leg alább a' költ[illegible]yes Históriák szerént, repült egy darabig, 's az utánn zuhant alá a' tengerbe: de a' szárnyas Calais, mihelyt le-botsátkozott arról a' nagy alkotmányról, a' melyen állott vólt: úgy esett [illegible] egyszeribenn a' földre, mint egy darab kö, 'S[illegible]ki nem törte is a' szárnyait, mellyek a' vá[illegible]hoz vóltak kötözve: de ki törte két fogát, és az orrát is jó formánn meg-lapította. Ezt a' szomorú-víg-játékot Oct. 24-dikénn tartotta ö, sok Pári'si Nézök elött, kiket ugyan a' bolondságával meg-nevettetett; de magának érdemlett szégyent és fájdalmakat okozott.

4. Angliaiak.

Londonból Oct. 25-dikénn: — „Fr. Országnak Ouessanti partjai elöl írta Oct. 18 dikánn egy Clyde nevezetü Hajó Kapitányja Londonba: hogy a' Brestzi (Fr.) Kikötöhelybe, a' mennyire bé leshödhettek, negyven kész hajókat vettek ott észre; és egy Dánus hajótól, melly az említett Kikötöhelyből jött ki, úgy értették: hogy 48 líneai hajók, és mintegy tizenhat Fregátok vagynak ott mind öszsze."

(A' Pári'si Tudósítások, mellyek, Octób. 31-dikénn költek, azt írják: hogy már akkor az Anglus nagy Hajós-sereg, a' Brestzi part elött állott.)

Magyar-Orſzág.

Krassova Vármegyébenn fekvő Spata nevű jószágot, örökös birtokúl nye[illegible] Felségétől, a' Kamaránál Tanátsosi rangg[illegible]zolgáló d' Ellevaux Károly Filep Úr.

Néhai derék Vitéz Piátsek Generális Hazánkfiának érdemlett tiſzteletére, 's példás tettei emlékezetének örökösítésé[illegible]írattattak, 's ki is nyomtatódtak Bétsbenn[illegible]tt következő Versek:

Epitaphium, quod Sepulchrali-Ducis, et Generalis Cristophori Piátsek, - Marmori, in Perenne Magnanimitatis Monumentum inscripsit Poëta Hungarus Josephus Török P. R. Szomb.

De quo, tanta vides Hospes! pendere trophæa,
Magnanimo poſitus ſtat Lapis iſte Viro.
Marmore nempe ſub hoc Heros jacet Ille Piátsek!
Qui, dubium eſt, vixit pulchrius: an cecidit?
Cui raros, validosque dedit natura Lacertos,
Mars animos, ſtimulos Gloria, forma decus.
Jam tener Ille annos animis præit, armaque ſtringit,
Ut cito ſe Patriæ, Cæſaribusque probet.
Quis numeret: bello quantos in utroque Boruſſos
Ad Stygios Victor juſſerit ire Lacus.
Tu quoque Luna hujus bene noſti nomen Achillis
Verterat exigua qui Tua Caſtra manu.
Vix hoſ Fulmineo detergit ab enſe cruores:
Mars Illum e bellis in nova bella vocat
In Gallos ducenda cohors concreditur Illi,
Et pretioſa magis palma legenda datur.

(Folytatása következik.)

A'
TSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 41.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novemberneк) 19-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

Olaſz Országbann, Helvétziábann, 's a' Német Birodalombann is, újra ſzerentsés elömenetelekkel áldotta meg az Ég, Vitéz Seregeinknek jó czélú törekedéseiket: még pedig Helvétziábann, minden vérontás nélkül történt a' győzedelem, mellyet, így adnak elő a' Hadi Cancellária' híradásai, réſzſzerént a' Bétsi német Újságnak 16-dik Novemberi Darabjábann, réſzſzerént

az 53-dik ſzámú különös Tudósításbann, a' mely Nóv. 17-dikénn oſztogatódott ki:

„A' Frantziák (kik már Graubündtennek a' Rajna' két ágai között fekvő réſzét el-foglalták vala, és a' Graubündten Fő Városa Chur felől való ágánn is a' Rajnának kéſzültek által ſzállaoi), mihelyt megértették, hogy Károly Fő-Hertzeg, egynehány Bat—okat küldött Linken F. M. L. unk' segíttségére Graubündtenbe: leg-ottan (el-kezdték hagyni Razins és Bonaduzi tanyáikat mellyek közel feküſznek Churhoz, a' Rajna' jobb ága' bal partjánn) 's viſzſza-tértek a' Rajna' bal ága megé, el-ſzedvén magok utánn a' hídakat is: már Nóv. 9-dikénn pedig, egéſzſzenn is el-hagyták a' Graubündteni földet, 's (az Uri Kántonba) Urseren felé vonták el magokat, azt hazudván a' Föld-népének, hogy tsak azért vonák ők hátra magát húſz óránnyi járó földre, mivelhogy a' Csáſzár, öt hónapig tartó Fegyvernyugvást kötött a' Helv. Respublikával: holott a' valóságos okai ezen viſzſza-vonúlásnak, a' két következendők vóltak, úgymint 1.) mivel F. M. L. Linken, (a' Graubündteni Rajna-köznek Bonadutzi és Retzünsi vídékeinél alább fekvő) Petersthal, és Savierthal nevezetű völgyeiből, jó ſzámú Katona-tsoportokat küldött Illanz felé. 2.) mivel Dedovics Generálisunk is, a' ki Bellinzonenáál, íjjeſztgető mozgásokat tett a' Medelsthal nevezetű völgyönn által Disentis felé, nem külömbenn Airolonn által a' Sz. Gothárd hegye felé.

A' Pedemontziumi diadalmakat meg-írtuk már rövid summábann a' múlt postánn: de bő-

vebb előadást közlött azokról a' Hadi Cancellária, egy különös Tudósításbann, mellyet, Nóv. 15-dikénn délutánn, 52-dik ſzám alatt tett közönségessé:

Ez ſzerént, „Mélász Vezérünk meg-tudta előre a' Kémjei által, hogy a' Fr—ák meg akarják támadni az ö vezérlése alatt lévö egéſzſz Sereget: a' mintbogy Nóv. 2-dikánn reggel meg is támadták nagy erövel (a' Stúra' bal meljékénn) Sommariva Generálisunk' ſzélső Strázsáit, 's viſzſza-nyomták Genoláig, nem külömbenn az nap estve felé (a' Stúra jobb meljékénn is) által ſzállván a' Peſzio vizénn, meg-támadták az ottani Elölvígyázóinkat is, és el-foglalták Carrut, (Mondovinn felül).“

„A' Csáſz. Kir. Sereg, a' Stúra' jobb mellyékénn Trinitánál állott, 's könnyen éſzre lehetett az ellenség' mozgásaiból venni, hogy ö a' mi Népünk jobb ſzárnyát bé akarja keríteni, 's ekképpenn el akarja vágni, a' között és Turin között az egygyesülés' útját: minekokáért L. G. Mélász, el végezte magábann, hogy egéſzſz erejét, a' jobb ſzárny-tanyájára gyüjtse, 's el kerittse az ellenség' bal ſzárnyát: a' minthogy Nóv. 2-dik éjtſzakájánn ki-vette Mondoviból is a' (Cs. K.) Örizetet, 's a' Stúra bal meljékére ſzállította által egéſzſz népét.“

„Nóv. 3-dikánn az ellenség el-foglalta (a' Stúra' bal melljékénn) Savigliánót, melynek elvevésére más nap (Nóv. 4-dikénn) el-küldödtek Ott és Mitrovſzky F. M. L—ok, külön külön Tsapatokkal, kik hogy annál könnyebbenn el-ve-

hessék Savigliánot, és annál fogva jól érdekelhessék az ellenség' bal ſzárnyát: Gen. Gottesheim, ki (a' Stúra' bal partjánn állott Fossánóbann, azt az ellenséges Sereg-oſztályt tartozott ijjeſztgetni, melly (a' Stúra' jobb mellyékénn Mondovinál alább a' Stúra felé rézsút) Morozzónál állott: ijjeſztgette is, de ő is meg-támadódott az által, Elsnitz F. M. L. al egyetembenn, 3-ſzor."

„F. M. L. Ott, Savigliano felé intézett útja közbenn, egy Fr. Seregoſztályra bukkant, melly, az ő előbbeni tanyája ellen indúlt vala. A' mig F. M. L. Ott, ezen Oſztálynak viſzſzanyomásábann foglalatoskodott: az alatt más felől F. M. L. Mitrovſzky, ſzinte Saviglianó-ig haladt, olly tsendesenn, hogy eleinten éſzre sem vette az ellenség, melly ekképpenn körül-vétetve látván magát, el hagyta Saviglianót, délelőtti tíz órakor, 's közelebb vonta magát a' Stúrához Genolába, melly alkalmatossággal 300-an estek közzűle fogságunkba."

„Az ellenség' dereka, (Saviglianónál alább) Valdiggiónál állott, a' hol, tsak délutánni két órakor lehetett azt meg-támadni, 's onnét lejjebb nyomni Centale felé, (melly, közel esik Cuneohoz). A' viadalnak tsak az éjj vetett véget, a' mellyet Centalénál töltött el a' mi Népünk."

„Seregünknek Centale felé lett előnyomúlása közbenn, 3 ezer Frantziák, kik a' Szúzai völgyből tolakodtak vala előre, meg-támadták Saviglianót. Hallván Seregünk háta megett az

ágyúzást, mindjárt viſzſza-indítódott Gen. Sommariva, négy Bat—okkal, ki is az ott maradt Bat—ont és 2 Svadront is magához vévén, úgy viſzſza-verte az ellenséget, hogy fogott is el belőle 4 ſzázat."

„Nóv. 5-dikénn, Centalenn alól Ronchibann 600 Fr—ákat fogott el F. M. L. Ott. Elsnitz F. M. L. pedig, Morozzóbann ſzorította meg az ellenséget, melynek egy réſze, minthogy el-vágva látta maga előtt az útat Cuneo felé, meg-adta magát; más réſz, a' Stúra vizénn akart által rontani: de minekutánna, mintegy 4 ſzázat közzűle, a' sebess víz el-kapott 's magába fúllaſztott vólna, 3 ſzázann nem merték ſzerentséltetni magokat; hanem inkább foglyainkká lettek."

Ezen Tudósítás is, négyre teſzi a' nyert ágyúk' ſzámát, nem külömbenn, négy ezerre a' Nóv. 4-dik 's 5-dik napjainn el-fogatott Frantziákét, de ezekenn kivül egy Generál-Adjútánt, 's mintegy 70-ig való Stabális és Fő Tiſztek is estek fogságunkba. A' sebbe-estekről és halvamaradttakról, eleinten tsak annyi tudódott, hogy azoknak ſzáma, 4 és 5 ezer között lehet: de a' későbbi Híradásaikból Korpusaink Vezéreinek éſzre-vévénn L. G. Méláſz, hogy valóbann nagyobb vólt az ellenség' veſztesége: arra határozta magát, hogy az ellenségenn, minden völgyeibenn a' mellyekbe meg-telepedett vala, rajta hajtassonn. — Az ellenség' nagy veſzteségét, Lovassaink és kártáttsaink okozták. — —

A' mi veſzteségünk, a' mint előre lehetett tudni, 15 és 16 ſzáz ember között vagyon. A' meghólttak közzül való, Adorján Generálisunk, kit, egy kis golyóbis foſztott meg haſznos életétől. — Az egéſzſz Seregenn kivül, név ſzerént magaſztalja L. G. Mélász, a' viadalok előadásában meg-nevezett Generálisokonn kivül, Fő-quártélymesteri ſzolgálatot tévő Zach Generálist; H—g Lichtenstein F. M. L. ot; Bellegarde, 's Pálfy Gen—okat; és Főquártélymesterstabbéli de Pest Oberstlieutenántot.

A' Német Birodalmi ſzerentsés verekedésekről való Híradással Gróf Cotheck Kapitányt küldötte Bétsbe Károly Fő-Hertzeg Donaueschingenből, melly Híradást Nóv. 17-dikénn tett közönségessé a' Hadi Cancellária, 53-dik ſzám alatt, 's oda megy ki a' summája: hogy 8 napi törekedések utánn, ismét fel-ſzabadítódott Philippsburg Vára az ostrom alól, Nóvember' 8-dikánn, a' melly nyóltz napok közzül tsupánn tsak kettő múlt el, t. i. a' 2-dik és 7-dik, viaskodás nélkül: de a' több napokonn, mind egygyikenn vóltak nagyobb 's kissebb tsatázások, vagy a' Fr—ák támadván meg Minket, vagy Mi Őket. Ezen viadalokbann, nem nagy veſzteségünk vólt a' Frantziákéhoz képest, kik közzül, Ney és Lorset Generálisok meg-sebesedtek; 's 21 Tiſztek, és 1048 alsóbb rangú Katonáknál többenn estek fogságunkba. Nagy a' meg-sebesedtek ſzáma is: de nints ki téve egéſzſz meg-határozással: valamint a' halva-maradtaké

sints, egy napinn t. i. 3-dik Nóvemberinn kivül, melyről a' mondódik: hogy lehet azt leg-alább is tenni 1200-ra. — Ezen diadalmas viadalok Philippsburg Vára körül történtek, külömböző kiterjedésü meſzſzeségre, Lotharingiai Károly Hertzeg' fő kórmányozása alatt. Az Al-Vezérek: H. Hohenlohe és Görger Generálisaink; 's Palatínátusi Oberster Wrede vóltak. Öt Batalion Würtembergi Gyalogság és 1 Lovas Svadron kaptsolta magát Nóv. 2-dikánn Hohenlohe Generálishoz, 's igen vitézül forgatta magát.

Gatsinából Oct. 31-dikénn indítódott Bétsbe egy Levél, melybenn már le van írva, a' Nádor-Ispányunknak Alexándra Nagy Hertzeg-Aſzſzonnyal, Octób. 30-dikánn, mind a' Görög, mind a' Római Katholika Anyaſzentegyház' törvénnyei ſzerént lett fényes czeremóniájú egybeeskettetése. — Ezt a' Levelet közöljük a' jövő postánn.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1. Hollandiaiak.

Az Ánglusok, 30 ezer főbnél többöl állottak vala még, midőn viſzſza-indúlának Hazájokba, a' Hollandiai földről.

Az egymással tusakodott négy, t. i. Ánglus, Oroſz, Frantzia és Hollandus Nemzetek közzül, hét ezerenn maradtak halva; tizenegy ezerenn sebesedtek meg; és hét ezerenn estek fogságba. A' veſzteség, alkalmasint egy forma, mindenik Fél' réſzéről.

Könnyebbülni láttatott a' Batáviai Direktórium, az Anglusokkal és Oroſzokkal folytatott hadnak meg ſzűnése által, következendő két okokból: 1.) mert az eleségenn kivül, minden hétenn, ötſzáz ezer forintot kénteleníttetett vala ő ki adni, a' Frantzia, 's a' Nemzetbéli Sereg' ſzámára addig, mig a' had tartott, melynek végzodésével sok Fr. Katonaság takarodott el ismét a' Hollandiai földről, és igy a' Sereg' tartása is kevesebb költséget kíván. 2.) mivel a' mint minden magános Hollandiai Levelek bizonyítják, erossenn rajta van a' Fr. Direktórium, hogy Békességet ſzerezzen Hollandiának, és hogy már ezen Békesség' fundamentomának a' Pruſzſzus Udvar' közbenjárása által lejendő meg-vettetése, bé is vólna foglaltatva, a' York (Anglus Királyi) Hertzeg, és Fr. Vezér Brune között lett Kötésnek titkos Tzikkelyeibenn.

Ezen könnyebbítni láttató két okokat mindazáltal igen nehezítik, a' következendő két kívánságok, úgymint 1.) Fr. Vezér Brune, értésekre adta a' Hágai Direktoroknak, hogy Hollandia, úgy mutathatja meg leg-jobbann, a' Fr. Katonák eránt tartozott háládatosságát, ha új Forma-ruhát kéſzíttet nékiek. 2.) A' Fr. Direktórium, egynehány millió lívert kívánt Hollandiától, azon munkálódása fejébenn, a' mellyet fog fordítani, a' Békességnek Hollandia' ſzámára való meg-ſzerzésére, 's hogy a' pénzt annál hamarább meg-kaphassa: Deputátusokat küldött Hágába, kiket igen ſzélesenn ki-terjedő hatalom-

mal fel ruházott a' végre, hogy némelly Hatalmasságok' Követeikkel alkuba ereſzkedhessenek.

A' Hágai Direktórium, Oct. 10-dikét, Hollandia' meg-ſzabadúlásának eſztendőnként elő-fordúlandó örvendetes Innepévé határozta: de ezen Végzésre, azt jegyzették meg Rotterdámbann, egynehány napokkal az utánn: hogy Oct. 19-dikét, se' múlatja el a' Direktórium kéttség kivül, a' Respublika gyáſz-napjává meg-határozni, úgymint a' mellyenn tétetődött közönségessé, a' Szurinám' el-veſztéséről ſzólló Híradás.

2. Nagy-Britanniaiak.

Szurinámnak el-nyerése által mit nyertek az Anglusok? következésképpenn annak el-veſztése által mit veſztettek a' Hollandusok? meg lehet onnét ítélni: hogy többre betsültetnek ötven millió forintnál azok a' magazínomok, a' mellyeket: nádmézzel, kávéval, kakaoval, pamuttal, ſziruppal, rummal 's a' t. meg-rakva kaptak ott az Anglusok, holott az elő-ſzámláltt tárgyak, leg nagyobb réſzént tsak két eſztendő' ſzüleménnyei, mellyek is azért tódúltak úgy rakásra, mivel a' had miatt, nem merték a' Hollandusok azokat, Európába ſzállítani.

Az el-nyert gazdag terhű Spanyol Fregátok közzül egygyiknek a' neve: El-Thetis; a' másiké, Santa Brigada. Az elsonn 42 ágyúk és 300 Hajós-legények; a' másikonn is 42 ágyúk, de Legények 320-ann vóltak, Az 1-sót, Ethalion nevezetű Anglus Fregát nyerte el, rövid

viadal utánn, Ferroltól mintegy 10 tengeri mértföldnyire, Oct. 16-dik napjánn, minekutánna 14 órákig üzte vólna azt. Ethalion, a' maga Legénnyei közzül egygyet se' veſztett. — A' másik Spanyol hajó is Ferrolba ſzándékozott bémenni, Oct. 17-dikénn, de 3 Anglus Fregátoktól egyſzerre körül vétetvén, kénteleníttetett magát meg adni, ámbár olly közel vólt a' Kikötőhelyhez, hogy egy az Anglus Fregátok közzűl, Triton nevezetű fenn is kezdett akadni a' part' fövénnyén, melyről azombann le-ſzabadította magát ſzerentséssenn; 's több még az, hogy 4 Spanyol Fregátok, a' Kikötőhelyből nézték, a' Santa Brigada' el-vétettetését.

Az Orſzág-gyülés' Üléseit meg-ſzüntette a' Király, 's azoknak újra való el-kezdődését, a' jövő 1800-dik eſztendő' Januáriussának 21 dik napjára határozta.

Ceylon Szigetében, Columbo Városától mintegy hat mértföldnyire, igen gazdag kénesőérre találtak.

Londonból Oct. 25-dikénn: — „Negyvennégy millió forintokra betsültetik azon két Spanyol Fregátoknak a' terhe, a' mellyeket Amérikából folytatott útazássok utánn, Sp. Orſzág' ſzéleinél nyerének el négy Fregátjaink. Meg-újíthatja valóbann ezen nyereség, annak emlékezetét, a' mellyel, nevezetessé 's ſzerentséssé tette magát egy Scherk nevű 30 ágyús Angl. Rabló hajó (Káper) az 1779-dik eſztendőbéli Sp. háborúbann, el nyervénn Kádix előtt egy Sp. hajót,

a' melly, tizenhét millió forintokat érő teréhvel indúlt vólt Napkeleti Indiának Manillai Kikötőhelyéből."

„Tengeri-Búvárink, próbát fognak tenni a' tenger fenekéről való ki-keresgelésével, azon hatszáz ezer font sterlingnek, a' mellyet Lutine nevű Fregátunk Hamburgba szándékozott vólt vinni: de a' szélvész által Hollandia' partjaihoz vetödvén, ott el-süjjedt véle. Annyival nagyobb reménység vagyon ezen el-veszett kintsnek megkapásához: minthogy alkalmasint tudva vagyon a' hely, a' hol történt a' szerentsétlenség. A' múlt Századbann, 2-dik Jakab Király' országlása alatt, olly szerentsések vóltak az Anglus Búvárok, hogy Déli-Amérika' partjánál, háromszáz ezer font sterlinget kerestek ki a' tenger' fenekéről, melly summa pénzzel, az elött negyvennégy esztendökkel süjjedt vala ott el egy Spanyol hajó."

3. Frantzia-Országiak.

A' Brüszszeli Újságból: A' Fr. Direktórium meg-lévén arról győzettetve: hogy a' mig ő Angliával Békességet nem köthet; mind addig nem használnak néki semmit is a' szárazonn való költséges győzedelmei: hogy tehát annál foganatosabbann reá szoríthassa Angliát a' Békességkötésre, még egyszer meg-határozta magábann, hogy Anglia, vagy Irrlandia ellen, földi sereget küld, Bonaparte' vezérlése alatt.

Más Tudósítások szerént, a' már egyszer

ſzóbann forgott temérdek nagyságú Hídasokonn, vagy Uſzó-Battériákonn ſzándékozik a' Direktórium, ezen Sereget, Fr. Orſzág' partjaitól el-indítani: de ugyan az említett Tudósítások azt jegyzik meg ezen ſzándék' említése mellett; hogy még azoknak a' nagy Hídasoknak tsak a' kis formáik (modéljaik) vagynak a' Fr. Kikötőhelyekbenn.

A' Fr. Respublika' 8-dik eſztendejébenn, ſzázharmintzmillió, nyóltzſzázharmintzhat ezer, nyóltz ſzáz huſzonkilentz líver 's 75 Centin kívántatik, a' Had-Miniſzter' fel-ſzámlálása ſzerént, a' Sereg' tártására, melynek ſzámát Ő, 566,420 főre határozta, közzé ſzámlálván ezen Seregnek, az ahoz tartozó Személlyekenn kivül, főképpenn tizennyóltz ezer Helvétusokat is. — Némelly Páris'si Ujságok azt a' Kérdést tették fel: Hát valyon az Égyiptomi Sereg bé van e' foglaltatva, a' Miniſzter által olly kerekenn meg-határozott summábann?

A' Tengeri dolgokra ügyelő Miniſzter is fel summálta a' gondviselése alatt lévő tengeri erő' nagyságát, melly is az ő előadása ſzerént, a' már ſzinte kéſz hajókkal egygyütt, 56 líneaiakra, 60 Fregátokra, 46 Korvettekre, 83 kissebb hajókra, 25 ágyús-saluppokra, 312 ágyús-tsónakokra 's a' t. telik a' Respublika' folyó eſzt—jébenn. Egyſzersmind közlötte a' Miniſzter, némelly feltételeit is, a' tengeri-erőnek tökélletesebbítése eránt, mellyekre rájok állott a' Direktórium.

A' Respublika' Napnyúgoti Oſztállyaibann lett el-hatalmazássok eránt a' Suánoknak, sok beſzéd vólt Octób. 18-dikánn, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsbann, 's meg-határozódott: hogy a' Direktóriumot, meg kell kérdeni az említett Oſztályok' állapotja, 's a' Suánok ellen tett intézetek eránt. Mind ezeknek következése a' lett: hogy a' Pári'si Garnizonnak fele, hat ezer ember, haladék nélkül, a' Napnyúgoti Oſztályokba indítódott.

A' Bonaparte' viſzſza-érkezéséhez, hasonló véletlen történetnek tartatik az Pári'sbann: hogy az úgy nevezett Nápolyi és Olaſz-Orſzági Fr. Sereg' ágyúival, az Antibes-i Kikötőhelybe érkeztek Oct. 11-dikénn 22 Fr. hajók, a' Pietro d' Arenai és Génuai Kikötőhelyekből. Ezen hajóknak el-fogására t. i. Angl. Admirális Nelson, el küldött tizenöt hajókat, réſzſzerént líneaiakat, réſzſzerént Fregátokat, Korvetteket, és Brikeket, olly hagyomással: hogy Génuától fogva, egéſzſz Antibesig líneába állva lessék az említett Fr. hajókat, mellyeknek Kórmányozója Sibille Kapitány, igen kevés védelmező-erővel vólt, úgymint a' melly, nem állott többből: 3 lassú járású posta-hajóknál és öt Feluckoknál. Megsejtvén Kap. Sibille Octób. 9-dikénn a' nagy tengerenn: egy Anglus llneai hajót, 4 Fregátot, 2 Brik-et, és egy Sebek-et (Chebece), a' Dianei parthoz vonta öſzſze a' hajóit, 's ott mindenik ſzállító-hajóra egy egy Tiſztet adván a' maga Oſztállyából, meg-parantsolta nékiek, hogy a'

hajókat mind egygyütt tartsák a' partnál, nap le-mentéig, 's az utánn indúllyanak meg egyſzerre, az Anglus hajók állása felé, és vágják kereſztül magokat azoknak líneájánn. Ezen méréſz ſzándék véghez is ment, olly közel az Ánglusokhoz, hogy azoknak minden mozgásaikat 's jeladásaikat hallotta Kap. Sibille, estvéli tizenegy óráig.

Magyar-Orſzág.

Pétsről Nóv. 13-dikánn: — „Nagy Méltóságú és Fő Tiſztelendő Galánthai Gróf Eſzterházy Pál Láſzló Pétsi Püspök, 's Fels. Urunk' Belső Titkos Tanátsossa, a' mostan folyó Hónapnak 7-dik napjánn, Mohátsi lakó-házábann, estvéli tíz óra tájbann, nemes és minden tekintetbenn nagy lelkét, viſzſza-adta Teremtőjének, élte' 70-dik, Püspöki méltóságának pedig 20-dik eſztendejében, 's jóllehet meg hidegedett tetemei, ezen Hónapnak 11-dikénn a' Pétsi fő Templomnak óldalas Kápolnájábann, azon helyre, mellyet még éltében, illy felúl-írás alatt In pace in id ipsum obdormiam, et requiescam ki válaſztott magának, gyáſzos koporsóba el-rejtődtek: de az ő böv alamisnálkodása, és sok Özvegyekkel 's Árvákkal tapaſztaltatott nagy-lelkűsége, 's minden renden lévőkhöz nyilatkoztatott igaz emberi-ſzeretete, nem tsak Tólna 's Baranya vídékénn, de más meſzſze terjedett helyekenn is örökre el-felejthetetlenek leſznek. Sirattyuk el enyéſzésével jó

Atyánkat, 's minden ſzínmutatás nélkül való igaz Barátunkat."

„A' meg-boldogúltt Püspök, előſzſzör a' Remete Sz. Pál Szerzetébenn kezdette Papságát. Végezvén Magyar Orſzági tanúlását, a' Theologia' halgatására Rómába küldettetett, onnan viſzſza-térvén, a' Szerzetbenn annyira tiſzteltetett mindenektől, hogy előſzſzör ugyan Provinciálissá, az utánn Generálissá nevezödött köz meg-egygyezéssel. Melly érdemessenn viselte légyen ezen hívatalokat: az említett Szerzetnek még életbenn lévö minden Tagjai, hálaadó ſzíves buzgósággal bizonyítják, nem tsak Magyar Hazánkbann, hanem egéſzſz Európábann is, a' hol lakások vala nékiek, kiknek gyakorta való látogatásábann sok alkalmatlan 's veſzedelmes útakat téve. Hajdani Nagy Anyánk Mária Therézia, ezen érdemeit, előſzſzör a' Vátzi Nagy-Prépostsággal, az utánn pedig a' Pétsi Püspökséggel, ama' Nagy Csáſzár Második Leopold pediglen mindjárt orſzáglása' eleinn, valóságos Belső Titkos Tanátsosi méltósággal jutalmazták. — Az örökkévalóságra költözött Püspök' temetése körül fáradozott Poëta, illy Sír-írással kívánta Annak emlékezetét fenn-tartani:

Egy Eſzterházy nyugſzik itt. — Míg élt, Virtus példája,
Pál hajdani Had-Vezérnek, Pál Püspök Unokája.
Ide hagyta, — ide rejti — Nagy Nemü Méltóságát;
Cárdinálisi Palástját, — jó ſzíve munkásságát.

A' Nem, és Rang, mint Atyáktól, 's Östöl köl-
tsönözöttek,
Hogy Pál Öseihez el-ment, tündér semmikké
lettek.
De jó ſzíve vonakodik most is kriptába menni,
'S hidegenn is a' ſzegénnyel erölködik jól tenni.

A' N. E. Piátsek Generális vitézi haiálára
ſrott Versekhez tartoznak még az itt követke-
zendök:

Dux etiam magnas Magni ſpes Cæſaris implet:
Sit licet expertus Martis utrasque vices.
Læſus: at Invictus quoties atrocia clauſit
Prælia, vulneribus pulcher ab Ipſe ſuis.
Hoſtiles quam ſæpe dolos, aciesque retorſit,
Preſſit & inſtanti Gallica terga pede.
Tandem dena tulit mortalia vulnera: tamquam
Mors immortali non ſatis una foret.
Tanta anima in pectus tantos poscebat hiatus:
Corpore de tanto poſſit, ut ire foras.
Ictibus his arces poterant, & mœnia ſterni,
Sunt quibus Iſtius fata peracta Ducis.
Sic Heros moritur, qui cuncta pericula calcat,
Et patriæ vitam, Cæſaribusque ſacrat.
Huic tumulo, o Cives! manibus date Lilia plenis:
Proh dolor! hoc tumulo Gloria noſtra jacet.

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 42.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novembernek) 22-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

A' Hadi Cancellária, egy különös hadi Tudósítást tett újra közönségessé, Nóv. 20-dikánn, a' melybenn minden környülállásokkal elő vagynak adva a' Nóv. 4-dik 's 5-dik napjainn a' Stúra mellett történt verekedések. Azon környülállások közzül nevezetesek e' következendők 1.) Hogy 1500-ann vóltak azok a' magokbann szorúltt Fr—ák, a' kik Nóv. 5-dikénn a' Stúránn akartak által-rontani, 's már mintegy 5 százann

bé is ſzaladtak a' vízbe; de tsak ſzáz Lovasok mehettek által közzülök, és azok el is futottak mint a' lutskos ürgék; hanem a' többek mind a' vízbe fúltak; kiknek káránn tanúlván a' partonn állott nagyobb réſz, meg-adta magát. 2.) Hogy Nóv. 6-dikánn a' Madonna del Olmói sántzos fr. tábort el-foglalta Elsnitz F. M. L. unk, annál könnyebbenn, mivel az előtt való éjtſzaka, nagy réſzént el-takarodott abból az ellenség. 3.) Hogy hat óránnyi járó földnél többre terjedő köz vólt rakva hóltt testekkel. Négy ezernél több Fr — ák estek fogságunkba, kik között, 180 Tiſztek, és egynehány Brigadírosok is vagynak, 's még mind untalan nevekedett a' foglyok ſzáma. — Agyút 5-öt és két munítziós ſzekeret nyertünk. A' réſzünkről halva maradttaknak 's meg-sebesedteknek ſzáma 2022.

Gatsinából Oct. 31-dikénn: — „Tegnap tartatott itt igen nagy pompával, Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunknak Alexándra Nagy Hertzeg-Aſzſzonnyal való házassági öſzſze-kelése. Már hét órakor reggel, három ágyú-lövések jelentették előre a' nagy inneplést. A' Katonaság által tartatni ſzokott parádé, melynél közönségessenn meg-jelen a' F. Csáſzár, valamint máſzſzor, úgy tegnap is 9 órakor vólt. Jelen vólt annál a' Nádorispányunk is. A' Menyaſzſzonyt, az Udvari Dámák öltöztették fel, a' bé-vett czeremónia ſzerént. Tizenegy óra előtt egy Czeremónia-Mester meg-jelent a' Nádorispányunknál, 's a' Csáſzári ſzobákba vezette Ő Fő H—gségét, kit a' Követünk Gr. Cobenczel, Hertzeg Auersberg,

a' Toskánai Követ, 's Amade és Kollonits Grófok kísérték. A' Templomba való menés, éppen azzal a' rendel 's fényességgel vólt, mint a' Mecklenburgi Hertzeg' meg-eskettetése' alkalmatosságával. Korona ragyogott ez úttal is, mind a' Cáſzár, mind a' Csáſzárné, mind a' Menyaſzſzony fejénn. Hertzeg Auersberg, a' főbb Csáſzári Tiſztekkel, Gróf Amade és Kollonits Cs. K. Kamarás Urak pedig az Oroſz Csáſz. Kamarás Urakkal mentek, a' kik között a' Miéinknek adódott az első rang. A' Csáſzár maga vezette az Oltárhoz a' Menyaſzſzonyt 's a' Vőlegényt, kik előſzſzör a' Görög Anyaſzentegyháznak ſzokása ſzerént eskettettek meg. A' Templomból való ki-jövetel hasonló pompával ment véghez, mint a' bé-menetel. Azutánn a' főbb rangú Testőrzők' az úgy nevezett Chevalliers (Svallje) Gárdisták ſzálájábann, a' hol egy Oltár vólt fel-állítva, a' Lembergi Ér'sek által a' Római Katholika Anyaſzentegyház' Törvénnye ſzerént esketödött öſzſze a' Hertzegi Új-pár. A' hét N. Magyar Kir. Testőrzők, innepi ruhájokbann az Oltárnál parádábann állottak."

„Egy órakor kezdődött a' nagy ebéd, azzal a' czeremóniával, mint a' H. Mecklenburg mennyegzőjekor. A' Magyar Nem. Testőrzők, mind akkor, mikor az Udvar az aſztalhoz ment, mind mikor attól el-ment, parádébann állottak, a' Csáſzárnak különös kívánságára, a' kinek is igen igen meg-tetſzettek. Nem győzték Mások is elegendőképpenn nézgélni őket. A' Hertzegi Újj-Házasok' ſzobái előtt is strázsát állanak, a' Che-

valliers-Gárdával egygyütt. Estve 7 órakor, fényes Udvari bál vólt, melly kilentzed félig tartott. Ennek végezetével, az Újj-házasokat a' ſzobájokba vezették a' Csáſzár és Csáſzárné, kik elött mentek hoſzſzú rendbenn a' Csáſzári Fő-Tiſztviselők. Vatsoránál tsak a' Fels. Csáſzárné maradt. Ma már örvendező udvarlásra vóltak a'-Hertzegi Újj-párnál a' Méltóságok. — Hólnap Te Deum fog tartatni a' Hollandiábann nyert győzedelmekért. Az utánn nagy ebéd leſzſz. — A' lakadalmi pompás múlattságok, a' jövő Hónapnak 8-dik napjáig tartanak."

„Hogy a' Csáſzár, lóhátonn is láthassa a' Magyar Testőrzőket: hét almás-ſzörü paripákat hozatott ki ſzámokra az Istállójából."

A' Conclave, nem kezdődött még el Velentzébenn.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Augsburgból Nóv. 12-dikénn: — „Egynehány napoktól fogva, itt vagyon a' fő-quártélya Feldm. Szuvarovnak, a' kihez tegnap ide érkezett Gen. Rimskoi-Korsakov is Memmingenből; valamint Conde Hertzeg is Landsbergből. — Bauer Generális Londonba ment."

A' Schafhauseni Kánton Lakosaitól el ſzedett fegyvereket, Vorderoesterreich' hív Lakosai között oſztatja ki Károly Főhertzeg.

Würzburgból Nóv. 5-dikénn: — „A' mi Tartományunk' jó és bátor ſzívü Lakosai köz-

zül, már négy ezerenn indúltak el a' Moguntziai V. Hertzegségbéli fel-fegyverkezett Lakosokhoz Odenwaldba. Reményljük, hogy az óltalom-kéſzületekre nézve a' Bambergi Hertzeg is öſzſze fog velünk."

Augsburgból Nóv. 15-dikénn: — „A' Sváb Kerület' közönséges gyülésére ki-rendelt Követe a' Würtembergi Hertzegnek, Gróf Seckendorf, ma érkezett ide, a' Követtséghez tartozó minden Személlyekkel egygyütt."

Lindauból Nóv. 9-dikénn: — „Az alsó, 's közép Rajnai völgyek, egéſzſz meg-tsendesedésbenn vagyon most. A' hegyeket már vastag hó borítja."

A' Hohenlohe-Ingelfingeni Házból való az a' derék Hohenlohe Generálisunk, a' kinek olly ſzerentsés hartzai valának Nóvember' első tizedébenn a' Frantziákkal, Sváb Orſzágnak alsó vídékeibenn.

Mannheimból Nóv. 11-dikénn: — „Tegnap tsatázás vólt Wisslochnál, a' hadakozó Felek' Elölvígyázóik között. Fr, Generális Hautpoult fö-quártéllya, Leimenbenn vólt; de már közelebb ide Schwetzingenbe ſzállítódott által."

2.) Helvétziaiak.

Bernából Nóv. 1-sö napjánn: — „Tsak egynehány Frantzia Sereg-ſzakaſzok maradtak még, Brigadíros Jacopin' vezérlése alatt, Walliserlandbann: minekutánna már az oda való hegyek rakva vagynak hóval."

A' Lavater' Meg-sebesítöjéröl ki-tudódott: hogy az, egy Helvétus Katona vólt, kivel tsak egynehány ſzempillantással az elött tett jól Lavater. Kéſz-akartva lött ez az alatson lelkü ember Lavaterre; de minthogy a' Gonoſztévö ellen semmi vád nem adódott bé a' ſzokott módonn: el ment Az, a' maga útjánn azon Korpussal egygyütt, a' melyhez tartozik.

Nyóltz a' ſzáma azon millióknak, mellyeket az elöbbeni rablások utánn újra ki-akarnak tsikarni a' Frantziák Helvétziától.

3. Olaſz-Orſzágiak.

Ánkóna alól egy 44 ágyús és 200 emberes Török hajó érkezett Oct. 22-dikénn a' Trieſzti Kikötöhelybe, 's olly hírt vitt oda Ánkóna eránt, hogy a' Fr. Komendáns Meunier, és az ostromló Sereg' Vezére, Cs. K. Gen. Frölich, Fegyvernyugvást kötöttek egymás között addig, mig Meunier meg-tudhatja egy Tiſztje által, a' kit Rómába küldött el, hogy a' Római földröl egéſzſzenn el takarodott Fr. Gen. Garnier.

(Igen foly a' híre, hogy már Nóv. 11-dikénn meg is adta vólna magát.)

4. Spanyol-Orſzágiak.

Olly kötésre léptek egymással, a' mint íródik, Spanyol Orſzág és a' Fr. Respublika: hogy amaz, ki-adja a' Spanyol földönn tartózkodó veſzedelmes Fr. Rojalistákat a' Fr. Respublikának; ez ellenbenn, hasonló módra ki-adja Sp. Orſzág-

nak, a' Fr. földönn tartózkodó veſzedelmes Sp. Jakobínusokat.

A' Spanyol kereskedés' bátorsága igen sokat ſzenved az által, hogy a' Spanyol tengeri erőnek leg nagyobb réſze, a' Breſzti Fr. Kikötőhelybenn veſztégel. Nagyon is kezdenek azért béketelenkedni a' Spanyolok.

A' Spanyol Udvar ki-hirdettette: hogy egy neutrális hajó is, a' melly leg-közelebb indúlt valamelly Angliai révparttól: bé ne térhessen a' Havanai Kikötőhelyébe Cuba Szigetének, a' melly, Éſzaki-Amérikábann fekſzik, a' Mexikói tengerenn.

Mádritból Oct. 21-dikénn: — „Gyakran tartatnak most az idevaló Udvarnál rendkivül való tanátskozások, mellyekenn, a' Békesség' Fejedelme, az Alkudiai Hertzeg is jelen ſzokott lenni.“

5. Portugalliaiak.

A' Lisbonai Udvar, nints semmi aggódásbann a' Breſzti Hajós-sereg miatt, következendő 3 okokból, úgymint 1.) Mivel minden gyanús Személlyeket, a' kikről fel lehetett tenni, hogy a' Frantziákhoz ſzítanak, el küldött az Orſzágból. 2.) Mert a' Portugalliai ſzélekenn minden megkívántató óltalom-kéſzületeket meg-tétetett. 3.) Mivel az említett Breſzti Frantzia és Spanyol egygyesültt Hajós-sereget, vígyázó ſzemekkel tartatja Anglia.

6. Nagy-Britanniaiak.

A' Londoni Udvari Újságnak Oct. 24-dikénn költt Darabja ſzerént, naponként való tanátskozásokat tartottak az odavaló Királyi Miniſztetek, az Irrlandiai Nagy-Cancelláriussal Clare Úrral, az Irrlandiai igazgatás' módjának az Angliaival és Skótziaival való egygyesíttetése eránt, melyhez már most, más Tudósítások ſzerént, egéſzſz reménység vagyon.

A' miólta Irrlandiábann ismét nagyobbra ſzaporítódott a' Katonaság' ſzáma; 's a' miólta két fóbb Vezéreik a' Pártosoknak, — Jordan és Ganon — meg-adták magokat: már azólta ſzemlátomást el-kezdtek tsendesedni az Irrlandiai Béketelenkedők.

Excellenz nevezetű Anglus líneai hajó, elkapott egy l' Arethuse nevú 18 ágyús és 158 emberes Korvettet, a' melly, Levelekkel indúlt vala Frantzia Orſzágnak l' Orienti révpartjától a' Cayennei Kikötőhelybe. Midón látta vólna azombann ezen Korvet: hogy Anglus kézre kell néki jutni: a' Leveleket mind a' tengerbe vetette.

Napkeleti Indiábann, minthogy nints többé bajlódása Angliának azzal a' veſzedelmes Szomſzédjával Typpo Saibbal: már most a' Manillai vagy Philippini Szigetek ellen teſz kéſzületeket, mellyeknek el-nyerése által, hasonlóképpenn temérdek kintsekre tennének ſzert az Anglusok, mint tettek Szurinám' el-foglalása által,

ninthogy valamint a' Hollandusok Szurinámból, úgy a' Spanyolok se' merték Manillából Egyiptomba ſzállítani által drága portékáikat, az Anglusoktól való félelem miatt.

Minthogy Hollandiábann, a' töltéseknek ki bontása által áraſztott vizekkel is kénſzerítették vala a' Fr—ák, az Anglusokat 's Oroſzokat, a' magok viſzſza-vonására: erre azt jegyzette meg egy Londoni Újság, hogy Hollandiábann vala tehát az első vízi ſzerentséjek a' Franzióknak e' folyó hadbann az Anglusok ellen.

Londonból Nóv. 1-sö napjánn: — „Az az Oroſz Seregoſztály, a' melly Hollandiábann egygyütt tusakodott a' mi Vitézeinkkel a' Fr— ák 's Hollandusok ellen, Jersey és Guernsey Szigeteinkbenn fog telelni. Gen. Hermann helyett, a' ki fogságba esett, Gen. Kontonsoft most ennek a' Vezére."

„Az eleség' meg-ſzűkülése miatt, feles ſzámú lovakat adatott el Hertzeg York, Hollandia' ſzéleinn."

„Don Generálisunk, alkudni küldödött vala Brune Vezérhez: de le-tartóztatódott ez által, minthogy az Araúziói-Hertzeg' Hirdetménnyének egy párja találtatott nálla. Úgy hallatik azombann, hogy Napper Tandy-ért kéſz viſzſza botsátani a' Fr. Direktórium."

„A' Kanálisi (Angliai és Fr. Orſzág között lévő Szoross-tengeri Seregünk, Oct. 24-dikénn indúlt ki Torbay-i rév-partunktól, Lord Bridport kórmányozása alatt."

„Pétersburgból egy Kurír érkezvén ide, a' Miniſztériom gyülést tartott Octób. 26-dikánn, 's más nap egy Kurír indítódott innét Pétersburgba."

„A' Málta Szigete körül vígyázó hajóink, feles ſzámú Tripolisi hajókat fogtak el, mellyek a' Máltai Fr. Őrizet ſzámára rendeltt eleséggel vóltak meg rakva."

7. Frantzia-Orſzágiak.

Pári'ſból Nóv. 6-dikánn: — „A' Suánok vakmerősége naponként nevekedik a' ſzámokkal egygyütt. A' Fő-Vezérjek, Lebrun Akhillesnek nevezi magát. Tizenöt naptól fogva, félbe vagyon ſzakadva az egygyesülés, a' du Morbihan, du Finistère, des Côtes du Nord, és d' Ille et Vilaine nevezetű Oſztályokbéli Republikánus Sereg-ſzakaſzok' Vezéri között."

Caenből (Pári'stól Napnyúgot felé 51 órányira) Oct. 31-dikénn: — „A' Suánok miatt annál nagyobb aggódásbann vagyunk, minthogy közel esnek hozzánk a' Marcouf Szigetei, mellyekbe mindég hordják az Anglusok a' sok Fr. Kiköltöztteket, kik onnét ſzakadatlanúl és sürüenn fórrnak bé ſzerentsétlen földünkre."

„A' Cherbourgi Kikötőhelyet, még inkább féltjük a' Suánoktól, mint magunkat is."

Bonaparte és Moreau Generálisoknak nagy vendégséget adtak a' Törvényhozó-Gyülésnek ötſzázig való Tagjai, Nóv. 6-dikánn, a' Győzedelem' Templomábann, melly ennekelőtte Sz.

Szulpitzról nevezödött. Minden Tag, 30 livert tett öſzſze, következésképpenn, tizenöt ezerre telt a' vendégség' díjja. Mindöſzſze hétſzáz Személlyekre vólt aſztal terítve: minthogy kétſzázann vóltak a' hívatalosok.

Bonapartenak Pári'sba lett érkezésétől fogva kezd változni a' politika gondolkozás módja Pári'sbann.

Sieyesnek mostanság, egy közönséges alkalmatossággal, ſzemire lobbantódott: hogy Ö nem elég kemény vólna a' Jakobínusok ellen. Sieyes azt felelte: hogy vagyon egy Felekezet, a' melly veſzedelmesebb még, mint a' Jakobínusoké is, t. i. a' Béketelenkedök' Felekezete, a' melly mindennap új győzedelemről, újjonnan nyertt Várról, és a' Békesség-kötésnek siettetéséröl akarna hallani.

Bonaparte, gyakran el jár Pári'sbann a' Tudományokra ügyelö Társaság' Üléseibe, úgymint a' melynek Tagja, 's meg-mutogatta a' többek között: hogy még annyira meg van azon Tsatorna, melly a' Nílus vizét egygyesíti a' Veress-tengerrel; hogy kevés munkával helyre lehetne állítani.

(*Londonból* Oct. 26-dikánn: — „A' Veress-tengernek egy Szigetjét el akarták foglalni a' Fr—ák: de az Anglusok által meg-támadtatván, mind le-öldösödtek a' Vezérjekkel egygyütt, ſzám ſzerént két ſzázann."

„Anglus Admirális Blanquet, olly rendeléseket tett a' Veress-tengerenn, Babelmandelnél, hogy oda egy Fr. hajó se' mehet bé.")

Páris'ból Nóv. 2-dikánn: — „Itt ugyan egy eſztendö ólta, a' hadi környülállások közbenn is, ezerötſzázötvenkettöre nevekedett az újj Könyvek' ſzáma: de ezek leg nagyobb réſzént Románok. Erköltsökröl tanító Könyvek nem jöttek ki többenn tizenhétnél. Ez a' ſzám valóbann igen kevés; de azombann meg kell vallani, hogy igen sok is: mivel tsak az említett 17 Könyveket se' olvassák általjábann; vagy leg alább nem úgy a' mint kellene."

A' Bonaparte és Moreau kedvéért adatott Vendégségbenn, külömbkülömbféle jót-kívánásokkal vóltak egybe-köttetve az Ivások. A' Direktórium, ivott a' Békességért; Bonaparte, minden Fr—áknak egygyet-értésekért 's a' t.

Elegyes Tudósítások.

Konstántzinápolyból Octób. 10-dikénn: — „E' folyó Hónap' eleinn újra négy Oroſz líneai hajók vették útjokat az itteni ſzoross-tengerenn által, a' Földközi-tengerre."

„Hétſzázig való Zsidó-házak égtek el Oct. elsö napjánn, melly ſzerentsétlenségenn úgy meg indúlt a' Nagy-Szultán, hogy önnön Csáſzári épületeibenn adatott addig ſzállást az el-égetteknek; mig magokat ismét helybe-verhetik."

A' Hideglelés ellen, olly külsö és belsö orvosságot talált fel Erlángi Profeſzſzor és Orvos Doktor Reich, a' mellyel való élés által, két nap alatt meg lehet ſzabadúlni a' hidegleléstöl. Ezen találmánnyal, próbákat kell tenni Reich

Doktornak, a' Prufzfz. Király' parantsolatjából Berlinbenn, a' fö Orvos-Doktorok elött.

Hamburgból írták Octób. 31-dikénn, hogy a' tsökkenni kezdett kereskedésenn igen nagyon segített az, hogy a' külföldi Kereskedök, a' kik adósok vóltak a' Hamburgi Kereskedö-házaknak, kéfz pénzzel telyesítették tartozott kötelességjeket.

Magyar-Orfzág.

Debretzenből Nóv. 5-dikénn: — „A' Reformátusok' itteni Collégiuma' mostani állapotjának, a' Közönséggel közelebbről való meg-esmertetésére fzolgálhat, ha az abbann taníttatni fzokott tárgyakat, minden fél-efztendönként kihirdeténdi reménységünk fzerént a' Hírmondó. Illy bizodalommal a' Teli Semestrébann (Oskolai fél-efztendöbenn) tartandó tanítás' rendjét imé által küldöm:

Professor Theologiæ Cl. D. Gabr. Szilágyi tradet. Hora 9 — 10 Theologiam Moralem.

Hora 6 — 7 post meridiem, primum quidem Homileticam, deinde Curas Pastorales.

Quavis Hebdomade die Lunae Hora 2 — 3 p. mer. examinabit Auditores proprios ex Historia Ecclesiastica, ad ductum Jablonskii.

Professor Exegeseos Cl. D. St. S. Kotsi tradet. Hora 7 — 8 mane, singulis diebus Introductionem in V. Testamentum.

Hora 2 — 3 post merid. diebus Lunæ et Martis Exegesim Epistolæ ad Romanos; diebus

Jovis et Veneris expositionem Hebraicam Exodi et Psalmorum continuabit. Hora vero 3a, Arabica tractantibus Fabulas Locmani, et Selecta ex Corano Capita resolvet, et interpretabitur.

Professor Historiarum Cl. D. Esaias Budai continuabit Hora 9 — 10 Historiam Universalem.

Hora 6 — 7 post merid. diebus Lunæ et Martis, Interpretationem Commentariorum I. Cæsaris. Diebus Jovis et Veneris Pindarum explicabit. Mensibus Februario et Martio, hora 5ta post meridiem, Paedagogicam tradet.

Professor Matheseos et Physices Cl. D. Paul. Sárvári. Hora 8 — 9 ante mer. et hora 3 — 4 post mer. continuabit Dioptricam; ea absoluta transibit ad Physicam, ad ductum Cel. Horváth, addita brevi Historia Naturali, et Chymia.

Professor Philosophiæ Cl. D. Jos. Lengyel tradet singulis diebus hora 8 — 9, item hora 11 — 12 ante merid. Phlosophiam Morum, ea absoluta explicabit Jus Naturæ et Gentium, addita brevi Politica.

Diebus Saturni Examina et Exercitia instituentur sermone Latino.

A' Baranyn közepéröl Oct. 23-dikánn: — „Búzánk nem tsak bövebbenn lett mint máſzſzor, hanem tiſztább is. Az ára a' közönségesnek t. i. a' köblinek vagy kilájának 2 r.forint. Kukoritza is hálá Istennek, jó bövenn termett. Makk nints; de azért nem leſznek igen drágák

a' kövér sertések. A' zabunkat, még zöldjében fel-akrakolta (meg-eméſztette) a' balha. Bort sem sokat ígérhet ez a' Bor-annya (Baranya), mert sok Kapásnak annyi sints, mellyel a' jövő nyáronn napjában avagy tsak egyſzer is meg-öntözhetné bornak ſzokott gégéjét; tsinálttya is velek a' ſzükség a' sok vinust, az az, a' törköjös bort vagy lőrét. Tsak legyenek azombann bor keresők, jó árron eleget kapnak, még pedig a' bakjából (javából).“

„A' gyakorta való essők nagyon meg-rontották az útakat, hátráltatták a' ſzántókat, 's ſzőllő-kapásokat. Slávóniábann, és a' Duna, 's Dráva ki-öntései körül, már tsónakokról kezdenek ſzorgalmatoskodni (itt tsak múlólag való ſzerentsének tartatik a' ſzárazonn valójárás.)“

„Fogoly Frantziákat gyakran látunk Eſzékről fel felé ſzállítódni.“

„Tegnapelőtt sok rabokat vittek ezenn kereſztül, kettenként 's 3-anként is öſzſze-békózva, a' Duna, 's Tiſza közi Canálishoz meg-kívántató munka-tételre.“

Károlyból Oct. 16-dikánn: — „Itt nálunk az Egyházi oktatás által, ſzánakodásra, és az Irgalmasság gyakorlására indíttatván a' nép, tsak magok is a' Római Katholikusok réſzénn lévő Hívek, a' rabló Frantziák által meg-károsíttatott Tirolisiak réſzére, 80 r. forintokat ſzedegettek öſzſze; mellyekhez a' Városbéli Magiſztrátus 10 r. forintokat adott. Ezen kivül minden Czéhbéli Társaságok, a' magok közönséges

Kaſzſzájokból, tőlök ki-telhető segíttséget ajánlottak. Adtak is már bé T. P. Rógell Ignátz Concionátornak, a' ki az említett alamizsnapénz ſzaporodásának fáradhatatlan eſzköze. A' Takátsok 4 r. forintot; a' Lakatosok 6 r.frt; a' Szűtsök 1 r.frt; a' Tsizmadiák 4 r.frt; a' Kovátsok, és Kerékgyártók 4 r.frt és 30 xrt. Az Aſztalosok 1 r.frt; a' Szabók 3 r.frt; a' Vargák 2 r.frt; a' Fazékasok 1 r.frt; mind öſzſze 116 r.frt és 30 xr. A' többi Czéhek még bé nem hozták: de minden óránn bé hozzák ezen Felebaráti ſzeretetnek adóját. Söt még a' 'Sidó Közönség is azt ígéri, hogy ő nem leſzſz ezen dologbann utólsó."

* * *

Jelentés.

Jóféle *Bor-áslógot* (Weineinschlag) a' Felsőség' engedelmével kéſzít Bétsbenn, a' *Wieden* nevű Külső-Városbann, 184-dik ſzám, és aranygólyóbis tzimer alatt (bey der goldenen Kugel) Gedlitschka Éva Aſzſzony. — A' közönséges, akár barna, akár sárga ſzínű Áslógnak mázsáját meg lehet nálla kapni 16 forint 30 xrokért; a' fűſzérſzámból kéſzültt Áslógnak, 36 forint a' mázsája, 's ſzintén úgy a' ſzeretsen-dió-áslógénak is; a' füvekből kéſzültt Áslóg' mázsájának pedig, 22 forint az árra. Lehet ezen Aslógot olly mértékbenn kapni, a' millyenbenn tetſzik.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 43.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novemberneк) 26-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Bétsből.

A' Pári'si nagy változások' híre, kerengett vala már itt a' múlt Péntekenn is: de az azokról költt officiális Tudósítások, késötskénn érkezhettek ide az nap, a' Mannheimi Újságbann; mellynek most azért lehet egészlz hitelt adni az efféle Tudósításokra nézve; minthogy Mannheimbann vagyon az úgy nevezett Rajnai Fr. Sereg Vezérjének Lecourbe Gen—nak a' fő-quártéllya, s' ki meg nem engedte vólna az effélé történet-

ről ſzólló Tudósításoknak ki-hirdetését, ha egéſzſz bizonyosságúak nem lettek vólna azok. Már azóta a' Frankfurti, Regensburgi, Augsburgi, 's több más Német-Birodalmi Újságok is közlöttek hoſzſzas Tudósításokat, a' Pári'si véletlen 's hirtelen történetről, melynek summás előadásába minekelőtte belé kezdenénk, azt jegyezzük meg felőle, hogy arra, kiváltképpenvaló alkalmatosságot ſzolgáltatott, a' Békesség eránt nyilatkoztatott már tudva lévő értelme 's akaratja a' Törvényhozó öregebbik Tanátsnak, a' minthogy ez a' Tanáts is vólt a' Meg-határozója azon nagy változásnak, a' melly, Nóv. 9-dikénn lett Pári'sbann; 's a' melynek egy fő-tárgyául teſzi ezen Tanáts, az a' végett ki-adott közönséges Hirdetménnyébenn, a' Békességnek meg-ſzerzését; valamint Bonaparte is a' Katonasághoz Nóv. 9-dikénn intézett Hirdetménnyébenn.

A' dolog ebből áll:

Nóv. 9-dikénn öſzſze-gyült igen idejénn az öregebbik Törvényhozó Tanátsnak az a' Kommiſzſziója, a' melly ezen Tanáts' Üléseinek bátorságos és alkalmatos folyamatjára ügyel, 's öſzſze hívta a' Tanátsot vírradtára, melly is Üléshez kezdvén, a' Kommiſzſzió által elibe terjeſztett környülállásokra nézve, el-végezte voksok többsége által, a' Konstitútzió 102-dik, 103-dik és 104-dik Tzikkelyeibenn néki adatott jus ſzerént: hogy a' Törvényhozó-gyülésnek mind két Tanáttsai, költözzenek ki Pári's-

ból, az onnét mintegy más fél órányira fekvő S. Cloudi (néhai Királyi) palotába, más nap (Nóv. 10-dikénn) délre, 's ott folytassák Üléseiket; és ezen Végzésnek telyesítésére Generális Bonaparté-t nevezte ki, olly rendelés mellett, hogy minden reguláris és Polgári Katonák, valahik Páris'bann, és a' Páris'si Osztálybann (mellynek Páris a' Fő-Városa) találtatnak, Bonaparté-t esmérjék Fejeknek; sőt tartozzanak minden Polgárok, az ő első kívánságára fel-fegyverkezve mellé állani: Ő pedig maga, Bonaparte, esküvéssel kötelezze magát a' reá bízott munkának végre-hajtására. Mindjárt akkor egy Hirdetményt is intézett a' Fr—ákhoz, az Öreegebbik Tanáts, 's Végzésének az Ifjabbik Tanáttsal lejendő közlését is meg-határozta. Bonaparte, sok Generálisoktól és a' Generálstabjától kísértetve, meg-jelent tíz órakor az öregebbik Tanáts előtt, 's meg-es'üdt: és mindjárt 2 Hirdetményt intézett, a' reguláris és polgári Katonasághoz.

Barras, Gohier, 's Moulins Direktorok, egygyütt űltek már 9 órakor (Nóv. 9-dikénn) a' Directoriális szálábann, a' hová bé-lépvén Roger-Ducos Tiszti-társsok, jelenti nékik, hogy ő különös dolgokat hallott, 's kérdi tőlök, ha igazak vólnának e' azok? De azok semmit se' tudtak néki mondani: minekokáért Ő, ment értekezni, az öregebbik Tanátsnak Órálló-kommissziójához. Ezen közbenn Siéyès a' Directoriális palota' kertjébenn maga lovagolgatott: de hozzá menvén az Adjutánssa Dorsonval; Ő is

(Siéyès) el-ment az említett Kommiſzſzióhoz. Tíz óra tájbann Barras, Gohier, 's Moulins, ſzámadásra vonták a' Pári'si Komendánst: de Ö azt felelte, hogy már Ö nem Komendáns többé, hanem a' Törvényhozó öregebbik Tanáts' végzése ſzerént, maga is Bonapartétól függ. Ezen 3 Direktorok, le-tették mindjárt az nap, hivataljokat: a' más két Direktorok pedig, úgymint: Siéyès és Roger Ducos, Bonapartéhoz kaptsolták magokat, nem külömbenn; a' Pári'sbann vólt Generálisoknak is leg nagyobb réſze, úgymint: Lasne, Moreau, Murat, Marmont, Serrurier, Macdonald. Angeraut nem hívatta Bonaparte, de ö maga ment hozzá, 's ajánlotta magát. Bernadott-ról nints semmi emlékezet.

Az Iffjabbik Tanáts, délelötti 11 óra tájbann tudósíttatván az öregebbik Tanáts végzéséről, azonnal el-oſzlott: és más nap délutánn S. Cloudbann tartotta már az Ülését, de a' melly igen lármás kezdett lenni, mindjárt eleinten. Az Elölülö, Bonaparte Luczián, valamennyire ugyan le-tsendesítette a' lármát: de bezzeg nagy lett ismét estvéli 5 óra tájbann, a' Barras Levelének fel-olvastatása utánn, melybenn Az, le-mondott a' Direktorságról. A' midön t. i. arról vetélkedtek vólna a' Tagok, hogy más Direktort kell válaſztani Barras helyébe: bé ment Gen. Bonaparte a' Gyülésbe, négy fegyvertelen Grénátérosoktól kísértetve.

„Mi dolog ez?" nagy kiáltás lön. Halál a' fejénn a' Diktátornak! (t. i. Bo-

naparté-nak) sőt sok Tagok fel is ugrálták ellene, 's nevezetessenn Arena nevezetű, egy igen tüzes Jakobínus, pisztollyal szaladt feléje. Gen. Lefèvre, azombann segíttségére sietvén Bonaparténak, ki-szabadította azt a' veszedelemből: de még az el-távozása utánn is olly zúgás vólt ellene, 's még az öregebbik Tanáts ellen is; hogy Bonaparte Luczián, le-tette a' Prézességet, 's a' Báttya a' Generális, bé-küldötte Murat Generálist, fegyveres Gránátérosokkal, kik között el is távozott B. Luczián a' Gyülésből. Nem sokára az utánn, az öregebbik Tanáts' végzéséből, bé-küldött Gen. Bonaparte, az Iffjabbik Tanátshoz egy Tisztet, száz fegyveres Gránátérosokkal, kinek jelentésére a' Tagok 'ki-takarodtak a' Szálából, 's azoknak tsendesebb része, külön válván a' zenebonásoktól, ismét öszszegyült estvéli 9 órakor, mintegy 350 főből álló számmal, Bonaparte Luczián' elölülése alatt, 's éjfél tájbann, egy Végzést küldött az öregebbik Tanátshoz, melybenn meg vagyon határozva: hogy nints Direktórium többé, hanem annak helyébe, egy Consuláris Commissió állítódik fel 3 Tagokból, a' kik: Siéyès, Roger Ducos Ex-Direktorok, és Gen. Bonaparte. Továbbá: hogy az Iffjabbik Tanátsból ki-maradnak 62 meg nevezett Tagok, kiknek számából való Gen. Jourdan is; hogy a' Törvényhozó-gyülés' két Tanáttsai helyett, Febr. 19-dikéig, két Kommisszziók fognak dolgozni, a' Békességnek meg-szerzésébenn, 's a' Konstitútzió hibáinak meg-job-

bításában 's a' t. — — Berthier Had-Miniſz-terré lett.

* * *

Tegnap érkezett ide egy Kurír, Méláſz Lovasság-Generálissától, azzal a' hírrel, hogy Nóv. 13-dikánn meg-támadták Hertzeg Lichtenstein, és Mitrovſzky Feldmarsal-Lieutenántok, Gyalogságból és Lovasságból álló Divizióiokkal a' Frantziákat, kik magokat a' Mondovi Vára körül fekvő hegyekre erössenn bé féſzkelték vólt. Hertzeg Lichtenstein le-ſzállott ánglus paripájáról, 's a' Huf Regementjebéli Batalion elött máſzott fel egy meredek hegyre, az ellenségnek nagy tüzelése között. Szerentséjére azombann semmi sebet se' kapott. Az ellenség el-lódúlt a' hegyekről, 's öt ágyúit kezünkbe engedte jutni, és ſzáz Katonáit. Ez a' ſzerentsés tsata, siettetni fogja Mondovi Várának kezünkre való viſzſza kerítését, melly nélkül meg nem lehet Cuneo Várát ſzállani.

Ankónáról nem hijjábann folyt vala az a' hír a' múlt péntekenn, hogy meg-adta magát; mert már más nap (Szombatonn) egy különös Tudósítást adott ki ezen diadalmas történet eránt a' Hadi Cancellária, 55-dik ſzám alatt, és Vasárnap ismét más bövebbet, 56-dik ſzám alatt, melly két Tudósításoknak ide megy ki a' summája:

„Nóv. 2-dikánn reggeli 6 órakor, harmintz ágyúkból kezdett tüzeltetni F. M. L. Frölich Ankónára, hozzá nem ſzámlálvánn azokhoz az Oro-

fzok ágyúikat, mellyekkel ök is derekassann dolgoztak a' magok Battériáikból. Gyalogságunk fogott is el, a' Váron kivül állott Vígyázói közzül az ellenségnek egynehányat, 's a' többeket bé-kergette a' Várba."

„Az ellenség olly vélekedésbenn lehetett, hogy a' Miéink, erőhatalommal akarják megmáfzni a' Vár' falait: mert tsendességbenn vóltak mind addig, mig egéfzfzenn meg nem világosodott; hanem akkor, olly erőbenn kezdették az ágyúzást, hogy Vitéz Népünk, melly egéfzfzenn a' Citadella' faláig nyomúlt előre; kénteleníttetett az oda közel vólt ostrom-árkához vifzfza-vonúlni."

„A' Fr—ák, sok ágyúiknak óltalma alatt ki is tsaptak a' Várból több ízbenn, a' kik nagyobb bátorság' kedvéért meg-réfzegítették magokat előre, 's dühösködve is tusakodtak."

„Nóv. 10-dikénn, minekutánna az egéfzfz nap, fzörnyű ágyúzások között telt vólna el: alkuba erefzkedett a' Fr. Komendáns, Brigadíros-Generális Monier, melly alku, Nóv. 13-dikánn ment tökélletességre. Ennek ereje fzerént az Őrizetnek egésséges réfze, a' melly Monier Gen— onn kivül, 6 Brigadíros Generálisokból 23 Stabális, és 202 Fő-Tifztekből; 's 2599 Al-Tifztekből 's Közemberekből állott, vifzfza-tért ugyan Fr. Orfzágba, de olly maga kötelézése mellett, hogy a' míg ki nem fog tserélödni: nem fzolgál a' Cs. K. Felség Seregei, és Frigyesei ellen."

„Ötfzáznyóltzvanöt darab, réfzfzerént földi, réfzfzerént hajókra való, külömbkülömbféle

nagyságú értz- és vas-ágyúk találtattak a' Várbann. Puskapor, 32,294 font; munítzió igen jó rakás; puska 4400. A' Kikötőhelybenn találtattak; egy 70, és két 64 ágyús líneai hajók; hét apró ſzerű fegyveres hajókkal, és sok tengeri kéſzületekkel egyetembenn."

„Igen magaſztalja F. M. L. Fröhlich a' Cs. K. Katonaságot, melly közzül a' többek között név ſzerént ditsérte meg Knesevich Generálist. Ditséri az Oroſz Katonaságot is: nem külömbenn az Insurgenseket, a' kik, mindenkor a' leg elöl állott Vitézeink' társaságábsnn tettek ſzolgálatot. Ott tett nevezetessenn, egy Pansipazze nevü Török-Albániai tehetős Nemes-ember is, a' ki egyedül a' jó, ügy eránt viseltető buzgóságból kívánt réſzt venni, a' maga Emberivel egygyütt, ezen ostrombann, mellybenn sebet is kapott."

„Az egéſzſz ostrom' ideje alatt, 35 enn maradtak halva a' Cs. K. Katonaság közzül, a' Strázsamestertől le-felé ſzámlálva; meg-sebesedtek 5 Tiſztek, és a' Strázsamestertől le-felé ſzámlálva, 171-enn; nem találtattak, 's fogságba estek, 12-enn."

Pedemontziumbann, Hadi-tárnok-mester B. Kray, Nóv. 3-dikánn, Aquit ſzinte minden veſzteségünk nélkül el-vétette a' Fr—áktól, egynehány Bat—aink, és az 5-dik Huſzár Reg—nek két Svadronjai által, mellyeket Fulda Fö-'Strázsamester vezérlett. Az ellenség, leg-alább is veſztett hat ſzáz embert, és háromſzázkilentzenn estek fogságunkba."

„Még az nap estve által ment B. Kray, a' Bormida vizénn, 's meg-támadta más nap (4-dikenn) az ellenséget, a' mellynek, Novi előtt két táborbann, négy négy ezer embere, 's még tartalékbaun is négy ezer embere vólt. Az ellenség meg nem maradt emlitett tanyáibann, hanem el-vonta magát, nevezetessenn a' Boscoi táborból (dél felé) Basaluzoig, a' Rivaltai táborából pedig Novihoz a' Scrivia vizéig."

„Nóv. 5-dikénn ismét elébb nyomúlt Báró Kray, 3 tsapatokbann, a' midőn következendő nevü három Helységekbenn, (mellyek, Novitól Észak felé esnek) úgymint: Bozzolo Formigaróbann, Gazzobann és Frassonarabann emberei vóltak még az ellenségnek: de mindjárt ezeket is el-hagyta, és Novinál kezdte öszsze-húzni az erejét."

Nóv. 5-dike, essős ködös nap vólt: más nap meg-visgálván B. Kray a' Fr—ák' fekvését: úgy találta, hogy Novi, feles számú Őrizettel meg van rakva, 's a' háta megett is, mintegy 7 Fr. Bat—ok állanak egy líneábann a' hegyekenn. Ezen fekvéssekből is el-nyomta B. Kray még az nap a' Fr—ákat, melly alkalmatossággal, leg-elsőbenn rontott fel a' hegy tetejére, a' jobb kéz felől való Tsapat, F. M. L. Hadik vezérlése alatt. A' Bussy Lovas Vadász Reg-jét igen ditséri Báró Kray; nem külömbben Devins Batalionját, és 4 Wárasdini Kompániákat. A' meg-nevezve ditsért Tisztek közzül valók: Görgey Hadnagy a' Devins Reg—éből, a' ki meg is

sebesedett; 's az 5-dik Huſzár Regement Oberstere Révay is."

„Réſzünkről: 69 halva-maradttakból; 386 sebbe esttekből; és 239 el-fogattakból 's nem-találttattakból áll a' veſzteség. Tiſztünk egy se' maradt halva, hanem egynehányann sebesedtek meg, kik közzül valók: Kray Reg—ebéli Német Fő-Hadnagy, 's Rosen és Simoni Al-hadnagyok is."

* * *

Már jó ideje, hogy ide érkezett Erantzia Orſzágnak Valence nevű Városából, az ott meg halálozott VI-dik Pius Sz. Pápa' Komornyikja. Beſzélli, hogy a' Frantzia Köznép mindenkor tolakodva gyülekezett Ő Szentsége' ſzállására, kinek mostoha állapotján nagyonn kesergett. Unſzolva kérte magára az áldást. Néhai VI-dik Pius, három minutáig halála előtt, mindég beſzéllett, 's magánál vólt. Halála utánn fel-bontották, de az a' hír nem találtatott igaznak, mintha a' Fr—ák étették vólna meg. Elegendő méreg vólt az úgy is, hogy sok méltatlansággal illették olly meg-élemedett vénségébenn, 's egéſzségének el-gyengültt állapotjábann.

Augsburgból Nóv. 15-dikénn: — „Feld-marsal Szuvarov itt van még a' fő-quártéllyával. Vele van Oberstlieutenánt Weinrotter, ki a' mi Armádiánktól vagyon rendeltetve melléje, 's vele vólt Olaſz Orſzágbann is. Itt van még Hertzeg Eſzterházy Generális, és Winkhám Anglus Követ, a' ki Zürchbenn vólt, 's fizeti azt a' Ruſz-

ſzus Sereget, a' mellyet Anglia vett a' maga zsóldjára. Constantin Nagy-Hertzeg Memmingenbenn vagyon, melly ide 9 mértföldnyire esik Schwájtzer Orſzág felé. Az Oroſz Armádia' ſzámára, Bavériából alkudott eleséget Anglia, a' minthogy valamerre jár az ember Bavériábann, mindenütt a' temérdek sok ſzekerek tünnek ſzemébe, a' mellyek: ſzénát, életet, 's egyéb ſzükséges dolgokat ſzállítanak az Oroſzok ſzámára. Bauer Ruſzſzus Generális Hamburgba indúlt, a' hol hajóra ülvén Angliába megy, onnan ismét Jersey Szigetébe, melly Frantzia Orſzág ſzéleinél fekſzik közel Normándiához. Ott fog telelni az a' Ruſzſzus Sereg, melly Hollandiábann hadakozott, 's ennek vezérlését veſzi magára Bauer Generális. Jerseyből könnyen bé lehet Fr. Orſzágba rontani a' Suánok' segíttségére."

„Az a' ſzép Porodin Kozák-Oberster, kiről a' Svájtzer-Orſzági Levelek azt írták vólt, hogy agyon vágattatott: él, 's frissen vagyon. Más Oroſz Fő Tiſzt vólt az, kit le vágtak a' Fr. Lovas-Vadáſzok."

„Maſzſzéna Frantzia Generális jól ért a' fillentéshez," mert tsak afféle embertől telhetett ki, olly nagy hazugságot írni; hogy 20 ezer Oroſz veſzett vólna el Svájtzer-Orſzágbann a' September' utólsó tizedében történt ütközetekbenn. Hiſzem a' Korsakov Ruſzſzus Generális Seregében, nem vólt több 27 ezer embernél, 's most is meg-haladja még ezen Sereg' ſzáma a' húſz ezret; F. M. Szuvarov pedig, Rosenberg,

és Pongration Oroſz Generálisokkal egygyütt, jó formánn meg is rivaſztotta a' Fr—ákat, Svájtzer-Orſzágbann, September' utólsó, és October' első napjainn, midön az Olaſz Orſzágból hozott népével jöve kereſztül a' Sz. Gothárd hegyénn, az Ördög-hídjánn, Altorfon, 's Glarison, egéſzſz Chur Városáig. Tudják, a' kik ott jártak, hogy arra ſzekér nem járhat: azért F. M. Szuvarovval se' tár-ſzekerek, se' ágyúk nem vóltak (ezek Tyrolison kereſztül mentek Sváb Orſzág felé) és tsak bajonétokkal (péterkésekkel) döfölték az Oroſzok magok előtt a' Frantziákat mindenütt, a' magos Kőſziklák' óldalainn ki-vágott fej-ſzédítő keskeny útakonn. Tudják magok a' Svájtzer Orſzágiak, hogy midön Maſzſzéna, tíz ezer embereivel Schwitznél meg-támadta vólt Szuvarovot, egy méjj völgybenn egy egéſzſz Brigádája meg-ſzaladt egy tsoport Kozákság előtt. Eleget kiábált nekik Maſzſzéna, hogy mennyenek neki az ellenségnek, 's hogy — hát azok e' a' Vitéz Frantziák e' ök, a' kik Zürchnél megverték a' Ruſzſzusokat — "; de minden beſzédje haſzontalan vólt: söt magát ezen Bíztatót (Maſzſzénát) is egéſzſz Schwitzig hátra vitték magokkal a' meg-íramodott Fr—ák, kik tsak ott tudták meg, hogy kevés Kozákok elől ſzaladtak el: 's kérték Maſzſzénát, hogy ezen ſzennynek el-mosása végett engedné meg nékiek, hadd más nap ök mehessenek elől az ellenségre. Molitor Frantzia Generális is, a' ki Glarusnál hátúlról került a' Ruſzſzusoknak nem sokat boldogúlt fortélyos-

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

kodásával. Igazság ſzerént tehát, Maſzſzéna vallott ſzégyent, minthogy már ő előre ditsekedett, hogy öſzſze veri, vagy el fogja Szuvarovot, holott mindöſzſze több embert veſztett, a' F. M. Szuvarovval való verekedéseibenn, három ezernél; 's fogságba estek, 1559 Köz Fr. Katonák, 23 Tiſztek 's egy Generális; 11 ágyút is vettek el tőlök az Oroſzok, pedig talám Hannibál se' bajlódott többet Kártágói Katonáival, midön kereſztül ment az Alpésekenn; mint F. M. Szuvarov; említett hartzos marssai közbenn. Sokſzor olly magas köſziklákonn máſztak kereſztül (mellyek már rakva vóltak hóval) hogy a' felhőkre le-nézhettek. Az út sokſzor olly keskeny vólt, hogy tsak egygyenként mehetett a' Katonaság. Nappal esvén az essö, éjtſzaka meg-fagyott; nappal a' Frantziákkal kelletett ſzüntelen verekedni, éjtſzaka tovább haladni; 's többnyire nem vólt mit enni: mivel az eledelt hordó Öſzvérek hátra maradtak, a' Lakósoknak pedig semmijek se' vólt. — Értek ollyan meredek Bértzekre is, a' honnan a' Katonáknak ülve kelletett le-tsúſzni. F. M. Szuvarovot egynehányſzor Swájtzer Paraſztok vitték kezekenn az iſzonyú Havasokonn. Nem tsuda tehát, hogy a' Ruſzſzus Katonaságnak, melly, Oroſz Birodalomból a' múlt télen gyalogolt ki sok ſzáz mértföldnyire, 's öt hónapig hadakozott Olaſz Országbann, nagyon meg-ſzakadoztak a' köntössei. Itt van Ruſzſzus Generális Tolſztoi is, kit az Oroſz Cſáſzár Károly Fő-Hertzeghez küldött

vólt, 's ott is vőlt Ő Fő-Hertzegségénél, Májustól fogva egéſzſz Nóvemberig. Rosenberg Ruſzſzus Generális, ezentúl azt a' Sereget is fogja vezérelni, a' mellyet Korſzakov Generális vezetett ki Ruſzſziából Zürchig."

Hadi Környülállások.

(Külföldi Tudósítások ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Augsburgba érkezvén Feldmarsall Szuvarov Nóv. 6-dikánn estve, oda ſzállíttatta által a' főquártéllyát is. Az Oroſz Sereg, az Iller, Duna, és Lech folyó vizei között kantonírozz, *az az*, fekſzik olly sürü quártélyokbann, hogy mihelyt kívántatik; mindjárt újra öſzſze-seregelhet.

2.) Helvétziaiak.

Basileából Nóv. 10-dikénn: — „Gen. Bonaparte, ide érkezett Pári'sból, igen nyomos tárgyú Követtségbenn." (Nem igaz, az újjabb Tudósítások ſzerént.)

Basileából Nóv. 4-dikénn: — „Tegnap-elött estvére, húſznál több gazdag Kereskedőket hívatott itt magához Fr. Gen. Chabran, 's jelentette nékiek, hogy ő általa Gen. Maſzſzéna, egy millió hatſzáz ezer lívert kér költsönn tőlök."

Basileából Nóv. 6-dikánn, — „Tehetősebb Kereskedőink, két Deputátusokat küldöttek Maſzſzénához olly kéréssel, hogy a' tőlök kívántt 1,600,000 livernek, engedje el ha tsak a' felét is."

3. Frantzia-Orſzágiak.

Páris'ból Nóv. 8-dikánn: — „A' Suánok, most is olly fortéllyal élnek a' Republikánus Katonaság ellen, mint máſzſzor. Mihelyt t. i. meg-látják azt feléjek közelgetni, leg ottan elſzélednek, de tsak hamar ismét öſzſze-seregelve mutatják magókat más helyen."

„A' Bonaparte és Moreau kedvéért adatott 6-dik Nóvemberi vendégségbenn, Jourdan és Augerau Generálisok nem vóltak jelen. (Bernadottról se' olvassuk, hogy jelen lett vólna)."

4. Angliaiak.

Londonból 1-sö napjánn: — „A' Breſzti Kikötöhelyből Oct. 25-dikénn ki-ſzállott a' Frantzia és Spanyol egygyesült Hajós-seregnek egy réſze. Ugyan az nap, a' mi Portsmouthi révpartunktól is ki-indúlt Lord Bridport, harmintznégy líneai hajókkal."

„Azok a' Fregátok, mellyek a' már tudva lévő két gazdag terhű Spanyol Fregátokat el-nyerék mostanság, a' Lord Bridport Hajós-seregéhez tartoznak, minekokáért, a' bé-vett ſzokás ſzerént, néki jut a' fö-réſz a' prédából. Száz ezer font sterlingre betsültetik, a' neki jutandó réſz. Minden Hajós-legény, kap leg-alább 300 font sterlinget."

Magyar-Orſzág.

Ro'snyói Püspök B. Andrásy, meg-halálozott Nóv. 12-dikénn.

Szakoltzáról (Nyitra Vármegyéből) Nóv. 17-dikénn: — „E' folyó Hónapnak 14-dikénn reggeli 10 órakor, a' Város Majorjának Gazdaſzſzonya kenyeret akarván sütni, mondja, Brigitta nevü Szolgálójának, hogy mivel a' kementze, eléggé fúlt, 's meleg vala már: a' ſzenet seprené ki belőle. A' Szolgáló ki-menvén a' konyhába, egéſzſz térdig bé-bújt a' tüzes kementzébe. Bizonyos időnek el-folyása utánn, ki méne a' Gazdaſzſzony a' konyhába, és látja, hogy a' Szolgálója többé meg sem mozdúl a' kementzébenn: akkor meg-ijjedvén, el-rikóltja magát, és a' Férje, a' Major-Gazda oda jövén lábánál fogva ki-húzza a' Szolgálót ſzinte hóltt-tan, a' tüzes kementzéből, és azonnal ſzáljad a' Gyóntató-Atyáért, T. Balogh Simon Káplánért, és Prenninger József Chyrurgusért. Midőn T. Káplányunk a' Szolgálót kérdőre vette, mi okra nézve bújt légyen a' kementzébe? ezt a' feleletet adá az nékie, és az ott jelen vólt Személlyeknek: Hogy annakelőtte harmadik éjtſzakánn álmot látott, melynél fogva ő, elevenen akarta magát meg-égetni, azon bűniért, hogy házasságonn kivül két gyermeke vólt. A' Chirurgus, hidegítő ſzerekkel, és fájdalmat enyhítő orvosságokkal meg-kenette a' ſzerentsétlen Személynek egéſzſz testét, a' melly fel-hólyagzott vala; de látta azutánn, hogy lehetetlen a' Szenvedőnek fel-gyógyúlni, a' minthogy Nóv. 16-dik napjánn, reggeli 6 órakor ki is múlt az a' Világból; 's mái naponn (Nóv. 17-dikénn) délutánni 4 órakor el-temettetett."

A'
TSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 44.

Költ Bétsbenn, Sz. András Havának (Novembernek) 29-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

A' múltt éjtszaka indúlt el innét egy Kurír; Augsburgba, és onnét Károly Fő-Hertzeghez.

Tegnap érkezett egy Kurír Olasz-Országból, a' ki B. Kray-nak újj győzedelméről hozott híradást, 's arról is, hogy Cuneo Várának megvétele, H. Lichtensteinra bízattatott.

Augsburgból Nóv. 22-dikénn reggel: — „Tegnap egy fényes bál vólt itten, mellyet az Adójáról magyarnak lehet nevezni. Jelen vólt

benne Feldmarsal Szuvárov, és Hertzeg Eſzterházy is. Tele vólt a' Szála Oroſz Tiſztekkel, kivált a' Likosin Oroſz Huſzár Regementjebéli Tiſztekkel. Bé-lépvén a' Bálba, azt gondoltam, hogy Debretzenbenn vagy Kolosváratt vagyok. Az Oroſz Tiſztek, mind Magyar köntösben vóltak, bajuſzſzosann, le-kötött hajjal (tzoflival), sarkantyús tsizmával. A' sarkantyú-taréjjok olly nagy vólt, mint egy peták. Annál vígabbann vóltak: mert indúláshoz kéſzülvén, a' következendő múlattságbéli-hijánosságjokat is ki akarták pótolni."

Az Oroſz Armádiának egy Oſztályja, Nóv. 26-dikánn fel-kerekedett, Gen. Rosenberg vezérlése alatt.

Donaueschigenből Nóv. 16-dikánn: — „Károly Fő-Hertzegnek, a' Rajnai Armádia' Fő-Vezérének quártéllya mind ez ideig itt vagyon. Itten létembenn örömmel tapaſztnltam, melly böltsenn igazgat itt mindeneket a' Fő-Hertzeg, és hogy jó rendtartásának főbb eſzközei között, két nagy érdemű Hazánkfiai is vagynak, úgymint Stipsits Generális, és Oberstlieutenánt Suhay. Gen. Stipsits, Feje a' Generál-Commandónak, 's keze által mennek a' parantsolatok a' Regementekhez. Alatta vagynak: a' Hadi Kommiſzſzáriátusság, melly, pénzel; és az úgy nevezett Verpflegsamt, melly, eledellel tartja az Armádiát. Ezek ismét sok Tagokból állanak. Az ágyúkra, 's az azokhoz tartozó sok mindenféle kéſzületekre vígyáz Gróf Kollovrát Generális; 's ezzel van itt Oberstl. Suhay. Soha nem

ment jobb renddel az ágyúzás dolga, mint ezen két nagy érdemű Urak' gondviselése alatt. Tudva van, melly irtóztató ütközeteink vóltak az idénn, hogy gyakrann hajnalbann el-kezdtük a' tüzelést, és setét éjtszakáig puskáztunk 's ágyúztunk: még is soha leg-kissebb szükséget se' láttunk a' töltésekből, vagy egyéb meg-kívántató dolgokból. A' fő-quártély-mester Gen. Schmidt, különös nagy tudományú Úr. Alatta vagynak a' Generál-Stabhoz tartozó Tisztek, kiknek az a' kötelességek a' többek között: hogy az ütközetre vezessék a' ki-nézett útakonn a' Tsapatokat (Colonne), vagy magok mellé vett Kalaúzok, vagy Mappák segíttségével. Valamelly Várnak vívásakor, az árkok' és sántzok' készítésére meg-kívántató Ingenieurök is a' Fő-quártély-mester alatt vagynak, nem külömbenn a' Stab-Dragonyosok, és Stab-gyalogok is. 's a' t."

(*A' többit máfszor.*)

A' Hadi Cancellária, Mélász Vezérünknek következendő értelmű Tudósításait tette közönségesekké, a' Bétsi német Újságnak Nóv. 27-dikénn költ Darabjábann:

„Lovasság-Generálissa Mélász, a' Morozzoi fő-quártéllyából írta Nóv. 14-dikénn: hogy az ellenség, mindjárt a' Genolai nagy verekedés utánn, melly Nóv. 4-dikénn történt, népének meg-maradott részét, két fő-szakaszokra osztotta fel, mellyek közzül egygyik, úgymint: a' Grenier Generális Osztállya, Cuneo megett, (a' Stúra' jobb melljékénn) Borgo S. Dalmazzo ne-

vű Városotskánál ſzállott táborba; a' másik pedig, melly, Lemoin és Victor Oſztállyaiból állott, Mondovit fogta körül."

„A' mig ebbenn a' fekvésbenn vóltak az ellenséges Seregnek két fő-ſzakaſzſzai: fenn tarthatták egymással az egygyesülést, 's költsönös segíttségére lehetett egygyik a' másiknak. De Nóvembernek 9-dik napjánn, meg-bomlott ezen egygyesülhetés lántza: minthogy a' Grenier Oſztállyát el-verte Ott F. M. L. unk, a' Borgo S. Dalmazoi táborból, mellyel, hogy a' Mondovi körül állott nagyobb frantzia erö, későbbre se' kaptsolhassa magát egybe: réſzünkről meg határozódott, hogy ezen említett nagyobb erőt, t. i. a' Lemoin és Victor Oſztállyait, 's velek egygyütt a' Mondovi Várabéli Őrizetet is ki kell nyomni erős tanyáikból."

„Ezen ſzándéknak végre-hajtását, Hertzeg Lichtenstein (János), és Gróf Mittrovſzky F. M. L. okra bízta L. G. Mélász, kik meg is indúltak Nóv. 12-dikénn. Hertzeg Lichtenstein, óldalról 's hátúlról került az ellenségnek, melynek igen alkalmatos hegyi fekvése vólt: mindazáltal a' Hertzegnek önnön nemes példája által is lelkesíttetvén vitéz népünk, meg-győzött minden akadályokat, 's egy réſze az ellenségnek le-nyomattatván a' hegyekről, ſzaladt dél felé; a' más réſze pedig, melly ismét meg akarta még magát Mondovihoz közelebb féſzkelni, egy hegy-tetőről a' másikra üzödött, míg végre a' Mondovi ágyúinak óltalma alá vette magát. Azért nem

maradhatott meg az ellenség, Vitézeink elött a' hegy-tetökönn, minthogy ezek, a' leg-meredekebb magasságokra, ezer bajjal, ágyúkat vontattak fel, 's azokból igen foganatossann tüzeltek a' Fr—ákra. A' Hertzeg, ſzemélly ſzerént vezette vólt a' Huf Reg—ebéli 2-dik Bataliont, a' S. Lorenzói leg-magassabb hegyre; Oſztállya egygyik Szakaſzſzának vezérlését bízta Gen. Gottesheimra; a' másikét pedig Bellegarde Generálmájorra (a' ki Öttse, a' F. M. L. nak.")

„F. M. L. Mittrovſzky, azt a' réſzét támadta meg az ellenségnek, melly, Mondovi elött, az Ellero vize' bal partjánn 3 ezer föből állott. Itt is diadalmaskodtak a' Miéink: mert az Ellerónn által vervén az ellenséget, el-foglalták Mondovinak Breon és Carasson nevezetü Külsövárosait, 's egéſzſzenn a' felsö Város Kapujáig elö nyomúltak, jóllehet ſzörnyenn tüzelt az ellenség. Breonból, mind puskázással, mind bombikkal 's gránátokkal is próbálták a' Fr—ák, el-nyomni gyalogságunkat; de ez, nem mozdúlt a' helyéből."

„Az éjj vetett véget az egymás ellen való tusakodásnak, mellyet nem újjított meg többé az ellenség; hanem el-vonta magát a' Genuai föld felé; még pedig, minthogy a' rendſzerént való ki-járásai Mondovinak, el vóltak foglalva a' Miéink által: arra határozta magát az ellenség, estvéli 8 órakor; hogy egy réſzét a' Város falának fel-vettette, a' melly résenn olly sietséggel takarodott ki, hogy öt ágyúit el se' ſzál-

líthatta magával; hanem a' Miéinknek engedte nyereségül. Két ſzakaſzokbann vonúlt viſzſza az ellenség, mellyek közzül az egygyik, Szavóna, a' másik pedig Finale felé tartott; (melly két Városai Génuának, a' Földközi-tenger partjánn feküſznek, Génua Városától Napnyúgot felé).“

„Gen. Bellegarde, nyombann követte a' viſzſza-vonúló ellenséget, (és az újjabb Tudósításai ſzerént Mélász L. G—nak, már Nóv. 15-dikénn a' Tanaro vizénél vólt, 's a' Genuai tenger-mellyékig Lándékozott nyomni az ellenséget).“

„L. G. Mélász, igen igen magaſztalta az egéſzſz Seregnek 's nagygyát kitsinyét. A' nagygya közzül, különös ditsérettel meg is nevezte, H. Lichtenstein F. M. L. ot; Gen. Major Gróf Pálffyt; és F. M. L. Mittrovſzky-t. Nem kevesenn maradtak halva 's estek sebbe az ellenség közzül; fogságunkba pedig ſzázegygyenn jutottak, kik között egy Brigadiros is vagyon.“

F. M. L. Ott' hartzairól tsak egy ſzóval vala oda fellyebb emlékezet. A' nevezetesebb környülállásai azoknak, im e' következendők:

„Minekelőtte által-ſzállott vólna F. M. L. Ott a' Stúra vize' jobb meljékére: el-küldötte a' Stuárt Reg—jéből Kapitány Madrovsky-t, ugyan azon Reg—nek 4 Kompániáival, és a' Karaiczay Reg—ének egy Svadronjával, a' Stúra bal meljékénn, de Monte ellen, a' hol 1500 Frantziák tanyáztak. Ezeket delutánni két órára el

is nyomta Kap. Madrovsky, 's de Monte-t is el foglalta."

„Ezenközbenn, a' Stúra vizénn hídat állíttatott fel F. M. L. Ott, derekas óltalom alatt, a' mellyenn által-ſzállítván népét, egy Tsapatot belőle, egyenessenn S. Dalmazzo felé indított, a' másikat pedig a' Cuneo (Coni) felé ſzolgáló Orſzág-útra állította. Az ellenség, viſzſza vonogatta magát Vitézeink előtt Borgo S. Dalmazzoig: hanem ezen Városotska előtt ismét megállapodott: de a' bal ſzárnya, jó-formánn érdekeltetvénn réſzünkről a' Persch Gránátéros Batalionja által, Borgo S. Dalmazzonn is kereſztül kezdte vonni magát. Ezen kis Városonn által egy Bat—unk küldödött utánna: a' jobb ſzárnya ellen pedig, Karaiczay Reg—éből maga a' F. M. L. vezetett egy Divíziót."

„Illy környülállásokbann futásra vették a' dolgot a' Fr—ák, hanem viſzont meg-állapodtak Roccavionenál. Ott, se' maradhattak meg mindazáltal: mert F. M. L. Ott mind Gyalogság- mind Lovasság-ágyúiból erőssenn tüzeltetett reájok, 's mind a' jobb mind a' bal ſzárny ellen küldött által a' Gessa vizénn Gránátérosokat. A' Görschen Gránátérossai közzül két Kompániák, a' Gessa hídjánn mentek által, a' Frantzia bal ſzárny ellen; de a' jobb (fr.) ſzárny ellen Hohenfeld Gránátéros Bat—ja, által gázolta a' Gessa sebes vizét, melly, fel ért fél tzombig."

„Roccavionétól Robilantéig üzödött az ellenség (ismét meſzſzebb délre, 's közelebb a'

Nizzai Grófság' földjéhez). F. M. L. Ott, Roccavione elott, Borgo S. Dalmazo, és a' Gessa hídja között ſzáll totta népét táborba."

„Számosann húllottak el és sebesedtek meg az ellenség közzül 's kilentzven egynehányann estek fogságunkba, 's egynehány bagázsiás ſzekereket is nyertünk. Réſzünkről, 8 hólttakból, 73 sebessekből, és 73 nem találtattakból áll a' veſzteség. Az egéſzſz Korpusát, különössenn pedig a' nevezett Gránátéros Bat—okat, érdemjek ſzerént ditséri F. M. L. Ott, kinek elöljáró-sereg-ſzakaſzſzát Oberstlieutenánt Provancheres; a' gyalogságát Gen. Gróf Auersperg; és a' Lovasságát, Gen. Gróf Nobili vezérli."

L. G. Mélásznak Nóv. 16dikánn költ Tudósítása ſzerént, Gen. Gróf Auersperg, megént tovább nyomta az ellenséget a' Nizzai tengerpartok felé, mert el vervén azt Limonból, 's Limonetból is, egéſzſzenn Col di Tendáig kergette, melly ſzerentsés folyamatjáról a' hadi munkálódásoknak, bővebb Tudósítást fog küldeni ezentúl L. G. Mélász.

A' Frantzia földnek azon réſzébe, melly, Pedemontziumnak Saluzzói vídékeivel határos, jó ſzámú vi'sgálódó Sereg-ſzakaſzt küldött bé, az Erdódy Magyar Lovas Reg—ebéli Ettingshauser Oberstlieutenántunk; minekutánna Nóv. közepe tájjánn. Gen. Sommariva paranjsolatjából el-foglalta vólna a' Saluzzoi Álpeseknek Argentiere nevü réſzét, a' mellyenn által egy út vagyon Fr. Orſzágból Olaſz Orſzágba.

Frantzia Orſzági Környülállások.

A' Pári'si hirtelen nagy változásokat, tsak summássann írhattuk meg a' múlt postánn: most tehát minekelotte a' folytatásához fognánk ezen le-írásnak az újjabbann érkezett Tudósítások ſzerént: kívántunk e' mái árkusunkbann némelly nevezetes Tóldalékokat közleni, mellyek a' múlt postánn előre botsátott előadást még inkább elevenítik.

A' Törvényhozó öregebbik Tanáts által Nóv. 9-dikénn a' Fr. Nemzethez intézett Hirdetménynek magyar értelme ez:

„Frantziák! Az Öregek' Tanáttsa, él azzal a' jussal, mellyet ád néki a' Konstitútziónak 102-dik Tzikkelye, a' Törvényhozó-gyülés ülő-helyének meg-változtatása eránt. Él pedig ezen jussal azért, hogy meg-zabolázza a' pártos Felekezeteket, mellyek a' Nemzet Képviselőit jármokba akarták fogni; és hogy viſzſza-ſza-ſzerezze néktek a' belső Békességet. Él ezen jussal azért továbbá: hogy el hozza a' külső Békességet, mellyet unſzolva kívánnak a' ti hoſzſzas áldozattételeitek, és az emberiség. A' közjó, a' köz-boldogság: ezen konstitútziónális eſzközhöz való nyúlásnak a' tzélja, és ezt el kell érni. Pári's' Lakosai! legyetek tsendességbenn: a' Törvényhozó-gyülés ismét viſzſza-tér közzétek kevés idő múlva. Frantziák! ezen napnak következései mindjárt meg-láttatják veletek, ha méltó é' a' Törvényhozó-gyülés, a' ti bol-

dogságtok fundamentomának meg-vetésére, 's elégséges is e' arra? — Éllyen a' Nép, a' kiben és a' ki által vagyon a' Respublika!"

Bonaparte, midön bé-ment Nóv. 9-dikénn tíz órakor, a' Törvényhozó öregebbik Gyülés' Tanáttsába, következendö értelmü Beſzédet tartott:

„Nép' képét viselö Polgárok! Veſzö félbenn vólt a' Respublika. Tudtátok ti azt, 's a' ti végzéstek meg menti az el-veſzéstöl a' Respublikát. Jaj azoknak, a' kik zürzavart akarnának támaſztani. Meg-gátolom én Öket, Gen. Lefevre-töl, Gen. Berthier-töl, és minden fegyveres Pajtásimtöl segíttetvén. Nem kell keresni az el-múlttakbann, afféle példákat, mellyek hátráltathatnák a' ti el-kezdett munkálódástokat. A' 18-dik Század' végéhez nem mutathat hasonlót a' História: de valóbann e' móstani történethez sints hasonló a' 18-dik Század' végezetebéli történetek közzül. A' ti böltsességtektöl ſzármazott ez a' Végzés (a' melly t. . fel-olvasódott a' Tanátsházbann, Bonaparte elött); a' mi karjaink végre tudják azt hajtani. Mi egy olly Respublikát akarunk, melly, a' valóságos ſzabadságonn, a' polgári ſzabadságonn, és a' Nemzet képe-viselésénn fundáltatik: meg is kapjuk mi azt. . . . Esküſzöm én arra, a' magam és minden Fegyveres-Pajtásim' nevébenn." — Valakik, Bonapartéval vóltak, mind utánna kiáltották: Esküſzöm. Éljen a' Respublika!"

A' Katonákhoz intézett 9-dik Novemberi Hirdetménnye Bonapartének, e' vólt:

„Katonák! Az Öregek' Tanáttsának rendkivüli való Végzése, meg-egygyez, a' Konstitútziónak 102-dik, 's 103-dik Tzikkelyeivel. Az által, reám bízatódott a' Város' és a' Sereg' Kommendánssága."

„El-fogadtam a' reám bízott tiſztséget azért; hogy ſzerentsésíttsem a' Tanáts által hozandó Végzéseket, mellyek, mind a' Nép' haſznára ſzolgálnak."

„A' Respublika, roſzſzúl igazgatódott két eſzt—öktől fogva. Reménylettétek Ti, hogy az én viſzſza-érkezésem, véget vét e' sok veſzéllyeknek: 's ugyan azért egygyesültt ſzívvel inneplettétek azt, melly nyilatkoztatástok, öſztönül ſzolgál nékem a' magamra vett kötelességeknek telyesítésére."

„Ti is telyesíttsétek a' magatokéit, és ſzerentsésíttsétek a' ti Generálistokat, azzal a' hathatóssággal, erőss-lelkűséggel és bizodalommal, mellyet mindenkor tapaſztaltam bennetek. — A' Szabadság, a' győzedelem, 's a' Békesség, viſzſza-helyheztetik a' Respublikát abba a' tekintetbe, a' mellybenn vólt Európábann, és a' melytől, tsak az ostobaság, és a' Haza-árúlás foſzthatták meg Ötet."

Siéyès, S. Cloudbann mindég a' Törvényhozó öregebbik Tanáts' ſzálája mellett egy óldal ſzobábann tartózkodott, a' hová sokſzor béfordúlt hozzá Bonaparte egy két ſzóra. Tsak akkor az egyſzer nyilatkoztatta Siéyès meg-háborodását: midőn hallotta, hogy Bonaparte veſzedelembenn forog.

Úgy is vólt a' híre eleinten, hogy meg-sebesedett vólna Bonaparte: a' melly ugyan kevésbenn is múlt el; mert a' mint maga le-írta Ö egy Hirdetménnyébenn, (a' melly, közönségessé tevödött Nóv. 12-dikénn Pári'sbann) tsak maga ment vólt Ö bé, Nóv. 10-dikénn az Iffjabbik Tanáts' eleibe, fegyver nélkül 's hajadon fövel; a' kíséröit pedig a' Gránátérosokat, a' Szála-ajtajánál hagyta, kik tsak akkor ugrottak bé Bonaparte' védelmére, midön ez ellen, húsz Tagok, kezeikbenn stiléteket (szúrós vas-eszközöket) tartva omlottanak, 's egy Gránátérosnak a' ruháját keresztül is szúrta egy stílét. (Ezt a' Gránátérost, kinek neve Thomé, 's a' Hazája Champagne.) Nóv. 12-dikénn ebédjére hívta Bonaparte, kinek Feleségétöl olly gyémántot kapott a' Gránátéros ajándékbann, a' melly, meg ér ezer tallért.)

Illy töldalékokat máfszor is fogunk még közleni. Most, a' fö változásoknak további következéseit említjük egy két szóval:

„Nóv. 11-dikénn estve, fáklyák' világánál ki-hirdetödtek Pári'sbann, a' S. Cloudi rendelések. — Már Nóv. 12-dikénn, a' 3 Konzulok abbann a' Luxemburg nevezetü Pári'si palotábann ültek, melly annakelötte, a' Direktórium' palotája vólt, 's Generális Secretáriussokká neveztek, Lagarde helyett, egy tanúlt tsendes Személyt, kinek neve Maret. — A' Törvényhozó-gyülési két Kommiszsziók is Ülést tartottak már az nap Pári'sbann, az Iffjabbik, Bonaparte Lu-

tziánnak; az Öregebbik pedig, Lebrünnek elöl-ülése alatt. Az Iffjabbik meg is határozta az nap, hogy ſzünjék még az a' Törvény, melynek ereje ſzerént a' Republikánus Katonák, Kezeseket hurtzoltak el magokkal a' Suánós Helységekből. Ezt a' Végzést, helybe-hagyta az öregebbik Tanátsbéli Kommiſzſzió. Ezen példából meg-tetſzik: hogy a' Kommiſzſziók, éppen olly módonn viſzik a' dolgot: mint vitték magok a' Törvényhozó-gyülés' két Tanáttsai: mellyek által t. i. úgy ſzületett valamelly Törvény; ha az Iffjabbiknak Végzését, helybe-hagyta az Öregebbik. — A' Katonaság, úgy kéſzenn tartatik Bonaparte által, hogy a' Jakobínusokat viſzſza lehessen tartóztatni az erőſzakoskodástól, mellyet még Nóv. 10-dikénn akartak vólt kezdeni: Gohier, 's Moulins Ex-Direktorok, Santerre, Generális Dutertre, 's több efféléknek társaságábann, a' Külső-Városiak' segíttségével, kiket ſzándékoztak fel-lármázni, és S. Cloud ellen vezetni. Gohier t és Moulins-t ugyan azért, örizet alá is vette Gen. Moreau, a' Direktóriális palotábann; de Moulins, a' kertjénn által el ſzökött: hanem parantsolatok adattak ki az elfogattatása eránt. Barras Ex Direktor, Katonai Őrizet alatt, mellyet Bonapartétól kért 's nyert, még Nóv. 9-dikénn el ment Pári'sból, Gros-Bois nevű kis jóſzágába, a' hol (a' Courier de Paris tzímű Újság' meg-jegyzése ſzerént) talám nem fogja meg-tartani az eddig vólt 60 Tselédjeit; 60 lovait; 's 3 ſzáz kutyáit. — A' Consulok;

Nóv. 13-dikánn 3 Consiliáriusokat válaſztottak magok mellé, kiknek neveik: Taleyrand; Volney; és Röderer. — Sok Irások jödögelnek most ki Pári'sbann, mellyek azt mutogatják: hogy a' Konstitútzió hibás vólt, 's jobbítás nélkül ſzükölködött. — A' Törvényhozó Iffj. Tanátsból ki-záratott 61 Tagok közzül némellyek meg-áreſtálódtak, 's több más velek tartó Személlyek is, kik közzül való az a' tsudálatos képzelödésü Charles Hesse, ki a' Haſzſziai Landgráfi Házból vette ſzármazását, 's még is Pári'sbann republikánizál."

Elegyes Tudósítások.

Helvétzia' ſzéleinél tsendesség vagyon: de Philippsburgot tsak nem ſzünnek környékezni a' Fr—ák; Nóv. 16-dikánn ismét viadal vólt ott.

Lindauból Nóv. 19-dikénn: — „Éppenn most érkeznek ide Helvétziából, a' Konstántziai tónn által két Fr. Tiſztek egy Trombitással. Még nem tudatik: mi járatbann vagynak."

A' Breſzti Kikötöhelyből nem hagyták kijöni a' Fr. és Sp. Hajós-sereget a' ſzélveſzek: de Bridport Anglus Admirálist is kénſzerítették viſzſza-térni Breſzt elöl Angliába.

A' Konstántzinápolyi leg-újjabb Tudósítások ſzerént, a' Nagy-Vezér Armádiája, és a' Frantzia Sereg, ſzembenn vóltak már egymással, Égyiptom' ſzélinn.

Valence-bann, a' hol halála történt Néhái VI-dik Pius Pápának, ezt a' Koporsó-Irást ké-

fzítette Ő Szentsége' emlékezetére, Marotto József nevű Titoknokja:

Hic . Sitvs . Est.
PIVS . VI.
Pontifex . Maximvs.
Olim.
Joannes . Angelvs.
Braschivs . Caesenas.
Qvi . Divtvrnitate . Pontificatvs.
Coeteros . Omnes . Pontifices.
Praetergressvs.
Ecclesiam . Rexit.
Annos . XXIV. Menses . VI. Dies . XIV.
Decessit . Sanctissime . Valentiae
Die . XXIX. Avgvsti . Anno
MDCCXCIX.
In . Arce
In . Qva . Obses . Gallorvm . Cvstodiebatvr
Dvm . Annos . Ageret . LXXXI.
Menses . VIII. Dies . II.
Vir . Admiranda . Animi . Firmitate
In . Laboribvs . Maximis . Perferendis
Constantia.

* * *

Jelentés.

A' múlt fél-eſztendőbenn, késöre lehettünk kéſzenn az Adreſzek' (az Újság borítékainak) nyomtatásával: hogy tehát a' jövő fél eſztendőre néz-

ve el-kerülhessük az illyen nyakra-főre való munkát, kérjük az Érdemes Előfizetőket: hogy ne terheltessenek jókor rendelést tenni, vagy egyenessenn az ide való Fő Posta-Hivatalhoz írni illyen titulus alatt: An die K. K. Obristhofpost-Amts-Zeitungs-Expedition. Pro Magyar Hírmondó. in Wien. Az öt forint rendes taksa mellett, neveket, Characztereket, és azon Posta-Státziókat, a' mellyekenn leg-hamarább vehetik írásunkat, méltóztassanak világossann fel-jegyezni. — Két helyről panasz érkezett hozzánk, hogy munkánkat tsak egyszer kapják egy hétbenn, holott mi azt minden Keddenn és Péntekenn rendes tsomókbann le küldjük ideje koránn. Utánna járunk szorgalmatossann, hogy az illyen kedvetlenséget mennél hamarább meg-szüntessük. Ha talám más helyekenn is történtek vólna illy rendeletlenségek, mellyek, az Aeráriumnak is tetemes kárára tzéloznak: kérjük, méltóztassanak azokról, 's azoknak valóságos okairól bennünket vóltaképpenn tudósítani: hogy eleit vehessük a' hibáknak, mellyeknek az oka nem bennünk vagyon. — A' mi különös ígéreteket tettünk, azoknak telyesedését tapasztalni fogják az Érd. Olvasók a' jövő Hónap' eleinn. Mikbenn fáradozunk: a' közlendőkből ezutánn bővebbenn észre vehetik.

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 45.

Költ Bétsbenn, Karátson Havának (Décembernek) 3-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Hertzeg Eſzterházy Generális, tegnap előtt (Vasárnap) estve érkezett meg ide Augsburgból, három napi 's éjjeli útazása utánn.

Augsburgból Nóv. 25-dikénn: — „A' Cs. K. Armádiánál lévő Miniſzter Gr. Lehrbach, Bétsbe indúl innét hólnap: hanem a' Cancelláriája még itt marad."

Prágából írják, hogy Nóv. 22-dikénn taká-

rodott ott által az Uráli Kozák Regement, Oberster Porodin' vezérlése alatt.

A' Hadi Cancellária, Nóv. 30-dikánn, a' Bétsi német Újságbann, Mélász Vezérünknek, olly értelmű Tudósítását tette közönségessé: 1.) Hogy Coni Vára egészszenn körül van vétetve a' Miéinktől: minekutánna a' fő-quártélyt L. G. Mélász, Borgo S. Dalmazzóba; a' Sereget pedig ezen kis Város' eleibe szállította táborba. 2.) Hogy Gen. Bellegarde, (kit az első hír B. Kraynak hirdetett) ismét elébb nyomúlt Garessioig, (melly, a' Tanaro vize bal partjánn fekszik, közel Génua' széleihez, melly alkalmatossággal százöt Frantziákat fogott el, a' kik között 5 Tisztek vagynak.

„A' múltt postánn meg-írtt győzedelmek' bővebb előadásábann név szerént meg-dítsértt Tiszt-Urak közzül való, Fő-Strázsamester Mecséry Hazánkfia is."

Rastadtból Nóv. 20-dikánn estve: — „Ma, a' nagy ködbenn által-rontottak a' Frantzáki Schröcknél a' Rajnánn, 's meg-támadták a' Philippsburgi Őrizetet, melly, a' Várhoz közel fekvő falukbann kántoníroz: de Cs. K. Gen. Görger, jól meg-verte öket Brettennél."

Schafhausenből Nóv. 23-dikánn: — „Tegnap tartós ágyúzást hallottunk ide, S. Gallen felöl."

Gatsinából Nóv. 10-dikénn: — „Már meg van határozva, hogy a' jövő Hónapnak (Decemberenek) 2-dik napjánn fogunk innen el indúlni.

Már most a' Nádorispányné Ő Nagy-Hertzegsége' társaságábann útazunk, kit is, egynehány fő Aſzſzonyságok is fognak kísérni. Tsak új eſztendő' elejére érkezhetünk tehát Bétsbe. — Tegnapelőtt lett vége a' lakkdalmi múlattságoknak. Igaz, hogy tegnap is vólt még réſzünk benne, 's úgy tetſzik, hogy ez még a' leg édesebb vólt. Az Udvarnál t. i. vólt egy úgy nevezett Bal en Famille (Famíliai Tántz) melybenn meg-engedödött a' Német forgó tántzok' járása is, mellyek a' múlt fársángtól fogva meg vóltak tíltva. Le nem írhatom azt az örömet, mellyet éreztek a' Tántzos Személlyek, ezen óhajtott tántzoknak meg-engedtetésére. Az Udvar innen tsak Januárius Hónapjábann tér viſzſza Pétarsburgba. Ma indúl innen Lapukin Csá-Csáſzári Kamarás Úr, ki a' Bétsi Udvarhoz viſzi az öſzſze-eskettetésnek hírét."

Velentzéből Nóv. 20-dik napjánn: — „Majd tíz napig kelletett útaznom Bétsből ide. Az útak igen el-romlottak. Reményljük, hogy nem sokára el-kezdödik a' Pápa-válaſztás. A' Szent György Szigetébenn egy Klastrombann fog az az eránt való gyülés (Conclave) tartatni, a' hol nagy kéſzületek is tevödnek már a' végett. Cardinális Hertzeg Yorck Ő Eminentziája, nagy kegyességgel fogadott. Vólt ſzerentsém a' több ide érkezett Cardinálisoknál is meg-jelenni, kik mindöſzſze már 33-an vágynak. Ide várjuk Herzan és Ruffo Cardinálisokat; az elsőt Bétsből, a' másikat Nápolyból. Itten na-

találgatják, ki leſzſz a' Pápa? *Antonelli*, *Levizzani*, *Borgia*, *Valenti*, és *Calcognini*, igen ſzóbann forognak. De sokſzor a' leſzſz, a' kiről nem is álmodoztunk. Úgy hallatik, hogy a' F. Róma: Csáſzár, egy Rendkivülvaló Követet küld ide a' Pápa-válaſztásra. — Itten az élés és ſzállás felette drága."

Frantzia Orſzági Környülállások.

Az elöbbeni summás elöadáshoz tartozó Töldalékokat most is elöre botsátjuk: 's azutánn folytatjuk a' változások' summás elöadását:

A' Töldalékok ezek:

A' Törvényhozó Öregebbik Tanáts Üléstartáshoz fogván S. Cloudbann Nóv. 10-dik napjánn: álmélkodtak rajta némelly Tagok, kiknek ſzámá közzül vólt Savary, hogy az Iffjabbkik Tanáts semmi jelentést nem küld által ö hozzájok az erant: ha valyon öſzſze-gyülekezett e' már vagy sem; minekokáért kételkedni kezdettek a' S. Cloudba lett által-költözésnek ſzükséges vóltáról: 's egyſzersmind kívánták, hogy a' Tanáts' bátorságára ügyelö Kommiſzſzió, tegye közönségessé a' mit tud a' Tanáts ellen lett Öſzſzeesküvésekről: mert külömbenn könnyen fel lehetne azoknak ſzíne alatt forgatni a' Konstitútziót. De más Tagok, ellenkezö értelembenn vóltak, kik közzül Regnier azt jegyzette meg: hogy a' veſzedelem még nem ſzünt meg: azért is nem vólna okosság fel-fedezni minden környülállásokkal, az Öſzſzeesküdttek'

szándékát. Colundet javaslotta, hogy az öregebbik Tanáts, tudósíttsa az Ifjabbik Tanátsot 's a' Direktóriumot az eránt: hogy már az ö Tagjainak nagyobb része egygyütt ül. Ezen javaslásra rá is állott az öregebbik Tanáts. — Ekkor bé-érkezett Bonaparte az öregebbik Tanáts' szálájába, 's nagy halgatás lön. Bonaparte így kezdett beszélleni:

„Nemzet Képviselöi! Ti, nem vagytok rendszeréntvaló környülállások között; nyíltt gyomrú tüz-okádó hegyenn jártok Ti. Tegnap Pári's nagy tsendességbenn vólt. Minden fegyveres Pajtásimat öszsze-gyüjtöttem én, a' ti rendeléstek-nek végre-hajtására. Bizonyságát adtam a' Respublikához viseltetö szíves hajlandóságomnak. Nints annak buzgóbb óltalmazója mint én. Ma mindenfelöl rágalmaznak 's keserítenek engemet. Hallom körülöttem a' Cronvell és Katonai-igazgatás nevezeteket. — Ha Katonai-igazgatást akartam vólna fel-állítani: már e' részbenn régen tehettem vólna próbát. A' miólta most visszsza-érkeztem Pári'sba, sürgették a' részre hajló Felekezetek, hogy tegyem magamat fövé; de még többet mondok, hogy t. i. Barras és Moulins (Ex-Direktorok) is akartak engemet reá beszélleni, az igazgatás' folyamatbann lévö módjának fel-forgatására, és a' dolgok' kórmányozásának magamra való által-vevésére. En nem engedtem ezen sugallásoknak: mert én nem vagyok, sem egy, sem más Felekezetből, vagy Czimboraságból való. Ezen nékem tett ajánlá-

sokat, közlöttem a' Nemzet Képviselői közzül sokakkal; gondolatimat egygyesítettem az Öregek Tanáttsa' gondolatival, és az általa reám bízott Vezérséget tsak azért fogadtam el; hogy ismét le tegyem azt, mihelyest győzedelmeskedtem az ö ellenségeinn (t. i. a' Jakobínusokonn). De jelentem, hogy a' Nemzet' Képviselői, ne hasonljanak meg egymás között, egygyesíttsétek inkább a' ti böltsességteket, és a' mit végezni fog a' ti erőss-lelkűségtek: azt én hívenn végre-hajtatom. Én nem leſzek egyéb, hanem a' Respublika — — javára dolgozó kar." (A' Respublika utánn említette Bonaparte, annak ſzóbann forgó két tulajdonságait is: de a' Konstitútziót nem: azért is, midön ezen ſzavait mondotta vólna Bonaparte „a' Respublika' a' Szabadság' 's az Egyenlöség' javára" Inglet nevű Tagja az öregebbik Tanátsnak, felſzóllalt: „és a' Konstitútzióéra). A' Konstitútzióéra? — *így folytatta Bonaparte a' maga Beſzédét* — hát valyon a' mostani környülállások között fenn-tarthatja e' a' Konstitútzió a' Fr. Népet? Meg-rontottátok Ti azt, Fructidornak 18-dikánn; meg-rontottátok Floreálnak 22-dikénn; és Prairiálnak 30-dik napjánn. — Nem egyéb már az, egy haſzontalan névnél, mellyet minden pártos Felekezetek a' nyelvekenn pengetnek. — Meg-rontódtak minden jussai a' Népnek: ideje, hogy védelmezzétek Ti azt, minden meg-támadtatások ellen. Fontoljátok meg, mit kellessék tselekednetek, hogy meg-tarthas-

sátok a' ſzabadságot, mellyet ha meg nem tartotok: ſzámadással tartoztok a' maradéknak, a' ti gyermekeiteknek, 's magatoknak, és ha valaki, ellene akarja ſzegezni magát a' ti Végzéseiteknek: elö-hívom én az én derék fegyveres Pajtásimat, 's az én ſzerentsémet.

A' meg-buktatott Felekezetnek melly vérengezö ſzándéka lett légyen, ki-nyilatkoztatta Bonaparte egéſzſzenn, egy (Mayenné-böl való) Prevost nevü Törvényhozó-gyülési Tagnak, a' ki hív társ vólt Bonaparteval, Sieyessel, 's egyebekkel egygyütt, az újj változásnak végre-hajtásábann. Öſzſze-találkozván t. i. Bonaparte, az említett Prevost-tal Nóv. 10-dikénn, éjjeli tizenegy órakor, a' Törvényhozó-gyülés' bátorságára ügyelö Kommiſzſziónál, így ſzóllott hozzá: „Rettenetes napotok vólt, az igaz: de ha a' Jourdan 's Mások által ki-gondolt ſzándék, melynek végre-hajtását nem ſzégyenlették nékem ajánlani, meg nem gátolódott vólna, úgy a' Nemzet' Képviselöi, ſzörnyü gonoſzságnak lettek vólna áldozatjaivá. Úgy vólt t. i. ki-tsinálva, hogy körül vegyék a' ti Üléstek-helyét, és egyſzeribe a' Szequána (Seine) vizébe fojtsanak háromſzáz Tagjait a' Törvényhozó-gyülésnek, 's ekképpenn egyſzerre ki-írtsák azon zabolátlan hatalmaskodás' Ellenzöit, a' mellyet ök akartak fel-állítani." (Hogy Bonaparte illy nyilatkoztatást tett Prevosthoz: egéſzſz bizonyosságú történetnek állítja a' Propagateur nevü Pári'si Újság.

A' 3 Konzuloknak, úgymint: Bonaparte-nak, Sieyes-nek, és Roger-Ducosnak, a' Konzu-

li új hívatal folytatására lett meg-esküvéssek, következendő czeremóniával ment véghez. A' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts, egy úgy nevezett Státus' Hírhordóját küldött hozzájok, a' ki által maga közzé hívatta őket. Éjfél utánn egy óra volt, midőn egy Dobos, mars-verés által adott jelt a' Tanátsnak, a' Konzulok érkezéséről, kikhez, minekutánna le-ültek volna a' Prézes' aſztalánál: így ſzóllott, az Elölülő Bonaparte Luczián:

„Polgárok! A' Világonn a' leg-nagyobb Nemzet bizza reátok a' maga sorsát. Három hónap alatt el várja ítélet-tételtetek. A' belső boldogság, a' belső közönséges ſzabadság; a' Seregek' ſzükségei; a' Békesség. — — Ezek azok, a' mellyeknek meg-ſzerzését bízza reátok. Bátorság, és buzgó hívség kívántatnak, illy nyomos kötelességeknek fel-vállalására: de a' Nemzetnek, 's a' Seregeknek közönségessenn bizodalma vagyon hozzátok, 's a' Törvényhozó-gyűlés is tudja, hogy a' ti ſzívetek egyedűl a' Hazáért vér." — Annakutánna fel-olvasta a' Prézes azon Törvényt, a' melly Bonaparté-t, Siéyès-t, és Roger-Ducos-t, Konzulokká nevezte; nem külömbenn az ő eleikbe írtt Esküvés-formáját is; illy értelmű ki-fejezésekbenn: „Hívséget esküſzök, az egy és meg-oſzolhatatlan Respublikának, a' Szabadságnak, az Egyenlőségnek, 's az olly igazgatás' formájának, melly, a' Nemzet' képe' viselésénn fundáltatik." — A' Prézes' ſzavai' végződésével, mind a' 3 Konzulok így ſzól-

laltak meg ugyan azon időbenn: „Én esküſzök illy hívséget.“ — A' Prézes, ezt mondotta nékiek: „El-fogadjuk a' ti esküvésteket.“

Helyet kívántunk még itt adni a' következendő környülállásoknak, mellyeket a' Károly Fő-hertzeg' Fő-quártélyjábann ki-jövő Újság közlött: Siéyès, az alatt a' ſzín alatt, hogy Ő kommótziót (testi-mozgást) akar tsinálni magának: nyóltz napoktól fogva, lovaglást kezdett tanúlni, mellyért nem keveset tréfálkoztak vele a' Kollégái. Ezenn a' reggel is (t. i. Nóv. 9 dikénn) reggeli hét órát válaſztotta a' lovaglásra: 's egyſzer véletlen tsak el-tünt, az Öregek' Tanáttsához, 's Bonapartéhez. Éſzre-vévén Roger-Ducos a' Siéyès' el-távozását, Ő is el-illantott olly ſzín alatt, hogy majd fel-keresi Siéyès-t. Rá is akadt a' Törvényhozó öregebbik Tanáts' palotájábann, 's önként le-mondott a' Direktorságról, melly tselekedetéért, különössenn meg-ditsérte Ötet Bonaparte. Barras, Gohier, és Moulins egygyütt maradtak; 's eleget tanakodtak; de semmire se' tudták magokat meg határozni. Nagy vólt a' félelmek: de semmit se' tudtak a' meg-történtt dolgokból.

Ezenközbenn Taleyrand (Siéyès' Barátja) és Bruix, úgymint a' kik el valának küldődve a' végett, meg-jelentek a' Directóriális palotábann, 's bé-izennek Barras-nak, hogy különös beſzédjek vólna vele. Barras hozzájok ment, a' kit Ezek unſzolva kezdtek mindjárt kérni, hogy

mondjon le a' Direktorságról, mellyet ha tselekeſzik: ígérték néki, hogy bátorságbann lehet, mind Személyje, mind Vagyonja eránt. Barras nem akart a' ſzavokra hajlani. Végre, érkezik a' Szekretáriussa, kit Ő maga (Barras) küldött vólt Bonaparte-hoz. A' Szekretárius, Bonaparténak következendő értelmű válaſzſzával tért viſzſza Barras hoz: „Tsendességbenn lehet Barras (*ezek a' Bonaparte' ſzavai*), tudja Ő, hogy nem vagyok én vért-ſzomjúhozó: de a' mi történik, azonn nem tsudálkozhat Ő. Békességbenn hagytam én Fr. Orſzágot: 's most, ismét rettentő hadba elegyedve találtam. Hol vagynak azok a' ſzáz ezer derék Vitézek, a' kiket én esmértem? — Meg-hóltak a' betsület' mezejénn, mint a' Kórmányozók' ostobaságának, vagy roſzſz-hazaſiságának áldozatai. Nem lehet már tovább halaſztani a' veſzedelemnek el-távoztatását a' Fr. Respublikától. Barras, maga meg-köſzöni azt valaha nékem, hogy félbe-ſzakaſztom azt az undok folyamatját az igazgatásnak, melynek következései, el-múlhatatlanúl kéttségbe ejtenének minden jól-gondolkodókát. — Ezeknek hallására Barras is meg-határozta magábann, hogy le-tegyen a' Direktorságról, által küldvénn a' le-mondó Irást az Öregek' Tanátstsához, 's el-útazott a' maga Gros-Bois nevezetű igen úri jóſzágába, ſzáz Dragonyosoktól kísértetve, a' kiket Bonaparte rendelt melléje. — Gohier és Moulins, nem tudtak ebből semmit, azért is kettenn (a' palotájokbann) Luxemburgbann

maradtak, 's egy Regement által el akarták fogatni Bonapartét; de senkit se' találtak a' ki végbe vitte vólna ezen parantsolatjokat, mert, Siéyès' el-távozása utánn, a' Luxemburgi Strázsáknak is tsak a' hűltt helyek maradt. Illy elhagyattatásbann, le-mondott a' Direktorságról, Gohier délutánni négy órakor, a' kit egy órával azutánn Moulins is követett végtére.

A' Változás' következései' summás előadásának folytatása:

A' miólta Konzulok lakják már a' Luxemburgot: le van törölve ezen palota' homlokáról ez a' felül-írás: A' Direktórium' palotája. — Championet, meg-ſzűnt Vezére lenni az Olaſz Orſzági Fr. Seregnek. — Maſſzénáról is az a' hír, hogy nem leſzſz tovább Vezére a' Helvétziai Fr. Seregnek. — A' Hollandiai Fr. Sereg' Vezére Gen. Brune, Pári'sba várattatott. Oda hívták a' Konzulok, Lecourbe Generálist is, a' Rajnai Fr. Sereg' Vezérét. — Gen. Moreau, feleségűl veſzi egy rokonát Bonaparté-nak, 's az a' hír kereng róla: hogy egy Armádia' kórmányozása bízódik reája. — Taleyrand-Perigordot Berlinbe rendelték Követnek a' Konzulok. — A' közönséges kaſzſzára ügyelő 3 Kommiſzſzáriusok helyébe, annak Gondviselőjévé nevezödött Haller, a' ki Helvétziai ſzármazású. — A' papiros-pénzek' betse fellyebb kezdett menni. A' Pári'si Pénzzel-kereskedők, 3 millió líverrel segítették Novemb. 10-dikénn a' közönséges kaſz-

ſzát. — Belső dolgokra ügyelő Miniſzterré lett La Place, a' ki mind tudománnya, mind emberséges maga viselete által ſzép nevet ſzerzett magának. Jó embernek írják az újj Finántz Miniſztert Gaudin-t is. (Ez nem az a' Godén, a' ki Követtségi-Szekretáriusságot viselt Bétsbenn, Bernadotte mellett.) — A' Törvényhozó-gyülésnek 3 Hónapig nyugvó, de azért a' fizetést ſzedő Tagjai közzül, nevezhet ki magának külömbkülömbféle Bíztosokat a' Consuláris Commissió, a' kik, Gubernium Bíztosainak vagy Küldöttjeinek neveztetnek. Illy Bíztosokat küldött el a' Suánoknak le-tsendesítésére is. — A' Konzulok közzül egygyik, egy nap; másik, más nap; 3-dik, harmadik nap ül elöl. A' petsét, a' Közönséges-Szekretáriusnál áll. — A' ki valamit akar kérni a' Konzuloktól: tartozik a' maga kérését annak tárgyához képest, tsak annak a' Miniſzternek adni bé, a' kit illet különössenn az említett tárgy. — Az elöbbeni Directóriális Újság (a' Redaktör) igen dítséri, más Újságokkal egyetembenn az új változást. — A' Teátromokbann igen fenn forgó tárgy a' Békesség. — A' Törvényhozó-gyülési Kommiſzſziók, kaſzſzálták azt a' Törvényt, mellynek ereje ſzerént, ſzáz ezer líver erőltetett költsönnek kellett vólna bé-kerülni a' közönséges kaſzſzába; 's jobbnak találták, hogy rendes hadi-adót fizettessenek a' Lakosokkal. — A' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsbéli Kommiſzſzió el végezte Nóv. 15-dikénn, hogy titkonn tartja az

Üléseit, 's maga teſzi közönségessé azoknak folyamatját Újságok által. — Ugyan az nap elvégezte az Öregebbik Tanátsbéli Kommiſzſzió, 1.) hogy Ülés alatt, egy Tagot is ő közzüle ki nem hívathat senki, az Iffjabbik Kommiſzſzió' Tagjánn kivül. 2.) Hogy a' Kommiſzſzió eleibe bé adandó kérésekhez, egy Tag se' írjon maga réſzéről semmi jegyzéseket.

Elegyes Tudósítások.

Folytatása a' múlt postánn közlött Donaueschingeni Levélnek: Károly Fő-Hertzegnek van egy Katonai Cancelláriája, melybenn öt 's hat Tiſztek dolgoznak. Vagyon két Generál- és négy Szárny-Adjutánssa, és hat úgy nevezett Galopénnya (parantsolatjait hordó Tiſztjei). Mindennap, ha semmi Vendége nem vólna is a' Fő-Hertzegnek, még is 27 Személly leg-alább is ülne az aſztalnál: mivel Gen. Stipsitsnek, 's még egynehánynak ſzabad aſztalt adott magánál; de ritkánn vagynak 40-enn alól az aſztalánál: mivel a' nála majd mindennap meg-jelenő külömbféle Város vagy Tartománybéli Deputátusokat, vagy a' hozzá közelebb fekvő Regementekbéli Tiſzteket magához hívja ebédre. Ez előtt 1 órakor tartotta az ebédet a' Fő-Hertzeg: de a' miólta sokſzor félbe kellett azt ſzakaſztani a' Frantziák' meg-támasa miatt, most már mindég 12 órakor ülnek le. Mennyi emberből állyon a' fő-quártély, tsak abból is könnyen éſzre lehet venni; hogy több

ló van itt mindenkor ezernél, a' Fö-quártélybéli Tiſztviselökhöz tartozó. A' fő-quártély mindég két 's három órával hátrább fekſzik az Armádiánál: az Armádia' nagyobb Kaſzſzája (pénze) pedig, 6 's több órával is. A' ſzéna, abrak, liſzt, ruha, fegyver, 's a' t. magazinomok (Tár-házak) még hátrább állanak. Az ostromágyúk leg tovább vagynak: ezek t. i. most Braunaunál vagynak, Bavária és Auſztria ſzélinn."

Hollandiábann foly még eddig, ámbár éppenn nem közönséges meg-elégedésére a' Népnek, annak a' rendelésnek végre-hajtódása, melly ſzerént, minden 18 eſztendös Iffjúnak fegyvert kell fogni. — A' Hollandusok mind megvették azokat a' lovakat az Anglusoktól, a' mellyeket ezek el nem vihették magokkal. — York Hertzeg, hat hintóba való ſzép lovakat ajándékozott a' Fr. Vezérnek Brune Gen—nak.

Magyar-Orſzág.

Eſztergomból Nóv. 20-dikánn: — „Tegnap kezdödött itt Ns Eſztergom' Vármegyének közönséges Gyülése, M. Nyitra Zerdahelyi Zerdahelyi Pál Adminiſztrátor Urnak elölülése alatt: ki is a' Vármegye' Rendjeit, néhai Kárdinális Prímás Hertzeg Batthyányi József, mint Fö-Ispány eránt vaió háládatosságra, 's az Exéquiákonn lejendö meg-jelenésre buzdította. Tartattak is már ezen Exéquiák, a' Vármegye' ſzámos Rendjeinek jelenlétében; a' kiknél örök emlékezetbenn leſznek a' meg-hóltt Hertzeg Prímás-

nak mind közönséges nagy érdemei, mind különös jótéteménnyei. A' Ns Státusokat mind tegnap, mind pedig ma, pompás ebéddel megvendégelte a' fenn nevezett Mélt. Adminiſztrátor Úr, és annak Mélt. Élete-Párja, ſzületett Hunyady Anna Báró Aſzſzony, kinek Hazafiúi Erköltsét közönséges Levelekből is esméri már a' Haza, ditséretre méltó le-botsátkozását, és jótévőségét pedig tapaſztalja jó idötől fogva ezen Ns Vármegye is."

A' F. Magyar Helytartó Tanátsnál Szekretáriusi ranggal ſzolgáló Nemes Festetits Antal Urat, méltóztatott Ő Felsége, Cs. K. Kamarás-Úri méltósággal meg-tiſztelni.

* * *

Jelentés.

A' múlt fél-eſztendöbenn, késöre lehettünk kéſzenn, az Adreſzek'(az Újság borítékainak) nyomtatásával: hogy tehát a' jövő fél eſztendöre nézve el-kerülhessük az illyen nyakra-före való munkát, kérjük az Érdemes Előfizetőket: hogy ne terheltessenek jókor rendelést tenni, vagy egyenessenn az ide való Fő Posta-Hivatalhoz írni illyen titulus alatt: An die K. K. Obristhofpost-Amts-Zeitungs-Expedition. Pro Magyar Hirmondó. in Wien. Az öt forint rendes taksa mellett, neveket, Characterekt, és azon Posta-Státziókat, a' mellyekenn leg-hamarább vehetik Irá-

sunkat, méltóztassanak világossann fel-jegyezni. — Két helyről panaſz érkezett hozzánk, hogy munkánkat tsak egyſzer kapják egy hétbenn, holott mi azt minden Keddenn és Péntekenn rendes tsomókbann le-küldjük ideje koránn. Utánna járunk ſzorgalmatossann, hogy az illyen kedvetlenséget mennél hamarább meg-ſzüntessük. Ha talám más helyekenn is történtek vólna illy rendeletlenségek, mellyek, az Aeráriumnak is tetemes kárára tzéloznak: kérjük, méltóztassanak azokról, 's azoknak valóságos okairól bennünket vóltaképpenn tudósítani: hogy eleit vehessük a' hibáknak, mellyeknek az oka nem bennünk vágyon. — A' mi különös ígéreteket tettünk, azoknak telyesedését tapaſztalni fogják az Erd. Olvasók e' folyó Hónap' 13-dik napjáig. — A' kiknek nálunk tetſzik le-tenni a' Hírmondóért járandó öt forintot: le-tétethetik Kerekes Úrnál, a' kinek lakása vagyon im Burgerspital, Hof VII, Stiege XV; Nro 153.

Meg-kérettettünk, hogy a' Magyar Hírmondónak Tizenegy Szakaſzſzait, (az az, az 1-től fogva, a' 11-dikig) egéſzſzenn, a' hozzájok tartozó Rajzolatokkal egygyütt, küldenénk meg pénzért: de mivel mind el fogytak nálunk ezen első Szakaſzok, ha valaki Olvasóink közzül el akarná a' maga Szakaſzſzait adni, kérjük ne terheltessék tudtunkra adni az árrát.

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 46.

Költ Bétsbenn, Karátson Havának (Décembernek)
6-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

Károly Fő-Hertzegnek két Tudósításait tette közönségesekké a' Hadi Cancellária, a' Bétsi német Újságnak Dec. 4-dikénn költ Darabjábann:

Az egygyik Tudósítás Nóv. 19-dikénn költ Donaueschingenből, 's ezeket foglalja magábann: hogy t. i. az ellenség, egy egéſzſz Divíziót kapván segíttségűl a' Luxemburgi földről; meg-támadta Nóv. 16-dikánn 3 Tsapatokkal Lotharin-

giai Hertzeg Károly r. M. L. tanyáját Bruchsálnál; 's ugyan azon idöbenn, 4 Tsapatokkal, Hertzeg Hohenlohe, és B. Szentkereſzti Generálisok' fekvéseit, Sinzheimnál és Löwenfeldnél. A' sokkal nagyobb ſzámú ellenségnek is hoſzſzas ideig bátrann ellent-állottak Vitézeink: végre mindazáltal kénteleníttettek el-vonni magokat, melly hátrább vonúlás, mivelhogy tusakodva 's a' leg jobb renddel ment véghez: ugyan azért nem is kerűlt igen nagy veſzteségbe. Hertzeg Lothringen, az Enz vizénél állapodott meg, 's az Elölvígyázói Pforzheimhoz és Knittlingenhez állítódtak ki a' Vezérjek Gen. Görger által; H. Hohenlohe, Fürfeldnél telepedett meg; B. Szentkereſzti, Offenaunál; 's Palatinátusi Oberster Wrede, Helmstaedtnél. — Minthogy az ellenségnek ezen elönyomúlása által ismét bé-kerítödött Philippsburg Vára: ez okból ſzükségesnek találta Károly Fö-Hertzeg, hogy F. M. L. Gróf Sztáray-t, egy Korpussal, Philippsburg vídékére indíttsa.

A' másik Tudósítása Károly Fő-Hertzegnek, Nóv. 22-dikénn költ, melybenn írja: hogy az ellenség, Alt-Breysachból ki tsapott egynehány ízbenn, rablás végett; de Gróf Gyulay Generálisunk' Elölvígyázói által ſzámossann fogattattak el közzüle.

Pedemontziumnak Borgo S. Dalmazzo nevű Városotskájából, Lovasság-Generálissa Mélász, Nóv. 22-dikénn indította a' maga leg-újjabb Tudósítását, mellyet hasonlóképpenn ki-hirdetett

a' Bétsi német Újságnak említett napi Darabja. Ezen Tudósítás szerént:

„Nóv. 19-dikétől fogva 22-dikig, nem történt semmi nevezetes viadal; hanem tsupánn a' két Fél' Elölvígyázói tsatáztak olykor olykor egymással."

„Mintegy 12 ezer főből álló Frantzia Seregosztály, öszsze-sereglett volt Ormeánál (a' Tanaro vize' bal partjánn, közel Génua' széleihez): de minekutánna a' Lovassai, által takarodtak volna onnét a' Génuai földre: el-hagyták a' gyalogok is Ormeát; 's Gróf Bellegarde el-foglalta azt, és az Elölvígyázóit Ponte di Nave-ig, 's Montariolóig küldözte."

„Gen. Sommariva, (kiről írtuk volt, hogy már az Argentiere-től, a' Fr. földre küldözött bé Cs. K. vi'sgálódó Vitézeket, Erdödy Huszár Obertslieut. Ettigshausen Úr' vezérlése alatt) attól fogva, Dél és Észak felé is küldött el a' kórmányozása alatt lévő népből bizonyos Szakaszokat, az úgy nevezett Szent Anna és Vraita' völgyeibe. A' melly Szakasz a' Sz. Anna völgyébe küldödött, Isolánál, (melly már a' Fr. Respublikának Departement des Alpes maritimes nevű Osztállyábann esik), ellenségre talált, 's el verte azt Isolából; a' más Szakasz pedig, melly a' Wraita völgyibe indult, nem talált ellenségre, ámbár Chateau-Dauphin-ig 's Chenale-ig ment), Viso nevű hegy alljáig, a' hol ered a' Po (Pádus) folyó vize, 's a' hol határozódik a' Fr. Respublikának Departement des Hautes Alpes nevezetű Osztállya.)"

„Szúzánál (Turin erányábann Napnyúgot felé), egy ellenséges Sereg-ſzakaſz állott. Ezt, a' 7-dik Magyar Lovas Reg—béli Meskó Fő-Strázsamester meg-támadta Nóv. 19-dikénn, 's viſzſza-nyomta elöbbi tanyájába Szúza megé."

„Gen. Gróf Klenau, ki a' Génuai földnek napkeleti réſeibenn tartózkodik, Nóv. 16-dikánn el-verte a' Fr—ákat Torrigliából és Scafterából, melly alkalmatossággal 207 embereket fogott el közzülök, kik között hét Tiſztek vagynak."

Ekhárd Fő-Strázsamester, ki a' Karaitzai Regementjéből ment vólt Feldmarsal Szuvarovhoz Szárny-Adjutánsnak, 's vele vólt az egéſzſz nyáronn, a' napokbann ide érkezett Augsburgból Feldm. Szuvarovtól, a' kinél, Weinrotter Cs. Kir. Oberstlieutenánt Generál-Adjutáns maradt még, a' további rendelésig. Nóv. 28-dik napjánn még Augsburgbann vólt Feldm. Szuvarov, a' hol ki-nyomtattatta az Újságokbann, Római Csáſzár Ő Felségének hozzája intézett azon Levelét, mellyet a' Therézia Vitézi Rendjének nagy kereſztjével vitt hozzá Hertzeg Eſzterházy Generális. Hogy a' közép rangú kereſzt, mellyet hasonlóképpenn H. Eſzterházy vitt Feldm. Szuvarovhoz, Oroſz Gen. Hertzeg Pancration ſzámára való, nyilvánn ki van téve a' Csáſz. Levélbenn; hanem hat kis kereſzteknek az Oroſz érdemes Tiſztek között való ki-oſztása, magára bízatódott Feldm. Szuvarovra, hogy a' kiket maga ítél leg-érdemesebbeknek: azoknak adja az említett kis kereſzteket.

Constantin Orosz Nagy-Hertzeg, Augsburgból Coburg felé vette útját, látogatására kívánván ott lenni a' Felesége' Szüléinek.

Öt napokkal ez előtt indúlt ki innen egy Osztály (két Svadron) Lovasság, az itt fekvő Mélász Reg-jéből, 's útját Lincznek vette (Felső-Ausztriába), a' hol Braunaunál bé-érkezik fele az Orosz Armádiának, mellyet tisztelet kedvéért kísérni fog Brünn-ig, vagy tovább is, említett Lovasságunk.

A' Fels. Orosz Császár, Feldmarsal Szuvarovot Generálissimussá nevezte, a' ki ezen rangja szerént, minden más Orosz Armádiáknak 's Vezéreknek parantsol.

A' melly drágaságokat adtak az Orosz Császári Felségek, Alexándra Nagy Hertzeg-Asszony kedves Leányoknak, férjhez menetele' alkalmatosságával, azoknak laistromát, mintegy húsz árkusból álló Könyvbenn olvastuk. Álmélkodást okoz annak tsak olvasása is, még a' leg-gazdagabb Méltóságokbann is. A' drágaságok, következendő Tzikkelyekre vagynak a' Laistromos Könyvbenn fel-osztva, úgymint: Szent edények, mellyek t. i. az Orosz-Oltárra tartoznak. — Brilliántok 's mindenféle nagy betsű kövekből, 's gyöngyökből temérdek sok ékességek. — Asztali-edények, aranyból, ezüstből, portzelánból; mellyekhez járúlnak, a' flöstökhöz 's ozsonnához, 's haj-fűsüléshez, mosáshoz, és öltözéshez (Toilette-hez) tartozó drága kéfzületek is. — Arany, ezüst, se-

lyem 's a' t. matériájú köntösök, a' bé-vett Európai, Magyar, Oroſz, 's Moldva íz, vagy módi ſzerént. — Agyi drága kéſzületek. — Fejér ruhák, a' Menyaſzſzony 's Vőlegény ſzámára, a' leg nagyobb betsű gyóltsból, battiſztból, 's Német Alföldi tsipkékből és retzékből. — Házi-eſzközök, úgymint: drága vendég falak (Spallier) tükrök, aſztalok, almáriomok, 's a' t. — Konyhabéli eſzközök, úgymint, mesterséges kementzék 's a' t.

(*A' többit máſzſzor.*)

Hadi Környülállások.

(Külföldi Ujságok ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Odenwaldbann, a' fel-fegyverkezett Lakosok, Moguntziai Katonaságtól segíttetvén, jól meg-verték a' Frantziákat, Nóv. 25-dikénn.

A' Bambergi Püspök, Károly Fő-Hertzegnek meg-újjított unſzolására, Tartománnyának minden réſzeibenn nagy kéſzületeket tétet a' fegyvertfogható Lakosoknak fel-ſegyverkeztetésére nézve.

A' Moguntziai Jakobínusok, nem láttatnak egéſzſz bizodalommal lenni az ottani dolgok folyamatjának frantzia lábonn való maradhatása eránt: azért is, újra Pári'sba ment, egy Eickenmayer nevezetű esmeretes Jakobínus, hogy sürgesse a' Moguntziai Oſztálynak a' Fr. Respublikával való egygyesíttetését; jóllehet hasonló járatbann, Meermann nevezetű Jakobínus is vólt

már Pári'sbann, és üress válaſzſzal tért onnét viſzſza.

2.) Helvétziaiak.

Bernából Nóv. 21-dikénn: — „A' Sz. Gothárd hegye mellett, Hospital nevezetü Helységbenn, pestises nyavalya kezdi mutatni magát, melybenn már 13 Személlyek hóltak meg, 's húſzann kínlódtak, midön az utólsó Tudósításokat meg indíttták onnét."

„Itt, öt ezer Frantziák vagynak Mainoni Generáiis' kórmányozása alatt."

3. Hollandiaiak.

Lejdából Nóv. 21-dikénn: — „A' Batáviai Respublika' Kórmányſzéke, Fr. Gen. Brune-nek olly értelmü Tudósítását közlötte tegnapelőtt a' Nemzeti-Gyüléssel; hogy már a' Batáviai földröl egéſzſzenn el-takarodtak az Anglusok és Oroſzok."

4. Nagy-Britanniaiak.

A' Frantzia-Orſzági Királyt-kívánó Lakosokról tudósításokat vett a' Londoni Miniſztériom, hogy elegendő ſzámmal vólnának ugyan Azok, hanem tsak az a' bajok, hogy hadi meg kívántató dolgok nélkül ſzükölködnek, minekokáért a' mint közönségessenn foly a' híre, négy hajókat Fr. Orſzág' partjai félé küldött el mostanság, mindenféle ſzükséges hadi kéſzületekkel meg-rakva. Kéſz pénzül, tíz ezer font sterlin-

get vittek ezen hajók, mellyeknek nevek: Laodicca, Severn, Anson és Piguly.

Hat ezerre megy azon Hollandus Hajós-legényeknek, 's Katonáknak ſzáma, kik a' néhai Helytartóhoz az Araúziói Hertzeghez viseltető hívségekből oda hagyták közelebb, az Anglusok' meg-ſzállása' alkalmatosságával, Hollandiát, 's által-költöztek Angliába. Wight Szigete mutatódott ki nékiek, a' melybe öſzſze-gyülekezzenek, az Araúziói Hertzegség' Örökösének kormányozása alá.

A' Hollandiai Fr. Vezérrel Brune Gen—al kötött alkuja York Hertzegnek, azt tartja a' többek között: hogy az Angliai fogságbann lévő Frantziák közzül nyóltz ezerenn ſzabadonn viſzſza-botsátódjanak Fr. Orſzágba, a' Fr. Kormányozóknak önnön válaſztása ſzerént. A' ki-válaſztás végett, meg is jelent vala már az újjabb Tudósítások ſzerént, egy Niou nevű Fr. Biztos Londonbann, a' ki főképpenn azokat a' Hajós-legényeket ſzemeli ki, a' kik 1794-dik eſztendő' Júniussának elsö napjánn jutottak Angliai fogságba, a' Néhai Howe Admirális által el-nyertt hat frantzia líneai hajókonn.

A' Napkeleti-Indiába Kereskedő-Társaság, úgy tartja az Abukíri győzedelmét Nelson Admirálisnak, mint valóságos fundamentomát a' Napkeleti-Indiabéli haſznos diadalomnak, t. i. a' Néhai Tippo-Saib Orſzága' (Mysore) el-nyerettetésének: minekokáért az ezen Orſzóg' Fö-Városábann Seringapatnámbann kapott temérdek kintsből, tíz ezer font sterlinget rendelt nékie ajándé-

dékúl. Ez a' jutalom is utánnok illik azoknak, mellyekkel már az Adm. Nelson' érdemeit különössenn meg-jutalmaztatták: az Angliai Király; a' Török Csáſzár; a' Nápolyi Felség; 's a' Szárdíniai Király; a' ki nevezetessenn, Királyi Hertzegi ranggal tiſztelte meg Nelson Admirálist.

Londonból Nóv. 14-dikénn, — „Tizennégy napoktól fogva, igen sok kereskedö hajók indúltak ki Anglia' rév-partjaitól, a' Világnak minden réſzeibe, Angliai portékákkal gazdágonn meg terheltetve."

„A' Hollandiai földröl viſzſza-takarodó Katonáink ábrázatjánn meg-tetſzik, hogy sokat ſzenvedtek a' ſzélveſzes tengerenn. (Veſztek is el közzülök, Hollandia' partjainál, a' mint a' Hollandiai Tudósítások bizonyítják.)"

5. Spanyol-Orſzágiak.

A' tartós hadfolytatásnak rontó következései között leg-érezhetöbb ezen Orſzágbann, a' tsengö pénznek meg-ſzúkülése — egy olly Orſzágbann — melybe, portéka gyanánt hordódik a' parázs arany és ezüst, nagy rúdakbann, Amérikából.

Hogy az Orſzág' ki-ürültt kaſzſzájánn foganatossann segíthessenn a' Király: ingyen való ajándékot kívánt az Egyházi Rendtöl, melly ajándéknak meg-határozása végett, öſzſze is gyülekeztek vólt az említett Rend' Deputátusai Mádritba, és már ſzinte végezték vólna is Üléseiket: midön egyſzerre parantsolatot kaptak a' Királytól Oct. 23-dikánn, hogy térjenek viſzſza

a' magok Megyéikbe, olly Kir. kívánság mellett: hogy az Európai Spanyol Papság, tartozzék nyóltzadfél milliót; az Amérikai Spanyol Papság pedig, nyóltz milliót bé-adni a' közönséges kaſſzába, minden feltétel nélkül.

A' Frantzia Respublikának környülállási.

Ezen még nem régi Respublika' sokſzori változásai (Revolútziói) alkalmatosságával, ſzokás vólt még eddig mindenkor, hogy a' Teátromokbann, a' meg-bukott Felekezetet, nevettség és tsúfság' tárgyaivá igyekeztek még inkább tenni a' Játſzó-Személlyek; a' hatalmas Felekezetnek pedig rútúl tsapokárkodtak. A' mostani Konzulok alatt is kezdte magát újra nyilatkoztatni ez a' keserítő és háborúság-ſzerző ſzokás: de ők azt mindjárt első kezdetébenn meg-fojtották.

Azombann tsak ugyan el küldik ſzem elől ők is, a' meg-bukott Felekezetnek azon Tagjait, a' kiktől félni kellene nékiek. Harmintzhét illyetén veſzedelmes Személlyek, kik között vagynak ollyanok is, a' kik Tagjai valának a' Törvényhozó-gyűlésnek, Déli-Amérikának éppen abba a' Guyanne (Guiana) nevezetű vídékébe küldődnek, a' hová küldődtek vala Barthelémy és Pichegru is, ſzerentsétlen Társaikkal egygyütt. Hufzonkét más gyanús söt bűnös Személlyek, nem küldődnek ugyan el Európából; hanem rabságbann fognak tartatni ugyan tsak, a' de la Charente-Inférieure nevezetű Oſztálynak egy oly Hely-

ségébenn, mellyet, a' Belsö-bátorságra-ügyelö Miniſzter fog meg-határozni: minekokáért ezeknek, a' nevezett Oſztálynak Rochelle (Rupella) nevü Városábann kell meg-jelenni (mely erőss Város; Pári'stól 103 óránuyira esik Dél és Napnyúgot között) 's onnét fognak el-vitetödni a' Policzáj-Miniſzter által meg-határozandó helyre.

Ezeknek neveik: Briot; Antonelle; Lachevardière; Poulain-Grandpré; Grandmaison; Talot; Quirot; Daubermesnil; Frison; Declercq; Jourdan (de la Haute-Vienne); Lesage-Senault; Prudhon; Groscassand-Dorimond; Guesdon; Julien (de Toulouse); Santhonax; Tilly (a' kinek neve fenn forgó vólt akkor, midön Génuábann, Frantzia Követtség Helytartója vala) Stevenotte; Gastaing; Bouvier; és Delbrel.

A' kik Amérikába küldödnek: azok Rochefort (Rupifortium) Városábann tartoznak megjelenni, (melly tenger-melljéki Város, 102 óránnyira esik Pári'stól, Dél és Napnyúgot között) 's onnét ſzállítódnak el Amérikába.

Ezeknek neveik: Destrem (Ex-Deputátus az az, Tagja vólt közelebb a' Törvényhozógyülésnek); Arena (Ex-Deputátus, a' ki agyonn akarta ſzúrni Bonapartét, Nóv. 10-dikénn, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts' Ülésében); Marquezi; (Ex-Deputátus); Truc, (Ex-Deputátus); Felix Lepelletier; Charles Hesse (a' ki a' Haſzſziai Landgráfi Házból vette ſzármazását); Scipion du Roure; Gagny; Massard; Fournier; Giraud; Fiquet; Basch; Boyer; Vanhek; Michel; Jorry, (a' ki egynehány Hónapoktól fogva Generális-

Adjutánsságot visel egy Fr. Ármádiánál); Brutus Maignet, (a' ki, Kapitány fövel küldödött vólt el az előbbi Direktóriumtól, éppen Guiánába, 's már útbann is vagyon); Marchand; Gabriel, (a' ki éppenn indúló félbenn vólt már Guiána felé, de koránt sem mint számkivettetett Rab, hanem mint olly rangú Tisztviselő, kit, az előbbeni Direktórium, Victor Huguessel egygyütt Polgári Biztosnak küldött Guiánába); Mamin, (ez az a' gonosz vérszopó, ki a' néhai szerentsétlen Lamballe Hertzegnének még meleg testéből ki-szakasztotta a' szívét, 's egy vólt az úgy nevezett Septembriseurök közzül, a' kik 1792-dik esztendő' Septemberének 2-dik napjánn, irtóztató öldökléseket vittek véghez, nem tsak Pári'sbann, hanem egész Fr. Országbann, minden Törvény-szolgáltatás nélkül, az ollyan Személlyekenn, a' kikre haragudtak ök. Midön most el-fogatódott ez a' Mamin: olly agyarkodással védelmezte magát, a' Pári'si Tudósítások' ki-fejezése szerént, mint egy dühös tigris) J. Sabathier; Clémence; Marné; Jourdeuil; Metge; Mourgoing; Corchant; Meignant (de Marseille); Henriot; Lebois; Soulavie; Dubreuil; Didier; Lambert; Daubigny; 's Xavier Audouin.

Ezen előadott nevek közzül a' négy elsö mellé, ezt a' ragasztékot: Ex-Député, magok a' Konzulok tettek Nóv. 17-dikénn hozott Végzésekbenn, melynek kezdö szavai ezek:

„Pári'sbann, a' Fr. Respublika' 8-dik esztendejebéli Brumaire Hónapnak 26-dikánn. A' Respublika Konzulai, akarván telyesíteni a' fo-

lyó Hónap' 19-dik napjánn (Nóv. 10-dikénn) hozott Törvénynek 3-dik Tzikkelyét, melly ö nékiek különössenn kötelességjekké teſzi a' belső tsendességnek helyre-állítását: végzik. *Itt következnek a' Tzikkelyek*:

Az Amérikába ſzámkivettetendö Tagok' ſzententziája, gyengénn van ki-fejezve, tsak egy sorbann, melynek értelme ez: „hogy ki fognak menni a' Fr. Respublikának Európai földjéröl."

Páris'ból Nóv. 22-dikénn: — „A' Konzulok, különössenn tudósitották a' külföldi Miniſztereket az eránt, hogy ök, nem nevezik magokat Consulátusnak; hanem: a' Respublika' Konzulainak; akarván ez által jelenteni, hogy a' Konzulság' nevezet alatt értetödik, tsak a' méltósága mindenik Konzulnak; nem pedig, az a' hatalom, mellyet formál a' három Konzulok' egygyessége."

„A' melly nap, Elölülö valamelyik a' Konzulok közzül: 24 órákig ki nem megy az nap a' Directóriális palotából."

„A' Konzulok, kéntelenségböl tselekedték, hogy 37 nevezetes Személlyeket Amérikai ſzámkivetésbe küldenek, 22-öt pedig a' frantzia földönn záratnak el: minthogy látták, hogy azok vlſzſza-akarnak élni, a' nékiek engedett ſzabadsággal."

„Bonaparte Lucziánról az a' közönséges hír, hogy Madritba megy Követnek."

A' Törvényhozó-gyülésböl ki-zártt Tagok közzül egynehányann adták ki nyomtatásbann irásaikat, mellyekbenn láttatnak már meg-esmér-

ni, az új Revolútziónak ſzükséges vóltát. Illyenek p. o. Savary; Joubert (de l'Hérault); Bergasse-Laziroulle: Doche-Delille; Porte 's a' t.

A' Törvényhozó-gyülésnek nyúgvó Tagjai közzül, (a' kik t. i. nintsenek bennek a' két Tanáts által ki-ſzemeltt 25 Tagos Kommiſzſziókbann) tizenöt Kommiſzſzáriusokat neveztek ki a' Konzulok, kiket a' Respublikának külömbkülömbféle Oſztállyaiba küldenek el, de olly ſzemességgel, hogy egy sem küldődik abba az Oſztályba, a' melyből való. Ezen Kommiſzſzáriusok' hatalma azombann, igen keskeny határok közzé vagyon ſzoríttatva; 's többnyire tsak abbann határozódik: hogy figyelmezzenek a' közgondolkodás' módjára; tudósíttsák a' Direktóriumot, az általok éſzre-vejendő akadályokról; és hogy a' helybéli Elöljárókkal egygyet-értve, tehetnek olly rendeléseket, a' mellyek haladékot nem ſzenvednek. Meg is változtathatják az ollyan Tiſztviselöket, a' kiket nem látnak alkalmatos eſzközöknek, a' Konzulok' ſzándékának végre-hajtására; tsak hogy e' réſzbenn tartoznak tudósítani a' Belső dolgokra ügyelő Miniſztert. Ezen Kommiſzſzáriusok közzül meg is vagynak már nevezve némellyek, a' Pári'si új Tudósításokbann, mellyek ſzerént: Jard-Panvilliers, Lyonba megy; Curée, Marseille-be; Delcroix, az Éſzaki Oſztályokba, Lecointe-Puyravaux, Tours (Turones vagy Caesarodunum) Városa' vidékére; Mallarmé Nancy-ba.

A' Suánokat vátig igyekeznének le-tsillapítani a' Konzulok. Majd meg-válik, mire me-

hetnek. Némelly Tudósítások most is azt írják felőlök, hogy mind inkább inkább terjednek: mások ellenbenn, hogy egynehány Vezérjeik le tették vólna a' fegyvert. Ezen Vezérek közzül név szerént említődnek: Scepeaux, Dantichamp, Sapineau, Turpin, és a' Felesége.

A' Magyar Országi Írók, 50-nél jóval többenn vagynak.

Irá Sándor István.

Schwartner és Engel Uraknak Magyar Országról németül írott minapi Könyveik, nem szükölködnek dítséretem nélkül, mert, a' mint tudva van, kül és bel földönn a' betsek meg-esmértetett; de abbann velek meg nem egygyezhetek, midön azt hirdetik, hogy valamennyi született Magyar Országi Íróink, 50-nél többenn nintsenek, ha bár a' Vakarék Íróinkat is egyszersmind számba veszszük. Ez, ha igaz vólna, bizony az egészsz Országnak szégyenére válnék. Az említett Tudós Urak igen meg-tsalatkoztak, midön ezt el hitették magokkal. Hogy ezen vítatást, nem igaznak meg-mutathassam, nintsen egyébre szükségem, hanem tsak hogy azon élő Íróinkat elő számláljam, kik magyarúl írtak. A' Deák Íróink közzül, tsak egynehányat fogok említeni, az egyéb nyelvű Íróink közzül pedig egygyet sem. Azon Írók, kiket elő-hozni, vagy el-felejtettem, vagy pedig, mivel tudtomonn kivül vannak, nem is említhettem, botsássanak meg, mert leg-kissebb okom sem vólt,

hogy meg-fofzfzam öket érdemektöl. Ha pedig valaki azt mondaná, hogy két eſztendötöl fogva meg ſzaparodott az Iróink ſzáma, annak azt felelném, hogy valamint egynehány újjal megsokasodott, úgy viſzont némelly réginek ki-halásával meg-kevesedett. Lehet azonbann, hogy talám azon Irók közzül is, a' kiket említendek, egy kettő, még a' ſzóbann forgó két Könyv meg jelenése előtt ki-múlt e' Világból, de ki tehet rola, hogy nints értésünkre a' tudós Hazafiaknak állapotjok. — Még ezen meg-eshető hiba mellett is háromſzorta nagyobb az Iróink ſzámok, hogy sem az említett Urak hirdették. 'S ha az élő Iróinknak, az az: kik Magyar Orſzágbann ſzülettek, 's Magyar, Deák, és egyéb nyelvekenn valamit írtak, az ő feles ſzámokat adhattam vólna elő, úgy bizonyos vagyok benne, hogy leg alább is hatſzorta nagyobb lett vólna ſzámok. Eleinten olly ſzándékkal valék, hogy az Iróknak munkáikat is fogom egyſzersmind említeni, de mivel ez sokra terjedett vólna, 's azon kivül is fel-tettem magambann, hogy a' magyarúl írott 's ki-adott Könyveket rövid idő múlva, a' ki-jövéseknek ideje ſzerént, a' Magyar Könyvház nevü munkámbann, egyről egyre akarom emlegetni, ez okból azt mostan ſzükségtelennek tartom.

(Némelly Jegyzések, mellyek, ezen Elő-adáshoz tartoznak, és a' benne meg-ígértt nevek, ezentúl fognak Hírmondónkbann közlödni.)

A'
TSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 48.

Költ Bétsbenn, Karátson Havának (Décemberének) 13-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

A' Pedemontziumi erőss Várak közzül tsupánn Cuneo (Coni) vólt még a' Frantziák' kezében: de reménység lehet már ezen nagy Erősségnek el-nyeréséhez is, mint ki-tetszik a' mindjárt következendő Tudósításából Mélász Vezérünknek, mellyet a' Hadi Cancellária, Dec. 11-dikénn tett közönségessé, a' Bétsi német Újságbann. — Coni Városa, magas kősziklánn fekszik, a' Stura és Gesso vagy Geez vizeinek össze-szakadá-

sánál. Maga a' Város is meg van erősítve, 's még azon kivül erős Citadellája (kis Vára) is vagyon. 1694-dik és 1744-dik esztendőkbenn, ostromlották vólt ezen Felleg-várat a' Frantziák: de meg nem vehették.

(A' Miéink meg-kapták már Conit, Kapitulátzióval; 's ma estvére a' Hadi Cancellária is közönségessé fogja tenni ezen örvendetes Jelentést, egy különös hadi Tudósításbann, melyben az is ki lesz hirdetve: hogy Gróf Sztáray, meg-verte a' Fr—ákat, Philippsburg' 's Mannheim' tájján.)

Mélász Vezérünk' Tudósítása ez: „Minekutánna Coni-t úgy bé-kerítette vitéz népünk, hogy annak ostromlásához bátorságossann hozzá lehetett kezdeni: Nóv. 26-dik éjtszakájánn, a' már előre ki-jelelt helyekenn, öt ezer Személlyekből álló Munkások kezdtek belé az ostrom-árok ásásába, mind a' Stura és Gessó vizei között, mind pedig a' Stura bal partjánn."

„Meg-sejtvén ezt a' Coni-béli Frantziák, minthogy az ostrom-ároknak ásása, közel kezdődött a' Vár' külsö árkához: leg-ottann ágyúzni és puskázni kezdtek a' Miéink felé, de azért Ezek egésznsz éjtszaka dolgoztak olly foganattal, hogy már más nap reggel nem löhetett feléjek az ellenség, azon töltés miatt, mellyet a' Vár felöl való partjára halmozták az ostrom-ároknak."

„Agyúzott mindazáltal Nóv. 27-dik napjánn is, mind a' két szárnyok felé Munkássainknak. Ez nap és az az előtt való éjtszaka, 8

embereink maradtak halva, és hufzonkettenn estek sebbe, kik közzül egy Kapitány Hermann, a' Gyulay Reg—éből."

„Még Sept. 26-dik napja előtt, el-rekefztettek vala már a' Miéink Conitól egy víz-árkot, 's más felé vitték belőle a' vizet, a' melly, 15 malmot hajtott vólt. Illy érezhető kárt hogy el háríthassonn magától 's a' Várostól a' Fr. Őrizet: sok Munkásokat küldött ki fegyveres óltalom alatt Nóv. 25-dikénn, a' kik homokkal töltött sok zsákokat vettek magokhoz, hogy az új víz-árkot el-rekefzfzék, 's a' mi gátunkat el rontván, vifzont helyre-állítsák a' malmokathajtó víz-árkot. Ezen fzándékjokat, végre is hajtották réfzfzerént: de a' Miéink, még azon éjjel el-rontották az ellenség' gátját, 's a' Conibá fzolgáló víz-árkot újra el-töltötték fasinákkal (öfzfze-kötözött gajj-nyalábokkal) és homokkal töltött zsákokkal."

„Nóv. 27-dik éjtfzakájánn vifzont sikeressenn folyt a' munka, mind a' fő ostrom-árroknak bővítésébenn, mind a' fiok-árkoknak fzélesítésébenn, 's méjjebbekre való ásásábann is. A' vefzteségünk egy hólttból, és hat sebesekből állott."

„Már Nóv. 29-dik éjtfzakájánn, nem tsak ez a' munka folytátódott hafzonnal, hanem ágyúzó-tanyák is kezdtek kéfzítődni a' Stúra vizének bal és jobb partjáinn. A' jobb partonn 18; a' balonn pedig 13 ágyúk fzámára kéfzült a' Battéria. A' vefzteségünk, 1 hólttból, és 6 sebessekből állott."

„Hogy az ostrom-munka, annál nagyobb bátorsággal folyhasson; Gen. Sommariva a' Stúra és Vraita völgyeibenn tartandó vi'sgálódások eránt vett parantsolatot, a' mellyeknél fogva, mindenkor bizonyost lehessen tudni az ellenségnek napnyúgot és dél felöl való mozgásairól. Az e' végre el küldözött Sereg-ſzakaſzok közzül egy, a' Schmelzer könnyü Batalionjabéli (Szabad-seregebéli) Hadnagy Vazzeti-nek kórmányozása alatt, bé-rontott Chianalenn által, a' Fr. földre, ('s nevezetessen, a' Saluzzói földdel határos Fr.' Oſztályba, melynek neve: Departement des Hautes Alpes, Felsö Alpesi Oſztály) 's el fogta két helyenn is a' Fr. Örállókat, kik egy Tiſztből két Altiſztekbol, 's 30 Köz-emberekből állanak. Tovább is akart még menni Hadnagy Vazzeti: de a' Lakosok jelt adtak lárma-lövések által egymásnak, 's mindjárt ſzáznál több fegyveres Paraſztok sereglettek öſzſze, 's a' hegyet el-foglalták: de meg-biztattatván az eránt Hadnagy Vazzeti által, hogy a' Cs. K. Katonaságnak nem ſzándéka, rabolni: tsendesenn viselték magokat."

A' múltt postánn közlött Donaueschingeni Levél' végezete:

„Mutatják is ſzeretetjeket Ö Királyi Fő-Hertzegségéhez (Károlyhoz) mind a' Tiſzti Chorus, mind a' Közkatonák, és a' Lakosok, a' kikkel nagy kegyességgel 's kíméléssel ſzokott bánni. — Útközet' idejénn, 's egyébkor is majd minden-

kor lovagol Ő Fő-Hertzegsége, közönségesenn sebes vágtatva. Ütközet utánn, némelykor kotsinn ſzokta el járni azt a' vídéket, a' hol vólt a' verekedés. Midőn Jún. 4-dikénn, Zürch-nél (Tigúrumnál) el-verte a' Frantzia Armádiát erőss sántzaiból, éjfélutánni két órakor ült paripájára, 's arról tsak éjfélelőtti tizenegy órakor ſzállott le: sem nem evett sem nem ivott az Armádiájával egygyütt: mivel egéſzſz setét estig tartott a' verekedés. Tíz órakor estve hallottuk a' Frantziák' utólsó lövését. — Ha az ütközet utánn, a' fő-quártélyjába akar Ő Fő-Hertzegsége menni, sokſzor két három óráig is kell még lovagolni, míg oda ér, 's mikor haza értünk, nem tudjuk, nyúgodjunk e' elébb, vagy igyunk 's együnk? A' fő-quártélybann, közönségesenn Gránátérosok ſzoktak strázsát állani. Az itt lakó Hertzeg Fürstenberg, Donaueschingennek Birtokossa, ki a' Bétsbenn lakó Landgráf Fürstenberg' Leányát vette feleségül, gyakorta magához kéri Ő Fő-Hertzegségét ebédre, 's gazdagonn meg is vendégeli. Itt közönségesenn Magyar borral élünk: mivel Nemes Felner Úr (Győrifi) temérdek sok mindenféle borokat hordat az Armádia' ſzámára, Güntzburgig, melly a' Duna' jobb partjánn fekſzik Ulma (Ulm) Városánn alól, hajókonn, 's onnan pedig ſzekerekenn viteti tovább Sváb Orſzágba. A' napokbann meg-támadták a' Kotsissát az Urál hegye' vídékénn termett Legények; mind a' Tokai antalagokat, mind a' rakott ládákat egy erdőbe

vitték. A' ládákat, minekutánna ki-motózták, ott hagyták, a' Tokaji borokat pedig el-vitték. — Kereskednek ide többenn is Magyar Orſzágból, borokkal, 's egyéb itallal és eledellel, 's azt mondom, hogy igen nagy haſzonnal: mivel itten nem csak a' Katonaság, hanem az egéſzſz Sváb Kerület, Magyar borral él. A' ſzembe-tünö haſzonn, több Hazafiakat is fel-indíthatna Magyar Orſzágban, az ide való kereskedésre: mivel úgy is nem csak minden embernek ſzabad ide italt, eledelt, dohányt, 's egyéb efféléket hordani, mellyekre a' Katonáknak ſzüksége vagyon; hanem még fel is ſzabadítja Ö Felsége az illyen Szállítókat, minden vám fizetéstöl. Még több pénz mehetne tehát e' ſzerént innen a' Magyar Hazába."

Csak harmad napja, hogy ide érkezett a' már Pétersburgból régen el-indúlt Lapukin Oroſz Csáſzári Kamarás, minekutánna 25 napot és éjjelt töltött vólna az útazásbann, az útaknak felette roſzſz vólta miatt.

Egy Gatsinai Levélböl, melly Nóv. 22-dik napjánn költ, azt olvassuk: hogy már akkor F. Pál Csáſzár ki-nevezte vólt a' Dámákat 's Gavallérokat, a' kik által kedves Leányát Alexándra Nagy-Hertzeg-aſzſzonyt, Birodalmainak ſzéléig kísérteti. A' föbb Aſzſzonyságok ſzáma 14-re ment, 's még többre a' Komornáké, Szoba-leányoké, 's a' t. Rendelt ki a' Csáſzár három Kamarás Urakat is, Kísérökül, kik közzül egy, Fö-Udvar-Mester' képébenn, Therespolnál

által ajánlják a' Nagy-Hertzegaſzſzonyt, a' már ott vatakozandó Gróf Szapáry Fő-Udvar-Mesternek 's Gróf Cziráki és Gróf Sándor Udvari Kamarásoknak kíſérésébe. Ezen két nevezett Kamarás Grófokkal mentek a' Feleségeik is, kik Udvari vagy Palotás Dámái Nádor-Ispányné Ő Csáſzári Hertzegségének.

A' múlt postánn meg-írtt drágaságokonn kívül, mellyek Pétersburgból érkeztek Nádor-Ispányné Ő Csáſzári Hertzegsége' ſzámára: vagyon: a' briliántokból, 's egyéb drága kövekből öfzſze-ſzerkeztetett hat garniturákonn (egéſzſz kéſzületekenn) kivül, még egynehán garnitura gyöngyökből is.

Csáſzári Hertzegség, a' Nádor-Ispányné titulussa.

Somogy Vármegyei Fő-Ispány és Septemvirálista Gróf Széchényi Ferentz Ő Exc—áját, méltóztatott Fels. Urunk önnön indúlatjából, Magyar Királyi Fő-Kamarássá nevezni, Néhai Vice-Cancellárius Gr. Csáky József' helyébe.

Az ide való Universitásnak Magnificus Rectora, ezen Hónapnak első napjától fogva, Hupka Kristóf Profeſzſzor Úr, a' ki Alsó Auſztriai Kórmányſzék' Tanátsosa rangjával fel-ruháztatva, tanítja a' Római Törvényt.

Mántuábann sok ſzép Deák és Olaſz Versek, Felülírások, 's a' t. jöttek ki ebbenn az eſztendőbenn, a' Kray Vezérünk győzedelmeiből, 's Mántuának a' Fr—áktól lett meg-ſzabadításából ſzármazott köz-örömnek nyilatkoztatására. Az

említett tárgyakról, jeles Versezeteket kéſzítettek Brescia (Brixia) Városának (melly Mántuától nem meſzſze esik) értelmes Lakosai is: mellyek végre, a' két Város között olly tudós per' támadására ſzolgáltattak alkalmatosságot: hogy valyon melyik Város írt ſzebb Verseket? mindenik Városból valók, a' magokéit tartván ſzebbeknek. Mántua képébenn, a' hol Virgilius ſzületett, így igazította el ezen pert, egy külömbenn jó, de indúlatos Poëta:

Brescia vestrates quae fundunt carmina vates,
Non sunt nostrates tergere digna n... s.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Ujságok ſzerént.)

1. Olaſz-Orſzágiak.

Cuneo Várának a' Fr—ák által lejendő fel adattatását siettetni fogja kétség kivül az is: mivel az Őrizetenn kívül négy ezer sebes Katonák is vagynak benne, kiket t. i. bátorságnak okáért ſzállítottak oda bé a' Fr—ák, a' Nóv. 4-dik 's 5-dik napjainn történtt verekedések utánn.

Turinból írják, hogy az onnét, Cuneo alá ſzállított ostrom-ágyúk, 's az azokhoz meg-kívántató kéſzületek, sok ezer mázsát nyomnak.

2.) Német-Birodalmiak.

Kanstadtból Dec. 4-dikénn: — „Még ezen Hónapnak első napjánn történtek vala már tsatázások, a' Cs. K. és a' Fr. Sereg elől álló Szakaſzſzai között, e' két Seregek' fekvésének egéſzſz

sorábann. Más nap pedig, úgymint Dec. 2-dikánn, a' nevezett vídékekenn lévő Cs. K. Katonaság, általán fogva meg-támadta a' Fr—ákat, 's el-verte minden tanyáikból. A' midőn közelgettek vólna Philippsburg Várához diadalmas Vitézeink: ki-tsapott onnét az Őrizet, 's ezen Erősség, újra fel-ſzabadítódott az ostrom alól. Az ellenség közzül halva-maradttaknak, sebbeestteknek, és el-fogattaknak ſzáma, rá megy mintegy két ezerre. Az el-fogattak között, vagyon egy Generális is."

Freyburgból Nóv. 27-dikénn: — „Breisgau Tartománnya' réſzéről gyűlés tartatott Villingenbenn, 's el-végeződött: hogy az egéſzſz Földnépe közzül minden tizedik Férjfi-ſzemélly fegyvert fogjon. Magából Freyburg Városából, mintegy négy ſzázra telik az Insurgensek' ſzáma, kiket ez úttal is Szénátor Caluri fog kórmányozni, valamint kórmányozott vólt már 1796-bann igen derekassann."

3.) Helvétziaiak.

Churból (*Graubündtenből*) Dec. 1-ső napjánn: — „A' tehetősebb Helvétusok közzül némelly jó ſzívűek, meg-ſzánván az apró Kántonbéli Lakosoknak ügyefogyott állapotjokat, egynehány hajó gabonát akartak küldeni azoknak ſzámára, de a' Fr—ák el-vették magoknak ezen élettel terheltt hajókat. Illy módonn a' Kis Kántonok' nyomorúlt Lakosai, utólsó ſzükségre jutván, melyhez már a' dög-halál is hozzá járúl:

kéſzülnek öſzſzeséggel ide hagyni puſzta honnyaikat."

Bazileából (*Bázelből*) Nóv. 24-dikénn: — „Fr. Vezér Maſzſzéna beteg. — Mind ez ideig nagy az egyenetlenség Ő közötte és a' Helvétziai Direktórium között. — A' Tigúrumbann lévő Fr. Katonák közzül sokan meg-árestálódtak: mivel a' Pári'si új Revolútzió' hallására, ſzaladgálni kezdtek az úttzákonn, 's kiábálták: Éllyen Károly Fö-Hertzeg és Bonaparte!"

4. Nagy-Britanniaiak.

Londonból Nóv. 22-dikénn: — „Nelson Admirálist ide várják, 's helyette Adm. Keith fog a' Közép-tengerenn kórmányozni."

„Bridport Admirális, a' ki viſzſza-tért vala Breſzt elöl a' ſzélveſzek miatt: ismét ki-ment egygyet kerülni, a' tengerekre."

„Beaulieu nevű Fregátunk, egy igen gazdag terhü Spanyol hajót vett el, melly, hasonlóképpenn Amérikából indúlt, mind a' két elébb el nyertt nagy betsü Sp. hajók."

5. Hollándiaiak.

Amsterdámból Nóv. 22-dikénn: — „A' Hollandiai Respublikának néhai hatalmas tengeri ereje, úgy alá ſzállott; hogy már most nints több mind öſzſze, 15 líneai hajójánál, 4 Fregátjánál, és 7 Bricqjénél."

Hágából Nóv. 22-dikénn: — „Sokat rebesgették vólt itt, hogy a' Fr. Vezérnek Brune Ge-

nerálisnak, valamelly nagy summa pénzt is ígért vólna az Anglus Sereg' Vezére York Hertzeg, egy különös titkos Tzikkelyébenn a' közttök lett Kötésnek: de már most nagy halgatás van erről az egéſzſz Tzikkelyről. (Kétségbe hozzák azt, a' Londoni Levelek is.)"

6. Török Birodalmiak.

Hogy a' Nagy-Vezér, Égyiptom felé intézett útjábann, olly lassann haladhatott; azt az okát okát adja ennek a' Londoni Udvari Újságnak Nóv. 16-dikánn költ Darabja: mivel — úgymond — az a' Ghezár Basa, a' ki Sir Sidney Smith-el, kénſzerítette vólt Bonapartet viſzſzatérni Szíriából: úgy tartja Acre Városát, mellyet meg-óltalmazott a' Fr—áktól, mint magáét, 's nem akart belőle mozdúlni, és a' Nagy-Vezérrel Égyiptom felé indúlni. A' Nagy-Vezér annakutánna nem kívánt tőle egyebet, hanem tsak tömlöket, a' mellyekbenn t. i. vizet lehessen tartani a' Sereg' ſzámára, a' nagy puſztaságokonn való által-vándorlás közbenn. De ezt a' kívánságot se' telyesítette Ghezár, azt felelvén a' Nagy-Vezérnek: hogy magának is ſzüksége vagyon a' tömlökre. Illy környülállások között, tsak ugyan tovább indúlt a' Nagy-Vezér Damaskusból Giaffa felé. A' Konstántzinápolyi Miniſztériom, kívánván Ghezárt meg-nyerni: hozzája küldötte Acreba Oct. 20-dikánn Mustapha Bey Zaade-t, a' ki Bíztosa Ghezárnak Konstántzinápolybann.

Konstántzinápolyból írták Nóv. 13-dikánn: hogy az ott lévö Cs. K. Követtség-Helytartója Báró Herbert, ſzánakozásból meg-kérte a' Portát, azon Fr. foglyok eránt, kik a' Spanyol Követnek Konstántzinápolyból lett el-távozása utánn, tsak nem éhel-halásra jutottak, 's valósággal könnyített is azoknak sorsokonn.

A' Bonaparte' Seregéből Török fogságba esett Katonákat viſzſzá-adja a' Porta tserébenn, a' Fr—ák által el fogattatott Törökökért Ezen tserére, Bonaparte vette vólt reá a' Portát, minekelötte el indúlt vólna Egyiptomból.

Egyiptomnak Fö-Városábann Kairóbann, negyvennyóltz Tudósokból állított vólt fel Bonaparte, a' maga elölülése alatt, egy Társaságot, a' melly, National-Institut (Nemzeti-Intézet) nevezet alatt, látna utánnok a' Tudományoknak, azonn a' földönn, melly, nagy menedék-helye vala hajdann azoknak. Négy Szakaſzokra van fel-oſztva ezen még fenn álló Társaság, mellyek közzül mind egygyiknek, tizenkét Tagjai vagynak rendſzerént. Minden Dekádnak (Nap-tizednek) elsö és 7-dik (Primidi, és Septidi) napjainn Üléseket tart a' Társaság, mellyek közzül az elsöbenn, következendö négy Kérdések tevödtek vólt fel Bonaparte által, köztanátskozás' tárgyául: 1.) A' Sereg' ſzámára való sütö-kementzék' kéſzítésébenn, mitsoda jobbításokat kell tenni? 2.) A' komló helyett, mit lehetne valamit mást fel-venni, a' mi éppenn olly alkalmatos vólna a' serfözésre? 3.) A' Nílus vi-

zét, hogy lehetne tiſztává 's friſsé tsinálni. 4.) Hogy lehetne Égyiptombann puska-port kéſzíteni?

A' Frantzia Respublikának környülállási.

A' Konzulok, meg-változtatták a' petsétnyomját is a' Respublikának. Ezelőtt t. i. az egyenlőség jeléül, sinor-mérték vólt ki-formálva a' petsét-nyomónn: most ellenbenn, két serpenyős mérő vagy úgy nevezett font, ábrázollya azt, akarván ez által ſzembetűnőképpenn jelenteni, hogy az egyenlőségenn, a' jusok egyenlőségét kell érteni.

A' Közönséges Tiſztviselők eleibe, következendő értelmű Esküvés-formáját ſzabtak a' Konzulok:

„Hívséget esküſzök az egy és meg-oſzolhatatlan Respublikának, a' Szabadságnak 's Egyenlőségnek, és a' Nemzet képe' viseléſénn fundáltt igazgatásnak."

A' Közönséges Tiſztviselőkről így írt egy Pári'si Levél, a' melly, Nóv. 26-dikánn költ: „Már öt hónapoktól fogva nem kaptak a' Közönséges Tiſztviselők, egy pénz fizetést is. Minekelőtte munkához fognának a' dolgozó ſzobáikbann: mindenik el-panaſzolja a' Másiknak naponként a' maga ſzükségét, 's azutánn ülnek le ſzomorúann a' dologhoz, melyhez semmi kedvek sints."

A' Moniteur czímű nevezetes Pári'si Újság, azt írta az új Revolútzióról, „hogy annál

fogva jobb időket lehet már reményleni, mint az előbbeni Revolútzióknál fogva." Ezen bíztatásra, azt kérdezték sokan Pári'sbann: „De ki áll nékünk jót arról, hogy az új Igazgatók is el nem hagygyák magokat ragadtatni az uralkodásra való vágyódástól? Ki ígérheti azt meg nékünk, hogy ők is, Szabad-kénnyekszerént-való-Hatalmaskodókká nem válnak, ha vészik észre, hogy sokann vagynak, a' kik ellenzik az ő szándékjok' telyesedését, 's ólálkodnák ő utánnok."

A' Respublika' kaszszáira, négy eszt—öktől fogva ügyelő Tisztviselők' számát, a' Revolútzió' első kezdetétől fogva hozott Törvények' számával hasonlítják öszsze a' Pári'si Tudósítások. Az elsőt teszik, tizenöt ezerre; a' másikat, 33 ezer négyszáz egyre. — A' sok Tisztviselőkről az az ítélet, hogy temérdek pénzbe kerültek, 's még sints semmi láttatja a' munkájoknak, melynek czélja lett vólna, az adóztatás fundamentomos Könyvének el-készítése, a' mellyenn most újrá dolgoznak. — A' sok Törvényekre nézve azt jegyzi meg a' Törvények' Barátja (l' Ami des Loix) nevezetű Pári'si Újság: hogy azoknak zavaros homállyábann, tsupa bizonytalanságból állottak a' Polgárok' jussaik; 's örökös ellen-mondásokkal 's-tselekedetekkel posztták a' Bírák önnön magokat.

A' Fr. Respublikának' 3 Konzulai közzül Bonaparte és Siéyès, köz-meg-egygyezéssel, első helyet érdemlenek a' leg-nagyobb eszü 's ta-

pasztalású Fr—ák között. Hogy két illyen Férfiak, 3-dik Társnak magok közzé, Roger-Ducos-t vették fel: ezt úgy képzelik magoknak az elmés Pári'siak, Bonaparte és Sièyés között; mint egy olly tsomó pamutot, melly azért tévődik két finom portzellán edények közzé, hogy öszsze ne dögölődjenek egymással.

(*T. Sándor István Értekezéseinek folytatása.*)

A' Magyar nyelvbéli 's még most is élő íróinknak betses neveik im ezek:

Alakszai József. Andrád Sám. Aranka György.

Balia Sám. Bárány Pét. Bárótzi Sánd. Bartsai Ábr. Batsányi Ján. Benkö Fer. Benkö Józs. Benkö Sám. Benyák Bernát. Berta György. Betzevitzi Pál. Bessenyei György. Bessenyei Sánd. Bölönyi Sámuel.

Detsi Antal. Detsi Sám. Dienes Sám. Dombi Sám. Dugonits Andr. Döme Károly.

Eder Józs. Édes Gergely. Egyed Joakim. Endrödi János. Ertsei Dániel.

Fábián Juliánna. Fábián Jós. Farkas Andr. Farkas Ján. Fejér György. Feketa Gergely. Földi Ján.

Gáti István. Gelei Józs. Gelei Mihály. Gubernát Ant.. Gvadányi G. Józs. Gyarmati Sám. Gyújtó István. Gyöngyösi János. Györfi József. Göböl Gáspár. Görög Demeter.

Hari Péter. Harsányi Sámuel. Hatvani István.

Hatvani Pál. Horányi Elek. Horvát Ádám. Hrabovſzki György.

Illei János. — Káſzonyi András. Káts Istv. Kazintzi Ferentz. Kazintzi Miklós. Kerekes Sám. Ketskeméti Zsigm. Kis Imre. Kis János. Kis Jós. Kónyi János. Koſztolányi Sándor. Kováts Fer. Kováts József. Kováts Mihály. Kováts Pál. Kózsa Benedek. Kreskai Imre. Kúltsár István. Kömlei János.

* * *

Küldjük Olaſz Orſzág' Mappáját, Delamarch és Arrowsmith legújjabb Mappáik ſzerént kéſzítve; most tsak a' távolabb lakó Előfizető Uraknak, hanem a' jövő postánn a' többeknek is. Ezen Mappánknak summás le-írásával is kedveskedünk, mihelyest az elébb meg-ígért Értekezéseinkből egy két árkust le-küldöttünk, mely Értekezésekből már most egy egéſzſz munka kéſzül, illyen titulus alatt: Nevezetes Útazások Égyiptomban, Szíriában, Arábiában, 's Napkeleti-Indiában, és a' Bonaparte által vezéreltetett Frantzia Sereg' Égyiptomi 's Viſzontagságainak Le-írása, Mappákkal 's egyéb Rajzolatokkal. — Némelly Jegyzéseket akarunk közleni a' Magyar Orthographiáról az említett Munkánk' Bévezetése után, 's az e' réſzben elő-fordúlt sokféle nehézségek gátolták meg ekkoráig annak ki-botsátását.

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 49.

Költ Bétsbenn, Kárátson Havának (Décembernek) 17-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Béts.

A' múltt Pénteken estve ki-adta a' Hadi Cancellária, az általunk előre jelentett hadi Tudósítását, mind a' Gróf Sztáray győzedelméről; mind Coni Várának, Hertzeg Lichtenstein János kórmányozása alatt lett meg-vételéről.

Gr. Sztáray F. M. L. unk diadalmai által, ſzerentséssen fel-ſzabadúlt újrá is Philippsburg Vára, a' Frantziák' erős ostroma alól, 's az ellenség, minden tanyáiból hatalmassan el-verettet.

vén, mintegy 800-an közzülé estek fogságunkba, kiknek vallástétele szerént, meg-haladta a' Fr—ák' veszteséget, Dec. 2-dik és 3-dik napjain az ezeret: részünkrol, a' halva-maradtak, és meg-sebesedtek' száma nem ment feljebb öt száznál. Ditséri Gr. Sztáray, a' fő vezérlése alatt érdemesen szolgált Al-Vezéreket mind egygyig, úgymint: Lotharingiai Károly Hertzeg, F. M. L. ot; H—g Hohenlohe, Milius, Canisius, Szentkereszti, Görger, Frenel Generálisokat, és Palatinátusi Wreede Oberstert; magát Gróf Sztáray-t pedig eléggé meg-ditsérik a' bölts rendelései, mellyek szerént a' meg-nevezett Al-Vezérek úgy segíthették kóltsönösen egymást, hogy az ellenség' tsoportjai, mellyek, nagy sürüséggel, igen jó fekvésü helyekre telepedtek vala meg Philippsburg környékén: külön külön úgy veretteték el fekvő helyeikből, hogy egygyik tsoport nem is tudhatta a' máſiknak sorsát, 's midőn azt gondolta, hogy a' viſzſza-vonúlás által maga Felekezetével egygyesítheti magát: a' Miéinkre bukkant.

Coni meg-vétele, igen nevezetes: mert Dec. 3-dikán kezdte el az ellene való tüzeltetést H. Lichtenstein, 's már más nap nem vólt Coni a' Fr—áké. Vátig ágyúzott úgyan ki az ellenség is: de még se' gátolhatta meg a' mi tüzünk sebességet, melynek olly réttentő fogánatja vólt: hogy már reggeli 9 órakor a' legſzélső fr. Föld-vár fel-vetődött a' levegőbe; dél tájban sok gyúladások lettek a' Városban; estve felé a' középső Földvár (Redut) is fel-vetődött

egynehány ágyúkkal, és 18 Pattantyúsokkal egyetemben, 's az égés minduntalan nevekedett, minthogy nem lehetett azt óltani, a' mi sürüen repdesö bombáink, 's egyéb golyóbisaink zápora miatt. Illy terhes környülállások között a' Vár' Komendánssa Brigadíros Gen. Clement, egy békességes Követet küldött ki a' Városi Elöljáróknak olly értelmü kérésével, melyhez a' Komendáns is hozzá adta a' magáét: hogy kéméllené H—g Lichtenstein a' Várost: de midön a' Hertzeg, ezen kérésre semmit se' hajtván, még inkább tüzeltetett vólna: éjfél tájban ismét meg kérte a' Komendáns H. Lichtensteint, a' tüzelésnek félbe-szakasztatása eránt, olly ígéret mellett; hogy más nap reggel egy Biztost küld ki, alkuvás végett: de a' H—g azt felelte: hogy addig meg nem szünik a' tüzeltetéstöl, míg az ígért Biztos meg nem jelenéndik a' táborban: a' minthogy csak is reggeli 8-adfél órakor szünt meg a' tüzelés, midön egy Fr. Pattantyús Oberster meg-jelent az alku' feltételeivel, mellyeket azomban nagy részént el nem fogadott a' Hertzeg. A' Komendáns t. i. csak 25 napok után akarta fel-adni a' Várat, ha t. i. addig fel nem szabadítódnék az, a' Fr. Sereg által, az ostrom alól; 's akkor is úgy, hogy az Örizet viszsza botsáttassek, melly azomban ígéretet fog tenni, hogy a' ki-tseréltetéséig nem szolgál a' Cs. K. Katonaság ellen; végre, hogy az el-költözéskor, négy fedett szekereket is vihessen el az Örizet magával: de H. Lichtenstein semmi halogatás-

ról, 's fedett kotsikról nem akart hallani is: hanem kereken meg-mondta, hogy tsak úgy nem fogja a' tüzelést tovább folytattatni: ha megígéri a' Fr. Komendáns, hogy más nap ki-takarodik a' Várból, 's engedi magát fogoly fővel kísértetni a' Cs. K. Tartományokba, meg-tartván ki ki közzüle, a' maga saját vagyonnyát.

(Cuneo vagy Coni, Piemontban vagy Pedemontziumban fekſzik, Fr. Orſzág ſzélei felé, mint a' most kéſzült, 's már réſzſzerént le is küldött Mappánkon lehet látni.)

Ő Felsége, F. M. L. H—g Lichtenstein Jánost, a' 9 dik ſzámú Dragonyos Regementnek Tulajdonossává; a' F. Csáſzárné pedig, a' Hertzegnét, a' belsőbb bé-járású nagy Dámák közzé méltóztatott ſzámlálni. A' Hertzeg' édes Anyát, mint tiſztelte meg az érdemeket betsülő Felség: meg-írjuk a' jövő postán.

Velentzében Dec. első napján kezdődött el a' Conclave. Erről is bővebben írunk a' jövő potán.

Hat napokkal ez előtt jelent meg Ő Felsége előtt Kalicsev Oroſz Követ, igen nagy pompával, kit az Oroſz Csáſzár küldött ide Követnek Gróf Ruzomovſzky helyébe, a' ki Ukrániába fog innen a' napokban útazni az Attyához, ki ottan Vezére a' Kozákoknak.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Ujságok ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Hogy a' Német Birodalom' Rendjei, men-

től elébb bé-fizessék a' közönséges hadi kaſzſzá-
ba, a' Regensburgi Gyülés által végzett 's a'
Tsáſzári Felség mint Német Birodalom' Feje
által helybe-hagyott summákat; 's ki-állíttsák, ki
ki a' maga réſzéről, a' meg-határozott ſzámú
Katonaságokat; söt, hogy fegyverkeztessék fel a'
Lakosokat is: ezeknek mint a' Német Birodalom' meg-tartására igen ſzükséges eſzközöknek
telyesítését, hathatósan ſzívekre kötötte mindnyájoknak Gróf Lehrbach, a' ki Cs. K. Miniſzterséget visel a' Német Birodalomban 's az Armádiánál, egy fundamentomos Irásában, mellyet, Nóv. 22-dikén intézett a' Sváb Herületnek közönséges gyüléséhez. — A' N. Birodalom' hadi kaſzſzájáról azt mondja Gróf Lehrbach, hogy elégtelen vólt már az, még a' halaſzthatatlan ſzükségeknek pótlására is: és sokkal is adós a' Cs. K. hadi kaſzſzának, melyből tévödtek a' többek között Ehrenbreitstein Vára'
örizetére is, a' múlhatatlanúl kívántatott költségek. — Hogy a' meg-határozott ſzámú Katonaságot, minden Rendje a' Birodalomnak, minden el-gondolható siettséggel tartozzék ki-állítani: ezen kötelességnek halogatás nélkül való telyesítésére, nagy okokkal indította Gr. Lehrbach a' Rendeket, úgymint: 1.) mert az Auſztriai Fö-Hertzegi Ház, nem folytathat már tovább egy olly hadat, melynek terhét annyi ideig viselte maga; ha tsak a' Birodalom is, a' Törvény és Frigy ereje ſzerént egygyütt nem munkálódik. Holott 2.) Még az ellenség olly ſzándékkal va-

gyon mind untalan, hogy el-rontsa, valahol tsak el-ronthatja a' törvényes Konstitútziókat; 's ki rabollya az egyes Személlyeket. „Még tsak kevéssel is ez előtt — így folytatja Gr. Lehrbach a' maga buzdító előadását — minden hiteles Tudósítások szerént, olly parantsolatot adott ki a' Fr. Kórmányszék, hogy valahová bé-ronthat a' Fr. Sereg, úgy el-puszttíttson ott mindent, hogy semmije se' maradjon a' békességes és tsendes Lakosnak; és hogy ezen kegyetlen parantsolatot annál bizonyosabban végre-hajthassa az említett Kórmányszék: el-vonta a' zsóldját is a' Seregnek, 's ekképpen reá ment, hogy a' már annyira elvetemedett Frantzia nép közzül, a' kikben még maradt vólna talám valami részetskéje az emberi érzésnek: az is ki-írtódjék belőlök. — A Lakosok fel-fegyverkeztetéséről azt jegyzi meg a' Gróf; hogy sokszor jó és nagy következései véltak már annak, e' folyó háborúban; 's megvallotta annak foganatosságát maga az ellenség is, 's tselekedettel is nyilatkoztatta.

Károly Fő-Hertzeg is intézett később két Hirdetményeket, a' Német Birodalmi Rendekhez, mellyeket, a' Fő-quártélybéli 's más Újságok' útján is közönségessé tétetett.

Az első, indítja azon N. B—i Rendeket, kik a' Rajna menttében birtokosok, hogy addig is, míg a' törvényes formában ki-szabott számú N. B—i Sereg ki állítódnék; esmerjék önnön magokért való kötelességnek, hogy fegyverkeztessék fel a' magok Alattvalóit: a' másik Hirdet-

ményben pedig serkenti a' Főhertzeg azokat, kik a' Békesség' emlegetésnek Síreni hangjával, magokat talán már el is altatták, vagy el-altathatnák annyira: hogy láttassanak alább hagyni azon buzgóságból, mellyel kötelesek tenni a' hadi kéfzületeket.

Az első Hirdetményben azt mondja a' Fő-Hertzeg az ellenség' fzándékáról, hogy nyilván ki-tetfzett az újjabban is, a' Moguntziai vídékről lett utólfzori elő-nyomúlásokkor a' Fr—áknak, melly fzerént ők, más Tartományok' romlásában keresik a' magok fzerentséjét, 's több károkat okoznak a' Lakosoknak; mint a' mennyire mentek vólna több efztendőkön által a' tulajdon magok óltalmazására tett költségek. — Az Inſzurrektzió hafznának, tapafztalásból való meg-mutatására, fel-hozta a' Fő-Hertzeg, a' Moguntziai. Würzburgi, Deutsmeister Tartományokbéli, Odenwaldi és Ortenaubéli Insurgensek példáját; de azt jegyzi meg felőllök, hogy még erányosabb hafznú foganatot lehetne azokból reményleni, ha az Insurgensek mindenfelől fzaporodnak, 's mind magok között mind a' Ts. K. Katonaságra nézve, jobb móddal lefznek elrendelve. — — Igérte végre a' Főhertzeg, hogy Tifzteket ád, az Insurgenseknek mind hadi gyakorlására, mind a' köz-czélhoz meg-kívántatóképpen való kórmányozására.

A' másik Hirdetményben, fontos rövídséggel eleikbe terjefzti a' Fő-Hertzeg a' Német Birodalmi Rendeknek, hogy bár ha a' mostani Fr. Konzulok, Békességet pengetnek is a' fzájo-

kon: nékik mindazáltal nem lehet hinni, következendö okokból: 1.) mert az egymás meg-buktatott Fr. Felekezetek közzül, mind egygyik Békességgel bíztatta még a' népet, 's korán sem azért, hogy az egyenesség régulái szerént való feltételekkel Békességet kössön; hanem tsak azért, hogy a' népet meg-nyerje magának. 2.) Azok között, a' kiknek kezében vagyon most a' fö hatalom Fr. Országban, vagynak ollyanok, kik sok próbákkal meg-mutatták, hogy gyülölik az ollyan Tartományokat, mellyek nem úgy igazgattatnak, mint az övék; sok ollyanoknak fel is forgatták a' Konstitútzióját, 's másokat, Békesség' idején, hitetlenül jármok alá szorították. — 3.) Ki tetszik a' mostani Frantzia Föknek több rendbéli önnön magok nyilatkoztatásából, hogy Ö velek tsak úgy lehet a' Békességről alkuba eredni, ha látják, hogy egésszsz hathatóssággal folytathatjuk mi a' hadat ö ellenek arra az esetre, ha Ök, önnön kénnyek szerént akarnák ki-szabni nékünk a' Békesség-kötés' feltételeit. Ugyan is nyilván ki-mondták már ök nem egyszer, mi a' tzéljok: hogy tudnillik arra a' méltóságra emelhessék a' Respublikájokat, a' millyent kellett volna annak nyerni (az ö képzelödéssek szerént) Európában. Továbbá 4.) nyilván való dolog az is, hogy nem azért buzognak a' mostani Frantzia Parantsolók, a' meg-buktatott Direktorok ellen, hogy azok hadat kezdettek; hanem azért, mert szerentsétlenül folytatták azt, és nem tsak új Tartományt nem nyertek; hanem még

azok közzül is sokat el-veſztettek, a' mellyek meg vóltak hódoltatva. Ide járúl 5.) hogy a' Fr. Hirdetményekben mindég elébb van ſzó a' Győzedelemről, 's azután a' Békességről, a' honnét ki-tetſzik, hogy Ők nem tartják még magok réſzéről a' környúlállásokat alkalmatosoknak a' Békesség-kötésre, és még egyſzer hadi ſzerentsét akarnak próbálni. 6) A' Had-Miniſzter közönségesen írta a' Seregekhez, hogy Ő, a' Seregeknek minden ſzükségeikről fog gondoskodni, 's el nem múlat réſzt venni azoknak veſzedelmeikbenn is ſzemélly ſzerént, mihelyest az idő' fordúlása meg-engedi, a' hadakozásnak újra való el-kezdését. 7.) Nem tsak alább nem is hagyták még a' Fr. Konzulok, a' hadi kéſzületeknek tételében; söt egy újj Korpust állíttatnak fel a' négy újj (Rajna bal melljékei) Oſztályokban. 8.) Ha mindjárt bízni lehetne is a' mostani Fr. Fők' jó ſzándékához: de hogy az ö hatalmokat fundáló Revolútziót ſzintúgy fel ne forgathassa még más Revolútzió: valamint az előbbeniek ki-hányták egymást a' sarkjokból: az eránt nem lehet bizonyos bizodalom. Végre 9.) Itt nem tsak a' tsupa Békesség' nevéről vagyon ſzó; hanem egy ollyan Békességről, melly, az eddig való végzései ſzerént a' Német Birodalomnak, egyenességen, igazságon, illendőségen, fundáltatva, bátorságos állandóságú légyen.

2.) Helvétziaiak.

Zürich (*Tigúrum*) *Városából* Nóv. 29-dikén: „A' Fr. Katonák nagyon zúgnak azért, hogy

már négy hónaptól fogva nem kapnak, nem tsak pénzbéli zsóldot; hanem még húst és kenyeret sem. Két Gránátéros-Batalionok, vóltaképpen ki is öntötték már a' mérgeket 8 napokkal ez előtt, el hajtván a' Tiszteket magok közzül, 's olly szabad nyilatkoztatást tévén Massséna Vezérjek előtt, hogy ők széllyel oszlanak: ha a' panaszszaik el nem háritódnak."

„Ez a' Város kénteleníttetett, száz húsz ökröt szállíttatni a' Fr. Sereg' számára, melly ökröket, a' hamis lelkü Fr. Kommissszáriusok, titkon el-adták. A' melly gabonát kapnak ezek a' gonosz emberek, a' Frantzia és a' Bernai földről, hogy süttessenek abból kenyeret a' Fr. Sereg' számára; de hogy süttetnek, hanem el-adogatják kéz alatt; 's a' mikor osztán semmi sints már a' magazínomokbann: Strázsákat állítnak a' malmok eleibe, hogy fel-ingerelhessék a' Katonaságot a' Mólnárok ellen, mintha ezek vólnának okai az ő kenyér-portziójik ki-maradásának, pedig a' Mólnárok menyre földre esküsznek, hogy ők nem kaptak a' Kommisszáriusoktól semmi örleni való gabonát."

A' Frantzia Katonák azt kérdezgetik Helvétziában egymástól: Pajtás! mitsodás a' Consuláris pénz? „Igen könnyü." — ez a' Kérdésre a' felelet."

3. Török Birodalmiak.

Ezen végire sietö esztendönek még az elein szándékoztak vólt a' Fr—ák el foglalni Felsö-Egyiptomnak Kossir nevezetü derék Kikötöher

lyét a' déli részeken: de akkor nem boldogúlhattak: későbben mindazáltal, a' Londoni Udvari Újság' bizonyítása szerént, tsak ugyan birtokába jutottak annak, még pedig minden bajvívás nélkül: mert a' Lakosok, el-küldvén a' magok előbbeni Kórmányozóikat, önként hívták bé oda a' Fr—ákat. A' Felső Égyiptomi Kereskedők, mindjárt haszonra fordították ezen alkalmatosságot: Őrizetet kérvén a' Fr—áktól, melynek óltalma alatt, tsoportosan szállították által portékáikat Kenneh-ből Kossírba. Az Anglusok, vátig rajta vóltak ugyan, hogy a' Yamboi, Djeddai 's Mokai Arabs Fejedelmeket viszsza-tartóztathassák Kossírtól: de mivel Arábia, Égyiptomból kap eleséget: ez okon nagy reménységjek vólt a' Fr—áknak, hogy az Anglusok ellenére is kapnak ők a' nevezett Arabs Tartományokból kávét 's egyéb portékákat.

A' Pári'si Redaktör (officiális Újság) Nóv. 26-dikán, egy Kairói Levelet tett közönségessé, a' melly, Sept. 3-dikán költ, 's ezeket foglalta magában: hogy t. i. Fr. Gen. La-Grange, hatvan ezer emberrel indúlt a' Nagy-Vezér ellen. Leg kevesebb réfzt tesz ugyan a' La-Grange' Seregében a' született Frantziaság, úgymint a' melynek száma, nem megy többre hat ezernél: de meg-érdemli a' katonai nevezetet a' több része is a' Seregnek, melly, 54 ezer Arabsokból, Koptokból, és Iffjú Mamelukokból áll, minthogy ezeket, igen jól meg-tanítttatta Bonaparte a' hadi mesterségre. Ötszáz tevéket vitt La-Grange magával, a' mellyeken mind kisded tábori ágyúit,

mind egyéb kéſzületeit a' Seregnek, által ſzállíttathassa azon a' puſztaságon, a' mely, válaſztja Szíriát Rosettetől.

Puskaport el kezdett Bonaparte kéſzíttetni Égyiptomban, a' melly igen jó, 's nem kerül annyi költségbe mint az Európai: jóllehet másunnét (a' Tudós Társaság' javaslása ſzerént Siciliából) kell oda ſzállíttani a' büdös követ, melly nints Égyiptomban. Annakelötte, Velentzéből ſzállítódott vólt oda.

4. Nagy-Britanniaiak.

A' Plymouthi Kikötöhelybe, Nóv. 18-dikán érkezett viſzſza a' Frantzia ſzélektöl egy Railleur nevezetü 8 ágyús hajó, olly híradással: hogy a' Fr. Orſzági Royalisták (Királyt-kívánó Lakosok) vették vóltaképpen, a' ſzámokra újjabban küldött fegyveri kéſzületeket és pénzt. Ezt a' Londoni Udvari Újság írja, 's egyſzersmind azt is, hogy a' Nagy-Britanniai Udvar, meg nem ſzünik továbbra is segíteni a' Fr. Rojalistákat.

Ugyan ezen Udvari Újságnak Nóv. 21-dikén költt Darabja írja: hogy a' Plymouthi Kikötöhelybe egy posta-hajó érkezett Nóv. 19-dikén, Morlaix nevezetü Kis-Britanniai rév-partjától Fr. Orſzágnak olly Jelentéssel: hogy Rennes és Nantes Városai között húſz ezer Royálisták állanak fegyverben. Sok Republikánus Katonaság takarodott Breſztbe őrizetül: ne hogy el találják azt foglalni a' Suánok. Az egygyesültt Fr. és Sp.

Hajóssereg, a' Breſzti Kikötőhelynek belsőbb réſzében pihen, 's a' hajókon vólt népnek leg-nagyobb réſze ki-ſzállott a' ſzárazra.

Az Angliai fogságbann lévő Frantziák közzül, tizenhárom ezerenn térnek viſzſza Hazájokba: nyóltz ezeren t. i. azon Kötés' ereje ſzerént, melyre, York Hertzeg lépett Hollandiában, Fr. Vezér Brune Generálissal; öt ezeren pedig tsere által. Ezen foglyokra nézve, Nieou Polgár küldődött vólt Londonba Kommiſzſzáriusnak: de ismét viſzſza-hívattatott, és Ouval rendeltetett helyébe.

A' Napkeleti Indiába kereskedő Társaság, gyülést tartván Nóv. 12-dikén, el-végezte közakarattal: hogy a' Tippo-Saibbal ſzerentséssen elvégzett hadért, egy köſzönő írás tevődjék fel Lord Morningtonhoz: a' ki most Fő-Kórmányozó Bengálban, 's győzedelmének jutalmáúl Marki Vellsey titulussal is meg-tiſzteltetett. Az említett Gyülésben, egy Orátor, Tirannusnak nevezte néhai Tippót; de Moore nevű Tag, Pruſzſziának néhai nagy Királlyával 2-dik Fridrikkel hasonlította azt öſzſze, úgymint a' kiről Bengálnak előbbeni Fő-Kórmányozója Lord Cornvallis maga meg-vallotta, hogy Annak egéſzſz Tartománnya, a' jó földmivelésnek áldott következéseinél fogva, egy kerthez hasonlított, és had idején, még tsak egy ember se' ſzökött meg a' Seregéből. Követést érdemlő példáúl terjeſztette Moore Úr, a' Gyülés' eleibe Tippónak, mind igazgatás- mind gazdálkodás-béli okosságát, 's

intette Őket, hogy meg ne hagygyák a' magok fejér ábrázatjaikat piríttatni, a' fekete által.

Hogy Irrlandia (Hibernia) tsalhatatlanúl fog egygyesítődni Angliával, az igazgatás' módjára nézve is: olly bizonyosnak tartják már ezt Londonbann a' Minifztériom' Baráti; hogy a' fzámát is meg-határozzák az arra voksolandó Irrlandiai Parlamentom' Tagjainak, melly fzám t. i. negyvennel fogja felúl haladni az ő állítássok fzerént, az ellenzők fzámát. Ezenközbenn is mindazáltal, nem állott még egéfzfzenn helyre a' tsendesség Irrlandiábann. Kivált Meath nevezetű Grófságbann, egy éjtfzaka se' múlt el, hogy a' Pártosok, házakat ne vertek vólna fel, 's ki ne rablották vólna.

5. Olaſz-Orſzágiak.

Az Ankónai Fr. Őrizetnek fzoros parantsolatja vólt, hogy meg ne adja magát az utólsó lehettségig. Annyit is kellett a' fzegény Lakosoknak ki-állani, ezen Erősségnek mind a' fzáraz mind a' tenger felől hőfzfzasan folytatott ostromlása 's vivása közben, hogy azoknak fzenvedéseiket nem győzik eléggé panaſzlani az Ankónai Levelek.

Génnának a' Fr— ák ellen való fel-háborodását olly nagynak írták a' Turini Tudósítások Nóv. vége felé; hogy alig tsillapíthatta már azt többé a' Fr. katonai hatalom is, melly egyedül maga parantsol ott azólta, miólta le-mondottak a' Génuai Direktorok hívataljokról.

(*Végezete a T. Sándor István Értekezésének.*)

Látzai Jós. Letenyei Ján. Ligvándi Zozimus. Mándi István. Márton István. Márton József. Mátyási Józs. Méfzáros Ignátz. Mindfzenti Sám. Mólnár Borbála. Mólnár János.

Nagy Ferentz. Nagy János. Nagy Sámuel. Nagyváti Ján. Nalátzi B. Józs. Nánási Beniamin. Német Antal. Német Lázló. Német Mihály. Nofzkó Álajos. — Osváld Zsigmond.

Pálótzi György. Pápai Istv. Perlaki Dávid. Pethe Fer. Pór István. Póts András.

Rajnis József. Ráth Mátyás. Rátz Sámuel. Révai Miklós. Rozgonyi József.

Sándorfi Jó's. Sebök Jó's. Segesvári István. Seelmann Károly. Siklósi Istv. Simai Kristóf. Somogyi Dániel. Somogyi Elek. Spillenberg Pál. Svastits Ignátz. Szabó Dávid, Barótról. Szabó Dávid, Bartzafalváról. Szakonyi Józs. Szalkai Antal. Szaller György. Szatmári Király Miklós. Szatmári Pap Mihály. Szatsvai Sándor. Szekér Joakim. Szente Pál. Szentgyörgyi Gellért. Szentiványi Lázló. Szentpáli István. Szép Ján. Szikfzai György. Szilágyi Sám. Szluha György.

Takáts Adám. Takáts Jó's. Teleki Gr. Lázló. Tolnai Sándor. Tót Farkas. Tsatári Ferentz. Tsizi Istv. Tsokonai György. Tzinke Ferentz. Tziráki Gr. Antal.

Vályi András. Vályi Klára. Varga Mártoz. Veres Mihály. Veres Abrám. Versegi Ferentz.

Veſzelſzki Antal. Vétsei Józef. Virág Benedek. Vitéz Imre.

Zai Sám. Zechentner Antal. Óri Fülep Gábor

A' Deák nyelvbéli 's még most is élő Iróink.

Bárdosi János. Belnai. Berzevitzi Gerely. Bolla Márton. Bottyáni Gr. Alajos. Butsánſzki György. Domin József. Engel János Kereſztyén. Fleischhacker. Genersich Sám. Grossinger János. Hadali Károly. Hannulik Krizostom. Katántsits Péter. Katona István. Kenyeres Józs. Koppi Károly. Kovátsits Márton. Lakits György. Lehotzki András. Mártonfi Antal. Mitterbacher Lajos. Mosótzi Mihály. Noſzlopi Zsigmond. Novák Krizostom. Nyitrai Mátyás. Pállya István. Práj György. Rausch Ferentz. Schedius Lajos. Schönvisner Istv. Schwartner Márton. Simontsits Intze. Szerdahelyi György. Szvorényi Mihály. Teleki Gr. Sám. Tertina Mihály. Tsapodi Lajos. Tzuppon György. Vizer.

* * *

Küldjük Olaſz Orſzág' Mappáját a' közelebb eső Előfizető Uraknak. A' jövő postán meg küldjük azoknak is, a' kiknek nem jutott a' mai postával.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

A'
TSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 50.

Költ Bétsbenn, Kárátson Havának (Décemberneк)
20-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Béts.

Károly Fő-Hertzeg írta Donaueschingenből Dec. 11-dikénn: hogy Frantzia Generális Lecourbe, Fegyvernyugvással kínálta meg Gróf Sztáray F. M. L-unkat; de a' Fő-Hertzeg ezen ajánlást el nem fogadta; hanem parantsolatot küldött F. M. L. Gróf Sztáraynak, hogy újra támadja meg a' Fr-ákat, kik is illy környülállásokban, mind Mannheimot, mind Neckeraut el-hagyták; 's egészszen viszsza-takarodtak a'

Rajnán, és a' hajókból öſzſze-ſzerkeztetett hídjókat is el vitték magokkal. A' nevezett Fr. Generális, Straſzburg felé vezette a' vezérlése alatt lévő népet a' Rajna bal mellyékén, kinek mozdúlásait tartozik ſzemmel tartani Gr. Sztáray, a' Fő-Hertzeg' parantsolatjából, 's azokhoz képest intézni a' magáéit.

Ezen Jelentését Ő Főhertzegségének, Dec. 18-dikán tette közönségessé a' Hadi Cancellária, egy különös Hadi Tudóſításában, mellyben, az Olaſz Orſzági Vezérünk L. G. Mélaſztól érkezett újjabb Jelentések is közönségesekké tevődtek. Ezek ſzerént, Coni (Cuneo) Várából, Decemb. 4-dikén délben takarodott ki a' Fr. Őrizetnek egésséges réſze, melly, három ezer főből áll, 's minekutánna, a' Vár és a' Város között való térségen le-rakta vólna a' fegyvert, hátrább küldődött onnét a' Cs. K. örökös birtokokba. Az el nem mehetett, hanem a' Várban meg-maradt Betegek és sebesek' ſzáma, 521, kik között tizenöt sebes Fr. Tiſztek vagynak. — Kaptunk a' Várban, ſzáznyóltzvannégy különbkülömbféle nagyságú, hoſzſzú, és más formájú ágyúkat, igen sok kéſz töltésekkel, töltéseknek való ſzerekkel, 's ezer négyſzáz bétsi mázsát nyomó rakás puska- és ágyú-porral egyetemben. — Ditséri F. M. L. Hertzeg Lichtenstein, a' magunk vitéz népin kivül, az azzal egygyesültt Pedemontziumi Katonaságot. A' név ſzerént különösen meg-ditsért Tiſzt Urak közzül való, Ingenieur Főhadnagy Pogány Lajos Hazánkfia is.

Két más híradásai ſzerént Mélász Vezérünknek, mellyek, Dec. 7-dikén indúltak: a' Génuai tenger-mellyékről viſzſzá kezdte magát vonni az ellenségnek leg nagyobb részé Ventimigla felé. — Hogy az ezen eſztendőbéli ditsó, de fáradságos hártzai után ki-pihenhesse magát avagy tsak valamennyire is Vitéz népünk, quártélyokra ſzállította azt L. G. Mélász; de úgy, hogy mihelyt kívántatnék, mindjárt öſzſze-seregel hessen.

(Ventimigliát, jól lehet látni az általunk kéſzített, 's le-küldött Mappáján Olasz Orſzágnak.)

Hat napokkal ezelőtt, méltóztatott Ő Felsége, a' Cabinet-Miniſztere Gróf Colloredo által, egy Levelet íratni Özvegy Lichtenstein Ferentzné Hertzeg-Aſzſzonyhoz, a' mellyben igen ſzívre-ható ki-fejezésekkel nyilatkoztatta Ő Felsége abból vett örömét, hogy a' Hertzegné' kedves Fia, F. M. L. Lichtenstein János, annyi vitéz tettei után, Cúneo Várát meg-vette ditsőssége-sen; kit is, az érdemeket betsülő Felség, külö-nös meg-elégedésének jeléül, a' 9-dik ſzámú Dragonyos Regement' Tulajdonossává (Proprietáriussává) nevezett. A' Felséges Csáſzárné is méltóztatott, M. Wratislaw Grófné Fő Udvari Mester-aſzſzony által egy igen ſzép Levelet íratni a' fenn nevezett Hertzeg Lichtenstein János Hitvesséhez, ki ſzületett Fürstenberg Land-graf-aſz-ſzony, a' mellyben Ő Felsége, azon kevés ſzámú Dámák közzé nevezte a' Hertzegnét, kiknek az úgy nevezett Les grandes entrées

vagy Kammer-zutritt (nagy bé-járássok vagy belsőbb ſzobákba való járássok) vagyon a' Fels. Csáſzárnéhoz. Midőn t. i. a' Dámák, az az, a' régi Familiákból való Aſzſzonyságok, udvarlására meg-jelennek Ő Felségének, a' Kammer-zutritt-ű Dámák az Ő Felsége' belső ſzobájához leg-közelebb állanak, 's oda egyébkor is bé-mehetnek. Utánnok más ſzobában állanak az úgy nevezett Zutritt-Dámák; a' harmadik ſzobában pedig az ollyan Dámák, kik a' fenn nevezett két rangal még nem bírnak.

Velentzéből Dec. 2-dik napján: — „Tegnap kezdődött el itten a' Conclave, következendő czeremóniával: A' Sz. György Szigetebéli Templomban, a' Nagy Mise után, egy Beſzéd tartatott, a' Sz. Pápa' válaſztásáról. Ez után el énekeltetett a' Jöjj el Sz. Lélek Úr Isten, és a' Sz. Kereſztel proczeſzſzió tartatott, mellyben elöl a' Püspöki, az után a' Presbyter, 's végre a' Diaconus-Cárdinálisok mentek egymás után, a' Conclave' Kápolnájába, a' hol le tették a' hitet az Apostoli Constitutzióra, mellynek tárgya a' Sz. Pápa' válaſztása. Az után minden Cárdinális a' maga különös ſzobájába (czellájába) ment, a' hol még idegen Méltóságok meg-jelenhettek tiſzteletekre. Dél után, a' harang meg-ſzóllalására, a' Cárdinálisokon, 's a' Secretáriussaikon, és egyéb meg eskett Tiſztjeiken kivül, minden más emberek ki-küldödtek, a' Klastrom bé-záródott, a' hová, Pápa' válaſztásig senkinek nem ſzabad bé-menni, 's a' Cár-

dinálisok és a' Tiſztjeik ki nem jönek onnét addig, míg a' Pápa' válaſztással kéſzen nem leſznek, mely foglalatosság, sokſzor el tartott már egynehány hónapokig is."

Velentzéből Dec. 2-dikán veggel: — „Tegnap vólt itten a' Veni Sancte, a' Sz. György Klastromában. Dél után mind a' harmintznégy Cárdinálisok bé-vévén magokat a' Klastromba, az ajtót, a' bé-vett ſzokás ſzerént reájok zárta a' Conclavenak Marsálja Világi Hertzeg Ghigi, a' kúltsot magához vette, hogy senki ne ſzóllhasson a' hitet le tett Conclavebéliekkel. Bé-zárva leſznek mind addig, míg Sz. Pápát nem válaſztanak. Mára várjuk ide Herzan Cárdinális és Szombathelyi Püspök Ö Eminentziáját."

Prágából Dec. 15-dikén estve: — „Ma dél után érkezett ide Constántin Oroſz Nagy-Hertzeg, jövén Coburg Városából, hová a' Coburg Hertzegi Háznak látogatására ment vala, a' mely Házból való a' Hitves Társa. Maga három hintóval útazott ide; holmijét pedig öt ſzekereken Regensburgon kereſztül hozták. Hólnap reggel tovább folytatja innét útját Muſzka Orſzág felé. Minden Postán 40 ló várakozik ſzolgálatjára. Siet, hogy kedves Húgával Alexándra Nagy-Hertzeg-Aſzſzonnyal, és Nádorispány Ö Fö-Hertzegségével ſzembe-találkozhasson. Vele van az a' frantzia fitzkó, a' kit a' Trebiai ütközetkor, Június' Hónapjában, fogtak vólt el. Az Attya Frantzia Kapitány vólt. A' Fiú igen tsintalan. Már beſzél Oroſzúl is. Vele van az a' Kozák

is, a' ki a' Nagy-Hertzeget Olasz Országban, kétszer mentette meg a' haláltól, elöszször Valenzá nál (Ez a' Város a' Pádus jobb partján feksik, közel Alexándriához) midön a' Pádus vizéből ki-segítette; és Alexándriánál, a' hol egy érbe esésekor a' paripája alá fordúlt vala a' N. H. Mind a' Kozákot, kit nagyon betsül, mind a' Fr. fiút, Pétersburgba viszi magával. Visz Ö Nagy-Hertzegsége magával egy Német Gránátéros Káplárt is, kivel Bétsben létekor (Aprilisben) tett esmerettséget. A' Wentzel Colloredo Regementjéből való vólt. Meg-engedte néki a' Nagy-Hertzeg, hogy innen (Prágából) Bétsbe mehessen, a' honnan egy Feleséget hoz magával Muszka Országba. A' Gránátéros, Slézsiai fi, 's mindennap egy Rubele (1 for. 45 xra) jár a' Nagy-Hertzegtól."

Weinrotter Oberstlieutenánt Úr, ki az egész nyáron által, Adjutánsi szolgálatot tett Feldm. Szuvarov mellett, 's igen nagy kedvességben és betsben vólt nála, már Bregentzben vagyon.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Ujságok szerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Mannheimból Dec. 9-dikénn: — „Tegnap délelötti tíz órakor izente meg Csász. Kir. F. M. L. Gr. Sztáray, Fr. Generál-Adjutáns Lacroix-nak, a' ki itt, és Neckerau-ban komandírozott, hogy Károly Fö-Hertzeg, el nem fogadta a' Fr—ák által aajánlott Fegyvernyugvást: mi-

nekokáért újra el-fognak kezdődni az ellenségeskedések; de azokat nem várták meg a' Frantziák, hanem el takarodtak innét egéſz tsendességgel, éjfélutánni két óráig. Már 3 órakor itt termett egy Batalion Palatinátusi Katonaság, Oberster Wreede' kórmányozása alatt; melly után több rendbéli Cs. K. Sereg-ſzakaſzok érkeztek, 's nagy ágyúk is ſzállítódtak utánnok. A' Cs. K. Katonaság, által-masírozott a' Városon, és minekutánna mind a' Mühlau nevü Szigetében, mind a' Rajna túlsó partján lévö sántzok' eránnyába ki-ſzegeztetett vólna egynehány ágyúkat, viſzſza-tért, 's ide tsak egy Batalion jött bé a' Wenkheim Reg—éből. Az elött egynehány minútumokkal érkezett ide F. M. L. Gróf Sztáray. — Neckeraut, ma reggeli 7 órakor hagyták ide a' Fr—ák."

Mannheimból Dec. 10-dikén: — „F. M. L. Gróf Sztáray, itt vólt, hanem viſzſza-ment ma Hejdelbergába, a' hol vagyon a' fő-quártély. Itt a' Komendáns, Cs. K. Generálmájor Mylius."

Berlinből Dec. 3-dikán: — „Hólnap jelenik meg a' Fr. Konzul Bonaparte' Szárny-Adjutánssa Brigadíros Duroc a' Királynál. Már elébb el járta Möllendorf, Kuhnheim, és Tempelhof Generálisokat. Vele vólt vólt ez a' Duroc Bonaparteval, Égyiptomban is."

Regensburgból Décemb. 10-dikén: — „A' Thurni és Taxisi Hertzegség' Örökösének látogatására vólt itt ma Feldm. Szuvarov, Cs. K.

Formaruhában, 's a' Mária Therézsia' Rendjének nagy Kereſztével diſzeskedve. A' Német-Birodalmi Gyülésnél lévő minden Követek jelen vóltak, a' nevezett Hertzegnél, és sok más Méltóságok is."

2.) Helvétziaiak.

Gen. Maſſzéna, a' ki Fr. Vezér vala Helvétziában, Dec. 1-sö napján, Olaſz Országba indúlt a' Helvétziai földről.

Walliserlandban, új belsö háborgások kezdték jelengetni magokat.

Tigúrumi Prédikátor Lavater, meg-intette a' Bernai Direktorokat Nóv. 23 dikán írásban 3 tárgyak eránt, úgymint: 1.) Hogy azokat a' ſzámkivetett Helvétusokat, engedjék meg Hazájokba viſzſza-térni, a' kikre, törvényes vi'sgálás által semmi nevezetes vétek nem bizonyosodott. 2.) Hogy ſzakaſztassák félbe azt a' képtelen, igazságtalan, és botránkoztató proczeſzſzust, melly, Azok ellen kezdodött Tigúrumban, kik a' Cs. K. Katonaság' ott létekor vóltak ideig való Kórmányozók. 3.) Hogy azt a' Törvényt, melly el-törölvén az Egyházi dézmát, meg-lopta az Ekkléziát, vegyék viſzſza, 's 3 ezernél több Prédikátorokat és Tanítókat, mentsenek meg a' kétségbe eséstől, ki-járatván nékiek haladék nélkül egéſz fizetésseket.

3. Olaſz-Orſzágiak.

Rómában, mind untalan nevekedik az ollyan Rabok' ſzáma, kik a' Státus' meg-bántá-

sáért árestálódnak meg. Az újjabban el-fogattak közzúl valók: Hertzeg Santa Croce; Gróf Marescotti, egy a' Hertzeg Borghese Fiai közzűl; két Sciubert testvérek; Gróf Turiglioni, a' ki Miniſzterséget viselt egy időben a' Palatinátusi Válaſztó-Hertzegi Udvarnál, a' Római Respublika' idejében pedig Belső bátorságra ügyelő Miniſzter vólt Rómában, 's a' t. A' Zsidók közzűl is el-fogattak a' két leg-gazdagabbak 's elő kelőbbek, t. i. Ascarelli, és Amboram, mivel sok afféle portékákat vettek rakásra, mellyeket a' Templomokból rablottak ki a' Fr—ák.

4. Frantzia-Orſzágiak.

Pári'sban mostanság tizenkilentz ezer Polgárok adtak bé az Előljáróknak Instántziát, a' mellyben munkáért esedeztek, minthogy külömben el nem kerülhetik az éhel való halást: de nem kaptak egyéb feleletet, hanem a' Monitör nevű Újság által ki hirdetődött: hogy nem lehet munkát adni nékiek, azért ne tsudálkozzanak rajta, hogy különös válaſzt nem kaptak a' kéréssekre.

A' l' Ami des Loix tzímű Pári'si Újság' Kiadója írja: hogy Ő egy Szegénynek, a' ki tőle alamizsnát kért, midőn azt felelte vólna: „Én Tiſztviselő vagyok" — a' Szegény azt mondta reá: „Már a' más."

A' Consuláris igazgatáshoz való bizodalom még nem igen erős Pári'sban. Hogy erőssebbé lehessen: az a' tanáts adódott e' végre a' Kon-

zuloknak, közöuséges tzédulákban, a' mellyek, minden útszákon és piatzokon fel vóltak raggatva: hogy rendszerént kell fizetni azokat, a' kik költsön-pénzzel segítették a' Státust: 's a' kiknek nyomorgatása által folyt az igazgatás, négy esztendöktöl fogva; holott a' Revolútzió' kezdete olly ígéreten fundálódott, hogy az Ország' Kréditorai, mind ki fognak annál fogva elégíttetni.

Ezeknek, 's a' Penzionistáknak mentöl elébb lehető ki-elégítése végett: harmintzkilentz millió lívert kértek a' Konzulok a' Páris'i Pénzzel-kereskedöktöl, kiket, hogy ezen terhes kívánságnak telyesítésére reá beszélhessen Bonaparte: elö-vette minden ékesen-szóllását, illy ki-fejezésekkel élvén hozzájok a' többek között: „Megszünt már a' gaz-emberek' hatalmaskodása; a' gazdagság nem tehet többé valakit gyanússá, minthogy a' bolond és tudatlan Igazgatókat, okos és meg-világosodott eszü emberek váltották fel." — Igazságos és ditsö Békességgel biztatta Öket: hanem a' végre szükségesnek állította, hogy az egygyesültt Hatalmasságok elött nem kell fel-fedezni, a' Respublika' kaszszájának egészszen lett ki-ürülését; hanem inkább kell meg-mutatni, hogy annak múlólag való ki-ürülését tsupán a' roszsz igazgatás okozta.

Kevéssel, a' Nóv. 9-dik és 10-dik napjain történt Revolútzió elött, azt mondta Sièyés: hogy a' Szabadságnak 's Egyenlöségnek arany-forrása ki-apadt, 's egyedül, a' Respublikai

földnek meg-reſzkettetése által lehet új fórrást fakaſztani.

A' Suánok, olly közel nyomúltak Nóvember' utólsó napjaiban Pári'shoz, hogy nem vóltak már meſzſzebb töle, tizennyóltz óránnyi járó földnél; melly környülállás, annál nagyobb ſzeget ütött a' Konzulok' fejébe: mivel meg-értették, hogy Pári'sban is sok Barátjaik vagynak a' Royalistáknak: minekokáért Nóv. 30-dikán, egyſzerre meg-változtatták a' Nemzeti Órállók Tiſztjeit, kik a' Városnak külömbkülömbféle réſzeiben tettek Strázsai ſzolgálatot, 's helyekbe, reguláris Katona Tiſzteket állíttattak ki. — Illy eſzközhöz sokſzor uyúlt vala Cronwel is Angliában.

A' tengeri dolgok' kórmányozására nézve, egy Kommiſzſziót állítottak fel a' Konzulok, a' mellyet igyekeznek mindenekben hasonlóvá tenni a' Londonihoz. Annak Elölülöjévé nevezték Bruix Admirálist; Tagjaivá pedig Thevenard Vice-Admirálist, Genthaume és Latouche Contre-Admirálisokat, Pleville-Lepelley-t, 's a' t.

A' Konzulok ki-adták nyomtatásban azon Személlyeknek neveiket, kik, a' Nóv. 9-dikén 's 10-dikén történt Revolútziónak végre-hajtásában foganatos eſzközök vóltak. Illyenek p. o. Bruix Admirális; Svadron-Vezér Bonaparte Lajos (ez is Öttse a' Konzulnak); Adjutáns Beauharnois Eugénius, mostoha Fia Konzul Bonapartenak; Gen. Moreau, a' ki egy húgát vette el Bonaparténak 's a' t.

A' melly kemény Beſzédet tartott vólt Bonaparte Lucián Nóv. 10-dikén a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak S. Cloudi Ülésében, az elobbeni Igazgatók ellen: némelly Jegyzéseket tett arra, még pedig minden kiméllés nélkül, a' Journal de Pari's tzímü Pári'si Újság: „Ha — úgymond — olly igen roſzſz vólt az igazgatás (a' mint t. i. Bonaparte Lucián állította) mert nem állítottatok Ti, 800 Képviselöi a' Népnek (a' kikből t. i. állott a' Törvényhozó-gyülés) mást annak helyébe? De ti ellene mondatok magatoknak. Avagy nem közöttetek ülnek e' a' Népnek roſzſz igazgatói? Reubel-t, Merlin-t (az utólsó Revolútzió elött ki-buktatott Direktorokat) büntetésre méltóknak ítéltétek e'? Sièyés és Roger-Ducos, nem folytatják e' még most is Bonaparte' társaságában az igazgatást? Nem a' leg-gyönyörübb tsendességben hagygyátok e' élni Barras-t? Miért nem változtattátok meg Ti, mint törvényes Képviselöi a' Népnek, már régen a' Konstitútziót, ha alkalmatlannak találtátok azt a' végre, hogy fundamentomos Törvénnye lehessen egy nagy Nemzetnek? Nem érdemlitek e' meg ezen késedelmezéstekért, hogy ſzámadásra vonattassatok? 'S hogy vádolhatjátok Ti, hüségtelenséggel a' Tiſztviselöket, kiknek Ti nem adjátok ki a' fizetést? Egy ſzóval, úgy belé van a' Nemzet' sorsa keveródzve a' ti hibáitokba; hogy Ti azt ki nem fejthetitek azokból.

Pári'sból Dec. 6-dikán: — „Ma, ſzándékozik el-indúlni innét Gen. Moreau, a' Rajnai

Seregheż. Macdonáld, Helytartó-Generálisúl vagyon rendelve melléje.

„A' meg-buktatott Fr. Direktorok, frantzia pénzen tartották vólt Angliában a' frantzia foglyokat. A' mostani Konzulok nem akarják ezen költséges tartás' módját tovább folytatni Dec. 22-dikénél."

„A' Gazette Nationale tzímü Újság azt írja a' Rajna bal mellyéki réſzeiröl a' Német Birodalomnak, mellyek ez idö ſzerént, frantzia kézben vagynak: hogy semmi további újjításokat nem engednek azokban tétetni a' Konzulok, 's a' mik eddig történtek, azok eránt is ki-hirdettette, hogy tsak ideig-valóknak kell nézni azokat."

„A' Propagateur (ez is Pári'si Újság) ſzerént, olly sokan ſzökdösnek el az Olaſz Orſzági Fr. Seregböl, hogy az ö ki-fejezése ſzerént, egy lélek se' marad abban, ha gátló rendeléseket nem teſznek az Igazgatók."

„A' Publiciste (ez is Pári'si Újság) azt írja, hogy ennek a' hétnek a' végin, közönségessé fog tevödni az újj Konstitútzió, a' melly eránt, egymástól külömbözö módra nyilatkoztatták magokat Bonaparte és Sièyés, nehány napokig."

Magyar-Orſzág.

Tornából Dec. 10-dikén: — „Néhai tiſztelt Fö-Ispányunk Királyi Fö-Lováſzmester Gr. Keglevits József Ö Kegyelmessége' áldott emlékeze-

te eránt, változhatatlanúl fenn áll ezen Vármegye' hív Lakosinak ſzíveikben, az örökös Hálá-datosság' Óltára: de kedves Öttsei a' boldogúlt Méltóságnak, Gróf Keglevits Zsigmond és Károly Ő Nagyságok, külső jel által is akarták fenn maraſztani, ſzívből ſzeretett 's betsült derék Battyoknak emlékezetét. E' végre, egy Monumentumot (emlékeztető alkotmányt) kéſzíttettek Bétsben, márványból 's alabástromból, a' melly ide le-hozattatván, bé-helyheztetődött a' múlt September Hónapban Szentegyházunkba a' nagy Óltár mellé. Tizenkét lábnyi ezen mesterségesen és nemes ízzel kűſzült Monumentumnak a' magasságá. Leg felül rajta, egy Urna, alabástromból van ki-formálva, ezen alól ſzemléltetik kékes márvány fedél alatt, 's ugyan ollyan márvány táblára bé-ſzerkeztetett alabástrom Mejj-képe az örökkévalóságra által-költözött Grófnak, a' melly mellett két felől aranyozottak, a' föld felé fordított fáklyák. Alább két veres márvány oſzlopok között olvaſtatnak, a' mindjárt közlendő, aranyos betükkel kékes márványra bé-vésett rendek. Ezeken alól ſzemléltetik egy koporsó, kékes márványból, melynek óldalánál kesereg a' Szomorúság' képe, jobb kezében a' Grófi Famílía tzímerét tartva. Ezek is alabástromból vagynak. A' talp-kő végre, fekete márvány.

Az említett Rendek, ezek:

IOSEPHO. COMITI. KEGLEVICS.
DE. BVZIN.

PERAGRATIS. ITALIA. GALLII. GERMANIA.
LEGATIONVM. IN. HISPANIAS. ET.
MOSCOVIAM.
COMITI.
ARCHI-DVCVM. IOSEPHI. ET. LEOPOLDI.
DEIN IMPP.
CVBICVLARIO.
COMITATVS. TORNENSIS. COMITI.
SVPREMO.
S. C. ET. R. A. M. INTIMO. STATVS.
CONSILIARIO.
PRIMVM.
S. CORONAE. CVSTODI.
DEIN.
AGAZONVM. REGALIVM. MAGISTRO.
EQVESTRIS. ORDINIS. S. STEPHANI. REG.
APOST.
COMMENDATORI.
TORNAE. LOCO. NATALI. XVII. KAL. OCT.
A. MDCCXCIX.
AET. LXX.
VITA. PIE. FVNCTO.
SIGISMVNDVS. ET. CAROLVS.
FRATRES.
FRATRI. DE. REGE. PATRIA. SVISQVE.
OPTIME. MERITO.
IN.
PERENNEM. MEMORIAM.
LVGENTES.
P.P.

* * *

Küldjük Olasz Ország' Mappáját azoknak, a' kiknek még meg nem ment vólt. A' jövő fél esztendőben is három Mappákkal kedveskedünk, avagy két Mappával, és egy Rajzolattal. A' Mappák közzül lesznek: Svájtzer Ország (Helvétzia); Sváb Ország; és Anglia, Skótzia 's Irrland Országok Mappája is, vagy ezen utólsó Mappa helyett, valamellyik Vármegye' Mappája.

A' Frantzia nyelv' meg-tanúlására, könnyű és foganatos eszköznek esmérték meg a' Cs. K. Theréziána Akedémia' Elöljárói, Soubiran Professor Munkáját, melly, zsebben is könnyen hordozható, szépen nyomtatott, öt darabotskákban jött ki, egy Tóldalékkal egyetemben, illy czím alatt: *Beyspielsamlung zur Uebung in der französischen Spraehe.*

A' példákat, olly arányosan gyüjtötte öszsze Szubirán Úr, hogy a' ki egyszer németül tud, Az minden különös Útmutató nélkül is meg tanúlhat azoknál fogva, frantziául mind beszélleni, mind pedig Leveleket, értekezéseket, 's más egyéb előadásokat is fel-tenni; mert a' szók értelmén kivül, az azokkal való élésnek regulái 's azoknak különös tulajdonságaik is fel-vagynak helyesen rakva, mint ezt a' Jénai Tudományos Újság is említi, e' folyó eszt béli 299-dik számú Darabjának 735-dik lapján: az említett Tóldalék-könyvetskében pedig már, fel lehet találni egészsz értelmeket is németül, a' Példák' gyüjteménnyéből ki-jelelt frantzia Szakaszoknak.

A'
TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 51.

Költ Bétsbenn, Karátson Havának (Décembernek) 24-dik napjánn 1799-dik Esztendőbenn.

Bétsből.

Pedemontziumi Vezérünk L. G. Mélász Tudósítása szerént, (mellyet, a' Bétsi német Újságnak Dec. 21-dikén költ Darabjában tett közönségessé a' Hadi Cancellária) F. M. L. Gróf Hohenzollern, Dec. 6-dikánn meg-támadta Novi magas környékein az ellenséget, 's el-verte erős fekvéséből, és Novit magát is el foglalta. Ezen győzedelem után, mellyet a' Frölich Reg—je, és az 5-dik Hufzár Reg—nek két Svadronnyai

által nyeretett Gróf Hohenzollern: tovább a' Bussy Vadász-Reg—ének hat Svadronnyai, és a' Klebeck Regementjének egy Bat—ja által üzette a' Fr—ákat, Gavi felé, 's ezen erös helyet is körül-vétetés. Ezen szerentsés tusakodásoknak mindjárt az elein, háromszáz Fr—ák estek vólt fogságunkba: de azután is alkalmas veszteségje vólt még az ellenségnek.

Itt, minden főre, hadi-adó vetödött ki, a' mellyet, kiki tartozik fizetni, a' ki nem alamizsnából él. A' leg-alsó adó, mellyet a' leg alábbvaló szolgáló is fizet, 15 xr. A' százon felül való jövedelmekre nézve, a' leg alsó adó, melly a' száz és 300 forint között lévő jövedelmeket illeti, száztól 3-ad fél forintra van ki-szabva; a' leg felsöbb pedig, melly már a' 151 ezer forinton felül lévő jövedelmeket illeti, minden száztól húszra.

Hertzeg Lichtenstein János, ki e' fogytán lévő esztendöben, bokros borostyán-koszorút fűzött fejére Olasz Országban, tegnapra (hétfőre) virradóra szerentsésen ide érkezett.

Tegnapelött két Kurír jött ide Pár'sból, egygyik a' Spanyol, a' másik a' Török Követhez.

Cs. K. Gen. Bender, a' napokban indúlt el innét, hogy a' Cs. K. Birtokokon által vezessen 60 ezer Oroszokat, kiket Pál Császárjok újra küldött a' Fr—ák ellen.

Nápolyból Dec. 5-dikén: — „Azt halljuk, hogy a' Fels. Király és Királyné, mihelyest jobban érzik magokat, ide fognak jöni Palermóból.

Az Udvari Orvos' ítélete ſzerént, nem egésséges hely, Szicziłia Ő Felségek' lakására. Már két hónapja, hogy mindennap háromſzáz ember dolgozik az itt lévő Királyi palotának helyreállításában, úgy annyira el puſztították vólt azt a' Frantziák. Vendég-falakat, 's egyéb hazikéſzületeket, Palermóból küldenek ide Ő Felségek. Már most kezemnél van azoknak valóságos laistroma, a' kiket el-veſztettek itten, a' Fr— ákkal való tzimboráskodások miatt. Minden órán meg-küldöm.

Florentziából írják: hogy a' Szárdíniai Király, a' ki egéſz Famíliástól egygyütt érkezett oda nem igen régiben Szárdínia' Szigetének Fő-Városából Cagliariból, még mind ez ideig ott múlat. Mostanság oda jártak Ő Felségek Arezzó-ba, a' hol a' Bold. Sz. Mária tsudálatos képénél buzgóan végezték ájtatosságokat. (Az itt nevezett helyek ki vagynak téve a' meg-küldött Mappáján Olaſz Orſzágnak. Ez az az Arezzo, mellynek bátor hívségű Lakosai fegyvert fogtak a' Fr—ák ellen, Schneider Cs. K. Tiſztünk vezérlése alatt.)

Egy Velentzei Levélből olvassuk, hogy Cárdinális Herzan oda érkezett ſzerentsésen, 's bé ment a' Conclavé-ba. — Cárdinális Ruffo, a' ki a' Calábriai Armádiát vezérelvén, el verte a' Frantziákat Nápoly vídékéről, 's ezt a' kies fekvésű Várost is meg-vette, benn van már a' Conclavéban. Azon ſzobának, melly az Ő Eminentziaja ſzámára vólt ki nézve, valaki ezt írta az ajtajára;

Restaurator Urbis Fuit, Fiet Orbis. A' ſzóknak első betűik a' Ruffo nevet foglalják elmés és finom kívánsággal magokban.

Komárom Vármegyei Fi, Nemes Nagy Sámuel Úr, kinek tálentomit és hazafiúi iparkodásit, sokan meg-esmérték már eddig is a' két Magyar Hazában: minekutánna 1798-dik eſztendőben, Tagjává válaſztódott vólna Vestpháliában (Veſztfáliában) a' Terméſzetet vi'sgáló Királyi Társaságnak; e' folyó 1799-dik eſzt—ben pedig hasonló módra meg-tiſzteltetett Jénában, az Orvos-Doktorok és Seborvosok Társasága által, melynek első Kórmányozója, amaz el-híresedett tudományú Hufeland Orvos-Doktor Úr: mai napon az itt lévő Medica-Facultás által, telyes meg-elégedésnek nyilatkoztatása mellett, bé-vétetődött a' rendſzerént való Orvos-Doktorok' ſzáma közzé, 's már kevés idő múlva viſzſza-tér Orvos-Doktori fövel kedves Hazájába, a' melynek ditsőſségét, hathatósan nevelte külföldön, a' maga Személlyének érdemlett meg-tiſzteltetése által.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Ujságok ſzerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Freyburgból Dec. 11-dikénn: — „Elő-Auſztriának (Vorderoesterreichnak) Kórmányozója Báró Sumeraw, ezen Tartománynak minden fegyverfogható Lakosaihoz egy buzdító Hirdetményt intézett, melyben ſzívekre kötötte néki, hogy kéſzen tartsák magokat, 's mihe-

lyest kívántatik: azonnal ki állyanak a' Haza' védelmére. A' kik önként nyilatkoztatják hazafiúi kéſzségjeket: annak ſzembetünő jeléül, ſejér és veres karkötőt kapnak. A' fegyvertfogható nevezet alatt értetődnek, a' 18 és 50 eſztendősök között lévő ép Férjfi-Személlyek, ha házasok is."

Meg-hallván a' Moguntziai Válaſztó-Hertzeg Huſzárjai Dec. 4-dikén, hogy Vetzlárba 30 Fr. Dragonyosok illantottak légyen bé két Tiſztjeikkel egyetemben: mindjárt rajtok mentek, 's mind egygyig foglyaikká tették Őket, annál ſzerentsésebben: mert némelly Huſzár, két arany 's ezüst órát, harmintz 's több tallért, és egy 's két lovat is kapott nyereségül.

2.) Helvétziaiak.

A' Bernai Kántonnak, sőt egéſz Helvétziának is, az előbbeni boldog állapotjabéli elsö embere, Steiger Úr, ki a' Revolútzió előtt, Európának leg-nagyobb tekintetű Emberei közzé ſzámlálódott, 's néhai 2-dik Fridrik Pruſzſziai Király által a' Fekete sas rendjével is meg-tiſzteltetett; a' ki nem tsak éſzſzel, hanem karral is igyekezett, meg-élemedett idejében is, a' Frantziák' jármát el hárítani Hazájától; 's midőn már rajta nem segíthetett, ezer veſzedelmek között ugyan tsak ki-ſzabadította magát a' Helv. földről; a' ki vólt az egygyesúltt Hatalmasságok által kinézve a' Helvétziai Kontra-revolútzió' Fejének, és a' kihez sok kiköltözött Helvétusok kaptsolták vala is már magokat, 's hartzoltak Hazájokért,

Anglia zsóldján: — ez a' derék Steiger Úr, meg hala Dec. 3 dikán Augsburgban, érdemekkel teljes életének nyóltzvanodik esztendejében.

Angliaiak.

Londonból Nóv. 29-dikén: — „Bridport Admirális, a' ki még 31 líneai hajókkal tartja bé-kerítve a' Brestzi Kikötőhelyet, következendő értelmű Tudósítást útasított ide a' Tengeri dogokra ügyelő Kórmányszékhez, a' Királyt kívánó Fr. Lakosokról: hogy t. i. Brestzttől 5 német mértföldnyire Quimper Corentin nevű Kis Várost el foglaltak, 's 1500 Anglusokat botsátottak ki az ottani fogságból, és Portlouist is szándékoztak el-foglalni, melly szándéknak végre-hajtása után az Angl. hajóknak jó módjok lehet a' Suánok segítésére."

4. Hollandiaiak.

A' Hollandusoknak, meg-engedik már most az Anglusok, hogy azok, saját partjaik körül heringet halászhassanak: de ezen jótétemény által, arra kötelezik a' Hollandusokat, hogy ezek, eszközök legyenek Anglia temérdek portékáinak el adásában, melly kötelességet újj jótétemény gyanánt néznék a' szegény Hollandusok: ámbár azon portékáknak jó nagy része ollyan, a' melly az övék vólt, és most tsak azt is szerentséjeknek tartják, hogy azt a' mi magoké vólt, más' számára el-árúlhatják egy kevés jutalomért.

Hágából Dec. 6-dikán: — „Sok neutrális hajók érkeznek partjainkhoz, anglus portékák-

kal rakodva. — A' Zuiderseen el fogott magános hajókból sokat viſzſza-adtak az Anglusok, a' Miéinknek."

5. Török Birodalmiak.

A' Konstántzinápolyi ſzoros tengert védelmező Váraknak (Dardanelláknak) jobb karba való állítása, Anglus Generális Kellerre vagyon bízva.

Hogy a' Nagy-Vezér Seregének elöljáró Szakaſzſzát meg-támadták volna Égyiptomban a' Fr—ák: még ezen történet eránt semmi ollyas Tudósítások nem érkeztek eddig, a' mellyeknek hitelességéről ne lehetne kételkedni.

6. Frantzia-Orſzágiak.

Az Égyiptomi Fr. Sereg' ſzámára, tizenöt millió lívért ſzeretne küldetni Bonaparte.

A' Suánokról (Királytkívánó Lakosokról), újra azt írogatják a' Pári'si Levelek: hogy azoknak ellenségeskedése nem tsak még nem ſzűnt még ekkoráig is; hanem inkább nöttön nő.

A' Jakobínusok, igen mérgelődnek Bonapartéra, és Siéyésre, 's igyekeznek öket, minden képzelhető módon meg-buktatni.

A' kik se' nem Suánok, se' nem Jakobínusok; azok sintsenek meg-elégedve a' Konzulokkal, következendő okokból: 1.) minthogy a' Konzulok, nem tsak el nem törlik a' revolútziónális törvényeket, sőt a' magok alkalmaztatásának sinor-mértékéül hordják fel azokat, 2.) mert a' Cath. Ekklésia' ſzokása ſzerént való Isteni-tiſz-

telet módja, a' Konzulok alatt is nyomattatásban vagyon. 3) mert a' Kiköltözttek laistromából még sintsenek ki-törölve azoknak neveik, kik a' Jakobínusok kegyetlenkedése elöl futottak el Hazájokból. 4.) mivel a' szörnyü adók még se' szállitódtak alább.

Az Egalité' palotája, (melly hajdan az Aureliánumi Hertzegé vólt) körül vétetödött Katonák által Dec. 3-dikán estve, 's 300 feslett életü Aszszony-személlyek fogdosódtak el benne.

A' meszsze-földi számkivetésre lett ítéltetés alól fel-szabadítják most a' Konzulok az Egyházi-Személlyeket, következendö feltételek alatt: 1.) ha a' tölök kívánt esküvéssel mindenkor meg esküdtek, 's esküvésseket viszsza nem vették. 2.) Ha meg-házasodtak.

Barthelemy, kit a' Direktorságból, azok a' késöbben magok is meg-bukott Direktorok, Barras, és Reubel, buktattak vólt ki, most Hamburgban vagyon, 's viszsza-kéredzik Hazájába.

Lafayette viszsza-ment; de Pári'sban nem engedték maradni a' Konzulok, minekokáért Cuignes nevü jószágába ment ki onnét.

A' készülöben lévö új Konstitútzióról részszerént hideg vérrel beszéllenek; részszerént nem sokat ígérnek magoknak a' Pári'siak.

A' Pétersburgi Udvari Újság ki-hirdette: hogy Pál Császár, Rimskoi-Korsakow Generál-Lieut—ot, a' ki Tigúrumban vólt, el-botsátotta a' szolgálatból, nem külömben Saken Gen. Lieut—ot; 's Lukoschin 's Markow, Gen. Májorokat.

A'
TSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 52.

Költ Bétsbenn, Karátson Havának (Décemberneк)
27-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsi.

A' múlt Vasárnap és Hétfő, megént örömnapok vóltak a' Bétsiekre nézve, hogy azokon, Heydnnek azt a' remek muzsikáját hallhatták az Udvári Teátromban, melly, a' Teremtés' nagy munkáját, következéseivel egygyütt, hangok által, érezhetve képzelteti. Nagyon tele vólt a' Teátrom mind a' kétſzer, jóllehet minden helyet kettős árron kelletett fizetni, úgymint egy Logét kilentz forinton 'é

a' t. A' mi bé-gyült a' kaſzſzába, azt a' tőke-pénzt növelik vele, melynek eſztendei interesséből segítődnek a' Muzsikusok' Özvegyeik. A' muzsika mellé, Báró Swieten kéſzítette az Éneki ſzerzeményt, ſzép velős németséggel. Maga Heydn, (Hertzeg Eſzterházy muzsikája' Directora) igazgatta mind a' kétſzer a' muzsika egéſz folyamatját. Többen vóltak 200-nál a' muzsikálók 's éneklők. Tsak a' hegedűsök ſzáma hatvanból állott, a' kik mind igen híresek. Nagyobb hegedű (Báſzetl és Báſz) húſz vólt. Egyéb tagjai a' gyönyörködtető gyülekezetnek, réſzſzerént fúvó-ſzerſzámokkal, réſzſzerént énekléſekkel nevelték a' felséges tárgyú 's minéműségű muzsikának ſzívre ható nagy erejét, mellyet telyességgel nem lehet le-írni. A' Fels. Csáſzár is jelen vólt Vasárnap Csáſzárné Ő Felségével, 's a' kaſzſzába 500 forintot küldött, illy foganatosan kívánván gyarapítani maga réſzéről is az említett kegyes fundátziót.

Tegnap, Mártir Szent István napján, ſzokott Udvari czeremóniával ment Ő Felsége, a' F. Csáſzárnéval egygyütt, a' Toskánai Nagy-Hertzegnek, 's a' nevendék két nagyobb Főhertzegeknek is társaságában, a' Sz. István' roppant nagyságú Templomába, a' hol jelen vóltak az Isteni tiſzteleten. A' kíſérő Magyar Királyi Testőrzöket, Generális Eſzterházy Miklós Hertzeg vezette.

A' múlt Kedden estve indúlt el innen egy Muſzka Tiſzt Pétersburgba, kit Konstantin Nagy

Hertzeg küldött vólt ide Prágából, hogy holmiját, mellyet Aprilisben, az Olasz Armádiához lett menetelekor hagyott vólt itten, vigye el utánna Pétersburgba, a' hová a' Nagy-Hertzeg Prágából Brünen keresztül vette egyenessen útját.

Ezen Tisztel ment Pétersburgba a' minap említett Wenczel Colloredo Regementjebéli Granátéros is, a' ki egyedül csak azért kért vólt engedelmet magának a' Nagy-Hertzegtől a' Bétsbe való útazásra, hogy itten feleségül vegyen egy már meg-élemedett 's szegény szolgáló Leányt, kivel már ez előtt esmeretes vólt.

Az Olasz 's Helvétziai földön vitézkedett Orosz Seregről meg-írtuk vala jó előre, hogy két Tsapatókban kerekedik az fel, Rosenberg és Derfelden Generálisok vezérlése alatt. Ezen két Tsapatokról, következendő értelmű Híradást közlött a' Bétsi német Újságnak Dec. 21-dikén költ Darabja, a' Prágai Újság szerént:

„Az Orosz Császári Katonaság, két Tsapatókban, Gen. Rosenberg, és Gen. Derfelden kórmányozássok alatt térnek viszsza az Orosz Birodalomba, Tseh 's Morva Országokon, és a' két Gallíziái (napkeletin és napnyúgtin) által. Az első Tsapatnak első szakaszsza, Dec. 14-dikén érkezett Prágába, 's a' több szakaszok is várattattak, Dec. 16-dik, 18-dik, és 20-dik napjaira. Cseh Ország' széléig, nevezetessen Kentschenig ment elibe ezen Tsapatnak Kórmányszéki Tanátsos Gróf Kollovrát-Krakowsky Filep, a' ki vólt t. i. Vezető-Kommisszáriussá ki-nevezve. A' másik Tsapatnak Cseh Országba való be-ve-

zetésére, Kórmányszéki Tanátsos Dubniczi Báró Reisky Venczel nevezödvén ki Biztosnak, Budweison által, Kaplitzig ment elibe, a' reá bízatott Tsapatnak.

Öt Orosz Regementeknek és hat Gránátéros Batalionoknak, még-tiltotta Pál Császár a' mars verést, azért, mivel a' katonai fenyíték és rend tartás ellen vétettek. Sawalischin; Mamajew; Sedmorazki; Wasimitinow; 's Báró Fersen az említett 5 Reg—eknek a' Tulajdonossaik; a' hat Bat—oké pedig: Ogarew; Erickson; Weljaeschew; Oszivow; Maetinschin; és Lindfors. A' Sawelischin Reg—je el-vesztette a' zászlóját is, azért is mást nem kap annak helyébe.

A' Pápa' válaszrásról, melly most igen szóban forgó tárgy, következendö tzímü históriai előadás tevödött itt közönségessé nyomtatásban: Historische Darstellung des Conclave, das ist der Wahlornung, welche bey Erwählung eines römischen Papstes befolgt wird. 1799.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Ujságok szerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

A' Rajna bal mellyékei német Tartományok Lakosait, kívánván a' mostani Frantzia Igazgatók el altatni, 's még-nyerni magoknak, következendö két újj eszközöket is vettek elö e' végre: 1.) hogy lágyabban bánnak, mint bántak az elöbbeni Hatalmaskodók, a' Kiköltözttekkel, és

a' Catholicus Papokkal. 2.) hogy ismét szabadon botsáttatják azokat az előkelő Személlyeket, a' kiket Kezesekül hurtzoltatott el a' meg-buktatott Pári'si Kórmányszék, az előtte gyanús német Városokból, minémüek: Trier, Koblentz, Kölln. 's a' t.

A' Würtembergi uralkodó Hertzeg, el oszlatta a' Rendeket, kik, az ő igazgatásának kezdetétől fogva tartott közönséges gyüléssekből mindenkor akadályoztatták a' Hertzeget, azon kötelessége telyesítésében, mellyet a' Haza' óltalmazása által tartozott vólna mutatni, a' Császár 's a' Birodalom eránt, mint hív Tagtársok a' Német Birodalom' Rendjeinek. Ezen törvénytelen tselekedetjeket a' Würtembergi Hertzegség' Rendjeinek, panaszosan nyilátkoztatta ki a' Hertzeg minden Alattvalói előtt, egy közönséges írásában, mellyet, Nóv. 30-dikán intézett hozzájok.

A' Mannheim' környéki Fegyvernyúgvás' czélyára nézve, hamar el-árúlta magát Frantzia Gen. Lecourbe: mert még tsak reménységben vólt az eránt, midőn feles számú rablókat indított ki Moguntziából, kik már Déc. 8-dikán elő is nyomúltak vala Höchst-ig, olly reménységgel, hogy tele erszényeket vihetnek viszsza a' Rajna jobb mellyékéről: de üresekkel kéntelenítteték viszsza-térni: mert meg-hallván, hogy Károly Fő-Hertzeg nem állott reá a' Fegyvernyúgvásra, nem merték magokat szerentséltetni.

2.) Helvétziaiak.

A' mostani Frantzia Consulok, Pischon nevezetű Bernai Biztossok által, mézes mázos beszédekkel kívánnak bizodalmat öntetni magok eránt, Helvétzia' Elöljáróiba; de minthogy tudják, hogy tsak úgy nyerhetnek ök Helvétziától eröltetett baráttságot, ha annak Igazgatói közzé az első helyekre olly embereket helyheztetnek, kik az ö kegyelmekre reá vagynak szorúlva: ez okon, mihelyest Bonaparte és Sièyés, a' magok mellé vett Roger Ducossal egygyütt, szert tettek a' Consulságra: mindjárt Bernába futtatták a' Roger Ducos Öttsét, 's meg-sugatták általa a' Helv. Direktóriumnak: hogy igen szeretnék Ök, ha leg alább két Tagjai a' Helv. Direktóriumnak le-mondván szép szerént hívataljokról, helyet tsinálnának a' Direktóriumban Ochsnak és Pfenningernek, (a' kik jó emberei Bonapartának): melly kívánság telyesedett, mivel úgy kellett lenni.

Ezen két újj Direktorok (Ochs és Pfenninger) se' gátolhatták meg azomban, hogy a' Bernai Directóriális Újság, a' Pári'si Consuláris Újság' ellenére is ki ne írja (December' elein) ezen igazságot: „Tudják meg azok, kik tagadják, hogy okunk vólna minékünk, a' hadi tereh eránt való panaszolkodásra: hogy Helvétzia, két hónapoktól fogva, többet adott (a' Fr — ák' számára) négy ezer ökörnél; húsz ezer mázsa gabonánál; száz ezer portzió kenyérnél; huszonöt ezer pint bornál; százötven ezer mázsa szénán-

nál; és sok más efféléket. Tudják meg továbbá: hogy az elö-ſzámlált tárgyak' laistromában nintsenek még benne a' Frantzia Al-Kommiſzſzáriusok' kívánságaik, és hogy a' Fr. Ispotályok, 's a' ſzekereztezés is sokba kerülnek Helvétziának. Tudják meg végre, hogy az a' ſzegény kis Tartomány Wallis tsak maga, nyóltz ezer darab marhát kéntelenítettett már adni, a' miólta bé-jöttek a' Helv. földre a' Fr—ák.

Tigúrumból Dec. 6-dikán: — „Nem kaphatván a' Fr. Sereg többé semmit, a' mivel kitarthatná magát a' Helv. földön: téli quártélyról gondolkozik, 's a' fr. ſzélekhez közelebb vonnya magát, minthogy a' Sváb Kerületbéli képzelt quártélyokhoz nints bizodalma, Károly Fö-Hertzeg miatt."

3. Nagy-Britanniaiak.

Londonban, Nóv. vége felé egynehány Személlyek fogattattak el, a' kik, Portugallus hajókon lopták bé magokat Angliába. Egy ezen meg-árestáltattak közzül Spanyol Admirális Massaredonak az Unokája is. Az el-fogattaknál talált Irások el-petsétlödtek.

A' Spanyoloktól közelébb nyert 3 gazdag hajóknak azon terhét, melly, ſzép nagy tallérokból állott, magához váltotta az Udvar, hogy belölök ánglus pénzt veressen.

Égyiptomból Fr. Orſzágba lett viſzſza-térése Bonaparténak, igen nagy kedvetlenséget okozott az Anglusoknak. Mindjárt akkor jött is ki

Londonban, egy tsínos Rajzolat, mellyen Bonaparte úgy van ábrázolva, hogy ötet az egész Égyiptomi Frantzia Sereg, kötelekkel körül kerítve erölködik viszsza-tartóztatni, de ő a' köteleket mind el-vagdalván a' szablyájával, fel-kapott egy nagy tengeri diszno-halra, 's annak hátán a' fél Hold' világánál hirtelen el suhant Sicilja melleít, melynek partján kedvire múlatta magát Admirális Nelson, 's nem láthatott a' tengerre, mert az a' világ szerte esmeretes ezer-mester, éppen akkor vetette a' szemfényveszto fátyolat nékie a' fejére.

4. Frantzia-Országiak.

Fr. Országnak napnyúgoti partjára, a' Vilaine vizének tengerbe való szakadásánál ki-szállottak az Anglusok, mint a' Pári'si officiális Ujság bizonyítja.

Egynehány Pári'si Journálok (Ujságok) irták: hogy az úgy nevezett Egalité' palotájában azért fogdostattak vólna el Dec. 3-dikán estve a' Consulok 300-ig való szajhákat (ez az ő kifejezéssek) mivel Égyiptomba szándékoznak azokat küldeni, kívánván siettetni mentől elébb azon igen el vadúlt Tartományban a' civilisálódást. Ennek olvasására igen meg-boszszankodott Bonaparte, 's Röderer által meg-tzáfoltatta a' hamis hirt, 's annak támasztásából származott neheztellését is jelentette."

Mack Cs. Kir. F. M. L—ról tudva vagyon, hogy esztendővel ez előtt a' Nápolyi Armádiát

kezdte vólt vezérelni a' Frantziák ellen, hanem midön igen szerentsétlenül mentek vólna minden dolgok a' Nápolyiaknál: az akkori Frantzia Fő-Vezértől Championettől kapott Passus mellett, Bétsbe viszsza akart térni, de a' Fr. Direktorok parantsolatjára rabúl vitetett Frantzia Országba Gróf Ditrichstein, Báró Reischach 's a' t. Adjutánsaival, és azólta semmi módon ki nem szabadíthatta magát, jóllehet eleget igyekezett benne. Most, minden Pári'si Újságok írják felőle: hogy Serrurier Fr. Generálisért ki-tserélődvén, viszsza-botsáttatik a' Consulok által.

Helvétziából Fr. Gen. Massena, nem ment egyenesen Olasz Országba; hanem Pári'sba, a' hol vólt még Dec. 10-dikén. — Gen. Moreau is ott vólt még, az újjabb Tudósítások szerént, Déc. 9-dikén.

A' Hollandiai Direktóriumnak parantsolatot küldöttek a' Fr. Consulok, hogy nagy siettséggel láttasson hozzá a' munkában lévő új hadi hajóknak mentől elébb lehető el-készíttetéséhez.

Az újjonnan fel-állítandó igazgatás' módja (Constitutió), melly már negyedik, tizenegy esztendőktől fogva, nem annyira Sièyés' fejéből származott, mint a' Daunouéból: mivel a' Daunou' gondolati inkább tetszettek Bonaparténak, a' kinél vólt ezen új szülemény eránt a' tanátskozás, Dec. 9-dik estvéjétől kezdve, éjfélutánni öt óráig. A' tanátskozó gyülés állott a' Consulokból, és a' mostani Törvényhozó Kommiszsziónak egy egy szakaszszából. — A' Nép' kép-

viselőinek válaſztatására nézve, abban fog különözni ez az új Constitútió az előbbeniektől: hogy ezentúl tsak ollyan Személlyeket válaſzt a' Nemzet, a' kik közzül, egy különös és örökös gyülés (melynek neve: Jury Conservateur) fogja a' Törvényhozó-gyülés' Tagjait válaſztani. A' Törvényhozás is másképpen megy ez után véghez, mint ment eddig; mert a' Törvény' formáját, az úgy nevezendő Státus-Tanáts teſzi fel: azt a' mi fel-tevődött, meg-hánnya veti annak-utánna egygyik ága a' Törvényhozó-gyülésnek; a' másik pedig meg-határozza, és a' meg-határozó Oſztállya a' Gyülésnek, sokkal több Tagokból fog most állani az újj Konstitútzió ſzerént, mint a' meg-hányó vető Oſztály. — A' Végrehajtó Hatalomnak négy ágai leſznek, úgymint: Fő Consul; két alsóbb Consulok; Státus-Tanáts; és Miniſzterek. A' Consulságot tiz eſztendeig lehet viselni. A' két alsóbb Consuloknak, tsak tanátsló ſzavok leſzſz. A' Fő Consul nevezhet: Miniſztereket; Generálisokat; Státus-Tanátsosokat; 's Követeket; és le is teheti azokat hívataljokból. A' Consuláris rendelésnek végre-hajtódására meg-kívántatik: hogy a' Miniſzter, kit a' Rendelés' tárgya illet, alá írta legyen annak a' maga nevét, és a' Miniſzterek vonattatnak ſzámadásra, ha olly Consuláris Rendelés, melly a' Constitutióval meg-egygyez: végre nem hajtódott; de ellenben azért is, ha olly rendelés hajtódott végre, melly, a' Constitútióval ellenkezik. A' közbeſzéd, Bonapartét nevezte ki Fő

Consullá, és Sièyést a' Jury Conservateur Elöl-ülöjévé.

Pári'sból Déc. 14-dikén: — „Tegnap már bé-vevödött az újj Konstitútzió. — A' Fö Consul, Bonaparte."

5. Török Birodalmiak.

Egy Konstántzinápolyi Levél szerént, melly Nóv. 15-dikén költ, az Egyiptomi Fr. Sereg között olly rendeletlenség támadt Bonaparte' el-távozása után; hogy a' Bonaparte után való Vezére ezen Seregnek Gen. Kleber, alkura kívánt lépni a' Nagy-Vezérrel, 's nem kívánt egyebet, hanem hogy szabad legyen néki, és a' népének, bántódás nélkül viszsza térni Fr. Országba, az Alexándriai partnál tartózkodó szállító hajókon.

Magyar-Orszag.

Keszthelyröl Décemb. 12-dikén: — „Ezen szerentsés Mezö-város' tiszteltt Földesurának M. Gróf Festetits György Ö Nagyságának megunatkozhatatlan hazafiúi buzgóságából, minekutánna a' Gazdaság' Oskolája mellett, hasznos elömenetellel kezdett már itt a' Nemzeti Oskola is virágozni: fel álla a' közelebb múlt Sz. András Havának első napján a' Nemes Ifjak Convictusa is, a' néhai Sz. Ferentz Szerzetebéli T. Atyák Klastromában, melynek felsö részében, tanító szobákat készíttet a' Gróf Úr, nem kevés költséggel. Ezen Convictus gondviselését bízta Ö Nagysága, a' Gymnásium' E. Directorára Für

Márton Úrra, és T. Atya Légmán Linus Exhortátorra. Nagy Ifjakat ingyen tart a' Gróf Úr a' Convictusban, melly meg-köfzönhetetlen kegyességnek most mindjárt elöfzfzör, Thassy József, Gáal József, Osterhueber Imre, és Skublits Aloysius Úrfiak lettek réfzeseikké. A' melly Szülék magokéból nevelik ezen Convictusban kedves Gyermekeiket: azoknak is méltó okok vagyon áldani a' Gróf Úr' nagy lelkűségét: mert minden fel-találtatik itt, a' mi más Convictusokban; még is a' közjóra nézö Fundátor Úrnak rendeléséből, a' taníttatásért és jó nevelésért, az Elöljárókkal való afztalért, 's egyéb gondviselésért, az egy ruházáson kivül, nem kívántatik több, efztendei fizetésül egy Ifjútól, nyóltzvan forintoknál; 's úgy se' több 150 forintoknál, ha a' Convictoroknak ki-fzabott egyforma veres ruhaadás is hozzá járúl az egyéb ki-tartáshoz. — Az illy Fundátziók, ditsöbb halhatatlanságot fzereznek, mint a' Cleopátra Piramissai!"

Magnifico, ac Spectabili Domino, Adamo Döry de Jobbaháza, S. C. R. A M. Consiliario, Incliti-Comitatûs Tolnensis post 26. continuos annos Vice-Comiti Emerito, Inclitæ Tabulæ Regiæ-Co-Judici Jubilato, Complurium Inclitorum Comitatuum e Primariis Assessori, Patruo suo Desideratissimo, Annô 1799. Vtô Idûs Septembris, emensis 83. ætatis Suæ Annis, fatis intercepto, Posuit mæstissimus Nepos, Gabriel Döry de Jobbaháza, Parochus, & V. A. Dia-

Bonus Szent-Lörintziensis, in Diœcesi Quinque-Ecclesiensi.

Dilectus DEO, & Hominibus, Memoria Ejus in Benedictione.

Hic jacet Adamus Döry, Venerare Viator,
Exactis Annis Octuaginta Tribus,
Qui semper, donec vitales hauserat auras,
Et Virtute fuit Magnus, et Ingeniô,
Sacrilegae odit vel nomen novitatis, Avitâ-
Sincere coluit Religione DEUM,
Innatâ Pietate sibi, Promovit, adursit,
Exegit, Regis Commoda, Jura, Fidem,
Consiliis, Opibus, Zelô a Majoribus haustô,
Omne Suum Patriæ Præstitit Obsequium,
Judicis Officium sic Nomine, et Omine gessit,
Ut fuerit Legum stante rigore, Pius,
Lævam Astræa Manum tenuit, Clementia Dextram,
His Ducibus Recti rite tenebat iter,
Rexerat Hanc Illa, Hæc Ejus moderatâ Bilancem est,
Ne nimis Hæc faveat, ne premat Illa nimis,
Ut decuit Quemvis æquô complexus Amore,
Exosus præter crimina sola, nihil,
Omnes Qualis erat, Tales cupiebat habere,
Devotos Legi nempe, Probosque DEO,
Brachia pandebat Cuivis propensa, repulsô
Nemine, et omnibus hinc omnia factus erat,
Quod Patriæ exegit, quod Gloria Numinis, et quod
Principis omnino Jure petebat Honor.

Omnia adimplevit, nec adimplevisse pigebat,
Sic Patriæ, et Regi vixerat, atque DEO;
Sed tamen exactô tam longi temporis ævô,
Et Patriæ, et Regi vixerat Ille parum,
Tam Desiderio Regni, quam Principis, ætas
Hæc Ejus quamvis maxima, parva fuit,
Virtutum Plenus meritis tantummodo Cælo,
Jam satis hic terris vivere visus erat,
Hinc excivit Eum nunc ad Se, ut conferat Ipsi,
Æternæ Vitæ Præmia Digna DEUS
Æternum Felix, Vitam non perdidit ergo,
Sed solum longe prô meliore dedit;
Hæc Quicunque Legis, Dic, post tot Adamæ Labores,
Sv.aviter in Placidâ Pace Quiesce, et Abi.

Erdély Országból.

Szebenből Dec. 1-sö napján: — „Tudvá vagyon, hogy Erdélyben, Gubernátor Ô Kegyelmessége' elölülése alatt, egy Társaság foglalatoskodik, a' régi, és még eddig kevéssé esméretes Kéz-írásoknak, nyomtatás által Világ eleibe való botsátásában. Illy nevezetes Kézírás vala a' Néhai Schesacusé is, ki, a' Pannóniai romlásokat (Ruinas pannonicas) írta le, hat lábú deák Versekben. Ezeknek ki-adását, az idevaló Normális Oskolának E. Igazgatója, 's az említett Társaságnak tudós Tagja T. Éder Károly József Úr vállalta magára, 's végre is hajtotta; melly fáradozásának jutalmául egy alkalmas nagyságú, mintegy 24 aranyat nyomó arany

emlékeztető-pénzzel tiszteltetett meg Ő Felsőgétől. "

Kolosvárról Dec. 6-dikánn: — „Fájdalommal kelletik írnom, hogy meg-foszta a' halál bennünket, nagy tudományú Egyi'sgálónktól, Fő Tiszt. Kánonok Mártonfi Antal Úr' Személlyében, ki a' múlt Hónapnak 19-dikén múla ki e' Világból Károlyfejérváratt, életének 53-dik esztendejében. "

Elegyes Tudósítások.

Az Orosz Császár elölülése alatt, közönséges gyülése tartódott a' Minisztériomnak (kórmányozó Tanátsnak) Nóv. 11-dikén, a' Császári palotában, melly Gyülésben, olly akaratját nyilatkoztatta ki a' Császár, a' maga első szülött Fia Sándor Nagy-Hertzeg eránt, hogy az, minden minisztériális gyülésekben meg-jelennyen ezentúl, 's az első helyen üllyön, mellyet mindjárt akkor el is foglalt. (Egyenlőképpen bizonyítják Sándor Nagy-Hertzegről mind azok, a' kik közelebbről esmérik, hogy mind nagy tálentomi, mind erköltsi nemes tulajdonsági által, fundamentomos reménységet nyújt már előre is, jövendőbéli jó és szerentsés uralkodása eránt.)

A' miólta uralkodik Pál Császár, elősször vólt jelen, Nóv. 19-dikén az I-sö Péter által felállított Zsinatban, (Synodusban) mellyet, Gatsinában tartottak a' Püspökök. Ezen Zsinat' Tagjai közzül Theophilaktus Archimandritát Kalugai Püspökké nevezte a' Császár.

Az Orosz Császár, maga meg-határozta mind a' két férjhez ment Leányinak titulussát: A' Magyar Palatínusné titulussa ez: Ő Császári Hertzegsége Alexándra Pawlowna Nagy-Hertzeg-Aſszony, Auſztriai Fő-Hertzegné. A' Mecklenburg-Schwerini Hertzegné titulussa ez: Ő Császári Hertzegsége, Heléna Pawlowna Nagy-Hertzeg-aſszony, Mecklenburg-Schwerini örökös Hertzegné.

Pétersburgba, Császári Orvosnak hívattatott meg nagy fizetésre, Jénai Profeſszor Loder Úr, a' ki Hufeland Úrral egygyütt, Kórmányozója ez idő ſzerént Jénában, az Orvos-Doktorok és Seborvosok Társaságának, 's közre botsátott derék munkái által is esmeretessé tette magát a' tudós Világ előtt.

Az Angliai Aſszonyok, úgy kezdték most viselni a' hajokat, hogy a' fülök egéſzſzen kilátſzik. — A' kiknek közzülök halovány az ajjaka, meg-festi pirosra.

Égyiptomban, ennek a' Századnak elein útazott Cs. K. Tanátsos Jauna Domokos. Ennek munkájából olvassuk, hogy az ő ott léte előtt, egy kötelen tántzoló Arabs, fel-máſzott a' Pompéjus Oſzlopára. Fel-máſztak arra a' Bonaparte' Uti-társai közzül is némellyek, nevezetessen Norry nevezetű Épitő-mester, kinek ezen foglálatosságról ki-adott eredeti munkája, kezünknél vagyon, melyből el nem múlatjuk a' fel-máſzás, és az Oſzlop' meg-nérése' módját közleni, meg-ígért Értekezésünkben.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 53.

Költ Bétsbenn, Karátson Havának (Décembernek)
31-dik napjánn 1799-dik Eſztendőbenn.

Bétsből.

Tegnapelőtt (Vasárnap) érkezett ide viſzſza, egy azon Nemes Magyar Testörzők közzül, kik Pétersburgba vóltak. Mindenikőjöket egy egy arany piksissel ajándékozta meg az Oroſz Csáſzári Udvar. Egy Levelet hozott magával, mellynek ez az értelme:

Brzestből Déc. 23-dikán: — „Ma által megyünk innen Therespolba, melly már a' Cs. Kir. földön vagyon. A' ki-tsinált út ſzerént, in-

nen hat napok alatt, az az Déc. 29-dikén Krakóba érünk, Nádorispányunkkal, 's kedves Hitvesse Ö Csáſzári Hertzegségével. A' hol roſzſz az út, négy, a' hol pedig jó, öt 's hat postát is megyünk egy nap. Décemb. 30-dikán előre Bétsbe indúl az útról Nádorispány Ö Kir. Hertzegsége. Januáriusnak 3-dikán estvére pedig, Alexándra Pawlowna Kedves Hitvesse is, az egéſz útitársasággal Bétsbe fog érkezni."

Bétsi Anglus Követnek, Iden Úr' helyébe, Lord Minto jött ide nem régiben. Mintegy két héttel ez előtt, a' Követség' Secretáriussa érkezett hozzá Pétersburgból Kurír fővel. Egy más Kurír által pedig Londonból vett új útasításokat, és plánumokat. Tegnapelőtt (Vasárnap) Prágába indúlt a' Követség' Secretáriussával, 's Cs. Kir. Feldmarsallieutenánttúl Bellegarde Gróffal, hogy Feldmarsal Szuvarovval jó eleve végeznének a' jövő ki-keletkor kezdendő háború eránt.

Anglia, két felől ſzándékozik a' jövő eſztendőben egyſzerre ſzorongatni a' Frantziákat: mint ezt jól tudják magok is a' mostani Franczia Igazgatók. Napnyúgot felől fog tudnillik Pári's felé indítani egy Sereget, a' melly, Muſzkákból, Anglusokból és nem-republikánus Frantziákból, az az Suánokból (Chouans) leſzſz öſzſze-ſzerkeztetve: 's ugyan azon időben a' maga költségén, napkelet felől Helvétzián által indít bé egy Oroſz Sereget a' fr. földre.

Cseh Orſzág' Fővárosából Prágából írják: hogy Feldmarsal Szuvarov Dec. 20-dikán oda

érkezett, 's Déc. 22-dik napján meg-jelent a' Játéknéző-helyben is, a' hol, Éljen kívánással fogadta a' Teátromi gyülekezet. Ily tiſztelettel tellyes nyilatkoztatásáért a' ſzíves indúlatnak, háládatosságának jeleit adta a' Feldmarsal, 's fel-kiáltott: Éljen a' ti nagy Csáſzártok Ferentz!

(Feldmarsal Souwarow' életének le-írása ki jött ſzép deákſággal Budán, következendő tzím alatt: Vita Comitis Souwarow Rymniskoy, Imperatoris Russiae, et Caesaris R. Supremi Campi Mareschalli, cum imagine ad vivum expressa Budae 1799. Nagy nyóltzad formájú a' Könyv. Az árra 30 xr.

Magyar Orſzágnak minden Városaiban meg lehet kapni a' Pesti Kir. Universitás' Könyvárossainál; Erdélyben pedig Hochmeister Könyvnyomtató Úrnál. — A' képe Feldm. Szuvarovnak, melly ezen Könyv' titulussa elött ſzemléltetik, nagy emberek' ítélete ſzerént, tökélletesen el vagyon találva. Mettzette azt, a' Pesti Kir. Universitás' Tipográfiája' Mettzője Bikfalvi Falka Sámuel Úr.)

Újabban érkezett Velentzei Levelekből olvassuk, hogy Cardinális Herzan tsak Déc. 12-dikén ment bé a' Conclave-ba, magával vivén oda bé, Hertzeg Croy Bétsi Cánonokot, és Luigi Emiliam nevű Secretáriussát.

Velentzéből Dec. 19-dikénn: — „Olly reménység vagyon itt, a' Pápa' válaſztás eránt, hogy nem soká fog az haladni, és már az új Pápa' bé-fogadására el is vagyon kéſzítve az a'

palota, melyben a' Pápai Követ (Nuncius) ſzokott vólt lakni. Rómában is ki van tiſztítva az úgy nevezett Quirinális palota, mellyet a' Revolútzió' idejebéli katonai Igazgatók, mód nélkül el tsúfitottak vala belölről. "

„Dec. 6-dikán játſzottak itt (Velentzében) leg-elöſzör a' St. Fenice nevezetü Teátromban, a' mely, négyſzázezer tallérba került. Egy Lóge-nak (nézö záros kamarának) 15 's húſz arany is vólt a' váltsága."

Nápolyból Dec. 9-dik napján: — „Közlöm ígéretem ſzerént az itt történt törvényes kivégeztetéseiket a' Frantziákkal tzimboráskodott Köz-tsendesség-háborítóknak, a' napok' rendje ſzerént, a' mellyeken mentek azok véghez. Júniusnak 29-dikén, Gr. Caracciolo Ferentz arany kúltsos Úr 's egy hadi hajó' Vezére, Minerva nevezetü Fregáton fel-akaſztódott, 's megfojtott teste, a' tengerbe vettetett. Júliusnak 6-dikán, Perla Domokos; 7-dikén Nemes Tramaglia Antal; 8-dikán Cotlila Jó'sef; 13-dikán Belloni Jó'sef Antal Franciscanus Atya, mind a' négyen, akaſztófán végezték életeket. Júl. 20-dikán, Vitagliano András Órás-mester, a' Vásár helyén akaſztatott fel."

(Authentica folytatása következik.)

Wieland-nak egy új Könyvével, mellyet ö, illy titulus alatt adott ki e' folyó eſzt—ben: Gespraeche unter vier Augen (Négy ſzem között való beſzéllgetés) nintsenek meg-elégedve, az új Frantziák' tzimborásaik: de an-

nyival figyelmetesebben olvassák azt valamint itt, úgy a' Pári'si Tudósítások szerént, ott is mindenek, kik kedvellik az igazságot, a' mellyet kíméllés nélkül, de fundamentomosan lobbant szemekre Wieland a' Revolútziónistáknak. Olly Árgusi szemekkel nézte ő végig a' Fr. Respublika' dolgainak zavaros folyamatját; hogy Dictátort jövendölt a' Fr—áknak, Bonaparte' személlyében, a' midőn még Égyiptomban vólt Bonaparte.

Hadi Környülállások.

(Külföldi Ujságok szerént.)

1.) Német-Birodalmiak.

Donaueschingenből Déc. 17-dikén: — „A' Frantzia Katonaság közzül egynehány hetektől fogva, sokan szökdösnek haza, és a' Suánokhoz."

Erlangából Déc. 20-dikán: — „Ma hólnap olly kész hadi lábon fognak állani a' felfegyverkezett Bámbergiak; hogy mihelyt kívántatik: mindjárt indúlhatnak."

Aschaffenburgból Déc. 16-dikán: — „Valamint a' Moguntziai Választo-Hertzegségbéli fel fegyverkezett Lakosok Vezére Báró Albíni, egyszerre váltotta fel a' pennát fegyverrel, Miniszterből lévén katonai Kórmányozóvá: úgy a' Palatinátusi és Bavária Választo-Hertzeg' szolgálatjában lévő Oberster Báró Wreede is tsak ebben a' hadban lett katonává, 's lassan lassan gyűjtött maga mellé egy Sereg-szakaszt, a' Felső-Rajnai Insurgensekből, kikkel magát a'

fel-fegyverkezett Odenwaldiakhoz kaptsolta. A' kórmányozása alá vett fegyveres nép, tsak hamar azután egy Batalionná nevekedett, és minden alkalmatosságokban jól viselte magát. B. Wreede, barátságos és eleven terméſzetű, még tsak 34 eſztendős.

A' Moguntziai Válaſztó-Hertzegnek vitézkedő polgár alattvalói közzül, ha meg adták némellyek a' had sorsa ſzerént magokat a' Frantziáknak: ezek még is bajonétokkal estek azoknak. Károly Fő-Hertzeg tehát írt Nóvemb. 29-dikén Lecourbe Generálisnak; hogy úgy nézze 's nézesse ezentúl az el fogott Moguntziai fegyveres föld' népéből valókat, valamint a' fogságba esett Ts. K. Vitézeket: mert külömben, kéntelen leſzſz Ő Fő-Hertzegsége, a' Fr. foglyok közzűl annyit agyon lövöldöztetni, a' mennyin fognának az említett törvénytelen módon megölettetni a' német polgár-katonaság közzűl, melly, a' tulajdon maga vagyonjának, 's a' Német Birodalomnak meg tartása végett egygyesítette magát a' Csáſzári és Német Birodalmi Sereggel.

Fr. Gen. Lecourbe, ki a' Rajnai Fr. Seregnek vala Fővezére, hogy a' Fegyvernyúgvást, mellyel, Décemb. 4-dikén Csáſz. Kir. F. M. L. Gróf Sztárayt meg-kínálta, annyival inkább meg kaphassa: kéſz vólt, ſzokássok ſzerént, tsalárdkodni, azt állítván, hogy a' Pári'si Consulok, Berthier Hadminiſztert Bétsbe küldik, a' Békeség' dolgában: de Károly Fő-Hertzeg, nem esmérte ezen állítást officiálisnak, azért el sem fogadta az ajánlást.

A' Philippsburgiakat, kik a' Frantziáknak többszöri ostromlásaik által utólsó inségre jutottak, Ulma Városa és Megyéje, 2825 forintal segítette; a' Frankóniai Kerület pedig, 5568-al.

Brandenburgiából írták Déc. 15-dikén, hogy a' Prussziai Királynak 150 ezer Katonái állanak kész hadi lábon.

2.) Helvétziaiak.

A' Bernai Directorok, egy Követet küldöttek Pári'sba a' Consulokhoz, olly tsapodár jelentéssel, hogy Helvétzia már is érzi a' Fr. igazgatás utólsó változásának szerentsés következéseit: pedig éppen most telt tsordúltig, szegény Helvétziára nézve, a' fojtó keserűségek' pohara.

A' Bernában ülő Törvényhozó Helvétziai gyülés' Öregebbik Tanáttsa, Nóv. 25-dikén, meg határozta: hogy mind addig semmi új Törvényt fel nem állít az adóztatásra nézve: míg a' Direktorok elő nem mutatják, a' közönséges jövedelmekről már másfél eszt—ötöl fogva hátra lévő számadássokat, mellyet olly igen sürget a' vélek meg nem elégedő nép, minden felöl.

Konstántz Városa vidékéről Déc. 20-dikán: „Tegnap érkezett ide az az éppen nem véletlen hír: hogy a' Tigúrumi Kántonban, nem állhatván már ki a' Földnépe tovább, a' Fr—ák által való szorongattatását: fel-támadt ellenek. Thurgauból mindjárt indúlt több Fr. Katonaság, Tigúrum (Zürch) felé, 's viadalra kelvén a'

dolog, mintegy két ezeren maradtak a' Fr—ák közzül halva; de az igaz ügyü Helvétusok közzül se' kevesebben."

„A' kissebb Kántonokban halva-maradt vagy el-nyomorodott Szüléknek magzatjaik közzül, ezernél többet vettek már magokhoz a' jó lelkü Solothurniak, kiket úgy nevelnek mint tulajdon Gyermekeiket."

3. Olaſz-Orſzágiak.

Génua elött sürüen állanak az Anglus hajók, mellyek, húſz gabonás hajókat vettek ott el Déc. elein, 's ezen veſzteség által még inkább meg-ſzükült az élet Génuában, úgy hogy 3 Fr. Katona kap egy portzió kenyeret, a' mint Pári'sból is írták Déc. 13-dikán.

A' frantzia földön tartózkodó Olaſz Orſzágiak' sorsát nem könnyebbíthetvén a' Consulok egyéb módon, meg-határozták: hogy az a' pénzgyüjtemény, a' mely, Rómából ſzállítódott Pári'sba, meg-betsültessék, 's a' betsü ſzerént való árrok azoknak, oſztódjék ki az említett ügyefogyottak között.

Az Olaſz Orſzági Seregünkhöz, egy hathatós Hirdetményt intézett Déc. 5-dikén L. G. Mélaſz, a' mellyben jelentette: Ö Felségének Seregünkkel való nagy meg-elégedését, maga réſzéről pedig különös háládatosságát nyilatkoztatta, 's minden el-követhető gondoskodását ígérte. Így végezte említett Hirdetménnyét:

„És ekképpen meg-vagyok az eránt győzet-

tetve: hogy ezen (téli ſzállásbéli) tsendesség, új győzedelmekre vezet bennünket, 's új borostyán koſzorúkat érdemeltet vélünk."

4. Nagy-Britanniaiak.

A' Londoni Udvari Újságnak Nóv. 26-dikán költ darabjában közönségessé tevődött az a' levelezés, mellyet, York Hertzeg folytatott Hollandiában Brune Fr. Vezérrel. Ezen levelezésből nyilván ki-tetſzik: hogy az el-nyert Hollandiai Hajósseregnek viſzſza-adattatására tellyességgel nem kötelezte magát York Hertzeg.

A' Miniſztériommal ellenkező Felekezet, igen sürgeti mindenfelöl, hogy az úgy nevezett Szegények levestsé, mellyet, Rumford Úr javaslott leg-elsöben, ezen a' télen által minden dolgozó házakban fel kell tapláló-eſzközül vétetni, úgymint a' mellyet liſzt nélkül, tsupán földi almából, riskásából, 's a' le-vágott marháknak még ekkoráig mindég kárba ment réſzeiből, oly óltsón lehet kéſzíteni; hogy egy háznép, a' melly 8 Személlyekből áll, betsülettel ki-tarthatja magát ily eledellel 3 Schillingért, és hat Pence-ért: holott Angliában, minden ſzegény ember meg-kereshet hetenként tíz sillinget. (Egy font Sterlingben, húſz Schilling, és egy Schillingben 12 Pence, vagy Penny vagyon.)

Lord Nelson, nem tér viſzſza Angliába, a' mint írták vólt elébb felöle; hanem oly parantsolatot vett, hogy Lord Keithal egygyesíttse magát Gibráltárnál.

Irlandiának Nagy-Britanniával való egygyesíttetése módja ki van már dolgozva, melly szerint, a' 3 Országok, úgymint Anglia, Skótzia, 's Irlandia' közönséges gyülésében, négy Irrlandus Püspököknek leszsz széke: 's a' Fővárosa Irrlandiának Dublin, két Deputatusait (Képviselőit) küldheti az említett gyülésbe, nem külömben Cork Városa is kettőt. A' gyalog Testőrzők' száma, tizenkét ezerre szaporíttatik, 's egy rész belőlök Irlandiába küldődik.

5. Török Birodalmiak.

Konstántzinápolyban, az újjabb Tudósítások szerént, jó vélekedéssel vóltak Pasman Oglu eránt, hogy t. i. a' még magánál meg-hagyott Katonaságot, éppen nem ellenséges indúlatból indította légyen meg Nizza felé; hanem inkább oly barátságos szándékból; hogy ki-írtsa Konstántzinápoly vídékeiről, az ott rablásból élösködö Zsiványokat, ámbár meg kell vallani, hogy a' Passman Oglu' Katonái magok is nagy rendeletlenségeket viszsnek véghez Moldvában és Beszszarábiában.

(Paszvan (vagy Paszman) Oglu készűletit, egy hozzánk érkezett Mehádiai Levélből közöljük, melly Oct. 26-dikán költ. A' Levéliró, személy szerént meg-fordúlván Új-Orsovában, olly nagy hadi-készűleteket látott ott, mintha éppen ellenséges vívástól kellett vólna félteni a' Várat minden órán. Meg-kérdezte tehát azoknak az okát, 's valósággal az, a' Paszvantól való tartás vólt,

a' ki igen törekedett egy Mustapha nevü Krajnai fő birtokos Úr ellen, ki egy vólt a' leg-hívebb Alattvalói közzül a' Török Csáfzárnak azonközben, míg Passvan pártoskodott ellene. Ezen Mustapha' jóſzágait el-foglalta Paſzvan: 's maga Mustapha, egy kunyhóban sanyargott, egynehány meg-hitt embereivel egygyütt, Új-Orsova' erősségei között.)

Bonaparténak Égyiptomból lett el távozása eránt, Nóv. 11-dikén érkezett a' Nagy-Vezér Tudósítása Konstántzinápolyba. Ezen Tudósítás ſzerént, rút dolgokat követnek el a' Fr. Katonák Égyiptomban.

6. Frantzia-Orſzágiak.

Hogy a' mostani Frantzia Igazgatók magok is jól tudják az ellenek nagy erőben tétetődő hadi kéſzületeket: jele ennek az, mivel a' leg-újabb Constitutio ſzerént való egy fő, és két alsóbb Consuloknak, mindjárt a' Constitutio kihirdettetése után vala kötelességjeik közzé íródott e' kettő is, úgymint 1.) hogy Déc. 18-dikán egy Hirdetményt intézzenek a' Nemzethez, a' Békesség' meg-nyerésének lehetőssége eránt; 2.) hogy Déc. 20-dikán, bíztassák meg a' Nemzetet egy más Hirdetményben, következendő 3 tárgyak eránt: 1.) hogy ők, közönséges fegyver-nyugvással meg fogják kínálni az ellenséget. 2.) hogy ezen Fegyvernyugvást, Békesség-alku fogja nyomban követni. 3.) hogy ezen alkura egy olly Személly fog

küldettetni, a' kihez bizodalma van a' Nemzetnek, és a' ki akarja a' Békességet. — Ez kétség kivül maga lenne Bonaparte: hanem ö ellene maga ellen is helye van mind azon nehézségeknek, mellyekre nézve, a' nagy hadi-készülettételeket egyáltaljában szükségeseknek megmutatta Károly Fő-Hertzeg, a' Német Birodalomhoz intézett, és általunk summásan közlött Hirdetménnyében. Ámbár tudnillik Ö nagyobb egyenességet mutatott vólt Campoformioban, mint a' meg-buktatott Direktorok Rastadtban: mindazáltal Ö is, a' Békesség' kalaúzzául 's eszközéül, a' győzedelmet kezdte emlegettetni, Berthier által, a' ki és ö, úgy egygyet értenek ketten, hogy egymás Ekhói gyanánt lehet öket tartani. De ha szinte kész vólna is ebbéli értelmét változtatni Bonaparte: 's jóllehet igaz az is, hogy sok meg áll most a' mit Ö akar: nem lehet mindazáltal olly változhatatlannak tartani, még az ő hatalmát is, mellyet külömben sok Testörzök védelmeznek; hogy az ő fogadására 's kötésére bízhatná magát a' kívánt tsendességnek állandóságára nézve Európa.

Egynehány napnyúgoti Osztállyaiban a' Fr. Respublikának, Fegyvernyúgvást kötöttek vólt ugyan a' Királytkívánó Lakosok, a' Republikánus Generálisokkal: de a' had-szünet alatt, még sokkal nagyobbra nevelték a' magok erejeket, úgy hogy nevezetesen Lüdenél, tizenöt ezer embert gyüjtöttek öszsze: minekokáért a' Rep. Generálisok fel-mondták nékiek a' Fegyver-nyugvást.

A' Vandei (Vendee-i) tenger-partoknál, 53 Anglus hadi és szállító-hajók állottak.

Három esztendőkkel ezelőtt, feles számú ki költözött Frantziák, többnyire nevezetes származásúak, indúltak Angliából Amérikába, de hajó-törést szenvedvén Fr. Országnak Calais-i partjától nem messze, a' Republikánus Frantziák' kezébe jutottak, kik elsőben Lille Városában, utóllyára pedig, Hamm Várában tartattak fogva, 's igen sok nyomorúságot szenvedtek. Ágyat, csak hárman kaptak közzülök, úgymint: Choiseul, Vibraye, és Montmorency. Bonaparte, által látta még is e' részben az igazságtalanságot, 's olly értelmü Consuláris rendelés adódott ki az említett szerentsétlenek eránt, hogy el szállítván őket a' frantzia földről, szabadon kell botsátani.

A' Génuai földről, kompániástól szökdösnek viszsza a' Fr. Katonák, rongyosan, és az éhség miatt el alélva, Fr. Országba.

Sièyés és Roger Ducos, a' kik Tiszti-társai valának Bonapartenak, az ideig való Consulságban: most minekutánna az új Constitutió véget vetett ezen hatalomnak; ők, az úgy nevezett Senat Conservateur-nek lettek Tagjaivá, 's az új Constitutio szerént választatott 2-dik és 3-dik Consulokkal (Cambaceressel és Lebrunnel) öszszve-ülvén, választják az említett Tanáts' Tagjainak nagyobb részét.

Barthelémynek meg-engedődik, a' Fr. Országba való viszsza-menetel.

Moreauról azt írja a' Messager nevezetű Újság, hogy nagyon öſzſze-veſzett a' Had-Miniſzterrel, 's le akarta tenni a' Rajnai Sereg' Vezérséget: de az első Consul (Bonaparte) nem vette le azt rólla.

Magyar-Orſzág.

Pestről Déc. 24-dikén: — „E' folyó Hónapnak 16 dikán tartott itt Gyülést Mélt. Personális Úr, a' maga elölülése alatt, a' mellyben meg-határoztatott, hogy Palatínus Ő Föhertzegsége' meg-érkezésekor, a' Pest Vármegyei Bandériom, Gróf Károlyi József Ő Nagysága vezérlése alatt, úgy nem külömben Ketskeméth, Körös, Czegléd M. Városok' Lovas Polgárjaik is T. Szabó Szolga-Bíró kórmányozása alatt, lóra üljenek; a' Város ki legyen világosítva; és tiſztelet 's öröm bizonyságául hat derék nagy hintó elibe való lovak, 's könnyü hintó elébe illő ſzép két magyar lovak ajánltassanak Ő Kir. és Csáſz. Hertzegségeknek. A' Jáſzok 's Kúnok is hasonló ajándékkal kívánnak kedveskedni."

Elegyes Tudósítások.

A' jövő 1800 eſztendő' eleivel kezdődik e' az új Század, vagy az 1801-dikével? Ezt a' Kérdést sokan kezdték mostanában forgatni, 's fejtegetni. — Hogy 1801-dik leſzſz a' 19-dik Század' kezdő eſztendeje, illy rövideden mutatta meg Stadei Prédikátor Beckstein. Ha fel-veſzünk egy tizedet:

nem a' 9-dik, hanem a' 10-dik ſzám által telyesedik az. Nem egytől fogva 9-ig, hanem 1-től fogva 10-ig, bé-rekeſztve (inclusive) kell ſzámlálni, hogy ki teljék egy tized. 11-től fogva húſzig van a' másik tized; 21-től fogva 30-ig, a' 3-dik tized: következésképpen, nem az 1800-al, hanem 1801-el kezdünk mi új Századot (Szekulumot.)

Néhai VI-dik Pius Pápa, minekutánna meg halálozott vólna a' frantzia földön Valence Városában: a' mi Vagyon maradt utánna: megbetsülődött, 's mintegy háromezerháromſzáz tallért érönek találtatott.

Mint hajdan az Izraëlitáknak, helyekbe repült véletlenül a' temérdek sok fürj: úgy úſzott most a' Hamburgiaknak is helyekbe, az Éſzaki-tengerről az Albis vizébe a' felette sok hering, úgy hogy, a' mint Dec. 4-dikén írták onnét, sok ſzáz ezret ki-fogdostak már addig, egynehány hetek alatt, melly történet rendkivűlvaló.

* * *

Jelentések.

Küldjük a' meg-ígért munkánknak első árkussát, következő titulus alatt: Nevezetes Utazások Egyiptomban, Szíriában, Arábiában, 's Napkeleti-Indiában, és a' Bonaparte által vezéreltetett Frantzia Sereg' Egyiptomi 's Szíriai viſzontagságainak Le-írása, a' Ma-

gyar Hírmondó' Irói által. Mappákkal, 's egyéb Rajzolatokkal. Bétsben. A' Magyar Hírmondó' Iróinak költségével. Özvegy Alberti Ignátzné Betüivel 1799 — 1800.

Meg-küldjük ezt az új Előfizető Uraknak is új eſztendő után, Olaſz Orſzág' Mappájával 's Leírásával egygyütt. Arra kérjük Érd. Olvasóinkat, hogy ne sajnálják fáradságokat, 's nézzék meg ezen első árkus olvasása közben, a' mappán mind azokat a' Tartományokat, Helységeket, mellyek a' Bévezetésben elő fordúlnak. Mind meg-találják azokat (Déli, 's Éſzaki Amérikán, és Californián kivül) az általunk le-küldött Európa, A'sia, Afrika, és Auſztrália mappáján. Mind gyönyörüség, mind haſzon nagyobb származik az olly históriai olvasásból, melly mellett, a' történetek helyei fekvésének ſzemlélése segíti 's eleveníti a' képzelődést.

Némelly el-tévelyedett Újság-árkusoknak 's mappáknak meg-küldését kívánták egynehány Olvasóink, 's kérdezösködtek is holmi tárgyakról. Kérjük, hogy mintegy két hétig várakozással legyenek: mivel addig semmi más dologhoz nem foghatunk, a' Hírmondó' írásán, és a' boritékok (adreſzek) nyomtattásán kivül.

Vége a' 16-dik Szakaſznak.

G. TELEKIEK' ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA' KÖNYVTÁRA

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

